

ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ

องค์ความรู้ภาษาไทย

๒๑๔ . ๘ ๑๑
๗ ๑๗ ๙
๑ . ๒๔ ๑ . ๖

สยามรัฐสัต์ เคมีฎัก

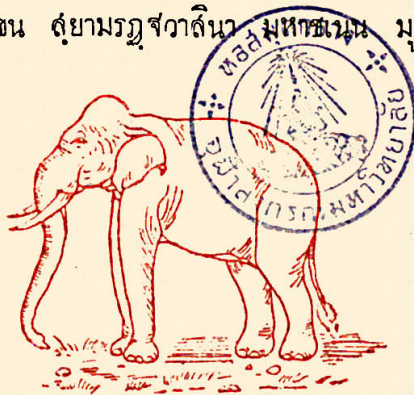
สัตุตนะตปะฎฎเก องคุตุตรนึกายสัตุส

ปะณจึไม ฎาคึ

ทสฎ-เอกาทสฎนึปะตาค
อฎุณนึฎาคุณนากเรน อาทึ สัตุตตะ

ซึนอเรน มหატงฎรารเสน
ปะน สัตุตตะ

ราชปะมุเชน สัฎยามฎฎจวาลึนอ มหატเรน มุฑุทาศึตตะ

สัฎยามฎฎจส ราชธานี

มหมฎฎราชวุทษาลเชน ปกาสึตตะ

มุฑุทปะรึนึพพานา ๒๔๗๑

มึกัรววมสึทึตตะมพระราชปะณญึตึ

34790

กรุงเทพ ฯ
โรงพยาบาลศิริราชธนนาคร ถนนราชบพิธ

สุตฺตฺตฺนุทปปีฏเฐ อํงคฺคตฺตฺรณีกายสุตฺ
ปญฺจโม ภาคิ

ทศกนิปาโต

นโม คตฺตํ ภควโต อรหโต สํมาสํมพุทฺธสฺส ฯ

ปจิมปญฺญาสโก

อานิสฺสวคฺโค ปจโม

[๑] เหวมฺเม สุตฺํ ๑ เอกํ สํมยํ ภควา สํวตฺถิยํ วิหริติ เขต-
วเน อนาถปီณฺฑิกสฺส อารามे ๑ อถโช อายสฺมา อานนฺโถ เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอก-
มนฺตํ นิสฺสึติ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺโน โช อายสฺมา อานนฺโถ ภควนฺตํ
เอตทโวจ กิमतฺถิยานิ ภาณฺเต กุสฺสทานิ สีสฺทานิ กิमानิสฺสํสํานีติ ๑ อวิปฺ-
ปฺปฏิสํวตฺถานิ โช อานนฺท กุสฺสทานิ สีสฺทานิ อวิปฺปฺปฏิสํวารานิสฺสํานิ ๑
อวิปฺปฺปฏิสํวโร ปน ภาณฺเต กิमतฺถิโย กิमानิสฺสํสํานีติ ๑ อวิปฺปฺปฏิสํวโร โช
อานนฺท ปามุชฺชตฺถโถ ปามุชฺชานิสฺสํสํ ๑ ปามุชฺชํ ปน ภาณฺเต กิमतฺถิยํ
กิमानิสฺสํสํานีติ ๑ ปามุชฺชํ โช อานนฺท ปิตตฺถํ ปิตานิสฺสํ ๑ ปิตฺติ ปน ภาณฺเต
กิमतฺถิยา กิमानิสฺสํสํานีติ ๑ ปิตฺติ โช อานนฺท ปสฺสํทฺตฺตฺถา ปสฺสํทฺตฺถานิ-
สฺสํ ๑ ปสฺสํทฺตฺติ ปน ภาณฺเต กิमतฺถิยา กิमानิสฺสํสํานีติ ๑ ปสฺสํทฺตฺติ โช

นาย กรณียํ ปีติ เม อุบุปฺปชฺชตฺติ ชมฺมตา เอตํ ภิกฺขเว ยํ
 ปมฺพิตฺตํ ปีติ อุบุปฺปชฺชตฺติ ปีติมนฺตํ ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ
 กายิ เม ปสฺสํมฺภตฺติ ชมฺมตา เอตํ ภิกฺขเว ยํ ปีติมนฺตํ
 กายิ ปสฺสํมฺภตฺติ ปสฺสํมฺภตฺตํ ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ
 สฺขํ เวทียามฺติ ชมฺมตา เอตํ ภิกฺขเว ยํ ปสฺสํมฺภตฺตํ สฺขํ
 เวทียติ สฺขินิ ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ จิตฺตํ เม สฺมาชิ-
 ยตฺติ ชมฺมตา เอตํ ภิกฺขเว ยํ สฺขินิ จิตฺตํ สฺมาชียติ สฺมาชิ-
 ตํ ภิกฺขเว น เจตนาย กรณียํ ยถาภูตํ ชานามิ ปสฺสํมฺภตฺติ
 ชมฺมตา เอตํ ภิกฺขเว ยํ สฺมาชิโต ยถาภูตํ ชานาติ ปสฺสํมฺภตฺติ ยถา-
 ภูตํ ภิกฺขเว ชานโต ปสฺสํมฺภตฺติ น เจตนาย กรณียํ นิพฺพินฺทามิ
 วิชฺชามฺติ ชมฺมตา เอตํ ภิกฺขเว ยํ ยถาภูตํ ชานํ ปสฺสํมฺภตฺติ นิพฺพ-
 ินฺทติ วิชฺชตฺติ นิพฺพินฺตํ ภิกฺขเว วิชฺชตฺตํ น เจตนาย กรณียํ
 วิมฺมุตฺติฅานทสฺสํ สจฺฉนิกรมฺติ ชมฺมตา เอตํ ภิกฺขเว ยํ นิพฺพ-
 ินฺโน วิชฺชโต วิมฺมุตฺติฅานทสฺสํ สจฺฉนิกรติ อิติ โช ภิกฺขเว
 นิพฺพิทาจิราโค วิมฺมุตฺติฅานทสฺสํนคฺโค วิมฺมุตฺติฅานทสฺสํนนิสฺสํ ยถา-
 ภูตฺตํนิสฺสํ นิพฺพิทาจิราคตฺถํ นิพฺพิทาจิราคานิสฺสํ • สฺมาชิ ยถาภูต-
 ฅานทสฺสํนคฺโค ยถาภูตฺตํนิสฺสํ สฺขํ สฺมาชตฺถํ สฺมา-
 ชานิสฺสํ ปสฺสํมฺภตฺติ สฺขตฺถา สฺขานิสฺสํ ปีติ ปสฺสํมฺภตฺติ ปสฺสํม-
 ชานิสฺสํ ปามุชฺชํ ปิตฺตํ ปิตานิสฺสํ อวิปฺปฏิสฺสํ ปามุชฺชตฺถา
 ปามุชฺชานิสฺสํ กุสฺตานิ สฺถานิ อวิปฺปฏิสฺสํ อวิปฺปฏิสฺสํ

สฺสํสาณิ อิติ โช ภิกฺขเว ชมฺมา ชมฺเม อภิสํนฺเทนฺติ ชมฺมา ชมฺเม
ปฺริปุเรณฺติ อปารา ปาโร คมนายาติ ฯ

[๓] ทุสฺสํสฺสํ ภิกฺขเว สฺสํตวิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ อวิปฺ-
ปฺริสฺสํโร อวิปฺปฺริสฺสํเร อสฺติ อวิปฺปฺริสฺสํโรวิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ
ปามุชฺชํ ปามุชฺเช อสฺติ ปามุชฺชวิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ ปิตฺติ
ปิตฺติยา อสฺติ ปิตฺติวิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ ปสฺสํทฺธิ ปสฺสํทฺธิยา
อสฺติ ปสฺสํทฺธิวิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ สฺจํ สฺजे อสฺติ สฺจวิปฺน-
นสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ สฺมฺมาสฺมาชิ สฺมฺมาสฺมาชิหิ อสฺติ สฺมฺมา-
สฺมาชิวิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ ยถาภูตตฺถนํ ยถาภูตตฺถน-
ทสฺสํเน อสฺติ ยถาภูตตฺถนํวิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ นิพฺพิทา-
วิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสฺติ นิพฺพิทาวิราควิปฺนฺนสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ
วิมฺมุคฺติตฺถนํ เสงฺยถาปํ ภิกฺขเว รุกฺโข สํชาปตาสฺสํวิปฺนฺน-
ตสฺสํ ปปฺปฺปฺริกาปํ น ปาปริปฺรํ คจฺจนฺติ ตโจปํ เณคฺคฺคํ สํโรปํ น
ปาปริปฺรํ คจฺจนฺติ เหวเมว โช ภิกฺขเว ทุสฺสํสฺสํ สฺสํตวิปฺนฺนสฺสํ หตฺต-
ตฺตฺพนิสํ โหติ อวิปฺปฺริสฺสํโร อวิปฺปฺริสฺสํเร อสฺติ อวิปฺปฺริสฺสํโรวิปฺน-
นสฺสํ หตฺตฺพนิสํ โหติ ปามุชฺชํ ฯ เป ฯ วิมฺมุคฺติตฺถนํ ฯ สฺสํตโต
ภิกฺขเว สฺสํตมฺปฺนฺนสฺสํ อฺปนิสํตมฺปฺนฺนํ โหติ อวิปฺปฺริสฺสํโร อวิปฺ-
ปฺริสฺสํเร สฺติ อวิปฺปฺริสฺสํโรตมฺปฺนฺนสฺสํ อฺปนิสํตมฺปฺนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ
ปามุชฺเช สฺติ ปามุชฺชตมฺปฺนฺนสฺสํ อฺปนิสํตมฺปฺนฺนา โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา
สฺติ ปิตฺติตมฺปฺนฺนสฺสํ อฺปนิสํตมฺปฺนฺนา โหติ ปสฺสํทฺธิ ปสฺสํทฺธิยา สฺติ

ปสฺสํทฺธิสํมฺปนฺนํสฺสํ อฺปนฺนํสํมฺปนฺนํ โหติ สฺขํ สฺขเ อสฺติ สฺขสํมฺปนฺนํ
สฺสํ อฺปนฺนํสํมฺปนฺนํ โหติ สํมาสํมาธิ สํมาสํมาธิมฺหิ สฺติ สํมา
สํมาธิสํมฺปนฺนํสฺสํ อฺปนฺนํสํมฺปนฺนํ โหติ ยถากฺกตฺตวณทสฺสํนํ ยถา
กฺกตฺตวณทสฺสํเน สฺติ ยถากฺกตฺตวณทสฺสํนํสํมฺปนฺนํสฺสํ อฺปนฺนํสํมฺปนฺนํ
โหติ นิพฺพิทาวีรํโค นิพฺพิทาวีรํเค สฺติ นิพฺพิทาวีรํคสํมฺปนฺนํสฺสํ
อฺปนฺนํสํมฺปนฺนํ โหติ วิมฺมุตฺติวณทสฺสํนํ เสยฺยถาปํ ภิคฺชเว รุกฺโข
สํชาปตาสํมฺปนฺนํ ทสฺสํ ปปฺปฏิกามิ ปาริปุริ คจฺฉติ ทจฺปิ
เผคฺคฺปิ สํโรปิ ปาริปุริ คจฺฉติ เหวเมว โข ภิคฺชเว สํสํวโต
สํสํมฺปนฺนํสฺสํ อฺปนฺนํสํมฺปนฺนํ โหติ อวิปฺปฏิสํโร อวิปฺปฏิสํเร
สฺติ อวิปฺปฏิสํโรสํมฺปนฺนํสฺสํ อฺปนฺนํสํมฺปนฺนํ โหติ ปามฺชฺชํ ฯ ๑ เป ๑
วิมฺมุตฺติวณทสฺสํนํติ ๑

[๕] ทตฺร โข อายสฺมา สํวิปฺคฺโต ภิคฺชฺ อามนฺเตสิ ทสฺสํ
ทสฺสํ อวฺโส สํสํมฺปนฺนํสฺสํ ทคฺคฺปิโส โหติ อวิปฺปฏิสํโร อวิปฺปฏิสํเร
อสฺติ อวิปฺปฏิสํโรสํมฺปนฺนํสฺสํ ทคฺคฺปิโส โหติ ปามฺชฺชํ ปามฺชฺเช อสฺติ
ปามฺชฺชวิปฺนํสฺสํ ทคฺคฺปิสา โหติ ปิติ ปิติยา อสฺติ ปิติวิปฺนํสฺสํ
ทคฺคฺปิสา โหติ ปสฺสํทฺธิ ปสฺสํทฺธิยา อสฺติ ปสฺสํทฺธิวิปฺนํสฺสํ ทคฺค
ปิโส โหติ สฺขํ สฺขเ อสฺติ สฺขวิปฺนํสฺสํ ทคฺคฺปิโส โหติ สํมา
สํมาธิ สํมาสํมาธิมฺหิ อสฺติ สํมาสํมาธิวิปฺนํสฺสํ ทคฺคฺปิโส โหติ
ยถากฺกตฺตวณทสฺสํนํ ยถากฺกตฺตวณทสฺสํเน อสฺติ ยถากฺกตฺตวณทสฺสํน
วิปฺนํสฺสํ ทคฺคฺปิโส โหติ นิพฺพิทาวีรํโค นิพฺพิทาวีรํเค อสฺติ

หอสมฺคกลาง
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

นิพฺพิทาวิราคฺวิปฺนฺนฺสุตฺต หตฺตฺปนฺนํ โหติ วิมฺมุตฺติฉานทลฺกํ เสงฺย-
 ฅาณิ อากุโส รุกฺโข สํชาปตาสฺวิปฺนฺโน ตลฺกํ ปปฺปฏิกานิ น ปาริปุริ
 คจฺฉติ ตโฌนํ เมคฺคฺคฺมิ สํวโรนํ น ปาริปุริ คจฺฉติ เหวเมว โช
 อากุโส ทลฺกํสุตฺตํ สฺตฺตวิปฺนฺนฺสุตฺต หตฺตฺปนฺนํ โหติ อวิปฺปฏิสํวโร อวิปฺ-
 ปฏิสํวโร อสฺติ อวิปฺปฏิสํวโรวิปฺนฺนฺสุตฺต หตฺตฺปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ๑ เป ๑
 วิมฺมุตฺติฉานทลฺกํ ๑ สฺตฺตวโต อากุโส สฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺโน โหติ
 อวิปฺปฏิสํวโร อวิปฺปฏิสํวโร สฺติ อวิปฺปฏิสํวโรสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํ-
 สฺตฺตมฺปฺนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช สฺติ ปามุชฺชสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํ-
 สฺตฺตมฺปฺนฺนา โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา สฺติ ปิตฺติสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺนา
 โหติ ปลฺลสฺสทฺธิ ปลฺลสฺสทฺธิยา สฺติ ปลฺลสฺสทฺธิสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺนํ
 โหติ สฺสํ สฺสํ สฺติ สฺสํสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺโน โหติ สฺมฺมา-
 สฺมาธิ สฺมฺมาสฺมาธิมฺหิ สฺติ สฺมฺมาสฺมาธิสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺนํ
 โหติ ยถากฺกฉานทลฺกํ ยถากฺกฉานทลฺกํเน สฺติ ยถากฺกฉาน-
 ทลฺกํสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺโน โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค
 สฺติ นิพฺพิทาวิราคสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺนํ โหติ วิมฺมุตฺติฉานทลฺกํ
 เสงฺยฅาณิ อากุโส รุกฺโข สํชาปตาสฺตฺตมฺปฺนฺโน ตลฺกํ ปปฺปฏิกานิ
 ปาริปุริ คจฺฉติ ตโฌนํ เมคฺคฺคฺมิ สํวโรนํ ปาริปุริ คจฺฉติ เหวเมว
 โช อากุโส สฺตฺตวโต สฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺโน โหติ อวิปฺปฏิ-
 สํวโร อวิปฺปฏิสํวโร สฺติ อวิปฺปฏิสํวโรสฺตฺตมฺปฺนฺนฺสุตฺต อฺปนฺนํสฺตฺตมฺปฺนฺนํ
 โหติ ปามุชฺชํ ๑ เป ๑ วิมฺมุตฺติฉานทลฺกํนฺนํ ๑

[๕] ตตฺร โช อายสฺมา อานนฺโท ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ทุสฺสึ-
 ตสฺส อากุโส สํถวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ อวิปฺปฏฺฐิสฺสโร อวิป-
 ปฏฺฐิสฺสเร อสฺสติ อวิปฺปฏฺฐิสฺสรวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช
 อสฺสติ ปามุชฺชวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสา โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา อสฺสติ ปิตฺติ-
 วนนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิสา โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา อสฺสติ ปสฺสทฺธิวิปน-
 นสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ สฺขํ สฺขเว อสฺสติ สฺขวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ
 สํมมาสฺมาธิ สํมมาสฺมาธิมฺหิ อสฺสติ สํมมาสฺมาธิวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส
 โหติ ยถาภูตคฺคาณทสฺสํนํ ยถาภูตคฺคาณทสฺสํเน อสฺสติ ยถาภูตคฺคาณ-
 ทสฺสํนวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสฺสติ
 นิพฺพิทาวิราควิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ วิมุตฺติคฺคาณทสฺสํนํ เสยฺยถาปํ
 อากุโส รุกฺโข สํชาปถาสฺสวิปนฺนโน ตสฺส ปปฺปฏฺฐิกามํ น ปาริบริ
 คจฺจนฺติ ตโจปํ เมคฺคฺคฺมิ สํวโรปํ น ปาริบริ คจฺจนฺติ เอวเมว โช
 อากุโส ทุสฺสึตสฺส สํถวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ อวิปฺปฏฺฐิสฺสโร อวิป-
 ปฏฺฐิสฺสเร อสฺสติ อวิปฺปฏฺฐิสฺสรวิปนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ ปามุชฺชํ ๑ เป ๑
 วิมุตฺติคฺคาณทสฺสํนํ ๑ สํถวโต อากุโส สํถสํปนฺนสฺส อุนฺนิสฺสสํปนฺนโน
 โหติ อวิปฺปฏฺฐิสฺสโร อวิปฺปฏฺฐิสฺสเร สฺสติ อวิปฺปฏฺฐิสฺสรวสํปนฺนสฺส
 อุนฺนิสฺสสํปนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช สฺสติ ปามุชฺชสํปนฺนสฺส
 อุนฺนิสฺสสํปนฺนา โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา สฺสติ ปิตฺติสํปนฺนสฺส อุนฺนิส-
 สสํปนฺนา โหติ ปสฺสทฺธิ ปสฺสทฺธิยา สฺสติ ปสฺสทฺธิสํปนฺนสฺส
 อุนฺนิสฺสสํปนฺนํ โหติ สฺขํ สฺขเว สฺสติ สฺขสํปนฺนสฺส อุนฺนิสฺสสํปนฺนโน

สณฺณํ ๑ ปน อสฺสํสาติ ๑ ยถา กถํ ปนาวุโส สํวริปฺคฺคฺต สฺยิยา ภิกฺขุโน
 ตถารูโป สฺมาชิปฺปฏิตาโก ยถา เณว ปจฺจวิยํ ปจฺจวัสสณฺณํ อสฺสํ ๑ เป ๑
 น ปโรโลกเอ ปโรโลกสณฺณํ อสฺสํ สณฺณํ ๑ ปน อสฺสํสาติ ๑ เขมมิ-
 ทาหํ อวฺวโส อานนฺท สมยํ อิวฺชว สํวคฺคฺติยํ วิหฺรามิ อนฺนฺทวนฺตุมํ
 ตถุตาหํ ตถารูปํ สฺมาชิ สฺมาปชฺชํ ยถา เณว ปจฺจวิยํ ปจฺจวัสสณฺณํ
 อโหสิ น อปสฺสุมํ อปสฺสณฺณํ อโหสิ น เตชฺสุมํ เตชฺสณฺณํ
 อโหสิ น วายสฺสุมํ วายสฺสณฺณํ อโหสิ น อากาสาณญฺจายตฺเต
 อากาสาณญฺจายตฺตนสณฺณํ อโหสิ น วิญฺญาณญฺจายตฺเต วิญฺญาณญฺ-
 จายตฺตนสณฺณํ อโหสิ น ชาภิญฺจญฺจายตฺเต ชาภิญฺจญฺจายตฺตน-
 สณฺณํ อโหสิ น เณวสณฺณานาสณฺณญฺจายตฺเต เณวสณฺณานาสณฺณญฺ-
 จายตฺตนสณฺณํ อโหสิ น อิจฺฉโลกเอ อิจฺฉโลกสณฺณํ อโหสิ น ปโรโลก
 ปโรโลกสณฺณํ อโหสิ สณฺณํ ๑ ปน อโหสิญฺติ ๑ กัสสณฺณํ ปนายสฺสฺมา
 สํวริปฺคฺคฺโต ตสฺสุมํ สฺมเย อโหสิญฺติ ๑ ภวนิโรโช นิพฺพานํ ภวนิโรโช
 นิพฺพานญฺติ โช เม อวฺวโส อญฺญาว สณฺญา อปฺปชฺชติ อญฺญาว
 สณฺญา นิรฺขมฺติ เสยฺยถาปํ อวฺวโส สกฺกติกฺคฺกิสฺสํ ฉายมานสฺสํ
 อญฺญาว อจฺจิ อปฺปชฺชติ อญฺญาว อจฺจิ นิรฺขมฺติ เขวเมว โช
 เม อวฺวโส ภวนิโรโช นิพฺพานํ ภวนิโรโช นิพฺพานญฺติ อญฺญาว
 สณฺญา อปฺปชฺชติ อญฺญาว สณฺญา นิรฺขมฺติ ภวนิโรโช
 นิพฺพานญฺติ สณฺณํ ๑ ปนาหํ อวฺวโส ตสฺสุมํ สฺมเย อโหสิญฺติ ๑

[๘] สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ โน ๑ สัสสวา เขวํ โส

เตนฺงฺเคน อปริปฺปโร โหติ เตนํ ตํ องคํ ปริปฺปเวตพฺพํ กิณฺดาหํ
 สฺสทฺโฆ อสฺสํ สฺสํตฺวา จาติ ยโต ๑ โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสทฺโฆ ๑
 โหติ สฺสํตฺวา ๑ เอวํ โสฺ เตนฺงฺเคน ปริปฺปโร โหติ สฺสทฺโฆ ๑
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ สฺสํตฺวา ๑ โน ๑ พหุสฺสํโต ๑ เป ๑ พหุสฺสํโต
 ๑ โน ๑ ฌมฺมกฺกโก ฌมฺมกฺกโก ๑ โน ๑ ปริสํวจโร
 ปริสํวจโร ๑ โน ๑ วิสํวโร ปริสํย ฌมฺมํ เทเสฺติ วิสํวโร
 ๑ ปริสํย ฌมฺมํ เทเสฺติ โน ๑ วินยฺชโร วินยฺชโร ๑ โน
 ๑ อารญฺญโก ปนฺตเสฺนาสฺโน อารญฺญโก ๑ ปนฺตเสฺนาสฺโน โน
 ๑ จตฺตุนฺนํ ฌานานํ อภิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐจฺจมฺมสฺสํชวิหารานํ นิแกมตฺถาภี
 โหติ อภิจฺจตฺถาภี อภิสฺสฺสฺสฺสํ ๑ จตฺตุนฺนญฺจ ฌานานํ อภิเจตฺตีกานํ
 ทิฏฺฐจฺจมฺมสฺสํชวิหารานํ นิแกมตฺถาภี โหติ อภิจฺจตฺถาภี อภิสฺสฺสฺสฺสํ โน
 ๑ อสฺสํวณํ ขยา อสฺสํวํ เจโตวิมฺุตฺตํ ปญฺญาวิมฺุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
 สฺยํ อภินฺญา สจฺจนิคฺคฺวา อฺปสฺสมฺปชฺช วิหริติ เอวํ โสฺ เตนฺงฺเคน
 อปริปฺปโร โหติ เตนํ ตํ องคํ ปริปฺปเวตพฺพํ กิณฺดาหํ สฺสทฺโฆ ๑
 อสฺสํ สฺสํตฺวา ๑ พหุสฺสํโต ๑ ฌมฺมกฺกโก ๑ ปริสํวจโร ๑ วิสํวโร
 ๑ ปริสํย ฌมฺมํ เทเสฺยฺยํ วินยฺชโร ๑ อารญฺญโก ๑ ปนฺตเสฺนาสฺโน
 จตฺตุนฺนญฺจ ฌานานํ อภิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐจฺจมฺมสฺสํชวิหารานํ นิแกมตฺถาภี
 อสฺสํ อภิจฺจตฺถาภี อภิสฺสฺสฺสฺสํ อสฺสํวณญฺจ ขยา อสฺสํวํ เจโตวิมฺุตฺตํ
 ปญฺญาวิมฺุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สฺยํ อภินฺญา สจฺจนิคฺคฺวา อฺปสฺสมฺปชฺช
 วิหเรยฺยนฺติ ยโต ๑ โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสทฺโฆ ๑ โหติ สฺสํตฺวา ๑

พหุสฺสโต ๑ ชมฺมกถิโก ๑ ปริส้าวจโร ๑ วิสํวโร ๑ ปริสํวโร ๑
ชมฺมํ เทเสติ วินยชโร ๑ อารญฺญโก ๑ ปนฺตเสนาสนโน จตฺตุนนญจ
ณานานํ อภิจเจตสิกานํ ทิฏฺฐชมฺมสฺสววิหารานํ นิกามตาริํ โหติ อภิจ-
ณตาริํ อภิสวโร ๑ อสวณญจ ชยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญา-
วิมุตฺติํ ทิฏฺฐเชว ชมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺจนิคตฺวา อุตฺตมปชฺช วิหริติ
เอวํ โส เตนฺจเคน ปริปริโร โหติ อิมเหิ โช ภิกฺขเว ทสฺสี ชมฺเมหิ
สํนุนาคโต ภิกฺขุ สมนฺตปาสาทิโก ๑ โหติ สพฺพภากรปริปริโร จาติ ๑

[๘] สทฺโช ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ โน ๑ สํตฺวา สํตฺวา
๑ โน ๑ พหุสฺสโต พหุสฺสโต ๑ โน ๑ ชมฺมกถิโก ชมฺมกถิโก
๑ โน ๑ ปริส้าวจโร ปริส้าวจโร ๑ โน ๑ วิสํวโร ปริสํวโร
ชมฺมํ เทเสติ วิสํวโร ๑ ปริสํวโร ชมฺมํ เทเสติ โน ๑ วินยชโร
วินยชโร ๑ โน ๑ อารญฺญโก ปนฺตเสนาสนโน อารญฺญโก ๑
ปนฺตเสนาสนโน โน ๑ เย เต สนฺตา วิโมกฺขา อติกฺกมฺม รุเป
อารุปฺปา เต กาเยน สฺสิตฺวา วิหริติ เย เต สนฺตา วิโมกฺขา
อติกฺกมฺม รุเป อารุปฺปา เต ๑ กาเยน สฺสิตฺวา วิหริติ โน ๑
อสวณํ ชยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเชว ชมฺเม
สยํ อภินฺญา สจฺจนิคตฺวา อุตฺตมปชฺช วิหริติ เอวํ โส เตนฺจเคน
อปริปริโร โหติ เตนํ คํ องคํ ปริปริเรตพฺพิ กิณฺดาหํ สทฺโช ๑
อสฺสํ สํตฺวา ๑ พหุสฺสโต ๑ ชมฺมกถิโก ๑ ปริส้าวจโร ๑ วิสํวโร
๑ ปริสํวโร ชมฺมํ เทเสยฺยํ วินยชโร ๑ อารญฺญโก ๑ ปนฺตเสนาสนโน

๑ เป ๑ อิติ สํการํ สํอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํวติ
 อเนกวิหิตญจ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํวติ เสยฺยถํทํ เขมมฺมี ชาตํ
 เทวมี ชาติโย ๑ เป ๑ อิติ สํการํ สํอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ
 อนุสฺสํวติ โน ๑ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเถน
 ๑ เป ๑ ยถากมฺมุเปเค สํตฺเต ปชานาติ ทิพฺเพน ๑ จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธน
 อติกฺกนฺตมานุสฺสเถน ๑ เป ๑ ยถากมฺมุเปเค สํตฺเต ปชานาติ โน ๑
 อาสํวานํ ขยา ๑ เป ๑ สํจฺฉิกคฺวา อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ เอวํ โส
 เตนฺจฺเคน อปฺริปฺโร โหติ เคน ตํ อํคํ ปฺริปฺเรตพฺพํ กิณฺดาหํ
 สํทฺโธ ๑ อสฺสํ สํตฺวา ๑ พหุสฺสํโต ๑ รมฺมกฺกิโก ๑ ปฺริสํวจฺโร
 ๑ วิสํวโร ๑ ปฺริสํย รมฺมํ เทเสยฺยํ วินยจฺโร ๑ อเนกวิหิตญจ
 ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํเรยฺยํ เสยฺยถํทํ เขมมฺมี ชาตํ เทวมี ชาติโย ๑ เป ๑
 อิติ สํการํ สํอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํเรยฺยํ ทิพฺเพน
 ๑ จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเถน ๑ เป ๑ ยถากมฺมุเปเค สํตฺเต
 ปชานเยยฺยํ อาสํวานญจ ขยา ๑ เป ๑ สํจฺฉิกคฺวา อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺเรยฺยนฺติ
 ยโต ๑ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํทฺโธ ๑ โหติ สํตฺวา ๑ พหุสฺสํโต ๑
 รมฺมกฺกิโก ๑ ปฺริสํวจฺโร ๑ วิสํวโร ๑ ปฺริสํย รมฺมํ เทเสติ
 วินยจฺโร ๑ อเนกวิหิตญจ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํวติ เสยฺยถํทํ เขมมฺมี
 ชาตํ เทวมี ชาติโย ๑ เป ๑ อิติ สํการํ สํอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพ
 นิวาสํ อนุสฺสํวติ ทิพฺเพน ๑ จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเถน
 ๑ เป ๑ ยถากมฺมุเปเค สํตฺเต ปชานาติ อาสํวานญจ ขยา ๑ นาสํวํ

เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเชว รมฺเม สยํ อภิณฺญา สจฺฉิกคฺคา
อุปฺสมฺปชฺช วิหริติ เหวํ โสฺ เตนฺงเคน ปริบฺบุโร โหติ อิมฺหิ
โฆ ภิกฺขเว ทสฺหิ รมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สมนฺคฺปาสาทิโก จ
โหติ สพุพการปริบฺบุโร จาติ ฯ

อานิสฺสวคฺโค ปจโม ฯ

ตสฺสสุทฺธานํ

กิมคฺคิยํ เจตนา สีสํ อุปนินฺสา อานนฺทปญฺจมํ
สฺมาชิ สวริปฺคฺโค จ สทฺโฆ สนฺเคน วิชฺชยาติ ฯ

นาถกรณวคฺโค ทฺติโย

[๑๑] ปญฺจกฺคฺสมนฺนาคโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจกฺคฺสมนฺนาคตํ
เสนาสนํ เสวมาโน ภชมาโน นจิริสฺเสว อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโต-
วิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเชว รมฺเม สยํ อภิณฺญา สจฺฉิกคฺคา อุ-
ปฺสมฺปชฺช วิหเรยฺย กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจกฺคฺสมนฺนาคโต โหติ
อิชฺช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโฆ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โโพธิ อิตฺธิปี
โส ภคฺวา อวหํ สมนฺมาสมฺพุทฺโฆ วิชฺชารณสมฺปนฺโน สฺคโต โสถวิฑู
อนฺคฺคฺตโร ปุริสทมฺมสวริ สฺตถา เทวมนฺนุสฺสานํ พุทฺโฆ ภคฺวาติ อปฺปา-
พาโฆ โหติ อปฺปาตฺตฺโก สมนฺเวปาทินฺยา คหณฺنيا สมนฺนาคโต นาคิ-
สฺสํตาย นาจฺจฺจนฺทาย มชฺฌนิมาย ปชานกฺขมาย อสฺโส โหติ อมายาวั
ยถาญฺจํ อตฺตฺตานํ อวิกิตฺตา สฺตฺถริ วา วิญฺญสฺสุ วา สฺพุทฺหมจวริสฺสุ

อารทฐวิวิโย วิหริติ อกุตฺตานํ ชมฺมานํ ปหานาย กุตฺตานํ ชมฺมานํ
 อุปฺสมฺปทาย ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺตฺโร กุตฺเตสุ ชมฺเมสุ
 ปณฺณวา โหติ อุกฺขยฺกคามินียา ปณฺณาย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพ-
 ชิกาย สฺมฺมาทฺกฺขชฺชคามินียา เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจกฺค-
 สมนฺนาคโต โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว เสนาสนํ ปณฺจกฺคสมนฺนาคคํ
 โหติ อีช ภิกฺขเว เสนาสนํ นาคิฑูรํ โหติ นาจฺจาสนฺนํ คมนาคมน-
 สฺมฺปนฺนํ ทิวา อปฺปกิตฺตญํ รัตติ อปฺปสฺสทฺทํ อปฺปนิคฺไชสํ อปฺป-
 ทํสฺมกฺคฺวาตาคปฺปสิริสฺสปฺปมฺมฺสฺสํ ตสฺมึ โข ปน เสนาสนเณ วิหริณฺตฺสฺส
 อปฺปกฺคิเรเนว อปฺปชฺชนฺติ จีวรบีณฺฑปาตเสนาสนคิตฺถานปฺปจฺยภោชช-
 ปริกฺขารา ตสฺมึ โข ปน เสนาสนเณ เถรา ภิกฺขุ วิหริณฺติ พหุสฺสฺสฺสา
 อากตาคมา ชมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา เต กาเถน กาลํ อุป-
 สฺงกฺมิทฺวา ปฺริปฺพจฺจติ ปฺริปฺพหติ อิทํ ภาเย กถํ อิมสฺส โภ-
 อตุโถติ ตสฺส เต อายสฺมฺนโต อวิจฺฉนฺญเจว วิจฺจนฺติ อนฺนุคฺตานิ-
 กถญฺจ อฺนุคฺตานิโกโรนฺติ อเนกวิหิตฺเตสุ จ กงฺขณฺจฺจานิเยสุ ชมฺเมสุ กงฺข-
 ปรวิวินเทนฺติ เอวํ โข ภิกฺขเว เสนาสนํ ปณฺจกฺคสมนฺนาคคํ โหติ ฯ
 ปณฺจกฺคสมนฺนาคโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจกฺคสมนฺนาคคํ เสนาสนํ
 เสวมาโน ภชฺมาโน นจฺวิสุเสว อาสฺวานํ ชยา ฯ เป ฯ สจฺฉนิกฺคฺวา
 อุปฺสมฺปชฺช วิหเรยฺยاتي ฯ

[๑๒] ปณฺจกฺควิปฺปทีโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจกฺคสมนฺนาคโต

อิมสฺมึ ฆมฺมุวินเย เกวถึ วุสฺสิตฺวา อุตฺตมปุริสฺสํติ วุจฺจติ กถณฺจ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจจฺจคฺคปิพฺหิโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กามจฺ-
 ฉนฺนุโท ปฺหิโน โหติ พฺยาปาโท ปฺหิโน โหติ ถันมิทฺธํ ปฺหิโน
 โหติ อุตฺตจฺจกุกฺกจฺจํ ปฺหิโน โหติ วิจิจฺจิจฺฉา ปฺหิโน โหติ เอวํ
 โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจจฺจคฺคปิพฺหิโน โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปณฺจจฺจคฺคสมฺนฺนาคโต โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเสฺวเน สํถกฺขณฺเน
 สมนฺนาคโต โหติ อเสฺวเน สฺมาธิกฺขณฺเน สมนฺนาคโต โหติ อเสฺ-
 วเน ปณฺณากฺขณฺเน สมนฺนาคโต โหติ อเสฺวเน วิมุตฺตติกฺขณฺเน
 สมนฺนาคโต โหติ อเสฺวเน วิมุตฺตติภาณทลฺลสฺนกฺขณฺเน สมนฺนาคโต
 โหติ เอวํ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจจฺจคฺคสมฺนฺนาคโต โหติ ฯ ปณฺจจฺ-
 คคปิพฺหิโน โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจจฺจคฺคสมฺนฺนาคโต อิมสฺมึ ฆมฺมุวินเย
 เกวถึ วุสฺสิตฺวา อุตฺตมปุริสฺสํติ วุจฺจตฺติ ฯ

กามจฺฉนฺนุโท ๑ พฺยาปาโท	ถันมิทฺธฆณฺจ ภิกฺขุโน
อุตฺตจฺจํ วิจิจฺจิจฺฉา ๑	สพฺพโสว น วิชฺชติ
อเสฺวเน ๑ สํถเน	อเสฺวเน สฺมาธินา
วิมุตฺตติยา ๑ สมนฺนุโน	ณาณเน ๑ คถาวิโส
ส เว ปณฺจจฺจคฺคสมฺนฺนุโน	ปณฺจจฺจคานิ วิจฺชชฺยํ
ส เว อิมสฺมึ ฆมฺมุวินเย	เกวถึ อิติ วุจฺจตฺติ ฯ

[๑๓] ทลฺลยฺมานิ ภิกฺขเว สํโยชนานิ กถมานิ ทลฺล ปณฺโจ-
 รุมฺภาคิยานิ สํโยชนานิ ปณฺจจฺจกฺคสมฺนฺนาคิยานิ สํโยชนานิ กถมานิ ปณฺโจ-

รมุภาคิยานิ สํโยชนานิ สํกฺกายทิวฺจิจิ วิจิจิกฺจนา สํถพฺพตปรามาโส
 กามจฺจนฺโท พฺยาปาทอ อิมานิ ปณฺโวจรมุภาคิยานิ สํโยชนานิ กตมานิ
 ปณฺจทฺธรมุภาคิยานิ สํโยชนานิ รุปรวาค อรุปรวาค มาโน อุตฺตรจฺจ
 อวิชฺชวา อิมานิ ปณฺจทฺธรมุภาคิยานิ สํโยชนานิ อิมานิ ไซฺ อิกฺกขเว
 ทสฺ สํโยชนานํติ ฯ

[๑๔] ยสฺสํถสฺสํจิจิ อิกฺกขเว อิกฺกขสฺสํ วา อิกฺกขุณฺนิยา วา ปณฺจ
 เจโตชิตฺตา อปฺปหึนา ปณฺจ เจตโส วิณิพนฺชวา อสฺมจฺจนฺนนา คสฺสํ
 ยา วคฺติ วา ทิวโส วา อากจฺจนฺติ หานฺนเยว ปาฏิกงฺขวา กุสฺเสสฺสุ
 ชมฺเมสฺสุ โน อุกฺกมฺมิ กตมสฺสํ ปณฺจ เจโตชิตฺตา อปฺปหึนา โหนฺติ
 อิช อิกฺกขเว อิกฺกขุ สํตฺถวิ กงฺขติ วิจิจิกฺจณฺติ นาริมฺมุจฺจติ น สํมุปลํสฺสํทฺติ
 โย โส อิกฺกขเว อิกฺกขุ สํตฺถวิ กงฺขติ วิจิจิกฺจณฺติ นาริมฺมุจฺจติ น สํมุปลํ
 สฺสํทฺติ คสฺสํ จิตฺตํ น นมฺติ อาทปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปชานาย
 ยสฺสํ จิตฺตํ น นมฺติ อาทปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปชานาย
 เอมสฺสํสํยํ ปจฺจโม เจโตชิตฺโต อปฺปหึโน โหติ ฯ ปุณฺ จปรํ
 อิกฺกขเว อิกฺกขุ ชมฺเม กงฺขติ ฯ เป ฯ สํฆे กงฺขติ สิกฺกขาย กงฺขติ
 สํพฺรหฺมจาวรํสฺสุ กุปฺปีโต โหติ อนตฺตมโน อาทคจิตฺโต ชิตฺธาโต โย
 โส อิกฺกขเว อิกฺกขุ สํพฺรหฺมจาวรํสฺสุ กุปฺปีโต โหติ อนตฺตมโน อาทคจิตฺโต
 ชิตฺธาโต คสฺสํ จิตฺตํ น นมฺติ อาทปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย
 ปชานาย ยสฺสํ จิตฺตํ น นมฺติ อาทปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย
 ปชานาย เอมสฺสํสํยํ ปณฺจโม เจโตชิตฺโต อปฺปหึโน โหติ ฯ อิมสฺสํ

ปญฺจ เจโตชิตฺตา อปฺปหีณา โหฺนฺติ ฯ กตมสุตฺตํ ปญฺจ เจตโส วินิ-
 พฺนฺชา อสฺมจฺจฺฉินฺนา โหฺนฺติ อีช ฆิกฺขเว ฆิกฺขุ กามะสุ อวีตฺราโค
 โหฺติ อวิกตจฺจฺฉนฺโห อวิกตเปโม อวิกตบีปฺปาโส อวิกตปริพาโห อวิกต-
 ตณฺโห โย โส ฆิกฺขเว ฆิกฺขุ กามะสุ อวีตฺราโค โหฺติ อวิกตจฺจ-
 ฉนฺโห อวิกตเปโม อวิกตบีปฺปาโส อวิกตปริพาโห อวิกตตณฺโห ตสุตฺตํ
 จิตฺตํ น นมฺติ อตฺตปฺปาย อนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย ยสุตฺตํ
 จิตฺตํ น นมฺติ อตฺตปฺปาย อนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย เหว-
 มสุตฺตํ ปจฺจโม เจตโส วินิพฺนฺช อสฺมจฺจฺฉินฺโน โหฺติ ฯ ปฺน จปรํ
 ฆิกฺขเว ฆิกฺขุ กาย อวีตฺราโค โหฺติ ฯ เป ฯ รุเป อวีตฺราโค โหฺติ
 ยาวทคฺคํ อุตฺราวเททกํ ภูณฺชิตฺวา เสยฺยสุตฺตํ ปสฺสสุตฺตํ มิทฺธสุตฺตํ อนุยฺตุโค
 วิหฺรติ อญฺจตฺรํ เทวณิกายํ ปณฺชาย พุทฺทมจฺจริยํ จฺรติ อิมินาหํ
 สฺสฺเตน วา วเตน วา ตเปน วา พุทฺทมจฺจริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสุตฺตํ
 เทวญฺจตฺโร วาติ โย โส ฆิกฺขเว ฆิกฺขุ อญฺจตฺรํ เทวณิกายํ
 ปณฺชาย พุทฺทมจฺจริยํ จฺรติ อิมินาหํ สฺสฺเตน วา วเตน วา ตเปน
 วา พุทฺทมจฺจริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสุตฺตํ เทวญฺจตฺโร วาติ ตสุตฺตํ
 จิตฺตํ น นมฺติ อตฺตปฺปาย อนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย ยสุตฺตํ
 จิตฺตํ น นมฺติ อตฺตปฺปาย อนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย เหว-
 มสุตฺตํ ปญฺจโม เจตโส วินิพฺนฺช อสฺมจฺจฺฉินฺโน โหฺติ ฯ อิมสุตฺตํ
 ปญฺจ เจตโส วินิพฺนฺชา อสฺมจฺจฺฉินฺนา โหฺนฺติ ฯ ยสุตฺตํ กสฺสจฺจิ ฆิกฺขเว
 ฆิกฺขุสุตฺตํ วา ฆิกฺขุณฺนิยา วา อิมะ ปญฺจ เจโตชิตฺตา อปฺปหีณา อิมะ

ปณฺจ เจตโส วิณิพฺพชา อสฺมฺจฺฉินฺนา ตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 วา อากฺขณฺติ หานิเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 เสยฺยถาปํ ภิက္ขเว กภาพกฺขเว จฺนุทสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อากฺขณฺติ หายเตว วณฺณเนน หายติ มณฺฑลฺลเนน หายติ อากฺข
 หายติ อารโหปรีณาเหเนน เหวเมว โช ภิက္ขเว ยสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 วา ภิက္ขุณฺนิยา วา อิมํ ปณฺจ เจโตชิตฺตา อปฺปหีณา อิมํ ปณฺจ
 เจตโส วิณิพฺพชา อสฺมฺจฺฉินฺนา ตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อากฺขณฺติ หานิเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ยสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ภิက္ขเว ภิက္ขุณฺนิยา วา ปณฺจ เจโตชิตฺตา
 ปหีณา ปณฺจ เจตโส วิณิพฺพชา อสฺมฺจฺฉินฺนา ตสฺสฺสฺส
 วา อากฺขณฺติ อุกฺกมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม
 กตมสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส เจโตชิตฺตา ปหีณา โหนฺติ อธิ
 ภิက္ขเว ภิက္ขุ สฺสฺสฺสฺส
 น กงฺขติ น วิจิจฺฉิตฺติ อธิมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม
 โย โส ภิက္ขเว ภิက္ขุ สฺสฺสฺสฺส น กงฺขติ น วิจิจฺฉิตฺติ
 อธิมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม ตสฺสฺส
 จิตฺตํ นมฺติ อากฺขปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปชานาย ยสฺส
 จิตฺตํ นมฺติ อากฺขปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปชานาย
 เหวมสฺสฺสํ ปจฺจโม เจโตชิตฺโต ปหีโน โหติ ฯ ปน จปรํ ภิက္ขเว ภิက္ขุ
 ชฺมเม น กงฺขติ ฯ เป ฯ สํเข น กงฺขติ สิกฺขาย น กงฺขติ
 สํพฺรหฺมจาร์วีสุ น กุปฺปีโต โหติ อตฺตมโน น อากฺข
 จิตฺโต น ชิตฺตาโต โย โส ภิက္ขเว ภิက္ขุ สํพฺรหฺมจาร์วีสุ
 น กุปฺปีโต โหติ อตฺตมโน น อากฺขจิตฺโต น

หอสมุดกลาง
 รุพาทองกรณมหาวิทยาลัย

ขิตฺธาโค ๓สุตฺตํ จิตฺตํ นมฺติ อชาติปฺปาย ๓นุโยคาย ๓ตจฺจาย ปชานาย
 ๓ยสุตฺตํ จิตฺตํ นมฺติ อชาติปฺปาย ๓นุโยคาย ๓ตจฺจาย ปชานาย
 ๓เอวมฺสุตฺตํ ปญฺจโม เจตฺธิโต ปหีนโน โหติ ฯ ๓อิมสุตฺตํ ปญฺจ เจตฺธิตา
 ปหีนโน โหนฺติ ฯ ๓กตมฺสุตฺตํ ปญฺจ เจตฺโส ๓วินิพฺนุชา ๓สุตฺตมฺจฺฉินฺนโน
 โหนฺติ ๓อิช ๓ภิกฺขเว ๓ภิกฺขุ ๓กาเมสุ ๓วீตฺราโค โหติ ๓วિકตฺจฺฉนฺนโท
 ๓วિકตเปโม ๓วિકตปฺปาสํ ๓วિકตปริพาโห ๓วિકตคณฺโห โย ๓โส ๓ภิกฺขเว
 ๓ภิกฺขุ ๓กาเมสุ ๓วீตฺราโค โหติ ๓วિકตจฺฉนฺนโท ๓วિકตเปโม ๓วિકตปฺปาสํ
 ๓วિકตปริพาโห ๓วિકตคณฺโห ๓สุตฺตํ จิตฺตํ นมฺติ อชาติปฺปาย ๓นุโยคาย
 ๓ตจฺจาย ปชานาย ๓ยสุตฺตํ จิตฺตํ นมฺติ อชาติปฺปาย ๓นุโยคาย ๓ตจฺจาย
 ปชานาย ๓เอวมฺสุตฺตํ ปจฺจโม เจตฺโส ๓วินิพฺนุช ๓สุตฺตมฺจฺฉินฺนโน
 โหติ ฯ ๓ปฺนุ ๓จปรํ ๓ภิกฺขเว ๓ภิกฺขุ ๓กาเย ๓วீตฺราโค โหติ ฯ ๓เป ๓
 ๓รฺูเป ๓วீตฺราโค โหติ ๓น ๓ยาวทคฺคํ ๓อุทฺทาวเทหํ ๓ภฺุณฺธิตฺวา ๓เสยฺยสุตฺตํ
 ๓ปฺลฺลสุตฺตํ ๓มิตฺทสุตฺตํ ๓อนฺุยฺคฺโค ๓วิหฺติ ๓น ๓อณฺฺตฺรํ ๓เทวฺนิกายํ ๓ปณฺิชาย
 ๓พฺุรฺหฺมจฺริยํ ๓จฺริติ ๓อิมินาหํ ๓สํเถน ๓วา ๓วเตน ๓วา ๓คเปน ๓วา ๓พฺุรฺหฺม-
 ๓จฺริเยน ๓วา ๓เทโว ๓วา ๓ภฺิวิสฺสุตฺตํ ๓เทวณฺฺตโร ๓วาติ โย ๓โส ๓ภิกฺขเว
 ๓ภิกฺขุ ๓น ๓อณฺฺตฺรํ ๓เทวฺนิกายํ ๓ปณฺิชาย ๓พฺุรฺหฺมจฺริยํ ๓จฺริติ ๓อิมินาหํ
 ๓สํเถน ๓วา ๓วเตน ๓วา ๓คเปน ๓วา ๓พฺุรฺหฺมจฺริเยน ๓วา ๓เทโว ๓วา ๓ภฺิวิสฺสุตฺตํ
 ๓เทวณฺฺตโร ๓วาติ ๓สุตฺตํ จิตฺตํ นมฺติ อชาติปฺปาย ๓นุโยคาย ๓ตจฺจาย
 ปชานาย ๓ยสุตฺตํ จิตฺตํ นมฺติ อชาติปฺปาย ๓นุโยคาย ๓ตจฺจาย ปชานาย
 ๓เอวมฺสุตฺตํ ปญฺจโม เจตฺโส ๓วินิพฺนุช ๓สุตฺตมฺจฺฉินฺนโน โหติ ฯ ๓อิมสุตฺตํ

ปณฺจ เจตโส วินิพฺพชา สุตฺตมฺจฺฉินฺนา โหนฺติ ฯ ยถฺสฺสทฺสฺสจฺจิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุสฺสฺส วา ภิกฺขุขุณฺนิยา วา อิมํ ปณฺจ เจตฺตชิตฺตา ปหฺนฺนา อิมํ ปณฺจ
 เจตโส วินิพฺพชา สุตฺตมฺจฺฉินฺนา ตสฺสฺส ยถา รตฺติ วา ทิวโส วา
 อากฺขณฺติ อุกฺกมฺมเยว ปาฏิกงฺขธา กุสฺสเสถฺสฺส ฐมฺเมถฺสฺส โน ปริหานิ เสยฺย-
 ถาปํ ภิกฺขเว ชฺฉนฺนฺนปฺกฺเช จนนฺนสฺสฺส ยถา รตฺติ วา ทิวโส วา อากฺขณฺติ
 อุกฺกมฺมเดว วณฺณเจเนน อุกฺกมฺมติ มณฺนฺนทเตน อุกฺกมฺมติ อากฺกาย อุกฺกมฺมติ
 อารอฺหปฺริณฺนาเหเนน เหวเมว โช ภิกฺขเว ยถฺสฺสทฺสฺสจฺจิ ภิกฺขุสฺสฺส วา
 ภิกฺขุขุณฺนิยา วา อิมํ ปณฺจ เจตฺตชิตฺตา ปหฺนฺนา อิมํ ปณฺจ เจตโส
 วินิพฺพชา สุตฺตมฺจฺฉินฺนา ตสฺสฺส ยถา รตฺติ วา ทิวโส วา อากฺขณฺติ
 อุกฺกมฺมเยว ปาฏิกงฺขธา กุสฺสเสถฺสฺส ฐมฺเมถฺสฺส โน ปริหานํติ ฯ

[๑๕] ยาวตฺตา ภิกฺขเว สฺสทฺตฺตา อปฺปทา วา ทฺวิปฺปทา วา จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 วา พหุปฺปทา วา ฐมฺมํโน วา อฐมฺมํโน วา สฺสณฺณํโน วา อสฺสณฺณํโน
 วา เนวสฺสณฺณํโน สฺสณฺณํโน วา ตถาคฺโค เตสฺส อคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 สฺสมฺมาสฺสมฺพทฺต
 เหวเมว โช ภิกฺขเว ยถา กุสฺสตา ฐมฺมา สฺสพฺเพ
 เต อปฺปมาทฺต
 อปฺปมาทฺสฺสโมสฺสรณฺนา อปฺปมาทฺสฺสโมสฺสรณฺนา อปฺปมาทฺสฺส
 อคฺค
 เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว ยานิกานฺนิจิ ชงฺกฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 ปาณานํ ปทฺชานานํ ปทฺชานานํ ปทฺชานานํ ปทฺชานานํ
 สฺสพฺพานิ ตานิ หตฺต
 หตฺต
 เตสฺส อคฺคฺค-
 คฺค
 ยทฺธิทํ มหฺนฺนตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 เหวเมว โช ภิกฺขเว ยถา กุสฺสตา
 ฐมฺมา สฺสพฺเพ เต อปฺปมาทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อปฺปมาทฺสฺสโมสฺสรณฺนา อปฺปมาทฺสฺส
 อปฺปมาทฺสฺสโมสฺสรณฺนา อปฺปมาทฺสฺส
 อคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 เตสฺส อคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว กฺุฏฺฐาคารสฺสฺส ยากฺกจิ โคปาน-

ลฺโย ลฺพฺพา ตา กฺุฏฺฏคฺคมา กฺุฏฺฏนฺนินฺนา กฺุฏฺฏลฺมอฺลฺลวณฺนา กฺุฏฺฏํ ตาลฺลํ
 อคฺคคฺคกฺุฏฺฏายตฺติ เหวเมว โช ภิกฺุฏฺฏเว เยเกจฺจ กุสฺลฺลา ชมฺมา ลฺพฺเพ
 เต อปฺปมาทมฺมุตฺตา อปฺปมาทลฺมอฺลฺลวณฺนา อปฺปมาโท เตลฺลํ อคฺคคฺคกฺุฏฺฏ
 อายตฺติ ลฺลยฺยถาปฺปํ ภิกฺุฏฺฏเว เยเกจฺจ มฺมุตฺตคฺคณฺนา กากฺุฬานุสฺสาริยํ เตลฺลํ
 อคฺคคฺคกฺุฏฺฏายตฺติ เหวเมว โช ภิกฺุฏฺฏเว ๑เป๑ ลฺลยฺยถาปฺปํ ภิกฺุฏฺฏเว เยเกจฺจ
 ลฺลวณฺนา โถหิตจฺจนฺทณฺนํ เตลฺลํ อคฺคคฺคกฺุฏฺฏายตฺติ เหวเมว โช ภิกฺุฏฺฏเว
 ๑เป๑ ลฺลยฺยถาปฺปํ ภิกฺุฏฺฏเว เยเกจฺจ ปุပ္ฺผคฺคณฺนา วลฺลลฺกํ เตลฺลํ อคฺคค
 คฺคกฺุฏฺฏายตฺติ เหวเมว โช ภิกฺุฏฺฏเว ๑เป๑ ลฺลยฺยถาปฺปํ ภิกฺุฏฺฏเว เยเกจฺจ
 กุฏฺฏทวธา ลฺพฺเพ เต วณฺโณ จกฺุฏฺฏวคฺคตฺติลฺลํ อนฺนยฺนคฺคา วคฺคตฺตค
 ฐา เตลฺลํ จกฺุฏฺฏวคฺคตฺติ อคฺคคฺคกฺุฏฺฏายตฺติ เหวเมว โช ภิกฺุฏฺฏเว ๑เป๑
 ลฺลยฺยถาปฺปํ ภิกฺุฏฺฏเว ยากจฺจ คารกฺุฏฺฏปฺปานํ ปภา ลฺพฺพา ตา จฺนทฺปฺปกาย
 กถํ นาคฺคณฺนตฺติ ลฺลลฺลํ จฺนทฺปฺปภา ตาลฺลํ อคฺคคฺคกฺุฏฺฏายตฺติ เหวเมว
 โช ภิกฺุฏฺฏเว ๑เป๑ ลฺลยฺยถาปฺปํ ภิกฺุฏฺฏเว ลฺลวณฺนํเย วิทฺุเช วิคคฺควธาหเก
 เทเว อาทิจฺจโจ นภํ อพฺุภุสฺลฺลคฺคกฺุฏฺฏมาโน ลฺพฺพํ อากาสคคคํ คมคคคํ อภิวินิจฺจ
 ภาลฺลเต จ คปฺเต จ วิโรจติ จ เหวเมว โช ภิกฺุฏฺฏเว ๑เป๑
 ลฺลยฺยถาปฺปํ ภิกฺุฏฺฏเว ยากจฺจ มหानทฺติโย ลฺลยฺยถํคํ คจฺจคา ยมฺุณา
 อจฺจิวตฺติ ลฺลวณฺนํ มหํ ลฺพฺพา ตา ลฺลคฺคทฺทคฺคมา ลฺลคฺคทฺทนฺนินฺนา ลฺลคฺคทฺทไปณฺนา
 ลฺลคฺคทฺทปฺปภาวา มหาลฺลคฺคทฺโท ตาลฺลํ อคฺคคฺคกฺุฏฺฏายตฺติ เหวเมว โช
 ภิกฺุฏฺฏเว เยเกจฺจ กุสฺลฺลา ชมฺมา ลฺพฺเพ เต อปฺปมาทมฺมุตฺตา อปฺปมา
 ทลฺลวณฺนํ อปฺปมาโท เตลฺลํ อคฺคคฺคกฺุฏฺฏายตฺติ ๑

[๑๖] ทสฺยิเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา อานุเนยฺยา ปานุเนยฺยา ทฺท-
 ธิเนยฺยา อณฺชติกรณฺเีย อณฺคฺตฺวํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส กตเม ทสฺ
 ตถาคโต อรหํ สํมาสํมพุทฺโธ ปจฺเจกสํมพุทฺโธ อุกฺโกตภาควิมุคฺโต
 ปณฺณาวิมุคฺโต กายสํกฺขิ ทิฏฺฐิจิปฺปคฺโต สทฺธาวิมุคฺโต รมฺมานุสํวํ
 สทฺธานุสํวํ โคตฺตฺวํ อิมเ โข ภิกฺขเว ทสฺ ปุคฺคตา อานุเนยฺยา
 ๑ เป ๑ อณฺคฺตฺวํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสํสํติ ๑

[๑๗] สํนาถา ภิกฺขเว วิหฺรต มา อนาถา ทฺทฺชํ ภิกฺขเว
 อนาถो วิหฺรติ ทสฺยิเม ภิกฺขเว นาทกรณา รมฺมา กตเม ทสฺ
 อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํสฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํสํวฺโต วิหฺรติ อจา-
 โคจฺรสํมฺปนฺโน อณฺมตฺเตสฺ วชฺเชสฺ ภายสํสํวํ สํมาทาย สิกฺขติ
 สิกฺขาปเทสฺ ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํสฺวา โหติ ๑ เป ๑ สํมาทาย
 สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺ อยมฺมํ รมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ พหุสฺสํโต โหติ สฺตฺตฺโร สฺตฺตฺตฺนฺนิจโย เย เต รมฺมา อาทิ-
 กตฺถยาณา มชฺเชกตฺถยาณา ปริโยสํนกตฺถยาณา สํคตฺถํ สํพฺยณฺชนํ เกวต-
 ปริปฺปฺนฺณํ ปริสฺตฺทฺชํ พุทฺทมจฺริยํ อภิวทฺนฺติ ตถารุปาสฺสํ รมฺมา พหุสฺ-
 สฺสํตา โหนฺติ ธตา วจฺสา ปริจิตา มนสํนุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจิยา สฺบฺบํปฏิวิทฺธา
 ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ พหุสฺสํโต โหติ ๑ เป ๑ ทิฏฺฐิจิยา สฺบฺบํปฏิวิทฺธา
 อยมฺมํ รมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กตฺถยาณมิตฺโต
 โหติ กตฺถยาณสํหาโย กตฺถยาณสํมฺปวจฺโก ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กตฺถยาณ-
 มิตฺโต โหติ กตฺถยาณสํหาโย กตฺถยาณสํมฺปวจฺโก อยมฺมํ รมฺโม นาท-

กรโณ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุวโจ โหติ โสวจสุตฺตกรณฺเห
 ฌมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ฌโม ปทกฺขิณคฺคาหิ อนุสํถนึ ยมฺปิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ สุวโจ โหติ โสวจสุตฺตกรณฺเห ฌมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ฌโม ปทก-
 ขิณคฺคาหิ อนุสํถนึ อยมฺปิ ฌโม นาทกรโณ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สํพฺรหฺมจาร์ณิ อฺจุจาวจานิ กิกรณฺ์ยานิ ตตฺถ
 ทกฺโข โหติ อนตฺโส ตตฺรฺปายาย วิมฺสาย สมนฺนาโคโต อตฺ กาทุ อตฺ
 สํวิธาตุํ ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สํพฺรหฺมจาร์ณิ อฺจุจาวจานิ
 กิกรณฺ์ยานิ ๑เป๑ อตฺ กาทุ อตฺ สํวิธาตุํ อยมฺปิ ฌโม นาท-
 กรโณ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมกาโม โหติ บิยสฺมฺทาหาโร
 อภิรฺมฺเม อภิวิณฺเย อฺพารปามฺชฺโช ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมกาโม
 โหติ บิยสฺมฺทาหาโร อภิรฺมฺเม อภิวิณฺเย อฺพารปามฺชฺโช อยมฺปิ ฌโม
 นาทกรโณ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวาทฺทวิวิโย วิหฺรติ อกฺุสฺถานํ
 ฌมฺมานํ ปหานาย กุสฺถานํ ฌมฺมานํ อฺปสฺมฺปทาย อามวา ทพฺพปรกฺกโม
 อนิกฺขิตฺตฺชฺโร กุสฺเสตฺถ ฌมฺเมตฺถ ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวาทฺทวิวิโย
 วิหฺรติ อกฺุสฺถานํ ฌมฺมานํ ปหานาย กุสฺถานํ ฌมฺมานํ อฺปสฺมฺปทาย
 อามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺชฺโร กุสฺเสตฺถ ฌมฺเมตฺถ อยมฺปิ ฌโม
 นาทกรโณ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺคฺคฺชฺโจ โหติ อิตฺรฺตฺรจฺจว-
 รมฺปนฺนทปาทเสนาสฺนคฺคิตานปจฺจยภเสฺชชฺชปฺริกฺขาเวณ ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 สนฺคฺคฺชฺโจ โหติ อิตฺรฺตฺรจฺจวรมฺปนฺนทปาทเสนาสฺนคฺคิตานปจฺจยภเสฺชชฺชปฺริกฺขา-
 เวณ อยมฺปิ ฌโม นาทกรโณ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สติมา

โหติ ปรเมน สฺติเนปกฺเคน สมนฺนาคโต จิรคตมฺบี จิรภาสิตมฺบี สฺริตา
 อนุสฺสฺริตา ยมฺบี ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺติมา โหติ ปรเมน สฺติเนปกฺเคน
 สมนฺนาคโต จิรคตมฺบี จิรภาสิตมฺบี สฺริตา อนุสฺสฺริตา อยมฺบี ชมฺโม
 นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺณวา โหติ อุกฺขตฺตคามินิยา
 ปณฺณาย สมนฺนาคโต อริยา ย นินฺพิเพชิกาย สมนฺมาทฺกฺขกฺขยคามินิยา
 ยมฺบี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺณวา โหติ อุกฺขตฺตคามินิยา ปณฺณาย สมนฺ-
 นาคโต อริยา ย นินฺพิเพชิกาย สมนฺมาทฺกฺขกฺขยคามินิยา อยมฺบี ชมฺโม
 นาทกรโณ ๑ สฺนาถา ภิกฺขเว วิหฺรต มา อนาถา ทฺกฺขํ ภิกฺขเว
 อนาโถ วิหฺรติ อิมเ ช ภิกฺขเว ทสฺ นาทกรณา ชมฺมาติ ๑

[๑๘] สฺนาถา ภิกฺขเว วิหฺรต มา อนาถา ทฺกฺขํ ภิกฺขเว
 อนาโถ วิหฺรติ ทสฺยิมเ ภิกฺขเว นาทกรณา ชมฺมา กตเม ทสฺ
 อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสฺวา โหติ ๑ เป ๑ สฺมาทาย สฺกฺขติ สฺกฺขาปเทสฺ
 สฺสฺวา วตฺตํ ภิกฺขุ ปาติโมกฺขสํวรสํวฺโค วิหฺรติ อจฺจวโรจฺจสฺมฺปนฺโน
 อณฺุมตฺเตสฺ วชฺเชสฺ ภายสฺสํวํ สฺมาทาย สฺกฺขติ สฺกฺขาปเทสฺติ เถวามิ
 นํ ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสฺสํสิตพฺพํ มณฺณนฺติ มชฺฌิมามิ ภิกฺขุ นวามิ
 ภิกฺขุ วตฺตพฺพํ อนุสฺสํสิตพฺพํ มณฺณนฺติ ตสฺสฺ เถวานุกมฺบิตสฺสฺ มชฺฌิ-
 มานุกมฺบิตสฺสฺ นวานุกมฺบิตสฺสฺ อุกฺกมฺเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺเสสฺ ชมฺเมสฺ
 โน ปรีหานิ อยมฺบี ชมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 พหุสฺสฺโต โหติ ๑ เป ๑ ทิฏฺฐิจิยา สฺปฺปฏิวិทฺธา พหุสฺสฺโต วตฺตํ ภิกฺขุ
 สฺตฺทโร สฺตฺสฺนฺนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกฺกฺยาณา มชฺฌเมกฺกฺยาณา

ปรียธานกถยานา สาคถิ สัพพชณัน เกวตปริปฺปนุณฺณ ปริสุทฺธํ พุทฺทม-
 จริยํ อภิวทฺตติ ตถารูปราสฺสํ รมฺมา พหุสฺสุตา โทหนฺติ ฐตา วจฺสา
 ปริจิตา มนฺตานุเปกฺขิตา ทิวฺจฺจฺยา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 วจฺตพฺพํ อนุสฺสํติทพฺพํ มณฺณนฺติ มชฺฌิมาปํ ภิกฺขุ นวามิ ภิกฺขุ
 วจฺตพฺพํ อนุสฺสํติทพฺพํ มณฺณนฺติ ตสฺสํ เกวานุกุมฺบิํตสฺสํ มชฺฌิมา-
 นุกุมฺบิํตสฺสํ นวานุกุมฺบิํตสฺสํ วุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปรฺหานิ อยมฺมํ รมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 กถฺยานมิตฺโต โทติ กถฺยานสฺสํหาโย กถฺยานสฺสํปวงฺโก กถฺยานมิตฺโต
 วตฺถํ ภิกฺขุ กถฺยานสฺสํหาโย กถฺยานสฺสํปวงฺโกติ เกวามิ นํ ภิกฺขุ
 วจฺตพฺพํ อนุสฺสํติทพฺพํ มณฺณนฺติ มชฺฌิมาปํ ภิกฺขุ นวามิ ภิกฺขุ
 วจฺตพฺพํ อนุสฺสํติทพฺพํ มณฺณนฺติ ตสฺสํ เกวานุกุมฺบิํตสฺสํ มชฺฌิมา-
 นุกุมฺบิํตสฺสํ นวานุกุมฺบิํตสฺสํ วุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปรฺหานิ อยมฺมํ รมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส โทติ สฺสํวจฺสฺสํกรณฺทํ รมฺเมหิ สฺมณฺนาคโถ ฆโม ปทกฺขิณคฺคาทํ
 อนุสฺสํสนํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส วตฺถํ ภิกฺขุ สฺสํวจฺสฺสํกรณฺทํ รมฺเมหิ สฺมณฺนาคโถ
 ฆโม ปทกฺขิณคฺคาทํ อนุสฺสํสนนฺติ เกวามิ นํ ภิกฺขุ วจฺตพฺพํ อนุสฺสํ-
 ตพฺพํ มณฺณนฺติ มชฺฌิมาปํ ภิกฺขุ นวามิ ภิกฺขุ วจฺตพฺพํ อนุสฺสํ-
 ตพฺพํ อนุสฺสํติทพฺพํ มณฺณนฺติ ตสฺสํ เกวานุกุมฺบิํตสฺสํ มชฺฌิมา-
 นุกุมฺบิํตสฺสํ นวานุกุมฺบิํตสฺสํ วุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปรฺหานิ อยมฺมํ รมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สฺสํพุทฺทมจฺจารํ

อฺุจฺจวจฺจนิ กิกรณฺ์ยานิ ตฺตฺถ ทกฺโข โหติ อนถโส ตฺตฺรฺุปายาย
 วุํมฺสําย สมนฺุณาคโค อถํ กาคุํ อถํ สํวิชาตุํ ยานิ ตานิ สฺพฺรหฺม-
 จารฺ์นํ อฺุจฺจวจฺจนิ กิกรณฺ์ยานิ ตฺตฺถ ทกฺโข วตฺถํ ภิกฺขุ อนถโส
 ตฺตฺรฺุปายาย วุํมฺสําย สมนฺุณาคโค อถํ กาคุํ อถํ สํวิชาตฺตฺนฺุติ เถวามิ
 นํ ภิกฺขุ วตฺตฺพพฺํ อนุสําสิตฺพพฺํ มณฺุณฺนฺุติ มชฺุณฺมิมาบี ภิกฺขุ นวามิ
 ภิกฺขุ วตฺตฺพพฺํ อนุสําสิตฺพพฺํ มณฺุณฺนฺุติ ตสฺสํ เถวานุกมฺุบีตสฺสํ มชฺุณฺมิ-
 มาณุกมฺุบีตสฺสํ นวานุกมฺุบีตสฺสํ อฺุจฺจฺจฺมิเยว ปาฏิกฺงฺขา กุสฺสํเตสฺสุ ชฺมฺเมสฺสุ
 โน ปฺริหานิ อฺยมฺุบี ชฺมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ชฺมฺมกามิ โหติ มียสํมฺุทาทาโร อภิชฺมฺเม อภิวินเย อฺุพฺรปามฺุชฺุไซ
 ชฺมฺมกามิ วตฺถํ ภิกฺขุ มียสํมฺุทาทาโร อภิชฺมฺเม อภิวินเย อฺุพฺรปาม-
 ชฺุไซติ เถวามิ นํ ภิกฺขุ วตฺตฺพพฺํ อนุสําสิตฺพพฺํ มณฺุณฺนฺุติ มชฺุณฺมิมาบี
 ภิกฺขุ นวามิ ภิกฺขุ วตฺตฺพพฺํ อนุสําสิตฺพพฺํ มณฺุณฺนฺุติ ตสฺสํ เถวานุ-
 กมฺุบีตสฺสํ มชฺุณฺมิमाणุกมฺุบีตสฺสํ นวานุกมฺุบีตสฺสํ อฺุจฺจฺจฺมิเยว ปาฏิกฺงฺขา
 กุสฺสํเตสฺสุ ชฺมฺเมสฺสุ โน ปฺริหานิ อฺยมฺุบี ชฺมฺโม นาทกรโณ ๑ ปฺน
 จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารทฺุชฺุจฺวิโร วิหฺรติ อฺุกฺสํถานํ ชฺมฺมานํ ปฺหานาย
 กุสฺสํถานํ ชฺมฺมานํ อฺุปสํมฺุปทาย ทามวา ทพฺุทฺุปรกฺกโม อนิกฺุชิตฺตฺุโร
 กุสฺสํเตสฺสุ ชฺมฺเมสฺสุ อารทฺุชฺุจฺวิโร วตฺถํ ภิกฺขุ วิหฺรติ อฺุกฺสํถานํ ชฺมฺมานํ
 ปฺหานาย กุสฺสํถานํ ชฺมฺมานํ อฺุปสํมฺุปทาย ทามวา ทพฺุทฺุปรกฺกโม อนิกฺุ-
 ชิตฺตฺุโร กุสฺสํเตสฺสุ ชฺมฺเมสฺสุติ เถวามิ นํ ภิกฺขุ วตฺตฺพพฺํ อนุสําสิตฺพพฺํ
 มณฺุณฺนฺุติ มชฺุณฺมิมาบี ภิกฺขุ นวามิ ภิกฺขุ วตฺตฺพพฺํ อนุสําสิตฺพพฺํ

นวาบี ภิกฺขุ วคฺตพฺพํ อนุสํวสีตพฺพํ มณฺเฒนฺติ ตสฺสฺสฺ เถรานุกมฺมบีตสฺสฺ
 มชฺฐมิตฺตานุกมฺมบีตสฺสฺ นวานุกมฺมบีตสฺสฺ วุทฺถมฺมึเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺสฺเสถฺสฺ ฐมฺเมถฺสฺ
 โน ปรีหานี อยมฺมึ ฐมฺโม นาทกรโณ ๑ สฺนาถา ภิกฺขเว วิหรต
 มา อนาถา ทฺกฺขํ ภิกฺขเว อนาโถ วิหรติ อิมเ ๒ ภิกฺขเว
 ทสฺ นาทกรณา ฐมฺมาติ ๑

[๑๘] ทสฺยิมเ ภิกฺขเว อริยวํสา ยเ อริยา ชาวลีลฺสฺ วา ชาว-
 สฺนฺติ วา ชาวลีลฺสฺนฺติ วา กตเม ทสฺ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจกฺ-
 วิปฺปหีนโ ไหติ ฉพฺพคฺสมนฺนาคโโต เขการกฺโข จตุรปสฺสฺเสโน
 ปณฺณณปจฺเจกสฺสฺจโ จ สมฺวยสฺสฺจเสโน อนาวิตสฺงกฺปโป ปสฺสฺสฺทฺช-
 กายสฺงชาโร สฺวิมฺมุคฺตจฺจิตฺโต สฺวิมฺมุคฺตปณฺโถ อิมเ ๒ ภิกฺขเว
 ทสฺ อริยวํสา ยเ อริยา ชาวลีลฺสฺ วา ชาวสฺนฺติ วา ชาวลีลฺสฺนฺติ
 วาติ ๑

[๒๐] เขกํ สฺมยํ ภคฺวา กฺกุสฺสฺ วิหรติ กมฺมาสฺสฺมมฺมํ นาม
 กฺกุณฺนํ นิคโม คคฺว ๒ ภคฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ๑ เป๑ ภคฺวา
 เขตทโวจ ทสฺยิมเ ภิกฺขเว อริยวํสา ยเ อริยา ชาวลีลฺสฺ วา
 ชาวสฺนฺติ วา ชาวลีลฺสฺนฺติ วา กตเม ทสฺ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปณฺจกฺวิปฺปหีนโ ไหติ ฉพฺพคฺสมนฺนาคโโต เขการกฺโข จตุร-
 ปสฺสฺเสโน ปณฺณณปจฺเจกสฺสฺจโ จ สมฺวยสฺสฺจเสโน อนาวิตสฺงกฺปโป
 ปสฺสฺสฺทฺชกฺกายสฺงชาโร สฺวิมฺมุคฺตจฺจิตฺโต สฺวิมฺมุคฺตปณฺโถ ๑ กถณฺจ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺจกฺวิปฺปหีนโ ไหติ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กามฺจ-

โหติ น น โหติ ตถาคโค ปรมมรณาติ วา สพุพานิ ตานิ
 นฺุณฺณานิ โหนฺติ ปนฺุณฺณานิ จตฺตฺตานิ วนฺุณฺณานิ มุตฺตฺตานิ ปหฺีณานิ ปฏฺิ-
 นิสฺสํชฺชฺชานิ เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปนฺุณฺณปจฺเจกสฺสจฺโจ โหติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํวยสฺสชฺเฌสฺสโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 กามสฺสนา ปหฺีณา โหติ ภเวสฺสนา ปหฺีณา โหติ พุทฺหมจฺริยสฺสนา
 ปฏฺิปปสฺสสฺสทฺธา เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํวยสฺสชฺเฌสฺสโน โหติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนาวิตสฺสงฺกปฺโป โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 กามสฺสงฺกปฺโป ปหฺีโน โหติ พุยาปาทสฺสงฺกปฺโป ปหฺีโน โหติ วิหฺิ-
 สํสํกปฺโป ปหฺีโน โหติ เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนาวิตสฺสงฺกปฺโป
 โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปสฺสสฺสทฺทกฺกายสฺสชาโว โหติ อธิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ สฺสสฺส สฺส จ ปหฺานา ทฺกฺกสฺส สฺส จ ปหฺานา ปุพฺเพว สฺสมนสฺส-
 โทมณสฺสสํ อตฺถกฺกมา อตฺถกฺกมสฺสํ อฺเปกฺกาสฺสตีปาริสฺสฺสทฺธิ จตฺตฺตํ ฌานํ
 อฺปสฺสมปฺชฺช วิหฺริติ เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปสฺสสฺสทฺทกฺกายสฺสชาโว โหติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสฺวิมฺกฺตฺจิตฺโต โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 รากา จิตฺตํ วิมฺกฺตํ โหติ โทสํ จิตฺตํ วิมฺกฺตํ โหติ โมหา จิตฺตํ
 วิมฺกฺตํ โหติ เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสฺวิมฺกฺตฺจิตฺโต โหติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสฺวิมฺกฺตฺปณฺโณ โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ราโค เม ปหฺีโน อฺจุฉินฺนฺมฺโถ ตาธาตฺตฺกฺโค อนภาวํ กโต อายตี-
 อนฺุปฺปาทรมฺโมติ ปชานาติ โทสํ เม ปหฺีโน ฯ เปฯ โมโห เม

ตถาคโต ปริส่าย ฐมฺมํ เทเสติ อิทมฺสฺส โหติ สัณหาทสฺมิมิ ๑
 ทสฺยิมานิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพถานิ เยหิ พถเอหิ สมนฺนาคโต
 ตถาคโต อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิขานาติ ปริสํสาสุ สัณหาทํ นทติ พุรฺหมจกุกํ
 ปวตฺตเตติ กตมานิ ทสฺ อีห ภิกฺขเว ตถาคโต จ्ञานญจ จ्ञานโต
 อญฺ्ञจ্ঞานญจ อญฺ्ञจ্ঞานโต ยถาญฺญํ ปชานาติ ยมฺมิมิ ภิกฺขเว ตถาคโต
 จ्ञานญจ จ्ञานโต อญฺ्ञจ্ঞานญจ อญฺ्ञจ্ঞานโต ยถาญฺญํ ปชานาติ อิทมฺมิมิ
 ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม ตถาคโต
 อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิขานาติ ปริสํสาสุ สัณหาทํ นทติ พุรฺหมจกุกํ ปวตฺตเตติ ๑
 ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต อตฺตํตนาถคตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมตฺตมาทานํ
 จ्ञานโส ฺเหตฺโส วิปากํ ยถาญฺญํ ปชานาติ ยมฺมิมิ ภิกฺขเว ตถาคโต
 อตฺตํตนาถคตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมตฺตมาทานํ จ्ञานโส ฺเหตฺโส วิปากํ ยถาญฺญํ
 ปชานาติ อิทมฺมิมิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพถํ โหติ ยํ พถํ
 อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิขานาติ ปริสํสาสุ สัณหาทํ นทติ
 พุรฺหมจกุกํ ปวตฺตเตติ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต สํพฺพตฺตคามินิ
 ปฏิปทํ ยถาญฺญํ ปชานาติ ยมฺมิมิ ภิกฺขเว ตถาคโต สํพฺพตฺตคามินิ
 ปฏิปทํ ยถาญฺญํ ปชานาติ อิทมฺมิมิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพถํ
 โหติ ยํ พถํ อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจฺฉานํ ปฏิขานาติ ปริสํสาสุ
 สัณหาทํ นทติ พุรฺหมจกุกํ ปวตฺตเตติ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต
 อเนกธาตุํ นานาธาตุํ โถกํ ยถาญฺญํ ปชานาติ ยมฺมิมิ ภิกฺขเว ตถาคโต
 อเนกธาตุํ นานาธาตุํ โถกํ ยถาญฺญํ ปชานาติ อิทมฺมิมิ ภิกฺขเว ตถาค-

สํวฏฺฏกปฺเป อเนกมฺปี วิวฏฺฏกปฺเป อเนกมฺปี สํวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป อมฺตุรา-
 สํ เหวํนาโม เหวํโคคุโต เหวํวณฺโณ เหวมาหาโร เหวํสฺซทฺทกฺขปฺปฏิสํเวทํ
 เหวมายฺปุริยนฺโต โส ตโต จฺโต อมฺตุร อฺทฺปาที ตฺตฺราปาสํ
 เหวํนาโม เหวํโคคุโต เหวํวณฺโณ เหวมาหาโร เหวํสฺซทฺทกฺขปฺปฏิสํเวทํ
 เหวมายฺปุริยนฺโต โส ตโต จฺโต อธิรฺูปปฺนฺนิตฺติ อิติ สํการํ สํทฺทเทสํ
 อเนกวิทํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํสํวติ ยมฺมํ ภิกฺขเว ตถาคโต อเนกวิทํ
 ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํสํวติ เตยฺยถํ อเนกมฺมํ ชาตี เทวํมฺปี ชาติโย
 ๑ เป ๑ อิติ สํการํ สํทฺทเทสํ อเนกวิทํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสํสํวติ
 อิทมฺมํ ภิกฺขเว ตถาคตฺสํสํ ตถาคตฺสํสํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม ตถาคโต
 อาสํภณฺจํ ปฺปฏิชาเนติ ปริสํสํ สํหนํทํ นทติ พุรฺหมจฺกํ ปวตฺเตติ ๑
 ปฺน จปฺวํ ภิกฺขเว ตถาคโต ทิพฺเพเน จกฺขนา วิสฺสุทฺเทเน อติกฺกนฺตมา-
 สํเกเน สํคฺเต ปสฺสํสํติ จวมาเน อฺปฺปชฺชมาเน ทึเน ปณฺเฑ สํวณฺเณ
 ทฺทพฺพณฺเณ สํคฺเต ทฺทคฺเต ยถากมฺมฺปเค สํคฺเต ปชานาติ อิเม วต
 โภณฺโต สํคฺตา กายทฺทจฺริเตเน สมนฺนาคตา วจฺจฺจฺริเตเน สมนฺนาคตา
 มโนทฺทจฺริเตเน สมนฺนาคตา อริยานํ อฺปฺวาทกา มิจฺจาทิฏฺฐิกกา มิจฺจ-
 ทิฏฺฐิกกมฺมสํมาทาณา เต กายสฺสํสํ เกทา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺทคฺติ
 วินิปาตํ นิรยํ อฺปฺปนฺนา อิเม วา ปน โภณฺโต สํคฺตา กายสฺจฺริเตเน
 สมนฺนาคตา วจฺจฺจฺริเตเน สมนฺนาคตา มโนสฺจฺริเตเน สมนฺนาคตา อริยานํ
 อฺปฺวาทกา สํมฺมาทิฏฺฐิกกา สํมฺมาทิฏฺฐิกกมฺมสํมาทาณา เต กายสฺสํสํ
 เกทา ปรมฺมรณฺนา สํคฺติ สํคฺคํ โลกํ อฺปฺปนฺนาติ อิติ ทิพฺเพเน

จกขุณา วิสัฏฺฐะเนน อตฺติกฺกนฺตมานุสฺสเณน สฺตฺเตเต ปถสฺสตี จวมาเน อฺปฺปชฺช-
 มาเน ทีเเน ปถสฺสตีเต สฺวณฺเณน ทฺพฺพณฺเณน สฺส
 สฺส
 สฺส
 สฺส
 สฺส
 สฺส
 สฺส
 สฺส
 สฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺส
 สฺส
 ส

[๒๒] อถโฆ อายสฺมา อานนฺโท เยเน ภควา เตนุปสงฺกมิ
 อฺปฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขมมฺนฺตํ นิสฺสีทิ ๑ เขมมฺนฺตํ
 นิสฺสินฺนํ โฆ อายสฺมฺนฺตํ อานนฺทํ ภควา เขตทโวจ เย เต อานนฺท
 ชมฺมา เตสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อธิมุตฺติปทานํ อภินฺเวตฺวา สจฺฉนฺตํ สจฺฉนฺตํ
 วิสฺวารโห อหํ อานนฺท ตตฺถ ปฏฺฐานามิ เตสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ตถา ตถา ชมฺมํ

ปฏฺิขานาติ ปริสาสุ สัหนาทำ นทติ พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตตฺติ ฯ ๑

[๒๓] อตฺถิ ภิกฺขเว ชฺมฺมา กาเยน ปหาตพฺพา โน วาจาเย
 อตฺถิ ภิกฺขเว ชฺมฺมา วาจาเย ปหาตพฺพา โน กาเยน อตฺถิ ภิกฺขเว
 ชฺมฺมา เนว กาเยน ปหาตพฺพา โน วาจาเย ปณฺณาย ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา
 ปหาตพฺพา กตเม จ ภิกฺขเว ชฺมฺมา กาเยน ปหาตพฺพา โน วาจาเย
 อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺุสฺสํ อปาปฺโน โหติ กณฺจเทว เทสํ กาเยน
 ตเมนํ อนุวิจฺจ วิณฺญู สฺพพฺรหฺมจาร์เหวมาหํสุ อายสฺมา โช อกฺุสฺสํ
 อปาปฺโน กณฺจเทว เทสํ กาเยน สํชฺช วตฺตาสฺมา กายทฺทจฺจริตฺ
 ปหาย กายสฺจจริตฺ ภาเวตฺติ โส อนุวิจฺจ วิณฺญูหิ สฺพพฺรหฺมจาร์หิ
 อจฺจมาโน กายทฺทจฺจริตฺ ปหาย กายสฺจจริตฺ ภาเวติ อิม อจฺจนฺติ
 ภิกฺขเว ชฺมฺมา กาเยน ปหาตพฺพา โน วาจาเย ฯ กตเม จ ภิกฺขเว
 ชฺมฺมา วาจาเย ปหาตพฺพา โน กาเยน อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺุสฺสํ
 อปาปฺโน โหติ กณฺจเทว เทสํ วาจาเย ตเมนํ อนุวิจฺจ วิณฺญู
 สฺพพฺรหฺมจาร์เหวมาหํสุ อายสฺมา โช อกฺุสฺสํ อปาปฺโน กณฺจเทว
 เทสํ วาจาเย สํชฺช วตฺตาสฺมา อจฺจทฺทจฺจริตฺ ปหาย อจฺจสฺจจริตฺ ภาเวตฺติ
 โส อนุวิจฺจ วิณฺญูหิ สฺพพฺรหฺมจาร์หิ อจฺจมาโน อจฺจทฺทจฺจริตฺ ปหาย
 อจฺจสฺจจริตฺ ภาเวติ อิม อจฺจนฺติ ภิกฺขเว ชฺมฺมา วาจาเย ปหาตพฺพา
 โน กาเยน ฯ กตเม จ ภิกฺขเว ชฺมฺมา เนว กาเยน ปหาตพฺพา โน
 วาจาเย ปณฺณาย ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาตพฺพา โโตภ ภิกฺขเว เนว
 กาเยน ปหาตพฺโพ โน วาจาเย ปณฺณาย ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาตพฺโพ ฯ ๑

โทโส ภิกฺขเว ... โมโห ภิกฺขเว ... โภโก ภิกฺขเว ... อุปนาโห ภิกฺขเว
... มกุโธ ภิกฺขเว ... ปพาโส ภิกฺขเว ... มจฺจนฺธิ ภิกฺขเว ... เนว
กาเยน ปหาคพฺพํ โน วาจาเย ปญฺญาเย ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาคพฺพํ ฯ
ปาบีกา ภิกฺขเว อีสฺสุสา เนว กาเยน ปหาคพฺพวา โน วาจาเย ปญฺญาเย
ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาคพฺพวา กตฺมา จ ภิกฺขเว ปาบีกา อีสฺสุสา อธิ
ภิกฺขเว อธิชฺฌนฺติ คหปติสฺส
วา คหปติปฺคฺคตฺส
วา ชเนน วา ชนฺนเนน
วา รชเตน วา ชาตฺตรูปเนน วา ตตฺตรณฺณตฺตรสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ทาสฺส
วา อุปวา
สฺส
วา เอวํ โหติ อโหวติมสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
วา คหปติปฺคฺคตฺสฺส
วา น อธิชฺฌนฺตฺย ชเนน วา ชนฺนเนน วา รชเตน วา ชาตฺตรูปเนน วาติ
สฺมโน วา ปน พฺรหฺมโน วา ตาภี โหติ จีวรบีณฺฑทปาทเสณาสฺน
คิตานปฺจฺจเยภสฺส
คิตานปฺจฺจเยภสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
วา พฺรหฺม
ณฺณสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
วา เอวํ โหติ อโห วต อຍမာယສුမာ น ตาภี อสฺส
จีวรบีณฺฑทปาทเสณาสฺนคิตานปฺจฺจเยภสฺสฺสฺสฺสฺส
นฺติ อຍံ วุจฺจติ
ภิกฺขเว ปาบีกา อีสฺสุสา ปาบีกา ภิกฺขเว อีสฺสุสา เนว กาเยน ปห
าคพฺพวา โน วาจาเย ปญฺญาเย ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาคพฺพวา ฯ ปาบีกา
ภิกฺขเว อิจฺจนา เนว กาเยน ปหาคพฺพวา โน วาจาเย ปญฺญาเย
ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาคพฺพวา กตฺมา จ ภิกฺขเว ปาบีกา อิจฺจนา อธิ
ภิกฺขเว อธิจฺจนา อธิชฺฌนฺติ คหปติสฺสฺสฺส
วา คหปติปฺคฺคตฺส
วา ชเนน วา ชนฺนเนน
วา รชเตน วา ชาตฺตรูปเนน วา ตตฺตรณฺณตฺตรส
ทาส
วา อุปวา
ส
วา เอวํ โหติ อโห วต อຍမာယສුမာ น ตาภี อส
จีวรบีณฺฑทปาทเสณาสฺนคิตานปฺจฺจเยภส
นฺติ อຍံ วุจ
ภิกฺขเว ปาบีกา อีสฺสุสา ปาบีกา ภิกฺขเว อีสฺสุสา เนว กาเยน ปห
าคพฺพวา โน วาจาเย ปญฺญาเย ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาคพฺพวา ฯ ปาบีกา
ภิกฺขเว อิจฺจนา เนว กาเยน ปหาคพฺพวา โน วาจาเย ปญฺญาเย
ทิสฺสุวา ทิสฺสุวา ปหาคพฺพวา กตฺมา จ ภิกฺขเว ปาบีกา อิจฺจนา อธิ
ภิกฺขเว อธิจฺจนา อธิชฺฌนฺติ คหปติส
วา คหปติป
วา ชเนน วา ชน
วา รชเตน วา ชาต
ทาส
วา อุป
ส
วา เอ
จี
น
ติ

โกโช อฺปนฺนาโห มกฺโข ปพาโส มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อีสฺสุตา ปาบีกา
อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ อายสฺสมนฺตํ ปาบีกา อิจฺฉา นากฺกฺขุญ
อิริยตฺตํ ๑

[๒๕] เขกํ สฺมยํ อายสฺสุมา มหาจฺจนฺโท เจตฺตํ วิรหฺติ สหฺสา-
คฺคิยํ ตตฺถ โช อายสฺสุมา มหาจฺจนฺโท กฺกฺขุ อามนฺเตสฺสิ อาวุโส
กฺกฺขฺวโเวติ ๑ อาวุโสติ โช กฺกฺขุ อายสฺสมโต มหาจฺจนฺทสฺส ปจฺจสฺสโตสฺสุ ๑
อายสฺสุมา มหาจฺจนฺโท เขตฺทโวจ ฌานวาทํ อาวุโส กฺกฺขุ วทมาโน
ชานามิมํ ฐมํ ปสฺสํมิมํ ฐมฺมนฺติ ตถฺเจ อาวุโส กฺกฺขุ โโลภ
อภิกฺขุญ คฺคฺชฺชติ โทโส โมโห โโกโช อฺปนฺนาโห มกฺโข ปพาโส
มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อีสฺสุตา ปาบีกา อิจฺฉา อภิกฺขุญ คฺคฺชฺชติ โส
เฮวมสฺส เวทิตฺพุโ น อยมายสฺสุมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต
โลภ น โหติ ตถาหิมํ อายสฺสมนฺตํ โโลภ อภิกฺขุญ คฺคฺชฺชติ น
อยมายสฺสุมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส น โหติ โมโห
โกโช อฺปนฺนาโห มกฺโข ปพาโส มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อีสฺสุตา ปาบีกา
อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ อายสฺสมนฺตํ ปาบีกา อิจฺฉา อภิกฺขุญ
คฺคฺชฺชติ ๑ ภาวนาวาทํ อาวุโส กฺกฺขุ วทมาโน ภาวิตกฺกฺกโยมฺหิ ภาวิต-
สฺสโต ภาวิตคฺคฺคโต ภาวิตปณฺณิเวติ ตถฺเจ อาวุโส กฺกฺขุ โโลภ
อภิกฺขุญ คฺคฺชฺชติ โทโส โมโห โโกโช อฺปนฺนาโห มกฺโข ปพาโส
มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อีสฺสุตา ปาบีกา อิจฺฉา อภิกฺขุญ คฺคฺชฺชติ โส
เฮวมสฺส เวทิตฺพุโ น อยมายสฺสุมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต

โถโก น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนนฺตํ โถโก อภิกฺขุญฺญ ติฏฺฐจฺติ
 น อยมายสฺมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส น โหติ
 โมโห โโกโช อฺปนฺนาโห มกฺโข ปฟาโส มจฺจฺฉริยํ ปาบีกา อีสฺสํ ปาบีกา
 อิจฺฉา น โหติ ตถาหิมํ อายสฺมนนฺตํ ปาบีกา อิจฺฉา อภิกฺขุญฺญ
 ติฏฺฐจฺติ ฯ ฌานวาทญฺจ อวฺสุโส ภิกฺขุ วทมาโน ภาวเนวาทญฺจ
 ชานามิมํ ชมฺมํ ปสฺสํมิมํ ชมฺมํ ภาวิตถาโยมฺหิ ภาวิตสฺสโต ภาวิต-
 จิตฺโต ภาวิตปณฺเฑติ ตณฺเจะ อวฺสุโส ภิกฺขุ โถโก อภิกฺขุญฺญ
 ติฏฺฐจฺติ โทโส โมโห โโกโช อฺปนฺนาโห มกฺโข ปฟาโส มจฺจฺฉริยํ ปาบีกา
 อีสฺสํ ปาบีกา อิจฺฉา อภิกฺขุญฺญ ติฏฺฐจฺติ โส เอวมสฺส เวทิตฺพฺโพ
 น อยมายสฺมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต โถโก น โหติ
 ตถาหิมํ อายสฺมนนฺตํ โถโก อภิกฺขุญฺญ ติฏฺฐจฺติ น อยมายสฺมา ตถา
 ปชานาติ ยถา ปชานโต โทโส น โหติ โมโห โโกโช อฺปนฺนาโห
 มกฺโข ปฟาโส มจฺจฺฉริยํ ปาบีกา อีสฺสํ ปาบีกา อิจฺฉา น โหติ
 ตถาหิมํ อายสฺมนนฺตํ ปาบีกา อิจฺฉา อภิกฺขุญฺญ ติฏฺฐจฺติ เสยฺยถาบี
 อวฺสุโส ปฺริโส ทพิทฺโทว สฺมาโน อชฺชวาทํ วเทยฺย อชฺฉโนว สฺมาโน
 ชนวาทํ วเทยฺย อโภควาว สฺมาโน โภควาทํ วเทยฺย โส กิสฺมิณฺญ-
 จิเทว ชนกรณฺเยะ สฺมฺปนฺนเน น สกฺกฺกฺเนยฺย อฺปนฺนํหาकुํ ฐนํ วา
 ฐณฺณํ วา ฐตฺถํ วา ฐาตฺฐปฺปํ วา ตเมเน เอวํ ฐาเนยฺยํ ทพิทฺโทว
 อยมายสฺมา สฺมาโน อชฺชวาทํ วเทติ อชฺฉโนว อยมายสฺมา สฺมาโน
 ชนวาทํ วเทติ อโภควาว อยมายสฺมา สฺมาโน โภควาทํ วเทติ

คัม กิตุสฺส เหตุ ตถา हि อหมายสุมมา กิตุมิณฺจเทว ธนกรณฺเย
 สฺมฺบุปฺนเน น สกฺโกติ อฺปฺนํหาตุ ฐนํ วา ฐณฺเณ วา ฐคํ วา
 ฐาทรูปํ วาติ เอวเมว โช อากุสฺส ฌาณวาทนฺจ ภิกฺขุ วทมาโน
 ภาวนาวาทนฺจ ฆานามํมํ ฐมฺมํ ปสฺสํมํมํ ฐมฺมํ ภาวิตกคาโยมฺหิ
 ภาวิตสฺสํโต ภาวิตจฺจิตฺโต ภาวิตปณฺโณติ ตถฺเจ อากุสฺส ภิกฺขุํ โถโก
 อภิภฺยฺย ติฏฺฐจฺติ โทสฺส โมโห โโกช อฺปฺนาโห มกฺโข ปพาสฺส
 มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อิสฺสํสา ปาบีกา อิจฺฉา อภิภฺยฺย ติฏฺฐจฺติ สฺส เอว-
 มสฺสํ เวทิตฺพุโ น อหมายสุมมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต
 โถโก น โหติ ตถาหํมํ อายสฺมฺนฺตํ โถโก อภิภฺยฺย ติฏฺฐจฺติ น
 อหมายสุมมา ตถา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทสฺส น โหติ โมโห
 โโกช อฺปฺนาโห มกฺโข ปพาสฺส มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อิสฺสํสา ปาบีกา
 อิจฺฉา น โหติ ตถาหํมํ อายสฺมฺนฺตํ ปาบีกา อิจฺฉา อภิภฺยฺย
 ติฏฺฐจฺติ ฯ ฌาณวาทํ อากุสฺส ภิกฺขุ วทมาโน ฆานามํมํ ฐมฺมํ ปสฺสํ-
 มํมํ ฐมฺมฺนฺติ ตถฺเจ อากุสฺส ภิกฺขุํ โถโก นาภิภฺยฺย ติฏฺฐจฺติ
 โทสฺส โมโห โโกช อฺปฺนาโห มกฺโข ปพาสฺส มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อิสฺสํสา
 ปาบีกา อิจฺฉา นาภิภฺยฺย ติฏฺฐจฺติ สฺส เอวมสฺสํ เวทิตฺพุโ ตถา
 อหมายสุมมา ปชานาติ ยถา ปชานโต โถโก น โหติ ตถาหํมํ
 อายสฺมฺนฺตํ โถโก นาภิภฺยฺย ติฏฺฐจฺติ ตถา อหมายสุมมา ปชานาติ
 ยถา ปชานโต โทสฺส น โหติ โมโห โโกช อฺปฺนาโห มกฺโข
 ปพาสฺส มจฺจนฺธิยํ ปาบีกา อิสฺสํสา ปาบีกา อิจฺฉา น โหติ ตถาหํมํ

อยสฺมฺนํ ปาบีกา อิจฺฉา นากฺกฺขฺย ติฏฺฐติ ฯ ภาวนาวาทํ อากุสฺส
 กฺกฺขุ วทมาโน ภาวิตกคาโยมุหิ ภาวิตสฺสโต ภาวิตจฺจิตฺโต ภาวิตปณฺ-
 โฉติ ตณฺเฑ อากุสฺส กฺกฺขุ โถโก นากฺกฺขฺย ติฏฺฐติ โทสฺส
 โมโห โกโร อูปนาโห มกฺโข ปฟาสฺส มจฺฉริยํ ปาบีกา อิสฺสํ ปาบีกา
 อิจฺฉา นากฺกฺขฺย ติฏฺฐติ สฺส เอวมสฺส เวทิตพฺโพ ตถา อยมา-
 ยสฺมา ปชานาติ ยถา ปชานโต โถโก น โหติ ตถาหิํ อยสฺมฺนํ
 โถโก นากฺกฺขฺย ติฏฺฐติ ตถา อยมา ยสฺมา ปชานาติ ยถา
 ปชานโต โทสฺส น โหติ โมโห โกโร อูปนาโห มกฺโข ปฟาสฺส
 มจฺฉริยํ ปาบีกา อิสฺสํ ปาบีกา อิจฺฉา น โหติ ตถาหิํ อยสฺมฺนํ
 ปาบีกา อิจฺฉา นากฺกฺขฺย ติฏฺฐติ ฯ ฌานวาทณฺจ อากุสฺส กฺกฺขุ
 วทมาโน ภาวนาวาทณฺจ ชานามิํ ฌมิํ ปสฺสํมิํ ฌมิํ ภาวิ-
 ตกคาโยมุหิ ภาวิตสฺสโต ภาวิตจฺจิตฺโต ภาวิตปณฺโฉติ ตณฺเฑ อากุสฺส
 กฺกฺขุ โถโก นากฺกฺขฺย ติฏฺฐติ โทสฺส โมโห โกโร อูปนาโห
 มกฺโข ปฟาสฺส มจฺฉริยํ ปาบีกา อิสฺสํ ปาบีกา อิจฺฉา นากฺกฺขฺย
 ติฏฺฐติ สฺส เอวมสฺส เวทิตพฺโพ ตถา อยมา ยสฺมา ปชานาติ
 ยถา ปชานโต โถโก น โหติ ตถาหิํ อยสฺมฺนํ โถโก นากฺ-
 กฺกฺขฺย ติฏฺฐติ ตถา อยมา ยสฺมา ปชานาติ ยถา ปชานโต โทสฺส
 น โหติ โมโห โกโร อูปนาโห มกฺโข ปฟาสฺส มจฺฉริยํ ปาบีกา
 อิสฺสํ ปาบีกา อิจฺฉา น โหติ ตถาหิํ อยสฺมฺนํ ปาบีกา อิจฺฉา
 นากฺกฺขฺย ติฏฺฐติ เสงฺยถาบี อากุสฺส ปุริสฺส อทฺโถมว สฺมาโน

เมโก สฺวชานาติ ... นีตกสฺสึณเมโก สฺวชานาติ ... ปีตกสฺสึณเมโก สฺวชานาติ ... โสทิตกสฺสึณเมโก สฺวชานาติ ... โยทาทกสฺสึณเมโก สฺวชานาติ ... อากาสกสฺสึณเมโก สฺวชานาติ ... วิญญาณกสฺสึณเมโก สฺวชานาติ
 อุกุขํ อโช ทิริยํ อทฺทวํ อปฺปมาณํ อิมานิ โช ภิกฺขเว ทสฺส
 กสฺสึณายตนาเนติ ฯ

[๒๖] เอกํ สฺมยํ อายสฺมา มหากจฺจาโน อวฺนุตฺตํ วิหริ
 กุรฺรชเว ปวตฺเต ปพฺพเต ฯ อถ โช กาสฺสึ อฺปาสึกา กุรฺรชริกา เยน
 ยสฺมา มหากจฺจาโน เตนุปลสฺงกมิ อฺปลสฺงกมิทฺวา อายสฺมนฺตํ มหา
 กจฺจานํ อภิวาทฺเตทฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสึติ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺนา โช กาสฺสึ
 อฺปาสึกา กุรฺรชริกา อายสฺมนฺตํ มหากจฺจานํ เอตทฺโวจ อุตฺตมิมํ
 ภาณฺเต ภาควตา กุมาริปลฺเบหฺสุ

อตุลสฺสํ ปตฺติ หทยสฺสํ สฺนฺติ

เชตฺวาน เสนํ บิยสาทรูปี

เฮโกห ฉายี สฺขมานุโพธิ

ตสฺมา ชเนน น กโรมิ สฺกฺขี

สฺกฺขี น สฺมปชฺชติ เถนจฺจ เมติ ฯ

อิมสฺสํ นุ โช ภาณฺเต ภาควตา สฺนฺตฺเตน ภาสึตสฺสํ กถํ วิตุถาเรน
 อตฺถโก ทฺวสฺสฺสึโพติ ฯ ปจฺจวักสฺสึณสฺมาปตฺติปรมา โช ภคินี เอเก สฺมณ
 พฺรหฺมณา อตฺถาภินิพฺพตฺเตสฺสึ ยาวตา โช ภคินี ปจฺจวักสฺสึณสฺมาปตฺ-

อิมสฺสฺ ไซ ภคินิ ภคฺวตา สํชิตฺเตน ภาสิตสฺสฺ เหวํ วิตุฏฺทาเรน อตฺถโต
ทฏฺฐํโพทิตี ฯ

[๒๗] เอกํ สํมยํ ภคฺวา สํวตฺถิยํ วิหฺรติ เซตฺวเน อนนถ-
ปฺปิตฺตํคฺคสฺสฺ อารามे ฯ อถไซ สํมพฺพฺสา ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสฺมยํ นิวาเสตฺวา
ปตฺตจํวรมาทาย สํวตฺถิยํ ปฺปิตฺตํ ปวิสิสฺสฺ อถไซ เตสฺ ภิกฺขุณฺ
เอตทโหสิ อติปฺปโค ไซ ตาว สํวตฺถิยํ ปฺปิตฺตํ จริตฺตํ ยนฺนุ-
มยํ เยเน อญฺเจตฺตฺถิยานํ ปรีพฺพชกานํ อารามิ เตเนปฺสงฺกเมยฺยามาติ
อถไซ เต ภิกฺขุ เยเน อญฺเจตฺตฺถิยานํ ปรีพฺพชกานํ อารามิ เตเนป-
สงฺกมํสฺสฺ อฺปฺสงฺกมิตฺตฺวา เตหิ อญฺเจตฺตฺถิเยหิ ปรีพฺพชเกหิ สํทฺธิ
สํมมํทิสฺสฺ สํมมํทณฺเอยํ กถํ สํวณฺณํยํ วิตฺติสํวเรตฺวา เขกมฺนุตฺตํ นิสฺสํทิสฺสฺ ฯ
เขกมฺนุตฺตํ นิสฺสํเน ไซ เต ภิกฺขุ เต อญฺเจตฺตฺถิยา ปรีพฺพชกา เอต-
ทโวจุํ สํมโณ อวฺวโสํ โคตโม สํวกานํ เหวํ ชมฺมํ เทเสติ เอถ
ตฺตฺมเห ภิกฺขเว สํพฺพิ ชมฺมํ อภิชานถ สํพฺพิ ชมฺมํ อภิญฺญา
อภิญฺญา วิหฺรตติ มยฺมยํ ไซ อวฺวโสํ สํวกานํ เหวํ ชมฺมํ
เทเสม เอถ ตฺตฺมเห อวฺวโสํ สํพฺพิ ชมฺมํ อภิชานถ สํพฺพิ ชมฺมํ
อภิญฺญา อภิญฺญา วิหฺรตติ อิช โน อวฺวโสํ โโก วิเสโสํ โโก
อธิปฺปายโสํ กิณานถกรณํ สํมณฺสฺสฺ วา โคตมสฺสฺ อมฺหากํ วา ยทิตฺ
ชมฺมเทสฺนํว วา ชมฺมเทสฺนํ อนุสํสํนิยา วา อนุสํสํนินฺนุติ ฯ อถไซ
เต ภิกฺขุ เตสฺ อญฺเจตฺตฺถิยานํ ปรีพฺพชกานํ ภาสิตํ เนว อภินฺนุทิสฺสฺ
นปฺปฏฺฐโกสฺสฺสฺ อนภินฺนุทิตฺตฺวา อปฺปฏฺฐโกสฺสิตฺตฺวา อฏฺฐจายาสฺนา ปกฺกมํสฺสฺ

ภควโต สันติเก เอกสฺส ภาสิตสฺส อตฺถํ อชานิสฺสํสามาติ อถโฆ เต
 ภิกฺขุ สํวตฺถิยํ ปิณฺฑนํ จริตฺวา ปจฺจนาภคฺคํ ปิณฺฑนํปาทปฏิกฺกนฺตฺวา
 เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺถํ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
 เอกมนฺตํ นิสฺสํทิตฺถํ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺนา โฆ เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ
 เอกทโวจฺจุ อธิ มยํ ภนฺเต ปุพฺพณฺนสฺสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจฺฉีวรมาทฺย
 สํวตฺถิยํ ปิณฺฑนํ ปวิสฺสิมฺหา เคสฺส โน ภนฺเต อมฺหากํ เอกทโหสิ
 อติปฺปโก โฆ ตาวุ สํวตฺถิยํ ปิณฺฑนํ จริตฺถํ ยนฺนุน มยํ เยน
 อญฺเจตฺติตฺถิยานํ ปรีพฺพชกานํ อารามํ เตนฺอุปสงฺกเมยฺยามาติ อถโฆ
 มยํ ภนฺเต เยน อญฺเจตฺติตฺถิยานํ ปรีพฺพชกานํ อารามํ เตนฺอุป-
 สงฺกมิมฺหา อุปสงฺกमितฺวา เตหิ อญฺเจตฺติตฺถิเยหิ ปรีพฺพชเกหิ สฺทฺธิ
 สฺมโมทิมฺหา สฺมโมทนียํ กถํ สํวณฺนียํ วิตฺติสํเวตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺส-
 ทิมฺหา เอกมนฺตํ นิสฺสินฺเน โฆ ภนฺเต อญฺเจตฺติตฺถิยา ปรีพฺพชกา
 อมฺเห เอกทโวจฺจุ สฺมโณ อวฺสุสฺส โคตฺโม สํวกานํ เขวํ ชมฺมํ
 เทเสตฺติ เอก คฺคฺมุเห ภิกฺขเว สฺพพฺพิ ชมฺมํ อภิชานาถ สฺพพฺพิ ชมฺมํ
 อภิญฺญาเย อภิญฺญาเย วิหฺรธาติ มยฺมปิ โฆ อวฺสุสฺส สํวกานํ
 เขวํ ชมฺมํ เทเสม เอก คฺคฺมุเห อวฺสุสฺส สฺพพฺพิ ชมฺมํ อภิชานาถ
 สฺพพฺพิ ชมฺมํ อภิญฺญาเย อภิญฺญาเย วิหฺรธาติ อธิ โน อวฺสุสฺส โโก
 วิเสสฺส โโก อธิปฺปายสฺสํ กิํ นานากฺรณํ สฺมณฺสฺส วา โคตฺมสฺส
 อมฺหากํ วา ยทิตฺถํ ชมฺมเทสฺส นาย วา ชมฺมเทสฺสํ อญฺสํสํนินฺยา วา
 อญฺสํสํนินฺนิตฺติ อถโฆ มยํ ภนฺเต เคสฺส อญฺเจตฺติตฺถิยานํ ปรีพฺพชกานํ

ภาสิตํ เณว อภินนฺทิมฺหา นปฺปฏิโกถิสฺมิหา อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏิโก-
 โถสฺสิตฺวา อฏฺฐายาสฺนา ปกุกมิหฺมา ภคฺวโต สฺนฺตฺติเก เขตฺตฺสฺส ภาสี-
 ตฺสฺสฺส อตฺถํ อชานิสฺสฺสํมาติ ๑ เขวํวาทินอ ภิกฺขเว อณฺเณตฺติคฺติยา
 ปริพฺพชกฺก เขวมสฺสฺสฺ วจฺนียา เอโก อวฺวสฺสํ ปณฺโห เอโก อฺทฺทเทสฺส
 เอกํ เวยฺยากรณํ เทว ปณฺหา เทว อฺทฺทเทสฺสา เทว เวยฺยากรณานิ
 ตโย ปณฺหา ตโย อฺทฺทเทสฺสา ตฺตฺนิ เวยฺยากรณานิ จตฺตฺตฺวาโร ปณฺหา
 จตฺตฺตฺวาโร อฺทฺทเทสฺสา จตฺตฺตฺวาโร เวยฺยากรณานิ ปณฺจ ปณฺหา ปณฺจ
 อฺทฺทเทสฺสา ปณฺจ เวยฺยากรณานิ ฉ ปณฺหา ฉ อฺทฺทเทสฺสา ฉ เวยฺยา-
 กรณานิ สฺตฺตฺตฺ ปณฺหา สฺตฺตฺตฺ อฺทฺทเทสฺสา สฺตฺตฺตฺ เวยฺยากรณานิ อฏฺฐ
 ปณฺหา อฏฺฐ อฺทฺทเทสฺสา อฏฺฐ เวยฺยากรณานิ นว ปณฺหา นว
 อฺทฺทเทสฺสา นว เวยฺยากรณานิ ทสฺ ปณฺหา ทสฺ อฺทฺทเทสฺสา ทสฺ
 เวยฺยากรณานํติ เขวํ ปฏฺฐํ ภิกฺขเว อณฺเณตฺติคฺติยา ปริพฺพชกฺก
 เณว^๑ สฺมปาทยิสฺสฺสํนฺติ อฺทฺทตฺตฺรํบี วิฆาตํ อปฺปชฺชิสฺสฺสํนฺติ ตํ กิถฺสฺส
 เหตุํ ยถาตํ ภิกฺขเว อวิถฺยสฺสํมี นานฺนํติ ภิกฺขเว ปสฺสํสํมิ สฺเทวเก
 โถเก สฺมารเก สฺพฺรหฺมเก สฺสฺสํมณฺพฺรหฺมณฺนิยา ปชาย สฺเทวมนฺุสฺสําย
 โย อิมสฺสํ ปณฺหานํ เวยฺยากรณเณน จิตฺตํ อวฺวาเรยฺย อณฺเณตฺตฺร ตถา-
 คเตน วา ตถาคตฺตํวเกณ วา อิตฺโต วา ปน สฺตฺตฺวา เอโก
 ปณฺโห เอโก อฺทฺทเทสฺสํ เอกํ เวยฺยากรณนฺติ อิติ โช ปเนตํ อฺทฺทตํ
 กิณฺเจตํ ปฏฺฐํ อฺทฺทตํ เขกรมฺเม ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺมฺมานิพฺพิทฺมานอ

๑ อ. พ. นจว ๑

สฺมมาวิรชฺชมาโน สฺมมาวิมุจฺจมาโน สฺมมาปริยนตทสฺสํวํ สฺมมตฺตภาภิส-
เมจฺจ ทิฏฺฐิเชว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํสฺนตฺกโร โหติ กตเมสฺมํ เอภมฺเม
สฺพเพ สฺตฺตภา ออาหารฏฺฐิติกา อิมสฺมํ โช ภิกฺขเว เอภมฺเม ภิกฺขุ
สฺมมานิพฺพิทฺธมาโน สฺมมาวิรชฺชมาโน สฺมมาวิมุจฺจมาโน สฺมมาปริย-
นตทสฺสํวํ สฺมมตฺตภาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐิเชว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํสฺนตฺกโร โหติ
เอโก ปณฺโห เอโก อุกฺกเทสฺส เอภํ เวຍยากรณนฺติ อิติ ยนฺตํ อุกฺกํ
อิตฺถเมตํ ปฏฺิจฺจ อุกฺกํ เทว ปณฺหา เทว อุกฺกเทสฺสา เทว เวຍยากร-
ณนํติ อิติ โช ปเนตํ อุกฺกํ กิณฺเจะตํ ปฏฺิจฺจ อุกฺกํ ทฺวํสฺ
ภิกฺขเว ฌมฺเมสฺ (๑) สฺมมานิพฺพิทฺธมาโน สฺมมาวิรชฺชมาโน สฺมมาวิมุจฺจมาโน
สฺมมาปริยนตทสฺสํวํ สฺมมตฺตภาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐิเชว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํสฺนตฺกโร
โหติ กตเมสฺมํ ทฺวํสฺ นามे จ ฐเป จ อิมสฺมํ โช ภิกฺขเว
ทฺวํสฺ ฌมฺเมสฺ ภิกฺขุ สฺมมานิพฺพิทฺธมาโน สฺมมาวิรชฺชมาโน สฺมมาวิมุจฺจ-
มาโน สฺมมาปริยนตทสฺสํวํ สฺมมตฺตภาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐิเชว ฌมฺเม ทฺกฺ-
ขสฺสํสฺนตฺกโร โหติ เทว ปณฺหา เทว อุกฺกเทสฺสา เทว เวຍยากรณนํติ
อิติ ยนฺตํ อุกฺกํ อิตฺถเมตํ ปฏฺิจฺจ อุกฺกํ ตโย ปณฺหา ตโย
อุกฺกเทสฺสา ตํณิ เวຍยากรณนํติ อิติ โช ปเนตํ อุกฺกํ กิณฺเจะตํ
ปฏฺิจฺจ อุกฺกํ ตํสฺ ภิกฺขเว ฌมฺเมสฺ ภิกฺขุ สฺมมานิพฺพิทฺธมาโน
สฺมมาวิรชฺชมาโน สฺมมาวิมุจฺจมาโน สฺมมาปริยนตทสฺสํวํ สฺมมตฺต-
ภาภิสฺเมจฺจ ทิฏฺฐิเชว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํสฺนตฺกโร โหติ กตเมสฺมํ ตํสฺ ตํสฺ

• อ.พ. เอตฺถนตฺเร ภิกฺขุติ อคฺคิ ๑

เวทนาสุ อิมํสุ โช ภิกฺขเว ตํสุ รมํเสสุ ภิกฺขุ สํมาณีพฺพิทฺธมาโน
 สํมาวีรชฺชมาโน สํมาวิมุจฺจมาโน สํมาปริยตฺตสํสํวํ สํมตฺตภาสิ-
 เมจฺจ ทิฏฺฐเจว รมํเม ทฺตฺตสํสํตฺกโร โหติ ตโย ปณฺหา ตโย
 อฺกฺกเตสํ ตํนิ เวยฺยากรณานํติ อิติ ยนฺตํ อฺกฺกตํ อิทเมตํ ปฏฺิจฺจ
 อฺกฺกตํ จตฺตารो ปณฺหา จตฺตารอ อฺกฺกเตสํ จตฺตาริ เวยฺยากรณานํติ
 อิติ โช ปเนตํ อฺกฺกตํ กิณฺเจะตํ ปฏฺิจฺจ อฺกฺกตํ จตฺตํ ภิกฺขเว
 รมํเสสุ ภิกฺขุ สํมาณีพฺพิทฺธมาโน สํมาวีรชฺชมาโน สํมาวิมุจฺจมาโน
 สํมาปริยตฺตสํสํวํ สํมตฺตภาสิเมจฺจ ทิฏฺฐเจว รมํเม ทฺตฺตสํสํตฺกโร
 โหติ กตเมสุ จตฺตํ จตฺตํ อหาเวสุ อิมํสุ โช ภิกฺขเว จตฺตํ
 รมํเสสุ ภิกฺขุ สํมาณีพฺพิทฺธมาโน สํมาวีรชฺชมาโน สํมาวิมุจฺจมาโน
 สํมาปริยตฺตสํสํวํ สํมตฺตภาสิเมจฺจ ทิฏฺฐเจว รมํเม ทฺตฺตสํสํตฺกโร
 โหติ จตฺตารอ ปณฺหา จตฺตารอ อฺกฺกเตสํ จตฺตาริ เวยฺยากรณานํติ
 อิติ ยนฺตํ อฺกฺกตํ อิทเมตํ ปฏฺิจฺจ อฺกฺกตํ ปณฺจ ปณฺหา ปณฺจ
 อฺกฺกเตสํ ปณฺจ เวยฺยากรณานํติ อิติ โช ปเนตํ อฺกฺกตํ กิณฺเจะตํ
 ปฏฺิจฺจ อฺกฺกตํ ปณฺจสุ ภิกฺขเว รมํเสสุ ภิกฺขุ สํมาณีพฺพิทฺธมาโน
 สํมาวีรชฺชมาโน สํมาวิมุจฺจมาโน สํมาปริยตฺตสํสํวํ สํมตฺตภา-
 สิเมจฺจ ทิฏฺฐเจว รมํเม ทฺตฺตสํสํตฺกโร โหติ กตเมสุ ปณฺจสุ
 ปณฺจสุ อฺกฺกเตสํ อิมํสุ โช ภิกฺขเว ปณฺจสุ รมํเสสุ
 ภิกฺขุ สํมาณีพฺพิทฺธมาโน สํมาวีรชฺชมาโน สํมาวิมุจฺจมาโน สํมา-
 ปริยตฺตสํสํวํ สํมตฺตภาสิเมจฺจ ทิฏฺฐเจว รมํเม ทฺตฺตสํสํตฺกโร โหติ

ภิกฺขเว ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ สํมานิพฺพิทฺธมาโน สํมาวิรชฺชมาโน สํมา
 วิมุจฺจมาโน สํมาปริยตฺตสํวํ สํมตฺตภาสิสฺเสจฺจ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
 ทฺกฺขสฺสํนตฺกโร โหติ กตฺเมสุ อฏฺฐสฺสุ อฏฺฐสฺสุ โลกธมฺเมสุ อิมेषุ
 โช ภิกฺขเว อฏฺฐสฺสุ ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ สํมานิพฺพิทฺธมาโน สํมาวิรชฺช-
 มาโน สํมาวิมุจฺจมาโน สํมาปริยตฺตสํวํ สํมตฺตภาสิสฺเสจฺจ
 ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํนตฺกโร โหติ อฏฺฐ ปณฺหา อฏฺฐ อุกฺกเตสํ
 อฏฺฐ เวຍยากรณานํติ อิติ ยนฺตํ อุตฺตํ อิทฺเมตํ ปฏฺิจฺจ อุตฺตํ
 นว ปณฺหา นว อุกฺกเตสํ นว เวຍยากรณานํติ อิติ โช ปเนตํ
 อุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ อุตฺตํ นวสุ ภิกฺขเว ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ
 สํมานิพฺพิทฺธมาโน สํมาวิรชฺชมาโน สํมาวิมุจฺจมาโน สํมาปริยตฺ-
 ตสํวํ สํมตฺตภาสิสฺเสจฺจ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํนตฺกโร โหติ
 กตฺเมสุ นวสุ นวสุ สฺตฺตฺตฺวาเสสฺสุ อิมेषุ โช ภิกฺขเว นวสุ
 ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ สํมานิพฺพิทฺธมาโน สํมาวิรชฺชมาโน สํมาวิมุจฺจมาโน
 สํมาปริยตฺตสํวํ สํมตฺตภาสิสฺเสจฺจ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํนตฺกโร
 โหติ นว ปณฺหา นว อุกฺกเตสํ นว เวຍยากรณานํติ อิติ ยนฺตํ
 อุตฺตํ อิทฺเมตํ ปฏฺิจฺจ อุตฺตํ ทสฺ ปณฺหา ทสฺ อุกฺกเตสํ ทสฺ
 เวຍยากรณานํติ อิติ โช ปเนตํ อุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ อุตฺตํ
 ทสฺสุ ภิกฺขเว ฌมฺเมสุ ภิกฺขุ สํมานิพฺพิทฺธมาโน สํมาวิรชฺชมาโน
 สํมาวิมุจฺจมาโน สํมาปริยตฺตสํวํ สํมตฺตภาสิสฺเสจฺจ ทิฏฺฐเจว
 ฌมฺเม ทฺกฺขสฺสํนตฺกโร โหติ กตฺเมสุ ทสฺสุ ทสฺสุ อุกฺกตฺกมฺมป-

๑. นิสฺสํวณฺณียาสุ ๒. ชาติสุ ... ๓. กตเมสุ ๔. สฺตฺตสุ ๕. สฺตฺตสุ ๖. โพชฺฌนฺจฺเคสุ ...
 ๗. กตเมสุ ๘. อฏฺฐสุ ๙. อฏฺฐสุ ๑๐. อริเยสุ ๑๑. อฏฺฐจฺงฺกิเณสุ ๑๒. มคฺเคสุ ๑๓. อิมेषฺ ๑๔. โช
 ๑๕. อาวุโส ๑๖. อฏฺฐสุ ๑๗. รมฺเมสุ ๑๘. ภิกฺขุ ๑๙. สฺมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต ๒๐. สฺมฺมาปฺริยนฺตทฺสฺสํวํ
 ๒๑. สฺมฺมตฺตภาภิสฺสเมจฺจ ๒๒. ทิฏฺฐเฬว ๒๓. รมฺเม ๒๔. ทฺกฺขสฺสฺสฺนตฺกโร ๒๕. โหติ ๒๖. อฏฺฐ ๒๗. ปญฺหา
 ๒๘. อฏฺฐ ๒๙. อฏฺฐ ๓๐. เวชฺยากรณานํติ ๓๑. อิติ ๓๒. ยนฺตํ ๓๓. อฏฺฐ ๓๔. ภควตา
 ๓๕. อิทเมตํ ๓๖. ปฏฺิจฺจ ๓๗. อฏฺฐ ๓๘. นว ๓๙. ปญฺหา ๔๐. นว ๔๑. อฏฺฐ ๔๒. นว ๔๓. เวชฺยากร-
 ๔๔. นานํติ ๔๕. อิติ ๔๖. โช ๔๗. ปเนตํ ๔๘. อฏฺฐ ๔๙. ภควตา ๕๐. กิณฺเจตํ ๕๑. ปฏฺิจฺจ ๕๒. อฏฺฐ
 ๕๓. นวสุ ๕๔. อาวุโส ๕๕. รมฺเมสุ ๕๖. ภิกฺขุ ๕๗. สฺมฺมานิพฺพิทฺมาโน ๕๘. สฺมฺมาวิรชฺชมาโน
 ๕๙. สฺมฺมาวิมฺุจฺจมาโน ๖๐. สฺมฺมาปฺริยนฺตทฺสฺสํวํ ๖๑. สฺมฺมตฺตภาภิสฺสเมจฺจ ๖๒. ทิฏฺฐเฬว ๖๓. รมฺเม
 ๖๔. ทฺกฺขสฺสฺสฺนตฺกโร ๖๕. โหติ ๖๖. กตเมสุ ๖๗. นวสุ ๖๘. นวสุ ๖๙. สฺตฺตวาเวเสสุ ๗๐. อิมेषฺ
 ๗๑. โช ๗๒. อาวุโส ๗๓. นวสุ ๗๔. รมฺเมสุ ๗๕. ภิกฺขุ ๗๖. สฺมฺมานิพฺพิทฺมาโน ๗๗. สฺมฺมาวิรชฺชมาโน
 ๗๘. สฺมฺมาวิมฺุจฺจมาโน ๗๙. สฺมฺมาปฺริยนฺตทฺสฺสํวํ ๘๐. สฺมฺมตฺตภาภิสฺสเมจฺจ ๘๑. ทิฏฺฐเฬว ๘๒. รมฺเม
 ๘๓. ทฺกฺขสฺสฺสฺนตฺกโร ๘๔. โหติ ๘๕. นว ๘๖. ปญฺหา ๘๗. นว ๘๘. อฏฺฐ ๘๙. นว ๙๐. เวชฺยากรณานํติ
 ๙๑. อิติ ๙๒. ยนฺตํ ๙๓. อฏฺฐ ๙๔. ภควตา ๙๕. อิทเมตํ ๙๖. ปฏฺิจฺจ ๙๗. อฏฺฐ ๙๘. ทสฺ ๙๙. ปญฺหา
 ๑๐๐. ทสฺ ๑๐๑. อฏฺฐ ๑๐๒. ทสฺ ๑๐๓. เวชฺยากรณานํติ ๑๐๔. อิติ ๑๐๕. โช ๑๐๖. ปเนตํ ๑๐๗. อฏฺฐ ๑๐๘. ภควตา
 ๑๐๙. กิณฺเจตํ ๑๑๐. ปฏฺิจฺจ ๑๑๑. อฏฺฐ ๑๑๒. ทสฺ ๑๑๓. อาวุโส ๑๑๔. รมฺเมสุ ๑๑๕. ภิกฺขุ ๑๑๖. สฺมฺมาสุภา-
 ๑๑๗. วิตฺตจิตฺโต ๑๑๘. สฺมฺมาปฺริยนฺตทฺสฺสํวํ ๑๑๙. สฺมฺมตฺตภาภิสฺสเมจฺจ ๑๒๐. ทิฏฺฐเฬว ๑๒๑. รมฺเม ๑๒๒. ทฺกฺ-
 ๑๒๓. ขสฺสฺสฺนตฺกโร ๑๒๔. โหติ ๑๒๕. กตเมสุ ๑๒๖. ทสฺ ๑๒๗. ทสฺ ๑๒๘. กุสฺสทฺมฺมปฺเปเสสุ ๑๒๙. อิมेषฺ
 ๑๓๐. โช ๑๓๑. อาวุโส ๑๓๒. ทสฺ ๑๓๓. รมฺเมสุ ๑๓๔. สฺมฺมาสุภาวิตฺตจิตฺโต ๑๓๕. สฺมฺมาปฺริยนฺตทฺสฺสํวํ
 ๑๓๖. สฺมฺมตฺตภาภิสฺสเมจฺจ ๑๓๗. ทิฏฺฐเฬว ๑๓๘. รมฺเม ๑๓๙. ทฺกฺขสฺสฺสฺนตฺกโร ๑๔๐. โหติ ๑๔๑. ทสฺ ๑๔๒. ปญฺหา

ทลั อุกุเทธา ทลั เวชยากรณานีติ อิติ ยนุคัม วุคฺคัม ภควตา อิท-
เมคัม ปฏิจฺจุ วุคฺคัม อิติ โช อากุโส ยนุคัม วุคฺคัม ภควตา มหา-
ปณฺเฑสุ เอโก ปณฺโห เอโก อุกุเทโส เอกัม เวชยากรณํ ๑ เป ๑
ทลั ปณฺหา ทลั อุกุเทธา ทลั เวชยากรณานีติ อิติ อิมสุตฺต โช
อหัม อากุโส ภควตา สัจฺชิตฺเตน ภาสิตฺตสุตฺต เอวํ วิตุตาเรน อตุถัม อชานา-
นามิ อากงฺขมานา ๑ ปน ตุมฺเห อากุโส ภควนฺตณฺเฑว อฺป-
สฺสงฺกมิตฺวา เขตมคฺคัม ปุจฺเจยฺยาถ ยถา โน ภควา พุยาโกโรติ ตถา
นํ ชาเรยฺยาถาติ ๑ เอวํ อยฺเยติ โช กงฺกตา อฺปาสฺกา กงฺกตถาย
ภิกฺขุณิยา ภาสิตัม อภินนฺทิตฺวา อนฺโมทิตฺวา อฺภูจฺจายาสฺนา กงฺกคัม
ภิกฺขุณี อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา येन ภควา เตนฺอุปสฺสงฺกมิตฺสุ
อฺปสฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺคัม อภิวาเทตฺวา เอกมนฺคัม นิสฺสํทิสฺสุ เอกมนฺคัม
นิสฺสินฺนา โช กงฺกตา อฺปาสฺกา ยาวตโก อโหสิ กงฺกตถาย ภิกฺขุ-
นินยา สทฺธิ กถาสฺสตาโป คัม สพุพฺพิ ภควโต อารโจะสุ ๑ สํชฺชํ สํชฺชํ
คหปตโย ปณฺทิตา คหปตโย กงฺกตา ภิกฺขุณี มหาปณฺเฑว
คหปตโย กงฺกตา ภิกฺขุณี สเจปี้ ตุมฺเห คหปตโย มํ อฺปสฺสงฺ-
กมิตฺวา เขตมคฺคัม ปุจฺเจยฺยาถ อหฺมมฺเजेคัม เอวเมว พุยากรเยยฺย
ยถาคัม กงฺกตถาย ภิกฺขุณิยา พุยาเกคัม เอโส เจว ตลฺลํ อคฺคโถ
เอวณฺจ นํ ชาเรยฺยาถาติ ๑

[๒๘] ยาวตา ภิกฺขเว ภาสิตโกสฺสา ยาวตา รณฺโณ ปเสน-
ทิสฺสํ โกสฺสสุตฺต วิชิตัม ราชา ตคฺค ปเสนทิ โกสฺสโต อคฺคคมกฺขายติ

ฃณฺโณปบี ไซ ภิกฺขเว ปเสณฺทิสฺส โกถฺตสฺส อตฺเตว อณฺณตคฺคํ อคฺคิ
 วิปริณามิ เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สฺสุตฺวา อริยสํวโก คตฺมึมี นินฺพิพินฺทิตฺติ
 คตฺมึ นินฺพิพินฺทิตฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนฺสุมิ ยาวตฺตา ภิกฺขเว
 จณฺทิมสฺสุริยา ปริหรนฺติ ทิสฺสา ภนฺตฺติ วิโรจมานา ตาว สหสฺสธฺชาโลโก
 คตฺมึ สหสฺสธฺชาโลเก สหสฺสํ จนฺทานิ สหสฺสํ สฺสุริยานิ สหสฺสํ
 สีนฺเรปฺพุทฺธวชานิ สหสฺสํ ชมฺพุทฺธิปานิ สหสฺสํ อมรโคยานานิ
 สหสฺสํ อคฺคตฺรกรฺรณิ สหสฺสํ ปุพฺพุทฺธิเทหานิ จคฺคตฺตาริ มหาสฺสมุทฺทส-
 หสฺสํจํนิ จคฺคตฺตาริ มหาราชสฺสหสฺสํจํนิ สหสฺสํ จาคฺคฺมฺมหาราชิกานิ
 สหสฺสํ ตาวคฺคิถํจํนิ สหสฺสํ ยามานิ สหสฺสํ คุสิคฺคานิ (๑) สหสฺสํ
 พุทฺธมฺโถถกานิ ยาวตฺตา ภิกฺขเว สหสฺสํโลกธฺชาตฺตฺ มหาพุทฺธมา คคฺค
 อคฺคคฺมกฺขายติ มหาพุทฺธมฺโณปบี ไซ ภิกฺขเว อตฺเตว อณฺณตคฺคํ
 อคฺคิ วิปริณามิ เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สฺสุตฺวา อริยสํวโก คตฺมึมี
 นินฺพิพินฺทิตฺติ คตฺมึ นินฺพิพินฺทิตฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนฺสุมิ ฯ
 โหติ โส ภิกฺขเว สํมโย ยํ อยํ โถโก สํวฏฺฐิตฺติ สํวฏฺฐิมาเน
 ภิกฺขเว โถเก เขภฺยุเขน สฺสุตฺวา อภยสฺสํสรวตฺตคฺคินิกา ภวนฺติ เต คคฺค
 โหนฺติ มโนมยา มิตฺติภิกฺขา สยํปภา อนฺตคฺคิภฺเช จรา สฺสุภฺฆจํยิโน จิรํ
 ทึชฺชมทฺธานิ คฺคิฏฺจฺจฺนฺติ สํวฏฺฐิมาเน ภิกฺขเว โถเก อภยสฺสํสรวา เทวา
 อคฺคคฺมกฺขายติ อภยสฺสํสรวานิ ไซ ภิกฺขเว เทวานิ อตฺเตว อณฺณตคฺคํ
 อคฺคิ วิปริณามิ เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สฺสุตฺวา อริยสํวโก คตฺมึมี

๑ พ. พ. เอตถนฺนตฺเร สหสฺสํ นิมฺมานรตฺธิํ สหสฺสํ ปฺรณิมมิตฺวสวตฺตคฺคินนฺติ อคฺคิ

คานิ อภิกุญฺญ ชานามิ ปัสสัสมัตติ เหวอัสลฺลวณฺเฑ โหติ อิทํ คติยํ อภิ-
 ภายคณิ อชฺฐมคฺคตํ อรฺุปลสฺลวณฺเฑ เอโก พหิทฺทชฺชา รฺุปรานิ ปัสสัตติ อปฺป-
 มาณานิ สฺลฺวณฺณทฺทพฺพณฺณานิ คานิ อภิกุญฺญ ชานามิ ปัสสัสมัตติ เหวอ-
 สลฺลวณฺเฑ โหติ อิทํ จตฺตุคฺคตํ อภิภายคณิ อชฺฐมคฺคตํ อรฺุปลสฺลวณฺเฑ เอโก
 พหิทฺทชฺชา รฺุปรานิ ปัสสัตติ นีตฺตานิ นีตฺวณฺณานิ นีตฺนิตฺสฺสณฺณานิ นีตฺนินิภาสฺสานิ
 เสยฺยถาปียํ นาม อุมฺมารปฺปฺปฺสํ นีตํ นีตฺวณฺณํ นีตฺนิตฺสฺสณฺณํ นีตฺนินิภาสฺสํ
 เสยฺยถาปียํ วาปนํ คํ วคฺคตํ พาวารณเสยฺยกํ อฺุภโตภาคฺควิมฺมุจฺจํ นีตํ นีต-
 วณฺณํ นีตฺนิตฺสฺสณฺณํ นีตฺนินิภาสฺสํ เหวอเมวํ อชฺฐมคฺคตํ อรฺุปลสฺลวณฺเฑ เอโก
 พหิทฺทชฺชา รฺุปรานิ ปัสสัตติ นีตฺตานิ นีตฺวณฺณานิ นีตฺนิตฺสฺสณฺณานิ นีต-
 นินิภาสฺสานิ คานิ อภิกุญฺญ ชานามิ ปัสสัสมัตติ เหวอัสลฺลวณฺเฑ โหติ อิทํ
 ปญฺจํ อภิภายคณิ อชฺฐมคฺคตํ อรฺุปลสฺลวณฺเฑ เอโก พหิทฺทชฺชา รฺุปรานิ
 ปัสสัตติ ปีตฺตานิ ปีตฺวณฺณานิ ปีตฺนิตฺสฺสณฺณานิ ปีตฺนินิภาสฺสานิ เสยฺยถาปียํ
 นาม กณฺณนิการปฺปฺปฺสํ ปีตํ ปีตฺวณฺณํ ปีตฺนิตฺสฺสณฺณํ ปีตฺนินิภาสฺสํ เสยฺยถา
 วาปนํ คํ วคฺคตํ พาวารณเสยฺยกํ อฺุภโตภาคฺควิมฺมุจฺจํ ปีตํ ปีตฺวณฺณํ ปีต-
 นิตฺสฺสณฺณํ ปีตฺนินิภาสฺสํ เหวอเมวํ อชฺฐมคฺคตํ อรฺุปลสฺลวณฺเฑ เอโก พหิทฺทชฺชา
 รฺุปรานํ อรฺุปลสฺลวณฺเฑ ปัสสัตติ ปีตฺตานิ ปีตฺวณฺณานิ ปีตฺนิตฺสฺสณฺณานิ ปีต-
 นินิภาสฺสานิ คานิ อภิกุญฺญ ชานามิ ปัสสัสมัตติ เหวอัสลฺลวณฺเฑ โหติ อิทํ
 นฺนุจฺจํ อภิภายคณิ อชฺฐมคฺคตํ เอโก พหิทฺทชฺชา รฺุปรานิ ปัสสัตติ โถหิตกานิ
 โถหิตกาวณฺณานิ โถหิตกนิตฺสฺสณฺณานิ โถหิตกนินิภาสฺสานิ เสยฺยถาปียํ นาม

เหว่ ปัสสั กิฏฺขเว สุตฺวา ขริยส่าวโก ตสฺมึมี นินฺพินฺทติ ตสฺมึ
 นินฺพินฺทนฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมึ ฯ จตฺสฺโส อีมา กิฏฺขเว
 ปฏิปทา กตฺมา จตฺสฺโส ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภิณฺณา ทุกฺขา
 ปฏิปทา ชิปรุภาภิณฺณา สฺฐา ปฏิปทา ทนฺธาภิณฺณา สฺฐา ปฏิปทา
 ชิปรุภาภิณฺณา อีมา โช กิฏฺขเว จตฺสฺโส ปฏิปทา เขตฺทคฺคํ
 กิฏฺขเว อีมาสฺ จคฺขุนฺนิ ปฏิปทานํ ยทิทํ สฺฐา ปฏิปทา ชิปรุภาภิณฺณา
 เหว่ปฏิปนฺนानी โช กิฏฺขเว สฺนฺติ สฺตฺตา เหว่ปฏิปนฺนानी โช
 กิฏฺขเว สฺตฺตานํ อตฺเตว อณฺเณตฺตํ อตฺติ วิปริณาโม เหว่
 ปัสสั กิฏฺขเว สุตฺวา ขริยส่าวโก ตสฺมึมี นินฺพินฺทติ ตสฺมึ นินฺพินฺ-
 ทนฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมึ ฯ จตฺสฺโส อีมา กิฏฺขเว
 สฺณฺณา กตฺมา จตฺสฺโส ปริตฺตเมโก สฺณฺชานาติ มหคฺคตเมโก
 สฺณฺชานาติ อปรุปรมาณเมโก สฺณฺชานาติ นคฺติ กิณฺจฺติ อากิณฺ-
 จณฺณายตนเมโก สฺณฺชานาติ อีมา โช กิฏฺขเว จตฺสฺโส สฺณฺณา
 เขตฺทคฺคํ กิฏฺขเว อีมาสฺ จคฺขุนฺนิ สฺณฺณานํ ยทิทํ นคฺติ กิณฺจฺติ
 อากิณฺจณฺณายตนเมโก สฺณฺชานาติ เหว่สฺณฺณินี โช กิฏฺขเว สฺนฺติ
 สฺตฺตา เหว่สฺณฺณินี โช กิฏฺขเว สฺตฺตานํ อตฺเตว อณฺเณตฺตํ
 อตฺติ วิปริณาโม เหว่ ปัสสั กิฏฺขเว สุตฺวา ขริยส่าวโก ตสฺมึมี
 นินฺพินฺทติ ตสฺมึ นินฺพินฺทนฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปเคว หีนสฺมึ ฯ
 เขตฺทคฺคํ กิฏฺขเว พาหิรกาณํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ยทิทํ โน จตฺสฺโส โน
 จ เม สฺธิยา น ภวิสฺสํมี น เม ภวิสฺสํตฺติ เหว่ทิฏฺฐิโน

ภิกฺขเว เอตํ ปาฏิทฺถนํ ยา จายํ ตสฺสํ ภเว อปฺปฏิกฺขยตา ตา
จสุตฺตํ น ภวิสฺสตี ยา จายํ ตสฺสํ ภวนิโรเช ปฏิกฺขยตา ตา
จสุตฺตํ น ภวิสฺสตี เหววาทินิมี โส ภิกฺขเว สฺนฺติ สฺตฺตา เหว
ทิวฺจันนิมี โส ภิกฺขเว สฺตฺตฺตานํ อคฺคฺเคว อณฺณตคฺคํ อคฺคิ วิปริณาโม
เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สฺตฺวา อริยสํวโก ตสฺมึมี นิพฺพิทฺทติ ตสฺมึ
นิพฺพิทฺทนฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปคฺเค หีนสฺมึ ฯ สฺนฺติ ภิกฺขเว เอต
สฺมณพฺรหฺมณา ปรมยภฺชวีสฺสํ ปณฺณเปเนติ เอตทคฺคํ ภิกฺขเว
ปรมยภฺชวีสฺสํ ปณฺณเปเนตฺตานํ ยทิตํ สฺพฺโส อากิณฺจณฺณายตนํ
สฺมตฺติกฺกมฺม เวนสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตนํ อปฺสํปฺชช วิหริตี เต ตท-
ภิกฺขเว ตสฺส สฺจฺฉิกริยาย ชมฺมํ เทเสเนตี เหววาทินิมี โส ภิกฺขเว
สนฺติ สฺตฺตา เหววาทินิมี โส ภิกฺขเว สฺตฺตฺตานํ อคฺคฺเคว อณฺณตคฺคํ
อคฺคิ วิปริณาโม เหว ปสฺสํ ภิกฺขเว สฺตฺวา อริยสํวโก ตสฺมึมี
นิพฺพิทฺทติ ตสฺมึ นิพฺพิทฺทนฺโต อคฺเค วิรชฺชติ ปคฺเค หีนสฺมึ ฯ
สนฺติ ภิกฺขเว เอต สฺมณพฺรหฺมณา ปรมยภฺชชมฺมนิพฺพานํ ปณฺณ-
เปเนติ เอตทคฺคํ ภิกฺขเว ปรมยภฺชชมฺมนิพฺพานํ ปณฺณเปเนตฺตานํ ยทิตํ
ณฺณํ สฺสํสํยตฺตานํ สฺมฺทฺยณฺจ อฏฺฐจฺจกมฺณฺจ อสฺสํทณฺจ อาทินฺวณฺจ
นิสฺสํสณฺณณฺจ ยถาภฺตํ วิทิตฺวา อณฺปาทา วิโมกฺโข เหววาทิ โส มํ
ภิกฺขเว เหวมกฺขายํ เอต สฺมณพฺรหฺมณา อสฺตา ตฺสฺสา มุสฺสา อญฺเณ
อภฺยจฺจกฺขณฺติ น สฺมโณ โคตโม กามานํ ปริณฺณํ ปณฺณเปติ

• อ. พ. นคฺฉิ ๑

น รูปานํ ปริณฺวณํ ปณฺวณเปตฺติ น เวทนานํ ปริณฺวณํ ปณฺวณเปตฺติ
กามานญฺจาหํ ภิกฺขเว ปริณฺวณํ ปณฺวณเปมิ รูปานญฺจ ปริณฺวณํ
ปณฺวณเปมิ เวทนานญฺจ ปริณฺวณํ ปณฺวณเปมิ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
นิจฺจนาโต นิพฺพุโต สํติฏฺฐโต อนฺุปาทา ปรินิพฺพุทานํ ปณฺวณเปมํติ ฯ

[๓๐] เขกํ สมฺยํ ภควา สํวตฺถุณฺยํ วิหริติ เชตวเน อนาถ-
บิณฺฑิตฺกิสฺส อารามे ฯ เตน โข ปน สมฺเยน ราชฺยา ปเสนฺทึ โกสฺสโต
อุยฺโยจิกาย นินฺวโต โหติ ชิตฺสงฺคาโม ตทฺธราชฺยปฺปาโย อถโช ราชฺยา
ปเสนฺทึ โกสฺสโต เยนารามิ เตน ปายาสี ยํวตฺติกา ยานฺตฺส ภูมฺมิ
ยานเน คนฺตุวา ยานา ปจฺจโวจโรหิตฺวา ปคฺคฺติโกว อารามํ ปาวิสิ ฯ

เตน โข ปน สมฺเยน สมฺพหุตา ภิกฺขุ อพฺุภกาสฺส จงฺกมนฺติ ฯ
อถโช ราชฺยา ปเสนฺทึ โกสฺสโต เยน เต ภิกฺขุ เตนฺุปลฺสงฺกมิ อุปล-
สงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ เขตฺทโวจ กหํ นฺุ โช ฆนฺุเต ภควา เขตฺรหิ
วิหริติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธฺโช ทสฺส่นกามา หิ มยํ ฆนฺุเต ภควนฺุตํ
อรนฺุตํ สมฺมาสมฺพุทฺธฺนฺุติ ฯ เอสํ มหาราช วิหารโ สํวตฺถวโร
เตน อปฺุปลฺทฺุโท อุปลฺสงฺกมิตฺวา อตฺรมาโน อापินฺุทํ ปวิสิตฺวา อุกฺกาสี-
ตฺวา อคฺคพํ อากฺเฆหิ วิวริตฺสฺสติ เต ภควา ทวารนฺุติ ฯ อถโช
ราชฺยา ปเสนฺทึ โกสฺสโต เยน สฺส วิหารโ สํวตฺถวโร เตน อปฺุปล-
ลฺทฺุโท อุปลฺสงฺกมิตฺวา อตฺรมาโน อापินฺุทํ ปวิสิตฺวา อุกฺกาสีตฺวา อคฺคพํ
อากฺเฆสิ ฯ วิวริ ภควา ทวารํ ฯ อถโช ราชฺยา ปเสนฺทึ โกสฺสโต
วิหารํ ปวิสิตฺวา ภควโต ปาเทสฺสุ สิริสา นิปตฺติตฺวา ภควโต ปาทานิ

มูเชน ๑ ปริจุมพติ ปาณัทธิ ๑ ปริธัมพาหิตี นามณ ๑ ส่าเวติ
 ราชานั ฆนุเต ปเสนทิ โกสถิ ราชานั ฆนุเต ปเสนทิ โกสถิ ๑
 กมุปน คุวั มหาราช อตุลวส์ สัมปลุสส์มาโน อิมลุมิ สร์เว เหวรูป
 ปรมนิปัจจการั กโรสิ เมตตุปะหารั อุปทลัสมิ ๑ กตณญคั ไช
 อหิ ฆนุเต กตเวทิตั สัมปลุสส์มาโน ภควติ เหวรูป ปรมนิปัจจการั
 กโรมิ เมตตุปะหารั อุปทลัสมิ ภควา หิ ฆนุเต พุชุนหิตาย
 ปฏิปนุโน พุชุนลัชาย พุชุนหิตาย อริยญาเย ปติฏฐัจฉิตา ยทิตั
 กตยาณธมมตาย กุสัลธมมตาย ยมูมี ฆนุเต ภควา พุชุนหิตาย
 ปฏิปนุโน พุชุนลัชาย พุชุนหิตาย อริยญาเย ปติฏฐัจฉิตา ยทิตั
 กตยาณธมมตาย กุสัลธมมตาย อิทมูมี ไช อหิ ฆนุเต อตุลวส์
 สัมปลุสส์มาโน ภควติ เหวรูป ปรมนิปัจจการั กโรมิ เมตตุปะหารั
 อุปทลัสมิ ๑ ปุน จปริ ฆนุเต ภควา ลัถวา พุทุสส์โต อริยลัถโต
 กุสัลลัถโต กุสัลลัถเณ สมนุทธาคโต ยมูมี ฆนุเต ภควา ลัถวา พุทุสส์โต
 อริยลัถโต กุสัลลัถโต กุสัลลัถเณ สมนุทธาคโต อิทมูมี ไช อหิ ฆนุเต
 อตุลวส์ สัมปลุสส์มาโน ภควติ เหวรูป ปรมนิปัจจการั กโรมิ เมตตุปะ
 หารั อุปทลัสมิ ๑ ปุน จปริ ฆนุเต ภควา ทัฆรคคั อารณญโก
 อรณญวณปะตุทานิ ปนุทานิ เสนลัถนานิ ปฏิสลัเวติ ยมูมี ฆนุเต ภควา
 ทัฆรคคั อารณญโก อรณญวณปะตุทานิ ปนุทานิ เสนลัถนานิ ปฏิสลัเวติ
 อิทมูมี ไช อหิ ฆนุเต อตุลวส์ สัมปลุสส์มาโน ภควติ เหวรูป ปรมนิ
 ปัจจการั กโรมิ เมตตุปะหารั อุปทลัสมิ ๑ ปุน จปริ ฆนุเต ภควา ลัถ-

ทิฏฐจรมมสุขวิหารานํ นิगมตถาภี อภิจนตถาภี อภิสวตถาภี อิทมมึ โข
 อหํ ภานุเต อตถถวสํ สัมปสํสํมาโน ภควโต เขวรูปึ ปรมนิปจจการํ
 กโรมิ เมตตูปहारํ อูปทํเสมิ ฯ ปุณ จปรํ ภานุเต ภควา อเนกวิหิตํ
 ปุพเพนิวาสํ อนุสํสํรติ เสยยถํทํ เขกมมึ ชาตี เทวมึ ชาติโย
 ทิสํสํมึ ชาติโย จตสํสํมึ ชาติโย ปณจมึ ชาติโย ทสํมึ ชาติโย
 วิสํมึ ชาติโย ทิสํมึ ชาติโย จตคัพสํมึ ชาติโย ปณณวสํมึ
 ชาติโย ชาตีสํมึ ชาตีสหสํมึ ชาตีสคสํมึ อเนกมึ สํวฏฏ-
 กปะเป อเนกมึ วิวฏฏกปะเป อเนกมึ สํวฏฏวิวฏฏกปะเป อมุตฺตราชํ
 เขวํนาโม เขวํโคคฺโคโต เขวํวณฺณเณ เขวมาหาโร เขวํสุขทฺทกฺขปฺปฏิสํเวทํ
 เขวมาขุปรียนฺโต โส ตโต จโต อมุตฺตร อุตฺตปาที ตตฺตฺตฺตฺตํ
 เขวํนาโม เขวํโคคฺโคโต เขวํวณฺณเณ เขวมาหาโร เขวํสุขทฺทกฺขปฺปฏิสํเวทํ
 เขวมาขุปรียนฺโต โส ตโต จโต อธิรूपปะนฺนติ อิติ สํการํ สํอฺทฺทเทสํ
 อเนกวิหิตํ ปุพเพนิวาสํ อนุสํสํรติ ยมมึ ภานุเต ภควา อเนกวิหิตํ
 ปุพเพนิวาสํ อนุสํสํรติ เสยยถํทํ เขกมมึ ชาตี เทวมึ ชาติโย
 ฯ เป ฯ อิติ สํการํ สํอฺทฺทเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพเพนิวาสํ อนุสํสํรติ
 อิทมมึ โข อหํ ภานุเต อตถถวสํ สัมปสํสํมาโน ภควติ เขวรูปึ ปรม-
 นิปจจการํ กโรมิ เมตตูปहारํ อูปทํเสมิ ฯ ปุณ จปรํ ภานุเต ภควา
 ทิพเพน จกฺขนา วิสํทฺทเรน อติภกฺกนฺตมานุสํเกน สํคเต ปสํสํติ จวมาเน
 อูปปะชฺชมาเน ทิเน ปณฺเฑ สํวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สํคเต ทุคฺคเต ยถา-
 กมฺมุปะเค สํคเต ปชานาติ อิเม วต โภณฺโต สํคฺคา กายทฺทจฺจริเตน

สมนฺนาคตา วจฺ์ทฺุจฺริเตน สมนฺนาคตา มโนทฺุจฺริเตน สมนฺนาคตา
 อวฺริยานํ อฺุปวาทกกา มิจุฉาทิฏฺฐิจิก มิจุฉาทิฏฺฐิจิกมฺุสฺมาทานา เต กายสฺุสฺ
 เกทา ปรมฺุมรณา อปายํ ทฺุคฺคตํ วินิปาคํ นิรยํ อฺุปปฺนฺนา อิม
 วา ปน โภณฺุโต สฺตฺุตา กายสฺุจฺริเตน สมนฺนาคตา วจฺ์สฺุจฺริเตน สมนฺนา
 คตา มโนสฺุจฺริเตน สมนฺนาคตา อวฺริยานํ อนฺุปวาทกา สฺมฺุมาทิฏฺฐิจิก
 สฺมฺุมาทิฏฺฐิจิกมฺุสฺมาทานา เต กายสฺุสฺ เกทา ปรมฺุมรณา สฺุคฺคิ สฺุคฺคํ
 โดกํ อฺุปปฺนฺนาติ อิติ ทิพฺุเพน จกฺุชฺนา วิสฺุทฺุเชน อติกฺุณฺุตมานุสฺเณน
 สฺุคฺคเต ปสฺุสฺติ จวมาเน อฺุปปฺชฺชมาเน ทีเน ปณฺ์เต สฺุวณฺุเน ทฺุพฺุพฺุณฺุเน
 สฺุคฺคเต ทฺุคฺคเต ยถากมฺุปฺเค สฺุคฺคเต ปชานาติ ยมฺุปี ภาณฺุเต ภาควา
 ทิพฺุเพน จกฺุชฺนา วิสฺุทฺุเชน อติกฺุณฺุตมานุสฺเณน ๑ เป ๑ ยถากมฺุปฺเค
 สฺุคฺคเต ปชานาติ อิทมฺุปี โช อหํ ภาณฺุเต อตฺุถวสฺ์ สฺมฺุปสฺุสฺมาโน
 ภาควติ เหวรูปํ ปรมฺุนิปฺจจกฺุการํ กโรมิ เมตฺุคฺคฺุปฺหารํ อฺุปทํเสมิ ๑
 ปฺุณ จปฺุริ ภาณฺุเต ภาควา อาสฺุวานํ ชยา อนาสฺุवं เจโตวิมฺุคฺคิ ปณฺุณา
 วิมฺุคฺคิ ทิฏฺฐเจว ธมฺุเม สยํ อภินฺุณา สฺุจฺฉิกฺคฺุวา อฺุปสฺุมฺุปชฺช วิหฺุริติ
 ยมฺุปี ภาณฺุเต ภาควา อาสฺุวานํ ชยา อนาสฺุवं เจโตวิมฺุคฺคิ ปณฺุณาวิมฺุคฺคิ
 ๑ เป ๑ สฺุจฺฉิกฺคฺุวา อฺุปสฺุมฺุปชฺช วิหฺุริติ อิทมฺุปี โช อหํ ภาณฺุเต
 อตฺุถวสฺ์ สฺมฺุปสฺุสฺมาโน ภาควติ เหวรูปํ ปรมฺุนิปฺจจกฺุการํ กโรมิ เมตฺุคฺคฺุป
 หารํ อฺุปทํเสมิ ๑ หนฺุททานิ มยํ ภาณฺุเต คจฺุณาม พฺุทฺุกิจฺุจา มยํ
 พฺุทฺุกรณฺ์ยาติ ๑ ยสฺุสฺทานิ ทฺุवं มหาราช กาลํ มณฺุณสฺ์ติ ๑ อถโช
 ราชฯ ปเสนฺุทิ โกสฺ์โต อฺุจฺจฺุยาสฺุณา ภาควนฺุคํ อภิวาเทตฺุวา ปทกฺุชฺฉินฺ์

โหติ ปาราชิกกถา วิปฺปกถา โหติ อนุปถมฺปนฺโน คตฺถํ ปริสํยํ
 นิสินฺโน โหติ อนุปถมฺปนฺนกกถา วิปฺปกถา โหติ สิกฺขํ ปจฺจกฺขา-
 ตโก คตฺถํ ปริสํยํ นิสินฺโน โหติ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทกกถา วิปฺปกถา
 โหติ ปณฺชโก คตฺถํ ปริสํยํ นิสินฺโน โหติ ปณฺชกกถา วิปฺป-
 กถา โหติ ภิกฺขุนี้ทฺธลโก คตฺถํ ปริสํยํ นิสินฺโน โหติ ภิกฺขุนี้-
 ทฺธลกกถา วิปฺปกถา โหติ อิมे โช อุปาติ ทสฺ ปาติโมกฺขจฺจนฺนเถติ ฯ

[๓๒] กตฺถิ นุ โช ภาณเต ฆมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อุพฺพา-
 หิกาย สมนฺนนิตฺตฺตโปติ ฯ ทสฺหิ โช อุปาติ ฆมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ภิกฺขุ อุพฺพาหิกาย สมนฺนนิตฺตฺตโป กตฺเมหิ ทสฺหิ อธิอุปาติ ภิกฺขุ
 สํสฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํสํวโต วิหริติ อจฺจโรคฺจรสฺมฺปนฺโน อดฺ-
 มตฺเตสฺสุ วชฺเชสฺสุ ภายทสฺสํวํ สํมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺสุ พหุสฺสํโต
 โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย เย เต ฆมฺมา อาทิกฺกฺยธณฺนา มชฺฌเณ-
 กฺกฺยธณฺนา ปริโยสํนกฺกฺยธณฺนา สํตฺถํ สํพฺยณฺชนํ เกวลปริปฺปณฺณํ ปริสฺสฺทฺ-
 พฺรหฺมจฺริยํ อภิวทฺนติ ตถารูปาสฺสํ ฆมฺมา พหุสฺสํตา โหนฺติ ฐตา
 วจฺสา ปริจิตา มนฺสํนุเปกฺกฺยธา ทิฏฺฐิจิยา สุปฺปปฏิวิทฺธา อุภยานิ โช
 ปนฺสฺสํ ปาติโมกฺขานิ วิคฺคทาเรน สฺวาคตานิ โหนฺติ สฺวิภคฺตานิ สฺ-
 วคฺตานิ สฺวิวิจฺจิตฺตานิ สฺสฺสํโตสฺ อณฺุพฺยณฺชนสฺ วิณฺเย โช ปนฺ จิโต
 โหติ อสฺหิโร ปฏฺิพฺโต โหติ คุภฺโ อคฺคณฺปจฺจคฺคิเถ สฺนฺณเวเปตฺุ
 นิชฺฌเวเปตฺุ เปกฺกฺยเวตฺุ ปสํเวตฺุ อธิกรณฺสํมฺปฺปาทวฺอุปสํมกฺสํโต โหติ
 อธิกรณฺ ฆานาติ อธิกรณฺสํมฺทํ ฆานาติ อธิกรณฺนิโรธํ ฆานาติ

ชฺชกรณนโรธคามินํปฏฺิพทํ ชานาคิ อิมเหติ โช อฺปาติ ทสฺหิ ชฺมเมหิ
สฺมนฺนาคโต ภิกฺขุ อฺพพาหิกาย สฺมมนฺนิตฺตพฺโพติ ฯ

[๓๓] กตฺตีหิ นฺุ โช ภาณฺเต ชฺมเมหิ สฺมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา
อฺปสฺมฺปาเตตฺตพฺพนฺติ ฯ ทสฺหิ โช อฺปาติ ชฺมเมหิ สฺมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา
อฺปสฺมฺปาเตตฺตพฺพํ กตฺตเมหิ ทสฺหิ อฺชฺปาติ ภิกฺขุ สฺสฺสวา โหติ
ปาทิโมกฺขสฺสวรสฺสวโต วิหฺรติ อจฺจวโรจฺจวรสฺสวปฺปโน อณฺุมตฺเตสฺสุ อชฺชเสสฺสุ
ภยทสฺสวโร สฺมาทาย สฺสิทฺตติ สฺสิทฺตวาทฺเตสฺสุ พหุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
สฺส
โยสฺสานกตฺตยาณนา สฺสาคฺคํ สฺพยณฺชนํ เกวลปฺริปฺปณฺณํ ปฺริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อภิวทฺตติ ตถารุปาสฺสํ ชฺมมา พหุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
มนสฺสาณฺเปกฺขิตฺตา ทิฏฺฐิจฺยา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
จิตฺตภาเวน สฺสวาคํ โหติ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อณฺุพยณฺชนสฺสํ ปฏฺิพโต โหติ คิถานํ อฺปฏฺิชาตฺตํ วา อฺปฏฺิชาเปตฺตํ วา
ปฏฺิพโต โหติ อณฺุภิตฺตํ อฺปฏฺิชาตฺตํ วา อฺปฏฺิชาเปตฺตํ วา ปฏฺิพโต
โหติ อฺปฺปณฺณํ กุกฺกจฺจํ ชฺมมโต วิโนเทตฺตํ ปฏฺิพโต โหติ อฺปฺปณฺณํ
ทิฏฺฐิจิตฺตํ ชฺมมโต วิเวเจตฺตํ ปฏฺิพโต โหติ อชฺชิสฺสฺสฺสฺส
ปฏฺิพโต โหติ อชฺชิจิตฺเต สฺมาทเปตฺตํ ปฏฺิพโต โหติ อชฺชปฺปณฺณาย
สฺมาทเปตฺตํ อิมเหติ โช อฺปาติ ทสฺหิ ชฺมเมหิ สฺมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา
อฺปสฺมฺปาเตตฺตพฺพนฺติ ฯ

[๓๔] กตฺตีหิ นฺุ โช ภาณฺเต ชฺมเมหิ สฺมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา

โหคฺคิ ๑ อธิขานนฺท ภาทฺฐ อชฺมมํ ฐมฺโมติ ที่เปเนติ ฐมฺมํ
 อชฺมฺโมติ ที่เปเนติ อวินยํ วินโยติ ที่เปเนติ วินยํ อวินโยติ
 ที่เปเนติ อภาสิตํ อตฺปิตํ ตถาคเตน ภาสิตํ ตฺปิตํ ตถาคเตนาติ
 ที่เปเนติ ภาสิตํ ตฺปิตํ ตถาคเตน อภาสิตํ อตฺปิตํ ตถาคเตนาติ
 ที่เปเนติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ
 อจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ อปฺปญฺ
 ญตฺตํ ตถาคเตน ปญฺญตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ ปญฺญตฺตํ
 ตถาคเตน อปฺปญฺญตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ เต อิมฺหิ ทสฺสิ
 วตฺตฺตฺตฺติ อวถสฺสฺสฺนฺติ ปวถสฺสฺสฺนฺติ อเวณิกกมฺมานิ กโรนฺติ อเว
 ณีกปาติโมกฺขํ อุตฺตฺสฺสฺนฺติ เขตฺตวตฺตา โช อานนฺท สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 โหคฺคิ ๑

[๓๘] สํมคฺคํ ปน ภาทฺเต สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 กปฺปญฺจฺจฺยํ อานนฺท ภาทฺพิถํ ปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 กพฺพิสฺสฺนฺติ ๑ กปฺปํ อานนฺท นิริยมฺหิ ปจฺจตฺตฺติ ๑

อาปาโยโก	เนรโยโก	กปฺปญฺจฺจฺยํ	สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
วคฺครโต	อชฺมมฺมฺมฺมฺมฺมฺม	โยคกฺกฺกฺกฺกฺก	รํสฺสฺส
สฺสฺส	สํมคฺคํ	ภาทฺตวณ	กปฺปํ นิริยมฺหิ ปจฺจตฺตฺติ ๑

[๓๘] สฺสฺสสํมคฺคํ สฺสฺสสํมคฺคํคฺคิ ภาทฺเต วุจฺจติ ภาทฺตวตฺตา
 นุ โช ภาทฺเต สฺสฺส สํมคฺโค โหคฺคิ ๑ อธิขานนฺท ภาทฺฐ อชฺมมํ
 อชฺมฺโมติ ที่เปเนติ ฐมฺมํ ฐมฺโมติ ที่เปเนติ อวินยํ อวินโยติ

ที่เปฺนฺติ วินยํ วินโยติ ที่เปฺนฺติ อภาสิตํ อตฺถิตํ ตถาคเตน
อภาสิตํ อตฺถิตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ ภาสิตํ ตฺถิตํ ตถาคเตน
ภาสิตํ ตฺถิตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ
ที่เปฺนฺติ อปฺปญฺเจตฺตํ ตถาคเตน อปฺปญฺเจตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ
ปญฺเจตฺตํ ตถาคเตน ปญฺเจตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ เต อิมฺหิ
ทสฺสี วตฺตฺตฺตฺติ น อวกสฺสํ น ปวกสฺสํ น อาเวณิกกมฺมานิ
กโรนฺติ น อาเวณิกปาทิโมกฺขํ อุตฺตฺตฺตฺตฺติ เขตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
สํโฆ สํคฺคโค โหตฺตีติ ๑

[๔๐] ภินฺนํ ปน ภนฺเต สํฆิ สํคฺคํ กตฺวา กิ โส ปสฺวตฺตีติ ๑
พฺรหฺมํ อานนฺท ปุญฺญํ ปสฺวตฺตีติ ๑ กิ ปน ภนฺเต พฺรหฺมํ ปุญฺญนฺติ ๑
กปฺปํ อานนฺท สคฺคมฺหิ โมทตฺตีติ ๑

 สุตฺตา สํฆสฺส สํคฺคํ สํคฺคคานญฺจนฺคฺคโค
 สํคฺคครโต ชมฺมฏฺโฐ โยคกฺเขมา น ชิตฺตี
 สํฆิ สํคฺคํ กตฺวาน กปฺปํ สคฺคมฺหิ โมทตฺตีติ ๑

 อฺปฺปาทิวคฺโค จตฺตฺตฺตฺตฺต ๑

 คตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

อฺปฺปาทิ ปน อฺพฺพาโห อฺปฺปสํปทฺนินฺตฺตฺตฺตเยน จ
สํมณฺเณโร จ เทว เกทา อานนฺเทหิ อปฺเร เทว^๑ ๑

๑. อ. พ. เทวติ ๑

อฏฺโถสวคฺคโค ปญฺจโม

[๔๑] อถ ชยสฺมา อฺปาทิ เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ
 อฺปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขมณฺตํ นิสฺสีติ เขมณฺตํ
 นิสฺสินโน ชย ชยสฺมา อฺปาทิ ภควนฺตํ เขตทโวจ โโก นฺ. ชย
 ภนฺเต เหตุ โโก ปจฺจโย เยน สํเข ภณฺทนททวิคฺคทวิจาทา
 อฺปฺปชฺชนฺติ ภิกฺขุ น ฆาสุ วิหฺรณฺตํติ ฯ อฺปฺปาทิ ภิกฺขุ อชฺมมํ
 ชฺมโมติ ที่เปฺนฺติ ชฺมมํ อชฺมโมติ ที่เปฺนฺติ อวินยํ วินโยติ
 ที่เปฺนฺติ วินยํ อวินโยติ ที่เปฺนฺติ อภาสิตํ อถปิตํ ตถาคเตน
 ภาสิตํ อถปิตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ ภาสิตํ อถปิตํ ตถาคเตน อภาสิตํ
 อถปิตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อนาจินฺณํ ตถาคเตน อจินฺณํ
 ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อจินฺณํ ตถาคเตน อนาจินฺณํ ตถาคเตนาติ
 ที่เปฺนฺติ อปฺปญฺเจตฺตํ ตถาคเตน ปญฺเจตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ
 ปญฺเจตฺตํ ตถาคเตน อปฺปญฺเจตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อยํ ชย
 อฺปาทิ เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน สํเข ภณฺทนททวิคฺคทวิจาทา
 อฺปฺปชฺชนฺติ ภิกฺขุ น ฆาสุ วิหฺรณฺตํติ ฯ

[๔๒] กติ นฺ. ชย ภนฺเต วิจาทมฺมุตานํติ ฯ ทสฺ ชย อฺปาทิ
 วิจาทมฺมุตานิ กตฺมานิ ทสฺ อฺปฺปาทิ ภิกฺขุ อชฺมมํ ชฺมโมติ ที่เปฺนฺติ
 ชฺมมํ อชฺมโมติ ที่เปฺนฺติ อวินยํ วินโยติ ที่เปฺนฺติ วินยํ อวินโยติ
 ที่เปฺนฺติ อภาสิตํ อถปิตํ ตถาคเตน ภาสิตํ อถปิตํ ตถาคเตนาติ

b

ที่เปเนติ ภาสิตํ ถปีตํ ตถาคเตน อภาสิตํ อถปีตํ ตถาคเตนาติ
ที่เปเนติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ
อาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ อปฺปญฺจตฺตํ
ตถาคเตน ปญฺจตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ ปญฺจตฺตํ ตถาคเตน
อปฺปญฺจตฺตํ ตถาคเตนาติ ที่เปเนติ อิมานิ โช อฺปฺปาทิ ทสฺ วิวาท-
มฺมถานีติ ๑

[๔๓] กติ นุ โช ภนฺเต วิวาทมฺมถานีติ ๑ ทสฺ โช อฺปฺปาทิ
วิวาทมฺมถานิ กตฺมานิ ทสฺ อธิชฺฐาติ ภิกฺขุ อนาปคฺคํ อาปคฺคํ
ที่เปเนติ อาปคฺคํ อนาปคฺคํ ที่เปเนติ ตหุํ อาปคฺคํ ครุกา-
ปคฺคํ ที่เปเนติ ครุกํ อาปคฺคํ ตหุํ อาปคฺคํ ที่เปเนติ ทฺฐจฺจํ
อาปคฺคํ อทฺฐจฺจํ อาปคฺคํ ที่เปเนติ อทฺฐจฺจํ อาปคฺคํ ทฺฐจฺจํ
อาปคฺคํ ที่เปเนติ สํวเสสํ อาปคฺคํ อวเสสา อาปคฺคํ ที่เปเนติ
อนวเสสํ อาปคฺคํ สํวเสสา อาปคฺคํ ที่เปเนติ สํปฺปฏิกมฺมํ อาปคฺคํ
อปฺปฏิกมฺมาปคฺคํ ที่เปเนติ อปฺปฏิกมฺมํ อาปคฺคํ สํปฺปฏิกมฺมาปคฺคํ
ที่เปเนติ อิมานิ โช อฺปฺปาทิ ทสฺ วิวาทมฺมถานีติ ๑

[๔๔] เอตํ สํมยํ ภคฺวา กุสฺสินารายํ วิหริติ พฺลิตฺทฺรเณ วนสฺสณฺเฑ
ตฺตฺร โช ภคฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ ภิกฺขุโวจิตฺติ ๑ ภทฺเตติ เต ภิกฺขุ
ภคฺวาโต ปจฺจสฺสํ ๑ ภคฺวา เอตทโวจ โจทฺเทเน ภิกฺขุเว ภิกฺขุมา
ปรํ โจทฺเตทฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปญฺจ ชมฺเม อชฺชตฺตํ ปจฺจเวกฺขิตฺตฺวา ปญฺจ ชมฺเม
อชฺชตฺตํ อฺปฺปฏฺฐาเปตฺตฺวา ปโร โจทฺเตทฺตฺตฺต กตฺเม ปญฺจ ชมฺมา

อชฺฌมคฺคํ ปจฺจุเวกฺขิตฺตพฺพํ โจทฺถเกณ ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ปรั โจทฺเตศฺสุ-
 กามเณ เอวํ ปจฺจุเวกฺขิตฺตพฺพํ ปริสฺส
 นฺมุหิ กายสฺมาจาเรน สมนฺนาคโต อจฺฉิตฺตฺเทน อปฺปฏฺฐิมฺเสณ สํวชฺชติ
 นฺ ไซ เม เอโส ฐมฺโม อุกฺทาหุ โนติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปริสฺส
 โหติ ปริสฺส
 กายสฺมาจาเรน สมนฺนาคโต อจฺฉิตฺตฺ-
 เทน อปฺปฏฺฐิมฺเสณ ตสฺส ภวนฺติ วตฺตทาโร อัมม ตาว อายสฺมา
 กายิกํ สิกฺขสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อิตฺติสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ภวนฺติ วตฺตทาโร ฯ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว
 โจทฺถเกณ ภิกฺขุณา ปรั โจทฺเตศฺสุกามเณ เอวํ ปจฺจุเวกฺขิตฺตพฺพํ
 ปริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 วจฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 นฺ ไซ เม เอโส ฐมฺโม อุกฺทาหุ
 โนติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 วจฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 กายสฺมาจาเรน สมนฺนาคโต อจฺฉิตฺตฺ-
 เทน อปฺปฏฺฐิมฺเสณ ตสฺส ภวนฺติ
 วตฺตทาโร อัมม ตาว อายสฺมา
 วาจฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สิกฺขสฺสฺสฺสฺส
 อิตฺติสฺสฺส
 ภวนฺติ
 วตฺตทาโร ฯ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว
 โจทฺถเกณ ภิกฺขุณา ปรั โจทฺเตศฺสุกามเณ
 เอวํ ปจฺจุเวกฺขิตฺตพฺพํ เมตฺตํ นฺ ไซ จิตฺตํ ปจฺจุปฏฺฐิจิตฺตํ
 สฺพหฺมจาร์สฺส อนาฆาตํ สํวชฺชติ
 นฺ ไซ เม เอโส ฐมฺโม อุกฺทาหุ โนติ โน
 เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตจิตฺตํ ปจฺจุปฏฺฐิจิตฺตํ
 โหติ สฺพหฺมจาร์สฺส อนาฆาตํ
 ตสฺส ภวนฺติ วตฺตทาโร อัมม (๑) อายสฺมา
 สฺพหฺมจาร์สฺส เมตฺตจิตฺตํ
 อปฺปฏฺฐเปหฺตี อิตฺติสฺส
 ภวนฺติ วตฺตทาโร ฯ ปุณฺ จปรํ
 ภิกฺขเว โจทฺถเกณ

• พ. พ. เอกุณฺตเว ทาววติ อตฺถิ ฯ

ภิกฺขุณา ปวี โจเทตฺตกาเมน เหวํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ พหุสฺสุโต นุ โขมฺหิ
 สฺตฺตโร สฺตฺตฺตฺตฺตนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกถฺยาณา มชฺชเมกถฺยาณา
 ปรีโยสํนถฺยาณา สํตฺตํ สฺพยฺยชฺชนํ เกวตปรีปฺนุณฺณํ ปรีสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 พุรฺหมจฺริยํ อภิวทฺตฺติ ตถารูปาสุตฺตํ เม ชมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ชตา วจฺสา
 ปรีจิตฺตา มนสํนุเปกฺขิตฺตา ทิฏฺฐิจิยา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สํวชิชฺชติ นุ โข เม เหวโส
 ชมฺโม อุกฺทาหุ โนติ โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ พหุสฺสุโต โหติ สฺตฺตโร
 สฺตฺตฺตฺตฺตนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกถฺยาณา มชฺชเมกถฺยาณา ปรีโยสํน-
 ถฺยาณา สํตฺตํ สฺพยฺยชฺชนํ เกวตปรีปฺนุณฺณํ ปรีสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส พุรฺหมจฺริยํ อภิ-
 วทฺตฺติ ตถารูปาสุตฺตํ ชมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ชตา วจฺสา ปรีจิตฺตา
 มนสํนุเปกฺขิตฺตา ทิฏฺฐิจิยา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส ภาวฺนฺติ วตฺตฺตารो อึชฺช
 ตาว อายสฺมา อากมฺมํ ปรียาปฺนุณฺณสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อิติสฺสฺสฺส ภาวฺนฺติ วตฺตฺตารो ฯ
 ปฺนุณฺณ จปวี ภิกฺขเว โจทฺเทน ภิกฺขุณา ปวี โจเทตฺตกาเมน เหวํ ปจฺจ-
 เวกฺขิตฺตพฺพํ อุกฺขานิ โข เม ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเวณ สฺวาคตฺตานิ
 โหนฺติ สฺวิภตฺตฺตานิ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺส
 สํวชิชฺชติ นุ โข เม เหวโส ชมฺโม อุกฺทาหุ โนติ โน เจ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน อุกฺขานิ ปาติโมกฺขานิ วิตฺถาเวณ สฺวาคตฺตานิ โหนฺติ สฺวิภตฺตฺตานิ
 สฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺส อิทมฺปนายสฺมา
 กตฺถ วตฺตํ ภาวตฺตํ อิติ ปุฏฺฐโง น สฺมปายติ ตสฺส ภาวฺนฺติ
 วตฺตฺตารอ อึชฺช ตาว อายสฺมา อิกฺกํ สฺสฺสฺสฺสฺส อิติสฺสฺส ภาวฺนฺติ
 วตฺตฺตารอ ฯ อิเม ปญฺจ ชมฺมา อชฺชตฺตํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ กตฺเม

ปณฺจ ฐมา อชฺฌตฺตํ อฺปฏฺฐาเปตพฺพา กาเถน วฏฺฐามิ โน อกาเถน
 ฐเตน วฏฺฐามิ โน อฏฺฐเตน สฺนฺเหเนน วฏฺฐามิ โน ฆรฺุเสเนน อตฺถ-
 สฺนฺหิตฺเตน วฏฺฐามิ โน อนตฺถสฺนฺหิตฺเตน เมตฺตจฺจิตฺโต วฏฺฐามิ โน
 โทสฺนตฺโรติ อิมํ ปณฺจ ฐมา อชฺฌตฺตํ อฺปฏฺฐาเปตพฺพา ฯ
 โจทเถน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ปวฺ ฺโจทฺเตกฺกามเณ อิมํ ปณฺจ ฐมเม
 อชฺฌตฺตํ ปจฺจเวทฺธิทฺวา อิมํ ปณฺจ ฐมเม อชฺฌตฺตํ อฺปฏฺฐาเปตฺวา
 ปโร โจทฺเตทฺโพติ ฯ

[๔๕] ทสฺยิมํ ภิกฺขเว อาทึนฺวา ราชนฺุเตปรฺุปฺปเวสฺเน กตเม
 ทสฺ อธิ ภิกฺขเว ราชานํ มเหสฺสียา สฺทฺธิํ นิสฺสินฺโน โหติ ตตฺร
 ภิกฺขุ ปวิสฺติ มเหสฺสํ ตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา สฺติคํ ปาตฺกโรติ ภิกฺขุ วา
 มเหสฺสํ ทิสฺวา สฺติคํ ปาตฺกโรติ ตตฺถ รมฺโวย เหวํ โหติ อทฺธา
 อิมสฺ กตํ วา กริสฺสฺนฺนฺติ วาติ อยํ ภิกฺขเว ปจฺโม อาทึนฺโว
 ราชนฺุเตปรฺุปฺปเวสฺเน ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ราชานํ พุทฺธิจฺโจ พุทฺธรณฺเฑน
 อณฺุชฺชตฺรํ อิตฺถํ คนฺุชฺชว น สฺรติ สฺธา เตน คพฺภํ คนฺุหาติ ตตฺถ
 รมฺโวย เหวํ โหติ น โช อธิ อณฺุชฺชว โกจฺจิ ปวิสฺติ อณฺุชฺชตฺร
 ปพฺพชิตฺเตน สฺสียานํ โช ปพฺพชิตฺตฺสฺสํ กมฺมณฺุติ อยํ ภิกฺขเว ทฺุติโย
 อาทึนฺโว ราชนฺุเตปรฺุปฺปเวสฺเน ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว รมฺโวย อนฺุเตปรฺุ
 อณฺุชฺชตฺรํ รมฺณํ นสฺสฺติ ตตฺถ รมฺโวย เหวํ โหติ น โช อธิ
 อณฺุชฺชว โกจฺจิ ปวิสฺติ อณฺุชฺชตฺร ปพฺพชิตฺเตน สฺสียานํ โช ปพฺพ-
 ชิตฺตฺสฺสํ กมฺมณฺุติ อยํ ภิกฺขเว ตฺุติโย อาทึนฺโว ราชนฺุเตปรฺุปฺปเวสฺเน ฯ

ปุณ จปรวิ ภิกขเว วัฒนโย อนุเตปุเร อพภานุตรา คุยหมนุตา พหิทธา
 สมนุเกท คจุนนติ ตตถ วัฒนโย เอว โหติ น โช อธิ วัฒนโย
 โกจิ ปวิสติ อณฺณตฺร ปพฺพชิตฺเตน สฺยา นุ โช ปพฺพชิตฺตฺส กมฺมฺนฺติ
 อยฺ ภิกขเว จตุคฺโค อาทันโน ราชนฺเตปรูปฺปเวสฺเน ฯ ปุณ จปรวิ
 ภิกขเว วัฒนโย อนุเตปุเร ปิตา วา ปุตฺตํ ปตฺตฺเถติ ปุตฺโต วา
 ปิตฺรํ ปตฺตฺเถติ เตสฺ เอว โหติ น โช อธิ วัฒนโย โกจิ ปวิสติ
 อณฺณตฺร ปพฺพชิตฺเตน สฺยา นุ โช ปพฺพชิตฺตฺส กมฺมฺนฺติ อยฺ
 โช ภิกขเว ปณฺจโม อาทันโน ราชนฺเตปรูปฺปเวสฺเน ฯ ปุณ จปรวิ
 ภิกขเว ราชานํ ญจณานิยํ อจฺเจ ภาเน จเปติ เยสฺนฺตํ อมฺนาปํ
 เตสฺ เอว โหติ ราชานํ โช ปพฺพชิตฺเตน สฺตฺถุจฺโจะ สฺยา นุ โช
 ปพฺพชิตฺตฺส กมฺมฺนฺติ อยฺ ภิกขเว ญจฺโจะ อาทันโน ราชนฺเตปรูปฺป-
 เวสฺเน ฯ ปุณ จปรวิ ภิกขเว ราชานํ อจฺเจ ภาเน จเปติ
 เยสฺนฺตํ อมฺนาปํ เตสฺ เอว โหติ ราชานํ โช ปพฺพชิตฺเตน สฺตฺถุจฺโจะ
 สฺยา นุ โช ปพฺพชิตฺตฺส กมฺมฺนฺติ อยฺ โช ภิกขเว สคฺคโม
 อาทันโน ราชนฺเตปรูปฺปเวสฺเน ฯ ปุณ จปรวิ ภิกขเว ราชานํ อกาเต
 เตสฺ อญฺโยเชติ เยสฺนฺตํ อมฺนาปํ เตสฺ เอว โหติ ราชานํ โช
 ปพฺพชิตฺเตน สฺตฺถุจฺโจะ สฺยา นุ โช ปพฺพชิตฺตฺส กมฺมฺนฺติ อยฺ
 ภิกขเว อญฺจโม อาทันโน ราชนฺเตปรูปฺปเวสฺเน ฯ ปุณ จปรวิ ภิกขเว
 ราชานํ กาทเต เตสฺ อญฺโยเชตฺวา อนตฺตฺรามคฺคโต นินฺวตฺตาเปตี เยสฺนฺตํ
 อมฺนาปํ เตสฺ เอว โหติ ราชานํ โช ปพฺพชิตฺเตน สฺตฺถุจฺโจะ สฺยา

นุ โข ปพฺพชิตสฺสํ กมฺมมฺนฺติ อຍံ ภิกฺขเว นวโม ชาติํนโว ราชนฺเต-
ปฺรปุเปวเสเน ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว วัฒนฺนํ อนุเตปรํ หตฺถิสํมฺพารํ
อสฺสํสํมฺพารํ รัตนํมฺพารํ ราชันยานิ ฐปฺสํทฺทคนฺนุชรสํโฆจฺพฺพานิ ยานิ
น ปพฺพชิตสํรฺอุปฺพานิ อຍံ ภิกฺขเว ทสํโม ชาติํนโว ราชนฺเตปฺรปุเป-
วเสเน ๑ อิม โข ภิกฺขเว ทสํ ชาติํนวา ราชนฺเตปฺรปุเปวเสเนติ ๑

[๔๖] เอกํ สํมยํ ภควา สํกฺเกสฺสุ วิหริติ ฅปีตวตฺตฺตฺสํมิมิ นิคฺวรา-
รามเ ๑ อกฺโข สํมฺพหฺตฺตา สํกฺกา อฺปาสํกฺกา ตทฺหุโปสํเถ เยน ภควา
เตนุสํสํกฺกิมิสฺสุ อฺปสํสํกฺกิมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเตตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสํทิสฺสุ ๑
เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺเน โข สํกฺเก อฺปาสํกฺเก ภควา เขตฺทโวจ อပ္ปํ
ตฺตฺมฺเห สํกฺกา อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ อฺโปสํถํ อฺปวสํถาติ ๑ อฺปฺเปกฺทา
มยํ ภาเนเต อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ อฺโปสํถํ อฺปวสํถาม อฺปฺเปกฺทา น
อฺปวสํถาติ ๑ เตสํ โว สํกฺกา อตฺตาภา เตสํ ทฺตฺตฺทฺทฺ เย ตฺตฺมฺเห
เอวํ โสํกสํถาย ธีวฺเต มรณสํถาย ธีวฺเต อฺปฺเปกฺทา อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ
อฺโปสํถํ อฺปวสํถ อฺปฺเปกฺทา น อฺปวสํถ ตํ กิํ มณฺณต สํกฺกา อិช
ปฺริโส เยน กมฺมฏฺฐจํเนน อนาคตฺต อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ
นิพฺพิเสยฺย ทกฺโข ปฺริโส อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ ๑ เอวํ
ภาเนเต ๑ ตํ กิํ มณฺณต สํกฺกา อิช ปฺริโส เยน กมฺมฏฺฐจํเนน
อนาคตฺต อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ ทกฺโข ปฺริโส อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ
อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ ๑ เอวํ ภาเนเต ๑ ตํ กิํ มณฺณต สํกฺกา
อิช ปฺริโส เยน กมฺมฏฺฐจํเนน อนาคตฺต อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ อฏฺฐจํกฺสํมฺนฺนาคตํ

นิพพิเสยฺย ตโย กหาปเณ นิพิเสยฺย จตุตฺตาริ กหาปเณ นิพพิเสยฺย
ปญฺจ กหาปเณ นิพพิเสยฺย ฉ กหาปเณ นิพพิเสยฺย สตฺต
กหาปเณ นิพพิเสยฺย อฏฺฐ กหาปเณ นิพพิเสยฺย นว กหาปเณ
นิพพิเสยฺย ทส กหาปเณ นิพพิเสยฺย วีส กหาปเณ นิพพิเสยฺย
ตีส กหาปเณ นิพพิเสยฺย จตุตฺตาริ กหาปเณ นิพพิเสยฺย ปญฺจาดํ
กหาปเณ นิพพิเสยฺย กหาปณสํ กหาปเณ นิพพิเสยฺย ทกฺโข ปุริโส
อฏฺฐาณสํ มุปนฺโนติ อตํ วจนายาติ ๑ เหวํ ภานฺเต ๑ ตํ กิ มณฺเณ
สํกฺก อมฺปี นุ โข โส ปุริโส ทิวเส กหาปณสํ กหาปณสํ สหสฺสํ
นิพพิสมานิ สทฺธํ สทฺธํ นิภูชิปฺนฺโต วสฺสํ สทฺธํ มหนฺตํ โภคกฺขนฺธํ
อริคฺจฺเจยฺยาติ ๑ เหวํ ภานฺเต ๑ ตํ กิ มณฺเณ สํกฺก อมฺปี นุ โข
โส ปุริโส โภคเหตุกํ โภคนิทานํ โภคาธิกรณํ เขกํ วา รตฺตี เขกํ
วา ทิวสํ อุกฺกมฺมํ วา ทิวสํ เขกนฺตสฺสํ ปฏฺฐิเวทํ วิหเรยฺยาติ ๑ โน
เหตํ ภานฺเต ๑ ตํ กิ สฺสํ โหตุ ๑ กามา หิ ภานฺเต อนิจฺจา ตฺจฺจนา
มฺสา โมสธมฺมาติ ๑ อิช ปน โว สํกฺก มม สํวโก ทส วสฺसानิ
อปฺปมตฺโต อตฺตานิ ปหิตฺตฺโต วิหรนฺโต ยถา มยฺยานุสฺสิฏฺฐํ ตถา ปฏฺฐิ-
ปฺชฺชมาโน สทฺธํ วสฺसानิ สทฺธํ วสฺสํ สทฺธํ สทฺธํ สทฺธํ สทฺธํ สทฺธํ
เขกนฺตสฺสํ ปฏฺฐิเวทํ วิหเรยฺย โส ๑ อวสฺสํ สกฺทาคามํ วา อนาคามํ
วา อปฺณณกํ วา โสตาปฺนฺโน ติวฺจฺจนฺตุ สํกฺก ทส วสฺसानิ อิช
มม สํวโก นว วสฺसानิ อฏฺฐ วสฺसानิ สตฺต วสฺसानิ ฉ วสฺसानิ ปญฺจ
วสฺसानิ จตุตฺตาริ วสฺसानิ ตฺถนิ วสฺसानิ เทว วสฺसानิ เขกํ วสฺสํ อปฺปมตฺโต

อาตামী ปหิตคฺโต วิหรนฺโต ยถา มยानุสฺสิขฺฐิํ ตถา ปฏิปชฺชมาโน
 สํคํปึ วสุสํถานิ สํคํปึ วสุสํถตฺตานิ สํคํปึ วสุสํถสฺสทฺถานิ เขณนฺตสุชฺชปฏิสํเวทึ
 วิหเรยฺย โส ๑ ขวุสฺสุสํ สํกทาคามึ วา อนาคามึ วา อปณฺณกํ
 วา โสตาปนฺโน คิฏฺฐนฺตฺตํ สํกุกา เอกํ วสุสํ อึช มม สํวโก
 ทสฺ มาเส อปฺปมคฺโต อาตামী ปหิตคฺโต วิหรนฺโต ยถา มยानุสฺสิขฺฐิํ
 ตถา ปฏิปชฺชมาโน สํคํปึ วสุสํถานิ สํคํปึ วสุสํถตฺตานิ สํคํปึ วสุสํ-
 ถสฺสทฺถานิ เขณนฺตสุชฺชปฏิสํเวทึ วิหเรยฺย โส ๑ ขวุสฺสุสํ สํกทาคามึ
 วา อนาคามึ วา อปณฺณกํ วา โสตาปนฺโน คิฏฺฐนฺตฺตํ สํกุกา ทส
 มาสา อึช มม สํวโก นว มาเส อฏฺฐ มาเส สํคฺต มาเส ฉ
 มาเส ปณฺจ มาเส จตฺตารอ มาเส ตโย มาเส เทว มาเส เอกมาสํ
 อชฺชมาสํ อปฺปมคฺโต อาตামী ปหิตคฺโต วิหรนฺโต ยถา มยानุสฺสิขฺฐิํ
 ตถา ปฏิปชฺชมาโน สํคํปึ วสุสํถานิ สํคํปึ วสุสํถตฺตานิ สํคํปึ วสุสํ-
 ถสฺสทฺถานิ เขณนฺตสุชฺชปฏิสํเวทึ วิหเรยฺย โส ๑ ขวุสฺสุสํ สํกทาคามึ
 วา อนาคามึ วา อปณฺณกํ วา โสตาปนฺโน คิฏฺฐนฺตฺตํ สํกุกา อชฺช-
 มาสํ อึช มม สํวโก ทส รัตนฺนิตฺติเว อปฺปมคฺโต อาตামী ปหิตคฺโต
 วิหรนฺโต ยถา มยानุสฺสิขฺฐิํ ตถา ปฏิปชฺชมาโน สํคํปึ วสุสํถานิ สํคํปึ
 วสุสํถตฺตานิ สํคํปึ วสุสํถสฺสทฺถานิ เขณนฺตสุชฺชปฏิสํเวทึ วิหเรยฺย โส
 ๑ ขวุสฺสุสํ สํกทาคามึ วา อนาคามึ วา อปณฺณกํ วา โสตาปนฺโน
 คิฏฺฐนฺตฺตํ สํกุกา ทส รัตนฺนิตฺติวา อึช มม สํวโก นว รัตนฺนิตฺติเว
 อฏฺฐ รัตนฺนิตฺติเว สํคฺต รัตนฺนิตฺติเว ฉ รัตนฺนิตฺติเว ปณฺจ รัตนฺนิตฺติเว

กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยา มิจุฉาปณฺหิตํ โช มหาติ จิตฺตํ เหตุ มิจุฉา-
 ปณฺหิตํ จิตฺตํ ปจฺจโย ปาปมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ กิริยาย ปาปมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ
 ปวตฺตติยา อຍံ โช มหาติ เหตุ อຍံ ปจฺจโย ปาปมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ
 กิริยาย ปาปมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยา ฯ โโก ปน ภาณฺเต เหตุ โโก
 ปจฺจโย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ กิริยาย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ ปวตฺติ-
 ยาคิ ฯ อโถโก โช มหาติ เหตุ อโถโก ปจฺจโย กตฺถาณมุตฺตํ
 กมุขมุตฺตํ กิริยาย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยา อโถโส โช มหาติ
 เหตุ อโถโส ปจฺจโย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ กิริยาย กตฺถาณมุตฺตํ
 กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยา อโหมโห โช มหาติ เหตุ อโหมโห กตฺถาณมุตฺตํ
 กมุขมุตฺตํ กิริยาย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยา โยนิโส มนฺลิกาโร
 โช มหาติ เหตุ โยนิโส มนฺลิกาโร ปจฺจโย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ
 กิริยาย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยา สฺมมฺวาปณฺหิตํ โช มหาติ
 จิตฺตํ เหตุ สฺมมฺวาปณฺหิตํ จิตฺตํ ปจฺจโย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ
 กิริยาย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยา อຍံ โช มหาติ เหตุ อຍံ
 ปจฺจโย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ กิริยาย กตฺถาณมุตฺตํ กมุขมุตฺตํ ปวตฺตติยาคิ ฯ
 อิเม โช มหาติ ทสฺ ฐมฺมา โถเก น สํวิชฺเชยฺยํ นยิธ ปนฺเนนฺนเยถ
 อฐมฺมจฺริยวิสํจฺริยาคิ วา ฐมฺมจฺริยสํจฺริยาคิ วา ยสฺมา จ โช
 มหาติ อิเม ทสฺ ฐมฺมา โถเก สํวิชฺชนฺติ ตสฺมา ปนฺนฺนํยาคิ
 อฐมฺมจฺริยวิสํจฺริยาคิ วา ฐมฺมจฺริยสํจฺริยาคิ วาคิ ฯ

[๔๘] ทสฺยิเม ภิกฺขเว ฐมฺมา ปพฺพชฺชิตฺเตน อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิ-

อิมเ โช ภิกฺขเว ทสฺ ฐมา สํวรัจฺจติ ๑

[๕๐] เขกั สํมยั ภควา สํวคฺคิยั วิหริติ เขตฺวเน อนาถปี่ณฺฑิ-
 กสฺส อวามเ ๑ เตน โช ปน สํมเยน สํมุพฺพหุตา ภิกฺขุ ปจฺจนาภคฺคั
 ปี่ณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตฺวา อฺปฏฺฐจันสาธาณั สันฺนิสสีนฺนา สันฺนิปติตา ภณฺฑน-
 ชาตา (๑) วิวาทาปนฺนา อญฺฉมณฺณั มฺหุสฺสคฺคัทธิ วิคฺคฺทนฺติ ๑ อถโช
 ภควา สํยณฺหสํมยั ปฏิสฺสธานา อฺฏฺฐจิจฺโศ เยน อฺปฏฺฐจันสาธา
 เตนุปลสงฺกมิ อฺปลสงฺกมิคฺวา ปญฺเชตฺเต อาสเน นิสฺสิทฺธิ นิสฺสชฺช โช
 ภควา ภิกฺขุ อามนุคฺคสิ กาย นฺตฺถ ภิกฺขเว เขตฺวริ กถาย
 สันฺนิสสีนฺนา กา จปน โว อนฺตรากถา วิปฺปกตาติ ๑ อชฺ มยั ภนฺเต
 ปจฺจนาภคฺคั ปี่ณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตฺวา อฺปฏฺฐจันสาธาณั สันฺนิสสีนฺนา สันฺนิ-
 ปติตา ภณฺฑนชาตา กถชาตา วิวาทาปนฺนา อญฺฉมณฺณั มฺหุสฺสคฺคัทธิ
 วิคฺคฺทนฺตา วิหรามติ ๑ น โช ปเนตํ ภิกฺขเว ตฺมุหากั ปติวูปี กุ-
 ปฺคฺตฺวานั สฺทฺธา อคารสฺมา อนคาริยั ปพฺพชิตานั ยั ตฺมุเห ภณฺฑน-
 ชาตา กถชาตา วิวาทาปนฺนา อญฺฉมณฺณั มฺหุสฺสคฺคัทธิ วิคฺคฺทนฺตา
 วิหเรยฺยถ ทสฺยิมเ ภิกฺขเว ฐมา สํวราณัียา ปี่ยกรณา ครุกรณา
 สํคฺหาย อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขกัภาวาย สํวคฺคฺนฺติ กตเม ทส
 อชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีสฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํจฺโศ วิหริติ อาจาร-
 โคจรสฺมปฺนโน อณฺมตฺเตสฺ วชฺเชสฺ ภายสฺสํวํ สํมาทาย สิกฺขติ
 สิกฺขาปเตสฺ ยมฺมี ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีสฺวา โหติ ๑ เป ๑ สํมาทาย

• อ. พ. เขตฺตณฺตรเ กถชาตาติ อคฺคิ ๑

สิกขติ สิกขาปเทสุ อยมุขี รมุโม สาราณโย มียกรโณ คุกรโณ
 สงคหาย อวิชาทาย สามคคิยา เขกัภาวาย สัณฑุตติ ฯ ปุณ จปร
 ภิกขเว ภิกขุ พหุสัตุโต โหติ สัทธโร สัถสนุจิโย เย เต รมุมา
 อาทิกถยานา มชฺเฌกถยานา ปริโยธานกถยานา สาคุถั สัพฺพณฺชนั
 เกวตปรัปฺณณั ปรัสัทฺธั พุรหุมาจรัยั อภิวทฺทติ ตถารูปาสัถุ รมุมา
 พหุสัตุตา โหนติ ฐตา วจสา ปรัจิตา มนส่านุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา
 สัปปรัวิวิทฺธา ยมุขี ภิกขเว ภิกขุ พหุสัตุโต โหติ ฯ เป ฯ ทิฏฺฐิยา
 สัปปรัวิวิทฺธา อยมุขี รมุโม สาราณโย มียกรโณ คุกรโณ สงคหาย
 อวิชาทาย สามคคิยา เขกัภาวาย สัณฑุตติ ฯ ปุณ จปร ภิกขเว
 ภิกขุ กถยานมิตฺโต โหติ กถยานสัหาโย กถยานสัมฺปวงฺโก ยมุขี
 ภิกขเว ภิกขุ กถยานมิตฺโต กถยานสัหาโย กถยานสัมฺปวงฺโก อยมุขี
 รมุโม สาราณโย มียกรโณ คุกรโณ สงคหาย อวิชาทาย สามคคิยา
 เขกัภาวาย สัณฑุตติ ฯ ปุณ จปร ภิกขเว ภิกขุ สัวจ โหติ สัถ-
 จสัถฺกรเนหิ รมุเมหิ สัมนฺนาคโต ฆโม ปทกฺขินคฺคาหิ อนุสัสนั
 ยมุขี ภิกขเว ภิกขุ สัวจ โหติ สัถจสัถฺกรเนหิ รมุเมหิ สัมนฺนา-
 คโต ฆโม ปทกฺขินคฺคาหิ อนุสัสนั อยมุขี รมุโม สาราณโย
 มียกรโณ คุกรโณ สงคหาย อวิชาทาย สามคคิยา เขกัภาวาย
 สัณฑุตติ ฯ ปุณ จปร ภิกขเว ภิกขุ ยานิ ตานิ สัพุรหุมาจรัณั อจฺจุจา-
 วจานิ กักรณัยานิ ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนุถสั ตตฺรฺพายาย วัมสัาย
 สัมนฺนาคโต อดั กาคุ อดั สัวิทฺธา ยมุขี ภิกขเว ภิกขุ ยานิ

ตานิ สํพรหฺมจาร์นี อุจฺจวจาณิ กักรณฺยานิ ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนตฺถ
 ตตฺรฺพายาย วีมํสํย สมนฺนาคโต อตฺ กคฺคํ อตฺ สํวิชาตํ อยมฺมึ
 ชมฺโม สํราณฺนีโย บียกรโณ ครุกรโณ สํคหาย อวิวาทาย สํมคฺคิยา
 เขถัภวาย สํวตฺตติ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชมฺมกามो โหติ บีย-
 สํมทาทาโร อภิสมฺเม อภิวินฺเย อุกฺขปามฺชฺโช ยมฺมึ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ชมฺมกามो โหติ บียสํมทาทาโร อภิสมฺเม อภิวินฺเย อุกฺข-
 ปามฺชฺโช อยมฺมึ ชมฺโม สํราณฺนีโย บียกรโณ ครุกรโณ สํคหาย
 อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถัภวาย สํวตฺตติ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อารทฺชวิริโย วิหริติ อกฺุสฺถานํ ชมฺมานํ ปหานาย กุสฺสฺถานํ ชมฺมานํ
 อฺุปลํปทาย ฅามวา ทพฺพหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺตฺโร กุสฺสฺเตสฺสุ ชมฺเมสฺสุ
 ยมฺมึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารทฺชวิริโย วิหริติ อกฺุสฺถานํ ชมฺมานํ ปหานาย
 กุสฺสฺถานํ ชมฺมานํ อฺุปลํปทาย ฅามวา ทพฺพหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺตฺโร
 กุสฺสฺเตสฺสุ ชมฺเมสฺสุ อยมฺมึ ชมฺโม สํราณฺนีโย บียกรโณ ครุกรโณ
 สํคหาย อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถัภวาย สํวตฺตติ ๑ ปฺน จปรํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํนฺตฺตฺตฺโร โหติ อิตฺธีตฺรจํวรบีณฺฑปาทเสณาสํนคิตานปจฺจย-
 เภสฺสชฺชปรีกฺษาเรณ ยมฺมึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํนฺตฺตฺตฺโร โหติ อิตฺธีตฺร-
 จํวรบีณฺฑปาทเสณาสํนคิตานปจฺจยเภสฺสชฺชปรีกฺษาเรณ อยมฺมึ ชมฺโม
 สํราณฺนีโย บียกรโณ ครุกรโณ สํคหาย อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถั-
 ภวาย สํวตฺตติ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สติมา โหติ ปฺรเมณ
 สติเนปฺกฺเกณ สมนฺนาคโต จิรคตมฺมึ จิรภาสิตมฺมึ สฺริตา อนฺุสฺสฺริตา

ยมฺมี ฎิฎฎเว ฎิฎฎุ สฺติมา โหติ ปรเมณ สฺติเนฎกฺเณ สมนฺนาคโต
จิรกตมฺมี จิรฎาสฺตมฺมี สฺริตา อญสฺสฺริตา อยมฺมี รมฺโม สํวณฺเณโย
บิฎกฺรณิณ คุรฺกฺรณิณ สํคฺหฬ อวิฎวทฬย สํมคฺคิฎย เอฎ็กัฎวฬย
สํวตฺตติ ๑ ฎุณ ๑ ฎุวิ ฎิฎฎเว ฎิฎฎุ ฎุณฎว โหติ อุกฺกตฺตคัฎมิณิฎย
ฎุณฎย สมนฺนาคโต อริฎย นิฎุเพริฎย สํมฎาทุกฺกฏกฺกฏยคัฎมิณิฎย
ยมฺมี ฎิฎฎเว ฎิฎฎุ ฎุณฎว โหติ อุกฺกตฺตคัฎมิณิฎย ฎุณฎย
สมนฺนาคโต อริฎย นิฎุเพริฎย สํมฎาทุกฺกฏกฺกฏยคัฎมิณิฎย อยมฺมี
รมฺโม สํวณฺเณโย บิฎกฺรณิณ คุรฺกฺรณิณ สํคฺหฬ อวิฎวทฬย สํมคฺคิฎย
เอฎ็กัฎวฬย สํวตฺตติ ๑ อิมิ ไซ ฎิฎฎเว ทสฺ รมฺมา สํวณฺเณย
บิฎกฺรณัฎ คุรฺกฺรณัฎ สํคฺหฬ อวิฎวทฬย สํมคฺคิฎย เอฎ็กัฎวฬย
สํวตฺตตฺตติ ๑

อฎุโกสํวคฺโค ฎุณฎโม ๑

ตสฺสฺสทฺทณัณ

วิฎวทฬ เทฎ มฺฎณิ กุสฺสินวฬ ฎุเวสฺเน
สํกุกา มหทธิ รมฺมา ๑ สฺวิฎฎุจ้ ๑ ฎุณฎทณัฎ ๑
อณิ สํสํฎุณฎนัฎโก ฎุจ้โม ๑

ทุติยปณฺณาสโก
 สจฺจิตฺตวคฺโค ปจฺจโม

[๕๑] เถกั สมยํ ภควา สํวคฺคิยํ วิรหติ เซตวเน อนนถบิณฺฑิ-
 กสฺส อวามเ ๑ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ ภิกฺขโวติ ๑
 ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสฺส ๑ ภควา เขตทโวจ โน
 เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปรัจฺจิตฺตปริยายกฺุสโต โหติ อถ สจฺจิตฺตปริยาย-
 กฺุสตา ภวิสฺสามาติ เขวณฺหิ โว ภิกฺขเว สจฺจิตฺตพฺพํ ๑

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สจฺจิตฺตปริยายกฺุสโต โหติ เสยฺยถาบี
 ภิกฺขเว อิตฺถิ วา ปรัโส วา ททโร ยฺุวา มณฺฑนทสาติโก อาทาเส
 วา ปรัสฺสฺสฺส ปรัโยทาเต อจฺเจ วา อุกทปตฺเต สกั มุขนิมิตฺตํ
 ปจฺจเวทฺขมาโน สจฺเจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชํ วา อจฺจนํ วา ตสฺเสว
 รัชสฺส วา อจฺจนสฺส วา ปทานาย วายมตี โน เจ ตตฺถ ปสฺสตี
 รัชํ วา อจฺจนํ วา เตเนวตฺตมโน โหติ ปรัปฺนุณฺสงฺกปฺโป ตาภา
 วต เม ปรัสฺสฺสฺส วต เมติ เขวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปจฺจ-
 เวทฺขณา พหุกาธา โหติ กุสฺเสสฺส อมฺเมสฺส อภิชฺฌาตุ นฺ โข พหุถํ
 วิหฺรามิ อนภิชฺฌาตุ นฺ โข พหุถํ วิหฺรามิ พฺยาปนฺนจิตฺโต นฺ
 โข พหุถํ วิหฺรามิ อพฺยาปนฺนจิตฺโต นฺ โข พหุถํ วิหฺรามิ ถันมิทฺธ-
 ปริยฺญจฺจิตฺโต นฺ โข พหุถํ วิหฺรามิ วิคตถันมิทฺธ นฺ โข พหุถํ

เมว โข ภิกฺขเว เตน ภิกฺขุณา เตสฺสเยว ปาปกานํ อฏฺฐตฺถานํ ชมฺมานํ
 ปทานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท ๑ วายาโม ๑ อุตฺถสาโห ๑ อุตฺถโสฬฺหิ ๑
 อปฺปฏฺฐิวนํ ๑ สฺติ ๑ สฺมฺปชฌณณฺจ กรณฺณํ ๑ สฺเจ ปน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ปจฺจเวทฺธมาโน เอวํ ชานาติ อนภิชฺฌมาตุ พหุํ วิหฺรามิ
 อพฺยาปนฺนจิตฺโต พหุํ วิหฺรามิ วิคตถันนิทฺุโห พหุํ วิหฺรามิ
 อนุตฺถโต พหุํ วิหฺรามิ ตินฺนณฺวิจฺจิจฺจโน พหุํ วิหฺรามิ อฏฺโถรโน
 พหุํ วิหฺรามิ อสฺกิตฺติจฺจิตฺโต พหุํ วิหฺรามิ อสฺวารทฺธกาโย
 พหุํ วิหฺรามิ อารทฺธวิริโย พหุํ วิหฺรามิ สฺมาหิต พหุํ
 วิหฺรามํติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตสฺสเยว กุสฺเสสฺสุ ชมฺเมสฺสุ ปตฺติจฺจาย
 อุตฺตรํ อสฺถวานํ ชยฺย โยโค กรณฺณโยติ ๑

[๕๒] ตฺตร โข อายสฺมา สํวริปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อากุสฺ
 ภิกฺขวโถติ ๑ อากุสฺติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สํวริปฺตฺตสฺส ปจฺจสฺสสฺส ๑
 อายสฺมา สํวริปฺตฺโต เอกทโวจ โน เจ อากุสฺ ภิกฺขุ ปฺรจฺจิตฺต-
 ปฺรียายกฺุสฺโต โหติ อถ สจฺจิตฺตปฺรียายกฺุสฺตา ภวิสฺสํมาติ เอวณฺหิ
 โว อากุสฺ สิกฺขิตพฺพํ ๑

กถณฺจากรุสฺ ภิกฺขุ สจฺจิตฺตปฺรียายกฺุสฺโต โหติ สฺยฺยถาปํ อากุสฺ
 อิตฺถํ วา ปฺริสฺ วา ทฺทโร ยฺวา มณฺฑนทฺทชาติโก อาทาเส วา
 ปฺริสฺทฺทเช ปฺริโยทาเต อจฺเจ วา อุกกปฺตฺเต สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจ-
 เวทฺธมาโน สฺเจ ตคฺค ปสฺสตี รัชํ วา อญฺคณํ วา ตสฺเสว
 รัชสฺส วา อญฺคณสฺส วา ปทานาย วายมตี โน เจ ตคฺค ปสฺสตี

นิพฺพชฺชปณฺณาย อธิมคฺคํ ฌนฺทณฺญจ วายามณฺญจ อุตฺถสํสาหณฺญจ อุตฺถโสฬสฺสพฺพิณฺญจ
 อปฺปฏฺฐิวนินฺณจ สฺตติณฺญจ สํมุขณฺณณฺญจ กเวยฺย เหวเมว โช อชฺชวโส
 เตน ภิภูชฺชนา เคสฺสเยว ปาปกานํ อกฺขตฺตานํ ชมฺมานํ ปหานาย อธิมคฺคโต
 ฌนฺโท จ วายาโม จ อุตฺถสํสาโห จ อุตฺถโสฬสฺสพฺพิ ๑ อปฺปฏฺฐิวนัน ๑ สฺติ
 ๑ สํมุขณฺณณฺญจ ฌณฺณียํ ๑ สจฺเจ ปานชฺชวโส ภิภูชฺช ปจฺจเวกฺขมาโน
 เหวํ ชานาติ อนภิชฺชชฺชชฺช พหุสฺส วิหวามิ ๑ เป ๑ สฺมาหิตฺโต พหุสฺส
 วิหวามิตฺติ เตนชฺชวโส ภิภูชฺชนา เคสฺสเยว กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส ปตฺติชฺชชฺช
 อคฺคตฺริ อชฺชวณํ ชชชช โยโค ฌณฺณียติ ๑

[๕๓] จิตฺติมฺปหํ ภิภูชฺชเว น ฌณฺณณฺณมิ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส ปเคว
 ปาริหานํ อคฺคตฺริณฺณจ โช อหํ ภิภูชฺชเว ฌณฺณณฺณมิ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส
 โน จิตฺติ โน หานํ ๑

กถณฺญจ ภิภูชฺชเว หานิ โหติ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส โน จิตฺติ โน
 อคฺคตฺริณฺณ อธิ ภิภูชฺชเว ภิภูชฺช ยคฺคตฺโก โหติ สทฺชชช สฺสเถน สฺสเคน
 จาเคน ปณฺณชชชช ปฏฺฐิภาณณน คสฺสสฺส เค ชมฺมา เนว ตฺติชฺชชชช
 โน อคฺคตฺริณฺณ หานิมคฺคํ ภิภูชฺชเว อชชช กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส โน
 จิตฺติ โน อคฺคตฺริณฺณ เหวํ โช ภิภูชฺชเว หานิ โหติ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส
 โน จิตฺติ โน อคฺคตฺริณฺณ ๑

กถณฺญจ ภิภูชฺชเว จิตฺติ โหติ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส โน หานิ โน
 อคฺคตฺริณฺณ อธิ ภิภูชฺชเว ภิภูชฺช ยคฺคตฺโก โหติ สทฺชชช สฺสเถน สฺสเคน
 จาเคน ปณฺณชชชช ปฏฺฐิภาณณน คสฺสสฺส เค ชมฺมา เนว หายนฺนติ โน

วทฺถมฺหติ จิตฺตเมตํ ภิกฺขเว วทามิ กุสฺสเถสุ ฆมฺเมสุ โน หานฺตี
โน วทฺถมฺหี เอวํ โข ภิกฺขเว จิตฺติ โหติ กุสฺสเถสุ ฆมฺเมสุ โน
หานฺตี โน วทฺถมฺหี ฯ

ภคณฺจ ภิกฺขเว วทฺถมฺหี โหติ กุสฺสเถสุ ฆมฺเมสุ โน จิตฺติ โน
หานฺตี อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยตฺตโก โหติ สทฺถาย สฺสเถน สฺสเถน
จาเคน ปณฺณาย ปฏฺฐิภาณน ตสฺส เต ฆมฺมา เหนว ทิฏฺฐจฺจนฺติ
โน หายนฺติ วทฺถมฺหีเมตํ ภิกฺขเว วทามิ กุสฺสเถสุ ฆมฺเมสุ โน
จิตฺติ โน หานฺตี เอวํ โข ภิกฺขเว วทฺถมฺหี โหติ กุสฺสเถสุ ฆมฺเมสุ
โน จิตฺติ โน หานฺตี โน เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริจิตฺตปริยายกุสฺสโต
โหติ อถ สจฺจิตฺตปริยายกุสฺสตา ภวิสฺสุสํมาติ เอวณฺหิ โว ภิกฺขเว
สจฺจิตฺตพฺพํ ฯ

ภคณฺจ ภิกฺขเว สจฺจิตฺตปริยายกุสฺสโต โหติ เสยฺยถาปီ ภิกฺขเว
อิตฺถี वा ปริโส वा ททโร ยฺวา มณฺฑนทสาติโก อาทาเส वा
ปริสฺสุทฺเธ ปริโยทาเต อจฺเณ वा อุกทปคฺเต สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจ-
เวทฺธมาโน สเจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชฺชํ वा อจฺจนฺตี वा ตสฺสเถว รัชฺชสฺส
วา อจฺจนฺตสฺส वा ปทานาย วายมตี โน เจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชฺชํ
วา อจฺจนฺตี वा เตนวตฺตมโน โหติ ปริปฺปณฺณสงฺกปโป ตาภา
วต เม ปริสฺสุทฺธํ วต เมติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
ปจฺจเวทฺธนา พหุทฺธา โหติ กุสฺสเถสุ ฆมฺเมสุ อภิชฺฌาตุ นฺ โข
พหุตํ วิหรามิ อนภิชฺฌาตุ นฺ โข พหุตํ วิหรามิ พุยาปนฺนจิตฺโต

นุ โข พหุํ วิหฺรามี อพฺยาปนฺนจิตฺโต นุ โข พหุํ วิหฺรามี
 ถันมิตฺตปริยฺยจฺจิตฺโต นุ โข พหุํ วิหฺรามี วิคคฺถันมิตฺตโ นุ โข
 พหุํ วิหฺรามี อุตฺตโต นุ โข พหุํ วิหฺรามี อนฺนุตฺตโต นุ โข
 พหุํ วิหฺรามี เวจฺจิกฺโข นุ โข พหุํ วิหฺรามี ตินฺนณฺนเวจฺจิกฺโข
 นุ โข พหุํ วิหฺรามี โภชนโน นุ โข พหุํ วิหฺรามี อกฺโข
 นุ โข พหุํ วิหฺรามี สํกิตฺตจฺจิตฺโต นุ โข พหุํ วิหฺรามี อสํ-
 กิตฺตจฺจิตฺโต นุ โข พหุํ วิหฺรามี สํวทฺตกาโย นุ โข พหุํ
 วิหฺรามี อสํวทฺตกาโย นุ โข พหุํ วิหฺรามี กุสฺสโต นุ โข
 พหุํ วิหฺรามี อวทฺตวโร นุ โข พหุํ วิหฺรามี อสฺมาหิตโต
 นุ โข พหุํ วิหฺรามี สฺมาหิตโต นุ โข พหุํ วิหฺรามีติ ๑ สจ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวทฺตมาโน เอวํ ชานาติ อภิชฺฌาตุ พหุํ วิหฺรามี
 พฺยาปนฺนจิตฺโต พหุํ วิหฺรามี ถันมิตฺตปริยฺยจฺจิตฺโต พหุํ วิหฺรามี
 อุตฺตโต พหุํ วิหฺรามี เวจฺจิกฺโข พหุํ วิหฺรามี โภชนโน พหุํ
 วิหฺรามี สํกิตฺตจฺจิตฺโต พหุํ วิหฺรามี สํวทฺตกาโย พหุํ วิหฺรามี
 กุสฺสโต พหุํ วิหฺรามี อสฺมาหิตโต พหุํ วิหฺรามีติ เตน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณา เตสํเยว ปาปกาณํ อกฺุสฺสตาณํ รมฺมานํ ปหานาย อธิมคฺคโต
 ฌนฺนโ ๑ วายาโม ๑ อุตฺตสาโ ๑ อุตฺตโสฬฺหิ ๑ อปฺปฏฺฐิวนํ ๑ สติ
 ๑ สํมุปฺชฌณฺณจฺจ กรณฺนํ สํยฺยถาปํ ภิกฺขเว อชาติตฺตเจโต วา อชาติตฺต-
 สํโส วา คตฺตเสว เจตฺตสฺส วา สํสํสฺส วา นิพฺพาปนฺนาย อธิมคฺคํ

• บ. พ. วิจิจฺจโ ๑

โหติ กุสฺเสตฺถุ ชมฺเมตฺถุ ตาภี นุ โชมฺหิ อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถตฺถุ
 น นุ โชมฺหิ ตาภี อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถตฺถุ ตาภี นุ โชมฺหิ
 อธิปณฺณวาทมฺมวิปสฺสํนาย น นุ โชมฺหิ ตาภี อธิปณฺณวาทมฺมวิปสฺสํ-
 นายาติ สฺเส ภาทฺทเว ภาทฺทชฺช ปจฺจเวทฺทชฺชมาโน เอวํ ชานาติ ตาภิมฺหิ
 อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถตฺถุ น ตาภี อธิปณฺณวาทมฺมวิปสฺสํนายาติ เตน
 ภาทฺทชฺชนา อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถ ปตฺติชฺชชย อธิปณฺณวาทมฺมวิปสฺสํนาย โยโค
 กรณียํ ๑ สฺโส อปฺเพน สฺมเยน ตาภี เจว โหติ อชฺชตฺตํ เจโตส-
 มถตฺถุ ตาภี ๑ อธิปณฺณวาทมฺมวิปสฺสํนาย สฺเส ปน ภาทฺทเว ภาทฺทชฺช
 ปจฺจเวทฺทชฺชมาโน เอวํ ชานาติ ตาภิมฺหิ อธิปณฺณวาทมฺมวิปสฺสํนาย น
 ตาภี อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถตฺถุตาติ เตน ภาทฺทเว ภาทฺทชฺชนา อธิปณฺณว-
 ทมฺมวิปสฺสํนาย ปตฺติชฺชชย อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถ โยโค กรณียํ ๑ สฺโส
 อปฺเพน สฺมเยน ตาภี เจว โหติ อธิปณฺณวาทมฺมวิปสฺสํนาย ตาภี
 ๑ อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถตฺถุ สฺเส ปน ภาทฺทเว ภาทฺทชฺช ปจฺจเวทฺทชฺชมาโน
 เอวํ ชานาติ น ตาภี อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถตฺถุ น ตาภี อธิปณฺณว-
 ทมฺมวิปสฺสํนายาติ เตน ภาทฺทเว ภาทฺทชฺชนา เตสฺสเยว กุสฺสํถานํ ชมฺมานํ
 ปฏฺฐิตาภาย อธิมฺมตฺโต ฉนฺนโต ๑ วายาโม ๑ อุตฺถสฺสาโห ๑ อุตฺถสฺสํหิ ๑
 อปฺปฏฺฐิวานี ๑ สฺสติ ๑ สฺสมุชฺชณฺณจฺจ กรณียํ สฺเสยฺยถาปปี ภาทฺทเว
 อาทิตฺตเจโต วา อาทิตฺตสฺสํโส วา ตสฺสํเสว เจตฺถุสฺสํ วา สฺสํสฺสํ วา
 นิพฺพุทฺทปนาย อธิมฺมตฺตํ ฉนฺนทณฺจ วายามณฺจ อุตฺถสฺสาหณฺจ อุตฺถสฺสํหิณฺจ
 อปฺปฏฺฐิวานินฺจ สฺสติณฺจ สฺสมุชฺชณฺณจฺจ กรณียํ เอวเมว โช ภาทฺทเว

เตน ภิกขุณา เตสฺสเยว กุสฺสธานํ ฐมฺมานํ ปฏิทาภาย อธิมตฺโต ฌนฺโท
จ วายาโม จ อุตฺถสาโห จ อุตฺถโสฬฺหิ จ อปฺปปฏิวานํ จ สฺติ จ
สฺมฺปชฌณณจ กรณฺณํ ๑ โส อปเรน สฺมเขน ธาภํ เจว โหติ อชฺชตฺตํ
เจโตสฺมถสุตฺถ ธาภํ จ อธิปญฺญาฐมฺมวิปสฺสฺสนาย สฺเจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เหวํ ชานาติ ธาภิมฺหิ อชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสุตฺถ
ธาภํ อธิปญฺญาฐมฺมวิปสฺสฺสนายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา เตสฺสเยว
กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ปติฏฺฐาย อุตฺตวี อสฺถวานํ ขยาย โยโค กรณฺณโย ๑

จิวรมุปฺหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปี
มฺเณชฺชปาตมฺปหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปี เตนา-
สฺนมฺปหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปี ความนิค-
มมฺปหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปี ชนปทป-
เทสฺมฺปหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปี ปุคฺค-
ตมฺปหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปี ๑

จิวรมุปฺหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปีติ
อิตฺติ โช ปเนตฺตํ อุตฺตํ กิณฺเญเจตฺตํ ปฏิจฺจุ อุตฺตํ ตตฺถ ยํ ชณฺเณ
จิวริ อิทํ โช เม จิวริ เสวโต อุตฺตธา ฐมฺมา อภิวทฺตมฺนฺตฺติ
กุตฺตธา ฐมฺมา ปริหาณตฺตฺติ เหวรฺฐปํ จิวริ น เสวิตฺตพฺพํ ตตฺถ ยํ
ชณฺเณ จิวริ อิทํ โช เม จิวริ เสวโต อุตฺตธา ฐมฺมา ปริหา-
ณตฺติ กุตฺตธา ฐมฺมา อภิวทฺตมฺนฺตฺติ เหวรฺฐปํ จิวริ เสวิตฺตพฺพํ
จิวรมุปฺหํ ภิกฺขเว ทฺวิเรน วทามิ เสวิตฺตพฺพมฺปี อเสวิตฺตพฺพมฺปีติ อิตฺติ

ขมฺมา น สฺมฺโมหํ คจฺจนฺติ เย จสังข์ ขมฺมา ปุพฺเพ เจตโส สฺมฺมุจฺจ-
 ปุพฺพา เต จสังข์ สฺมฺมาจฺรณฺติ อภิณฺเฒาตณฺจ วิชานาติ เขตฺตา-
 วตา โช อากุโส อปริหานธมฺโม ปุคฺคโต วุคฺคโต ภคฺวตา ฯ ใน
 เจ อากุโส ภิกฺขุ ปริจิตฺตปริยายกุสโล โหติ อถ สัจฺจิตฺตปริยายกุสลา
 ภวิสฺสํมาติ เหวณฺหิ โว อากุโส สิกฺขิตฺตพฺพํ ฯ

กถณฺวาจฺจ กุสโล ภิกฺขุ สัจฺจิตฺตปริยายกุสโล โหติ เสยฺยถาปํ อากุโส
 อิตฺถํ วา ปุริโส วา ททโร ยฺวทา มณฺเฑนทสาติโก อาทาเส วา
 ปริสฺสุทฺเท ปริโยทาเต อจฺเจ วา อุกฺกปตฺเต สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน
 สฺเจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชํ วา อจฺจณฺโณ วา ตสฺสเสว รัชสฺสํ วา อจฺจ-
 ณฺสฺสํ วา ปทานาย วายมตี โน เจ ตตฺถ ปสฺสตี รัชํ วา อจฺจณฺโณ
 วา เตเนวตฺตมโน โหติ ปริปฺนฺนณฺสํกปฺโป ตาภา วต เม ปริสฺสุทฺธํ
 วต เมติ เหวเมว โช อากุโส ภิกฺขุโน ปจฺจเวกฺขณา พหุภาวา
 โหติ กุสฺเสสฺสุ ธมฺเมสฺสุ อนภิชฺฌาตุ นฺุ โช พหุสํ วิหฺรามิ สํวิชฺชตี
 นฺุ โช เม เอโส ธมฺโม อุกฺทาหุ โนติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต นฺุ โช
 พหุสํ วิหฺรามิ สํวิชฺชตี นฺุ โช เม เอโส ธมฺโม อุกฺทาหุ โนติ
 วิคคตฺถนฺมิทฺโช นฺุ โช พหุสํ วิหฺรามิ สํวิชฺชตี นฺุ โช เม เอโส
 ธมฺโม อุกฺทาหุ โนติ อนุกฺทาหุ นฺุ โช พหุสํ วิหฺรามิ สํวิชฺชตี
 นฺุ โช เม เอโส ธมฺโม อุกฺทาหุ โนติ ตินฺนณฺวิจิจฺจโณ นฺุ โช
 พหุสํ วิหฺรามิ สํวิชฺชตี นฺุ โช เม เอโส ธมฺโม อุกฺทาหุ โนติ
 อุกฺโกธโน นฺุ โช พหุสํ วิหฺรามิ สํวิชฺชตี นฺุ โช เม เอโส ธมฺโม

อุกฺทาหุ โนติ อสฺกิตฺติฏฺฐจฺจิตฺโต นุ โข พหุถํ วิหฺรามิ สํวิชฺชติ นุ
 โข เม เอโส รมฺโม อุกฺทาหุ โนติ ธารี นุ โขมฺหิ อชฺฌตฺตํ
 รมฺมปามุชฺชสฺส สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส รมฺโม อุกฺทาหุ โนติ
 ธารี นุ โขมฺหิ อชฺฌตฺตํ เจโตสฺมถสฺส สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส
 รมฺโม อุกฺทาหุ โนติ ธารี นุ โขมฺหิ อธิปณฺณารมฺมวิปฺสฺสณาย
 สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส รมฺโม อุกฺทาหุ โนติ ๑ สเจ ปนฺนาวุโส
 ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน สพฺเพมฺเม กุสฺสเถ รมฺเม อตฺตนิ น สมนุปฺสฺสติ
 เตนฺนาวุโส ภิกฺขุณา สพฺเพสฺสเยว อิมสฺส กุสฺสธานํ รมฺมานํ ปฏฺฐิตาภาย
 อธิมตฺโต ฉนฺโท ๑ วายาโม ๑ อสุสฺสาโห ๑ อสุสฺสํพุหิ ๑ อปฺปฏฺฐิวนํ
 ๑ สติ ๑ สมนุชฺชณฺณจฺจ กรรณํ ยํ เสยฺยถาปํ อวฺวโส อาทิตฺตเจโต
 วา อาทิตฺตสฺโส วา ตสฺสเสว เจตสฺส วา สีสฺสสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ
 ฉนฺทณฺจ วายามณฺจ อสุสฺสาหณฺจ อสุสฺสํพุหิณฺจ อปฺปฏฺฐิวนิณฺจ สติณฺจ
 สมนุชฺชณฺณจฺจ กเรยฺย เหวเมว โข อวฺวโส เตน ภิกฺขุณา สพฺเพสฺส-
 เยว อิมสฺส กุสฺสธานํ รมฺมานํ ปฏฺฐิตาภาย อธิมตฺโต ฉนฺโท ๑ วายาโม
 ๑ อสุสฺสาโห ๑ อสุสฺสํพุหิ ๑ อปฺปฏฺฐิวนํ ๑ สติ ๑ สมนุชฺชณฺณจฺจ
 กรรณํ ยํ ๑ สเจ ปนฺนาวุโส ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอกจฺเจ กุสฺสเถ รมฺเม
 อตฺตนิ สมนุปฺสฺสติ เอกจฺเจ กุสฺสเถ รมฺเม อตฺตนิ น สมนุปฺสฺสติ
 เตนฺนาวุโส ภิกฺขุณา เย กุสฺสเถ รมฺเม อตฺตนิ สมนุปฺสฺสติ เตสุ
 กุสฺสเถสุ รมฺเมสุ ปติฏฺฐายฺย เย กุสฺสเถ รมฺเม อตฺตนิ น สมนุปฺสฺสติ
 เตสฺส กุสฺสธานํ รมฺมานํ ปฏฺฐิตาภาย อธิมตฺโต ฉนฺโท ๑ วายาโม ๑

โหนฺติ มหฺนีสํสา อมโตะชา อมตปฺริโยสํนา กตมา ทส
อนิจฺจสฺสญฺญา อนคฺตสฺสญฺญา มรณสฺสญฺญา อาหาเร ปฏิกฺกตสฺสญฺญา
สฺพพโถเก อนภิวรตสฺสญฺญา อฏฺฐิจิถสฺสญฺญา ปุพฺพวทสฺสญฺญา วิเนตฺถสฺสญฺญา
วิจฺฉินฺททกสฺสญฺญา อุกฺกุชฺฐมาตกสฺสญฺญา อิมฺมา โช ภิกฺขเว ทส
สฺสญฺญา ภาวิตฺตา พหุตฺถกฺตา มหปฺปตฺตา โหนฺติ มหฺนีสํสา อมโตะชา
อมตปฺริโยสํนาติ ฯ

[๕๘] สเจ ภิกฺขเว อณฺเวยตฺตติถิยา ปรีพฺพชกกา เหวํ ปุจฺเจยฺยํ
กัมฺมุตถา อวฺวโส สฺพเพ ชมฺมา กัสมฺภวฺวา สฺพเพ ชมฺมา กัสมฺภุชฺชา
สฺพเพ ชมฺมา กัสมโธสฺสรณฺนา สฺพเพ ชมฺมา กัปฺมุชฺชา สฺพเพ ชมฺมา
กัอิชฺชปเตยฺยยา สฺพเพ ชมฺมา กัชฺชุตฺตวฺวา สฺพเพ ชมฺมา กัธํวฺวา
สฺพเพ ชมฺมา กัโอยคฺชา สฺพเพ ชมฺมา กัปฺริโยสํนา สฺพเพ ชมฺมาติ
เอวํ ปุจฺจํชา คฺคฺมฺเห ภิกฺขเว เตสํ อณฺเวยตฺตติถิยานํ ปรีพฺพชกกาณํ กิณฺติ
พฺยวกเรยฺยวาทิตฺติ ฯ ภควํมฺมุตถา โน ภนฺเต ชมฺมา ภควํเนตฺตติถา ภควํ
ปฏิสฺสรณฺนา สํวชฺช วต ภนฺเต ภควณฺตํเยว ปฏฺฐิภากฺคฺ เอตฺถสฺส ภาสิตฺถสฺส
อตุโถ ภควโถ สฺสวฺวา ภิกฺขุ ชเวเรสฺสํนํตฺติ ฯ เตนฺหิ ภิกฺขเว สฺสณฺนถ
สํวชฺชํ มนฺสิโกโรถ ภาสิตฺถสํวชฺชํ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โช เต ภิกฺขุ ภควโถ
ปจฺจสฺสโถสฺสํ ฯ ภควฺวา เอตฺถโวจ สเจ ภิกฺขเว อณฺเวยตฺตติถิยา ปรีพฺพช-
ชกา เหวํ ปุจฺเจยฺยํ กัมฺมุตถา อวฺวโส สฺพเพ ชมฺมา กัสมฺภวฺวา
สฺพเพ ชมฺมา กัสมฺภุชฺชา สฺพเพ ชมฺมา กัสมโธสฺสรณฺนา สฺพเพ ชมฺมา

จิตฺตญฺจ โน จิตฺตํ ภวีสํสํติ วิราคสํญญาปริจิตฺตญฺจ โน จิตฺตํ
 ภวีสํสํติ นิโรธสํญญาปริจิตฺตญฺจ โน จิตฺตํ ภวีสํสํตํติ เอวญฺหิ
 โว ภิกฺขเว สํกฺขิตฺตพฺพํ ฯ ยโต โช ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ยถาปพฺพชฺชาปริ-
 จิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ น จ อุปฺปนฺนา ปาปกา อภุสฺสา ธมฺมา จิตฺตํ
 ปริยาทาย ติญฺจันฺติ อนิจฺจสํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ ธนฺเตต-
 สํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ อสฺสํสํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ
 อาทันฺวสํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ โลกสฺส สํมญฺจ วิสํมญฺจ
 ฅตฺวา ตํ สํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ โลกสฺส สํภวญฺจ
 วิภวญฺจ ตํ สํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ โลกสฺส สํมุตฺตญฺจ
 อฏฺฐังคมญฺจ ฅตฺวา ตํ สํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ ปหฺน-
 สํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ วิราคสํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ
 นิโรธสํญญาปริจิตฺตญฺจ จิตฺตํ โหติ ตสฺสํ ทฺวณฺณํ ฅถานํ อญฺญตฺรํ
 ฅตฺ ปรายฺกัณฺฑิ ทิญฺจเฐว ธมฺเม อญฺญา สํติ วา อุปาทิเสสฺเส
 อนนาคามิตาติ ฯ

[๒๐] เอกํ สํมยํ ภควา สํวตฺถุณฺยํ วิหริติ เซตฺวเน อนนถบิณฺฑิ-
 กสฺสํ อารามเ ๑ เตน โช ปน สํมเยน อายสฺมา คิริมานนฺโท
 อพาธิโก โหติ ทฺวณฺโงโต พหุหคิตาน ๑ อถ โช อายสฺมา อานนฺโท
 เยน ภควา เตนฺปรสํกฺมิ อุปสํกฺมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเตตฺวา
 เอกมฺนฺตํ นิสํสิติ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โช อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ
 เอตทโวจ อายสฺมา ภนฺเต คิริมานนฺโท อพาธิโก โหติ ทฺวณฺโงโต

พาทุหคิตาโน ตาธุ ภาเนเต ภาควา เยนายสุมา คิริมานนุโท เตนุ-
 ปตฺตงฺกมตฺต อนุกมฺปิ อฺปาทายาคิ ฯ ตฺเจ โช ตฺวํ อานนฺท คิริมา-
 นนฺทสุตฺต ภาิกฺขุโน อฺปตฺตงฺกมิตฺตวา ทถฺ สฺตฺตฺตวมา ภาเสยฺยาสี จานํ โช
 ปเนตํ วิชฺชติ ยํ คิริมานนฺทสุตฺต ภาิกฺขุโน ทถฺ สฺตฺตฺตวมา สฺตฺตฺตวา โส
 อาทาโช ภาณโธ ปฏฺธิปตฺตํมฺเภยฺย กตมา ทถฺ อนิจฺจสฺตฺตวมา
 อนตฺตสฺตฺตวมา อตฺตสฺตฺตวมา อาทันนสฺตฺตวมา ปหานสฺตฺตวมา วิวาคสฺตฺตวมา
 นิโรชสฺตฺตวมา สฺพฺพโถเก อนภิวรตฺตวมา. สฺพฺพสฺสฺซาราเรสุ อนิจฺจสฺตฺตวมา
 อานาปานสฺสติ ฯ

กตมา จานนฺท อนิจฺจสฺตฺตวมา อิทานนฺท ภาิกฺขุ อรณฺญคโค-
 ติ วา รุกฺขมฺุตคโคติ วา สฺตฺตฺตวมาคารคโคติ วา อิติ ปฏฺธิสฺตฺตฺตวณิกายสุตฺต รุปี
 อนิจฺจํ เวทนา อนิจฺจา สฺตฺตวมา อนิจฺจา สฺซาวา อนิจฺจา วิณฺญา-
 ณํ อนิจฺจนฺติ อิติ อิมสฺสุ ปณฺจสฺสุ อฺปาทานกฺขนฺธสฺสุ อนิจฺจ-
 นฺปสฺสฺสํ วิหริติ อຍံ อฺจฺจทานนฺท อนิจฺจสฺตฺตวมา ฯ

กตมา จานนฺท อนตฺตสฺตฺตวมา อิทานนฺท ภาิกฺขุ อรณฺญคโค-
 ติ วา รุกฺขมฺุตคโคติ วา สฺตฺตฺตวมาคารคโคติ วา อิติ ปฏฺธิสฺตฺตฺตวณิกายสุตฺต จกฺขุ
 อนตฺตฺตา รุปี อนตฺตฺตา โสตํ อนตฺตฺตา สฺทฺทฺทา อนตฺตฺตา ฆานํ
 อนตฺตฺตา คนฺธา อนตฺตฺตา อีวฺหา อนตฺตฺตา รตฺตา อนตฺตฺตา ภาโย
 อนตฺตฺตา โฝฏฺจฺพฺพา อนตฺตฺตา มโน อนตฺตฺตา ฆมฺมา อนตฺตฺตาคิ
 อิติ อิมสฺสุ ฌสฺสุ อชฺชตฺตฺตฺตฺกพาหิเรสุ อายคเนสฺสุ อนตฺตฺตานฺปสฺสฺสํ วิหริติ
 อຍံ อฺจฺจทานนฺท อนตฺตสฺตฺตวมา ฯ

กตมา จานนุท อสุภัสสญฺญา อิจานนุท ภิกฺขุ อิมเมว กายํ
 อุกฺกุฐํปาทตถา อโรเกธมตฺตกา ตจฺปริญฺนํ ปุรฺนุณานนฺปการุสฺส อสุจฺจโน
 ปจฺจเวทฺตติ อตฺตติ อิมสฺมํ กายเ เกธํ โถมา นขา ทนฺตา ตโจ
 มํสํ นุหารุ อฏฺฐี อฏฺฐิมิณฺขํ วฏฺกํ หทยํ ยกฺกํ กิโถมกํ ปี้หํ
 ปปฺเปสํ อนฺตํ อนฺตคฺคณํ อุกฺกริยํ กรีสํ ปี้ตฺตํ เสฺมฺหํ ปุพฺโพ โถหิตํ
 เสโท เมโท อสุสฺสุ วสา เหวโ พสฺสํนิกา สสฺสิกา มุตฺตุนฺติ อิติ
 อิมสฺมํ กายเ อสุภานุสฺสํ วิหริติ อยํ วุจฺจตฺตานนุท อสุภัสสญฺญา ฯ

กตมา จานนุท อาทันนวสฺสญฺญา อิจานนุท ภิกฺขุ อรณฺญคโค
 วา รุกฺขมฺุตคโค วา สฺสญฺญาคารคโค วา อิติ ปฏฺฐิสฺสญฺจิกฺขติ พหุ-
 ทฺกฺโข โช อยํ กายเ พหุอาทันนวติ อิติ อิมสฺมํ กายเ วิจิธา
 อาพาธา อฺปฺปชฺชเรติ เสยฺยถํทํ จกฺขุโรโค สฺสคโรโค ขานโรโค
 ชิวิหาโรโค กายโรโค สฺสโรโค กณฺณโรโค มฺขโรโค ทนฺตโรโค กาสฺ
 สฺสโรโค มีนโรโค ทฺโห ชโร กุจฺฉโรโค มุจฺฉา ปกฺขนฺทิกา สฺสตา วิสฺสุจิกา
 กุจฺฉํ คณฺโฑ กิตาโรโค สฺสโรโค อปฺมาโร ททฺทฺ กณฺจฺ กจฺจ รชฺสา
 วิคฺคจฺฉิกา โถหิตํ ปี้ตฺตํ มรฺุเมโห อํสา ปี้พกา ภคฺนุทตา ปี้ตฺตสฺสมุจฺจานา
 อาพาธา เสฺมฺหํมุจฺจานา อาพาธา วาตสฺสมุจฺจานา อาพาธา สฺนฺนิ-
 ปาติกา อาพาธา อุกฺกปริณามชา อาพาธา วิสฺสมปฺริหารชา อาพาธา
 โอบกฺกมิกา อาพาธา กมฺมุวิปากชา อาพาธา สฺสํ อุนฺหํ ชิฆฺจฺฉา
 ปี้ปาสฺสา อฺจฺจโร ปสฺสาโวติ อิติ อิมสฺมํ กายเ อาทันนวสฺสํ
 วิหริติ อยํ วุจฺจตฺตานนุท อาทันนวสฺสญฺญา ฯ

กตมา จานนุท ปหานสญฺญา อธิชานนุท ภิกฺขุ อปฺปมฺพฺนํ กาม-
 วิตกฺกํ นาริชาเสติ ปชหติ วิโนเทติ พฺยนฺตํกโรติ อนภาวํ คเมติ
 อปฺปมฺพฺนํ พฺยาปาทวิตกฺกํ นาริชาเสติ ปชหติ วิโนเทติ พฺยนฺตํกโรติ
 อนภาวํ คเมติ อปฺปมฺพฺนํ วิหีสํวิตกฺกํ นาริชาเสติ ปชหติ วิโนเทติ
 พฺยนฺตํกโรติ อนภาวํ คเมติ อปฺปมฺพฺนํปฺปมฺพฺเน ปาปเก อกฺขเต รมฺเม
 นาริชาเสติ ปชหติ วิโนเทติ พฺยนฺตํกโรติ อนภาวํ คเมติ อຍ
 อจฺจตฺตานนุท ปหานสญฺญา ฯ

กตมา จานนุท วิราคสญฺญา อธิชานนุท ภิกฺขุ อรชชคโคโต वा
 รุกฺขมฺมุตคโคโต वा สญฺญาकारคโคโต वा อิติ ปฏิสจฺจิกฺขติ เอตํ สํนตํ
 เอตํ ปณฺตี ยทิทํ สํพฺพสํขารสํโก สํพฺพปฺริปฏฺฐินิสฺสํคฺโค คณฺหกฺขโย
 วิราโค นิพฺพานนฺติ อຍ อจฺจตฺตานนุท วิราคสญฺญา ฯ

กตมา จานนุท นิโรธสญฺญา อธิชานนุท ภิกฺขุ อรชชคโคโต वा
 รุกฺขมฺมุตคโคโต वा สญฺญาकारคโคโต वा อิติ ปฏิสจฺจิกฺขติ เอตํ สํนตํ
 เอตํ ปณฺตี ยทิทํ สํพฺพสํขารสํโก สํพฺพปฺริปฏฺฐินิสฺสํคฺโค คณฺหกฺขโย
 นิโรโธ นิพฺพานนฺติ อຍ อจฺจตฺตานนุท นิโรธสญฺญา ฯ

กตมา จานนุท สํพฺพโลเก อนภิตรสญฺญา อธิชานนุท ภิกฺขุ
 เย โลเก อฺปาယฺปาทานา เจตโส อธิจฺ्ञานาภินิเวสํนุสฺยา เต ปชหฺนฺโต
 ภิรมติ น อฺปาทियนฺโต อຍ อจฺจตฺตานนุท สํพฺพโลเก อนภิตรสญฺญา ฯ

กตมา จานนุท สํพฺพสํขารสํ อนิจฺจสญฺญา อธิชานนุท ภิกฺขุ
 สํพฺพสํขารสํ อญฺญิยติ หวายติ ชิกฺขุณฺติ อຍ อจฺจตฺตานนุท สํพฺ-

สํขารេสุ อนิจฺจสํญญา ๑

กตมา จานนุท อานาปานสฺติ อิทานนุท ภิกฺขุ อรณฺยคโค वा
 รุกฺขมฺลคโค वा สฺถูวณฺคารคโค वा นิสฺสํทติ ปตฺตํกํ อากุชฺชิตฺวา อุกฺขํ
 กายํ ปณฺธิชย ปริมุขํ สฺถิ อุกฺปฏฺฐเปตฺตฺวา โส สโตว อสฺสสฺสติ สโต
 ปสฺสสฺสติ ทํฆํ वा อสฺสสฺสํนุโต ทํฆํ อสฺสสฺสํมํติ ปชานาติ ทํฆํ
 वा ปสฺสสฺสํนุโต ทํฆํ ปสฺสสฺสํมํติ ปชานาติ รสฺสํ वा อสฺสสฺสํนุโต
 รสฺสํ อสฺสสฺสํมํติ ปชานาติ รสฺสํ वा ปสฺสสฺสํนุโต รสฺสํ ปสฺสสฺสํมํติ
 ปชานาติ สทฺพฺกายปฏฺฐิํเวทํ อสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ สทฺพฺกายปฏฺฐิํเวทํ
 ปสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ ปสฺสสฺสํมํติ กายสํขารํ อสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ
 ปสฺสสฺสํมํติ กายสํขารํ ปสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ ปฺตีปฏฺฐิํเวทํ อสฺสสฺสํมํ-
 มํติ สจฺจิตฺติ ปฺตีปฏฺฐิํเวทํ ปสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ สฺขปฏฺฐิํเวทํ
 อสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ สฺขปฏฺฐิํเวทํ ปสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ จิตฺต-
 สํขารปฏฺฐิํเวทํ อสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ จิตฺตสํขารปฏฺฐิํเวทํ ปสฺสสฺสํมํ-
 มํติ สจฺจิตฺติ ปสฺสสฺสํมํติ จิตฺตสํขารํ อสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ ปสฺสสฺสํม-
 มํติ จิตฺตสํขารํ ปสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ จิตฺตปฏฺฐิํเวทํ อสฺสสฺสํมํ-
 มํติ สจฺจิตฺติ จิตฺตปฏฺฐิํเวทํ ปสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ อภิปฺปโมทยํ
 จิตฺตํ ... สฺมาทหํ จิตฺตํ ... วิโมจยํ จิตฺตํ ... อนิจฺจानุปสฺสํ ... วิภาคา-
 นุปสฺสํ ... นิโรธานุปสฺสํ ... ปฏฺฐินิสฺสํคฺคานุปสฺสํ อสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ
 ปฏฺฐินิสฺสํคฺคานุปสฺสํ ปสฺสสฺสํมํติ สจฺจิตฺติ อຍံ วุจฺจทานนุท อานา-
 ปานสฺติ ๑ สเจ โช คฺวํ อานนุท ทิวิมานนุทสฺสํ ภิกฺขุโน อุกฺปสฺสํกมิตฺตฺวา

วมามิ โน อนาหารเว โโก จาหาโร ปณฺจนันฺนํ นีวรณานํ ตัณฺนิ
 ทุจฺจวิตานํติสฺสํ วจฺนํยํ ตัณฺนิปหํ ภิกฺขเว ทุจฺจวิตานิ ส่าหารานิ วมามิ
 โน อนาหารานิ โโก จาหาโร ตินฺนุณฺนํ ทุจฺจวิตานํ อินฺทฺริยาสํวโรติสฺสํ
 วจฺนํยํ อินฺทฺริยาสํวรมุขํ ภิกฺขเว ส่าหารํ วมามิ โน อนาหารํ
 โโก จาหาโร อินฺทฺริยาสํวรสฺสํ อสฺสคาตํมุขชณฺณติสฺสํ วจฺนํยํ อสฺสคา-
 ตํมุขชณฺณมุขํ ภิกฺขเว ส่าหารํ วมามิ โน อนาหารํ โโก จาหาโร
 อสฺสคาตํมุขชณฺณสฺสํ อโยนิสํ มนสิกาโรติสฺสํ วจฺนํยํ อโยนิสํ
 มนสิการมุขํ ภิกฺขเว ส่าหารํ วมามิ โน อนาหารํ โโก จาหาโร
 อโยนิสํ มนสิการสฺสํ อสฺสทฺธิยตฺติสฺสํ วจฺนํยํ อสฺสทฺธิยมุขํ
 ภิกฺขเว ส่าหารํ วมามิ โน อนาหารํ โโก จาหาโร อสฺสทฺธิยสฺสํ
 อสฺสทฺธมฺมสฺสํวณฺติสฺสํ วจฺนํยํ อสฺสทฺธมฺมสฺสํวณฺตํมุขํ ภิกฺขเว ส่าหารํ
 วมามิ โน อนาหารํ โโก จาหาโร อสฺสทฺธมฺมสฺสํวณฺตสฺสํ อสฺสปฺ-
 ฺริตฺสํเสวติสฺสํ วจฺนํยํ อิติ โช ภิกฺขเว อสฺสปฺริตฺสํเสว ปฺริปุโร
 อสฺสทฺธมฺมสฺสํวณฺตํ ปฺริปุเรติ อสฺสทฺธมฺมสฺสํวณฺตํ ปฺริปุริ อสฺสทฺธิยํ
 ปฺริปุเรติ อสฺสทฺธิยํ ปฺริปุริ อโยนิสํ มนสิการํ ปฺริปุเรติ อโยนิสํ
 มนสิกาโร ปฺริปุโร อสฺสคาตํมุขชณฺณํ ปฺริปุเรติ อสฺสคาตํมุขชณฺณํ
 ปฺริปุริ อินฺทฺริยาสํวโร ปฺริปุเรติ อินฺทฺริยาสํวโร ปฺริปุโร ตัณฺนิ ทุจฺจวิตานิ
 ปฺริปุเรติ ตัณฺนิ ทุจฺจวิตานิ ปฺริปุรานิ ปณฺจ นีวรणे ปฺริปุเรนฺติ
 ปณฺจ นีวรณา ปฺริปุรา อวิชฺฐํ ปฺริปุเรนฺติ เอวเมติสฺสํ อวิชฺฐาย
 อาหาโร โหติ เอวณฺจ ปาปริปริ เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว อุมฺปิปปุพฺเพ

กุตฺตมุตฺตเก เทเว วตฺตฺนุเต เทเว คพคพายนุเต คํ อุกกํ ยถานินฺนํ
 ปวตฺตมานํ ปพฺพคกนฺทรปทวสาธา ปริပ္ฺพเวติ ปพฺพคกนฺทรปทวสาธา
 ปริပ္ฺพวา กุตฺตฺพฺเภ ปริပ္ฺพเวเนติ กุตฺตฺพฺภา ปริပ္ฺพวา มหาโสฬฺพฺเภ ปริပ္ฺพเวเนติ
 มหาโสฬฺพฺภา ปริပ္ฺพวา กุณฺเททฺโย ปริပ္ฺพเวเนติ กุณฺเททฺโย ปริပ္ฺพวา มหา
 นทฺโย ปริပ္ฺพเวเนติ มหานทฺโย ปริပ္ฺพวา มหาสมุทฺทํ สํครํ ปริပ္ฺพเวเนติ
 เขวมตฺตสตฺต มหาสมุทฺทสตฺต สํครสตฺต อหาโร โหติ เขวณฺจ ปาวิปฺปรี
 เขวมเว โช ภิกฺขเว อตฺตปฺปวิตฺตเสโว ปริပ္ฺปโร อตฺตํทุมมตฺตวณฺํ ปริပ္ฺพเวติ
 อตฺตํทุมมตฺตวณฺํ ปริပ္ฺปรี อตฺตํทฺธิยํ ปริပ္ฺพเวติ อตฺตํทฺธิยํ ปริပ္ฺปรี
 อโยนิโส มนตฺติการํ ปริပ္ฺพเวติ อโยนิโส มนตฺติการโร ปริပ္ฺปโร อตฺตา
 ตมฺปชฌณํ ปริပ္ฺพเวติ อตฺตาตมฺปชฌณํ ปริပ္ฺปรี อินฺทฺริยาถวํ ปริပ္ฺพเวติ
 อินฺทฺริยาถวโร ปริပ္ฺปโร ตฺตนิ ทฺจฺจริทานิ ปริပ္ฺพเวติ ตฺตนิ ทฺจฺจริทานิ
 ปริပ္ฺพวานิ ปณฺจ นีวรณฺเ ปริပ္ฺพเวเนติ ปณฺจ นีวรณฺา ปริပ္ฺพวา อวิชฺชํ
 ปริပ္ฺพเวเนติ เขวมตฺติสฺสํ อวิชฺชาย อหาโร โหติ เขวณฺจ ปาวิปฺปรี ๑
 วิชฺชาวิมุตฺติมุปฺหํ ภิกฺขเว สํหารํ วทามิ โน อนาหารํ โโก จาหารโร
 วิชฺชาวิมุตฺตียา สตฺต โทษฺณฺงคาคิสตฺต วจฺนํยํ สตฺตปฺหํ ภิกฺขเว
 โทษฺณฺงคฺ สํหาเร วทามิ โน อนาหารเ โโก จาหารโร สตฺตุนฺนํ
 โทษฺณฺงคานํ จตฺตารอ สตฺติปฏฺจํานาคิสตฺต วจฺนํยํ จตฺตารอปฺหํ ภิกฺขเว
 สตฺติปฏฺจํานเ สํหาเร วทามิ โน อนาหารเ โโก จาหารโร จตฺตุนฺนํ
 สตฺติปฏฺจํานานํ ตฺตนิ สฺจฺจริทานํคิสตฺต วจฺนํยํ ตฺตนิปฺหํ ภิกฺขเว สฺจฺจริทานิ
 สํหารานิ วทามิ โน อนาหารานิ โโก จาหารโร ติณฺณํ สฺจฺจริทานํ

อินทริยส์วโรติสุส วจันยั อินทริยส์วรมุหิ ภิกขเว ส่าหารั วทามิ
 โน อนาหารั โโก จาหารโ อินทริยส์วรสุส สติสุมุขณณติสุส
 วจันยั สติสุมุขณณมุหิ ภิกขเว ส่าหารั วทามิ โน อนาหารั
 โโก จาหารโ สติสุมุขณณสุส โยนิโส มนสิกาโรติสุส วจันยั โย-
 นิโส มนสิการมุหิ ภิกขเว ส่าหารั วทามิ โน อนาหารั โโก
 จาหารโ โยนิโส มนสิการสุส สทุขาศิสุส วจันยั สทุขมุหิ ภิกขเว
 ส่าหารั วทามิ โน อนาหารั โโก จาหารโ สทุขาย สทุขมุสสุส-
 วนติสุส วจันยั สทุขมุสสุสวณมุหิ ภิกขเว ส่าหารั วทามิ โน
 อนาหารั โโก จาหารโ สทุขมุสสุสวณสุส สปุปริสส์เสโวติสุส วจันยั
 อิติ โฆ ภิกขเว สปุปริสส์เสโว ปริปุโร สทุขมุสสุสวณั ปริปุเวติ
 สทุขมุสสุสวณั ปริปุริ สทุขั ปริปุเวติ สทุขา ปริปุรา โยนิโส
 มนสิการั ปริปุเวติ โยนิโส มนสิกาโร ปริปุโร สติสุมุขณณั ปริปุเวติ
 สติสุมุขณณั ปริปุริ อินทริยส์วโร ปริปุเวติ อินทริยส์วโร ปริปุโร
 ตัณนิ สุจริทานิ ปริปุเวติ ตัณนิ สุจริทานิ ปริปุรานิ จตุตาโร สติ-
 ปฏจ่าเน ปริปุเวติ จตุตาโร สติปฏจ่านา ปริปุรา สตุต โหษณงุเค
 ปริปุเวติ สตุต โหษณงุคา ปริปุรา วิชชาวิมุคฺติ ปริปุเวติ เอว-
 เมติสุสา วิชชาวิมุคฺติยา อาหารโ โหติ เอวณจ ปาริปุริ เสยฺยถาบี
 ภิกขเว อุมุวิปพฺพเต อุตฺตมุสฺสีตเถ เทเว วสุสฺสนุเต เทเว คพคพายนุเต
 ตั อุกถั ยถานินฺนั ปวตฺตมานั ปพพคกนฺทรปฺทรส่าชา ปริปุเวติ ปพพ-
 คกนฺทรปฺทรส่าชา ปริปุรา กุสฺสุพฺเภ ปริปุเวติ กุสฺสุพฺภา ปริปุรา

ภิกขเว ทุจฺจวิตานิ สํหารานิ วทามิ โน อนาหารานิ โโก จาหาโร
 ตินฺนุณฺํ ทุจฺจวิตานํ อินฺทฺริยาสํวรฺติสฺสฺส วจฺนํยํ อินฺทฺริยาสํวรฺมฺปหํ
 ภิกขเว สํหารํ วทามิ โน อนาหารํ โโก จาหาโร อินฺทฺริยาสํวรฺสฺส
 อสฺสคาสํมฺปชฺฌณฺนฺติสฺสฺส วจฺนํยํ อสฺสคาสํมฺปชฺฌณฺนฺมฺปหํ ภิกขเว สํหารํ
 วทามิ โน อนาหารํ โโก จาหาโร อสฺสคาสํมฺปชฺฌณฺนฺสฺส อโยนิโส
 มนฺสิการฺโรติสฺสฺส วจฺนํยํ อโยนิโส มนฺสิการฺมฺปหํ ภิกขเว สํหารํ
 วทามิ โน อนาหารํ โโก จาหาโร อโยนิโส มนฺสิการฺสฺส อสฺสทฺทฺช
 ิยนฺติสฺสฺส วจฺนํยํ อสฺสทฺทฺชฺมฺปหํ ภิกขเว สํหารํ วทามิ โน
 อนาหารํ โโก จาหาโร อสฺสทฺทฺชฺสฺส อสฺสทฺทฺชฺมฺมฺสฺสวณฺนฺติสฺสฺส วจฺนํยํ
 อสฺสทฺทฺชฺมฺมฺสฺสวณฺนฺมฺปหํ ภิกขเว สํหารํ วทามิ โน อนาหารํ โโก
 จาหาโร อสฺสทฺทฺชฺมฺมฺสฺสวณฺนฺสฺส อสฺสปรฺริสฺสํเสโวติสฺสฺส วจฺนํยํ ฌิตฺติ
 โช ภิกขเว อสฺสปรฺริสฺสํเสโว ปรฺริปุโร อสฺสทฺทฺชฺมฺมฺสฺสวณฺํ ปรฺริปุเรตฺติ
 อสฺสทฺทฺชฺมฺมฺสฺสวณฺํ ปรฺริปุริ อสฺสทฺทฺชฺยํ ปรฺริปุเรตฺติ อสฺสทฺทฺชฺยํ ปรฺริปุริ
 อโยนิโส มนฺสิการํ ปรฺริปุเรตฺติ อโยนิโส มนฺสิการโร ปรฺริปุโร อสฺสคา
 สํมฺปชฺฌณฺํ ปรฺริปุเรตฺติ อสฺสคาสํมฺปชฺฌณฺํ ปรฺริปุริ อินฺทฺริยาสํวรํ ปรฺริปุเรตฺติ
 อินฺทฺริยาสํวรํ ปรฺริปุโร ตํณิ ทุจฺจวิตานิ ปรฺริปุเรตฺติ ตํณิ ทุจฺจวิตานิ
 ปรฺริปุรานิ ปณฺจ นํวรเณ ปรฺริปุเรนฺตฺติ ปณฺจ นํวรณา ปรฺริปุรา อวิชฺชํ
 ปรฺริปุเรนฺตฺติ อวิชฺชา ปรฺริปุรา ภวตณฺ्हํ ปรฺริปุเรตฺติ เหวเมตฺติสฺสํ
 ภวตณฺ्हาย อาหาโร โหตฺติ เหวณฺจ ปรฺริปุริ เสยฺยถาปํ ภิกขเว
 อฺุปรฺริปพฺพเต อฺุตฺตมฺุสฺสิตฺเต เทเว อฺุสฺสํเต เทเว คพคพายนฺเต ตํ อฺุทกํ

ติณฺณํ สุจฺริตานิ อิทฺทฺริยสํวโรตฺตํ วจฺนียํ อิทฺทฺริยสํวรมุหํ ภิกฺขเว
 สํหารํ วทามิ โน อนนหารํ โโก จาหาโร อิทฺทฺริยสํวรสฺส สติ-
 สัมปชฺฌณนุตฺตํ วจฺนียํ สติสํปชฺฌณมุหํ ภิกฺขเว สํหารํ วทามิ
 โน อนนหารํ โโก จาหาโร สติสํปชฺฌณสฺส โยนิโส มนสิกา-
 โรตฺตํ วจฺนียํ โยนิโส มนสิการมุหํ ภิกฺขเว สํหารํ วทามิ
 โน อนนหารํ โโก จาหาโร โยนิโส มนสิการสฺส สทฺธาตฺตํ
 วจฺนียํ สทฺทฺมมุหํ ภิกฺขเว สํหารํ วทามิ โน อนนหารํ โโก
 จาหาโร สทฺธาย สทฺทฺมมสฺสํวณนุตฺตํ วจฺนียํ สทฺทฺมมสฺสํวณมุหํ
 ภิกฺขเว สํหารํ วทามิ โน อนนหารํ โโก จาหาโร สทฺทฺมมสฺสํวณสฺส
 สํปฺปฺริสฺสํเสโวตฺตํ วจฺนียํ อิติ โช ภิกฺขเว สํปฺปฺริสฺสํเสโว ปฺริปฺโป
 สทฺทฺมมสฺสํวณํ ปฺริปฺเปติ สทฺทฺมมสฺสํวณํ ปฺริปฺโป สทฺธํ ปฺริปฺเปติ
 สทฺธา ปฺริปฺปภา โยนิโส มนสิการํ ปฺริปฺเปติ โยนิโส มนสิการ
 ปฺริปฺโป สติสํปชฺฌณํ ปฺริปฺเปติ สติสํปชฺฌณํ ปฺริปฺโป อิทฺทฺริยสํว
 รํ ปฺริปฺเปติ อิทฺทฺริยสํวโร ปฺริปฺโป ตํณิ สุจฺริตานิ ปฺริปฺเปติ ตํณิ
 สุจฺริตานิ ปฺริปฺปภา จตฺตาวโร สติปฏฺฐาเน ปฺริปฺเปเนติ จตฺตาวโร สติ-
 ปฏฺฐาณา ปฺริปฺปภา สตฺตํ โพชฺฌณฺเจ ปฺริปฺเปเนติ สตฺตํ โพชฺฌณฺคา
 ปฺริปฺปภา วิชฺชาวิมุตฺตํ ปฺริปฺเปเนติ เขวเมตฺตํสา วิชฺชาวิมุตฺตียา อานาโร
 โหติ เขวณฺเจ ปาริปฺปรี เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว อุมฺปฺริปฺพเต อุตฺตมฺมุตฺตเก
 เทเว วสฺสํนฺเต เทเว คพคพายนฺเต ตํ อุกกํ ยถานินฺนํ ปวคฺตฺตมานํ
 ปพฺพตกนฺทรปฺทรสํสา ปฺริปฺเปติ ปพฺพตกนฺทรปฺทรสํสา ปฺริปฺปภา กุสฺสุภ

ปริပ္ฺพเวณฺติ กุสุํพฺภา ปริပ္ฺพวา มหากุสุํพฺเภา ปริပ္ฺพเวณฺติ มหากุสุํพฺภา
 ปริပ္ฺพวา กุณฺนทฺธิโย ปริပ္ฺพเวณฺติ กุณฺนทฺธิโย ปริပ္ฺพวา มหानทฺธิโย ปริပ္ฺพเวณฺติ
 มหानทฺธิโย ปริပ္ฺพวา มหาสมุทฺทํ ํศาครี ปริပ္ฺพเวณฺติ เหวเมตฺตํ มหา
 สมุทฺทํ ํศาคเรศฺส อหาวโร โหติ เหวณฺจ ปาริปรฺริ เหวเมว โช
 ภิกฺขเว สบฺบปริศฺสํเสโว ปริပ္ฺพโร สทฺธมฺมสฺสวณฺํ ปริပ္ฺพเวติ สทฺธมฺมสฺสว
 ณฺํ ปริปรฺริ สทฺธํ ปริปรฺเรติ สทฺธา ปริปรฺวา โยนิโส มนสิการํ
 ปริปรฺเรติ โยนิโส มนสิการโร ปริปรฺโร สติสฺสมฺปนฺณวณฺํ ปริปรฺเรติ
 สติสฺสมฺปนฺณวณฺํ ปริปรฺริ อธิทฺริยสํวรํ ปริปรฺเรติ อธิทฺริยสํวโร ปริปรฺโร
 คฺคณิ สํจริตฺตานิ ปริปรฺเรติ คฺคณิ สํจริตฺตานิ ปริปรฺวานิ จตฺตารो สติ
 ปฏฺฐาเน ปริปรฺเรติ จตฺตารโร สติปฏฺฐาเน ปริปรฺวา สจฺจต โพชฺฌณฺเฏ
 ปริปรฺเวณฺติ สจฺจต โพชฺฌณฺเฏ ปริปรฺวา วิชฺชาวิมฺุตฺติ ปริปรฺเวณฺติ
 เหวเมตฺตํ วิชฺชาวิมฺุตฺติยา อหาวโร โหติ เหวณฺจ ปาริปรฺริติ ฯ

[๖๓] เยเกจิ ภิกฺขเว มยฺ นิฏฺฐํคฺคา สทฺเพ เต ทิฏฺฐิ
 สมนฺพฺนนา (๑) ปณฺจณฺํ อธิ นิฏฺฐํ ปณฺจณฺํ อธิ วิหาย นิฏฺฐํ
 กตเมถํ ปณฺจณฺํ อธิ นิฏฺฐํ สจฺจตฺตคฺคตฺตํปรมสฺสํ โถถํโกถสฺสํ เอกพิชฺสํ
 สกทาคามิสฺสํ โย จ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม อรหา อิมสํ ปณฺจณฺํ อธิ
 นิฏฺฐํ กตเมถํ ปณฺจณฺํ อธิ วิหาย นิฏฺฐํ อนฺตรปาริณิพฺพายิสฺสํ
 อฺปฺพหจฺจปาริณิพฺพายิสฺสํ อถํขารปาริณิพฺพายิสฺสํ สถํขารปาริณิพฺพายิสฺสํ อทฺทํ
 โสถสฺสํ อกนิฏฺฐคามินิ อิมสํ ปณฺจณฺํ อธิ วิหาย นิฏฺฐํ เยเกจิ

• อ. พ. เอกคณฺธเร เตสํ ทิฏฺฐิสมนฺพฺนนานนฺติ อคฺคิ ฯ

อาวุโส ทุกฺขา อนภินิพฺพตฺติ สฺฐา อภินิพฺพตฺติยา อาวุโส สฺติ
 อิทํ ทุกฺขํ ปาฏิกงฺขํ สฺตํ อฺณฺหํ อิมฺหฺมา นีปาสา อฺจฺจาโร ปสฺสํวา
 อคฺคิสฺสมุสฺโส ทณฺหสฺสมุสฺโส สฺตฺตสฺสมุสฺโส ฌาตึมฺปี นํ มิตฺตาบิ
 สํคมฺมํ สฺมาคมฺมํ โรเสฺนฺติ อภินิพฺพตฺติยา อาวุโส สฺติ อิทํ
 ทุกฺขํ ปาฏิกงฺขํ ๑ อนภินิพฺพตฺติยา อาวุโส สฺติ อิทํ สฺขํ ปาฏิกงฺขํ
 น สฺตํ น อฺณฺหํ น อิมฺหฺมา น นีปาสา น อฺจฺจาโร น ปสฺสํวา
 น อคฺคิสฺสมุสฺโส น ทณฺหสฺสมุสฺโส น สฺตฺตสฺสมุสฺโส ฌาตึมฺปี นํ
 มิตฺตาบิ สํคมฺมํ สฺมาคมฺมํ น โรเสฺนฺติ อนภินิพฺพตฺติยา อาวุโส
 สฺติ อิทํ สฺขํ ปาฏิกงฺขนฺติ ๑

[๖๖] เขกํ สฺมยํ อายสฺมา สํวิปฺตุโต มคฺเชสุ วิหริติ
 นาดกคามเก ๑ อถโฆ สํมณฺหฺกานิ ปรีพฺพชโก เยนายสฺมา สํวิป-
 ฺตุโต เทนฺปสฺงฺกมิ อฺปสฺงฺกมิตฺวา อายสฺมา สํวิปฺตุเตน สฺทฺธิ
 สฺมฺโมทิ สฺมฺโมทนฺนํ กถํ สํวณฺนํ วัตฺติสํวเรตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสิ
 เขกมนฺตํ นิสฺสิโน โฆ สํมณฺหฺกานิ ปรีพฺพชโก อายสฺมนฺตํ สํวิปฺตุตํ
 เขตทโวจฺ กิณฺนุ โฆ อาวุโส สํวิปฺตุต อิมฺสฺมํ รมฺมวินเย สฺขํ กิ
 ทุกฺขนฺติ ๑ อนภริติ โฆ อาวุโส อิมฺสฺมํ รมฺมวินเย ทุกฺขา อภริติ
 สฺฐา อนภริติยา อาวุโส สฺติ อิทํ ทุกฺขํ ปาฏิกงฺขํ คจฺจนฺโตบิ
 สฺขํ สํวํ นาทิคจฺจนฺติ จิโตบิ ... นิสฺสิโนบิ ... สยโนบิ ... คามคโตบิ ...
 อรณฺณคโตบิ ... รุกฺขมฺตคโตบิ ... สฺสฺสฺสคโตบิ ... อพฺโปกกา-
 สคโตบิ ... ภิกฺขุชฺมฺมคโตบิ สฺขํ สํวํ นาทิคจฺจนฺติ อนภริติยา อาวุโส

สตี อิทํ ทุขุขํ ปาฏิกงฺขํ ฯ อภิวติยา ฮาธุโส สตี อิทํ สฺขํ
 ปาฏิกงฺขํ คจฺจนฺโตมี สฺขํ สํคํ อธิคจฺนติ จีโตมี ... นิสินฺโนมี ...
 สยามโนมี ... คามคโตมี ... อรณฺญคโตมี ... รุกฺขมฺุตคโตมี ...
 สฺลยฺวคคารคโตมี ... อพฺุโภกาสคโตมี ... ภิคฺขมฺุชฺฉคโตมี สฺขํ สํคํ
 อธิคจฺนติ อภิวติยา ฮาธุโส สตี อิทํ สฺขํ ปาฏิกงฺขนฺติ ฯ

[๖๗] เอทํ สํยํ ภคฺวา โกสฺเสตฺถ จาริกญฺจรมานโน มหตฺตา
 ภิคฺขุสฺสฺเซน สฺทุขี เยน นพคฺปานํ นาม โกสฺสํถานํ นิคโม ตทวสฺริ
 ตตฺร สฺทํ ภคฺวา นพคฺปาเน วิหริติ ปตาสถฺวเน เตน ไซ ปน
 สํยเณน ภคฺวา ตทหุโปสเถ ภิคฺขุสฺสํปรีวฺโต นิสินฺโน โหติ อถไซ
 ภคฺวา พหุเทว รคฺตี ภิคฺขุ ชมฺมิยา กถาย สํทสฺเสตฺถวา สํมาทเปตฺถวา
 สํมุคฺเตเชตฺถวา สํมุปหึเสตฺถวา ตฺถนฺหึญฺจํ ตฺถนฺหึญฺจํ ภิคฺขุสฺสํ อนฺวิโลเกตฺถวา
 ฮายสฺสมนฺตํ สํวรีปฺคฺตํ ฮามนฺเตสฺสิ วิคคถันมิทฺไซ ไซ สํวรีปฺคฺต ภิคฺขุสฺสํ
 ปติภาคฺ ตํ สํวรีปฺคฺต ภิคฺขุชฺฉํ ชมฺมํ กถา มึญฺจิจิ เม ฮาคิถายติ ตมหํ
 ฮายมิสฺสํสํมิตฺติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ ไซ ฮายสฺสมา สํวรีปฺคฺโต ภคฺวโต
 ปจฺจสฺสํโสสิ ฯ อถไซ ภคฺวา จตฺตคฺคณฺํ สํฆาญฺจํ ปณฺญาเปตฺถวา ทกฺขิเณน
 ปสฺสเสณ สึหเสยฺยํ กปฺเปสิ ปาเท ปาทํ อจฺจาราชย สโต สํมุขานโน
 ฮญฺจํชานสฺสญฺจํ มนฺสิกริตฺถวา ฯ ตตฺร ไซ ฮายสฺสมา สํวรีปฺคฺโต ภิคฺขุ
 ฮามนฺเตสฺสิ ฮาธุโส ภิคฺขุโวติ ฯ ฮาธุโสติ ไซ เต ภิคฺขุ ฮายสฺมโต
 สํวรีปฺคฺตสฺสํ ปจฺจสฺสํโสสิ ฯ ฮายสฺสมา สํวรีปฺคฺโต เตทโวจ ยสฺสํสฺสํสฺสิ
 ฮาธุโส สฺทุชฺชา นคฺคิ กุสฺเสตฺถ ชมฺเมตฺถ หิริ นคฺคิ ... โยคฺคฺตปฺป

วนฺณณน วทฺทมิ มณฺทณน วทฺทมิ อากาย วทฺทมิ อารโห
 ปรีณาเหน เหวเมว ไช อากุโส ยสฺสํกสฺสํจึ สทฺทชา นตฺถิ กุสฺเสสุ
 รมฺเมสุ หิริ นตฺถิ ... โอบุคฺคปฺปํ นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปณฺณวา
 นตฺถิ กุสฺเสสุ รมฺเมสุ คสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวโส -วา อากจฺจนฺติ
 วทฺทมิเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺเสสุ รมฺเมสุ โน ปารีหานิ สทฺทชฺช ปรีส-
 ปุคฺคโตติ อากุโส อปรีหานเมตํ หิริมา ปรีสปุคฺคโตติ อากุโส
 อปรีหานเมตํ โอบุคฺคปฺปํ ปรีสปุคฺคโตติ อากุโส อปรีหานเมตํ อารทฺท-
 วิริโย ปรีสปุคฺคโตติ อากุโส อปรีหานเมตํ ปณฺณวา ปรีสปุคฺคโตติ
 อากุโส อปรีหานเมตํ อโกกฺขนโน ปรีสปุคฺคโตติ อากุโส อปรีหานเมตํ
 ออนุปานาหิ ปรีสปุคฺคโตติ อากุโส อปรีหานเมตํ อปฺปํจฺจนโน ปรีส-
 ปุคฺคโตติ อากุโส อปรีหานเมตํ กถฺยณณมิตฺโต ปรีสปุคฺคโตติ อากุโส
 อปรีหานเมตํ สํมาทิจฺจิกโก ปรีสปุคฺคโตติ อากุโส อปรีหานเมตํ ฯ
 อถไช ภคฺวา ปจฺจจฺจาย อายตฺมมฺนตํ สํวรีปฺคตํ อามนฺเตสึ สํว
 สํว สํวรีปฺคต ยสฺสํกสฺสํจึ สํวรีปฺคต สทฺทชา นตฺถิ กุสฺเสสุ รมฺเมสุ
 หิริ นตฺถิ ... โอบุคฺคปฺปํ นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปณฺณวา นตฺถิ กุสฺเสสุ
 รมฺเมสุ คสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺจนฺติ หานิเยว
 ปาฏิกงฺขา กุสฺเสสุ รมฺเมสุ โน วทฺทมิ เสยฺยถาปํ สํวรีปฺคต
 กาทฺทกฺเช จนฺทสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺจนฺติ หายเวว
 วนฺณณน หายติ มณฺทณน หายติ อากาย หายติ อารโห-
 ปรีณาเหน เหวเมว ไช สํวรีปฺคต ยสฺสํกสฺสํจึ สทฺทชา นตฺถิ

กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ๆเป ๆ ปณฺญา นตฺถิ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ๆเป ๆ
 อสฺสทฺโฆ ปุริสฺสํกุคฺคโตติ สํวริปฺปคฺคตฺต ปริหานเมตฺตํ อหิริโก ... อนนฺต-
 ตปฺปํ ... กุสฺสํโต ... ทุปฺปณฺญเอย ... โภจโน ... อุปนาหํ ... ปาปํจฺจโน ...
 ปาปมิตฺโต ... มิจฺจณาทิจฺจโก ปุริสฺสํกุคฺคโตติ สํวริปฺปคฺคตฺต ปริหานเมตฺตํ ๆ
 ยสฺสํกสฺสํจฺจิ สํวริปฺปคฺคตฺต สํทฺธา อตฺถิ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ หิริ อตฺถิ ...
 โยคฺคตปฺปํ อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปณฺญา อตฺถิ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ
 ตสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวสํ วา อากจฺจนฺติ อุกฺกมฺมเยว ปาฏิกงฺขา
 กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ โน ปาริหานิ เสยฺยถาปํ สํวริปฺปคฺคตฺต ชฺชุนฺหปฺกฺเข
 จนฺทสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวสํ วา อากจฺจนฺติ อุกฺกมฺมเดว วณฺณณน
 วทฺทมฺมิ มณฺญาถน อุกฺกมฺมิ อากาย อุกฺกมฺมิ อารโหปฺริณาเห
 เหวเมว โฆ สํวริปฺปคฺคตฺต ยสฺสํกสฺสํจฺจิ สํทฺธา อตฺถิ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ
 หิริ อตฺถิ ... โยคฺคตปฺปํ อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปณฺญา อตฺถิ กุสฺสเถสุ
 ฐมฺเมสุ ตสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวสํ วา อากจฺจนฺติ อุกฺกมฺมเยว
 ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ โน ปาริหานิ สํทฺโฆ ปุริสฺสํกุคฺคโตติ
 สํวริปฺปคฺคตฺต อปฺริหานเมตฺตํ หิริมา ... โยคฺคตปฺปํ ... อารทฺทวิริโย ...
 ปณฺญเอย ... อุกฺโกจโน ... อนฺนปนาหํ ... อปฺปํจฺจโน ... กตฺถยาณมิตฺโต ...
 สํมมาทิจฺจโก ปุริสฺสํกุคฺคโตติ สํวริปฺปคฺคตฺต อปฺริหานเมตฺตนฺติ ๆ

[๖๘] เขกํ สํมยํ ภควา นพฺกปาเน วิหฺรติ ปตาสวเน เตน
 โฆ ปน สํมเยน ภควา ตทฺทุโปสฺสเถ ภิกฺขุสฺสํสํปฺริจฺจโต นิสฺสินฺโน โหติ
 อถโฆ ภควา พหุเทว รตฺถํ ภิกฺขุ ฐมฺมิยา กถาย สํนทฺสฺเสตฺวา

สมหาเปตฺวา สมุเตเขตฺวา สมุหิเสตฺวา คุณฺหิภูตํ คุณฺหิภูตํ ภิกฺขุสํฆํ
 อนฺวิโตเกตฺวา อายสฺมนตํ สํวิปฺตํ อามนฺเตสึ วิกตฺถนฺมิทฺโฆ โข
 สํวิปฺตํ ภิกฺขุสํฆํ ปฏฺฐิภาตฺ ตํ สํวิปฺตํ ภิกฺขุสํฆํ ฆมฺมํ กถา
 บิฎฺฐิจิ เม อากิถายติ ตมฺหํ อายมิถฺสํมํติ ฯ เอวํ ภาณฺเตติ โข
 อายสฺมา สํวิปฺตฺโต ภกฺวโต ปจฺจสฺสํสึ ฯ อถ โข ภควา จตฺตฺตฺตํ
 สํฆาฐิ ปณฺญาเปตฺวา ททฺธิเนน ปสฺสเนน สํหเสยฺยํ กปฺเปสึ ปาทะ
 ปาทํ อจฺจาราย สโต สมุขานิน อฏฺฐจํนสฺสวณฺณํ มนฺสิกริตฺวา ฯ ตตฺร
 โข อายสฺมา สํวิปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสึ อากุสํ ภิกฺขุโวจิตฺติ ฯ
 อากุสํติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สํวิปฺตฺตสฺส ปจฺจสฺสํสึ ฯ อายสฺมา
 สํวิปฺตฺโต เขตฺทโวจ ยสฺสํสํสํจิจิ อากุสํ สทฺธา นตฺถิ กุสํเตสฺ
 ฆมฺเมสฺ หิริ นตฺถิ ... โขตฺตปฺปํ นตฺถิ ... จิริยํ นตฺถิ ... ปณฺญา
 นตฺถิ ... สํสํวณฺณํ นตฺถิ ... ฆมฺมจฺจารณา นตฺถิ ... อตฺตปฺปปริกฺขา
 นตฺถิ ... ฆมฺมานุฆมฺมปฏฺฐิปกฺติ นตฺถิ ... อปฺปมาโท นตฺถิ กุสํเตสฺ
 ฆมฺเมสฺ ตสฺสํ ยะ รตฺติ วา ทิวสํ วา อากฺจฺฉติ หานฺนึเยว
 ปาฏิกฺงฺขา กุสํเตสฺ ฆมฺเมสฺ โน วุทฺถมิ เตยฺยถาปํ อากุสํ กาทฺปกฺเต
 จาทฺสํสํ ยะ รตฺติ วา ทิวสํ วา อากฺจฺฉติ หายเตว วณฺณเนน
 หายติ มณฺทเกเน หายติ อากาย หายติ อารโหปริณาเนน เอว
 เมว โข อากุสํ ยสฺสํสํสํจิจิ สทฺธา นตฺถิ กุสํเตสฺ ฆมฺเมสฺ หิริ
 นตฺถิ ... โขตฺตปฺปํ นตฺถิ ... จิริยํ นตฺถิ ... ปณฺญา นตฺถิ ... สํสํว
 ณฺณํ นตฺถิ ... ฆมฺมจฺจารณา นตฺถิ ... อตฺตปฺปปริกฺขา นตฺถิ ... ฆมฺมา

นุชมนุชปฏิบัติ นตฺถิ ... อปฺปมาโท นตฺถิ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ ตสฺส
 ยา รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ หานิเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ
 ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิมิ ฯ ยสฺสํกสฺสํจฺจิ อากุโส สํทฺธา อตฺถิ กุสฺสเถสุ
 ฌมฺเมสุ หิริ อตฺถิ ... โยคฺคตฺตปฺปํ อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปณฺญา
 อตฺถิ ... โสดาวธานํ อตฺถิ ... ฌมฺมธารณา อตฺถิ ... อตฺตฺตฺตปฺปริกฺขา
 อตฺถิ ... ฌมฺมานุชมนุชปฏิบัติ อตฺถิ ... อปฺปมาโท อตฺถิ กุสฺสเถสุ
 ฌมฺเมสุ ตสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิมิเยว
 ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ โน ปาริหานิ เตชฺชยถายี อากุโส
 ชฺรณฺหปฺกฺเช จฺนุทสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิมิเยว
 วนฺณเนน วุฑฺฒิมิ มณฺฑลเนน วุฑฺฒิมิ อากาย วุฑฺฒิมิ อารโห
 ปริณาเหเนน เหวเมว โส อากุโส ยสฺสํกสฺสํจฺจิ สํทฺธา อตฺถิ กุสฺสเถสุ
 ฌมฺเมสุ หิริ อตฺถิ ... โยคฺคตฺตปฺปํ อตฺถิ ... วิริยํ อตฺถิ ... ปณฺญา
 อตฺถิ ... โสดาวธานํ อตฺถิ ... ฌมฺมธารณา อตฺถิ ... อตฺตฺตฺตปฺปริกฺขา
 อตฺถิ ... ฌมฺมานุชมนุชปฏิบัติ อตฺถิ ... อปฺปมาโท อตฺถิ กุสฺสเถสุ
 ฌมฺเมสุ ตสฺสํ ยา รตฺถิ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิมิเยว
 ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ โน ปาริหานีติ ฯ อตฺตฺตฺต ปกฺวา ปจฺจุจฺจาย
 อายสฺสมนฺตํ สํวิปฺตฺตํ อามนฺเตสฺสิ สํชฺชํ สํชฺชํ สํวิปฺตฺตํ ยสฺสํกสฺสํจฺจิ
 สํวิปฺตฺตํ สํทฺธา นตฺถิ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ หิริ นตฺถิ ... โยคฺคตฺตปฺปํ
 นตฺถิ ... วิริยํ นตฺถิ ... ปณฺญา นตฺถิ ... โสดาวธานํ นตฺถิ ... ฌมฺม
 ธารณา นตฺถิ ... อตฺตฺตฺตปฺปริกฺขา นตฺถิ ... ฌมฺมานุชมนุชปฏิบัติ นตฺถิ ...

อปฺปมาโท นคฺติ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ตสฺส ยํ รตฺติ วา ทิวโส วา
 อากจฺฉติ หานิเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ โน วุทฺถมิ เสยฺย-
 ธาปํ สํวิปฺตุต กาลปกฺเข จฺนทสฺส ยํ รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ
 หายเตว วณฺเณน หายติ มณฺุทเตน หายติ อากาย หายติ
 อารโหปริณาเหเน เอวเมว โช สํวิปฺตุต ยสฺสํกสฺสจฺจํ สทฺธา นคฺติ
 กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ๑เป๑ อปฺปมาโท นคฺติ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ตสฺส
 ยํ รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ หานิเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ
 ฐมฺเมสุ โน วุทฺถมิ ๑ ยสฺสํกสฺสจฺจํ สํวิปฺตุต สทฺธา อคฺติ กุสฺสเถสุ
 ฐมฺเมสุ หิริ อคฺติ... โอคฺตปฺปํ อคฺติ... วิริยํ อคฺติ... โสดาวธานํ
 อคฺติ... ฐมฺมธารณา อคฺติ... อคฺต
 ปฏฺธิปคฺติ อคฺติ... อปฺปมาโท อคฺติ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ตสฺส ยํ
 รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุทฺถมิเยว ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ
 โน ปาริหานิ เสยฺยธาปํ สํวิปฺตุต จฺนทฺทปกฺเข จฺนทสฺส ยํ รตฺติ
 วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุทฺถมิเตว วณฺเณน วุทฺถมิ มณฺุทเตน
 วุทฺถมิ อากาย วุทฺถมิ อารโหปริณาเหเน เอวเมว โช สํวิปฺตุต
 ยสฺสํกสฺสจฺจํ สทฺธา อคฺติ กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ๑เป๑ อปฺปมาโท อคฺติ
 กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ ตสฺส ยํ รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุทฺถมิเยว
 ปาฏิกงฺขา กุสฺสเถสุ ฐมฺเมสุ โน ปาริหานํติ ๑

[๖๘] เอกํ สํมยํ ภคฺวา สํวคฺติยํ วิหริติ เซตวเน อนาถ-
 มีณฺุทิกสฺส อารามे ๑ เตาเน โช ปน สํมเยน สํมพฺพุตา ภิกฺขุ ปจฺจนาภคฺคํ

เวกกถา ขสฺสํคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สีสกถา สํมาธิกถา ปญฺจวากถา
 วิมฺมุติคฺคกถา วิมฺมุติคฺคญาณทสฺสํนกถา อิมานิ ไช ภิกฺขเว ทสฺส กถาวตฺตุนิ
 อิมํสํ เจ ตุมฺเห ภิกฺขเว ทสฺสนํ กถาวตฺตุนิ อฺปปาทายฺปปาทาย กถํ
 กถเยยฺยถ อิมํสํมฺปิ จนฺทิมสฺสุริยานํ เขวํมหิตฺติกานํ เขวํมหานุกาฉานํ
 เศษสา เศษํ ปริยาทียเยยฺยถ โโก ปน วาโท อญฺเจตฺติคฺคิยานํ ปริพฺพท-
 ชกานนฺตํ ๑

[๗๐] เอกํ สํมยํ ภควา สํวตฺตํ วิหริติ เขตฺตวเน อนาถ-
 บิณฺฑิตกสฺสํ อารามे ๑ เตน ไช ปน สํมเยน สํมพฺพุตา ภิกฺขุ ปจฺจนาภคฺคํ
 บิณฺฑิตฺตปาตปฏิกฺกนฺตา อฺปปุจฺจํนํสํสํสํ สํนฺนิสฺสินฺนา สํนฺนิปตฺติตา อเนกวิหิตํ
 ติวฺจฺฉานกถํ อญฺญตฺตภา วิหฺรณฺติ เสยฺยถํทํ ราชกถํ โจรกถํ มหา-
 มคฺคกถํ ๑ เป ๑ อิติ ภวภวกถํ อิติ วา ๑ ธถ ไช ภควา สํยญฺหสํมยํ
 ปฏิสฺสฺตทานา วุจฺจํโต येเน อฺปปุจฺจํนํสํสํสํ เตนฺปสฺสงุมิ อฺปป-
 สฺสงุมิคฺคฺวา ปญฺเจตฺเต อสฺสเน นิสฺสํทํ นิสฺสํช ไช ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ
 กายนฺคฺคตฺตํ ภิกฺขเว เขตฺตวหิ กถาย สํนฺนิสฺสินฺนา กา จ ปน โว
 อญฺจฺจวากถา วิปฺปกตฺตาทิ ๑ อธิ มยํ ภนฺเต ปจฺจนาภคฺคํ บิณฺฑิตฺตปาต-
 ปฏิกฺกนฺตา อฺปปุจฺจํนํสํสํสํ สํนฺนิสฺสินฺนา สํนฺนิปตฺติตา อเนกวิหิตํ
 ติวฺจฺฉานกถํ อญฺญตฺตภา วิหฺรณฺติ เสยฺยถํทํ ราชกถํ โจรกถํ ๑ เป ๑
 อิติ ภวภวกถํ อิติ วา ๑ น ไช ปเนตํ ภิกฺขเว ตุมฺหากํ ปฏฺฐิรूपิ
 กุตฺตปฺคฺคานํ สํทฺธา อคฺวารสฺมา อนคฺวาริยํ ปพฺพชิตานํ ยํ ตุมฺเห อเนก-
 วิหิตํ ติวฺจฺฉานกถํ อญฺญตฺตภา วิหฺรณฺติ เสยฺยถํทํ ราชกถํ ๑ เป ๑

อิติ ภวาทกถัม อิติ วา ทสยิมานิ ภิกขเว ปาธังธานี จานานิ
 กตมานิ ทส อธิ ภิกขเว ภิกขุ อตุตนา ๑ อปป์ปัจฉโน โหติ
 อปป์ปัจฉนถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา โหติ อปป์ปัจฉโน ๑ ภิกขุ อปป์ปัจฉ-
 นถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ ปาธังเมตัง จานั อตุตนา ๑ สันตุฏฐัง
 โหติ สันตุฏฐังกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา โหติ สันตุฏฐัง ๑ ภิกขุ
 สันตุฏฐังกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ ปาธังเมตัง จานั อตุตนา ๑ ปวิ-
 วิตุโต โหติ ปวิเวกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา โหติ ปวิวิตุโต ๑
 ภิกขุ ปวิเวกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ ปาธังเมตัง จานั อตุตนา ๑
 อธังสญัง โหติ อธังสญังกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา โหติ อธังสญัง
 ๑ ภิกขุ อธังสญังกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ ปาธังเมตัง จานั อตุตนา ๑
 อารทฐวิริโย โหติ วิริยารมถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา โหติ อารทฐ-
 วิริโย ๑ ภิกขุ วิริยารมถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ ปาธังเมตัง จานั
 อตุตนา ๑ สัตถัมปะนุโน โหติ สัตถัมปะนุนถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา
 โหติ สัตถัมปะนุโน ๑ ภิกขุ สัตถัมปะนุนถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ
 ปาธังเมตัง จานั อตุตนา ๑ สมาริสัมปะนุโน โหติ สมาริสัมปะนุ-
 นถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา โหติ สมาริสัมปะนุโน ๑ ภิกขุ สมาริสัมปะนุ-
 นถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ ปาธังเมตัง จานั อตุตนา ๑ ปญญา-
 สัมปะนุโน โหติ ปญญาสัมปะนุนถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทา โหติ ปญญา-
 สัมปะนุโน ๑ ภิกขุ ปญญาสัมปะนุนถกถกถญจ ภิกขุณั กตุตทาติ ปาธังเมตัง
 จานั อตุตนา ๑ วิมุตติสัมปะนุโน โหติ วิมุตติสัมปะนุนถกถกถญจ

ภิกฺขุณฺโณ กตฺตา โหติ วิมุตฺติสํมฺปนฺโน ๑ ภิกฺขุ วิมุตฺติสํมฺปทาภณฺญ๑
 ภิกฺขุณฺโณ กตฺตาติ ปาสัสมฺเมตํ จานํ อตฺตนา ๑ วิมุตฺติวิธานทสฺสํ-
 สํมฺปนฺโน โหติ วิมุตฺติวิธานทสฺสํสํมฺปทาภณฺญ๑ ภิกฺขุณฺโณ กตฺตา โหติ
 วิมุตฺติวิธานทสฺสํสํมฺปนฺโน ๑ ภิกฺขุ วิมุตฺติวิธานทสฺสํสํมฺปทาภณฺญ๑
 ภิกฺขุณฺโณ กตฺตาติ ปาสัสมฺเมตํ จานํ อิมานิ โช ภิกฺขเว ทส ปาสั-
 สานิฏฺฐจฺานานํติ ๑

ยมกกวคฺโค ทติโย ๑

ตสฺสํทฺทานํ

อวิชฺชาตณฺหานิฏฺฐจํ ๑ อเวจฺจ เทว สฺขานิ ๑
 นพกปาเนน เทว ๑ วตฺตูกถา อปเร เทว ๑

อากัํชวคฺโค ทติโย

[๗๑] เขถํ สมฺมํ ภควา สํวคฺคิยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถ-
 ปิณฺฑิกสฺสํ อารามे ตฺตฺร โช ภควา ภิกฺขุ อามนฺเคสิ ภิกฺขโวติ ๑
 ภาทฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสํโส สํ ๑ ภควา เขตฺทโวจ สํมฺปนฺน-
 สํตา ภิกฺขเว วิหริถ สํมฺปนฺนปาทิโมกฺขา ปาทิโมกฺขสํวรํสํวตา วิหริถ
 อจฺวารโกจรสํมฺปนฺนา อณฺมตฺเตสฺ วชฺเชสฺ ภายทสฺสํวํ สํมาทาย สิกฺขถ
 สิกฺขาปเทสฺ อากัํเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํพรหฺมจฺารินํ ปิโย จสฺสํ
 มนาไป ๑ ครุ ๑ ภาวนํโย จาติ สํเตเสวฺวสฺสํ ปริปริการํ อชฺฌตฺตํ

• บ. พ. เทวติ ๑

เจโตสํมถมนุยุตฺโต อนิรากคชฺชฎาโน วิปสุตฺตนาถ สมนุภาโคโต พุฏฺฐุเหตา
 สุญฺญาคาราณํ อากุเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตาภํ อสุตฺตํ จีวรบีณฺฑ-
 ปาตเสนาสํนคิตานํปจฺจุยภោสชฺชปรีกฺขารานนฺติ ตีเถเสวฺวสุตฺตํ ปริปริการี
 อชฺชุตฺตํ เจโตสํมถมนุยุตฺโต อนิรากคชฺชฎาโน วิปสุตฺตนาถ สมนุภาโคโต
 พุฏฺฐุเหตา สุญฺญาคาราณํ อากุเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เยสํหิ
 ปริภุญฺชามิ จีวรบีณฺฑปาตเสนาสํนคิตานํปจฺจุยภោสชฺชปรีกฺขารานํ เต-
 สันฺเต การว มหปฺผลา อสุตฺตํ มหานิสฺสํสาติ ตีเถเสวฺวสุตฺตํ ... พุฏฺฐุเหตา
 สุญฺญาคาราณํ อากุเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย เปตา ภาตีสํโถหิตา
 กาทกตา ปสฺนฺนจิตฺตา อนุสฺสฺตฺรนฺติ เตสํนฺตํ มหปฺผลํ อสุตฺตํ มหา-
 นิสฺสํนฺติ ตีเถเสวฺวสุตฺตํ ... พุฏฺฐุเหตา สุญฺญาคาราณํ อากุเขยฺย เจ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตุญฺโฆ อสุตฺตํ อิตฺถิวิจฺจวฺวบีณฺฑปาตเสนาสํนคิตาน-
 ปจฺจุยภោสชฺชปรีกฺขารานนฺติ ตีเถเสวฺวสุตฺตํ ... พุฏฺฐุเหตา สุญฺญาคาราณ
 อากุเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อโม อสุตฺตํ สํคสุตฺตํ อุนฺนหฺสุตฺตํ อิมฺหฺจฺฉาย
 บีปาสาย ทสฺมกสฺสวาทคปฺลิตวิสฺสปสฺสมุสฺสํสาณํ ทฺรฺกฺคฺคานํ ทฺรฺกฺคานํ อจน-
 ปถานํ อฺปฺปฺปนฺนํ สํวริกานํ เวทนํ ทฺรฺกฺขานํ คิปปานํ (๑) กฏฺกานํ^๒
 สํคานํ^๓ อมฺนาปานํ ปาณฺหฺรณํ อชฺชิวาสกฺชาติโก อสุตฺตํ ตีเถเสว-
 วสุตฺตํ ... พุฏฺฐุเหตา สุญฺญาคาราณํ อากุเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อวตฺตริคฺคิสฺสโห อสุตฺตํ น จ มํ อวตฺตริคฺคิ สฺสฺสฺสฺส อฺปฺปฺปนฺนํ อวตฺตริคฺคิ

๑ อ. พ. เอตฺถนฺตเร ชฺรณนฺติ อตฺถิ ๑ ๒ อ. พ. กฏฺกานํ ๑
 ๓ อ. พ. อสํคานํ ๑

อภิกฺขุยฺย วิหเรยฺยนฺติ ตีเสเสวฺวสุตฺตํ ... พุทฺธา สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภายฺเภาวํ สโห อสุตฺตํ น จ มํ ภายฺเภาวสุตฺตํ
 อภิกฺขุยฺย วิหเรยฺยนฺติ ตีเสเสวฺวสุตฺตํ ... พุทฺธา สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จตฺตุนํ
 ฌานานํ อภิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐชมฺมุสฺสฺสวិหารานํ นิกามตฺถาภี อสุตฺตํ อภิเจตฺตีกา
 อภิเจตฺตีกาภี ตีเสเสวฺวสุตฺตํ ... พุทฺธา สุญฺญาคารานํ อากงฺเขยฺย เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาสวํ ฆยา ฌนาตฺวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺญาวิมุตฺตํ
 ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺฉนิกตฺวา อปฺปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตีเสเสวฺวสุตฺตํ
 ปรีปฺปวริการี อชฺฉตฺตํ เจโตสํมถมนฺยุตฺโต อนิรากตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 วิปฺปสฺสนาย สมนฺนาคโต พุทฺธา สุญฺญาคารานํ สมนฺนสฺสตา ภิกฺขเว วิหเรต สมนฺนปฺปาทิโมกฺข
 ปาติโมกฺขสํวรสฺสวตฺตา วิหเรต อากงฺโคจรสมนฺนนา อณฺุมตฺเตสฺสุ วชฺเชสฺสุ ภายฺสฺสวํ สฺมาทาย สิกฺขต สิกฺขา
 ปเทสฺสุติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตุนฺติ ฯ

[๗๒] เขกั สมนํ ภควา เวสํติยํ วิหริติ มหาเวเน กุฎฺฐาคาร-
 สํสาธาณํ สมนฺพหุเตหิ อภินฺญาเตหิ อภินฺญาเตหิ เถเวหิ สํวเกหิ สทฺธิ
 อายสฺมตฺตา จ ปาเตน^๑ อายสฺมตฺตา จ อปฺปปาเตน^๒ อายสฺมตฺตา จ กกฺกฏเฐน
 อายสฺมตฺตา จ กพฺพิมฺภาน อายสฺมตฺตา จ นิกฏเฐน อายสฺมตฺตา จ กฏิสฺสฺสฺสเณ
 อณฺุเวหิ จ อภินฺญาเตหิ อภินฺญาเตหิ เถเวหิ สํวเกหิ สทฺธิ ฯ
 เตน โส ปน สมนฺเยน สมนฺพหุตา อภินฺญาตา อภินฺญาตา สิจฺฉนํ

๑. บ. พ. จาเลข ๑ ๒. บ. พ. อุปฺปาเตน ๑

ภทฺทเวหิ ภทฺทเวหิ ยานเหหิ ปรมฺปฺราย อํจุจาสฺทฺททา มหาสฺทฺททา มหาวณฺ
 อชฺโฆคาหนฺติ ภคฺควนฺตํ ทลฺลํสํนาย ๑ อถโฆ เตลฺลํ อายสฺมฺนฺตํ เอตทโหสิ
 อิมเ โฆ สํพฺพุตา อภินฺญาตา อภินฺญาตา ติจฺจํวํ ภทฺทเวหิ ภทฺทเวหิ
 ยานเหหิ ปรมฺปฺราย อํจุจาสฺทฺททา มหาสฺทฺททา มหาวณฺ อชฺโฆคาหนฺติ
 ภคฺควนฺตํ ทลฺลํสํนาย สํทฺทกณฺฏกา โฆ ปน ฌานา วุตฺตา ภคฺควตา
 ยนฺนุน มยฺ ยน โคลํคํสํตวนทาโย เตนุปลํงกเมยฺยาม ตตฺถ
 มยฺ อปฺปสฺทฺทา อปฺปกิณฺณา ฉาสฺสุ วิหเรยฺยามาติ อถโฆ เต
 อายสฺมฺนฺโต ยน โคลํคํสํตวนทาโย เตนุปลํงกมฺิสฺสุ ตตฺถ เต
 อายสฺมฺนฺโต อปฺปสฺทฺทา อปฺปกิณฺณา ฉาสฺสุ วิหฺรติ ๑ อถโฆ ภคฺวา
 ภิกฺขุ อามนฺเตสิ กหํ นุ โฆ ภิกฺขเว ปาโล^๑ กหํ อฺปฺปาโล^๒ กหํ
 กกฺกโฆ กหํ กพิมฺโภา กหํ นิโกฆ กหํ กฺวิสฺสโห กหํ นุ
 โฆ เต ภิกฺขเว เถรา สํวกา ตตฺติ ๑ อธิ ภนฺเต เตลฺลํ อ-
 ยสฺมฺนฺตํ เอตทโหสิ อิมเ โฆ สํพฺพุตา อภินฺญาตา อภินฺญาตา
 ติจฺจํวํ ภทฺทเวหิ ภทฺทเวหิ ยานเหหิ ปรมฺปฺราย อํจุจาสฺทฺททา มหาสฺทฺททา
 มหาวณฺ อชฺโฆคาหนฺติ ภคฺควนฺตํ ทลฺลํสํนาย สํทฺทกณฺฏกา โฆ ฌานา
 วุตฺตา ภคฺควตา ยนฺนุน มยฺ ยน โคลํคํสํตวนทาโย เตนุปล-
 ลํงกเมยฺยาม ตตฺถ มยฺ อปฺปสฺทฺทา อปฺปกิณฺณา ฉาสฺสุ วิหเรยฺยามาติ
 อถโฆ เต ภนฺเต อายสฺมฺนฺโต ยน โคลํคํสํตวนทาโย เตนุ-
 ปลํงกมฺิสฺสุ ตตฺถ เต อายสฺมฺนฺโต อปฺปสฺทฺทา อปฺปกิณฺณา ฉาสฺสุ

๑. อ. พ. จาโล ๑ ๒. อ. พ. อู่ปะจาโล ๑

วิหรนุคฺติ ๑ ๓ำรุ ๓ำรุ ภิกฺขเว ยถา เต มหาสāvกา ๓มฺมา
 พฺยากรมฺนา พฺยากรเวยฺยํ ๓ทฺทกณฺฏกา หิ ภิกฺขเว ฌานา อุกฺตา
 มยา ทสฺยิเม ภิกฺขเว กณฺฏกา กตฺเม ทสฺ ปวีเวการามสฺส
 ๓คณิการามคํ กณฺฏโก อสฺสภนิมิตฺตานุโยคํ อญฺยุคฺตสฺส ๓ภนิมิตฺตา-
 นุโยโค กณฺฏโก อิทฺทริเยสฺส คฺคฺคฺตทวารสฺส วิสฺฐทสฺสํ กณฺฏโก
 พุรหฺมจฺริยสฺส มาตฺตคามุปฺจาโร กณฺฏโก ปจฺมสฺส ฌานสฺส ๓ทฺโท
 กณฺฏโก ทฺคฺติยสฺส ฌานสฺส วิตฺถกฺกวิจฺจาภา กณฺฏกา ตติยสฺส
 ฌานสฺส ปิตฺติ กณฺฏกา จคฺคฺตสฺส ฌานสฺส อสฺสสํปสฺสสํสา กณฺฏกา
 ๓ญฺญาเวทยิตฺติโรชฺมาปคฺติยา ๓ญฺญา จ เวทนา จ กณฺฏกา ภาโค
 กณฺฏโก โทโส กณฺฏโก อกณฺฏกา ภิกฺขเว วิหรถ อกณฺฏกา
 นิกณฺฏกา ภิกฺขเว วิหรถ อกณฺฏกา ภิกฺขเว อรหนฺโต อกณฺฏกา
 นิกณฺฏกา ภิกฺขเว อรหนฺโตติ ๑

[๗๓] ทสฺยิเม ภิกฺขเว ๓มฺมา อិฏฺฐจํ กนฺตา มนาปฺภา ทฺตฺตภา
 โถกสฺมึ กตฺเม ทสฺ โภคา อิฏฺฐจํ กนฺตา มนาปฺภา ทฺตฺตภา
 โถกสฺมึ วนฺโณ อิฏฺฐจํ กนฺโต มนาปฺ ๓ตฺตภา โถกสฺมึ อวิคฺคฺยํ
 อิฏฺฐจํ กนฺตํ มนาปฺ ๓ตฺตภา โถกสฺมึ ๓สฺตานิ อิฏฺฐจํ กนฺตานิ มนาปฺนิ
 ทฺตฺตภา นิ โถกสฺมึ พุรหฺมจฺริยํ อิฏฺฐจํ กนฺตํ มนาปฺ โถกสฺมึ มิตฺตา
 อิฏฺฐจํ กนฺตา มนาปฺภา ทฺตฺตภา โถกสฺมึ พฺพหุสฺจจํ อิฏฺฐจํ กนฺตํ
 มนาปฺ ๓ตฺตภา โถกสฺมึ ปญฺญา อิฏฺฐจํ กนฺตา มนาปฺภา ทฺตฺตภา

นิสินฺหา โข มิคสาธา อุปาธิกา อายสฺมนุตฺตํ อานนฺทํ เขตทโวจ กถํถา
 นามายํ ภาณเต อานนฺท ภาควตา ฆมฺโม เทสฺสโต อณฺเวยโย ยตุร
 หิ นาม พุทฺทมฺจาร์ ๑ อพุทฺทมฺจาร์ ๑ อุโภ สํสํมคตฺติกา ภวิสฺสํนุติ
 อภิสฺมฺปรายํ มีตา เม ภาณเต ปุราโณ พุทฺทมฺจาร์ อโหสิ อาราจารย์
 วิโรโต เมธุนา ความธมฺมา โส กาทกโต ภาควตา พุยาगतโต สกทาคามิ
 สฺสฺสโต สฺสฺสํ กายํ อุปปนฺโนติ มีตุ บิโย เม ภาณเต อีสฺสทฺสโต
 อพุทฺทมฺจาร์ อโหสิ สทวารสฺนุจฺจโส โสมี กาทกโต ภาควตา พุยาगतโต
 สกทาคามิ สฺสฺสโต สฺสฺสํ กายํ อุปปนฺโนติ กถํถา นามายํ ภาณเต
 อานนฺท ภาควตา ฆมฺโม เทสฺสโต อณฺเวยโย ยตุร หิ นาม พุทฺทมฺจาร์
 ๑ อพุทฺทมฺจาร์ ๑ อุโภ สํสํมคตฺติกา ภวิสฺสํนุติ อภิสฺมฺปรายนุติ ๑
 เขวเมว โข ปเนตํ ภคินิ ภาควตา พุยาगतนุติ อถโฆ อายสฺมา
 อานนฺโท มิคสาธาย อุปาธิกาย นิเวสฺเน บิณฺฑุทฺปาตํ คเหตุวา อจฺจสา
 ยาสฺนา ปกุกามิ อถโฆ อายสฺมา อานนฺโท ปจฺจนาภตฺตํ บิณฺฑุทฺปาต-
 ปฏฺฐิกนฺโต เยน ภาควา เตนฺุปลฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภาควนฺตํ
 อภิวาทเหตุวา เขกมฺนฺตํ นิสฺสํทิ เขกมฺนฺตํ นิสฺสํนโน โข อายสฺมา อานนฺโท
 ภาควนฺตํ เขตทโวจ อิทาหํ ภาณเต ปุพฺพพฺนฺหสฺมยํ นินฺวาเสตฺตฺวา ปตฺต-
 จีวรมาทาย เยน มิคสาธาย อุปาธิกาย นิเวสฺนํ เตนฺุปลฺสงฺกมิ
 อุปฺสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสฺเน นิสฺสํทิ อถโฆ ภาณเต มิคสาธา
 อุปาธิกา เยนาหํ เตนฺุปลฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาทเหตุวา
 เขกมฺนฺตํ นิสฺสํทิ เขกมฺนฺตํ นิสฺสํนนา โข มิคสาธา อุปาธิกา มํ

เขตทโวจ กถักถา นามายั ฆนุเต ขานนุท ฆควตา ฆโม เทลโโต
 ฆญญโย ยตุร หิ นาม พุรหุมจาร์ จ ฆพุรหุมจาร์ จ ฆุโภ
 สัมถัมคคิกา ฆวิถุสัสนุติ ฆภิสัสมุปรายั บี้ตา เม ฆนุเต ปุราโน
 พุรหุมจาร์ ฆโหสิ ฆวารจาร์ ฆวิโรต เมถุนา คามฆมุมา โส ฆากถโกโต
 ฆควตา พุยาโกโต สัถทาคามี่ สัถุโต ฆุสัถิ์ ฆาย ฆุปปนุโนติ บี้ค
 บี้โย เม ฆนุเต ฆิสัถุคโโต ฆพุรหุมจาร์ ฆโหสิ สัถวารสัถุฆุโจ โสบี
 ฆากถโกโต ฆควตา พุยาโกโต สัถทาคามี่ สัถุโต ฆุสัถิ์ ฆาย ฆุปปนุโนติ
 กถักถา นามายั ฆนุเต ขานนุท ฆควตา ฆโม เทลโโต ฆญญโย
 ยตุร หิ นาม พุรหุมจาร์ จ ฆพุรหุมจาร์ จ ฆุโภ สัมถัมคคิกา
 ฆวิถุสัสนุติ ฆภิสัสมุปรายนุติ ฆเอว ฆุคเต ฆหิ ฆนุเต ฆิมิถัสถั ฆุปาสัถิ์
 ฆเขตทโวจ ฆเอวเมว ฆโฆ ปเนคั ฆภินิ ฆควตา พุยาถนุติ ฆกา
 ฆานนุท ฆิมิถัสถา ฆุปาสัถิกา ฆาธา ฆพุยตุตา ฆนุชกา ฆนุชกปนุญา
 ฆเก จ ปุริสัปุกุคธา ปโรปริยญาเน ฆสัถิมิ ขานนุท ปุกุคธา
 สัถุโต สัถุวิฆฆมานา ฆโถถัสมี่ ฆคเม ฆส ฆิชานนุท ฆเอฆุโจ ปุกุคโโต
 ฆุสัถิ์โโต ฆโหติ ฆคญจ ฆเอโตวิฆมุคัถิ ปณญาวิฆมุคัถิ ฆถาฆุคัถิ ฆนุปฆานาติ
 ฆยตุถุสัถิ์ คั ฆุสัถิ์สัถุยั ฆปวิเสสัถิ์ ฆนิรุฆณติ ฆคสัถิ์ สัถุเนนบี ฆอกคั ฆโหติ
 ฆาฆุสัถุเจเนบี ฆอกคั ฆโหติ ฆอิฆุฆิยามี ฆนุปฆุอิฆุฆุฆุ ฆโหติ สัถุมยิกมุขิ
 ฆิมุคัถิ ฆน ฆภติ โส ฆายสัถิ์ ฆเอทา ปรมุฆรณา ฆานาย ปเวติ
 ฆโน ฆิเสสัถาย ฆานคามี่เยว ฆโหติ ฆโน ฆิเสสัถคามี่ ฆอิฆ ปนानนุท
 ฆเอฆุโจ ปุกุคโโต ฆุสัถิ์โโต ฆโหติ ฆคญจ ฆเอโตวิฆมุคัถิ ปณญาวิฆมุคัถิ

ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺตสุตฺตํ ตํ ทุสฺสํตฺถํ อปฺริเสตฺตํ นิรุชฺฌติ ตฺสฺสํ
 สวณฺณํ กตํ โหติ พาหุสฺสจฺเจณํ กตํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาปํ สุปฺปฏฺฐิวิทุรํ
 โหติ สํมยิกมฺภูมํ วิมฺมุตฺตํ ตภฺติ โส กายสุตฺตํ เกทา ปรมฺมรณฺนา
 วิเสตฺสาย ปเวติ โน หานาย วิเสตฺคามํเขว โหติ โน หานคามํ
 ตฺตฺรณนฺนท ปมาณิกา ปมินฺนติ อิมสฺสํสาปํ เตว ชฺมุมา อปฺรสุตฺตํ
 เตว ชฺมุมา กถฺมา เนตฺตํ เอโก หีนโน เอโก ปณฺโฑติ ตฺตฺตฺวิ
 เตตฺตํ อานนฺท โหติ ทํชฺรตฺตํ อหิตาย ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปุคฺคโต ทุสฺสํโต โหติ ตฺต
 ปชานาติ ยตฺตสุตฺตํ ตํ ทุสฺสํตฺถํ อปฺริเสตฺตํ นิรุชฺฌติ ตฺสฺสํ สวณฺณํ
 กตํ โหติ พาหุสฺสจฺเจณํ กตํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาปํ สุปฺปฏฺฐิวิทุรํ โหติ
 สํมยิกมฺภูมํ วิมฺมุตฺตํ ตภฺติ อຍံ อานนฺท ปุคฺคโต อมฺมฺนา ปุริเมน
 ปุคฺคเตน อภิกฺกนฺตฺตฺโร ๑ ปณฺโฑตฺตฺโร ๑ ตํ กิสุตฺตํ เหตุ อิมญฺหิ
 อานนฺท ปุคฺคตํ ชฺมุมโตโต นิพฺพหฺติ ตทฺนนฺตฺรํ โโก ชานะยฺย อญฺจตฺร
 ตถาคเตน ตฺสฺมา ติหานนฺท มา ปุคฺคเตสฺส ปมาณิกา อหฺวตฺต
 มา ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺหิตฺตฺต มนฺตฺตฺตฺตฺต หานนฺท ปุคฺคโต ปุคฺคเตสฺส
 ปมาณํ คณฺหฺนโต อหฺนฺจจฺจนฺท ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺหฺนฺยํ โย
 วา ปนฺสฺส มาทิสฺส ๑ อธิ ปนฺนนฺท เอกจฺโจ ปุคฺคโต สฺสฺวา โหติ
 ตฺต
 ตํ สฺสํ อปฺริเสตฺตํ นิรุชฺฌติ ตฺสฺสํ สวณฺณํ อกตํ โหติ พาหุ-
 สฺสจฺเจณํ อกตํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาปํ อปฺปฏฺฐิวิทุรํ โหติ สํมยิกมฺภูมํ

๘๕] ทศกัณฐ์ประณาสเท อากัณฐโก ตติโย ๑๕๓
 ๘๕] ทศกัณฐ์ประณาสเท อากัณฐโก ตติโย ๑๕๓
 วิมุตติ น ตภติ โส ภายสุส เกทา ปรมุมนนา หานาย ปเวติ
 โน วิเสส่าย หานคาม์เยว โหติ โน วิเสสคาม์ อิจานนุท เอกจโจ
 ปุคฺคโต สัตวา โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตติ ปณฺณาวิมุตติ ยถากุคฺ
 ปชานาติ ยตฺถสุส ตํ สัตํ อปฺริเสสํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สวเนนมี
 กตํ โหติ พาหุสฺสเจเนมี กตํ โหติ ทิวฺจิชยาบี สุปฺปฏิวิทฺธํ โหติ
 สํมยิกมฺบี วิมุตติ ตภติ โส ภายสุส เกทา ปรมุมนนา วิเสส่าย
 ปเวติ โน หานาย วิเสสคาม์เยว โหติ โน หานคาม์ ตตฺตฺรา-
 นนุท ๑เป๑ อหฺนฺจานนุท ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺเหยฺยํ โย วา
 ปนฺสุส มาทีโส ๑ อธิ ปนาณนุท เอกจโจ ปุคฺคโต ติวฺพราโค โหติ
 ตณฺจ เจโตวิมุตติ ปณฺณาวิมุตติ ยถากุคฺ นปฺปชานาติ ยตฺถสุส
 โส วาโค อปฺริเสสํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สวเนนมี ยกตํ โหติ พาหุ-
 สฺสเจเนมี กตํ โหติ ทิวฺจิชยาบี อปฺปฏิวิทฺธํ โหติ สํมยิกมฺบี
 วิมุตติ น ตภติ โส ภายสุส เกทา ปรมุมนนา หานาย ปเวติ
 โน วิเสส่าย หานคาม์เยว โหติ โน วิเสสคาม์ อธิ ปนาณนุท
 เอกจโจ ปุคฺคโต ติวฺพราโค โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตติ ปณฺณาวิมุตติ
 ยถากุคฺ ปชานาติ ยตฺถสุส โส วาโค อปฺริเสสํ นิรุชฺฌติ ตสฺส
 สวเนนมี กตํ โหติ พาหุสฺสเจเนมี กตํ โหติ ทิวฺจิชยาบี สุปฺปฏิวิทฺธํ
 โหติ สํมยิกมฺบี วิมุตติ ตภติ โส ภายสุส เกทา ปรมุมนนา
 วิเสส่าย ปเวติ โน หานาย วิเสสคาม์เยว โหติ โน หานคาม์
 ตตฺตฺรานนุท ๑เป๑ อหฺนฺจานนุท ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺเหยฺยํ โย

วา ปนฺตฺสํ มาทิสํ ฯ อธิ ปนฺนํนุทฺ เอกจฺโจ ปุคฺคโต โภชนํ โหติ
 ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสุตฺตํ
 ใสํ โภชํ อปฺริเสตฺสํ นิรุชฺฌติ ตสฺสํ สวณฺณํ อกคํ โหติ
 พาหุสฺสจฺเจนํ อกคํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาํ อปฺปปฏิวิทฺธํ โหติ ตํมยิกมฺบิ
 วิมุตฺติํ น ฅภติ ใสํ กายสุตฺตํ เมทา ปรมฺมวณฺนา หานาย ปเวติ
 โน วิเสสําย หานคามํเยว โหติ โน วิเสสํคามํ อธิ ปนฺนํนุทฺ
 เอกจฺโจ ปุคฺคโต โภชนํ โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺถสุตฺตํ ใสํ โภชํ อปฺริเสตฺสํ นิรุชฺฌติ ตสฺสํ
 สวณฺณํ กคํ โหติ พาหุสฺสจฺเจนํ กคํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาํ สฺสฺปปฏิวิทฺธํ
 โหติ ตํมยิกมฺบิ วิมุตฺติํ ฅภติ ใสํ กายสุตฺตํ เมทา ปรมฺมวณฺนา
 วิเสสําย ปเวติ โน หานาย วิเสสํคามํเยว โหติ โน หานคามํ
 ตฺตฺรณนุทฺ ฯ ๑.๒.๑ อหฺนจฺจณนุทฺ ปุคฺคเตสฺสํ ปมาณํ คณฺนุเหยฺยํ โย
 วา ปนฺตฺสํ มาทิสํ ฯ อธิ ปนฺนํนุทฺ เอกจฺโจ ปุคฺคโต อุตฺถโต
 โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
 ยตฺถสุตฺตํ อุตฺถจฺจํ อปฺริเสตฺสํ นิรุชฺฌติ ตสฺสํ สวณฺณํ อกคํ โหติ
 พาหุสฺสจฺเจนํ อกคํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาํ อปฺปปฏิวิทฺธํ โหติ ตํมยิกมฺบิ
 วิมุตฺติํ น ฅภติ ใสํ กายสุตฺตํ เมทา ปรมฺมวณฺนา หานาย ปเวติ
 โน วิเสสําย หานคามํเยว โหติ โน วิเสสํคามํ อธิ ปนฺนํนุทฺ
 เอกจฺโจ ปุคฺคโต อุตฺถโต โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺถสุตฺตํ อุตฺถจฺจํ อปฺริเสตฺสํ นิรุชฺฌติ ตสฺสํ

สวณณมึ กตํ โหติ พาสุสจฺเจณมึ กตํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาบี สุปฺปญฺญิวิทฺธํ
 โหติ สํมยิกมมึ วิมุตฺตํ ตภติ โส ภายสฺสํ เกทา ปรมมรณา
 วิเสสําย ปเรติ โน หานาย วิเสสคามึเขว โหติ โน หานคามึ
 ตตฺตฺวานนุท ปมาณิกา ปมินนฺติ อิมสฺสํสํ เตว ชมฺมา อปรสฺสํสํ
 เตว ชมฺมา กสฺมา เนสํ เอโก ทีโน เอโก ปณฺโฑติ ตณฺหิ
 เตสํ อานนฺท โหติ ทึชฺรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย ตตฺตฺวานนุท ยวํ
 ปุคฺคโต อุกฺขโต โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ ยตฺถสฺสํ ตํ อุกฺขจฺจํ อปริเสสํ นิสฺสุมติ ตสฺสํ
 สวณณมึ กตํ โหติ พาสุสจฺเจณมึ กตํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาบี สุปฺปญฺญิวิทฺธํ
 โหติ สํมยิกมมึ วิมุตฺตํ ตภติ อยํ อานนฺท ปุคฺคโต อมฺภา
 ปุริเมน ปุคฺคเตน อภิกฺกนฺตโตโร จ ปณฺโฑตโตโร จ ตํ กิถฺสํ เหตุ
 อิมณฺหิ อานนฺท ปุคฺคตํ ชมฺมโสโต นิสฺสพฺพติ ตทนนฺตรํ โโก ซาเนยฺย
 อณฺวตฺตฺว ตถาคเตน ตสฺมา ติหानนฺท มา ปุคฺคเตสฺส ปมาณิกา
 อหฺวตฺถ มา ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺหิตฺถ มณฺวติ หานนฺท ปุคฺคโต
 ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺหนฺโต อหฺวจานนฺท ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ
 คณฺเหยยํ โย วา ปนฺสฺส มาทีโส ๑ กา จานนฺท มิคสํธา อฺปาถิกา
 พาลา อพฺยตฺตา อนฺชกา อนฺชกปณฺณวา เก ๑ ปุริสฺปุคฺคตา
 ปโรปริยวาทเน อิเม โช อานนฺท ทสํ ปุคฺคตา สฺนฺโต สํวิชฺชมาเน
 โลกสฺมึ ยถารูเปน อานนฺท สํเตน ปุราโณ สมนฺนาคโต อโหสิ
 ตถารูเปน สํเตน อิติทฺตฺโต สมนฺนาคโต อภวิสฺสํ นยฺช ปุราโณ

สกทกษัตริย์ ปหาตุ วิจิทิจนุ ปหาตุ สัตพุพคตปรามาฬ ปหาตุ กตเม
 คโย อโยนิไล มนสิการ อบรมหาย กุมมคคเสวน อบรมหาย เจตไล
 ตันตค อบรมหาย อิเม โช ภิกขเว คโย รมเม อบรมหาย อภพโพ
 สกทกษัตริย์ ปหาตุ วิจิทิจนุ ปหาตุ สัตพุพคตปรามาฬ ปหาตุ
 คโย ภิกขเว รมเม อบรมหาย อภพโพ อโยนิไล มนสิการ ปหาตุ
 กุมมคคเสวน ปหาตุ เจตไล ตันตค ปหาตุ กตเม คโย มุจจัสจจ
 อบรมหาย อสมุชชเวณ อบรมหาย เจตไล วิกุเขป อบรมหาย อิเม
 โช ภิกขเว คโย รมเม อบรมหาย อภพโพ อโยนิไล มนสิการ ปหาตุ
 กุมมคคเสวน ปหาตุ เจตไล ตันตค ปหาตุ คโย ภิกขเว รมเม
 อบรมหาย อภพโพ มุจจัสจจ ปหาตุ อสมุชชเวณ ปหาตุ เจตไล
 วิกุเขป ปหาตุ กตเม คโย อริยาน อทสสันกมยค อบรมหาย
 อริยรมม อิสตคกมยค อบรมหาย อปรามภจิตคค อบรมหาย อิเม
 โช ภิกขเว คโย รมเม อบรมหาย อภพโพ มุจจัสจจ ปหาตุ อสมุช-
 ชเวณ ปหาตุ เจตไล วิกุเขป ปหาตุ คโย ภิกขเว รมเม
 อบรมหาย อภพโพ อริยาน อทสสันกมยค ปหาตุ อริยรมม อิสตค-
 กมยค ปหาตุ อปรามภจิตคค ปหาตุ กตเม คโย อทุจจจ อบรมหาย
 อสรว อบรมหาย ทุสัสถย อบรมหาย อิเม โช ภิกขเว คโย รมเม
 อบรมหาย อภพโพ อริยาน อทสสันกมยค ปหาตุ อริยรมม อิสตค-
 กมยค ปหาตุ อปรามภจิตคค ปหาตุ คโย ภิกขเว รมเม อบรมหาย
 อภพโพ อทุจจจ ปหาตุ อสรว ปหาตุ ทุสัสถย ปหาตุ กตเม

คโย อสฺสทฺธิยํ อปฺปฬาย อวทณฺณคฺคํ อปฺปฬาย โสสฺสขํ อปฺปฬาย
 อิมเ โช ภิกฺขเว คโย รมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อฺพุทฺธจํ ปหาตุํ
 อสฺสวํ ปหาตุํ ทุสฺสํสฺสยํ ปหาตุํ คโย ภิกฺขเว รมฺเม อปฺปฬาย
 อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุํ อวทณฺณคฺคํ ปหาตุํ โสสฺสขํ ปหาตุํ กตเม
 คโย อนาทริยํ อปฺปฬาย โทวจสฺสํสฺสํ อปฺปฬาย ปาปมิตฺตคฺคํ อปฺปฬาย
 อิมเ โช ภิกฺขเว คโย รมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุํ
 อวทณฺณคฺคํ ปหาตุํ โสสฺสขํ ปหาตุํ คโย ภิกฺขเว รมฺเม อปฺปฬาย
 อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุํ โทวจสฺสํสฺสํ ปหาตุํ ปาปมิตฺตคฺคํ ปหาตุํ กตเม
 คโย อหิริกํ อปฺปฬาย อนินฺตคฺคปฺปํ อปฺปฬาย ปมาทํ อปฺปฬาย
 อิมเ โช ภิกฺขเว คโย รมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุํ
 โทวจสฺสํสฺสํ ปหาตุํ ปาปมิตฺตคฺคํ ปหาตุํ อหิริโกยํ ภิกฺขเว อนินฺตคฺคปฺปํ
 ปมคฺคโต โหติ โส ปมคฺคโต สฺमानอ อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุํ
 โทวจสฺสํสฺสํ ปหาตุํ ปาปมิตฺตคฺคํ ปหาตุํ โส ปาปมิตฺตคฺคโต สฺमानอ
 อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุํ อวทณฺณคฺคํ ปหาตุํ โสสฺสขํ ปหาตุํ โส
 กุสฺสํโต สฺमानอ อภพฺโพ อฺพุทฺธจํ ปหาตุํ อสฺสวํ ปหาตุํ ทุสฺสํสฺสยํ ปหาตุํ
 โส ทุสฺสํสฺสโต สฺमानอ อภพฺโพ อริยานํ อทสฺสํสฺสณมฺมุคฺคํ ปหาตุํ อริยชมฺมํ
 อสฺสํสฺสคฺคณฺมุคฺคํ ปหาตุํ อฺพารมฺภจิตฺตคฺคํ ปหาตุํ โส อฺพารมฺภจิตฺตคฺคโต
 สฺमानอ อภพฺโพ มฺมุจฺจํสฺสจํ ปหาตุํ อสฺสมฺปชฺชณฺณํ ปหาตุํ เจตโธ วิกฺขิตฺตคฺค-
 จิตฺตคฺคํ ปหาตุํ โส วิกฺขิตฺตคฺคจิตฺตคฺคโต สฺमानอ อภพฺโพ อโยนิโธ มนสิการํ
 ปหาตุํ กุมฺมุคฺคเสวณํ ปหาตุํ เจตโธ ตึนฺตคฺคํ ปหาตุํ โส ตึนฺจิตฺตคฺคโต

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

• อ. พ. วิจิตรจิตร ๑

ปหาตุ เจตโส ถีนตุต ปหาตุ โดย ภิกขเว ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ
 มุฏฺฐัจจํ ปหาตุ อสฺมฺปนฺณํ ปหาตุ เจตโส วิกุเขปํ ปหาตุ กตเม
 โดย อริยานํ อทฺถสฺนณฺมยํ ปหาย อริยชฺมมํ โสฺถตุกฺมยํ ปหาย
 อฺปนฺนํ ปหาย อิมे โข ภิกขเว โดย ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ
 มุฏฺฐัจจํ ปหาตุ อสฺมฺปนฺณํ ปหาตุ เจตโส วิกุเขปํ ปหาตุ
 โดย ภิกขเว ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อริยานํ อทฺถสฺนณฺมยํ ปหาตุ
 อริยชฺมมํ โสฺถตุกฺมยํ ปหาตุ อฺปนฺนํ ปหาตุ กตเม โดย
 อฺทฺทจฺจํ ปหาย อสฺมวํ ปหาย ทฺถสฺสํ ปหาย อิมे โข ภิกขเว
 โดย ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อริยานํ อทฺถสฺนณฺมยํ ปหาตุ อริยชฺมมํ
 โสฺถตุกฺมยํ ปหาตุ อฺปนฺนํ ปหาตุ โดย ภิกขเว ชมฺเม
 ปหาย ภพฺโพ อฺทฺทจฺจํ ปหาตุ อสฺมวํ ปหาตุ ทฺถสฺสํ ปหาตุ กตเม
 โดย อสฺสํทฺธิยํ ปหาย อวทฺถนฺนํ ปหาย โกสฺสขํ ปหาย อิมे
 โข ภิกขเว โดย ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อฺทฺทจฺจํ ปหาตุ อสฺมวํ ปหาตุ
 ทฺถสฺสํ ปหาตุ โดย ภิกขเว ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อสฺสํทฺธิยํ
 ปหาตุ อวทฺถนฺนํ ปหาตุ โกสฺสขํ ปหาตุ กตเม โดย อนาทรียํ
 ปหาย โทวจสฺสํ ปหาย ปาปมิตฺตํ ปหาย อิมे โข ภิกขเว
 โดย ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อสฺสํทฺธิยํ ปหาตุ อวทฺถนฺนํ ปหาตุ
 โกสฺสขํ ปหาตุ โดย ภิกขเว ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อนาทรียํ
 ปหาตุ โทวจสฺสํ ปหาตุ ปาปมิตฺตํ ปหาตุ กตเม โดย อหิริกํ
 ปหาย อโนตฺตปฺปํ ปหาย ปมาทํ ปหาย อิมे โข ภิกขเว โดย

รมฺเม ปหาย ภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุํ โทวจสฺสํคํ ปหาตุํ ปาปมิตฺตคํ
 ปหาตุํ หิริมาຍํ ภิกฺขเว โอคฺคตปฺปํ อปฺปมคฺโค โหติ โส อปฺป-
 มคฺโค สฺमानโน ภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุํ โทวจสฺสํคํ ปหาตุํ ปาปมิตฺตคํ
 ปหาตุํ โส กฺลฺยาณมิตฺโค สฺमानโน ภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุํ อว-
 ทณฺณคํ ปหาตุํ โกสฺซขฺขํ ปหาตุํ โส อารทฺธิวิริโย สฺमानโน ภพฺโพ
 อุตฺตจฺจํ ปหาตุํ อสฺสวํ ปหาตุํ ทุสฺสํคํ ปหาตุํ โส สํถวา สฺमानโน
 ภพฺโพ อริยานํ อทสฺสํคํ ปหาตุํ อริยชฺชมํ อสฺสคฺคกมฺบคํ ปหาตุํ
 อปฺปารมฺภคฺคคํ ปหาตุํ โส อปฺปารมฺภคฺคโค สฺमानโน ภพฺโพ มุจฺจ-
 สํคํ ปหาตุํ อสฺสมปชฺชณฺณํ ปหาตุํ เจตโส วิกฺเขปํ ปหาตุํ โส
 อวิจฺจิตฺตคฺคโค สฺमानโน ภพฺโพ อโยนิโส มนสิการํ ปหาตุํ กุมฺมคฺค-
 เสณํ ปหาตุํ เจตโส ตันคคํ ปหาตุํ โส อตฺถนจิตฺโค สฺमानโน ภพฺโพ
 สํกฺกายทิวฺจํ ปหาตุํ วิจิจฺจณํ ปหาตุํ สํสพฺพคฺคปฺปารมํ ปหาตุํ โส
 อวิจิจฺจโน สฺमानโน ภพฺโพ ภาคํ ปหาตุํ โทสํ ปหาตุํ โมหํ ปหาตุํ
 ภาคํ ปหาย โทสํ ปหาย โมหํ ปหาย ภพฺโพ ชาตํ ปหาตุํ ชริ
 ปหาตุํ มรณํ ปหาตุณฺติ ฯ

[๗๗] ทสฺหิ ภิกฺขเว อสฺสทฺธมฺเมหิ สมนฺนาคโค กากโก กคเมหิ
 ทสฺหิ ชฺสํ ๑ ปคพฺโภ ๑ ตินฺตโน ๑ มหคฺชโส ๑ ตฺถุโ ๑
 อการุณิกโก ๑ ทฺพฺพโต ๑ โอรวํ ๑ มุจฺจสฺสํคิ ๑ เนจฺยิกโก ๑
 อิเมหิ โช ภิกฺขเว ทสฺหิ อสฺสทฺธมฺเมหิ สมนฺนาคโค กากโก เอเวเว

๑. บ.พ. โอรวิตา ฯ

อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ จานํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช ปาปมิตฺตโค
 สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ
 จานํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช กุสฺสโค สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย
 อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ จานํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท
 ภาิกุชฺช มุฏฺฐสฺสํคตฺติ สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ
 อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ จานํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช อสฺนคฺคฺกุโจ
 สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ
 จานํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช ปาปํจฺจโน สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย
 อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ จานํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท
 ภาิกุชฺช มิจฺจนาทิจฺจโก สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ
 อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ จานํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช อิมเมหิ โช
 ทสฺหิ ฌมฺเมหิ สฺมฺนฺนาคโค อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ
 อาปชฺชิสฺสํคตฺติ เนคํ จานํ วิชฺชติ ฯ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช สฺทฺโข สฺมาโน
 อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ จานํเมคํ
 วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช สฺสํทวา สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย
 อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ จานํเมคํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท
 ภาิกุชฺช พหุสฺสํคโค สฺสํทโร สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ
 เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ จานํเมคํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช สฺวํจ
 สฺมาโน อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย อุกฺกมฺมิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อาปชฺชิสฺสํคตฺติ
 จานํเมคํ วิชฺชติ โส วตฺตานนฺท ภาิกุชฺช กถฺตฺตยาณมิตฺตโค สฺมาโน อิมสฺมํ

ธมฺมวินเย อุกฺกมฺหิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อปฺปชฺชิสฺสํคํคิ จานเมตํ วิชฺชติ
โส วตฺถานนฺท ภิภฺชฺช อารทฺทวิโรย สฺมาโน อิมสฺมํ ธมฺมวินเย อุกฺกมฺหิ
วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อปฺปชฺชิสฺสํคํคิ จานเมตํ วิชฺชติ โส วตฺถานนฺท ภิภฺชฺช
อฺปฺปจฺฉิตฺตํคิ สฺมาโน อิมสฺมํ ธมฺมวินเย อุกฺกมฺหิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ
อปฺปชฺชิสฺสํคํคิ จานเมตํ วิชฺชติ โส วตฺถานนฺท ภิภฺชฺช สฺนฺคฺคฺคฺจ สฺมาโน
อิมสฺมํ ธมฺมวินเย อุกฺกมฺหิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อปฺปชฺชิสฺสํคํคิ จานเมตํ
วิชฺชติ โส วตฺถานนฺท ภิภฺชฺช อปฺปจฺจฺจโน สฺมาโน อิมสฺมํ ธมฺมวินเย
อุกฺกมฺหิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ อปฺปชฺชิสฺสํคํคิ จานเมตํ วิชฺชติ โส วตฺถานนฺท
ภิภฺชฺช สฺมฺมาทฺทฺจฺจโก สฺมาโน อิมสฺมํ ธมฺมวินเย อุกฺกมฺหิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ
อปฺปชฺชิสฺสํคํคิ จานเมตํ วิชฺชติ โส วตฺถานนฺท ภิภฺชฺช อิมฺหิ ไช
ทสฺหิ ธมฺเมหิ สฺมฺนฺนาคโต อิมสฺมํ ธมฺมวินเย อุกฺกมฺหิ วิรูปฺหิ เวปฺตุถํ
อปฺปชฺชิสฺสํคํคิ จานเมตํ วิชฺชติ" ๑

[๘๓] อถฺช อายสฺมา ปุณฺณนิโย เยน ภควา เตนฺปสงฺกมิ
อฺปฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํติ เอกมนฺตํ นิสฺสนฺโน
ไช อายสฺมา ปุณฺณนิโย ภควนฺตํ เขตฺทโวจ โโก นุ ไช ภาเต
เหตุ โโก ปจฺจโย เยน อปฺเปกทา ตถาคตํ ธมฺมเทสฺนา ปฏฺฐิภาติ
อปฺเปกทา น ปฏฺฐิภาตํคิ ๑ สทฺโธ ๑ ปุณฺณนิโย ภิภฺชฺช โหติ โน
๑ อฺปฺปสงฺกมิตา เณว ตาว ตถาคตํ ธมฺมเทสฺนา ปฏฺฐิภาติ ยโต
๑ ไช ปุณฺณนิโย ภิภฺชฺช สทฺโธ ๑ โหติ อฺปฺปสงฺกมิตา ๑ เหว

• อ. พ. วิชชตีติ ๑

ตถาคคํ ฌมฺมเทสํนา ปฏฺฐิภาติ สทฺโธ ๑ ปุณฺณนิย ภิกฺขุ โหติ
 อฺปสงฺกมิตา ๑ โน ๑ ปยิริปาสิตา ... ปยิริปาสิตา ๑ โน ๑
 ปริปฺพุจฺจิตา ... ปริปฺพุจฺจิตา ๑ โน ๑ โอิหิตโสโต ฌมฺมํ สฺสุณฺนาติ ...
 โอิหิตโสโต ๑ ฌมฺมํ สฺสุณฺนาติ โน ๑ สฺสุตฺวา ฌมฺมํ ฌาเวติ ... สฺสุตฺวา
 ๑ ฌมฺมํ ฌาเวติ โน ๑ ฌตฺถนํ ฌมฺมานํ อตฺถํ อฺปปริกฺขติ ...
 ฌตฺถนญฺจ ฌมฺมานํ อตฺถํ อฺปปริกฺขติ โน ๑ อตฺถมญฺจาย ฌมฺม-
 มญฺจาย ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺฐิปนฺโน โหติ ... อตฺถมญฺจาย ฌมฺมมญฺจาย
 ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺฐิปนฺโน โหติ โน ๑ กตฺถยาณวฺวาโจ โหติ กตฺถยาณ-
 วาทุกรโณ . โปริยา วาจา ย สมนฺนาคโต วิสฺสุตฺตฺจาย อเนตคพาย อตฺถสฺส
 วิญฺญาปนฺนียา กตฺถยาณวฺวาโจ ๑ โหติ กตฺถยาณวาทุกรโณ โปริยา
 วาจา ย สมนฺนาคโต วิสฺสุตฺตฺจาย อเนตคพาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนฺนียา
 โน ๑ สฺนทฺสฺสโก โหติ สฺมาทปโก สฺมุตฺเตชโก สฺมปหฺสโก สฺพฺรหฺมจารฺนํ
 เนว ตาว ตถาคคํ ฌมฺมเทสํนา ปฏฺฐิภาติ ๑ ยโต ๑ โช ปุณฺณนิย
 ภิกฺขุ สทฺโธ ๑ โหติ อฺปสงฺกมิตา ๑ ปยิริปาสิตา ๑ ปริปฺพุจฺจิตา
 ๑ โอิหิตโสโต ๑ ฌมฺมํ สฺสุณฺนาติ สฺสุตฺวา ๑ ฌมฺมํ ฌาเวติ ฌตฺถนญฺจ
 ฌมฺมานํ อตฺถํ อฺปปริกฺขติ อตฺถมญฺจาย ฌมฺมมญฺจาย ฌมฺมานุ-
 ฌมฺมปฏฺฐิปนฺโน โหติ กตฺถยาณวฺวาโจ ๑ โหติ กตฺถยาณวาทุกรโณ
 โปริยา วาจา ย สมนฺนาคโต วิสฺสุตฺตฺจาย อเนตคพาย อตฺถสฺส วิญฺญา-
 ปนฺนียา สฺนทฺสฺสโก ๑ โหติ สฺมาทปโก สฺมุตฺเตชโก สฺมปหฺสโก
 สฺพฺรหฺมจารฺนํ เฉวํ ตถาคคํ ฌมฺมเทสํนา ปฏฺฐิภาติ อิมฺเหติ โช

ตเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสํวโก วา ฉายํ สํมาปคฺติกฺุสโต
 ปรจิตฺตกฺุสโต ปรจิตฺตปริยายกฺุสโต เขวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ มนสิคโรติ
 ก็ นุ โข อยมายสฺมา กคฺคํ โหติ วิกคฺคํ อธิคเมสฺสุ อหํ ปจฺมํ
 ฉานํ สํมาปชฺชามิมี วุชฺชหามิมี ฯเปฯ อหํ สํญญาเวทิตินโรธํ
 สํมาปชฺชามิมี วุชฺชหามิมีติ ตเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสํวโก วา
 ฉายํ สํมาปคฺติกฺุสโต ปรจิตฺตกฺุสโต ปรจิตฺตปริยายกฺุสโต เขวํ เจตสา
 เจโต ปริจฺจ ปชานาติ ทํขรคฺคํ โข อยมายสฺมา ขณฺฑทการํ นิทฺทการํ
 สฬทการํ กมฺมาสการํ น สตคการํ น สตคคฺคํ สํเสสฺสุ ทุสฺสโต
 อยมายสฺมา ทุสฺสโตยํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตे ชมฺมวินเย ปรีหานเมตํ
 อสฺสทฺโฆ โข ปน อยมายสฺมา อนาจาโร อสฺสทฺธิยํ โข ปน ตถา-
 คตปฺปเวทิตे ชมฺมวินเย ปรีหานเมตํ อปฺปสฺสโต โข ปน อยมา-
 ยสฺมา อนาจาโร อปฺปสฺจจํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตे ชมฺมวินเย
 ปรีหานเมตํ ทุพฺพจฺโจ โข ปน อยมายสฺมา อนาจาโร โทวจสฺสตา
 โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตे ชมฺมวินเย ปรีหานเมตํ ปาปมิตฺโต โข
 ปน อยมายสฺมา ปาปมิตฺตตา โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตे ชมฺมวินเย
 ปรีหานเมตํ กุสฺสโต โข ปน อยมายสฺมา โกสฺชขํ โข ปน
 ตถาคตปฺปเวทิตे ชมฺมวินเย ปรีหานเมตํ มฺุชฺชสฺสตี โข ปน อยมา-
 ยสฺมา มฺุชฺชสฺจจํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตे ชมฺมวินเย ปรีหานเมตํ
 กุโหโก โข ปน อยมายสฺมา กุหนา โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตे
 ชมฺมวินเย ปรีหานเมตํ ทุพฺภาโร โข ปน อยมายสฺมา ทุพฺภรตา

โฆ ปน ตถาคคฺคปฺปเวทิกเต ชฺมฺมวินเย ปริหานเมตฺติ ทฺุปฺปญฺเจ โฆ
 ปน อຍ္မာຍສຸມາ ทฺุปฺปປညຕາ โฆ ปน ตถาคคฺคปฺปเวทิกเต ชฺมฺมวินเย
 ปริหานเมตฺติ ເສຍຸຖານີ ອາວຸໂສ ສ່າຍໂກ ສ່າຍກໍ ເວວໍ ວເຫຍຍ
 ຍທາ ເຕ ສຸ່ມຸ ຫເນ ຫນກຣນືຍໍ ອໍສຸສໍ ປເວເຫຍຍາສີ ມໍ ຫນໍ ຫສຸສຳມີ
 ເຕ ຫນນຸຕີ ໂສ ກິສຸມິວຸຈີເທວ ຫນກຣນືຍ ສຸ່ມຸປປນຸເນ ສ່າຍໂກ
 ສ່າຍກໍ ເວວໍ ວເຫຍຍ ອຕຸໂຄ ເມ ສຸ່ມຸ ຫເນ ເທທິ ເມ ຫນນຸຕີ
 ໂສ ເວວໍ ວເຫຍຍ ເຕນທິ ສຸ່ມຸ ອິຫ ຫຣາທິຕີ ໂສ ຕຕຸຣ ຫຣນນຸໂຕ
 ນາຣິຄຸເຊຍ ໂສ ເວວໍ ວເຫຍຍ ອຕິກໍ ມໍ ສຸ່ມຸ ອວຈ ສຸຈຸຣຸກໍ
 ມໍ ສຸ່ມຸ ອວຈ ອິຫ ຫຣາທິຕີ ໂສ ເວວໍ ວເຫຍຍ ນາທຸຕໍ ສຸ່ມຸ
 ອຕິກໍ ອວຈ ສຸຈຸຣຸກໍ ອວຈ ເຕນທິ ສຸ່ມຸ ອິຫ ຫຣາທິຕີ ໂສ
 ຕຕຸຣປີ ຫຣນນຸໂຕ ນາຣິຄຸເຊຍ ໂສ ເວວໍ ວເຫຍຍ ອຕິກໍ ມໍ ສຸ່ມຸ
 ອວຈ ສຸຈຸຣຸກໍ ມໍ ສຸ່ມຸ ອວຈ ອິຫ ຫຣາທິຕີ ໂສ ເວວໍ ວເຫຍຍ
 ນາທຸຕໍ ສຸ່ມຸ ອຕິກໍ ອວຈ ສຸຈຸຣຸກໍ ອວຈ ເຕນທິ ສຸ່ມຸ ອິຫ
 ຫຣາທິຕີ ໂສ ຕຕຸຣປີ ຫຣນນຸໂຕ ນາຣິຄຸເຊຍ ໂສ ເວວໍ ວເຫຍຍ
 ອຕິກໍ ມໍ ສຸ່ມຸ ອວຈ ສຸຈຸຣຸກໍ ມໍ ສຸ່ມຸ ອວຈ ອິຫ ຫຣາທິຕີ
 ໂສ ເວວໍ ວເຫຍຍ ນາທຸຕໍ ສຸ່ມຸ ອຕິກໍ ອວຈ ສຸຈຸຣຸກໍ ອວຈ
 ອປີຈ ອເມວ ອຸມຸມາທໍ ປາປຸຣຸນີ ເຈຕໂສ ວິປຣິຍາຍນຸຕີ ເວເມວ ໂອ
 ອາວຸໂສ ກິກຸຊ ກຕຸຕໍ ໂທຕີ ວິກຕຸຕໍ ອຣິຄເມສຸ ອທໍ ປຊໍມໍ ຈານໍ
 ສໍມາປຊຸຊາມີປີ ວຸຊຸຊາມີປີ ອທໍ ຫຸຕິຍໍ ຈານໍ ສໍມາປຊຸຊາມີປີ ວຸຊຸຊາມີປີ
 ອທໍ ຫຸຕິຍໍ ຈານໍ ສໍມາປຊຸຊາມີປີ ວຸຊຸຊາມີປີ ອທໍ ຈສຸຕຸຕໍ ຈານໍ

สฺมาปชฺชามิมิ วุจฺจหามิมิ อหิ อากาสานญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชามิมิ
 วุจฺจหามิมิ อหิ วิญฺญาณญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชามิมิ วุจฺจหามิมิ อหิ
 อากิญจญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชามิมิ วุจฺจหามิมิ อหิ เนวสฺสญฺยานา-
 สฺสญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชามิมิ วุจฺจหามิมิ อหิ สฺสญฺญาเวทยิตฺติโรหํ
 สฺมาปชฺชามิมิ วุจฺจหามิมิ ตฺเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสํวโก วา
 ฉายี สฺมาปตฺตักฺกุสฺสโต ปฺรจิตฺตักฺกุสฺสโต ปฺรจิตฺตปฺรียายกฺกุสฺสโต สฺมณฺญชฺชติ
 สฺมนุคฺคาหติ สฺมนุภาสฺสติ โส ตถาคเตน วา ตถาคตสํวเกน วา
 ฉายินา สฺมาปตฺตักฺกุสฺสเตน ปฺรจิตฺตักฺกุสฺสเตน ปฺรจิตฺตปฺรียายกฺกุสฺสเตน สฺมณฺญ-
 ชฺชชฺชมาโน สฺมนุคฺคาหิชฺชมาโน สฺมนุภาสฺสชฺชมาโน อิริณํ อปชฺชติ วิจฺฉินํ
 อปชฺชติ อนนํ อปชฺชติ พุยฺสํ อปชฺชติ อนนพฺพยฺสํ อปชฺชติ
 ตฺเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสํวโก วา ฉายี สฺมาปตฺตักฺกุสฺสโต ปฺรจิตฺตักฺกุสฺสโต
 ปฺรจิตฺตปฺรียายกฺกุสฺสโต เอวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ มนสฺสโรติ ก็ นุ โข
 อยฺมายสฺสฺมา กตฺถิ วิกตฺถิ อธิคฺเมสฺสุ อหิ ปจฺฉมํ ฉานํ สฺมาปชฺชามิมิ
 วุจฺจหามิมิ ฯ เป ฯ อหิ สฺสญฺญาเวทยิตฺติโรหํ สฺมาปชฺชามิมิ วุจฺจหามิมิ
 ตฺเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสํวโก วา ฉายี สฺมาปตฺตักฺกุสฺสโต ปฺรจิตฺตักฺกุสฺสโต
 ปฺรจิตฺตปฺรียายกฺกุสฺสโต เอวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ ปชฺชานาติ
 ทิฆรคฺคํ โข อยฺมายสฺสฺมา ชฺชนุทกาวี นิทฺทกาวี สฺพลกาวี กมฺมาสฺสกาวิ
 น สฺตตคฺคาวี น สฺตตคฺคคฺคิ สฺสฺเสสฺสุ ทฺตฺสฺสโต อยฺมายสฺสฺมา ทฺตฺสฺสฺสฺสยํ
 โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ชฺชมฺมวินเย ปฺริหานเมตฺถิ อสฺสฺสฺสฺสฺสฺส โข
 ปน อยฺมายสฺสฺมา อสฺสฺสฺสฺสฺสฺส โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ชฺชมฺมวินเย

อญฺญํ พุยากรโติ ชฺฌณา ชาติ วุสฺสิตํ พุทฺทมุจฺจริยํ กตํ กรณฺณํ
 นาปรํ อิตฺถตฺตทายาติ ปชานามํติ ตเมเนํ ตถาคโโต วา ตถาคตสํวโก
 วา ฉายํ สํมาปตฺติกุสฺสโต ปฺรจิตฺตกุสฺสโต ปฺรจิตฺตปฺรียายกุสฺสโต สมนุ-
 ยุชฺชติ สมนุคฺคาหติ สมนุภาสฺสติ โส ตถาคเตน วา ตถาคต-
 สํวเกเน วา ฉายินา สํมาปตฺติกุสฺสเสน ปฺรจิตฺตกุสฺสเสน ปฺรจิตฺตปฺรียาย-
 กุสฺสเสน สมนุยุชฺชียมาโน สมนุคฺคาหียมาโน สมนุภาสฺสียมาโน อีรณฺ
 อาปชฺชติ วิจฺจินํ อาปชฺชติ อนนฺยํ อาปชฺชติ พุยฺสํ อาปชฺชติ
 อนนยพุยฺสํ อาปชฺชติ ตเมเนํ ตถาคโโต วา ตถาคตสํวโก วา ฉายํ
 สํมาปตฺติกุสฺสโต ปฺรจิตฺตกุสฺสโต ปฺรจิตฺตปฺรียายกุสฺสโต เอวํ เจตสา เจโต
 ปฺรึจฺจ มนสิกโรติ กิํ นุ โช อຍมายສຸມາ อญฺญํ พุยากรโติ ชฺฌณา
 ชาติ วุสฺสิตํ พุทฺทมุจฺจริยํ กตํ กรณฺณํ นาปรํ อิตฺถตฺตทายาติ ปชานามํติ
 ตเมเนํ ตถาคโโต วา ตถาคตสํวโก วา ฉายํ สํมาปตฺติกุสฺสโต
 ปฺรจิตฺตกุสฺสโต ปฺรจิตฺตปฺรียายกุสฺสโต เอวํ เจตสา เจโต ปฺรึจฺจ ปชานาติ
 อธิมานิโก โช ปน อຍมายສຸມາ อธิมานສຈຸໂຈ ອປປຕຸເຕ ປຕຸທສ໌ຊຸນຸ
 ອກເຕ ກຕສ໌ຊຸນຸ ອນຸທິເຕ ອທິກຕສ໌ຊຸນຸ ອທິມານເນ ອญฺญํ พุยากรโติ
 ชฺฌณา ชาติ วุสฺสิตํ พุทฺทมุจฺจริยํ กตํ กรณฺณํ นาปรํ อิตฺถตฺตทายาติ
 ปชานามํติ ตเมเนํ ตถาคโโต วา ตถาคตสํวโก วา ฉายํ สํมา-
 ปตฺติกุสฺสโต ปฺรจิตฺตกุสฺสโต ปฺรจิตฺตปฺรียายกุสฺสโต เอวํ เจตสา เจโต
 ปฺรึจฺจ มนสิกโรติ กิํ นุ โช อຍมายສຸມາ ນິສຸສາຍ ອທິມານິໂກ ອທິມານ-
 ສຈຸໂຈ ອປປຕຸເຕ ປຕຸທສ໌ຊຸນຸ ອກເຕ ກຕສ໌ຊຸນຸ ອນຸທິເຕ ອທິກຕສ໌ຊຸນຸ

อธิมาเนน อญฺญํ พุยากรโเวติ ชีณา ชาติ อุตฺตํ พุรฺหมจฺริยํ กตํ
 กรณียํ นาปรํ อิตฺตตฺตยาติ ปชานามํติ ตเมณํ ตถาคโต วา
 ตถาคตสํวโก วา ฉายํ สํมาปตฺติกฺุสโต ปฺรจิตฺตกฺุสโต ปฺรจิตฺตปฺริยาย-
 กฺุสโต เหวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ ปชานาติ พหุสฺสุตา โข ปน
 อยมายสฺมา สฺตฺชโร สฺตฺตสนฺนิจโย เย เต ฐมา อาทิกถฺยธนา
 มชฺเชกถฺยธนา ปฺริโยธานกถฺยธนา สํตถํ สํพฺยญฺชนํ เกวตปฺริปฺนุญฺญํ
 ปฺริสฺตฺทุชํ พุรฺหมจฺริยํ อภิวทฺตติ ตถารูปาตฺตํ ฐมา พหุสฺสุตา ธตา
 วจสา ปฺริจิตฺตา มนสํานุเปกฺุชิตา ทิฏฺฐิจฺยา สฺสฺปฏฺฐิวិทฺฐา ตสฺมา อยมาย-
 ยสฺมา อธิมานิโก อธิมานสฺจฺโจ อปฺปคฺเต ปตฺตตฺตญฺญํ อกเต กตฺตญฺญํ
 อนนฺธิคเต อธิคตฺตญฺญํ อธิมาเนน อญฺญํ พุยากรโเวติ ชีณา ชาติ
 อุตฺตํ พุรฺหมจฺริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺตตฺตยาติ ปชานามํติ
 ตเมณํ ตถาคโต วา ตถาคตสํวโก วา ฉายํ สํมาปตฺติกฺุสโต ปฺรจิตฺต-
 กฺุสโต ปฺรจิตฺตปฺริยายกฺุสโต เหวํ เจตสา เจโต ปฺริจฺจ ปชานาติ
 อภิชฺฌาตุ โข ปน อยมายสฺมา อภิชฺฌาปฺริยฺญฺจฺเตน เจตสา พหุสฺสุ-
 วิหฺรติ อภิชฺฌาปฺริยฺญฺจํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ฐมฺมวินเย
 ปฺริหานเมตํ พุยาปฺนุโน โข ปน อยมายสฺมา พุยาปาทปฺริยฺญฺจฺเตน
 เจตสา พหุสฺสุ วิหฺรติ พุยาปาทปฺริยฺญฺจํ โข ปน ตถาคตปฺปเวทิตฺเต
 ฐมฺมวินเย ปฺริหานเมตํ ถันมิทฺฐํ โข ปน อยมายสฺมา ถันมิทฺฐ-
 ปฺริยฺญฺจฺเตน เจตสา พหุสฺสุ วิหฺรติ ถันมิทฺฐปฺริยฺญฺจํ โข ปน
 ตถาคตปฺปเวทิตฺเต ฐมฺมวินเย ปฺริหานเมตํ อุตฺตโต โข ปน อยมายสฺมา

โหติ ต้าเจยฺยวินยสฺส น วนฺณวาทึ ยมฺมึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สโ

โหติ ต้าเจยฺยวินยสฺส น วนฺณวาทึ อยมฺมึ รมฺโม น บียตายน

น ครุทาย น ภาวนาย น ต้ามญฺฉาย น เขถึภาวาย สํวตฺตติ ฯ

ปฺน จปรึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มายาวึ โหติ มายาวินยสฺส น วนฺณวาทึ

ยมฺมึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มายาวึ โหติ มายาวินยสฺส น วนฺณวาทึ อยมฺมึ

รมฺโม น บียตายน น ครุทาย น ภาวนาย น ต้ามญฺฉาย น เขถึ-

ภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปฺน จปรึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ รมฺมานํ น นิส้ามก-

ชาติโก โหติ รมฺมนิสันฺตฺติยา น วนฺณวาทึ ยมฺมึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ

รมฺมานํ น นิส้ามกชาติโก โหติ รมฺมนิสันฺตฺติยา น วนฺณวาทึ อยมฺมึ

รมฺโม น บียตายน น ครุทาย น ภาวนาย น ต้ามญฺฉาย น เขถึ-

ภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปฺน จปรึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปฺฐิสฺสฏฺถานโ

ปฺฐิสฺสฏฺถานสฺส น วนฺณวาทึ ยมฺมึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปฺฐิสฺสฏฺถานโ

โหติ ปฺฐิสฺสฏฺถานสฺส น วนฺณวาทึ อยมฺมึ รมฺโม น บียตายน น

ครุทาย น ภาวนาย น ต้ามญฺฉาย น เขถึภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปฺน

จปรึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺพฺรหฺมจาร์ณํ น ปฺฐิสฺสฏฺถารโก โหติ ปฺฐิสฺสฏฺถารกสฺส

น วนฺณวาทึ ยมฺมึ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺพฺรหฺมจาร์ณํ น ปฺฐิสฺสฏฺถารโก

โหติ ปฺฐิสฺสฏฺถารกสฺส น วนฺณวาทึ อยมฺมึ รมฺโม น บียตายน น

ครุทาย น ภาวนาย น ต้ามญฺฉาย น เขถึภาวาย สํวตฺตติ ฯ

เอวรูปสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กิณฺจามึ เอวํ อิจฺฉา อุปฺปชฺชเยยฺย อโ

โหติ สิกฺขาสํมาทานํสฺส วณฺณวาทํ อยมฺมํ รมฺโม นียตาย คุรุทาย
 ภาวนาย สํมณฺณาย เขถักฺกาวย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อปฺปมฺมํจฺโฉ โหติ อิจฺฉาวินยสฺสํ วณฺณวาทํ ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อปฺปมฺมํจฺโฉ โหติ อิจฺฉาวินยสฺสํ วณฺณวาทํ อยมฺมํ รมฺโม ฯ เป ฯ
 เขถักฺกาวย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฏฺโถสนฺโน โหติ
 โถชวินยสฺสํ วณฺณวาทํ ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฏฺโถสนฺโน โหติ โถช-
 วินยสฺสํ วณฺณวาทํ อยมฺมํ รมฺโม ฯ เป ฯ เขถักฺกาวย สํวตฺตติ ฯ
 ปุณฺ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมกฺขํ โหติ มกฺขวินยสฺสํ วณฺณวาทํ ยมฺมํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมกฺขํ โหติ มกฺขวินยสฺสํ วณฺณวาทํ อยมฺมํ รมฺโม
 ฯ เป ฯ เขถักฺกาวย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสํโส โหติ
 สํสํเยยวินยสฺสํ วณฺณวาทํ ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสํโส โหติ สํสํเยย-
 วินยสฺสํ วณฺณวาทํ อยมฺมํ รมฺโม ฯ เป ฯ เขถักฺกาวย สํวตฺตติ ฯ
 ปุณฺ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมายาวํ โหติ มายาวินยสฺสํ วณฺณวาทํ
 ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อมายาวํ โหติ มายาวินยสฺสํ วณฺณวาทํ อยมฺมํ
 รมฺโม ฯ เป ฯ เขถักฺกาวย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 รมฺมานํ นิสํสกชาติโก โหติ รมฺมนิสํสกติยา วณฺณวาทํ ยมฺมํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ รมฺมานํ นิสํสกชาติโก โหติ รมฺมนิสํสกติยา วณฺณวาทํ อยมฺมํ
 รมฺโม ฯ เป ฯ เขถักฺกาวย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปฏิสํถฺตานํ โหติ ปฏิสํถฺตานสฺสํ วณฺณวาทํ ยมฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปฏิสํถฺตานํ โหติ ปฏิสํถฺตานสฺสํ วณฺณวาทํ อยมฺมํ รมฺโม ฯ เป ฯ

เขกัภาวาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ ๑ปวิ ภิภูชเว ภิภูชฺ สุพฺรหฺมจาร์ณํ ปฏฺธิ-
 สฺนุถารโก โหติ ปฏฺธิสฺนุถารกสุตฺต วนฺณวาทํ ยมฺมํ ภิภูชเว ภิภูชฺ
 สุพฺรหฺมจาร์ณํ ปฏฺธิสฺนุถารโก โหติ ปฏฺธิสฺนุถารกสุตฺต วนฺณวาทํ ชยมฺมํ
 รมฺโม มียตาย คุรฺตาย ภาวนาย สํมณฺณาย เขกัภาวาย สํวตฺตติ ฯ
 เหวรฺอุปฺสฺส ภิภูชเว ภิภูชฺโน ภิญฺจาบี น เหวํ อิจฺฉา อฺอุปฺชฺเชยฺย
 อโห วัต มํ สุพฺรหฺมจาร์ สํกฺกเวรฺยฺมํ คุรฺกเวรฺยฺมํ มาเนยฺมํ ปฺชฺเชยฺยฺนฺติ
 อถ โช นํ สุพฺรหฺมจาร์ สํกฺกโรนฺติ คุรฺกโรนฺติ มาเนนฺติ ปฺชฺเชนฺติ ตํ
 ภิสุตฺตํ เหตุ ตถาหิสฺสฺส ภิภูชเว วิญฺญู สุพฺรหฺมจาร์ เตะ ปาปเก
 อกฺุสฺเส รมฺเม ปทึเน สมนฺุสฺสฺสฺนฺติ เสยฺยถาบี ภิภูชเว ภาทฺสุตฺต
 อตฺถสํฆานียสุตฺต ภิญฺจาบี น เหวํ อิจฺฉา อฺอุปฺชฺเชยฺย อโห วัต
 มํ มนฺุสฺสา อฆานียฺญฺจําเน ๑ ๑เปยฺมํ อฆานียฺโกชนนฺจ ภิเชยฺมํ
 อฆานียฺปริมฺชฺชนนฺจ ปริมฺชฺเชยฺยฺนฺติ อถ โช นํ มนฺุสฺสา อฆานีย-
 ยฺญฺจําเน ๑ ๑เปนฺติ อฆานียฺโกชนนฺจ ภิเชนฺติ อฆานียฺปริ-
 มฺชฺชนนฺจ ปริมฺชฺชนฺติ ตํ ภิสุตฺตํ เหตุ ตถาหิสฺสฺส ภิภูชเว วิญฺญู
 มนฺุสฺสา ตานิ สํเจยฺยานิ กฺุญฺเญยฺยานิ ชิมฺเหยฺยานิ วจฺกเยยฺยานิ ปทึนานิ
 สมนฺุสฺสฺสฺนฺติ เหวเมว โช ภิภูชเว เหวรฺอุปฺสฺส ภิภูชฺโน ภิญฺจาบี
 น เหวํ อิจฺฉา อฺอุปฺชฺเชยฺย อโห วัต มํ สุพฺรหฺมจาร์ สํกฺกเวรฺยฺมํ
 คุรฺกเวรฺยฺมํ มาเนยฺมํ ปฺชฺเชยฺยฺนฺติ อถ โช นํ สุพฺรหฺมจาร์ สํกฺกโรนฺติ
 คุรฺกโรนฺติ มาเนนฺติ ปฺชฺเชนฺติ ตํ ภิสุตฺตํ เหตุ ตถาหิสฺสฺส ภิภูชเว วิญฺญู
 สุพฺรหฺมจาร์ เตะ ปาปเก อกฺุสฺเส รมฺเม ปทึเน สมนฺุสฺสฺสฺนฺตํติ ฯ

[๘๘] โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฏฺโถสทปริภาสโก อริยฺปวาทํ
 สํพรหฺมจาร์ณํ อฏฺฐจฺานเมตํ อนวกาโส ยํ โส ทสฺนํ พุสฺสนานํ
 อญฺญตรญฺญตฺรํ พุสฺสนํ น นิกฺขุญฺเจยฺย กตเมสํ ทสฺนํ อนนฺทคํ
 นาริกฺขณฺติ อธิคฺตา ปริหายติ สํทฺธมฺมสฺส น โวทหายนฺติ สํทฺธมฺเมสฺสุ
 วา อธิมานิโก โหติ อนนฺทโร วา พฺรหฺมจริยํ จรติ อญฺญตฺรํ
 วา สํกิลฺลิจฺจํ อปคฺตํ อปชฺชติ คาพฺหํ วา โรคาตํ ฉุสฺสติ อุมฺมาทํ
 วา ปาปฺพนาติ จิตฺตฺกฺเชปป์ สมนฺุพฺุโท กาลํ กโรติ กายสฺส เปทา
 ปรมฺมรณา อปายํ ทฺุคฺคํ วินิปาทํ นิริยํ อฺุปชฺชติ โย โส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฏฺโถสทปริภาสโก อริยฺปวาทํ สํพรหฺมจาร์ณํ อฏฺฐจฺานเมตํ
 อนวกาโส ยํ โส อิมสํ ทสฺนํ พุสฺสนานํ อญฺญตรญฺญตฺรํ พุสฺสนํ
 น นิกฺขุญฺยาติ ฯ

[๘๙] อถ โช โกกาติโก ภิกฺขุ เยน ภคฺวา เตนฺุปลงฺกมิ
 อฺุปลงฺกมิตฺวา ภคฺวณฺุํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺุํ นิสฺสํติ เอกมณฺุํ
 นิสฺสินฺโน โช โกกาติโก ภิกฺขุ ภคฺวณฺุํ เขตฺทโวจ ปาบีจฺฉา ภาเน
 สํวริปฺุตฺตโมคฺคตฺตนา ปาบีกานํ อิจฺฉานํ วสํคฺคาติ ฯ มา เหวํ โกกาติก
 มา เหวํ โกกาติก ปสาเทหิ โกกาติก สํวริปฺุตฺตโมคฺคตฺตนาเนสฺสุ จิตฺตํ
 เปสฺสา สํวริปฺุตฺตโมคฺคตฺตนาติ ฯ ทศิยมฺุมี โช โกกาติโก ภิกฺขุ ภคฺวณฺุํ
 เขตฺทโวจ กิณฺุจายี เม ภาเน ภคฺวา สํทฺธายิโก ปจฺุจยิโก อถ โช
 ปาบีจฺฉา สํวริปฺุตฺตโมคฺคตฺตนา ปาบีกานํ อิจฺฉานํ วสํคฺคาติ ฯ มา
 เหวํ โกกาติก มา เหวํ โกกาติก ปสาเทหิ โกกาติก สํวริปฺุตฺต-

โมคฺคตฺตนาเนสุ จิตฺตํ เปสฺสตา สํวริปฺปฺตฺตโมคฺคตฺตนาเนติ ฯ ตติยมฺมี
 โช โทกาติโก ภิกฺขุ ภควนฺตํ เขตฺทโวจ กิณฺจาบี โช เม ภนฺเต
 ภควา สทฺธายิกो ปจฺจยิกो อถโช ปาบีจฺฉาเว สํวริปฺปฺตฺตโมคฺคตฺตนา
 ปาปกานํ อิจฺฉานํ วสฺสคตฺติ ฯ มา เหวํ โทกาติก มา เหวํ
 โทกาติก ปสฺสเทหิ โทกาติก สํวริปฺปฺตฺตโมคฺคตฺตนาเนสุ จิตฺตํ เปสฺสตา
 สํวริปฺปฺตฺตโมคฺคตฺตนาเนติ ฯ อถโช โทกาติโก ภิกฺขุ อฺนฺนุจายาสฺนา ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามิ อจิริปฺกฺกนฺตฺตํ จ โทกาติกฺสุตฺต
 ภิกฺขุโน สํสํปมตฺตํหิ บีพกาหิ สํพุโพ กายโย อฺนฺนุโส อโหสิ สํส-
 มตฺตโย หุตฺวา มุคฺคตฺตโย อเหสุ มุคฺคตฺตโย หุตฺวา กายาย-
 มตฺตโย อเหสุ กายายมตฺตโย หุตฺวา โทถฺนุจิมตฺตโย อเหสุ โทถฺนุจि-
 มตฺตโย หุตฺวา โทถมตฺตโย อเหสุ โทถมตฺตโย หุตฺวา อามถก-
 มตฺตโย อเหสุ อามถกมตฺตโย หุตฺวา เวตฺตฺตฺตฺตมตฺตโย อเหสุ
 เวตฺตฺตฺตมตฺตโย หุตฺวา วิตฺตมตฺตโย อเหสุ วิตฺตมตฺตโย หุตฺวา
 ปภิสฺสํสุ ปุพฺพณฺจ โลหิตณฺจ ปคฺคฆริสุ สฺวาสฺสุทํ กทฺทลปิตฺเตสุ
 เสติ มจฺฉิเว วิสฺกถิกโต ฯ อถโช ตฺถิปจฺเจกพฺพหฺมา เยน โทกาติโก
 ภิกฺขุ เตนฺนุปลงฺกมิ อฺนฺนุปลงฺกมิตฺวา เวหาเส จิตฺวา โทกาติกํ ภิกฺขุ
 เขตฺทโวจ ปสฺสเทหิ โทกาติก สํวริปฺปฺตฺตโมคฺคตฺตนาเนสุ จิตฺตํ เปสฺสตา
 สํวริปฺปฺตฺตโมคฺคตฺตนาเนติ ฯ โทสิ ตฺวํ อวฺสุตฺติ ฯ อหํ ตฺถิปจฺเจก-
 พฺพหฺมาติ ฯ นนุ ตฺวํ อวฺสุตฺติ ภควตา อเนกามํ พฺยาคโต อถ
 กิณฺจาเวหิ อิจฺฉาคโต ปลฺลสฺส ยาวณฺจ เต อิทํ อปรทฺทนฺติ ฯ อถโช

คฺฤทฺธิปจฺเจกพฺรหฺมา โโกกาทิกํ ภิกฺขุํ คากาย อชฺฌณภาสี

ปฺริสฺสํสฺสํ หิ ชาตฺสํสฺสํ กุรารี ชายเต มุชฺเช
ยาย ฉินฺนุทฺติ อคฺคฺตานิ พาโต ทุพฺพภาสิตํ ภณํ ฯ
โย นินฺนุทฺติยํ ปสฺสํสฺสํ ตํ วา นินฺนุทฺติ โย ปสฺสํสฺสํ
วิจฺจนาตี มุชฺเชน โส กถิํ กถินา เตน ํสฺสํ น วิญฺนุทฺติ ฯ

อปฺปมคฺโคโต อຍံ กถิ

โย อกฺุชฺเชสฺสํ ฌนปฺรชาโย

(สํพฺพสฺสํสํสํ สํหาปํ อคฺคฺตนา)

อຍเมว มหคฺคฺตโร กถิ

โย สํคฺคฺเตสฺสํ มนํ ปโตสฺสํเย ฯ

สํสํ สํสํสํสํนํ นินฺนุทฺตานิ

ฉคฺคฺตีสํ ๑ ปณฺจ ๑ อพฺพทฺทานิ

ยมฺริยคฺครหิํ นินฺนุทฺติ อฺเปติ

วาจํ มนฺณจ ปณฺชชาโย ปาปกนฺตติ ฯ

อถโช โโกกาทิกโก ภิกฺขุํ เตนเววาพาเรน กาทมกาสี กาทกโต
๑ โโกกาทิกโก ภิกฺขุํ ปทุมนินฺนุทฺติ อฺปฺปชฺชติ สํริปฺตฺตโมคฺคฺกถฺตนาเนสฺสํ จิตฺตํ
อาฆาเยคฺคฺควา ฯ อถโช พฺรหฺมา สํหมปฺติ อภิกฺกนฺตฺตาย วัตฺติยา อภิกฺกนฺตฺต-
วณฺโณ เถวตกปฺปํ เชตวณฺโณ โยภาเสคฺคฺควา เยน ภคฺวา เตนฺ-
สํกมิ อฺปฺปสํกมิตฺตฺวา ภคฺวณฺตํ อภิวาทฺตฺวา เขกมนฺตํ อฏฺฐาสี
เขกมนฺตํ จิโต โช พฺรหฺมา สํหมปฺติ ภคฺวณฺตํ เเขตทโวจ โโกกาทิกโก

ภนฺเต ภิกฺขุ กาทกโต กาทกโต จ ภนฺเต โภกาทิโก ภิกฺขุ ปทุมฺนिरยํ
 อฺปฺปนฺโน สํวิปฺตุตฺตโมคฺคตฺตนาเนสุ จิตฺตํ อชฺชานฺตฺตวาติ อิทมฺโวจ
 พุรฺหุมา สหฺมฺปติ อิทํ วตฺตวา ภคฺคณฺตํ อภิวาเทตฺตวา ปทกฺขิณฺํ กตฺตวา
 ตตฺตถฺตณฺตฺตราชยิ ๑ อถฺช ภาควา ตสฺสํธา รตฺตติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ
 อามนฺตฺตสิ อิมํ ภิกฺขเว รตฺตํ พุรฺหุมา สหฺมฺปติ อภิกฺกณฺตฺตาย รตฺตติยา
 อภิกฺกณฺตฺตวณฺโณ เกวตฺกปฺปํ เชตฺตวณฺํ โอบาเสตฺตวา เยนานํ เตนฺปฺตฺตงฺกมิ
 อฺปฺตฺตงฺกมิตฺตวา มํ อภิวาเทตฺตวา เขกมณฺตํ อฏฺฐจํสิ เขกมณฺตํ จิโต
 ไช ภิกฺขเว พุรฺหุมา สหฺมฺปติ มํ เขตฺตทฺโวจ โภกาทิโก ภนฺเต
 ภิกฺขุ กาทกโต กาทกโต จ ภนฺเต โภกาทิโก ภิกฺขุ ปทุมฺนिरยํ
 อฺปฺปนฺโน สํวิปฺตุตฺตโมคฺคตฺตนาเนสุ จิตฺตํ อชฺชานฺตฺตวาติ อิทมฺโวจ
 ภิกฺขเว พุรฺหุมา สหฺมฺปติ อิทํ วตฺตวา มํ อภิวาเทตฺตวา ปทกฺขิณฺํ กตฺตวา
 ตตฺตถฺตณฺตฺตราชยิ ๑

เอวํ วตฺตเต อณฺตฺตโร ภิกฺขุ ภคฺคณฺตํ เขตฺตทฺโวจ กัฏฺทํ
 นฺุ ไช ภนฺเต ปทุมฺนिरยํ อายฺปฺปมาณฺตฺติ ๑ ทํมํ ไช ภิกฺขุ ปทุมฺนिरยํ
 อายฺปฺปมาณฺํ ตํ น สฺกฺวํ สํชาตฺตํ เขตฺตตฺกานิ วตฺตสํนํติ วา
 เขตฺตตฺกานิ วตฺตสํตํนํติ วา เขตฺตตฺกานิ วตฺตสํตํสํสํนํติ วา เขตฺต-
 ตฺกานิ วตฺตสํตํสํสํนํติ วาติ ๑ สกฺกา ปน ภนฺเต อฺปฺปมา กาทฺตฺตติ ๑
 สกฺกา ภิกฺขุติ ภาควา อโวจ เสงฺยฺยถาปํ ภิกฺขเว วีสฺตฺตฺตวริโก โภกฺตฺตโก
 ติตฺตวาโห ตโต ปฺริโส วตฺตสํตํสํสํสํสํ อจฺจเยน เขกเมกํ ติตฺตํ
 อฺกฺกฺกเวยฺย อฺปฺปคฺรํ ไช โส ภิกฺขุ วีสฺตฺตฺตวริโก โภกฺตฺตโก ติตฺตวาโห

อิมินา อุกกุกเมน ปริกขย์ ปริยาทาน์ คจฺเฉยฺย น เหวว เหวโก
 อพฺพุโท นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ อพฺพุทา นริยา เหวเมโก
 นริพฺพุโท นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ นริพฺพุทา นริยา เหวเมโก
 อพฺพุโพ นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ อพฺพุพา นริยา เหวเมโก
 อหฺโห นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ อหฺหา นริยา เหวเมโก
 อฏฺฏโฏ นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ อฏฺฏฏา นริยา เหวเมโก
 กุมฺภูโท นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ กุมฺภูทา นริยา เหวเมโก
 โสฺคนฺธิโก นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ โสฺคนฺธิกา นริยา เหวเมโก
 อฺบุปฺโต นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ อฺบุปฺตา นริยา เหวเมโก ปฺนฺทฺรโก
 นริโย เสยฺยถาบี ภิกฺขุ วีสฺติ ปฺนฺทฺรกา นริยา เหวเมโก ปฺทฺโม
 นริโย ปฺทฺมํ โช ปน ภิกฺขุ นริยํ โกกาทิโก ภิกฺขุ อฺบุปฺนฺโน
 สํวริปฺคฺตโมคฺคตฺตนาณฺสุ จิตฺตํ อชฺชาฏฺเฏคฺวาติ อิทฺมโวจ ภคฺวา อิทํ
 วคฺวาน สฺคฺโคโต อถาปฺริ เหวทโวจ สฺคฺตา

ปฺริสฺส
 ยาย นินฺทฺติ อคฺคฺตานํ พฺวาโต พฺพุภาสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 โย นินฺทฺติยํ ปสฺส
 วิจฺฉินาติ มุชฺเชน โสฺ กถิ กถินา เตนฺ สฺขํ น นินฺทฺติ ฯ
 อปฺปมคฺโคโต อยํ กถิ โย อกฺเขตฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส

(สพฺพสฺส)

อฺยเมว มหคฺคฺตโร กถิ

โหนติ อิทมฺมึ ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน พถํ โหติ ยํ พถํ
 อากมฺม ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุ อสฺถวานํ ฆยํ ปฏฺฐานาติ ชฺฌนํ เม
 อสฺถวาติ ฯ ปุณฺ จปรํ ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ
 โหติ วิเวกโปณํ วิเวกปพฺภารํ วิเวกขฺยํ เนกขมฺมาภิรตํ พุณฺตุภฺตํ
 สฺพพโส อสฺถวฺจฺฉานิเยหิ ธมฺเมหิ ยมฺมึ ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน
 วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ โหติ วิเวกโปณํ วิเวกปพฺภารํ วิเวกขฺยํ เนกขมฺมา-
 ภิรตํ พุณฺตุภฺตํ สฺพพโส อสฺถวฺจฺฉานิเยหิ ธมฺเมหิ อิทมฺมึ ฆนฺเต
 ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน พถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุ
 อสฺถวานํ ฆยํ ปฏฺฐานาติ ชฺฌนํ เม อสฺถวาติ ฯ ปุณฺ จปรํ ฆนฺเต
 ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน จตุคฺคาโร สติปฏฺฐจฺฉานา ภาวิตา โหนติ สฺภาวิตา
 ยมฺมึ ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน จตุคฺคาโร สติปฏฺฐจฺฉานา ภาวิตา โหนติ
 สฺภาวิตา อิทมฺมึ ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน พถํ โหติ ยํ พถํ
 อากมฺม ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุ อสฺถวานํ ฆยํ ปฏฺฐานาติ ชฺฌนํ เม
 อสฺถวาติ ฯ ปุณฺ จปรํ ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน จตุคฺคาโร สมฺมุปฺป-
 ชานา ภาวิตา โหนติ สฺภาวิตา ... จตุคฺคาโร อิทฺธิปฺปาทา ภาวิตา
 โหนติ สฺภาวิตา ... ปณฺจจินฺหุริยานิ ปณฺจ พถานิ ภาวิตานิ โหนติ
 สฺภาวิตานิ ... สคฺค โขชฺฌนฺจกา ภาวิตา โหนติ สฺภาวิตา ... อริโย
 อฏฺฐจฺงคฺโก มคฺโค ภาวิตो โหติ สฺภาวิตอ ยมฺมึ ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ
 ภิกฺขุโน อริโย อฏฺฐจฺงคฺโก มคฺโค ภาวิตอ โหติ สฺภาวิตอ อิทมฺมึ
 ฆนฺเต ชฺฌนํวสฺสํ ภิกฺขุโน พถํ โหติ ยํ พถํ อากมฺม ชฺฌนํวสฺสํ

ภิกฺขุ อาสวณฺ ํ ขยํ ปฏฺฐานาติ ชีณฺณา เม อาสวาทิ ฯ อิมานิ
 โข ภนฺเต ทสฺ ํ ชีณฺณาสวสุตฺตํ ภิกฺขุโน พถานิ เยหิ พถเอหิ สมนฺนาโคโต
 ชีณฺณาสโว ภิกฺขุ อาสวณฺ ํ ขยํ ปฏฺฐานาติ ชีณฺณา เม อาสวาทิ ฯ
 เถรวคฺคโค จตุคฺคโค ฯ

ตสฺสสุทฺตทานํ

วาหุโน จานนุโท จ ปุณฺณนิโย จ พุยากรณํ
 กศฺสึ อญฺญาธิกรณํ โภกาติโก จ พถานิ จ ๑ ฯ

อุปาธกฺวคฺคโค ปญฺจโม

[๘๓] เขกํ สมยํ ภคฺวา สวตฺตฺธิยํ วิหริติ เขตฺตวเน อนาถ-
 บิณฺฑุทิกสุตฺตํ อวรามะ ฯ อถโฆ อนาถบิณฺฑุทิกโก คหปติ เยเน ภคฺวา
 เตนฺนุปลงฺกมฺมิ อุปลงฺกมิตฺวา ภคฺวณฺตํ อภิวาทิตฺวา เขกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ ฯ
 เขกมฺนฺตํ นิสฺสินฺนํ โฆ อนาถบิณฺฑุทิกโก คหปติ ภคฺวา เขตฺตโวจ ทสฺยิเม
 คหปติ กามภคฺคิโน สฺนฺโต สํวิชฺชฺชฺมานา โถกสฺสุมิ กตฺตเม ทสฺ อธิ
 คหปติ เขกฺจฺโจ กามภคฺคิ อชฺมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสติ ส่าหเสเน อชฺมฺเมเน
 โภเค ปริเยสฺสติ ส่าหเสเน น อตฺตทานํ สุเขตฺติ มีเนติ น สํวิภชฺติ
 น ปุณฺณณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เขกฺจฺโจ กามภคฺคิ อชฺมฺเมเน
 โภเค ปริเยสฺสติ ส่าหเสเน อชฺมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสติ ส่าหเสเน
 อตฺตทานํ สุเขตฺติ มีเนติ น สํวิภชฺติ น ปุณฺณณานิ กโรติ อธิ

ปน คหปติ เอกจฺโจ กามโกคฺฉิ อชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติ ส่าหเสเน
 อชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติจฺวา ส่าหเสเน อตุตฺตานํ สฺสุเขติ ปีนฺติ สํวิภชฺติ
 ปุณฺณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจฺโจ กามโกคฺฉิ ชฺมุมาชฺมุเมเน
 โภเค ปริเยสฺติ ส่าหเสเนมี อส่าหเสเนมี ชฺมุมาชฺมุเมเน โภเค ปริเย-
 สฺติจฺวา ส่าหเสเนมี อส่าหเสเนมี น อตุตฺตานํ สฺสุเขติ ปีนฺติ น สํวิภชฺติ
 น ปุณฺณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจฺโจ กามโกคฺฉิ ชฺมุมา-
 ชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติ ส่าหเสเนมี อส่าหเสเนมี ชฺมุมาชฺมุเมเน โภเค
 ปริเยสฺติจฺวา ส่าหเสเนมี อส่าหเสเนมี อตุตฺตานํ สฺสุเขติ ปีนฺติ น สํวิภชฺติ
 น ปุณฺณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจฺโจ กามโกคฺฉิ ชฺมุมา-
 ชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติ ส่าหเสเนมี อส่าหเสเนมี ชฺมุมาชฺมุเมเน โภเค
 ปริเยสฺติจฺวา ส่าหเสเนมี อส่าหเสเนมี อตุตฺตานํ สฺสุเขติ ปีนฺติ สํวิภชฺติ
 ปุณฺณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจฺโจ กามโกคฺฉิ ชฺมุเมเน
 โภเค ปริเยสฺติ อส่าหเสเน ชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติจฺวา อส่าหเสเน
 น อตุตฺตานํ สฺสุเขติ ปีนฺติ น สํวิภชฺติ น ปุณฺณานิ กโรติ
 อธิ ปน คหปติ เอกจฺโจ กามโกคฺฉิ ชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติ อส่าหเสเน
 ชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติจฺวา อส่าหเสเน อตุตฺตานํ สฺสุเขติ ปีนฺติ น
 สํวิภชฺติ น ปุณฺณานิ กโรติ อธิ ปน คหปติ เอกจฺโจ กามโกคฺฉิ
 ชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติ อส่าหเสเน ชฺมุเมเน โภเค ปริเยสฺติจฺวา
 อส่าหเสเน อตุตฺตานํ สฺสุเขติ ปีนฺติ สํวิภชฺติ ปุณฺณานิ กโรติ
 เค จ โภเค คชฺโค มุจฺฉิตฺโค อชฺญาปฺนโน อนาทินวทสฺส่าวฺ อนิสฺส-

รณปณโยว ปริภุชชติ อช ปน คหปติ เอกจโจ กามโกคี่ ชมฺเมน
 โภเค ปริเยสติ อสาหเสณ ชมฺเมน โภเค ปริเยสติจวา อสาหเสณ
 อตุตทานํ ลุเชติ ปีนติ ลวิภชติ ปุณฺณานิ กโรติ เต จ โภเค
 อคชโค อมฺจฺจโค อนชฺชวาปนฺโน อาทันนทลลุตวํ นิสฺสฺสรณปณโยว ปริ-
 ภุชชติ ตตุร คหปติ ยววยํ กามโกคี่ อชฺชเมน โภเค ปริเยสติ
 สาหเสณ อชฺชเมน โภเค ปริเยสติจวา สาหเสณ น อตุตทานํ ลุเชติ
 ปีนติ น ลวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อยํ คหปติ กามโกคี่
 ตีหิ จานฺเหติ คารยฺโฮ อชฺชเมน โภเค ปริเยสติ สาหเสณาคิ อิมินา
 ปจฺจเมน จานฺเนน คารยฺโฮ น อตุตทานํ ลุเชติ ปีนตฺตี อิมินา ทฺติเยน
 จานฺเนน คารยฺโฮ น ลวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรตฺตี อิมินา ตติเยน
 จานฺเนน คารยฺโฮ อยํ คหปติ กามโกคี่ อิมฺเหติ ตีหิ จานฺเหติ
 คารยฺโฮ ตตุร คหปติ ยววยํ กามโกคี่ อชฺชเมน โภเค ปริเยสติ
 สาหเสณ อชฺชเมน โภเค ปริเยสติจวา สาหเสณ อตุตทานํ ลุเชติ
 ปีนติ น ลวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อยํ คหปติ กามโกคี่
 ทฺวฺหิ จานฺเหติ คารยฺโฮ เอเกน จานฺเนน ปาส์โส อชฺชเมน โภเค
 ปริเยสติ สาหเสณาคิ อิมินา ปจฺจเมน จานฺเนน คารยฺโฮ อตุตทานํ
 ลุเชติ ปีนตฺตี อิมินา เอเกน จานฺเนน ปาส์โส น ลวิภชติ น
 ปุณฺณานิ กโรตฺตี อิมินา ทฺติเยน จานฺเนน คารยฺโฮ อยํ คหปติ
 กามโกคี่ อิมฺเหติ ทฺวฺหิ จานฺเหติ คารยฺโฮ อิมินา เอเกน จานฺเนน
 ปาส์โส ตตุร คหปติ ยววยํ กามโกคี่ อชฺชเมน โภเค ปริเยสติ

ส่าหเสณ อมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสิตฺวา ส่าหเสณ อคฺคตฺตานํ สฺสฺเชติ
 ปีนฺติ สํวิภชฺติ ปุณฺณานิ กโรติ อยํ คหปติ กามโภคํ เอเกน
 จ่าเนน คารยฺโห ทฺวํหิ จ่าเนหิ ปาสํโส อมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสิตฺ
 ส่าหเสณาคิ อิมินา เอเกน จ่าเนน คารยฺโห อคฺคตฺตานํ สฺสฺเชติ ปีนฺตํติ
 อิมินา ปจฺเมเน จ่าเนน ปาสํโส สํวิภชฺติ ปุณฺณานิ กโรตํติ อิมินา
 ทฺุติเยน จ่าเนน ปาสํโส อยํ คหปติ กามโภคํ อิมินา เอเกน
 จ่าเนน คารยฺโห อิมฺหิ ทฺวํหิ จ่าเนหิ ปาสํโส ตฺตฺร คหปติ
 ยฺวายํ กามโภคํ รมฺมารมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสิตฺ ส่าหเสณํ อส่าหเสณํ
 รมฺมารมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสิตฺวา ส่าหเสณํ อส่าหเสณํ น อคฺคตฺตานํ
 สฺสฺเชติ ปีนฺติ น สํวิภชฺติ น ปุณฺณานิ กโรติ อยํ คหปติ
 กามโภคํ เอเกน จ่าเนน ปาสํโส ตํหิ จ่าเนหิ คารยฺโห รมฺเมเน
 โภเค ปริเยสฺสิตฺ อส่าหเสณาคิ อิมินา เอเกน จ่าเนน ปาสํโส อมฺเมเน
 โภเค ปริเยสฺสิตฺ ส่าหเสณาคิ อิมินา ปจฺเมเน จ่าเนน คารยฺโห น
 อคฺคตฺตานํ สฺสฺเชติ ปีนฺตํติ อิมินา ทฺุติเยน จ่าเนน คารยฺโห น สํวิภชฺติ
 น ปุณฺณานิ กโรตํติ อิมินา ตติเยน จ่าเนน คารยฺโห อยํ คหปติ
 กามโภคํ อิมินา ปจฺเมเน จ่าเนน ปาสํโส อิมฺหิ ตํหิ จ่าเนหิ
 คารยฺโห ตฺตฺร คหปติ ยฺวายํ กามโภคํ รมฺมารมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสิตฺ
 ส่าหเสณํ อส่าหเสณํ รมฺมารมฺเมเน โภเค ปริเยสฺสิตฺวา ส่าหเสณํ
 อส่าหเสณํ อคฺคตฺตานํ สฺสฺเชติ ปีนฺติ น สํวิภชฺติ น ปุณฺณานิ
 กโรติ อยํ คหปติ กามโภคํ ทฺวํหิ จ่าเนหิ ปาสํโส ทฺวํหิ จ่าเนหิ

คารยฺโฮ ฌมฺเมน โภเค ปริเยสฺติ อสฺสหาเสนาติ อิมินา ปจฺเมน
 จฺาเนน ปาสฺโส อฌมฺเมน โภเค สฺสหาเสนาติ อิมินา ปจฺเมน จฺาเนน
 คารยฺโฮ อตฺตทานํ สุขฺเต ปิเนตฺติ อิมินา ทฺติเยน จฺาเนน ปาสฺโส
 น สํวิภชฺติ น ปุณฺณานิ กโรตฺติ อิมินา ทฺติเยน จฺาเนน คารยฺโฮ
 อญํ คหปฺติ กามโภคํ อิเมหิ ทฺวํหิ จฺาเนหิ ปาสฺโส อิเมหิ ทฺวํหิ
 จฺาเนหิ คารยฺโฮ ตตฺร คหปฺติ ยฺวญํ กามโภคํ ฌมฺมาฌมฺเมน โภเค
 ปริเยสฺติ สฺสหาเสนํ อสฺสหาเสนํ ฌมฺมาฌมฺเมน โภเค ปริเยสฺติจฺวา
 สฺสหาเสนํ อสฺสหาเสนํ อตฺตทานํ สุขฺเต ปิเนติ สํวิภชฺติ ปุณฺณานิ
 กโรติ อญํ คหปฺติ กามโภคํ ตฺหิ จฺาเนหิ ปาสฺโส เอเกน จฺาเนน
 คารยฺโฮ ฌมฺเมน โภเค ปริเยสฺติ อสฺสหาเสนาติ อิมินา ปจฺเมน
 จฺาเนน ปาสฺโส อฌมฺเมน โภเค ปริเยสฺติ สฺสหาเสนาติ อิมินา เอเกน
 จฺาเนน คารยฺโฮ อตฺตทานํ สุขฺเต ปิเนตฺติ อิมินา ทฺติเยน จฺาเนน
 ปาสฺโส สํวิภชฺติ ปุณฺณานิ กโรตฺติ อิมินา ทฺติเยน จฺาเนน ปาสฺโส
 อญํ คหปฺติ กามโภคํ อิเมหิ ตฺหิ จฺาเนหิ ปาสฺโส อิมินา เอเกน
 จฺาเนน คารยฺโฮ ตตฺร คหปฺติ ยฺวญํ กามโภคํ ฌมฺเมน โภเค
 ปริเยสฺติ อสฺสหาเสน ฌมฺเมน โภเค ปริเยสฺติจฺวา อสฺสหาเสน น
 อตฺตทานํ สุขฺเต ปิเนติ น สํวิภชฺติ น ปุณฺณานิ กโรติ อญํ
 คหปฺติ กามโภคํ เอเกน จฺาเนน ปาสฺโส ทฺวํหิ จฺาเนหิ คารยฺโฮ
 ฌมฺเมน โภเค ปริเยสฺติ อสฺสหาเสนาติ อิมินา เอเกน จฺาเนน ปาสฺโส
 น อตฺตทานํ สุขฺเต ปิเนตฺติ อิมินา ปจฺเมน จฺาเนน คารยฺโฮ น

สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรตฺติ อิมินา ทุติเยน จําเนน คารุโยหํ อัยํ
 คหปติ กามโกคํ อิมินา เอเกน จําเนน ปาสํโส อิเมหิ ทุวํหิ
 จําเนหิ คารุโยหํ ตตฺร คหปติ ยวายํ กามโกคํ รมฺเมน โภเค
 ปริเยสฺติ อสํหเสณ รมฺเมน โภเค ปริเยสฺติวา อสํหเสณ อตฺตํ
 สฺเชติ ปีนฺติ น สํวิภชติ น ปุณฺณานิ กโรติ อัยํ คหปติ
 กามโกคํ ทุวํหิ จําเนหิ ปาสํโส เอเกน จําเนน คารุโยหํ รมฺเมน
 โภเค ปริเยสฺติ อสํหเสณาติ อิมินา ปจฺเมน จําเนน ปาสํโส อตฺตํ
 สฺเชติ ปีนฺตํติ อิมินา ทุติเยน จําเนน ปาสํโส น สํวิภชติ น
 ปุณฺณานิ กโรตฺติ อิมินา เอเกน จําเนน คารุโยหํ อัยํ คหปติ
 กามโกคํ อิเมหิ ทุวํหิ จําเนหิ ปาสํโส อิมินา เอเกน จําเนน
 คารุโยหํ ตตฺร คหปติ ยวายํ กามโกคํ รมฺเมน โภเค ปริเยสฺติ
 อสํหเสณ รมฺเมน โภเค ปริเยสฺติวา อสํหเสณ อตฺตํ สฺเชติ
 ปีนฺติ สํวิภชติ ปุณฺณานิ กโรติ เต จ โภเค คชิตฺโต มุจฺฉิตฺโต
 อชฺชฎาปนฺโน อนาทนฺวทฺสํสํวํ อนิสฺสํสรณฺปนฺนํ ปริภุญฺชติ : อัยํ
 คหปติ กามโกคํ ตํหิ จําเนหิ ปาสํโส เอเกน จําเนน คารุโยหํ
 รมฺเมน โภเค ปริเยสฺติ อสํหเสณาติ อิมินา ปจฺเมน จําเนน ปาสํโส
 อตฺตํ สฺเชติ ปีนฺตํติ อิมินา ทุติเยน จําเนน ปาสํโส สํวิภชติ
 ปุณฺณานิ กโรตฺติ อิมินา ตติเยน จําเนน ปาสํโส เต จ โภเค
 คชิตฺโต มุจฺฉิตฺโต อชฺชฎาปนฺโน อนาทนฺวทฺสํสํวํ อนิสฺสํสรณฺปนฺนํ ปริ-

ภูษชัตติ อิมินา เอเกน จานเนน คารุโย อยํ คหปติ กามโกคิ
 อิมะหิ ตีหิ จานะหิ ปาสังโส อิมินา เอเกน จานเนน คารุโย ตตุร
 คหปติ ยววยํ กามโกคิ ชมุเมเน โภเค ปริเยสติ อสาหเสเนน ชมุเมเน
 โภเค ปริเยสตีตุวา อสาหเสเนน อตุตทานํ สุเชติ ปีนะติ สัวิษชติ
 ปุณฺณานิ กโรติ เต ๑ โภเค อคชิตอ อมฺจุฉิตอ อนชฺชฎาปนฺโน
 อาทั้นวทสุสํวํ นิสฺสัรณปะนฺโถ ปริภูษชติ อยํ คหปติ กามโกคิ
 จตุหิ จานะหิ ปาสังโส ชมุเมเน โภเค ปริเยสติ อสาหเสนาติ อิมินา
 ปจฺเมเน จานเนน ปาสังโส อตุตทานํ สุเชติ ปีนัตติ อิมินา ทุติเยเน
 จานเนน ปาสังโส สัวิษชติ ปุณฺณานิ กโรตติ อิมินา ตติเยเน จานเนน
 ปาสังโส เต ๑ โภเค อคชิตอ อมฺจุฉิตอ อนชฺชฎาปนฺโน อาทั้นว-
 ทสุสํวํ นิสฺสัรณปะนฺโถ ปริภูษชตติ อิมินา จตุตฺเถเนน จานเนน ปาสังโส
 อยํ คหปติ กามโกคิ อิมะหิ จตุหิ จานะหิ ปาสังโส อิมะ ไช
 คหปติ ทส กามโกคิโน สเนโต สัวิษชมานา โลกสุมิ อิมะส ไช
 คหปติ ทสเนนํ กามโกคิเนนํ ยววยํ กามโกคิ ชมุเมเน โภเค ปริเยสติ
 อสาหเสเนน ชมุเมเน โภเค ปริเยสตีตุวา อสาหเสเนน อตุตทานํ สุเชติ
 ปีนะติ สัวิษชติ ปุณฺณานิ กโรติ เต ๑ โภเค อคชิตอ อมฺจุฉิตอ
 อนชฺชฎาปนฺโน อาทั้นวทสุสํวํ นิสฺสัรณปะนฺโถ ปริภูษชติ อยํ อิมะส
 ทสเนนํ กามโกคิเนนํ อคฺโค ๑ เสฏฺฐิไซ ๑ ปาโมกฺโข ๑ อตุตโม ๑
 ปวโร ๑ เสยฺยถาปํ คหปติ ควา ชัวี ชัวีมหา ทช ทชิมฺหา นวเนตํ
 นวเนตฺมหา สปะปํ สปะปิมฺหา สปะปิมฺฉนฺโท ตตุถ อตุตคฺมกฺชายติ เอเวเว

โธ คหปติ อิมลั ทลนุณั กามโภคินั ยวรายั กามโภคั ชมุเมเน โภเค
 ปรีเยตติ อส่าหเสณ ชมุเมเน โภเค ปรีเยตติวรา อส่าหเสณ อตุตทานั
 สู่เวติ ปีนะติ สู่วิภชติ ปุณฺณานิ กโรติ เต ๑ โภเค อคชิต
 อมฺจุตติโธ อชชฺคาปนโน อาทันนทลลัสาวั นิสฺสัรณปนฺนโย ปรีภุชชติ
 อัย อิมลั ทลนุณั กามโภคินั อคฺโค ๑ สลฺลุไซ ๑ ปาโมกฺโข ๑
 อตุตฺตโม ๑ ปวโร จาติ ๑

[๘๒] อถโธ อณาถปิณฺฑิกโก คหปติ เยน ภควา เตนฺอุป-
 สังกมิ อุตฺตงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสัติ ๑
 เอกมฺนฺตํ นิสฺสนุณั โธ อณาถปิณฺฑิกโก คหปติ ภควา เอตทโวจ ยโต
 โธ คหปติ อริยสํวทสฺส ปณฺจ ภายานิ เวรานิ วุปลนฺตานิ โหนฺติ
 จตุหิ สัตฺตาปตฺติยงฺเคหิ สมนฺเภาคโต โหติ อริโย จสฺส ฉาย
 ปณฺณาย สฺทิจฺจโง โหติ สุปฺปวิวิทฺโธ สั อากงฺขมาโน อตุตฺตนาถ
 อตุตฺตานั พุยากรเขยฺย ชันนิริโยมฺหิ ชันนิตฺริจฺจนโยนิ ชันนิตฺติวีสโย
 ชันนาปายทฺตคฺคิตฺติวินิปาโต สัตฺตาปนฺนอหฺมสมฺมิ อวินิปาตทฺมโม นียโต
 สมนฺโพรธิปฺรายนโติ ๑ กตฺมานิ ปณฺจ ภายานิ เวรานิ วุปลนฺตานิ โหนฺติ
 ยั คหปติ ปาณาติปาตํ ปาณาติปาตปจฺจยา ทิจฺจชฺมมิกมฺมึ ภายั เวรํ
 ปสฺวติ สมนฺปฺรายิกมฺมึ ภายั เวรํ ปสฺวติ เจตฺถิกมฺมึ ทฺตฺตํ โทมนสฺส
 ปฏิสฺสเวเทติ ปาณาติปาตา ปฏิวีโรโต เณว ทิจฺจชฺมมิกํ ภายั เวรํ
 ปสฺวติ น สมนฺปฺรายิกํ ภายั เวรํ ปสฺวติ น เจตฺถิกํ ทฺตฺตํ โทมนสฺส
 ปฏิสฺสเวเทติ ปาณาติปาตา ปฏิวีรตฺตํ เอนฺตํ ภายั เวรํ วุปลนฺตํ

สททกามา ไช ปน เต ขายสฺมนุโค อปฺปสททวินฺนิตา อปฺปสททสฺส
 วณฺณวาทิโน อปฺเปว นาม อปฺปสททํ ปริสํ วิทิตฺวา อุปฺสงฺกมิตพฺพํ
 มณฺเวยฺยยาติ อถไช เต ปริพฺพาชกา ตฺถนํ อเหตุํ ๑ อถไช อนาถ-
 บิณฺฑุทิกโก คหปติ เยน เต ปริพฺพาชกา เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺก-
 มิตฺวา เตหิ อณฺเวยฺยคฺคิเยหิ ปริพฺพาชเกหิ สทฺธิ สมนฺโอมิ สมนฺโอมินฺนํ
 กถํ สํวณฺณํ วิตฺติสํวเรตฺวา เอกมฺนุตํ นิสฺสํ ๑ เอกมฺนุตํ นิสฺสินฺนํ ไช
 อนาถบิณฺฑุทิกํ คหปติ เต อณฺเวยฺยคฺคิยา ปริพฺพาชกา เขตทโวจํ วเทหิ
 คหปติ กัทฺธิจฺจิกโก สมนฺโณ โคตโมติ ๑ น ไช อหํ ฆนฺเต ภาควโค
 สพฺพํ ทิฏฺฐิจฺจํ ชานามํติ ๑ อิทานิ กิร ตฺวํ คหปติ น สมนฺตฺสฺส โคตมฺตฺสฺส
 สพฺพํ ทิฏฺฐิจฺจํ ชานาติ วเทหิ คหปติ กัทฺธิจฺจิกา ภิกฺขุติ ๑ ภิกฺขุณฺนํ
 ไช อหํ ฆนฺเต น สพฺพํ ทิฏฺฐิจฺจํ ชานามํติ ๑ อิติ กิร ตฺวํ คหปติ
 น สมนฺตฺสฺส โคตมฺตฺสฺส สพฺพํ ทิฏฺฐิจฺจํ ชานาติ นมี ภิกฺขุณฺนํ สพฺพํ
 ทิฏฺฐิจฺจํ ชานาติ วเทหิ คหปติ กัทฺธิจฺจิกโก ตฺถนุติ ๑ เขตํ ไช ฆนฺเต
 อมฺเหหิ น ทฺถกฺกรํ พฺยาการุํ ยํทฺธิจฺจิกา มยฺนุติ อึชฺช ตาว ขายสฺมนุโค
 ยถาสกานิ ทิฏฺฐิจิตฺตานิ พฺยาการุณฺตุ ปจฺจนาเปตํ อมฺเหหิ น ทฺถกฺกรํ
 ภวิสฺสตี พฺยาการุํ ยํทฺธิจฺจิกา มยฺนุติ ๑ เขตํ อุตฺเต อณฺเวยฺยโร
 ปริพฺพาชโก อนาถบิณฺฑุทิกํ คหปติ เขตทโวจ สฺตฺสฺสโต โถโก อิทเมว
 สจฺจํ โมชฺสมณฺเวยฺยนฺตฺติ เขตํทฺธิจฺจิกโก อหํ คหปตํติ ๑ อณฺเวยฺยโร
 ไช ปริพฺพาชโก อนาถบิณฺฑุทิกํ คหปติ เขตทโวจ อสฺตฺสฺสโต โถโก
 อิทเมว สจฺจํ โมชฺสมณฺเวยฺยนฺตฺติ เขตํทฺธิจฺจิกโก อหํ คหปตํติ ๑ อณฺเวยฺยโร

โถโก ... อนนฺตวา โถโก ... ตํ ชีวํ ตํ สรีรํ ... ขณฺณํ ชีวํ ขณฺณํ
 สรีรํ ... โหติ ตถาคโค ปรมฺมรณา ... น โหติ ตถาคโค ปรมฺมรณา ...
 โหติ ๑ น ๑ โหติ ตถาคโค ปรมฺมรณา ... เวน โหติ น น
 โหติ ตถาคโค ปรมฺมรณา อิทเมว สจฺจํ โมขมณฺยณฺนติ เหว-
 ทิฏฺฐิจิโก อหํ คหปตฺติ อิมสฺสํสาบี อຍမာຍສံမ္මโต ทิฏฺฐิจิ อตฺตโน วา
 อโยนิโส มนສິការເຫຼືອ ອຸປຸປນຸນາ ປຣໂຊສປຈຸຍາ ວາ ສ່າ ໂຂ ປເນສ່າ
 ทิฏฺฐิจิ ภูตา สํชตฺตา เจตยิตฺตา ปฏิจฺจສມຸປຸປນຸນາ ຍໍ ໂຂ ປນ ດີເຈຈີ
 ภูຕໍ ສ່ຮຕໍ ເຈຕຍິຕໍ ປຣຶຈຸຈສມຸປຸປນຸນໍ ຕທນິຈຸຈໍ ຍທນິຈຸຈໍ ຕໍ ທຸກຮໍ
 ຍໍ ທຸກຮໍ ຕເທວ ໂສ່ ອາຍສຸມາ ອດຸຕ໌ໂນ ຕເທວ ໂສ່ ອາຍສຸມາ
 ອຊຸຊຸປກໂຕຕີ ๑ ເວວໍ ວຸຕຸເຕ ເຕ ປຣິພຸພາສກາ ອນາດມິເຈຕິກິ ຄຸເປຕິ
 ເອຕທ໌ໂວຈຸ ພຸຍາກຕານີ ໂຂ ຄຸເປຕີ ອມເຫີ ສ່ພຸເພເວ ຍຄາສ່ຄານີ
 ทิฏฺฐิจิคตานิ ๑ ວເຫີ ຄຸເປຕີ ດິທິຊີໂກສິ ຕຸວນຸຕີ ๑ ຍໍ ໂຂ ປນ
 ภาเนຕີ ດີເຈຈີ ภูຕໍ ສ່ຮຕໍ ເຈຕຍິຕໍ ປຣຶຈຸຈສມຸປຸປນຸນໍ ຕທນິຈຸຈໍ ຍທນິຈຸຈໍ
 ຕໍ ທຸກຮໍ ຍໍ ທຸກຮໍ ຕໍ ເນຕໍ ມມ ເນໂສ່ໝສຸມີ ນ ເມ ໂສ່
 ອຕຸຕາຕີ ເວວໍທິຊີໂກ ໂຂ ອໍ ກາເຕຕີ ๑ ຍໍ ໂຂ ຄຸເປຕີ ດີເຈຈີ ภูຕໍ
 ສ່ຮຕໍ ເຈຕຍິຕໍ ປຣຶຈຸຈສມຸປຸປນຸນໍ ຕທນິຈຸຈໍ ຍທນິຈຸຈໍ ຕໍ ທຸກຮໍ
 ຍໍ ທຸກຮໍ ຕເທວ ຕຸວໍ ຄຸເປຕີ ອດຸຕ໌ໂນ ຕເທວ ຕຸວໍ ຄຸເປຕີ ອຊຸຊຸປ-
 ກໂຕຕີ ๑ ຍໍ ໂຂ ປນ ກາເຕ ດີເຈຈີ ภูຕໍ ສ່ຮຕໍ ເຈຕຍິຕໍ ປຣຶຈຸຈສມຸປຸປນຸນໍ
 ຕທນິຈຸຈໍ ຍທນິຈຸຈໍ ຕໍ ທຸກຮໍ ຍໍ ທຸກຮໍ ຕໍ ເນຕໍ ມມ ເນໂສ່-
 ໝສຸມີ ນ ເມໂສ່ ອຕຸຕານີ ເວເມຕໍ ຍຄາກຸຕໍ ສມຸມປປຸຊຍາຍ

สุตฺตฺวิจฺจํ ตสฺส ๑ อุกฺคฺตฺวี นิสฺสํวณฺโณ ยถากฺกฺตํ ปชานามํติ ๑ เขวํ
 วุคฺคฺเต เต ปรีพฺพชกา ตฺตฺนํหึฏฺฐตา มํกฺกฺฐตา ปคฺคฺตฺกฺขนฺธา อโฆมุชา
 ปชฺชฌายนฺธา อปฺปฏฺฐิภาณนา นิสฺสํทิสฺสุ อถโฆ อนาถบิณฺฑิตฺโก คหปติ เต
 ปรีพฺพชเก ตฺตฺนํหึฏฺฐเต มํกฺกฺฐเต ปคฺคฺตฺกฺขนฺเช อโฆมุเช ปชฺชฌายนฺเต
 อปฺปฏฺฐิภาเน วิทิตฺวา อฏฺฐจฺยาสาณา เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ
 อฺปฺปลสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสํทิตฺติ เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน
 โฆ อนาถบิณฺฑิตฺโก คหปติ ยาวตโก อโหสิ เตหิ อณฺเฑตฺติคฺคิเยหิ
 ปรีพฺพชเกหิ สทฺธิ กถาสฺส
 ตํ สทฺพิ ภควโต อโรเจสิ ๑
 สํวํ สํวํ คหปติ เขวํ โฆ เต คหปติ โมฆปฺริสา กถเนน กถํ
 สทฺธมฺเมเน สฺนิกฺคฺคิหิตํ นิกฺค
 อถโฆ อนาถบิณฺฑิตฺโก คหปติ ภควตา รมฺมิมยา กถาย สฺนทฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺมาทปฺปิโต สฺมฺค
 สฺมฺค
 ปทกฺขิณฺโณ กตฺวา ปกฺกามิ ๑ อถโฆ ภควา อจิริปฺกฺกนฺเต อนาถบิณฺฑิตฺเก
 คหปติมุหิ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ โยมี โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิฆรตฺตํ
 อเวริรมฺโม อิมสฺมึ รมฺมวินเย สฺสํเป เหวเมวํ อณฺเฑตฺติคฺคิเย ปรีพฺพชเก
 สทฺธมฺเมเน สฺนิกฺคฺคิหิตํ นิกฺค
 ยถา ตํ อนาถบิณฺฑิตฺเกเนน คหปตินา
 นิกฺคฺคิหิตาติ ๑

[๔๕] เอกํ สมฺมํ ภควา จมฺปาย วิหริติ คคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 ตํเว ๑ อถโฆ วชฺชียมาหิโต คหปติ ทิวาทิวสุตฺตํ จมฺปาย นิกฺขมิ

เหว โจ เต คหปติ โมฆปริสา กาเถน กาลัง สหรมเมน สุนิคุคหิตัง
 นิคุคเหตุพพา นานัง คหปติ สัพพัง ตปปี ตบิตพพุนติ วทามิ น ปนาหัง
 คหปติ สัพพัง ตปปี น ตบิตพพุนติ วทามิ นานัง คหปติ สัพพัง สมาทานัง
 สมาทิตพพุนติ วทามิ น ปนาหัง คหปติ สมาทานัง น สมาทิตพพุนติ
 วทามิ นานัง คหปติ สัพพัง ปธานัง ปทหิตพพุนติ วทามิ น ปนาหัง
 คหปติ สัพพัง ปธานัง น ปทหิตพพุนติ วทามิ นานัง คหปติ สัพพัง
 ปฏินิสฺสัคคัง ปฏินิสฺสชฺชิตพโพติ วทามิ น ปนาหัง คหปติ ปฏินิสฺสัคคัง
 น ปฏินิสฺสชฺชิตพโพติ วทามิ นานัง คหปติ สัพพัง วิมุคฺคัง วิมุจฺจิ-
 ตพพาติ วทามิ น ปนาหัง คหปติ สัพพัง วิมุคฺคัง น วิมุจฺจิตพพาติ
 วทามิ ยญฺหิ คหปติ ตปปี ตปโต อกฺุสฺสา ชฺมมา อภิวทฺตฺตฺตฺตฺต
 กุสฺสา ชฺมมา ปริหายนฺติ เหววรูปี ตปปี น ตบิตพพุนติ วทามิ ยญฺจ
 ชฺวาสุสฺส คหปติ ตปปี ตปโต อกฺุสฺสา ชฺมมา ปริหายนฺติ กุสฺสา
 ชฺมมา อภิวทฺตฺตฺตฺต เหววรูปี ตปปี ตบิตพพุนติ วทามิ ยญฺหิ คหปติ
 สมาทานัง สมาทโยโต อกฺุสฺสา ชฺมมา อภิวทฺตฺตฺต กุสฺสา ชฺมมา
 ปริหายนฺติ เหววรูปี สมาทานัง น สมาทิตพพุนติ วทามิ ยญฺจ
 ชฺวาสุสฺส คหปติ สมาทานัง สมาทโยโต อกฺุสฺสา ชฺมมา ปริหายนฺติ กุสฺสา
 ชฺมมา อภิวทฺตฺตฺต เหววรูปี สมาทานัง สมาทิตพพุนติ วทามิ ยญฺหิ
 คหปติ ปธานัง ปทหโต อกฺุสฺสา ชฺมมา อภิวทฺตฺต กุสฺสา ชฺมมา
 ปริหายนฺติ เหววรูปี ปธานัง น ปทหิตพพุนติ วทามิ ยญฺจ ชฺวาสุสฺส
 คหปติ ปธานัง ปทหโต อกฺุสฺสา ชฺมมา ปริหายนฺติ กุสฺสา ชฺมมา

อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺเฑนฺติ ฯ อพฺยาคํ ไช เอตํ อุตฺตฺติย มยา
 สฺสฺสฺสโต โถโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺเฑนฺติ ฯ กิ ปน โภ
 โคตม อสฺสฺสฺสโต โถโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺเฑนฺติ ฯ เอตมฺบิ
 ไช อุตฺตฺติย อพฺยาคํ มยา อสฺสฺสฺสโต โถโก อิทเมว สจฺจํ
 โฆฆมณฺเฑนฺติ ฯ กิ นุ ไช โภ โคตม อนฺตฺวา โถโก ... อนฺตฺวา
 โถโก ... ตํ ชฺวีวํ ตํ สฺรวีวํ ... อณฺณํ ชฺวีวํ อณฺณํ สฺรวีวํ ... โหติ
 ตถาคโต ปรมฺมรณฺา ... น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺา ... โหติ ๑
 น ๑ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺา ... เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต
 ปรมฺมรณฺา อิทเมว สจฺจํ โฆฆมณฺเฑนฺติ ฯ เอตมฺบิ ไช อุตฺตฺติย
 อพฺยาคํ มยา เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺา
 อิทเมว สจฺจํ โฆฆมณฺเฑนฺติ ฯ กิ นุ ไช โภ โคตม สฺสฺสฺสโต
 โถโก อิทเมว สจฺจํ โฆฆมณฺเฑนฺติ อิติ ปุญฺโຈ สฺมาโน อพฺยาคํ
 ไช เอตํ อุตฺตฺติย มยา สฺสฺสฺสโต โถโก อิทเมว สจฺจํ โฆฆ-
 มณฺเฑนฺติ วเทสสิ กิ ปน โภ โคตม อสฺสฺสฺสโต โถโก อิทเมว
 สจฺจํ โฆฆมณฺเฑนฺติ อิติ ปุญฺโຈ สฺมาโน เอตมฺบิ ไช อุตฺตฺติย
 อพฺยาคํ มยา อสฺสฺสฺสโต โถโก อิทเมว สจฺจํ โฆฆมณฺเฑนฺติ
 วเทสสิ กิ นุ ไช โภ โคตม อนฺตฺวา โถโก ... อนฺตฺวา โถโก ...
 ตํ ชฺวีวํ ตํ สฺรวีวํ ... อณฺณํ ชฺวีวํ อณฺณํ สฺรวีวํ ... โหติ ตถาคโต
 ปรมฺมรณฺา ... น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺา ... โหติ ๑ น ๑ โหติ
 ตถาคโต ปรมฺมรณฺา ... เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺา

อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ อิติ ปุณฺโณ สฺมาโน เขตมฺปิ ไช
 อุตฺตฺตฺย อพฺยาคํ มยา เวน โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนา
 อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนฺติ วเทสํ อถ กิณฺจฺรหิ โภคา โคตเมน
 พฺยาคคณฺติ ฯ อภิญฺญา ไช อหํ อุตฺตฺตฺย สํวกานํ ชมฺมํ เทเสมิ
 สุตฺตํ วิสฺสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สฺมตฺติกฺกมฺยา ทฺกฺขโทมนสฺสํ อตฺถกฺค-
 มฺยา ฉายสฺส อธิคฺมฺยา นิพฺพานสฺส สจฺฉนฺติกริยาเยติ ฯ ยํ ปเนคํ
 ภวํ โคตโม อภิญฺญา สํวกานํ ชมฺมํ เทเสสิ สุตฺตํ วิสฺสุทฺธิยา
 โสภปริเทวานํ สฺมตฺติกฺกมฺยา ทฺกฺขโทมนสฺสํ อตฺถกฺค-
 มฺยา ฉายสฺส นิพฺพานสฺส สจฺฉนฺติกริยาเย สํพุโป วา เตน โถโก นิยฺยาสฺสตี
 อฺปฺพุโสม วา ติภาโค วา เอวํ อุตฺเต ภคฺวา ตฺถนฺที อโหสิ ฯ อถไช
 ฉายสฺมโต อานนฺทสฺส เขตทโหสิ มาเหว ไช อุตฺตฺตฺยอ ปริพฺพชโก
 ปาปกํ ทฺวิจฺจคํ ปฏฺฐนฺติ สํพุํ สํมุกฺกํสิกํ วต เม สฺมโณ โคตโม
 ปณฺหํ ปุณฺโณ สํสาเทติ โน วิสฺสุเชติ นฺน น วิสฺสํหํตี ตทสฺส
 อุตฺตฺตฺยสฺส ปริพฺพชกสฺส ทึมฺรคฺคํ อหิตาย ทฺกฺขชฺยาเยติ อถไช ฉายสฺมา
 อานนฺโท อุตฺตฺตฺยํ ปริพฺพชกํ เขตทโวจ เตนหาอฺโส อุตฺตฺตฺย อฺปฺมนฺเต
 กสิสฺสํมิ อฺปฺมายมิเรกฺขเจ วิญฺญู ปฺริสํ ภาสิตสฺส อตฺถํ อชฺชานนฺติ
 เสยฺยถาปี อวฺโส อุตฺตฺตฺย วณฺโณ ปจฺจนฺตํ นคฺรํ ตํ ทพฺพทฺทํ
 ทพฺพปภากรโตรณํ เขตทวาร์ ตตฺตสฺส โทวารโก ปณฺชิตโต พฺยคฺโต
 เมธวํ อณฺณคานํ นิวาเรตา ฉานํ ปเวเสตา โส ตสฺส นคฺรสฺส
 สมนฺตา อณฺณปฺริยาเยปถํ อณฺณกฺกมฺมาโน น ปสฺสเสยฺย ปภากรสฺนฺธี ว

ปาการวิวั วา อนุตมโส วิพารนีสฺสกนฺมตฺตมฺบี โน จ ชฺวาสฺส
 เหวํ ฌาณํ โหติ เอตฺตกา ปาณา อิมํ นครํ ปวิสฺสนฺติ วา นิกฺข-
 มนฺติ วาติ ๑ อถ ชฺวาสฺส เหวเมตฺถ โหติ เย โช เกจิ โอบาริกา
 ปาณา อิมํ นครํ ปวิสฺสนฺติ วา นิกฺขมนฺติ วา สฺพเพ เต อิมินา
 ทฺวาเรน ปวิสฺสนฺติ วา นิกฺขมนฺติ วาติ เหวเมว โช อากุโส อุตฺตिय
 น ตถาคตฺสฺส เหวํ อุตฺสฺสูกฺกตํ โหติ สฺพโพ วา เตน โถโก นียฺยาตฺสฺสตี
 อฺปทฺโธ วา ติภาโค วาติ ๑ อถโช เหวเมตฺถ ตถาคตฺสฺส โหติ
 เย โช เกจิ โถกมฺหา นียฺยีสฺส วา นียฺยนฺติ วา นียฺยาตฺสฺสนฺติ วา
 สฺพเพ เต ปณฺจ นีวรเณ ปหาย เจตโส อฺปฏฺกิตฺเตสฺส ปณฺชาย
 ทฺพพฺล็กฺรเณ จตฺสฺส สฺติปฏฺฐาเนสฺส สฺปตฺติฏฺฐิจิตฺตฺตา สฺตฺต โฟชฺฌนฺเจ
 ยถาภฺตํ ภาเวตฺวา เหวเมเต โถกมฺหา นียฺยีสฺส วา นียฺยนฺติ วา นียฺยาตฺสฺสนฺติ
 วาติ ๑ ยเทว โช ตฺวํ อากุโส อุตฺตिय ภควนฺตํ อิมํ ปณฺหํ อปฺจฺฉิ
 ตเทเวตํ ปณฺหํ ภควนฺตํ อณฺเณน ปรียาเยน อปฺจฺฉิ ตสฺมา เต
 ตํ ภควา น พฺยาภาสฺตีติ ๑

[๘๖] เขกํ สมฺยํ อายสฺมา อานนฺโท (๑) รตฺติยา ปจฺจุตฺตสมฺยํ
 ปจฺจจฺจุชฺชาย เยน ตโปทา เตนฺปสฺสงฺกมิ คตฺตานิ ปรีตีฉฺฉิตฺตํ ตโป-
 ทาย คตฺตานิ ปรีตีฉฺฉิตฺตฺวา ปจฺจฺจตฺตริตฺตฺวา เขกัจฉโร อฏฺฐาสฺสี คตฺตานิ

• บ. พ. เอตฺถนฺตเร ราชคเ วิหริ ตโปทราเม อถโช อายสฺมา อานนฺโทติ อตฺถิ ๑

ปุพฺพพรายมาโน ๑ โกกนุโทบี โช ปริพฺพชโก รตฺติยา ปจฺจุสฺสํมยํ
 ปจฺจุจฺจาย เยน ตโปทา เตนฺปสฺสงฺกมิ คคฺคตานิ ปริสฺติณฺจิตฺตํ อทฺทสา
 โช โกกนุโท ปริพฺพชโก อายสฺมฺนตฺตํ อานนฺทํ ทูโรโตว อากฺขณฺตํ
 ทิสฺวาน อายสฺมฺนตฺตํ อานนฺทํ เขตฺทโวจ กฺเวทฺตทฺ อวฺสุสฺสตี ๑ อหฺมาวฺสุสฺ
 ภิกฺขุติ ๑ กตฺเม อวฺสุสฺส ภิกฺขุติ ๑ สฺมณฺหา อวฺสุสฺส สฺกยฺปฺตฺติยาติ ๑
 ปุจฺเจยฺยาม มยํ อายสฺมฺนตฺตํ กิณฺจิทฺเว เทสฺส สฺเส อายสฺมา โอกาสํ
 กโรติ ปณฺหสฺส เวยฺยากรณฺยาติ ปุจฺฉนฺวฺสุสฺส สฺสุทฺวา เวทิสฺสํมาติ กิ
 นุ โช โภ สฺสฺสฺสโต โถโก อิทฺเมว สฺจจํ โมจฺมณฺณนฺติ เอวํ
 ทิฏฺฐิจิโก ภวฺนฺติ ๑ น โช อหํ อวฺสุสฺส เอวํทิฏฺฐิจิโก สฺสฺสฺสโต โถโก
 อิทฺเมว สฺจจํ โมจฺมณฺณนฺติ ๑ กิ นุ โช โภ อสฺสฺสฺสโต โถโก
 อิทฺเมว สฺจจํ โมจฺมณฺณนฺติ เอวํทิฏฺฐิจิโก ภวฺนฺติ ๑ น โช อหํ
 อวฺสุสฺส เอวํทิฏฺฐิจิโก อสฺสฺสฺสโต โถโก อิทฺเมว สฺจจํ โมจฺ
 มณฺณนฺติ ๑ กิ นุ โช โภ อนฺตฺวา โถโก ... อนฺตฺวา โถโก ... ตํ
 ชีวํ ตํ สฺวีวํ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สฺวีวํ ... โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา...
 น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา ... โหติ ๑ น ๑ โหติ ตถาคโต
 ปรมฺมรณฺหา ... เณว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา อิทฺเมว
 สฺจจํ โมจฺมณฺณนฺติ เอวํทิฏฺฐิจิโก ภวฺนฺติ ๑ น โช อหํ อวฺสุสฺส
 เอวํทิฏฺฐิจิโก เณว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺหา อิทฺเมว
 สฺจจํ โมจฺมณฺณนฺติ ๑ เตนฺหิ ภวํ น ชานาติ น ปสฺสฺสฺสตี ๑
 น โช อหํ อวฺสุสฺส น ชานามิ น ปสฺสํสามิ ชานามิหํ อวฺสุสฺ

ปสฺสํสามํติ ๑ กิํ นุ ไซ โภ สสฺสํสโต โสโก อิทเมว สจฺจํ โมฆ-
 มณฺณนุติ เหวํทิจฺจิกโก ภวนฺติ อิติ ปุญฺจไซ สฺมานิ น ไซ อหํ
 อวฺสุสํ เหวํทิจฺจิกโก สสฺสํสโต โสโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนุติ
 วเทสิ กิํ นุ ไซ โภ อสสฺสํสโต โสโก อิทเมว สจฺจํ โมฆ-
 มณฺณนุติ เหวํทิจฺจิกโก ภวนฺติ ปุญฺจไซ สฺมานิ น ไซ อหํ อวฺสุสํ
 เหวํทิจฺจิกโก อสสฺสํสโต โสโก อิทเมว สจฺจํ โมฆมณฺณนุติ
 วเทสิ กิํ นุ ไซ โภ อนนฺตวา โสโก ... อนนฺตวา โสโก ... ตํ
 ชีวํ ตํ สรีรํ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรีรํ ... โหติ ตถาคโต ปรมุจฺจนา ...
 น โหติ ตถาคโต ปรมุจฺจนา ... โหติ ๑ น ๑ โหติ ตถาคโต
 ปรมุจฺจนา ... เหว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมุจฺจนา อิทเมว
 สจฺจํ โมฆมณฺณนุติ เหวํทิจฺจิกโก ภวนฺติ อิติ ปุญฺจไซ สฺมานิ น
 ไซ อหํ อวฺสุสํ เหวํทิจฺจิกโก เหว โหติ น น โหติ ตถาคโต
 ปรมุจฺจนา อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนุติ วเทสิ เตนหิ ภวํ
 น ชานาติ น ปสฺสํสํติ อิติ ปุญฺจไซ สฺมานิ น ไซ อหํ อวฺสุสํ
 น ชานามิ น ปสฺสํสามิ ชานามหํ อวฺสุสํ ปสฺสํสามํติ วเทสิ ๑
 ยถากถํ ปนฺทวฺสุสํ อิมสฺสํ ภาสิตสฺสํ อคฺโค ทญฺจพฺโพติ สสฺสํสโต
 โสโก อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนุติ ไซ อวฺสุสํ ทิจฺจิก คตเมตํ
 อสสฺสํสโต โสโก อิทเมว สจฺจํ โโมฆมณฺณนุติ ไซ อวฺสุสํ
 ทิจฺจิกคตเมตํ อนนฺตวา โสโก ... อนนฺตวา โสโก ... ตํ ชีวํ ตํ
 สรีรํ ... อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรีรํ ... โหติ ตถาคโต ปรมุจฺจนา ... น

ปณฺณาวิมุคฺติํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สํยํ อภินฺนวา สจฺฉนิกตฺวา อฺปสํมฺปชฺช
วิหริติ อิมฺเหติ โช ภิกฺขเว ทสฺสี ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อณฺชติภวณฺโณ อณฺตุคฺร
ปฺปณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสํสาติ ฯ

[๘๘] ทสฺสี ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ ยสฺสํ
ยสฺสํ ทิสํยํ วิหริติ ฉาสฺสเยว วิหริติ กตฺตเมหิ ทสฺสี เถโร โหติ
รตฺตคณฺณญฺ จิรปฺพพฺพิโต สํสฺวา โหติ สํมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺ
พหุสฺสํโสโต โหติ สฺสฺชโร สฺสฺสํนฺนิจโย เย เต ชมฺมา อาทิกถฺยยาณา
มชฺฉเมกถฺยยาณา ปรีโยสํนถฺยยาณา สํตถํ สํพฺยณฺชนํ เกวตปรีปฺปณฺณํ
ปรีสฺสํทํ พฺรหฺมจฺริยํ อภิวทฺนติ ตถารูปาสฺสํ ชมฺมา พหุสฺสํสา โหนฺติ
ชตา วจฺสา ปรีจिता มนสํนํเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจิยา สฺสํปฺปฏฺวิจฺจธา อุกฺขยา
นิจ โช ปนฺสํสํ ปาติโมกฺขานิ วิคฺคทาเรน สฺสํวาคทานิ โหนฺติ สฺสํวิภคฺตทานิ
สฺสํปฺปวคฺตทานิ วินิจฺฉิตทานิ สฺสํคฺตโส อณฺุพฺยณฺชนโส อธิภรณสํมฺปฺปาท-
วฺปสํมกฺกสฺสโต โหติ ชมฺมกาโม โหติ บิยสํมฺทาทาโร อภิชมฺเม อภิวินฺนเย
อฺพวารปามฺมุโช สํนฺตุฏฺฐโห โหติ อิตฺรฺตฺรจิวรบีณฺทปาทสํนํสํนคิถาน-
ปจฺจยภสฺชชฺชปรีกฺขวาเรน ปาสํทิกโก โหติ อภิกฺกนฺตปฏฺิกนฺตเต สฺสํ-
คฺคโต อณฺุตรมเวปํ นิสฺสชฺชาย จคฺคณฺนํ ฉานานํ อภิจेतฺถิถานํ ทิฏฺฐจ-
ชมฺมสฺสํชฺชวiharานํ นิกามถาภํ โหติ อภิจฺฉนถาภํ อภิสฺสวถาภํ อาสวณฺณจ
ชยา อนาสวํ เจโตวิมุคฺติํ ปณฺณาวิมุคฺติํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สํยํ อภินฺนวา
สจฺฉนิกตฺวา อฺปสํมฺปชฺช วิหริติ อิมฺเหติ โช ภิกฺขเว ทสฺสี ชมฺเมหิ

สมนุนาคโต เตโร ภิกขุ ยสัจจ ยสัจจ จิหริติ ผาสุเยว จิหริตตี ๑

[๘๘] อถโช อายสุมมา อูปาติ เยน ภควา เทนุปลงฺกมิ
 อูปสงฺกมิตฺตวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺตวา เอกมนฺตํ นิสฺสํติ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺโน
 โช อายสุมมา อูปาติ ภควนฺตํ เขตทโวจ อิจฺฉามหํ ภนฺเต อรณฺญ-
 วนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐเสวิตฺตุนฺติ ๑ ทฺวาริสฺสมภฺวานิ หิ
 โช อูปาติ อรณฺญวณปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ทฺวาริ ปวิเวกํ
 ทฺวาริรมํ เอกตฺเต หรณฺติ มนฺเว มโน วณานิ สฺมาธิ อตภฺมานสัจจ
 ภิกขุโน โย โช อูปาติ เอวํ วทฺเยยฺย อหํ สฺมาธิ อตภฺมาโน
 อรณฺญวณปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐเสวิตฺตสฺมาตี ตสฺสเสตํ
 ปาฏิกงฺขํ สัจจิสฺสัจจติ วา อูปบิตฺตวิสฺสัจจติ วา เสยฺยถามี อูปาติ มหา-
 อุกฺกรหิโต อถ อากฺขุเจยฺย หตฺถินาโค สัจจตรทโน วา อฑฺฒจฺฉวฺจฺวตโน
 วา ตสฺส เจวมสฺส ยนฺนุนาหํ อิมํ อุกฺกรหํ โยคาเหตฺตวา กณฺณ-
 สฺนุโรวิกมปี อิทฺทํ กิเพยฺยํ ปิฏฺฐจิสฺนุโรวิกมปี อิทฺทํ กิเพยฺยํ กณฺณ-
 สฺนุโรวิกมปี อิทฺทํ กิพิตฺตวา ปิฏฺฐจิสฺนุโรวิกมปี อิทฺทํ กิพิตฺตวา นฺหาตฺตวา
 ๑ ปิวิตฺตวา ๑ ปจฺจุตฺตวิตฺตวา เยน กามํ ปกฺกเมยฺยนฺติ โส ตํ
 อุกฺกรหํ โยคาเหตฺตวา กณฺณสนฺุโรวิกมปี อิทฺทํ กิเพยฺยํ ปิฏฺฐจิสฺนุโร-
 วิกมปี อิทฺทํ กิเพยฺย กณฺณสนฺุโรวิกมปี อิทฺทํ กิพิตฺตวา ปิฏฺฐจิสฺนุโร-
 วิกมปี อิทฺทํ กิพิตฺตวา นฺหาตฺตวา ๑ ปิวิตฺตวา ๑ ปจฺจุตฺตวิตฺตวา เยน
 กามํ ปกฺกเมยฺย ตํ กิถฺสํ เหตุ มหา อูปาติ อตฺตภาโว คมภีเว
 คารํ วินฺนทติ อถ อากฺขุเจยฺย สฺโส วา พิพาโว วา ตสฺส เจวมสฺส

โก จาหิ โโก จ หตฺถินาโค ยนฺนุนาหิ อิมํ อุกฺกรหํ โอคาเหตฺวา
 กณฺณตฺนุโรวิกปี้ ชิฑฺฑํ กิเพยฺยํ ปิฏฺฐจิสฺนุโรวิกปี้ ชิฑฺฑํ กิเพยฺยํ
 กณฺณตฺนุโรวิกปี้ ชิฑฺฑํ กิพิฑฺวา ปิฏฺฐจิสฺนุโรวิกปี้ ชิฑฺฑํ กิพิฑฺวา นฺหาตฺวา
 จ ปิวิฑฺวา จ ปจฺจตุตฺติฑฺวา เยน กามํ ปกฺกเมยฺยนฺติ โส ตํ
 อุกฺกรหํ สหสา อปฺปฏิสฺซาย ตสฺสเสตํ ปาฏิกงฺขํ สํสํทิสฺสตี วา
 อฺปฺปิตฺตวิสฺสตี วา ตํ กิสฺสํ เหตุ ปรีคฺโต อฺปฺปาทิ อคฺคตฺภาโว
 คมฺภีเร คาริํ น วิญฺหิติ เหวเมว โช อฺปฺปาทิ โย เอวํ วเทยฺย
 อหิ สฺมาธิ อตฺถมาโน อรณฺณวณฺปคฺคตฺตานิ ปนฺตานิ เสนาถฺนานิ ปฏฺธิ-
 เสวิสฺสํสํตี ตสฺสเสตํ ปาฏิกงฺขํ สํสํทิสฺสตี วา อฺปฺปิตฺตวิสฺสตี วา
 เสยฺยถาปี้ อฺปฺปาทิ ททโร กุมารโ มนฺโถ อคฺคตฺตานเสยฺยโก สฺเกน มคฺคต-
 กริเสน กิพิตี ตํ กิ มณฺณตฺตี อฺปฺปาทิ นนฺวายํ เกวธา ปรีปฺฐา
 พาทชิฑฺฑาทิ ๑ เอวํ ฆนฺเต ๑ สฺโช โส อฺปฺปาทิ กุมารโ อปฺเรน
 สฺมเยน อุกฺกิมฺนฺวาย อินฺทฺริยานํ ปรีปฺกมฺนฺวาย ยานิ ตานิ กุมารกานํ
 กิพาปนกานิ ฆวณฺตี เสยฺยถํ วงฺกํ สฺฆิกํ โมกฺขจิกํ ปิงฺคฺคฺกํ
 ปคฺคตฺพหํ รตํ ธนฺกํ เตหิ กิพิตี ตํ กิ มณฺณตฺตี อฺปฺปาทิ นนฺวายํ
 ชิฑฺฑา ปรีมาย ชิฑฺฑาย อภิกฺกนฺตฺวา จ ปณฺตฺตฺตรา จาติ ๑ เอวํ
 ฆนฺเต ๑ สฺโช โส อฺปฺปาทิ กุมารโ อปฺเรน สฺมเยน อุกฺกิมฺนฺวาย
 อินฺทฺริยานํ ปรีปฺกมฺนฺวาย ปณฺจหิ กามคฺคฺเคนหิ สฺมปฺปิตฺโต สฺมมฺกฺคฺกฺโกโต
 ปรีจาเรตี จกฺขฺวิญฺญเยยฺยเหตี รุเปหิ อธิฏฺฐเจหิ ฆนฺเตหิ มนาเปหิ ปิย-

• อ. พ. จิงคฺคฺกํ ๑

นคฺคาหิ ยตฺวาชิกฺรณเมณํ มนินฺทฺริยํ อสํวตํ วิหฺรตํ อภิชฺฌาโทม-
นสฺสํ ปาปกํ อกฺุสฺสํ ชมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺสํ สํวราย ปฏฺิ-
ปชฺชติ รกฺุชติ มนินฺทฺริยํ มนินฺทฺริเย สํวริ อापชฺชติ โส อิมินา
อริเยน อินฺทฺริยสํวเรน สมนฺนาคโต อชฺฌตฺตํ อพฺยาเสกสฺสํ ปฏฺิสงฺเวเทติ ฯ

โส อภิกฺกนฺเต ปฏฺิกกนฺเต สมนฺปชานกาวี โหติ อาโลกิตฺเต
วิโลกิตฺเต สมนฺปชานกาวี โหติ สมนฺมิณฺชิเต ปสํวริเต สมนฺปชานกาวี
โหติ สํฆาฏิปตฺตจํวรชารणे สมนฺปชานกาวี โหติ อสฺสิตฺเต ปสฺสิตฺเต
ชายิตฺเต สํยิตฺเต สมนฺปชานกาวี โหติ อจฺจุจวารปสฺสํวากมฺเม สมนฺปชานกาวี
โหติ คเต จิตฺเต นิสฺสินฺเณ สฺส
สมนฺปชานกาวี โหติ โส อิมินา ฯ อริเยน สํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อิมินา ฯ อริเยน อินฺทฺริยสํวเรน สมนฺนาคโต อิมินา ฯ อริเยน
สํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สมนฺนาคโต วิจิตฺตํ เสณาสํนํ ภาสฺสฺสฺสฺสฺส
อวณฺณํ รุกฺุชมฺมุตํ
ปพฺพตํ กนฺทํ คิริคฺคหิ สฺสํสํนํ วนปคฺคตํ อพฺโภกาสํ ปตฺตปฺปณฺชํ โส
อวณฺณคโต वा รุกฺุชมฺมุตคโต वा สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
วา นิสฺสํทิตฺติ ปตฺตํกํ
อภิชฺชิตฺวา อจฺจุ กายํ ปณฺชิชาย ปริมุขํ สํสฺสํ อฺปฏฺุจเปตฺวา โส
อภิชฺชณฺํ โดเก ปหาย วิคตภิชฺชเณน เจตสํ วิหฺรติ อภิชฺชณาย
จิตฺตํ ปรีโสเชติ พฺยาปาทปโทสํ ปหาย อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหฺรติ
สพฺพปฺปาดนฺภูทิตานุกมฺปิ พฺยาปาทปโทสํ จิตฺตํ ปรีโสเชติ ถันมิทฺุชํ
ปหาย วิคตถันมิทฺุชํ วิหฺรติ อาโลกสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
สโต สมนฺปชานินํ ถันมิทฺุชา
จิตฺตํ ปรีโสเชติ อจฺจุจจกฺกจฺจุจํ ปหาย อนฺทฺุชโต วิหฺรติ อชฺฌตฺตํ

วูปสนฺตจิตฺโต อุกฺกมฺมกุกฺกมฺม จิตฺตํ ปริโสเชติ วิจิจฺจํ ปหาย
ติณฺณวิจิจฺจโน วิหริติ อถกถํ กุสฺเสตฺถุ ฆมฺเมตฺถุ วิจิจฺจํ อาย จิตฺตํ
ปริโสเชติ ฯ

โส อิมํ ปณฺจ นีวรเณ ปหาย เจตโส อุกฺกมฺมกุกฺกมฺม ปณฺญา
ทุพฺพตฺถกรเณ วิจิจฺจเณ กาเมหิ วิจิจฺจ อุกฺกมฺมกุกฺกมฺม ฆมฺเมหิ สจิตฺตํ
สจิตฺตํ วิเวกํ ปิตฺติสฺสํ ปจฺจํ ฉานํ อุกฺกมฺมกุกฺกมฺม วิหริติ ตํ กิ
มณฺเณสฺส อุกฺกมฺม นนฺดาญํ วิหาโร ปุริเมหิ วิหาเรหิ อภิกฺกมฺมกุกฺกมฺม
ปณฺณตฺตโร จาติ ฯ เหวํ ภาณเต ฯ อิมมฺมึ ไซ อุกฺกมฺม มม สํวกา
อตุตฺตนิ ฆมฺมํ สํมฺมปฺตฺตํมานา อรณฺณวณฺณปฺตฺตานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
ปฏฺฐิเสถวณฺติ โน จ ไซ ตาว อนฺนปฺตฺตํทตฺตภา วิหริณฺติ ปุ
ณฺ จ ปริ อุกฺกมฺม กิฏฺฐ วิตฺตกฺกวจิอาราณํ วูปสนฺมา ... ทฺติยํ ฉานํ
อุกฺกมฺมกุกฺกมฺม วิหริติ ตํ กิ มณฺเณสฺส อุกฺกมฺม นนฺดาญํ วิหาโร
ปุริเมหิ วิหาเรหิ อภิกฺกมฺมกุกฺกมฺม ปณฺณตฺตโร จาติ ฯ เหวํ ภาณเต ฯ
อิมมฺมึ ไซ อุกฺกมฺม มม สํวกา อตุตฺตนิ ฆมฺมํ สํมฺมปฺตฺตํมานา
อรณฺณวณฺณปฺตฺตานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสถวณฺติ โน จ ไซ ตาว
อนฺนปฺตฺตํทตฺตภา วิหริณฺติ ปุณฺ จ ปริ อุกฺกมฺม ปิตฺติยา จ วิราตา ...
ทฺติยํ ฉานํ อุกฺกมฺมกุกฺกมฺม วิหริติ ตํ กิ มณฺเณสฺส อุกฺกมฺม
นนฺดาญํ วิหาโร ปุริเมหิ วิหาเรหิ อภิกฺกมฺมกุกฺกมฺม ปณฺณตฺตโร
จาติ ฯ เหวํ ภาณเต ฯ อิมมฺมึ ไซ อุกฺกมฺม มม สํวกา อตุตฺตนิ
ฆมฺมํ สํมฺมปฺตฺตํมานา อรณฺณวณฺณปฺตฺตานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
ปฏฺฐิเสถวณฺติ โน จ ไซ ตาว อนฺนปฺตฺตํทตฺตภา

วิหรนฺติ ปุณฺ จปรํ อุปาถิ ภิกฺขุ สฺขสฺส จ ปหานา ... จตุตฺถํ
 ฉานํ อุปสํมุชฺช วิหรติ ตํ กิํ มณฺเฑสิ อุปาถิ นนฺวายํ วิหาโร
 ปุริเมหิ วิหาเรหิ อภิกฺกนฺตฺตโร จ ปณฺตฺตโร จาติ ๑ เอวํ ฆนฺเต ๑
 อิมมูเป โช มม สํวกา อตฺตนิ ฆมฺมํ สํมุปลฺลสํมานา อรณฺณวน-
 ปตฺตฺตานิ ปนฺตฺตานิ เสนาสํหานิ ปฏฺฐิเสถวฺนฺติ โน จ โช ตาว อนฺุปลฺลตฺต-
 สฺทตฺตฺตา วิหรนฺติ ปุณฺ จปรํ อุปาถิ ภิกฺขุ สฺพฺพโส ฐปฺลสฺสฉานํ
 สํมตฺติกฺกมา ปฏฺฐิสฺสฉานํ อตฺถกฺมา นานตฺตสฺสฉานํ อมนสฺสึการา
 อนนฺุโต อากาสสฺติ อากาสํานญฺจายตฺนํ อุปสํมุชฺช วิหรติ ตํ กิํ
 มณฺเฑสิ อุปาถิ นนฺวายํ วิหาโร ปุริเมหิ วิหาเรหิ อภิกฺกนฺตฺตโร จ
 ปณฺตฺตโร จาติ ๑ เอวํ ฆนฺเต ๑ อิมมูเป โช อุปาถิ มม สํวกา
 อตฺตนิ ฆมฺมํ สํมุปลฺลสํมานา อรณฺณวนปตฺตฺตานิ ปนฺตฺตานิ เสนาสํหานิ
 ปฏฺฐิเสถวฺนฺติ โน จ โช ตาว อนฺุปลฺลตฺตสฺทตฺตฺตา วิหรนฺติ ปุณฺ
 จปรํ อุปาถิ ภิกฺขุ สฺพฺพโส อากาสํานญฺจายตฺนํ สํมตฺติกฺกมฺม อนนฺุตํ
 วิญฺญาณนฺุติ วิญฺญาณญฺจายตฺนํ อุปสํมุชฺช วิหรติ ... สฺพฺพโส วิญฺญา-
 นญฺจายตฺนํ สํมตฺติกฺกมฺม นฺุติ กิณฺจํติ อากิณฺจญฺจายตฺนํ อุป-
 สํมุชฺช วิหรติ ... สฺพฺพโส อากิณฺจญฺจายตฺนํ สํมตฺติกฺกมฺม สฺนฺุตเมตํ
 ปณฺตฺตเมตฺนฺุติ เนวสฺสฉานาสฺสฉายตฺนํ อุปสํมุชฺช วิหรติ ตํ กิํ
 มณฺเฑสิ อุปาถิ นนฺวายํ วิหาโร ปุริเมหิ วิหาเรหิ อภิกฺกนฺตฺตโร จ
 ปณฺตฺตโร จาติ ๑ เอวํ ฆนฺเต ๑ อิมมูเป โช อุปาถิ มม สํวกา
 อตฺตนิ ฆมฺมํ สํมุปลฺลสํมานา อรณฺณวนปตฺตฺตานิ ปนฺตฺตานิ เสนาสํหานิ

ตติยปณฺนาสโก

สมณสญฺญาวคฺโค ปจโม

[๓๐๑] ติสฺโส ภิกฺขเว สมณสญฺญา ภาวิตา พหุตฺถกา ตตฺต
ชฺมเม ปริปุเรนฺติ กตมา ติสฺโส เววณฺณนิยฺมฺหิ อชฺฌปคฺโค
ปรปฺฐิพฺพทฺธา เม ชฺวีกา อญฺโฆ เม อากปโป กรณฺนีโย อีมา
โฆ ภิกฺขเว ติสฺโส สมณสญฺญา ภาวิตา พหุตฺถกา ตตฺต ชฺมเม
ปริปุเรนฺติ กตเม ตตฺต นิจฺจํ สตตทกัรฺ โหติ ตตฺตวฺตุตฺถิ ตฺเถสุ
อนนฺนิชฺฌาณฺสุ โหติ อพฺยาปชฺฌโม โหติ อนตฺติมานํ โหติ สฺสิทฺธาการโม
โหติ อิจฺจตฺถกฺกตฺถิสฺโส โหติ ชฺวีตฺตปริทฺธาเรสุ อารทฺธวิริโย วิหริติ
อิมे โฆ ภิกฺขเว ติสฺโส สมณสญฺญา ภาวิตา พหุตฺถกา อิมे ตตฺต
ชฺมเม ปริปุเรนฺตฺติ ฯ

[๓๐๒] ตตฺตติเม ภิกฺขเว โขชฺฌนฺจฺจกา ภาวิตา พหุตฺถกา ติสฺโส
วิชฺชา ปริปุเรนฺติ กตเม ตตฺต ตฺติสฺสมุโขชฺฌนฺจโค ชฺมมฺวิจฺย-
สฺสมุโขชฺฌนฺจโค วิริยสฺสมุโขชฺฌนฺจโค ปตฺติสฺสมุโขชฺฌนฺจโค
ปสฺสฺสทฺธิสฺสมุโขชฺฌนฺจโค
สฺมาริสฺสมุโขชฺฌนฺจโค กุเปกฺขาสฺสมุโขชฺฌนฺจโค อิมे โฆ ภิกฺขเว ตตฺต
โขชฺฌนฺจกา ภาวิตา พหุตฺถกา ติสฺโส วิชฺชา ปริปุเรนฺติ กตมา
ติสฺโส อิชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ-อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณิวาสํ อนฺนุสฺสวฺติ เสชฺชยถิํ

เอกมฺวี ชาตี เทวฺวี ชาติโย ๑ เป ๑ อิติ สากาวิ สอุทฺเทส อเนกวิหิตํ
 ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสวติ ทิพฺเพน จกฺขฺนา วิสฺสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน
 ๑ เป ๑ ยถากมฺมุเปเค สฺส
 สจฺจนิคฺคฺคา อฺปฺส
 ภาวิตฺตา พหุสฺส
 อิมฺมา ติสฺส
 วิชฺชฺชา ปริปุเรนฺตฺติ ๑

[๓๐๓] มิจฺฉตฺตํ ภิกฺขเว อากมฺม วิราชฺณา โหติ โน อวราชฺณา
 กถณฺจ ภิกฺขเว มิจฺฉตฺตํ อากมฺม วิราชฺณา โหติ โน อวราชฺณา
 มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺฉิสฺส
 ภิกฺขเว มิจฺฉาสํกฺกปฺโป ปิโหติ มิจฺฉาสํกฺกปฺปสฺสฺส
 มิจฺฉาวาจา ปิโหติ มิจฺฉาวาจสฺสฺส มิจฺฉากมฺมฺนฺโต ปิโหติ มิจฺฉา-
 กมฺมฺนฺตสฺสฺส มิจฺฉาอาชฺชิวํ ปิโหติ มิจฺฉาอาชฺชิวสฺสฺส มิจฺฉาวายาโม ปิโหติ
 มิจฺฉาวายามสฺสฺส มิจฺฉาสฺติ ปิโหติ มิจฺฉาสฺติสฺสฺส มิจฺฉาสฺมาชิ ปิโหติ
 มิจฺฉาสฺมาชิสฺสฺส มิจฺฉาณานิ ปิโหติ มิจฺฉาณานิสฺสฺส มิจฺฉาวิมุคฺติ
 ปิโหติ เอวํ โช ภิกฺขเว มิจฺฉตฺตํ อากมฺม วิราชฺณา โหติ โน
 อวราชฺณา ๑

[๓๐๔] สฺมมตฺตํ ภิกฺขเว อากมฺม อวราชฺณา โหติ โน วิราชฺณา
 กถณฺจ ภิกฺขเว สฺมมตฺตํ อากมฺม อวราชฺณา โหติ โน วิราชฺณา
 สฺมมฺมาทิฏฺฐิจฺฉิสฺส
 ภิกฺขเว สฺมมฺมาสํกฺกปฺโป ปิโหติ สฺมมฺมาสํกฺกปฺปสฺส
 สฺมมฺมาวาจา ปิโหติ สฺมมฺมาวาจสฺสฺส สฺมมฺมากมฺมฺนฺโต ปิโหติ สฺมมฺมา-
 กมฺมฺนฺตสฺสฺส สฺมมฺมาอาชฺชิวํ ปิโหติ สฺมมฺมาอาชฺชิวสฺสฺส สฺมมฺมาวายาโม ปิโหติ
 สฺมมฺมาวายามสฺสฺส สฺมมฺมาสฺติ ปิโหติ สฺมมฺมาสฺติสฺสฺส สฺมมฺมาสฺมาชิ ปิโหติ

สฺมฺมาตฺมาธิสฺสํ สฺมฺมาอาณํ ปโหติ สฺมฺมาอาณิสฺสํ สฺมฺมาวิมฺุตฺติ
 ปโหติ เอวํ โข ภิกฺขเว สฺมฺมตฺตํ อากมฺม อาราธนา โหติ โน
 วิราธนาติ ฯ มิจฺจาทิฏฺฐิจิสฺสํ ภิกฺขเว ปุริสฺปคฺคตฺสํ มิจฺจาสํกฺกปฺปสฺสํ
 มิจฺจาวาจสฺสํ มิจฺจากมฺมฺนตฺสํ มิจฺจอาชวสฺสํ มิจฺจาวายามสฺสํ มิจฺจาสฺ
 ติสฺสํ มิจฺจาสฺมาธิสฺสํ มิจฺจาอาณิสฺสํ มิจฺจาวิมฺุตฺติสฺสํ ยญฺเจว กาย-
 กมฺมํ ยถาทิฏฺฐิสฺสํมตฺตํ สฺมาทินฺนํ ยญฺจ วจฺจกมฺมํ ... ยญฺจ มโนกมฺมํ
 ยถาทิฏฺฐิสฺสํมตฺตํ สฺมาทินฺนํ ยา จ เจตนา ยา จ ปตฺตนา โย จ
 ปณฺธิชิ เย จ สํชารวา สํพฺเพ เต ชมฺมา อนิฏฺฐจาย อกฺนฺตาย
 อมฺนาปาย อหิตาย ทฺถุชาย สํวตฺตฺนฺติ ตํ กิสฺสํ เหตุํ ทิฏฺฐิจิ หิ
 ภิกฺขเว ปาปํกา เตยฺยถาปํ ภิกฺขเว นิมฺพฺพิชฺชํ วา โกสํวฺกพิชฺชํ วา
 ติตฺตฺกกาถาพฺพิชฺชํ วา อตฺถาย ปจฺจวิยา นิกฺขิตฺตํ ยญฺเจว ปจฺจวิรสํ
 อฺปาทียติ ยญฺจ อวโพรสํ อฺปาทียติ สํพฺพนฺตํ ติตฺตฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อสํวตฺตฺตฺตฺตฺตฺต สํวตฺตฺติ ตํ กิสฺสํ เหตุํ พิชฺชมฺหิ ภิกฺขเว ปาปํ
 เอวเมว โข ภิกฺขเว มิจฺจาทิฏฺฐิจิสฺสํ ปุริสฺปคฺคตฺสํ มิจฺจาสํกฺกปฺปสฺสํ
 มิจฺจาวาจสฺสํ มิจฺจากมฺมฺนตฺสํ มิจฺจาวายามสฺสํ มิจฺจาสฺติสฺสํ มิจฺจาส-
 มาธิสฺสํ มิจฺจาอาณิสฺสํ มิจฺจาวิมฺุตฺติสฺสํ ยญฺเจว กายกมฺมํ ยถา-
 ทิฏฺฐิสฺสํมตฺตํ สฺมาทินฺนํ ยญฺจ วจฺจกมฺมํ ... ยญฺจ มโนกมฺมํ ยถา-
 ทิฏฺฐิสฺสํมตฺตํ สฺมาทินฺนํ ยา จ เจตนา ยา จ ปตฺตนา โย จ
 ปณฺธิชิ เย จ สํชารวา สํพฺเพ เต ชมฺมา อนิฏฺฐจาย อกฺนฺตาย
 อมฺนาปาย อหิตาย ทฺถุชาย สํวตฺตฺนฺติ ตํ กิสฺสํ เหตุํ ทิฏฺฐิจิ หิ

อนฺวทฺเว อหิรํกํ อนฺตฺตฺตฺปฺเป อวิชฺชวคคฺคฺสฺสํ ภิกฺขเว อวิทฺทฺสฺสฺน
 มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ ปโหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิถฺสฺสํ มิจฺฉาสํกฺกปฺโป ปโหติ มิจฺฉา-
 สํกฺกปฺปฺสฺสํ มิจฺฉาวาจา ปโหติ มิจฺฉาวาจฺสฺสํ มิจฺฉากมฺมุญฺโถ ปโหติ
 มิจฺฉากมฺมุญฺตฺสฺสํ มิจฺฉาอาชฺโฉว ปโหติ มิจฺฉาอาชฺฉวฺสฺสํ มิจฺฉาวายาโม
 ปโหติ มิจฺฉาวายามฺสฺสํ มิจฺฉาสติ ปโหติ มิจฺฉาสติถฺสฺสํ มิจฺฉา-
 สฺมาธิ ปโหติ มิจฺฉาสฺมาธิถฺสฺสํ มิจฺฉาอาณํ ปโหติ มิจฺฉาอาณิถฺสฺสํ
 มิจฺฉาวิมุคฺติ ปโหติ ฯ วิชฺชา ภิกฺขเว ปุพฺพํคฺมา กุสฺสณํ ฐมฺมานํ
 สฺมาปคฺติยา อนฺวทฺเว อหิรํกํ อนฺตฺตฺตฺปฺเป วิชฺชวคคฺคฺสฺสํ ภิกฺขเว อวิทฺทฺสฺสฺน
 สฺมฺมาทิฏฺฐิจิ ปโหติ สฺมฺมาทิฏฺฐิจิถฺสฺสํ สฺมฺมาสํกฺกปฺโป ปโหติ สฺมฺมา-
 สํกฺกปฺปฺสฺสํ สฺมฺมาวาจา ปโหติ สฺมฺมาวาจฺสฺสํ สฺมฺมากมฺมุญฺโถ ปโหติ
 สฺมฺมากมฺมุญฺตฺสฺสํ สฺมฺมาอาชฺโฉว ปโหติ สฺมฺมาอาชฺฉวฺสฺสํ สฺมฺมาวายาโม
 ปโหติ สฺมฺมาวยามฺสฺสํ สฺมฺมาสติ ปโหติ สฺมฺมาสติถฺสฺสํ สฺมฺมาสฺมาธิ
 ปโหติ สฺมฺมาสฺมาธิถฺสฺสํ สฺมฺมาอาณํ ปโหติ สฺมฺมาอาณิถฺสฺสํ สฺมฺมา-
 วิมุคฺติ ปโหติ ฯ

[๓๐๖] ทลฺลยิมานิ ภิกฺขเว นิชฺชรวตฺตฺตฺนํ กตฺมานิ ทลฺลํ สฺมฺมา-
 ทิฏฺฐิจิถฺสฺสํ ภิกฺขเว มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ นิชฺชินฺนุณา โหติ เอ ๑ มิจฺฉา-
 ทิฏฺฐิจิปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกฺุสฺสตา ฐมฺมา สฺมฺภวณฺติ เต ๑ถฺสฺสํ
 นิชฺชินฺนุณา โหณฺติ สฺมฺมาทิฏฺฐิจิปจฺจยา ๑ อเนเก กุสฺสตา ฐมฺมา
 ภาวนาปาริปุรํ คจฺฉณฺติ ฯ สฺมฺมาสํกฺกปฺปฺสฺสํ ภิกฺขเว มิจฺฉาสํกฺกปฺโป
 นิชฺชินฺนุณํ โหติ เอ ๑ มิจฺฉาสํกฺกปฺปฺปจฺจยา อเนเก ปาปกา อกฺุสฺสตา

ฐมา สุมภวนฺติ เต จสุตฺต นิชฺชินฺณนา โหนฺติ สุมฺมาตฺตํกุปฺป-
 ปรุจฺจยา ฯ อเนเก กุตฺตา ฐมา ภาวนาปรวิปฺฐิ คจฺจนฺติ ฯ สุมฺมา-
 วาจสุตฺต ภิกุชฺเช มิจฺฉาวาจา นิชฺชินฺณนา โหติ เย ฯ มิจฺฉาวาจา-
 ปรุจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุตฺตา ฐมา สุมภวนฺติ เต จสุตฺต นิชฺชินฺณนา
 โหนฺติ สุมฺมาวาจาปรุจฺจยา ฯ อเนเก กุตฺตา ฐมา ภาวนาปรวิปฺฐิ
 คจฺจนฺติ ฯ สุมฺมากมฺมฺนฺตสุตฺต ภิกุชฺเช มิจฺฉากมฺมฺนฺโต นิชฺชินฺโน โหติ
 เย ฯ มิจฺฉากมฺมฺนฺตปรุจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุตฺตา ฐมา สุมภวนฺติ
 เต จสุตฺต นิชฺชินฺณนา โหนฺติ สุมฺมากมฺมฺนฺตปรุจฺจยา ฯ อเนเก กุตฺตา
 ฐมา ภาวนาปรวิปฺฐิ คจฺจนฺติ ฯ สุมฺมาอาชวสุตฺต ภิกุชฺเช มิจฺฉาอาชว
 นิชฺชินฺโน โหติ เย ฯ มิจฺฉาอาชวปรุจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุตฺตา
 ฐมา สุมภวนฺติ เต จสุตฺต นิชฺชินฺณนา โหนฺติ สุมฺมาอาชวปรุจฺจยา
 ฯ อเนเก กุตฺตา ฐมา ภาวนาปรวิปฺฐิ คจฺจนฺติ ฯ สุมฺมาวายมสุตฺต
 ภิกุชฺเช มิจฺฉาวายาโม นิชฺชินฺโน โหติ เย ฯ มิจฺฉาวายมปรุจฺจยา
 อเนเก ปาปกกา อกุตฺตา ฐมา สุมภวนฺติ เต จสุตฺต นิชฺชินฺณนา
 โหนฺติ สุมฺมาวายมปรุจฺจยา ฯ อเนเก กุตฺตา ฐมา ภาวนาปรวิปฺฐิ
 คจฺจนฺติ ฯ สุมฺมาตฺติสุตฺต ภิกุชฺเช มิจฺฉาตฺติ นิชฺชินฺณนา โหติ เย
 ฯ มิจฺฉาตฺติปรุจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุตฺตา ฐมา สุมภวนฺติ เต
 จสุตฺต นิชฺชินฺณนา โหนฺติ สุมฺมาตฺติปรุจฺจยา ฯ อเนเก กุตฺตา ฐมา
 ภาวนาปรวิปฺฐิ คจฺจนฺติ ฯ สุมฺมาตฺติมาธิสุตฺต ภิกุชฺเช มิจฺฉาตฺติมาธิ นิชฺชินฺโน
 โหติ เย ฯ มิจฺฉาตฺติมาธิปรุจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุตฺตา ฐมา

สมนฺทวนฺตฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺนุณา โหนฺตฺติ สมนฺทมาธิปจฺจยา ฯ
 อเนเก กุสฺสตา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺตฺติ ฯ สมนฺทมาณานิสฺสํ ภิกฺขเว
 มิจฺฉาณาณํ นิชฺชินฺนุณํ โหติ ยํ จ มิจฺฉาณาณปจฺจยา อเนเก
 ปาปกกา อกุสฺสตา ธมฺมา สมนฺทวนฺตฺติ เต จสฺส นิชฺชินฺนุณา โหนฺตฺติ
 สมนฺทมาณาณปจฺจยา ฯ อเนเก กุสฺสตา ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺตฺติ ฯ
 สมนฺทาวิมุคฺติสฺสํ ภิกฺขเว มิจฺฉาวิมุคฺติ นิชฺชินฺนุณา โหติ ยํ จ
 มิจฺฉาวิมุคฺติปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุสฺสตา ธมฺมา สมนฺทวนฺตฺติ เต
 จสฺส นิชฺชินฺนุณา โหนฺตฺติ สมนฺทาวิมุคฺติปจฺจยา ฯ อเนเก กุสฺสตา
 ธมฺมา ภาวนาปาริปุรี คจฺจนฺตฺติ ฯ อิมานิ โส ภิกฺขเว ทสฺส นิชฺชว
 วตฺตญฺนีติ ฯ

[๓๐๗] อคฺคิ ภิกฺขเว ทกฺขิณฺณสฺสฺส ชนปเทสฺส โจรณํ นาม ตตฺถ
 โหติ อนฺนํมฺมี ปานํมฺมี ชฺชชฺมฺมี โภชชฺมฺมี เตยฺยมฺมี เปยฺยมฺมี นจฺจมฺมี
 คํตฺมฺมี วาทิตมฺมี อตฺถเกตฺมํ ภิกฺขเว โจรณํ เนตํ นคฺคํตฺติ วทามิ
 ตญฺจ โส เอตํ ภิกฺขเว โจรณํ หนิํ คมฺมํ โปถุชฺชนิกํ อนริยํ อนํตฺถ
 สญฺหิตํ น นิพฺพิทาย น วิรคคาย น นิโรชาย น อฺปสํมาย น
 อภินฺญา ย น สมนฺโพราย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ อหญฺจ โส
 ภิกฺขเว อริยํ โจรณํ เทสฺสํสํมี ยํ โจรณํ เขกนฺตนิพฺพิทาย วิรคคาย
 นิโรชาย อฺปสํมาย อภินฺญา ย สมนฺโพราย นิพฺพานาย สํวตฺตติ ยํ
 โจรณํ อคคมฺม ชชาติธมฺมา สํตฺตา ชชาติยา ปริมฺพจฺจนฺตฺติ ชฺราธมฺมา
 สํตฺตา ชฺราย ปริมฺพจฺจนฺตฺติ มรณธมฺมา สํตฺตา มรณฺเนน ปริมฺพจฺจนฺตฺติ

ปจจุยา จ ขเนเก กุสตา ฐมา ภาวนาปวิปริ คจฺจนฺติ ฯ อิทํ
 โข ตํ ภิกฺขเว อริยํ โขวินํ เอกนฺตนิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย
 อปฺสํมาย อภิเนฺฉาย สํโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ ยํ โขวินํ
 อากมฺม ชาติธมฺมา สํตฺตา ชาติยา ปริมุจฺจนฺติ ฐรารมฺมา สํตฺตา
 ฐราย ปริมุจฺจนฺติ มรณธมฺมา สํตฺตา มรณฺเน ปริมุจฺจนฺติ โสภ-
 ปริเทวทุกฺขโทมนสฺสํปายาสธมฺมา สํตฺตา โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสํปายาสเถหิ
 ปริมุจฺจนฺตฺติ ฯ

[๓๐๘] ติกิจฺจนฺตา ภิกฺขเว วิเรจฺนํ เทนฺติ ปิํตฺตสํมุจฺจํนํนํมฺมี
 อาพารานํ ปฏิฆาตายนํ สํมุจฺจํนํนํมฺมี อาพารานํ ปฏิฆาตายนํ วา-
 สํมุจฺจํนํนํมฺมี อาพารานํ ปฏิฆาตายนํ อตฺเตตํ ภิกฺขเว วิเรจฺนํ เนตํ
 นตฺถํตฺติ วทามิ คณฺจ โข เอตํ ภิกฺขเว วิเรจฺนํ สํมุจฺจํนํมฺมี วิปฺชฺชติมฺมี
 อหณฺจ โข ภิกฺขเว อริยํ วิเรจฺนํ เทสิสํสํมิมิ ยํ วิเรจฺนํ สํมุจฺจํนํมฺมี
 โน วิปฺชฺชติ ยํ วิเรจฺนํ อากมฺม ชาติธมฺมา สํตฺตา ชาติยา ปริมุจฺจนฺติ
 ฐรารมฺมา สํตฺตา ฐราย ปริมุจฺจนฺติ มรณธมฺมา สํตฺตา มรณฺเน
 ปริมุจฺจนฺติ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสํปายาสธมฺมา สํตฺตา โสภปริเทว-
 ทุกฺขโทมนสฺสํปายาสเถหิ ปริมุจฺจนฺติ ตํ สุนฺดาถ สํสํกํ มนสิโกโรถ
 ภาสิสํสํมิมิ ฯ เหวํ ภาเนตฺติ โข เต ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจตฺสํสํ ๑
 ภคฺวา เขตทโวจ กตมณฺจ ตํ ภิกฺขเว อริยํ วิเรจฺนํ สํมุจฺจํนํมฺมี
 โน วิปฺชฺชติ ยํ วิเรจฺนํ อากมฺม ชาติธมฺมา สํตฺตา ชาติยา ปริมุจฺจนฺติ
 ฐรารมฺมา สํตฺตา ฐราย ปริมุจฺจนฺติ มรณธมฺมา สํตฺตา มรณฺเน

ปริมุจฺจนฺติ โสถฺกปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสฺมมฺมา สฺตฺตฺตา โสถฺกปริเทว-
 ทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสฺสเถหิ ปริมุจฺจนฺติ ฯ สฺมฺมาทิกฺขจิกฺกสุตฺต ภิกฺขเว มิจฺฉา-
 ทิกฺขจฺจิ วิริตา โหติ เย จ มิจฺฉาทิกฺขจฺปิจฺจยา อเนเก ปาปกา อกฺุสฺสตา
 ฐมฺมา สฺมฺภวณฺติ เต จสุตฺต วิริตา โหนฺติ สฺมฺมาทิกฺขจฺปิจฺจยา
 จ อเนเก กุสฺสตา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุริ คฺคฺคณฺติ ฯ สฺมฺมาสํกปฺปสุตฺต
 ภิกฺขเว มิจฺฉาสํกปฺโป วิริโต โหติ ... สฺมฺมาวาจสุตฺต ภิกฺขเว มิจฺฉาวาจา
 วิริตา โหติ ... สฺมฺมากมฺมฺนฺตสุตฺต ภิกฺขเว มิจฺฉากมฺมฺนฺโต วิริโต โหติ ...
 สฺมฺมาอาหฺวสุตฺต ภิกฺขเว มิจฺฉาอาหฺว วิริโต โหติ ... สฺมฺมาวายมสุตฺต
 ภิกฺขเว มิจฺฉาวายาโม วิริโต โหติ ... สฺมฺมาสฺตฺติสุตฺต ภิกฺขเว มิจฺฉาสฺตฺติ
 วิริตา โหติ ... สฺมฺมาสฺมาธิสุตฺต ภิกฺขเว มิจฺฉาสฺมาธิ วิริโต โหติ ...
 สฺมฺมาฉานฺตฺติสุตฺต ภิกฺขเว มิจฺฉาฉานฺตฺติ วิริโต โหติ ... สฺมฺมาวิมฺมุตฺติสุตฺต
 ภิกฺขเว มิจฺฉาวิมฺมุตฺติ วิริตา โหติ เย จ มิจฺฉาวิมฺมุตฺติปิจฺจยา อเนเก
 ปาปกา อกฺุสฺสตา ฐมฺมา สฺมฺภวณฺติ เต จสุตฺต วิริตา โหนฺติ สฺมฺมา-
 วิมฺมุตฺติปิจฺจยา จ อเนเก กุสฺสตา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุริ คฺคฺคณฺติ ฯ
 อิทํ โช คํ ภิกฺขเว อริยํ วิเวจฺจํ ยํ วิเวจฺจํ สฺมฺปชฺชติเยว โน
 วิปชฺชติ ยํ วิเวจฺจํ อากมฺม ชาติฐมฺมา สฺตฺตฺตา ชาติยา ปริมุจฺจนฺติ
 ฐวารมฺมา สฺตฺตฺตา ฐวาย ปริมุจฺจนฺติ มวณฺตมฺมา สฺตฺตฺตา มวณฺต-
 ปริมุจฺจนฺติ โสถฺกปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสฺมมฺมา สฺตฺตฺตา โสถฺกปริเทว-
 ทฺกฺขโทมนสฺสุปายาสฺสเถหิ ปริมุจฺจนฺตฺติ ฯ

[๓๐๘] ติกฺกจฺจกา ภิกฺขเว วมณฺ เหนฺติ ปิตฺตฺตสมฺมุจฺจํ นานมฺมฺมฺ

อาพาธานํ ปฏฺฐิตาย เตมฺหสฺสมฺมุจฺจํ นานมฺมึ อาพาธานํ ปฏฺฐิตาย วา-
 ตฺสมฺมุจฺจํ นานมฺมึ อาพาธานํ ปฏฺฐิตาย อตุเถคฺ ภิက္ขเว วมนํ เนคํ
 นคฺถึติ วทามิ คณฺจ โช เขคฺ ภิက္ขเว วมนํ สฺมฺปชฺชติปฺปี วิปชฺชติปฺปี
 อหณฺจ โช คํ ภิက္ขเว อริยํ วมนํ เทสิสฺสํสามิ ยํ วมนํ สฺมฺปชฺชติเยว
 โน วิปชฺชติ ยํ วมนํ อากมฺม ชชาติชฺมมา สฺตฺตฺตา ชชาติยา ปริมฺุจฺจนฺติ
 ชฺรารชฺมมา สฺตฺตฺตา ชฺราย ปริมฺุจฺจนฺติ มรณชฺมมา สฺตฺตฺตา มรณฺเน
 ปริมฺุจฺจนฺติ โสฺกปริเทวทุกฺขโทมนสฺส
 ทุกฺขโทมนสฺส
 อริยํ วมนํ สฺมฺปชฺชติเยว โน วิปชฺชติ ยํ วมนํ อากมฺม ชชาติชฺมมา
 สฺตฺตฺตา ชชาติยา ปริมฺุจฺจนฺติ ฯ เป ฯ โสฺกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺตฺตฺตา โสฺกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ภิက္ขเว มิจฺฉาทิฏฺฐิ วนฺตา โหติ เย จ มิจฺฉาทิฏฺฐิปฺจฺจยา อเนเก
 ปาปกกา อกฺุสฺสตา ชฺมมา สฺมฺภวณฺติ เต จสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ทิฏฺฐิปฺจฺจยา จ อเนเก กุสฺสตา ชฺมมา ภาวณฺาปาริปุริ คจฺจนฺติ ฯ
 สฺมฺมาสฺกปฺปสฺสฺส ภิက္ขเว มิจฺฉาสฺกปฺโป วนฺโต โหติ ... สฺมฺมาวาจสฺส
 ภิက္ขเว มิจฺฉาวาจา วนฺตา โหติ ... สฺมฺมากมฺมฺนคฺสฺส ภิက္ขเว มิจฺฉา-
 กมฺมฺนโต วนฺโต โหติ ... สฺมฺมาอาชฺวสฺส ภิက္ขเว มิจฺฉาอาชฺโว วนฺโต
 โหติ ... สฺมฺมาวាយาสฺส ภิက္ขเว มิจฺฉาวายาโม วนฺโต โหติ ... สฺมฺมา-
 สฺตฺติสฺส ภิက္ขเว มิจฺฉาสฺติ วนฺตา โหติ ... สฺมฺมาสฺมาริสฺส ภิက္ขเว
 มิจฺฉาสฺมาชิ วนฺโต โหติ ... สฺมฺมาฌานิสฺส ภิက္ขเว มิจฺฉาฌานํ วนฺตํ

อภุสฺสตา ฐมฺมา สมนฺภวนฺติ เต จสฺส นิตฺถนฺตฺตา โหนฺติ สมนฺมา-
วิมุตฺติปจฺจยา จ อเนก กุสฺสตา ฐมฺมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ อิม
โฆ ภิกฺขเว ทสฺส นิตฺถมฺนียา ฐมฺมาติ ฯ

[๑๓๑] อภโฆ อญฺเจตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสํติ เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน
โฆ สฺส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เขตทโวจ อเสโฆ อเสโฆติ ภาเน เต วุจฺจติ
กิตฺตฺวาตฺตา นุ โฆ ภาเน ภิกฺขุ อเสโฆ โหติตฺติ ฯ อธิ ภิกฺขุ อเสชฺยา
สมนฺมาทิฏฺฐิยา สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน สมนฺมาสํกปฺเปน สมนฺนาคโต
โหติ อเสชฺยา สมนฺมาวาจาย สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน สมนฺมา-
กมฺมฺนฺเตน สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน สมนฺมาอาชฺชเวเน สมนฺนาคโต
โหติ อเสเชน สมนฺมาวาชาเมเน สมนฺนาคโต โหติ อเสชฺยา สมนฺมา-
สฺติยา สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน สมนฺมาสฺมาชิเน สมนฺนาคโต
โหติ อเสเชน สมนฺมาภาเนเน สมนฺนาคโต โหติ อเสชฺยา สมนฺมา-
วิมุตฺติยา สมนฺนาคโต โหติ เอวํ โฆ ภิกฺขุ อเสโฆ โหติตฺติ ฯ

[๑๓๒] ทสฺยิม ภิกฺขเว อเสชฺยา ฐมฺมา กตเม ทสฺส อเสชา
สมนฺมาทิฏฺฐิ อเสโฆ สมนฺมาสํกปฺโป อเสชา สมนฺมาวาจา อเสโฆ สมนฺมา-
กมฺมฺนฺโต อเสโฆ สมนฺมาอาชฺชโว อเสโฆ สมนฺมาวาชาโม อเสชา สมนฺมาสฺติ
อเสโฆ สมนฺมาสฺมาชิ อเสชฺชํ สมนฺมาภาณํ อเสชา สมนฺมาวิมุตฺติ อิม
โฆ ภิกฺขเว ทสฺส อเสชฺยา ฐมฺมาติ ฯ

สมนฺสญฺญาวคฺโค ปจฺจิม ฯ

วิทิตฺวา อตฺถณฺจ ยถา ฌมฺโม ยถา อตฺโถ ตถา ปฏฺิพชฺชิตฺพหํ
 กตฺโม ๑ ภิกฺขเว อฌมฺโม กตฺโม ๑ ฌมฺโม กตฺโม ๑
 อนตฺโถ กตฺโม ๑ อตฺโถ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ ภิกฺขเว อฌมฺโม สํมฺมาทิฏฺฐิจิ
 ฌมฺโม เย ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิปรจฺจยา อเนเก ปาปกา อกฺุสฺสตา ฌมฺมา
 สํมฺภวณฺติ อຍံ อนตฺโถ สํมฺมาทิฏฺฐิจิปรจฺจยา ๑ อเนเก กฺุสฺสตา
 ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรฺริ คจฺฉนฺติ อຍံ อตฺโถ ๑ มิจฺฉาสํกปฺโป ภิกฺขเว
 อฌมฺโม สํมฺมาสํกปฺโป ฌมฺโม เย ๑ มิจฺฉาสํกปฺปปรจฺจยา อเนเก
 ปาปกา อกฺุสฺสตา ฌมฺมา สํมฺภวณฺติ อຍံ อนตฺโถ สํมฺมาสํกปฺปปรจฺจยา
 ๑ อเนเก กฺุสฺสตา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรฺริ คจฺฉนฺติ อຍံ อตฺโถ ๑
 มิจฺฉาวาจา ภิกฺขเว อฌมฺโม สํมฺมาวาจา ฌมฺโม เย ๑ มิจฺฉา-
 วาจาปรจฺจยา อเนเก ปาปกา อกฺุสฺสตา ฌมฺมา สํมฺภวณฺติ อຍံ อนตฺโถ
 สํมฺมาวาจาปรจฺจยา ๑ อเนเก กฺุสฺสตา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรฺริ คจฺฉนฺติ
 อຍံ อตฺโถ ๑ มิจฺฉากมฺมฺนฺโต ภิกฺขเว อฌมฺโม สํมฺมากมฺมฺนฺโต ฌมฺโม
 เย ๑ มิจฺฉากมฺมฺนฺตปรจฺจยา อเนเก ปาปกา อกฺุสฺสตา ฌมฺมา สํมฺภวณฺติ
 อຍံ อนตฺโถ สํมฺมากมฺมฺนฺตปรจฺจยา ๑ อเนเก กฺุสฺสตา ฌมฺมา ภาวนา-
 ปาริปุรฺริ คจฺฉนฺติ อຍံ อตฺโถ ๑ มิจฺฉาอาชီโว ภิกฺขเว อฌมฺโม
 สํมฺมาอาชီโว ฌมฺโม เย ๑ มิจฺฉาอาชီวปรจฺจยา อเนเก ปาปกา
 อกฺุสฺสตา ฌมฺมา สํมฺภวณฺติ อຍံ อนตฺโถ สํมฺมาอาชီวปรจฺจยา ๑
 อเนเก กฺุสฺสตา ฌมฺมา ภาวนาปาริปุรฺริ คจฺฉนฺติ อຍံ อตฺโถ ๑ มิจฺฉา-
 วายาโม ภิกฺขเว อฌมฺโม สํมฺมาวាយาโม ฌมฺโม เย ๑ มิจฺฉา-

๑ เวทิตฺตพฺโพ อตฺถโถ ๑ อธมฺมณฺจ วิทิตฺตวา ธมฺมณฺจ อนตฺตณฺจ
 วิทิตฺตวา อตฺตณฺจ ยถา ธมฺโม ยถา อตฺถโถ ตถา ปฏิปชฺชิตฺตพฺพนฺตํ
 อิทฺมวโจ ภควา อิทํ วตฺตวาน สํคโต อชฺชชฺยาสาณนา วิหารํ ปาวีสี ๑
 อถโฆ เตสํ อจิรปฏกนฺตสฺส ภควโต เขตทโหสี อิทํ โฆ โน อวฺโส
 ภควา สํชิตฺเตน อชฺชเตสํ อชฺชทิสิตฺตวา วิตฺถาเวน อตฺถํ อวิภชิตฺตวา
 อชฺชชฺยาสาณนา วิหารํ ปวิชฺชโส อธมฺโม ๑ ภิกฺขเว เวทิตฺตพฺโพ ธมฺโม
 ๑ อนตฺถโถ ๑ เวทิตฺตพฺโพ อตฺถโถ ๑ อธมฺมณฺจ วิทิตฺตวา ธมฺมณฺจ
 อนตฺตณฺจ วิทิตฺตวา อตฺตณฺจ ยถา ธมฺโม ยถา อตฺถโถ ตถา
 ปฏิปชฺชิตฺตพฺพนฺตํ โถ นุ โฆ อิมสฺส ภควตา สํชิตฺเตน อชฺชเตสฺส
 อชฺชทิสฺส วิตฺถาเวน อตฺถํ อวิภคตสฺส วิตฺถาเวน อตฺถํ วิภชเยยฺยติ
 อถโฆ เตสํ ภิกฺขุณฺโณ เขตทโหสี อยํ โฆ อายสฺมา อานนฺโท สตฺถเจว
 สํวณฺณโต สมนฺภาวโต ๑ วิญญฺณํ สพฺรหฺมจาร์ณํ ปโหติ อายสฺมา
 อานนฺโท อิมสฺส ภควตา สํชิตฺเตน อชฺชเตสฺส อชฺชทิสฺส วิตฺถาเวน
 อตฺถํ อวิภคตสฺส วิตฺถาเวน อตฺถํ วิภชิตฺตุํ ยนฺนุน มยํ เยนายสฺมา
 อานนฺโท เตนุปลงฺกเมยฺยาม อฺปลงฺกมิตฺตวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ
 เขตมตฺถํ ปจฺจเฉยฺยาม ยถา โน อายสฺมา อานนฺโท พฺยากริสฺสตี
 ตถา นํ ชาเรตฺถํมาติ อถโฆ เต ภิกฺขุ เยนายสฺมา อานนฺโท
 เตนุปลงฺกมิตฺตุํ อฺปลงฺกมิตฺตวา อายสฺมตา อานนฺเทน สทฺธิํ สมนฺมทิสฺสุ
 สมนฺมทิสฺสํ กถํ สํวณฺณํ วิตฺติสํเวตฺตวา เขตมมฺตํ นิสฺสทิสฺสุ เขตมมฺตํ

นิสินฺหา โข เต ภิกฺขุ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เขตทวโจจํ อิทํ โข
 อากุโส อานนฺท ภาควา สฺขิตฺเตน อุกฺเทศํ อุกฺทิสฺสิตฺวา วิตุถาเรน อตุถํ
 อวิภชิตฺวา อุกฺขายาสฺนา วิหารํ ปวิฏฺฐโส อรมฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺ
 พุโพ รมฺโม จ อนตุถโถ จ เวทิตฺพุโพ อตุถโถ จ อรมฺมณฺจ
 วิทิตฺวา รมฺมณฺจ อนตุถณฺจ วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา รมฺโม
 ยถา อตุถโถ ตถา ปฏฺธิปชฺชิตฺตพฺพนฺติ เคสํ โน อากุโส อมฺหากํ
 อจิรปฏฺกนฺตสฺส ภาควโต เขตทวโหสิ อิทํ โข โน อากุโส ภาควา
 สฺขิตฺเตน อุกฺเทศํ อุกฺทิสฺสิตฺวา วิตุถาเรน อตุถํ อวิภชิตฺวา อุกฺ
 ขายาสฺนา วิหารํ ปวิฏฺฐโส อรมฺโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺพุโพ รมฺโม จ
 อนตุถโถ จ เวทิตฺพุโพ อตุถโถ จ อรมฺมณฺจ วิทิตฺวา รมฺมณฺจ
 อนตุถณฺจ วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา รมฺโม ยถา อตุถโถ ตถา ปฏฺธิปชฺชิตฺตพฺพนฺติ
 โถ นุ โข อิมสฺส ภาควตา สฺขิตฺเตน อุกฺเทศสฺส อุกฺทิสฺสิตฺวา วิตุถาเรน
 อตุถํ อวิภชิตฺสฺส วิตุถาเรน อตุถํ วิภชเยยฺยติ เคสํ โน อากุโส
 อมฺหากํ เขตทวโหสิ อยํ โข อายสฺมา อานนฺโท สฺตถฺจเว สฺวณฺณนิโต
 สฺมภาวโต จ วิญญฺณํ สฺพหฺมจารฺนํ ปโหติ อายสฺมา อานนฺโท
 อิมสฺส ภาควตา สฺขิตฺเตน อุกฺเทศสฺส อุกฺทิสฺสิตฺวา วิตุถาเรน อตุถํ
 อวิภชิตฺสฺส วิตุถาเรน อตุถํ วิภชิตฺตุํ ยนฺนฺน มยฺยํ เยนฺนํ
 อานนฺโท เทปฺเตสฺสํมิสฺสํ อุกฺปฺเตสฺสํมิสฺสํ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เขต
 ทวโถ ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน อายสฺมา อานนฺโท พุยากริสฺสตี ตถา

นํ ชาเรยฺยามาติ^๑ วิภชตฺยสฺมา อานนฺโทติ ๑ เสงฺยถาบี อวฺสุโส
 ปฺริโส สํวตฺติโก สํวคเวสฺสํ สํวปฺริเยสํ สํวปฺริเยสํ จรมาโน มหโต
 รุกฺขสฺสํ ตฺวิจฺจโต สํววโต อตฺติกฺกมฺเมว มฺมํ อตฺติกฺกมฺม ฆนฺธํ สํวชฺชาปฺตาเส
 สํวํ ปฺริเยสฺสิตฺตพฺพํ มณฺญฺญเยยฺย เหวํ สํมฺปทมิทํ อายสฺมฺมฺนฺเตนํ สฺตฺตฺติ
 สํมฺม
 โส อวฺสุโส ภควา ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสํติ จกฺขุญฺโต ฃาณญฺโต
 รมฺมญฺโต พุรฺหมญฺโต วตฺตา ปวตฺตา อตฺถสฺสํ นินฺเนตา อมตฺสฺสํ ทาตา
 รมฺมสํมํ ตถาคโค โส เจว ปเนตฺสฺสํ กาทอ อโหสิ ยํ ตุมฺเห
 ภควนฺตํเยว อฺปสฺสํกมิตฺวา เอตมตฺถํ ปฺจฺเจยฺยามถ ยถา โน ภควา
 พฺยากเรยฺย ตถา นํ ชาเรยฺยาถาติ ๑ อทฺทวฺสุโส อานนฺโท ภควา
 ชานํ ชานาติ ปสฺสํ ปสฺสํติ จกฺขุญฺโต ฃาณญฺโต รมฺมญฺโต พุรฺหมญฺโต
 วตฺตา ปวตฺตา อตฺถสฺสํ นินฺเนตา อมตฺสฺสํ ทาตา รมฺมสํมํ ตถาคโค
 โส เจว ปเนตฺสฺสํ กาทอ อโหสิ ยํ มํยํ ภควนฺตํเยว อฺปสฺสํกมิตฺวา
 เอตมตฺถํ ปฺจฺเจยฺยามถ ยถา โน ภควา พฺยากเรยฺย ตถา นํ ชาเรยฺยาม
 อปฺปํจายสฺมา อานนฺโท สฺตฺตฺตฺเจว สํวณฺณนิโค สํมฺภาวฺนิโค ๑ วิญฺญูณํ
 สฺพ
 อทฺทเทสฺสํ อทฺททฺวิจฺจสฺสํ วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิภคฺตฺสฺสํ วิตฺถาเรน อตฺถํ
 วิภชฺชํ วิภชฺชตฺยสฺมา อานนฺโท อคฺคฺกตฺวาติ ๑ เตนฺเหวฺสุโส สฺสฺนาถ
 สํวคฺคํ มนฺสิกโรถ ภาสิสฺสํมํติ ๑ เหวมาวฺสุโสติ โช เค ภิกฺขุ อายสฺมฺมโค

๑ ย. พ. ชาเรยฺยามาติ ๑

อานนฺทสุตฺต ปจฺจสุตฺตํ ๑ อายสฺมา อานนฺโท เขตฺทโวจ ยํ โช
 โน อากุสฺส ภคฺวา สฺสชิตฺเตน อุกฺกเทสฺส อุกฺกทิสฺสิตฺตฺวา วิตุฏฺฐาเรน อตฺถํ
 อวิภชิตฺตฺวา อุกฺกขายาสฺมา วิหารํ ปวิฏฺฐโง ๑ อธฺมโม ๑ ภิกฺขเว เวทิตฺ
 พุโพ ธฺมโม ๑ อนตฺถโถ ๑ เวทิตฺพุโพ อตฺถโถ ๑ อธฺมมณฺญ
 วิทิตฺตฺวา ธฺมมณฺญ อนตฺถณฺญ วิทิตฺตฺวา อตฺถณฺญ ยถา ธฺมโม ยถา
 อตฺถโถ ตถา ปฏฺฐิปชฺชิตฺตฺพพฺพตฺติ ๑ กตฺโม จากุสฺส อธฺมโม กตฺโม
 ๑ ธฺมโม กตฺโม ๑ อนตฺถโถ ๑ กตฺโม ๑ อตฺถโถ มิจฺฉนฺทิกฺขิ
 อากุสฺส อธฺมโม สฺมฺมาทิกฺขิ ธฺมโม เย ๑ มิจฺฉนฺทิกฺขิปจฺจยา
 อเนก ปาปกา อกฺุสฺสตา ธฺมฺมา สฺมฺภวณฺติ อຍံ อนตฺถโถ สฺมฺมา
 ทิกฺขิปจฺจยา ๑ อเนก กุสฺสตา ธฺมฺมา ภาวนาปาริปุริ คจฺฉนฺติ อຍံ
 อตฺถโถ มิจฺฉนฺทิสํဂทฺตํ อากุสฺส อธฺมโม สฺมฺมาสํဂทฺตํ ธฺมโม ...
 มิจฺฉนฺทิตฺตา อากุสฺส อธฺมโม สฺมฺมาตฺตา ธฺมโม ... มิจฺฉนฺทิมฺมฺนฺโต
 อากุสฺส อธฺมโม สฺมฺมากมฺมฺนฺโต ธฺมโม ... มิจฺฉนฺทิตฺทํ อากุสฺส
 อธฺมโม สฺมฺมาทิตฺทํ ธฺมโม ... มิจฺฉนฺทิตฺทํ อากุสฺส อธฺมโม
 สฺมฺมาทิตฺทํ ธฺมโม ... มิจฺฉนฺทิตฺทํ อากุสฺส อธฺมโม สฺมฺมาทิตฺ
 ธฺมโม ... มิจฺฉนฺทิตฺทํ อากุสฺส อธฺมโม สฺมฺมาทิตฺ ธฺมโม ... มิจฺฉน
 ทิตฺทํ อากุสฺส อธฺมโม สฺมฺมาทิตฺทํ ธฺมโม ... มิจฺฉนฺทิตฺ
 ปจฺจยา อเนก ปาปกา อกฺุสฺสตา ธฺมฺมา สฺมฺภวณฺติ อຍံ อนตฺถโถ
 สฺมฺมาทิตฺทํปจฺจยา ๑ อเนก กุสฺสตา ธฺมฺมา ภาวนาปาริปุริ คจฺฉนฺติ
 อຍံ อตฺถโถ ยํ โช โน อากุสฺส ภคฺวา สฺสชิตฺเตน อุกฺกเทสฺส อุกฺกทิสฺสิตฺตฺวา

วิตุถาเรน อตุถํ อวิภษิตฺตฺวา อฏฺฐจํยาถํนา วิหารํ ปวิฏฺฐโจ อธมฺโม
 ๑ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺพฺโพ ธมฺโม ๑ อนตุถโถ ๑ เวทิตฺตฺพฺโพ อตุถโถ ๑
 อธมฺมมฺมฺเจจ วิทิตฺตฺวา ธมฺมมฺมฺเจจ อนตุถมฺมเจจ วิทิตฺตฺวา อตุถมฺมเจจ ยถา
 ธมฺโม ยถา อตุถโถ ตถา ปฏฺฐิปชฺชิตฺตฺพฺพนฺตฺติ อิมสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ภควตฺตา สํชิตฺตฺเตน อุกฺกเทสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส วิตุถาเรน อตุถํ อวิภษิตฺตฺสฺส
 เขวํ วิตุถาเรน อตุถํ อาชานามิ อากํชมาเน ๑ ปน ตุมฺเห อวฺจฺจโส
 ภควนฺตฺตฺเตยฺว อฺปฺสํสํกมิตฺตฺวา เขตมฺตฺตํ ปจฺจเจยฺยยาถ ยถา โน ภควา
 พฺยากเรยฺย ตถา นึ ชาเรยฺยยาถาติ ๑ เอมวาวฺจฺจโสติ โส เต ภิกฺขุ
 อายสฺสมฺโต อาเนทฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ภาสิตํ อภินเนทิตฺตฺวา อนฺนโมทิตฺตฺวา อฏฺฐจํยาถํนา
 เยน ภควา เตเนปฺสํสํกมิตฺตฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อฺปฺสํสํกมิตฺตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺตฺวา
 เขกมฺนตํ นิสฺสํทิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อฺกมฺนตํ นิสฺสนฺนา โส เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เขตทโวจุ
 ยํ โส โน ภนฺเต ภควา สํชิตฺตฺเตน อุกฺกเทสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส วิตุถาเรน
 อตุถํ อวิภษิตฺตฺวา อฏฺฐจํยาถํนา วิหารํ ปวิฏฺฐโจ อธมฺโม ๑ ภิกฺขเว
 เวทิตฺตฺพฺโพ ธมฺโม ๑ อนตุถโถ ๑ เวทิตฺตฺพฺโพ อตุถโถ ๑ อธมฺมมฺมฺเจจ
 วิทิตฺตฺวา ธมฺมมฺมฺเจจ อนตุถมฺมเจจ วิทิตฺตฺวา อตุถมฺมเจจ ยถา ธมฺโม ยถา
 อตุถโถ ตถา ปฏฺฐิปชฺชิตฺตฺพฺพนฺตฺติ เตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส โน ภนฺเต อมฺหากํ อจฺริ
 ปกฺกนฺตฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ภควโต เขตทโหสิ อิทํ โส โน อวฺจฺจโส ภควา สํชิตฺตฺเตน
 อุกฺกเทสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส วิตุถาเรน อตุถํ อวิภษิตฺตฺวา อฏฺฐจํยาถํนา วิหารํ
 ปวิฏฺฐโจ อธมฺโม ๑ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺพฺโพ ธมฺโม ๑ อนตุถโถ ๑
 เวทิตฺตฺพฺโพ อตุถโถ ๑ อธมฺมมฺมฺเจจ วิทิตฺตฺวา ธมฺมมฺมฺเจจ อนตุถมฺมเจจ วิทิตฺตฺวา

อตุกณฺจ ยถา รมฺโม ยถา อตุโถ ตถา ปฏิปชฺชิตพุพฺพนฺติ โโก
นฺ โช อิมสูตร ภควตา สํวิคฺเคน อุกฺกเทสสูตร อุกฺกทิจฺจสูตร วิตุฏฺทาเวณ
อตุถํ อวิภคฺตสูตร วิตุฏฺทาเวณ อตุถํ วิภเชยฺยชาติ เตสํ โน ภาณฺเต
อมุหํ เขตทโหสิ อโย โช อายสฺมา อานนฺโท สตุกฺเจว สํวณฺณิโต
สมฺภาวิตो ๑ วิญฺญูณํ สปุรหฺมจารฺณํ ปโหติ อายสฺมา อานนฺโท
อิมสูตร ภควตา สํวิคฺเคน อุกฺกเทสสูตร อุกฺกทิจฺจสูตร วิตุฏฺทาเวณ อตุถํ
อวิภคฺตสูตร วิตุฏฺทาเวณ อตุถํ วิภชฺชิตฺ ยนฺนุน มยํ เยนายสฺมา อานนฺโท
เตนฺอุปสงฺกมฺเยยฺยาม อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เขตมตุถํ
ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน อายสฺมา อานนฺโท พุยากริสูตริ ตถา นํ ชาเรยฺยา
มาติ อถโช มยํ ภาณฺเต เยนายสฺมา อานนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิมฺห
อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เขตมตุถํ อุปุจฺฉิมฺห เตสํ โน
ภาณฺเต อายสฺมตา อานนฺเทน อิมฺเห อากาเรหิ อิมฺเห ปเทหิ อิมฺเห
พฺยณฺชเนหิ อตุโถ สํวิภคฺตฺติ ๑ สํช สํช ภิกฺขเว ปณฺชิตโต ภิกฺขเว
อานนฺโท มหาปณฺโณ ภิกฺขเว อานนฺโท มํ เจปํ ตุมฺहे ภิกฺขเว
อุปสงฺกมิตฺวา เขตมตุถํ ปุจฺเจยฺยาถ อหฺมปฺเจตํ เขวเมว พุยากรเวยฺย
ยถาคํ อานนฺเทน พุยากรํ เอโส เจว ตสฺส อตุโถ เขวณฺจ
นํ ชาเรยฺยาภาติ ๑

[๓๑๖] อถโช.อาสีโน ปวิพฺพาชโก เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สํช สํมโมท สํมโมทนียํ กถํ สํวณฺณียํ

• พ. พ. ๓๑๖สามาติ ๑

ฌมฺโม ... มิจฺฉาวิมุตฺติ ภิกฺขเว อฌมฺโม สฺมฺมาวิมุตฺติ ฌมฺโม เย
 ๑ มิจฺฉาวิมุตฺติปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกฺุสฺสา ฌมฺมา สฺมฺภาวนฺติ
 อຍံ อนฺตุโถ สฺมฺมาวิมุตฺติปจฺจยา ๑ อเนเก กุสฺสา ฌมฺมา ภาวนา-
 ปาริปุริ คจฺจนฺติ อຍံ อฺตุโถ อฌมฺโม ๑ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺโพ
 ฌมฺโม ๑ ขนฺตุโถ ๑ เวทิตฺตฺโพ อฺตุโถ ๑ อฌมฺมဗ္ဗ ဝိတိဒ္ဓာ
 ฌม္မဗ္ဗ ဝန္တုဗ္ဗ ဝိတိဒ္ဓာ အတုဗ္ဗ ယဏ ฌမ္မိ ယဏ အတု
 တဏ ပဗ္ဗိပဗ္ဗိတပုပ္ဖေ ဝိတိ ယန္တံ ဝုဒ္ဓံ ဝိတမေတံ ပဗ္ဗိဗ္ဗ ဝုဒ္ဓန္တေ ၁

[๓๓๗] อถ โส สํคାରโถ พุราหุมนฺ เยน ภควา เตนุปลํสงฺกมิ
 อฺปลํสงฺกมิตฺวา ภควตา สํทฺธี สฺมฺโมทํຍံ กถံ สํวารณံຍံ
 វតฺติสํเวဒฺသာ เภกมฺนฺတံ นิสํทฺธี เภกมฺนฺတံ นิสํนฺโน โส สํคାରโถ
 พุราหุมนฺ ภควนฺတံ อေတโวจ กิံ นุ โส โภ โคตม โหริมံ တံ
 กิံ ปาริมံ တံြန္တိ ၁ မိဇ္ဇာတိစ္ဆာံ โส พุราหุမ္မဏ ဝိရိမံ တံြ
 တိစ္ဆာံ ပာရိမံ တံြ မိဇ္ဇာသံဂ္ဂပုပ္ဖေ ဝိရိမံ တံြ သံမာသံဂ္ဂပုပ္ဖေ
 ပာရိမံ တံြ မိဇ္ဇာသာ ဝိရိမံ တံြ သံမာသာ ပာရိမံ တံြ
 မိဇ္ဇာကမ္မမ္ပန္တေ ဝိရိမံ တံြ သံမာကမ္မမ္ပန္တေ ပာရိမံ တံြ မိဇ္ဇာအာစီဝ
 ဝိရိမံ တံြ သံမာအာစီဝ ပာရိမံ တံြ မိဇ္ဇာသာယာမေ ဝိရိမံ တံြ
 သံမာသာယာမေ ပာရိမံ တံြ မိဇ္ဇာသတိ ဝိရိမံ တံြ သံမာသတိ ပာရိမံ
 တံြ မိဇ္ဇာသမာဓိ ဝိရိမံ တံြ သံမာသမာဓိ ပာရိမံ တံြ မိဇ္ဇာ-
 ဝာဏံ ဝိရိမံ တံြ သံမာဝာဏံ ပာရိမံ တံြ မိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ ဝိရိမံ
 တံြ သံမာဝိမုတ္တိ ပာရိမံ တံြ ဝိတံ โစ ပุရာဟုမ္မဏ ဝိရိမံ တံြ

อิทํ ปาวิมํ ตัวันฺติ ฯ

ขปฺปกา เต มนุสฺสเสสฺสุ	เย ชนา ปารคามิโน
อถายํ อิตฺธา ปชชา	ตัมเมวานุชฺชาวติ ฯ
เย จ โช สํมุตฺตกาเต	ชฺมุเม ชฺมุมานุคฺคฺติโน
เต ชนา ปารเมสฺสฺสนฺติ	มจฺจุเชยฺยํ สุตฺตฺตฺรํ ฯ
กณฺ्हํ ชฺมุมนํ วิปฺปหฺวาย	สฺสูกํ ภาเวถ ปณฺฑิโต
โอยกา อนิกฺกมฺมาคฺคฺม	วิเวเก ยตฺถ ทูรํ ฯ
ตตฺตฺราริรฺติมิจฺเจยฺย	หิตฺตฺวา กามे อภิจฺจโน
ปวิโยทเปยฺย อตฺตฺตฺนํ	จิตฺตฺเกตฺเตหิ ปณฺฑิโต ฯ
เยสฺสํ สํมโพรชฺยงฺเคสฺสุ	สํมฺมาจิตฺตํ สฺสฺภาวิตํ
ชฺาทานปฏฺินิสฺสํคฺเค	อนฺุปาทาย เย รตา
ชฺันนาสฺวา ชฺุติมนฺโโต	เต โสเก ปรีนิพฺพุตฺตาติ ฯ

[๓๓๘] โยริมญฺจ โฉ ภิกฺขเว ตัม เทสิสฺสํสามิ ปาวิมญฺจ ตัม
ตํ สฺสฺนถ สํชฺุทํ มนฺสิกโรถ ภาสิสฺสํสามํติ ฯ เหวํ ภาณฺเตติ โช
เต ภิกฺขุ ภาควโต ปจฺจุสฺสํสํสฺสุ ฯ ภาควา เอตทโวจ กตมญฺจ ภิกฺขเว
โยริมํ ตัม กตมญฺจ ปาวิมํ ตัม มิจฺจนาทิจฺจิ ภิกฺขเว โยริมํ ตัม
สํมฺมาทิจฺจิ ปาวิมํ ตัม ฯ เป ฯ มิจฺจนาวิมฺุตฺติ โยริมํ ตัม สํมฺมาวิมฺุตฺติ
ปาวิมํ ตัม อิทํ โช ภิกฺขเว โยริมํ ตัม อิทํ ปาวิมํ ตัวันฺติ ฯ

ขปฺปกา เต มนุสฺสเสสฺสุ	เย ชนา ปารคามิโน
อถายํ อิตฺธา ปชชา	ตัมเมวานุชฺชาวติ ฯ

เวตฺติ อนฺตฺรา จ อคฺขยาการํ เสงฺขมํ กปฺเปเนติ เต ทํ รัตฺติ ติกฺขชฺตุคฺคํ
 ปจฺจุจฺจาย ปณฺชตฺติกา อคฺคํ นมสฺสํนฺติ ปจฺโจโรหาม ภวนฺตํ ปจฺโจ-
 โรหาม ภวนฺตฺนฺติ ปหุเตน จ สํปฺเปเตเตน นวฺนฺเตน อคฺคํ สํนฺตป-
 เปเนติ ตตฺถสา จ รัตฺติยา อจฺจเยน ปณฺเฑเนน ชาทณฺเฑเนน โภชนฺเฑเนน
 พฺรหฺมณฺเฑน สํนฺตปฺเปเนติ เอวํ โภ โคตม พฺรหฺมณฺณํ ปจฺโจโรหณฺ์
 โหตฺตีติ ฯ อญฺเฌถา โช พฺรหฺมณฺ พฺรหฺมณฺณํ ปจฺโจโรหณฺ์ อญฺเฌถา
 จ ปน อริยสฺส วิเนเย ปจฺโจโรหณฺ์ โหตฺตีติ ฯ ยถากถํ ปน โภ
 โคตม อริยสฺส วิเนเย ปจฺโจโรหณฺ์ โหติ สํชฺช เม ภวํ โคตโม
 ตถาธมฺมํ เทเสตฺถ ยถา อริยสฺส วิเนเย ปจฺโจโรหณฺ์ โหตฺตีติ ฯ
 เตเนหิ พฺรหฺมณฺ สฺสุณาหิ สํชฺชํ มนฺสิกรโหติ ภาสิสฺสํมํติ ฯ เอวํ โภติ
 โช ชาณฺสฺสํสณฺิ พฺรหฺมณฺ โภควโต ปจฺจสฺสํสณฺิ ฯ ภควา เอทตฺตโวจ
 อิช พฺรหฺมณฺ อริยสํวโก อิติ ปฏฺฐิสฺสจฺจิจฺจติ มิจฺจนาทิจฺจียา โช
 ปาปโก วิปาโก ทิจฺจเฐเจว ธมฺเม อภิสฺสมุปรายญฺจาติ สฺส อิติ ปฏฺฐิสฺสชฺาย
 มิจฺจนาทิจฺจิจฺ ปชฺหติ มิจฺจนาทิจฺจียา ปจฺโจโรหติ มิจฺจนาสํกปฺปสฺสํ โช
 ปาปโก วิปาโก ทิจฺจเฐเจว ธมฺเม อภิสฺสมุปรายญฺจาติ สฺส อิติ
 ปฏฺฐิสฺสชฺาย มิจฺจนาสํกปฺปํ ปชฺหติ มิจฺจนาสํกปฺปา ปจฺโจโรหติ มิจฺจนา-
 วาจาย โช ปาปโก วิปาโก ทิจฺจเฐเจว ธมฺเม อภิสฺสมุปรายญฺจาติ
 สฺส อิติ ปฏฺฐิสฺสชฺาย มิจฺจนาวาจํ ปชฺหติ มิจฺจนาวาจาย ปจฺโจโรหติ
 มิจฺจนาถมฺมณฺตสฺสํ โช ปาปโก วิปาโก ทิจฺจเฐเจว ธมฺเม อภิสฺสมุปราย-
 ญฺจาติ สฺส อิติ ปฏฺฐิสฺสชฺาย มิจฺจนาถมฺมณฺตํ ปชฺหติ มิจฺจนาถมฺมณฺตา

อิตติ ปฏิสลขจกขติ มิจุณาทิจุจिया โข ปาปโก วิปาโก ทิจุเจเจว
ธมฺเม อภิสํมฺปภายญจาทิ สៃ อิตติ ปฏิสํชขาย มิจุณาทิจุจີ ปชหติ
มิจุณาทิจุจिया ปจฺโจโรหติ มิจุณาตํงกปฺปลตํ โข ... มิจุณาจาย
โข ... มิจุณาถมฺมุนตํ โข... มิจุณาอาชํวตํ โข ... มิจุณาจายมตํ
โข ... มิจุณาตติยา โข... มิจุณาตํมาธิตํ โข ... มิจุณาจายมตํ โข ...
มิจุณาวิมุตฺติยา โข ปาปโก วิปาโก ทิจุเจเจว ธมฺเม อภิสํมฺปภ
ายญจาทิ สៃ อิตติ ปฏิสํชขาย มิจุณาวิมุตฺติ ปชหติ มิจุณาวิมุตฺติยา
ปจฺโจโรหติ อຍံ อจฺจุจติ ภิกฺขเว อริยา ปจฺโจโรหณํ ๑

[๑๒๑] ตํริยตํ ภิกฺขเว อจฺจุจโต เขตํ ปุพฺพจฺจุคํ เขตํ
ปุพฺพนิมิตฺตํ ยทิตํ อจฺจุจตํ เขวเมว โข ภิกฺขเว กุสฺสํ ธมฺมา
เขตํ ปุพฺพจฺจุคํ เขตํ ปุพฺพนิมิตฺตํ ยทิตํ ตํมฺมาทิจุจີ ตํมฺมาทิจุจิกตํ
ภิกฺขเว ตํมฺมาตํงกปฺโป ปโหติ ตํมฺมาตํงกปฺปลตํ ตํมฺมาจาย ปโหติ
ตํมฺมาจายตํ ตํมฺมากมฺมุนโต ปโหติ ตํมฺมากมฺมุนตํ ตํมฺมาอาชํว
ปโหติ ตํมฺมาอาชํวตํ ตํมฺมาจายโม ปโหติ ตํมฺมาจายมตํ
ตํมฺมาตติ ปโหติ ตํมฺมาตติตํ ตํมฺมาตํมาธิ ปโหติ ตํมฺมาตํมาธิตํ
ตํมฺมาจาย ปโหติ ตํมฺมาจายมตํ ตํมฺมาวิมุตฺติ ปโหติ ๑

[๑๒๒] ทศฺยิเม ภิกฺขเว ธมฺมา ภาวิตา พหุํกตฺตา อาตํจํ
ชขาย สํวตฺตุนติ กตฺเม ทศ ตํมฺมาทิจุจີ ตํมฺมาตํงกปฺโป ตํมฺมาจาย
ตํมฺมากมฺมุนโต ตํมฺมาอาชํว ตํมฺมาจายโม ตํมฺมาตติ ตํมฺมาตํมาธิ

• บ. พ. อจฺจุจกํ ๑

๑๒๕] ตติยปณฺณาสเถ ปาโรสุทฺธิวคฺโค ตติโย ๒๕๕

สมฺมาญาณํ สมฺมาวิมุตฺติ อิมเ โช ภิกฺขเว ทสฺส ชมฺมา ภาวิตา
พหุถักฺกา อาสวณํ ขยาย สํวตฺตุนตฺตี ๑

ปจฺจโจโรหณิวคฺโค ทฺติโย ๑

(๑)

ปาโรสุทฺธิวคฺโค ตติโย

[๑๒๓] ทสฺยิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา ปโรสุทฺธา ปริโยทาทา น อญฺจตุร
สุคตวินยา กตเม ทสฺส สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปโป สมฺมาวิจจา
สมฺมากมฺมมฺโตะ สมฺมาอาชํโหว สมฺมาวายาโม สมฺมาสตี สมฺมาสมฺมาชิ
สมฺมาญาณํ สมฺมาวิมุตฺติ อิมเ โช ภิกฺขเว ทสฺส ชมฺมา ปโรสุทฺธา
ปริโยทาทา น อญฺจตุร สุคตวินยาติ ๑

[๑๒๔] ทสฺยิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา อนุปฺปนฺนา อุนฺนปฺชฺชนฺติ น
อญฺจตุร สุคตวินยา กตเม ทสฺส สมฺมาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ สมฺมาวิมุตฺติ
อิมเ โช ภิกฺขเว ทสฺส ชมฺมา อนุปฺปนฺนา อุนฺนปฺชฺชนฺติ น อญฺจตุร
สุคตวินยาติ ๑

[๑๒๕] ทสฺยิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา มหฺปฺปตฺตา มหฺานิสฺสา น อญฺจตุร
สุคตวินยา กตเม ทสฺส สมฺมาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ สมฺมาวิมุตฺติ อิมเ

• บ. ทสฺสทฺทานํ

ตโย อมฺมา อชิตฺ สการโว จ โอวิมํ

เทว เจว ปจฺจโจโรหณิ ปุพฺพงคฺมํ อวฺโส จเท ๑

[๑๓๐] ทสฺยิเม ภิกฺขเว ชมฺมา ภาวิตา พหุถักฺกา รากวินยปริ-
 โยสํานา โหนฺติ โทสฺวินยปริโยสํานา โหนฺติ โมหวินยปริโยสํานา
 โหนฺติ น อญฺจตฺร สํคตวินยา กตเม ทสฺ สํมฺมาทิฏฺฐิ ๑เป ๑
 สํมฺมาวิมุตฺติ อิมे โช ภิกฺขเว ทสฺ ชมฺมา ภาวิตา พหุถักฺกา
 รากวินยปริโยสํานา โหนฺติ โทสฺวินยปริโยสํานา โหนฺติ โมหวิน-
 ยปริโยสํานา โหนฺติ น อญฺจตฺร สํคตวินยาติ ๑

[๑๓๑] ทสฺยิเม ภิกฺขเว ชมฺมา ภาวิตา พหุถักฺกา เอกนฺตนิพฺพิทาย
 วิรคฺกาย นิโรธาย อฺปสํมาย อภินฺฉาย สํมโพราย นิพฺพานาย สํวตฺตุนฺติ
 น อญฺจตฺร สํคตวินยาติ กตเม ทสฺ สํมฺมาทิฏฺฐิ ๑เป ๑ สํมฺมา-
 วิมุตฺติ อิมे โช ภิกฺขเว ทสฺ ชมฺมา ภาวิตา พหุถักฺกา เอกนฺต-
 นิพฺพิทาย วิรคฺกาย นิโรธาย อฺปสํมาย อภินฺฉาย สํมโพราย นิพฺพานาย
 สํวตฺตุนฺติ น อญฺจตฺร สํคตวินยาติ ๑

[๑๓๒] ทสฺยิเม ภิกฺขเว มิจฺฉตฺตา กตเม ทสฺ มิจฺฉาทิฏฺฐิ
 มิจฺฉาสํกฺกโป มิจฺฉาวาจา มิจฺฉากมฺมุนฺโต มิจฺฉาอาหํโว มิจฺฉา-
 วายาโม มิจฺฉาสฺติ มิจฺฉาสํมาชิ มิจฺฉาณานํ มิจฺฉาวิมุตฺติ อิมे
 โช ภิกฺขเว ทสฺ มิจฺฉตฺตาติ ๑

[๑๓๓] ทสฺยิเม ภิกฺขเว สํมตฺตา กตเม ทสฺ สํมฺมาทิฏฺฐิ
 สํมฺมาสํกฺกโป สํมฺมาวาจา สํมฺมากมฺมุนฺโต สํมฺมาอาหํโว สํมฺมา-
 วายาโม สํมฺมาสฺติ สํมฺมาสํมาชิ สํมฺมาณานํ สํมฺมาวิมุตฺติ อิมे

สุนฺณว สํวคฺกํ มนสิโกโรถ ภาสิสฺสํสํมํติ ๑ เหวํ ภานฺเตติ โห เต
 ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสํสํ ๑ ภควา เอตทโวจ กตมณฺจ ภิกฺขเว
 อภุสฺสํ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ มิจฺฉาวิมฺุตฺติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 อภุสฺสํ ๑ กตมณฺจ ภิกฺขเว ภูสฺสํ สํมาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ สํมาวิมฺุตฺติ
 อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภูสฺสํ ๑

[๑๓๘] อตฺตณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสํสํมํ อนตฺตณฺจ ๑ สุนฺณว
 สํวคฺกํ มนสิโกโรถ ภาสิสฺสํสํมํติ ๑ เหวํ ภานฺเตติ โห เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจสฺสํสํ ๑ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว อนตฺโต
 มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ มิจฺฉาวิมฺุตฺติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อนตฺโต ๑
 กตโม จ ภิกฺขเว อตฺโต สํมาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ สํมาวิมฺุตฺติ อยํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว อตฺโตติ ๑

[๑๓๙] อมฺมณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสํสํมํ อมฺมณฺจ ๑ สุนฺณว
 สํวคฺกํ มนสิโกโรถ ภาสิสฺสํสํมํติ ๑ เหวํ ภานฺเตติ โห เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจสฺสํสํ ๑ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว อมฺโม
 มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ มิจฺฉาวิมฺุตฺติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อมฺโม ๑
 กตโม จ ภิกฺขเว อมฺโม สํมาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ สํมาวิมฺุตฺติ อยํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว อมฺโมติ ๑

[๑๔๐] สํสวณฺจ โว ภิกฺขเว อมฺมํ เทสิสฺสํสํมํ อนสํสวณฺจ
 สุนฺณว สํวคฺกํ มนสิโกโรถ ภาสิสฺสํสํมํติ ๑ เหวํ ภานฺเตติ โห
 เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสํสํ ๑ ภควา เอตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว

ភិក្ខុខេ ឆាយកាមី ឆមុំ មិទុណាវិទ្ធិ ។ បេ ។ មិទុណាវិទ្ធិ ឃំ
 ទុកុតិ ភិក្ខុខេ ឆាយកាមី ឆមុំ ។ កតិម ទ ភិក្ខុខេ ឃឃាយកាមី
 ឆមុំ ឥមុំ មាវិទ្ធិ ។ បេ ។ ឥមុំ មាវិទ្ធិ ឃំ ទុកុតិ ភិក្ខុខេ
 ឃឃាយកាមី ឆមុំ មិ ។

[១៤៣] កុកុកុកុយេ វៃ ភិក្ខុខេ ឆមុំ តេសីសុំសាមិ ឥកុកុយេ
 កំ ឥណ្ណេ ឥន្ទុកំ មនសិកវៃ ភាសីសុំសាមី ។ ខេវំ វាណុតេ ខៃ
 តេ ភិក្ខុ ភក្ខុតៃ ឃឃុសុំសុំ ។ ភក្ខុ ខេត្តវៃ កតិម ទ
 ភិក្ខុខេ កុកុកុកុយេ ឆមុំ មិទុណាវិទ្ធិ ។ បេ ។ មិទុណាវិទ្ធិ ឃំ
 ទុកុតិ ភិក្ខុខេ កុកុកុកុយេ ឆមុំ ។ កតិម ទ ភិក្ខុខេ ឥកុកុយេ
 ឆមុំ ឥមុំ មាវិទ្ធិ ។ បេ ។ ឥមុំ មាវិទ្ធិ ឃំ ទុកុតិ ភិក្ខុខេ
 ឥកុកុយេ ឆមុំ មិ ។

[១៤៤] កុកុកុវិហាកេ វៃ ភិក្ខុខេ ឆមុំ តេសីសុំសាមិ ឥកុកុវិហា-
 កេ កំ ឥណ្ណេ ឥន្ទុកំ មនសិកវៃ ភាសីសុំសាមី ។ ខេវំ វាណុតេ
 ខៃ តេ ភិក្ខុ ភក្ខុតៃ ឃឃុសុំសុំ ។ ភក្ខុ ខេត្តវៃ កតិម ទ
 ភិក្ខុខេ កុកុកុវិហាកេ ឆមុំ មិទុណាវិទ្ធិ ។ បេ ។ មិទុណាវិទ្ធិ ឃំ
 ទុកុតិ ភិក្ខុខេ កុកុកុវិហាកេ ឆមុំ ។ កតិម ទ ភិក្ខុខេ ឥកុកុវិហាកេ
 ឆមុំ ឥមុំ មាវិទ្ធិ ។ បេ ។ ឥមុំ មាវិទ្ធិ ឃំ ទុកុតិ ភិក្ខុខេ
 ឥកុកុវិហាកេ ឆមុំ មិ ។

ឥន្ទុកុកុកៃ ទុកុតៃ ។

อริยมกุศลคุณุโค ปณฺจโม

[๓๕๕] อริยมกุศลคุณุจ โว ภิกฺขเว ชมฺมํ เทสิสฺสํสามิ ชนฺริย-
มกุศลคุณุจ ทํ สฺสณฺณํ สํชฺชํ มนสิทฺถโรธ ภาสิสฺสํสามิติ ฯ เหวํ ภาเนตติ
โช เต ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจสฺสํสฺสํ ฯ ภคฺวา เขตทโวจ กตโม จ
ภิกฺขเว ชนฺริโย มคฺโค มิจฺจนฺทิจฺจํ ฯ เป ฯ มิจฺจนฺทิมุคฺติ ชยํ
ดฺดุจฺติ ภิกฺขเว ชนฺริโย มคฺโค ฯ กตโม จ ภิกฺขเว ชนฺริโย มคฺโค
สฺสมฺมาทิจฺจํ ฯ เป ฯ สฺสมฺมาทิมุคฺติ ชยํ ดฺดุจฺติ ภิกฺขเว ชนฺริโย มคฺโคติ ฯ

[๓๕๖] กณฺหมกุศลคุณุจ โว ภิกฺขเว ชมฺมํ เทสิสฺสํสามิ สฺสกุ-
มกุศลคุณุจ ทํ สฺสณฺณํ สํชฺชํ มนสิทฺถโรธ ภาสิสฺสํสามิติ ฯ เหวํ ภาเนตติ
โช เต ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจสฺสํสฺสํ ฯ ภคฺวา เขตทโวจ กตโม จ
ภิกฺขเว กณฺหมคฺโค มิจฺจนฺทิจฺจํ ฯ เป ฯ มิจฺจนฺทิมุคฺติ ชยํ ดฺดุจฺติ
ภิกฺขเว กณฺหมคฺโค ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สฺสโก มคฺโค สฺสมฺมาทิจฺจํ ฯ เป ฯ
สฺสมฺมาทิมุคฺติ ชยํ ดฺดุจฺติ ภิกฺขเว สฺสโก มคฺโคติ ฯ

[๓๕๗] สทฺธชฺมฺมณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสํสามิ ชสทฺธชฺมฺมณฺจ ทํ
สฺสณฺณํ สํชฺชํ มนสิทฺถโรธ ภาสิสฺสํสามิติ ฯ เหวํ ภาเนตติ โช เต
ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจสฺสํสฺสํ ฯ ภคฺวา เขตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว
ชสทฺธชฺมฺโม มิจฺจนฺทิจฺจํ ฯ เป ฯ มิจฺจนฺทิมุคฺติ ชยํ ดฺดุจฺติ ภิกฺขเว
ชสทฺธชฺมฺโม ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สทฺธชฺมฺโม สฺสมฺมาทิจฺจํ ฯ เป ฯ
สฺสมฺมาทิมุคฺติ ชยํ ดฺดุจฺติ ภิกฺขเว สทฺธชฺมฺโมติ ฯ

[๓๕๘] สบฺบปฺริสทฺธชฺมฺมณฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสฺสํสามิ ชสฺบฺบปฺริสทฺธชฺมฺมณฺจ

ทํ สฺถนาถ สํวฏฺฏํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสํวํมํติ ฯ เหวํ ภาเนตฺติ โช เต
 ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจสฺสํสํสํ ๑ ภคฺวา เขตทโวจ กตโม ๑ ภิกฺขเว
 อสฺสํปฺริสฺสํมโม มิจฺจนาทิฏฺฐิจิ ๑ เป ๑ มิจฺจนาวิมุคฺติ อຍံ ๑ จุจฺจติ ภิกฺขเว
 อสฺสํปฺริสฺสํมโม ๑ กตโม ๑ ภิกฺขเว สฺสํปฺริสฺสํมโม สํมมาทิฏฺฐิจิ ๑ เป ๑
 สํมมาวิมุคฺติ อຍံ ๑ จุจฺจติ ภิกฺขเว สฺสํปฺริสฺสํมโมติ ๑

[๑๔๘] อฺยุปฺปาเทตฺตพฺพญฺจ โว ภิกฺขเว ๑ มํมํ เทสิสฺสํวํมิ น
 อฺยุปฺปาเทตฺตพฺพญฺจ ทํ สฺถนาถ สํวฏฺฏํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสํวํมํติ ฯ
 เหวํ ภาเนตฺติ โช เต ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจสฺสํสํสํ ๑ ภคฺวา เขตทโวจ
 กตโม ๑ ภิกฺขเว น อฺยุปฺปาเทตฺตพฺพ โช ๑ มิจฺจนาทิฏฺฐิจิ ๑ เป ๑
 มิจฺจนาวิมุคฺติ อຍံ ๑ จุจฺจติ ภิกฺขเว น อฺยุปฺปาเทตฺตพฺพ โช ๑
 กตโม ๑ ภิกฺขเว อฺยุปฺปาเทตฺตพฺพ โช ๑ สํมมาทิฏฺฐิจิ ๑ เป ๑ สํมมา-
 วิมุคฺติ อຍံ ๑ จุจฺจติ ภิกฺขเว อฺยุปฺปาเทตฺตพฺพ โช ๑ มิจฺจติ ๑

[๑๕๐] อฺยาสฺสํวิตฺตพฺพญฺจ โว ภิกฺขเว ๑ มํมํ เทสิสฺสํวํมิ น อฺยาสฺ-
 สํวิตฺตพฺพญฺจ ทํ สฺถนาถ สํวฏฺฏํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสํวํมํติ ฯ เหวํ
 ภาเนตฺติ โช เต ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจสฺสํสํสํ ๑ ภคฺวา เขตทโวจ
 กตโม ๑ ภิกฺขเว น อฺยาสฺสํวิตฺตพฺพ โช ๑ มิจฺจนาทิฏฺฐิจิ ๑ เป ๑ มิจฺจนาวิมุคฺติ
 อຍံ ๑ จุจฺจติ ภิกฺขเว น อฺยาสฺสํวิตฺตพฺพ โช ๑ กตโม ๑ ภิกฺขเว
 อฺยาสฺสํวิตฺตพฺพ โช ๑ สํมมาทิฏฺฐิจิ ๑ เป ๑ สํมมาวิมุคฺติ อຍံ ๑ จุจฺจติ
 ภิกฺขเว อฺยาสฺสํวิตฺตพฺพ โช ๑ มิจฺจติ ๑

[๑๕๑] ภาเวตฺตพฺพญฺจ โว ภิกฺขเว ๑ มํมํ เทสิสฺสํวํมิ น ภาเว-

ตพฺพณฺจ ทํ สฺสณณํ สํวํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสํสํมํติ ฯ เหว
 ฆนฺเตติ โช เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุตฺตํ ฯ ภควา เขตทโวจ
 กตโม จ ภิกฺขเว น ภาวตพฺโพ ชมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯ เป ฯ มิจฺฉา-
 วิมฺบุตฺติ อํยํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว น ภาวตพฺโพ ชมฺโม ฯ กตโม จ
 ภิกฺขเว ภาวตพฺโพ สํมมาทิฏฺฐิ ฯ เป ฯ สํมมาวิมฺบุตฺติ อํยํ อจฺจุตฺติ
 ภิกฺขเว ภาวตพฺโพ ชมฺโมติ ฯ

[๑๕๒] พหุตฺถกาทพฺพณฺจ โว ภิกฺขเว ชมฺมํ เทสิสฺสํสํมิ น พหุ-
 ตฺถกาทพฺพณฺจ ทํ สฺสณณํ สํวํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสํสํมํติ ฯ เหว
 ฆนฺเตติ โช เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุตฺตํ ฯ ภควา เขตทโวจ
 กตโม จ ภิกฺขเว น พหุตฺถกาทพฺโพ ชมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯ เป ฯ
 มิจฺฉาวิมฺบุตฺติ อํยํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว น พหุตฺถกาทพฺโพ ชมฺโม ฯ กตโม
 จ ภิกฺขเว พหุตฺถกาทพฺโพ ชมฺโม สํมมาทิฏฺฐิ ฯ เป ฯ สํมมาวิมฺบุตฺติ
 อํยํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว พหุตฺถกาทพฺโพ ชมฺโมติ ฯ

[๑๕๓] อนุสฺสํสฺริตพฺพณฺจ โว ภิกฺขเว ชมฺมํ เทสิสฺสํสํมิ น อนุสฺสํ-
 สฺริตพฺพณฺจ ทํ สฺสณณํ สํวํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสํสํมํติ ฯ เหว
 ฆนฺเตติ โช เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุตฺตํ ฯ ภควา เขตทโวจ
 กตโม จ ภิกฺขเว น อนุสฺสํสฺริตพฺโพ ชมฺโม มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯ เป ฯ
 มิจฺฉาวิมฺบุตฺติ อํยํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว น อนุสฺสํสฺริตพฺโพ ชมฺโม ฯ กตโม
 จ ภิกฺขเว อนุสฺสํสฺริตพฺโพ ชมฺโม สํมมาทิฏฺฐิ ฯ เป ฯ สํมมาวิมฺบุตฺติ
 อํยํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว อนุสฺสํสฺริตพฺโพ ชมฺโมติ ฯ

[๓๕๔] สจฺจนิกาทพฺพญจ โว ภิกฺขเว ชมฺมํ เทสิสฺสํสามิ น
 สจฺจนิกาทพฺพญจ ทํ สจฺจนถ สจฺจกํ มนสฺสโรถ ภาสิสฺสํสามิติ ๑
 เขวํ ภานฺเตติ โช เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจตฺถิสฺสํ ๑ ภควา เขตทโวจ
 กตโม จ ภิกฺขเว น สจฺจนิกาทพฺโพ ชมฺโม มิจฺจนาทิฏฺฐิจิ ๑เป๑
 มิจฺจนาวิมฺบุตฺติ อຍံ วุจฺจติ ภิกฺขเว น สจฺจนิกาทพฺโพ ชมฺโม ๑ กตโม
 จ ภิกฺขเว สจฺจนิกาทพฺโพ ชมฺโม สจฺจนาทิฏฺฐิจิ ๑เป๑ สจฺจนาวิมฺบุตฺติ
 อຍံ วุจฺจติ ภิกฺขเว สจฺจนิกาทพฺโพ ชมฺโมติ ๑
 ขริยมคฺควคฺโค ปญจโม ๑
 ศตยปณณาสโก ตติโย ๑

จตุตถปณฺนาสโก
ปฺคุคฺคตวคฺคโต ปจฺจโม

[๑๕๕] ทสฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปฺคุคฺคโต น เสวิตพฺโพ
 กตเมหิ ทสฺหิ มิจฺฉาทิฏฺฐจโก โหติ มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ มิจฺฉา-
 วาโจ โหติ มิจฺฉากมฺมฺนโต โหติ มิจฺฉาชาซีโว โหติ มิจฺฉาวา-
 ยาโม โหติ มิจฺฉาสติ โหติ มิจฺฉาสฺมาชิ โหติ มิจฺฉาภาณึ โหติ
 มิจฺฉาวิมฺมุติ โหติ อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปฺคุคฺคโต
 น เสวิตพฺโพ ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปฺคุคฺคโต เสวิตพฺโพ
 กตเมหิ ทสฺหิ สฺมฺมาทิฏฺฐจโก โหติ สฺมฺมาสงฺกปฺโป โหติ สฺมฺมา-
 วาโจ โหติ สฺมฺมากมฺมฺนโต โหติ สฺมฺมาชาซีโว โหติ สฺมฺมา-
 วายาโม โหติ สฺมฺมาสติ โหติ สฺมฺมาสฺมาชิ โหติ สฺมฺมาภาณึ
 โหติ สฺมฺมาวิมฺมุติ โหติ อิมฺเหิ โชภิกฺขเว ทสฺหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ปฺคุคฺคโต เสวิตพฺโพติ ฯ (ฉุตฺตฺรทฺธิยจฺจทฺตตฺตาทีสุคฺคํ เปยฺยาดวเสณ คณฺนิตพฺพํ)
 ทสฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปฺคุคฺคโต น ภชิตพฺโพ ... ภชิตพฺโพ ...
 น ปยฺยรฺุปาสิตพฺโพ ... ปยฺยรฺุปาสิตพฺโพ ... น ปฺชฺชโร โหติ ... ปฺชฺชโร
 โหติ ... น ปาสํโส โหติ ... ปาสํโส โหติ ... อคารโว โหติ ...
 สคารโว โหติ อปฺปตฺติโก โหติ ... สปฺปตฺติโก โหติ ... น ชาวาทโก
 โหติ ... ชาวาทโก โหติ ... น วิสฺสุตฺตติ วิสฺสุตฺตติ ... มานํ นาริโกติ
 มานํ อริโกติ ... ปณฺญาเย น วจฺจตฺตติ ... ปณฺญาเย วจฺจตฺตติ ... พหุํ

อปฺยุฉํ ปสฺวติ ... พหุํ ปฺยุฉํ ปสฺวติ ฯ กตเมหิ ทสฺหิ สฺมมา-
 ทิฏฺฐิจิโก โหติ สฺมมาสํกฺกปโป โหติ สฺมมาวาจา โหติ สฺมมา-
 กมฺมุนฺโต โหติ สฺมมาอาชํโหว โหติ สฺมมาวายาโม โหติ สฺมมาสฺติ-
 โหติ สฺมมาสมฺมาชิ โหติ สฺมมาฌานํ โหติ สฺมมาวิมฺมุติ โหติ
 อิมเอหิ โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ธมฺเมหิ สฺมนฺนาคโต ปุคฺคโต พหุํ ปฺยุฉํ ปสฺวตฺตี ฯ
 ปุคฺคตวคฺโค ปจฺโม ฯ

ชาณฺสุโสณฺวคฺโค ทฺติโย

[๑๕๖] เตน โช ปน สฺมเยน ชาณฺสุโสณฺิ พฺราหฺมณฺเณ ตทหุ-
 ไปสเถ สํสฺนฺหาโต นวํ โขมยฺกํ นฺิวคฺโค อตฺตกฺุสฺมุจฺจํ อาทาย ภคฺวโต
 อวิทฺฐเร เอกมฺนุคํ จิโต โหติ ฯ อทฺทสํสา โช ภคฺวา ชาณฺสุโสณฺิ
 พฺราหฺมณฺเณ ตทหุไปสเถ สํสฺนฺหาตํ นวํ โขมยฺกํ นฺิวคฺกํ อตฺตกฺุสฺมุจฺจํ
 อาทาย เอกมฺนุคํ จิตํ ทิสฺวาน ชาณฺสุโสณฺิ พฺราหฺมณฺเณ เขตทโวจ
 กิํ นุ ควํ พฺราหฺมณฺเณ ตทหุไปสเถ สํสฺนฺหาโต นวํ โขมยฺกํ นฺิวคฺโค
 อตฺตกฺุสฺมุจฺจํ อาทาย เอกมฺนุคํ จิโต กิํ นุ โช อชฺช พฺราหฺมณ-
 กุสฺสุสํสาติ ฯ ปจฺโจโรหณํ โภ โคตม อชฺช พฺราหฺมณฺกุสฺสุสํสาติ ฯ
 ยถากถํ ปน พฺราหฺมณฺเณ พฺราหฺมณานํ ปจฺโจโรหณํ โหตฺตีติ ฯ อธิ โภ
 โคตม พฺราหฺมณา ตทหุไปสเถ สํสฺนฺหาตา นวํ โขมยฺกํ นฺิวคฺกา
 อตฺตเถน โคมเยน ปจฺจํ โอบุณฺธิตฺวา หริเตหิ กุเสฺหิ ปคฺคทริตฺวา อนฺตรา
 จ เวถํ อนฺตรา จ อคฺุยาการํ เสยฺยํ กปฺเปเนติ เต ตํ วจฺจํ

ขมุเม อภิสํมุปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏิสํชาย บิํสฺสนวาจํ ปชฺหติ
บิํสฺสนาย วาจาย ปจฺจโจโรหติ ฆรฺรฺสํชาย วาจาย โช ปาปโก วิปาโก
ทิกฺขุเจจฺเวว ขมุเม อภิสํมุปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏิสํชาย ฆรฺรฺสํวาจํ
ปชฺหติ ฆรฺรฺสํชาย วาจาย ปจฺจโจโรหติ สํมุสฺสเปตฺตาสฺส. โช ปาปโก
วิปาโก ทิกฺขุเจจฺเวว ขมุเม อภิสํมุปรายญฺจาติ โส อิติ ปฏิสํชาย
สํมุสฺสเปตฺตาสฺส ปชฺหติ สํมุสฺสเปตฺตาสฺส ปจฺจโจโรหติ อภิชฺชฌาย โช
ปาปโก วิปาโก ทิกฺขุเจจฺเวว ขมุเม อภิสํมุปรายญฺจาติ โส อิติ
ปฏิสํชาย อภิชฺชฌํ ปชฺหติ อภิชฺชฌาย ปจฺจโจโรหติ พฺยาปาทสฺส
โช ปาปโก วิปาโก ทิกฺขุเจจฺเวว ขมุเม อภิสํมุปรายญฺจาติ โส อิติ
ปฏิสํชาย พฺยาปาทํ ปชฺหติ พฺยาปาทา ปจฺจโจโรหติ มิจฺฉาทิกฺขุจฺฉิยา
โช ปาปโก วิปาโก ทิกฺขุเจจฺเวว ขมุเม อภิสํมุปรายญฺจาติ โส อิติ
ปฏิสํชาย มิจฺฉาทิกฺขุจฺฉิ ปชฺหติ มิจฺฉาทิกฺขุจฺฉิยา ปจฺจโจโรหติ เหวํ โช
พฺรหฺมณฺณ อริยสฺสํ วินเย ปจฺจโจโรหณิํ โหติ ๑ อญฺญถา โภ
โคตม พฺรหฺมณฺณํ ปจฺจโจโรหณิํ โหติ อญฺญถา จปน อริยสฺสํ
วินเย ปจฺจโจโรหณิํ โหติ อิมิสฺสํสา จ โภ โคตม อริยสฺสํ วินเย
ปจฺจโจโรหณิยา พฺรหฺมณฺณํ ปจฺจโจโรหณิํ กตฺถํ นาคฺคฺชติ โส พสฺสิ
อภิกฺกนฺนํ โภ โคตม ๑ เป ๑ อฺปาสํกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ
อชฺชตฺตคฺคฺเค ปาณฺเปตฺติ สํวณฺนคฺคฺคฺคฺติ ๑

[๑๕๗] อริยํ โว ภิกฺขเว ปจฺจโจโรหณิํ เทสิสฺสํสามิ ตํ สฺสนาถ
สํวณฺนํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสํสามิ ๑ เหวํ ภาณฺเตติ โช เต ภิกฺขุ ภคฺวโต

ปรจุลลัทธิ ๗ ภคชา เขตทโวจ กตมา จ ภิกขเว อริยา ปรจุโร-
 โรหณั อธิ ภิกขเว อริยธาวโก อิติ ปรุฐลลัทธิ ปรณาติปรลลัทธิ
 โข ปรปโก วิปโก ทิฐุเจเจว ฐมเม อภิสลปรายณจติ โส อิติ
 ปรุฐลลัทธิ ปรณาติปรลลัทธิ ปรชหติ ปรณาติปรลลัทธิ ปรจุโรโรหติ อทินนา-
 ทานลลัทธิ โข ปรปโก วิปโก ทิฐุเจเจว ฐมเม อภิสลปรายณจติ
 โส อิติ ปรุฐลลัทธิ อทินนทานัน ปรชหติ อทินนทานา ปรจุโรโรหติ
 กามลลัทธิ มิจฉาจารลลัทธิ โข ปรปโก วิปโก ทิฐุเจเจว ฐมเม อภิ-
 สลปรายณจติ โส อิติ ปรุฐลลัทธิ กามลลัทธิ มิจฉาจารัน ปรชหติ กามลลัทธิ
 มิจฉาจารา ปรจุโรโรหติ มุสวาทลลัทธิ โข ปรปโก วิปโก ทิฐุเจเจว
 ฐมเม อภิสลปรายณจติ โส อิติ ปรุฐลลัทธิ มุสวาทัน ปรชหติ
 มุสวาทา ปรจุโรโรหติ บีสลนาย วาจา โข ปรปโก วิปโก ทิฐุเจเจว
 ฐมเม อภิสลปรายณจติ โส อิติ ปรุฐลลัทธิ บีสลนวาจัน ปรชหติ
 บีสลนาย วาจา ปรจุโรโรหติ มุสวาทัน วาจา โข ปรปโก วิปโก
 ทิฐุเจเจว ฐมเม อภิสลปรายณจติ โส อิติ ปรุฐลลัทธิ มุสวาทัน
 ปรชหติ มุสวาทัน วาจา ปรจุโรโรหติ สลลปรลลลลัทธิ โข ปรปโก
 วิปโก ทิฐุเจเจว ฐมเม อภิสลปรายณจติ โส อิติ ปรุฐลลัทธิ
 สลลปรลลลลัทธิ ปรชหติ สลลปรลลลลัทธิ ปรจุโรโรหติ อภิชณาย โข
 ปรปโก วิปโก ทิฐุเจเจว ฐมเม อภิสลปรายณจติ โส อิติ
 ปรุฐลลัทธิ อภิชณัน ปรชหติ อภิชณาย ปรจุโรโรหติ พยาปาทลลัทธิ
 โข ปรปโก วิปโก ทิฐุเจเจว ฐมเม อภิสลปรายณจติ โส อิติ

ปฏิสํชย พฺยาปาทํ ปชหติ พฺยาปาทา ปจฺโจโรหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺฉา
โฆ ปาปโก วิปาโก ทิฏฺฐเจฺจเว ชมฺเม อภิสํมุปรายณฺจาทิ โส อิติ
ปฏิสํชย มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺฉํ ปชหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺฉา ปจฺโจโรหติ อัย
วฺจฺจติ ภิกฺขเว อริยา ปจฺโจโรหณฺตี ฯ

[๑๕๘] อถโฆ สํการโว พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ
อุปลงฺกมิตฺวา ภควตา สํหุจํ สํมุโมทิตํ สํมุโมทณฺียํ กถํ สํวารณฺียํ
วํตีสํวารตฺวา เอกมณฺตุํ นิสฺสํทิตํ เอกมณฺตุํ นิสฺสินฺโน โฆ สํการโว
พฺราหฺมโณ ภควนฺตุํ เขตทโวจ กิ นุ โฆ โภ โคตม โฮอร์มํ ตํ
กิ ปาริมํ ตํรณฺตี ฯ ปาณาติปาโต โฆ พฺราหฺมณ โฮอร์มํ ตํ ปาณา
ติปาตา เวรมณฺ ปาริมํ ตํ อทินฺนาทานํ โฮอร์มํ ตํ อทินฺนาทานา
เวรมณฺ ปาริมํ ตํ กาเมสุ มิจฺฉาจาโร โฮอร์มํ ตํ กาเมสุ
มิจฺฉาจารา เวรมณฺ ปาริมํ ตํ มุสาอาโท โฮอร์มํ ตํ มุสาอาทา
เวรมณฺ ปาริมํ ตํ บีสุณา วาจา โฮอร์มํ ตํ บีสุณาย วาจา
เวรมณฺ ปาริมํ ตํ ผุสฺวาจา โฮอร์มํ ตํ ผุสฺสาย วาจา
เวรมณฺ ปาริมํ ตํ สํมุสฺสปลฺลาโป โฮอร์มํ ตํ สํมุสฺสปลฺลาปา
เวรมณฺ ปาริมํ ตํ อภิชฺฌา โฮอร์มํ ตํ อนภิชฺฌา ปาริมํ ตํ
พฺยาปาโท โฮอร์มํ ตํ อพฺยาปาโท ปาริมํ ตํ มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺฉิ โฮอร์มํ
ตํ สํมุมาทิฏฺฐิจฺฉิ ปาริมํ ตํ อิทํ โฆ พฺราหฺมณ โฮอร์มํ ตํ
อิทํ ปาริมํ ตํรณฺตี ฯ

อปลฺกา เต มนฺสุเสสฺสุ เย ชนา ปารคามิโน

ปาริมํ ตํวํ มิจฺจนาทิกฺขจฺจ โหริมํ ตํวํ สํมมาทิกฺขจฺจ ปาริมํ ตํวํ อิทํ
โฆ ภิกฺขเว โหริมํ ตํวํ อิทํ ปาริมํ ตํวณฺติ ฯ

อปฺปกกา เต มนฺสุเสสฺสุ	เย ชนา ปารคามิโน
อถายํ อิตฺรา ปชา	ตํวเมวานุชาวติ ฯ
เย จ โฆ สํมมทกฺขาเต	ชมฺเม ชมฺมานุวตฺติโน
เต ชนา ปารเมสฺสํนฺติ	มจฺจุเชยฺยํ สํทฺตฺตํวํ ฯ
กณฺ्हํ ชมฺมํ วิปฺปทาย	สํกุกํ ภาเวถ ปณฺทฺติโต
โสกกา อนิกมากมฺม	วิเวเก ยตฺถ ทูรมํ ฯ
ตตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	หิตฺตฺวา กามे อภิกฺขโน
ปริโยทเปยฺย อตฺตฺตฺต	จิตฺตฺเกตฺเตหิ ปณฺทฺติโต ฯ
เยสํ สํมโพรชฺยงฺเคสฺสุ	สํมมา จิตฺตํ สํภาวิตํ
อนาทานปฏฺฐินิสฺสํคฺเค	อนุปาทาย เย รตา
ชฺฉินาสฺวา ชฺฉติมนฺโต	เต โถเก ปรีนิพฺพุตฺตติ ฯ

[๑๖๐] อชฺชโม จ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
เวทิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อตฺตฺตฺต จ อชฺชมฺมณฺจ วิทิตฺตฺตฺต
อชฺชมฺมณฺจ วิทิตฺตฺตฺต อชฺชมฺมณฺจ ยถา ชฺชโม ยถา อตฺตฺต
ตถา ปฏฺฐินชฺชิตฺตฺตฺตฺต ฯ

กตฺตโม จ ภิกฺขเว อชฺชโม จ อนตฺตฺตฺต จ ปาณาติปาโต
อทินฺนทานํ กามเอสฺสุ มิจฺจจฺจาโร มุสํสาวาโท ปีสฺสํณา วาจา ฌรฺุสํสา วาจา
สํมฺมปฺปตาโป อภิชฺชณา พฺยาปาโท มิจฺจนาทิกฺขจฺจ อชฺชํ อจฺจุจติ ภิกฺขเว

ตถา ปฏิปชชิตพฺพนุติ โโก นุ โช อิมสุตฺต ภควตา สํชิตฺเตน อุกฺกเทสสุตฺต
 อุกฺกิสฺสุตฺต วิตุถาเวน อตฺถํ อวิกิตฺตสุตฺต วิตุถาเวน อตฺถํ วิกิเชยฺยาติ
 เตสํ โน อากุโส อมฺหากํ เขตทโหสิ อโย โช อายสุตฺมา มหากัจจानิน
 สฺตฺตฺตเจว สํวณฺณนิโต สํฆาวิโต จ วิณฺณฺณํ สฺพฺรหฺมจาวินํ ปโหติ
 อายสุตฺมา มหากัจจानิน อิมสุตฺต ภควตา สํชิตฺเตน อุกฺกเทสสุตฺต อุกฺกิสฺสุตฺต
 วิตุถาเวน อตฺถํ อวิกิตฺตสุตฺต วิตุถาเวน อตฺถํ วิกิชิคฺคิ ынฺนุณฺน มยํ
 เยนายสุตฺมา มหากัจจानิน เตนุปลงฺกเมยฺยาม อฺปฺปลงฺกมิตฺวา อาย
 สฺตฺมณฺคํ มหากัจจานินฺ อตฺตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาม ยถา โน อายสุตฺมา มหา
 กัจจानิน พฺยากรวิสุตฺติ ตถา นํ ชาเวสฺสํสามาติ วิกิษตฺตายสุตฺมา มหา
 กัจจานินติ เสยฺยถปปี อากุโส ปฺริโส สํวตฺถิโก สํวทเวสฺสํ สํวปฺริเยสํ
 จรมาโน มหโต รุกฺขสุตฺต ติฏฺฐาโต สํววโต อติกกมฺเมว มฺลํ อติกกมฺม
 ฆนฺธิ สํวทปฺปเส สํวํ ปฺริเยสฺสพฺพํ มณฺเวยฺย เหวํ สํมุทฺทมิทํ
 อายสุตฺมณฺคานํ สฺตฺตฺตวิ สํมุทฺธิกฺเต ตํ ภควนฺตํ อติสฺสิตฺวา อมฺเห อตฺตมตฺถํ
 ปฏิปุจฺเจตฺตพฺพํ มณฺเวยฺย โสํ หิ อากุโส ภควา ฆานํ ฆานาติ ปลฺลํ
 ปลฺลํติ จกฺขุญฺโต ฃาณญฺโต ฆมฺมญฺโต พุทฺธญฺโต วตฺตา ปวตฺตา
 อตฺตสุตฺตํ นินฺเนตา อมตฺตสุตฺตํ ทาตา ฆมฺมสํมิ ตถาคโต โสํ เจว
 ปเนตฺตสุตฺตํ กาลโต อโหสิ ยํ ตุมฺเห ภควนฺตํเยว อฺปฺปลงฺกมิตฺวา อตฺตมตฺถํ
 ปุจฺเจยฺยาถ ยถา โน ภควา พฺยากรเวยฺย ตถา นํ ชาเวยฺยาถาติ
 อทฺทากุโส กัจจานิน ภควา ฆานํ ฆานาติ ปลฺลํ ปลฺลํติ จกฺขุญฺโต
 ฃาณญฺโต ฆมฺมญฺโต พุทฺธญฺโต วตฺตา ปวตฺตา อตฺตสุตฺตํ นินฺเนตา

ธรรมภูตติ อัย อนตฺโต อทินฺนาทานา เวรมณฺ์ปจฺจยา ฯ อเนเก
 กุสฺสตา ฐมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ อัย อตฺโต ฯ กามេสุ มิจฺฉาจาโร
 อวฺุโส อฐโม กามេสุ มิจฺฉาจาโร เวรมณฺ์ ฐโม เย ฯ
 กามេสุ มิจฺฉาจารปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุสฺสตา ฐมา ธรรมภูตติ
 อัย อนตฺโต กามេสุ มิจฺฉาจาโรเวรมณฺ์ปจฺจยา ฯ อเนเก กุสฺสตา
 ฐมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ อัย อตฺโต ฯ มุสาธาทา อวฺุโส
 อฐโม มุสาธาทา เวรมณฺ์ ฐโม เย ฯ มุสาธาทปจฺจยา
 อเนเก ปาปกกา อกุสฺสตา ฐมา ธรรมภูตติ อัย อนตฺโต มุสาธาทา
 เวรมณฺ์ปจฺจยา ฯ อเนเก กุสฺสตา ฐมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ
 อัย อตฺโต ฯ นิสฺสุณา วาจา อวฺุโส อฐโม นิสฺสุณาย วาจาย
 เวรมณฺ์ ฐโม เย ฯ นิสฺสุณา วาจาปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุสฺสตา
 ฐมา ธรรมภูตติ อัย อนตฺโต นิสฺสุณาย วาจาย เวรมณฺ์ปจฺจยา
 ฯ อเนเก กุสฺสตา ฐมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ อัย อตฺโต ฯ
 ฆรฺุสา วาจา อวฺุโส อฐโม ฆรฺุสํถาย วาจาย เวรมณฺ์ ฐโม
 เย ฯ ฆรฺุสํถายปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกุสฺสตา ฐมา ธรรมภูตติ
 อัย อนตฺโต ฆรฺุสํถาย วาจาย เวรมณฺ์ปจฺจยา ฯ อเนเก กุสฺสตา
 ฐมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ อัย อตฺโต ฯ สมนฺุสฺสตาปฺ อวฺุโส
 อฐโม สมนฺุสฺสตาปฺ เวรมณฺ์ ฐโม เย ฯ สมนฺุสฺสตาปฺปจฺจยา
 อเนเก ปาปกกา อกุสฺสตา ฐมา ธรรมภูตติ อัย อนตฺโต สมนฺุสฺสตาปฺ
 เวรมณฺ์ปจฺจยา ฯ อเนเก กุสฺสตา ฐมา ภาวนาปาริปุริ คจฺจนฺติ

๑ ๑ อภิขุณา อากุโส อชฺโม อนภิขุณา ชฺโม เย
 ๑ อภิขุณาปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกฺุสตา ชฺมา สฺมฺภวนฺติ ๑
 ๑ อนคฺโค ๑ อนภิขุณาปจฺจยา ๑ อเนเก กุสฺตา ชฺมา ภาวนาปาริปุริ
 ๑ คจฺจนฺติ ๑ ๑ อคฺโค ๑ พุยาปาโท อากุโส อชฺโม อพฺยาปาโท
 ๑ ชฺโม ๑ ๑ พุยาปาทปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกฺุสตา ชฺมา
 ๑ สฺมฺภวนฺติ ๑ ๑ อนคฺโค ๑ อพฺยาปาทปจฺจยา ๑ อเนเก กุสฺตา ชฺมา
 ๑ ภาวนาปาริปุริ ๑ คจฺจนฺติ ๑ ๑ อคฺโค ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อากุโส อชฺโม
 ๑ สฺมฺมาทิฏฺฐิ ๑ ชฺโม ๑ ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิปจฺจยา อเนเก ปาปกกา อกฺุสตา
 ๑ ชฺมา ๑ สฺมฺภวนฺติ ๑ ๑ อนคฺโค ๑ สฺมฺมาทิฏฺฐิปจฺจยา ๑ อเนเก
 ๑ กุสฺตา ๑ ชฺมา ๑ ภาวนาปาริปุริ ๑ คจฺจนฺติ ๑ ๑ อคฺโค ๑ ๑ ยํ ๑ โช โน
 ๑ อากุโส ๑ ภควา ๑ สํชิตฺเตน ๑ อุกุเทสํ ๑ อุกุทิสฺสิตฺวา ๑ วิตุถาเรน ๑ อคฺคํ ๑ อวิภชิตฺวา
 ๑ อฏฺฐจํยาสนา ๑ วิหารํ ๑ ปวิฏฺฐิ ๑ อชฺโม ๑ ๑ ๑ ภิกฺขเว ๑ เวทิตฺพุโพ ๑ ชฺโม
 ๑ ๑ ๑ อนคฺโค ๑ ๑ ๑ เวทิตฺพุโพ ๑ อคฺโค ๑ ๑ ๑ อชฺมมฺนฺจ ๑ วิทิตฺวา ๑ ชฺมมฺนฺจ
 ๑ อนคฺคณฺจ ๑ วิทิตฺวา ๑ อคฺคณฺจ ๑ ยถา ๑ ชฺโม ๑ ยถา ๑ อคฺโค ๑ ตถา ๑ ปฏฺิ-
 ๑ ปชฺชิตฺพุพนฺติ ๑ อิมสฺสํมี ๑ โช ๑ อหํ ๑ อากุโส ๑ ภควตา ๑ สํชิตฺเตน ๑ อุกุเทสํ
 ๑ อุกุทิสฺสิตฺวา ๑ วิตุถาเรน ๑ อคฺคํ ๑ อวิภชิตฺวา ๑ เหวํ ๑ วิตุถาเรน ๑ อคฺคํ ๑ อชานามิ
 ๑ อากงฺขมานา ๑ จปน ๑ ตุมฺเห ๑ อากุโส ๑ ภควนฺตํเยว ๑ อปฺสํงุมิตฺวา ๑ เขตมฺคฺคํ
 ๑ ปจฺจเฉยฺยถา ๑ ยถา ๑ โน ๑ ภควา ๑ พุยากรเวยฺย ๑ ตถา ๑ นํ ๑ ชาเวยฺยถาติ ๑
 ๑ เหวมาวฺุโสติ ๑ โช ๑ เต ๑ ภิกฺขุ ๑ อายสฺมโต ๑ มหากจฺจานสฺสํ ๑ ภาสํ ๑ อภินนฺทิตฺวา
 ๑ อนฺโมทิตฺวา ๑ อฏฺฐจํยาสนา ๑ เยน ๑ ภควา ๑ เตนฺปสํงุมิสฺสุ ๑ อฺ-

สังกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํทิสฺสุ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺนา
 โช เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เขตทโวจุํ ยํ โช โน ภาเนเต ภควา
 สํชิตฺเตน อุกฺุเทสํ อุกฺุทิสฺสิตฺวา วิตุถาเวเน อตุถํ อภิภษิตฺวา อุกฺุจายาตฺนา
 วิหารํ ปวิฏฺโง อชฺมุโม ๑ ภิกฺขเว เวทิตฺพุโพ ชฺมุโม ๑ อนตุโถ
 ๑ เวทิตฺพุโพ อตุโถ ๑ อชฺมุมณฺจ วิทิตฺวา ชฺมุมณฺจ อนตุถณฺจ
 วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา ชฺมุโม ยถา อตุโถ ตถา ปฏิปชฺชิตฺตพฺพนฺติ
 เตสํ โน ภาเนเต อมฺหากํ อจิริปกฺกนฺตสุตฺตํ ภควโต เขตทโหสิ อิทํ
 โช โน อาวุสํ ภควา สํชิตฺเตน อุกฺุเทสํ อุกฺุทิสฺสิตฺวา วิตุถาเวเน อตุถํ
 อภิภษิตฺวา อุกฺุจายาตฺนา วิหารํ ปวิฏฺโง อชฺมุโม ๑ ภิกฺขเว เวทิตฺพุโพ
 ชฺมุโม ๑ อนตุโถ ๑ เวทิตฺพุโพ อตุโถ ๑ อชฺมุมณฺจ วิทิตฺวา
 ชฺมุมณฺจ อนตุถณฺจ วิทิตฺวา อตุถณฺจ ยถา ชฺมุโม ยถา อตุโถ
 ตถา ปฏิปชฺชิตฺตพฺพนฺติ โถ นุ โช อิมสุตฺตํ ภควตา สํชิตฺเตน
 อุกฺุเทสํสุตฺตํ อุกฺุทิสฺสิตฺตํ วิตุถาเวเน อตุถํ วิภษเยยฺยาคิ เตสํ โน ภาเนเต
 อมฺหากํ เขตทโหสิ อยํ โช อายสฺมา มหากจฺจानิ สํตฺถุเจว
 สํวณฺณนิโต สํมฺภาวโต ๑ วิณฺณฺณํ สํพฺรหฺมจฺจารีนํ ปโหติ อายสฺมา
 มหากจฺจानิ อิมสุตฺตํ ภควตา สํชิตฺเตน อุกฺุเทสํสุตฺตํ อุกฺุทิสฺสิตฺตํ วิตุถาเวเน
 อตุถํ อภิภษิตฺตํ วิตุถาเวเน อตุถํ อภิภษิตฺตํ ยนฺนฺเน มยํ เยนายสฺมา
 มหากจฺจानิ เตนุปลํงฺกเมยฺยาม อฺุปลํงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ มหา
 กจฺจานํ เขตมตุถํ ปฺจุญฺเยยาม ยถา โน อายสฺมา มหากจฺจानิ
 พุยากริสฺสํตฺติ ตถา นํ ชาเวสฺสํสามาติ อถโช มยํ ภาเนเต เยนายสฺมา

ทิจฺจิปฺหํ ภิกฺขเว ติวิจํ วทามิ โสภเหตฺตมฺมํ โทสฺเหตฺตมฺมํ โมหเหตฺตมฺมํ
อิตฺติ โช ภิกฺขเว โสภ กมฺมณิทานสฺมฺภโว โทสฺสํ กมฺมณิทานสฺมฺภโว
โมโห กมฺมณิทานสฺมฺภโว โสภกฺขยา กมฺมณิทานสฺสโย โทสฺกฺขยา กมฺมณิ-
ทานสฺสโย โมหกฺขยา กมฺมณิทานสฺสโยติ ฯ

[๑๖๕] สปริกฺกมโน อํ ภิกฺขเว ชมฺโม นายํ ชมฺโม อปริกฺกมโน
กถญฺจ ภิกฺขเว สปริกฺกมโน อํ ชมฺโม นายํ ชมฺโม อปริกฺกมโน
ปาณาติปาตีสฺส ภิกฺขเว ปาณาติปาตา เวรมณํ ปริกฺกมณํ โหติ อทินฺนา-
ทายีสฺส ภิกฺขเว อทินฺนาทานา เวรมณํ ปริกฺกมณํ โหติ กาเมสุ
มิจฺฉาจารีสฺส ภิกฺขเว กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณํ ปริกฺกมณํ โหติ
มุสาวาทิสฺส ภิกฺขเว มุสาวาทา เวรมณํ ปริกฺกมณํ โหติ บีสฺสุณา-
วาชฺส ภิกฺขเว บีสฺสุนาย วาจาย เวรมณํ ปริกฺกมณํ โหติ ฝรุสฺวาชฺส
ภิกฺขเว ฝรุสฺวาย วาจาย เวรมณํ ปริกฺกมณํ โหติ สฺมฺมุปลตบีสฺส
ภิกฺขเว สฺมฺมุปลตปา เวรมณํ ปริกฺกมณํ โหติ อภิชฺฌาตุสฺส ภิกฺขเว
อนภิชฺฌา ปริกฺกมณํ โหติ พฺยาปนฺนสฺส ภิกฺขเว อพฺยาปาโท ปริกฺกมณํ
โหติ มิจฺฉาทิจฺจิกสฺส ภิกฺขเว สฺมฺมาทิจฺจิจิ ปริกฺกมณํ โหติ เหวํ
โช ภิกฺขเว ปริกฺกมณํ โหติ เหวํ โช ภิกฺขเว สปริกฺกมโน นายํ
ชมฺโม อปริกฺกมโนติ ฯ

[๑๖๕] เขกํ สํมํ ภคฺวา ปาวายํ วิหริติ จฺนฺทสฺส กมฺมาร-
ปฺกฺตสฺส อมฺพวเน ฯ อถโช จฺนฺโท กมฺมารปฺกฺโต เยน ภคฺวา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภคฺวณฺตํ อภิวาเทตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสีติ ฯ

เอกมนฺตํ นิสินฺนํ ไช จุณฺทํ กมฺมารปฺตฺตํ ภคฺวา เอตทโวจ กสฺส
 โน ตวํ จุณฺท ไสเจยฺยานิ โรเจสฺสตี ฯ พุราหุมนฺตา ภาณฺเต ปจฺจนาฏมกกา
 กมณฺฑลฺลกา เสวตมาตกา อคฺคฺคิปรึจาวริกา อุตฺโทโรหกา ไสเจยฺยานิ
 ปณฺญาเปณฺติ เตสํหํ โรเจมฺมตี ฯ ยถากถํ ปน จุณฺท พุราหุมนฺตา
 ปจฺจนาฏมกกา กมณฺฑลฺลกา เสวตมาตกา อคฺคฺคิปรึจาวริกา อุตฺโทโรหกา
 ไสเจยฺยานิ ปณฺญาเปณฺตฺตีติ ฯ อธิ ภาณฺเต พุราหุมนฺตา ปจฺจนาฏมกกา
 กมณฺฑลฺลกา เสวตมาตกา อคฺคฺคิปรึจาวริกา อุตฺโทโรหกา เต สํวเก
 เอวํ สํวาทเปณฺติ เอहि ตวํ อมฺโภา ปุริสฺส สํกาสฺสเสว อฏฺฐจฺหนฺโต
 สยฺนมนฺหา ปจฺจวํ อามเสยฺยยาถิ โน เจ ปจฺจวํ อามเสยฺยยาถิ อตุตฺโตคมฺยานิ
 อามเสยฺยยาถิ โน เจ อตุตฺโตคมฺยานิ อามเสยฺยยาถิ หริตานิ ติณฺยานิ
 อามเสยฺยยาถิ โน เจ หริตานิ ติณฺยานิ อามเสยฺยยาถิ อคฺคฺคิ ปริจเวยฺยยาถิ
 โน เจ อคฺคฺคิ ปริจเวยฺยยาถิ ปณฺชตฺติโก อาทิจจํ นมฺสฺเสยฺยยาถิ โน เจ ปณฺช-
 ตฺติโก อาทิจจํ นมฺสฺเสยฺยยาถิ สํยตฺตยิกํ อุตฺถํ โออโรหเยยฺยาสฺสตี เอวํ ไช
 ภาณฺเต พุราหุมนฺตา ปจฺจนาฏมกกา กมณฺฑลฺลกา เสวตมาตกา อคฺคฺคิปรึจาวริกา
 อุตฺโทโรหกา ไสเจยฺยานิ ปณฺญาเปณฺติ เตสํหํ ไสเจยฺยานิ โรเจมฺมตี ฯ
 อณฺเวยถา ไช จุณฺท พุราหุมนฺตา ปจฺจนาฏมกกา กมณฺฑลฺลกา เสวตมาตกา
 อคฺคฺคิปรึจาวริกา อุตฺโทโรหกา ไสเจยฺยานิ ปณฺญาเปณฺติ อณฺเวยถา จ
 ปน อริยสฺสฺส วิณฺเย ไสเจยฺยํ โหตฺตีติ ฯ ยถากถํ ปน ภาณฺเต อริยสฺสฺส
 วิณฺเย ไสเจยฺยํ โหติ สํวชฺช เม ภาณฺเต ภคฺวา ตถา อมฺมํ เทเสตฺตุ
 ยถา อริยสฺสฺส วิณฺเย ไสเจยฺยํ โหตฺตีติ ฯ เตนฺหิ จุณฺท สฺสุนฺหาหิ สํวชฺช

มนสิโกโรหิ ภาสิสฺสํมํติ ๑ เอวํ ภาเนตฺติ โช จุนฺโท กมฺมารปฺตฺโต
ภควโต ปจฺจสฺสํสํติ ๑ ภควา เขตฺทโวจ ติวฺชํ โช จุนฺท ภาเยน
อัสสํเจยฺยํ โหติ จตฺตฺพิชํ วาจาเยน อัสสํเจยฺยํ โหติ ติวฺชํ มนสํ
อัสสํเจยฺยํ โหติ ๑

กถญฺจ จุนฺท ติวฺชํ ภาเยน อัสสํเจยฺยํ โหติ อธิ จุนฺท
เขกฺจฺโจ ปาณาติปํตี โหติ ตฺตฺโช โสหิตปํณํ หตฺปหเต นินฺนุจฺ
อทฺยาปํโน ปาณญฺเตสฺส อทฺนินาทยํ โหติ ยนฺคํ ปฺรสฺสํ ปฺรวิคฺคฺ-
ปกรณํ คามคํ วา อรณฺญคํ วา อทฺนินํ เถยฺยสฺสํชาตํ อาทาตา
โหติ ภาเมสฺสํ มิจฺฉาจารย์ โหติ ยา ตา มาตฺตฺรภฺชิตา ปิตฺตฺรภฺชิตา
ภวตฺตฺรภฺชิตา ภคินิรภฺชิตา ฌาติรภฺชิตา ฐมฺมรภฺชิตา สฺสํมิกกา สฺสํปวิทฺตฺนฺชา
อนฺตมสฺสํ มาตาคุณฺเปรภฺชิตาปี ตถารุปํสฺสํ จาริตฺตํ อปฺรชฺชิตา โหติ
เอวํ โช จุนฺท ติวฺชํ ภาเยน อัสสํเจยฺยํ โหติ ๑

กถญฺจ จุนฺท จตฺตฺพิชํ วาจาเยน อัสสํเจยฺยํ โหติ อธิ จุนฺท
เขกฺจฺโจ มุสํวาที โหติ สภคฺคโต วา ปฺริสฺสคฺคโต วา ฌาติมฺชฺฉคฺคโต
วา ปฺมคฺมชฺฉคฺคโต วา ราชกฺคตฺมชฺฉคฺคโต วา อภินิโต สํกฺขิปฺนฺนุจฺ เอหิ
โภ ปฺริสฺสํ ยํ ชานาสิ ตํ วเทหํติ สฺสํ อชานํ วา อหา ชานามํติ
ชานํ วา อหา น ชานามํติ อปฺสฺสํ วา อหา ปฺสฺสํมํติ ปฺสฺสํ
วา อหา น ปฺสฺสํมํติ อิติ อคฺคฺเหตุ วา ปฺรเหตฺตฺ วา อามิสฺ-
กฺคิณฺจิกฺคฺเหตุ วา สํมฺปชานมฺสํ ภาสิตา โหติ ปีสฺสํณฺวาโจ โหติ
อิตฺโต สฺสํตฺตฺวา อมฺตฺตฺว อภฺชิตา อิมํสํ ภาทาย อมฺตฺตฺว วา สฺสํตฺตฺวา

อฏฺฐหนุโต สยนมุหา ปจวี เจมี อามสฺติ อสฺสุเจว โหติ โน
 เจมี ปจวี อามสฺติ อสฺสุเจว โหติ อตฺตานิ เจมี โคมยานิ
 อามสฺติ อสฺสุเจว โหติ โน เจมี อตฺตานิ โคมยานิ อามสฺติ
 อสฺสุเจว โหติ หริตานิ เจมี ตินานิ อามสฺติ อสฺสุเจว โหติ
 โน เจมี หริตานิ ตินานิ อามสฺติ อสฺสุเจว โหติ อคฺคิ เจมี
 ปริจฺจติ อสฺสุเจว โหติ โน เจมี อคฺคิ ปริจฺจติ อสฺสุเจว โหติ
 ปณฺชติโก เจมี อากิจฺจํ นมสฺสฺติ อสฺสุเจว โหติ โน เจ ปณฺชติโก
 อากิจฺจํ นมสฺสฺติ อสฺสุเจว โหติ ส่ายตติยกํ เจมี อุกกํ โอโรหติ
 อสฺสุเจว โหติ โน เจมี ส่ายตติยกํ อุกกํ โอโรหติ อสฺสุเจว โหติ
 ตํ กิสฺส
 อิมเม จุนฺท ทสฺ อกฺกสฺส
 จ อิมสฺส
 นิโรโย ปณฺณายติ ติจฺจ
 ปณฺณายติ ปิตฺติวีสฺสโย ปณฺณายติ
 ยา วา ปณฺณายตี กาจิ ทุคฺคฺติ โหติ ฯ ติวีสฺสฺสฺสฺส
 โสเจยฺยํ โหติ จคฺคฺพิริ วาจาโย โสเจยฺยํ โหติ ติวีสฺส
 มนสา
 โสเจยฺยํ โหติ ฯ กถญฺจ จุนฺท ติวีสฺสฺสฺส กายเณ โสเจยฺยํ โหติ อธิ
 จุนฺท เอกจฺจ
 ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ
 นิหิตทณฺโฑ นิหิตสฺส
 ทยาปโน สฺพพปาณภฺตฺติตานุกมฺปํ วิหริติ
 อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ ยนฺตํ ปรสฺสฺส
 ปรวิตฺต
 คามคฺคํ วา อรณฺณคคฺคํ วา ตํ อทินฺนํ เถยฺยสฺสฺส
 อนาทาทา โหติ กามสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 มิจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
 ปหาย กามสฺสฺสฺส
 มิจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ

ปฏิวิโรโต โหติ ยา ตา มาตุรชิตา บิตุรชิตา ภาตุรชิตา ภคินิ-
 รชิตา ฌาติรชิตา ชมมรชิตา สสามิกา สปริทณฺหา อนุตมโส
 มาตาคุณปริชิตาบี ตถารูปาสุ น จาริตุํ อปชชิตา โหติ เอวํ
 โช จุนฺท ติวริํ กายเนน โสเจยฺยํ โหติ ๗ กถญจ จุนฺท จตุพฺพิริ
 วาจาย โสเจยฺยํ โหติ อธิ จุนฺท เอกจฺโจ มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา
 ปฏิวิโรโต โหติ สภคฺคโต वा ปริสคฺคโต वा ฌาติมชฺฌคฺคโต वा
 ปุคฺคมชฺฌคฺคโต वा ราชกฺคตมชฺฌคฺคโต वा อภินฺโต สกฺขิํปฺภูโจ เอहि
 โภ ปริสํ ยํ ชานาสีํ ตํ วเทหฺตี โส อชานํ वा อหา น
 ชานามฺตี ชานํ वा อหา ชานามฺตี อปสฺสํ वा อหา น
 ปสฺสํมามฺตี ปสฺสํ वा อหา ปสฺสํมามฺตี อิติ อตุตฺเตหฺตุ वा ปรเทหฺตุ
 वा อามิสฺสภิกฺขจฺจเทหฺตุ वा น สํปชานมุสา ภาสิตา โหติ บิสุณฺวํ
 ปหาย บิสุณฺวํ วาจาย ปฏิวิโรโต โหติ น อิตฺโต สฺตุวา อมฺตุว
 อกฺขาทา อิมํสํ เกทาย อมฺตุว वा สฺตุวา น อิมํสํ อกฺขาทา
 อมฺสํ เกทาย อิติ ภินฺนํนํ वा สฺนฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺช
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺค
 สํคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 สํคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 สํคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 สํคฺคฺคฺคฺค
 สํคฺคฺค
 สํคฺค
 สํค
 ส

จุนฺท จตุพฺพิชฺ ฺวจา ย โสเจยฺยํ โหติ ๑ กถญจ จุนฺท ติวิชฺ มนสา
 โสเจยฺยํ โหติ อธิ จุนฺท เอกจฺโจ อนภิขฺฌาตุ โหติ ยนฺตํ
 ปรสฺส ปรวิตฺตฺตฺปนฺนํ ตํ อนภิขฺฌิตา โหติ อโห ฺวต ยํ ปรสฺส
 ตํ มม อสฺสํสํติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ อปฺปทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 สํตฺตา อเวรา อพฺยาปฺชฺฌา อนฺนํสา สฺสํ อตฺตฺตฺตํ ปรวิทฺตฺตฺตฺต
 ทิวิจฺโก โหติ อวิปริตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อตฺติ ทินฺนํ อตฺติ ยิวฺจํ อตฺติ หุคํ
 อตฺติ สฺกตฺตฺตฺตฺตฺตํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก อตฺติ อยํ โสโก อตฺติ
 ปโร โสโก อตฺติ มาตา อตฺติ ปิตา อตฺติ สํตฺตา อปฺปาทิกกา
 อตฺติ โสเก สมนฺพฺรหฺมณา สมนฺคฺคตา สมนฺปฏฺฐิปนฺนา เย อิมญจ
 โสกํ ปรญจ โสกํ สยํ อภินฺญา สจฺฉนิกฺคฺวา ปเวเทนฺตํติ เหว
 ไซ จุนฺท ติวิชฺ มนสา โสเจยฺยํ โหติ ๑ อิม ไซ จุนฺท ทส
 กุสฺตกมฺมปฺภา อิมหิ ไซ จุนฺท ทสฺหิ กุสฺเตหิ ฐมฺมปฺเทหิ สมนฺนาคโต
 กาลสฺสํสํ อฏฺฐสฺสํสํ สยนฺมฺหา ปจฺฉิ เจมี อามสฺติ สฺจฺยิว โหติ
 โน เจมี ปจฺฉิ อามสฺติ สฺจฺยิว โหติ อตฺตฺตฺตํ เจมี โคมยานิ
 อามสฺติ สฺจฺยิว โหติ โน เจมี อตฺตฺตฺตํ โคมยานิ อามสฺติ สฺจฺยิว
 โหติ หริตฺตํ เจมี ตินฺนํ อามสฺติ สฺจฺยิว โหติ โน เจมี
 หริตฺตํ ตินฺนํ อามสฺติ สฺจฺยิว โหติ อคฺคํ เจมี ปริจฺจติ
 สฺจฺยิว โหติ โน เจมี อคฺคํ ปริจฺจติ สฺจฺยิว โหติ ปณฺชติโก
 เจมี อาทิจจํ นมสฺสํติ สฺจฺยิว โหติ โน เจมี ปณฺชติโก อาทิจจํ

นมนฺสฺสตี สฺสฺสฺสเยว โหตี สํยตฺตยิกํ เจมี อุกกํ โโฮโรหตี สฺสฺสฺสเยว
โหตี โน เจมี สํยตฺตยิกํ อุกกํ โโฮโรหตี สฺสฺสฺสเยว โหตี ตํ
กิตฺสฺส เหตุ อิมะ จุนฺท ทสฺ กุสฺสทกมฺมปฺปถา สฺสฺสฺสฺสเยว โหนฺตึ สฺสฺสฺสฺสกรณา
จ อิมะสฺสญฺจ ปน จุนฺท ทสฺสนํ กุสฺสทานํ กมฺมปฺปถานํ สมนฺนุทาคมเหตุ
เทวา ปญฺญาณนฺตึ มนฺสฺสฺสสา ปญฺญาณนฺตึ ยา วา ปนญฺญาปปี
กาจึ สฺสฺสฺสตี โหตี ฯ เหว อุกฺเต จุนฺโท กมฺมวาร์ปฺปฺปโต ภคฺชนฺตํ เขตฺทโวจ
อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต ฯ เป ฯ อฺปาสกํ มํ ภนฺเต ภคฺวา ชาเวตุ อชฺชตฺตฺตเค
ปาณฺนเปตํ สฺสฺสฺสคฺตฺตนฺตึ ฯ

[๑๖๖] อถ โช ชาณฺสฺสฺสตีณิ พฺรหฺมโณ เยน ภคฺวา เตนฺนฺสฺสฺสกมึ
อฺปฺปสฺสฺสกมิตฺตฺวา ภคฺวตา สฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสโมทึ สฺสฺสฺสโมทนียํ กถํ สํวราณฺนํ
วํตีตฺตฺวา อิกฺกนฺตํ นิสฺสฺสตี อิกฺกนฺตํ นิสฺสฺสโน โช ชาณฺสฺสฺสตีณิ
พฺรหฺมโณ ภคฺชนฺตํ เขตฺทโวจ มยมนฺสฺส โภ โคตม พฺรหฺมณฺนา
นาม ทานานิ เทม สฺสฺสฺสชานิ กโรม อิทํ ทานํ เปตานํ ฉาตีสํ-
โถหิตานํ อฺปฺปกปฺปตฺต อิทํ ทานํ เปตา ฉาตีสํโถหิตานํ ปรีกฺกนฺตฺต
กจฺจึ ตํ โภ โคตม ทานํ เปตานํ ฉาตีสํโถหิตานํ อฺปฺปกปฺปตฺต กจฺจึ
เต เปตา ฉาตีสํโถหิตานํ ตํ ทานํ ปรีกฺกนฺตฺต ฯ จานะ โช พฺรหฺมณ
อฺปฺปกปฺปตฺต โน อฏฺฐจฺจานะ ฯ กตมํ โภ โคตม จานํ กตมํ อฏฺฐจฺจานนฺตึ ฯ
อชฺช พฺรหฺมณ อิกฺกจฺจ ปาณาตฺตปาตํ โหตี อทินฺนทาทายํ โหตี
กาเมสฺส มิจฺจฉาจฺจวํ โหตี มุสฺสาจฺจวํ โหตี บีสฺสฺสจฺจวํ โหตี ฉรุตฺตจฺจวํ
โหตี สมนฺนปฺปถาปปี โหตี อภิชฺชฉาตฺต โหตี พฺยาปฺนฺนจฺจิตฺต โหตี

มิจฺฉาทิฏฐิจิโก โหติ โส ภายสฺสฺส เกทา ปรมมฺรณา นิริยํ อุปฺปชฺชติ
 โย เนรยิกานํ สฺตฺตฺตานํ อหาโร เตน โส ตฺตฺถ ยาเปติ เตน
 โส ตฺตฺถ ติฏฐติ อิทํ ไช พฺราหฺมณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตฺสฺสํ ตํ
 ทานํ น อุปกฺกปฺปติ อธิ ปน พฺราหฺมณ เอกจฺจ ปาณาติปาตํ
 โหติ ฯ เป ฯ มิจฺฉาทิฏฐิจิโก โหติ โส ภายสฺสฺส เกทา ปรมมฺรณา
 ติริจฺฉานโยนํ อุปฺปชฺชติ โย ติริจฺฉานโยนิกานํ สฺตฺตฺตานํ อหาโร
 เตน โส ตฺตฺถ ยาเปติ เตน โส ตฺตฺถ ติฏฐติ อิทมฺปิ ไช
 พฺราหฺมณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตฺสฺสํ ตํ ทานํ น อุปกฺกปฺปติ อธิ
 พฺราหฺมณ เอกจฺจ ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิโร โหติ อทินฺนาทานา
 ปฏฺฐิวิโร โหติ กามสฺสุ มิจฺฉาจฺจรา ปฏฺฐิวิโร โหติ มุสาจฺจทา
 ปฏฺฐิวิโร โหติ บิสฺสุณาย วาจาย ปฏฺฐิวิโร โหติ ฝรฺสุาย วาจาย
 ปฏฺฐิวิโร โหติ สฺมมฺปฺปตา ปฏฺฐิวิโร โหติ อนภิชฺฉณาตุ โหติ
 อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ สฺมฺมาทิฏฐิจิโก โหติ โส ภายสฺสฺส เกทา
 ปรมมฺรณา มนุสฺสฺสานํ สฺหพฺยตํ อุปฺปชฺชติ โย มนุสฺสฺสานํ อหาโร
 เตน โส ตฺตฺถ ยาเปติ เตน โส ตฺตฺถ ติฏฐติ อิทมฺปิ ไช
 พฺราหฺมณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตฺสฺสํ ตํ ทานํ น อุปกฺกปฺปติ อธิ
 ปน พฺราหฺมณ เอกจฺจ ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิโร โหติ ฯ เป ฯ สฺมฺมา-
 ทิฏฐิจิโก โหติ โส ภายสฺสฺส เกทา ปรมมฺรณา เทวานํ สฺหพฺยตํ
 อุปฺปชฺชติ โย เทวานํ อหาโร เตน โส ตฺตฺถ ยาเปติ เตน
 โส ตฺตฺถ ติฏฐติ อิทมฺปิ ไช พฺราหฺมณ อฏฺฐานํ ยตฺถ จิตฺตฺสฺสํ

วฏฺถิ ยานํ มาตาคนฺธิ วิเตปนํ เสยฺยาวสฺสํ ปทึเปยฺยํ โส ภายสฺสํ
 เกทา ปรมฺมรณา หตฺถินํ สหฺพยตฺถิ อฺอุปฺชฺชติ โส ตตฺถ ตาภิ
 โหติ อนฺนสฺสํ ปานสฺสํ มาตานานาตฺถการสฺสํ ยํ โช พฺราหฺมณ
 อธิ ปาณาติปาตํ อทินฺนทาเย กามสฺสุ มิจฺฉาจารํ มุสฺสาวาทํ มีสฺสุนฺวาโจ
 ผรฺตฺวาโจ สฺมมฺพฺปตาปี อภิชฺฉมาตุ พฺยาปนฺนจิตฺโต มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก เตน
 โส ภายสฺสํ เกทา ปรมฺมรณา หตฺถินํ สหฺพยตฺถิ อฺอุปฺชฺชติ ยณฺจ
 โช โส ทาทา โหติ สฺมณสฺสํ วา พฺราหฺมณสฺสํ วา อนฺนํ ปานํ
 วฏฺถิ ยานํ มาตาคนฺธิ วิเตปนํ เสยฺยาวสฺสํ ปทึเปยฺยํ เตน โส
 ตตฺถ ตาภิ โหติ อนฺนสฺสํ ปานสฺสํ มาตานานาตฺถการสฺสํ อธิ ปน
 พฺราหฺมณ เอกฺจโจ ปาณาติปาตํ โหติ อทินฺนทาเย โหติ กามสฺสุ
 มิจฺฉาจารํ โหติ มุสฺสาวาทํ โหติ มีสฺสุนฺวาโจ โหติ ผรฺตฺวาโจ
 โหติ สฺมมฺพฺปตาปี โหติ อภิชฺฉมาตุ โหติ พฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ
 มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก โหติ โส ทาทา โหติ สฺมณสฺสํ วา พฺราหฺมณสฺสํ
 วา อนฺนํ ปานํ วฏฺถิ ยานํ มาตาคนฺธิ วิเตปนํ เสยฺยาวสฺสํ ปทึเปยฺยํ
 โส ภายสฺสํ เกทา ปรมฺมรณา อสฺสํ สหฺพยตฺถิ อฺอุปฺชฺชติ ... คฺคุณํ
 สหฺพยตฺถิ อฺอุปฺชฺชติ ... กุกฺกุรานํ สหฺพยตฺถิ อฺอุปฺชฺชติ โส ตตฺถ ตาภิ
 โหติ อนฺนสฺสํ ปานสฺสํ มาตานานาตฺถการสฺสํ ยํ โช พฺราหฺมณ
 อธิ ปาณาติปาตํ อทินฺนทาเย กามสฺสุ มิจฺฉาจารํ มุสฺสาวาทํ มีสฺสุนฺวาโจ
 ผรฺตฺวาโจ สฺมมฺพฺปตาปี อภิชฺฉมาตุ พฺยาปนฺนจิตฺโต มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก เตน
 โส ภายสฺสํ เกทา ปรมฺมรณา กุกฺกุรานํ สหฺพยตฺถิ อฺอุปฺชฺชติ ยณฺจ

โฆ โส ทาทา โหติ สมนฺตฺสฺส วา พุราหุมนฺตฺสฺส วา อนฺนํ ปานํ
 วตฺตํ ยานํ มาตาคนฺธํ วิเลปนํ เสยฺยวตฺตํ ปทํเปยฺยํ เตน โส
 ตตฺถ ตาภํ โหติ อนฺนํสุตฺตํ ปานํสุตฺตํ มาตทานานาตงฺการํสุตฺตํ อธิ
 พุราหุมนฺนํ เอกํจฺจ ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโร โหติ อทินฺนาทานา
 ปฏฺวิวิโร โหติ กามํสุ มิจฺฉาจารา ปฏฺวิวิโร โหติ มุสาวาทา
 ปฏฺวิวิโร โหติ บิสุตฺตํ วาจาย ปฏฺวิวิโร โหติ ฝรุตฺตํ วาจาย
 ปฏฺวิวิโร โหติ สมนุสฺสํปตฺตาปา ปฏฺวิวิโร โหติ อนนิจฺฉตฺตํ โหติ
 อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ สมนุมาทิจฺจโก โหติ โส ทาทา โหติ
 สมนฺตฺสฺส วา พุราหุมนฺตฺสฺส วา อนฺนํ ปานํ วตฺตํ ยานํ มาตาคนฺธํ
 วิเลปนํ เสยฺยวตฺตํ ปทํเปยฺยํ โส กายํสุตฺตํ เภทา ปรมุมนฺนา
 มนุสฺสํสํ สหพฺยตํ อฺปปชฺชติ โส ตตฺถ ตาภํ โหติ มานุสฺสํกานํ
 ปณฺจณฺนํ กามคฺคณานํ ยํ โฆ พุราหุมนฺนํ อธิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโร
 โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโร โหติ กามํสุ มิจฺฉาจารา ปฏฺวิวิโร
 โหติ มุสาวาทา ปฏฺวิวิโร โหติ บิสุตฺตํ วาจาย ปฏฺวิวิโร โหติ
 ฝรุตฺตํ วาจาย ปฏฺวิวิโร โหติ สมนุสฺสํปตฺตาปา ปฏฺวิวิโร โหติ
 อนนิจฺฉตฺตํ โหติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ สมนุมาทิจฺจโก โหติ
 เตน โส กายํสุตฺตํ เภทา ปรมุมนฺนา มนุสฺสํสํ สหพฺยตํ อฺปปชฺชติ
 ยณฺจ โฆ โส ทาทา โหติ สมนฺตฺสฺส วา พุราหุมนฺตฺสฺส วา อนฺนํ
 ปานํ วตฺตํ ยานํ มาตาคนฺธํ วิเลปนํ เสยฺยวตฺตํ ปทํเปยฺยํ เตน
 โส ตตฺถ ตาภํ โหติ มานุสฺสํกานํ ปณฺจณฺนํ กามคฺคณานํ อธิ ปน

พุราหุมนฺ เอกจฺโจ ปาณาติปาทา ปฏฺิวิโรโต โหติ ๑ เป ๑ สฺมมาทิจฺจโก
 โหติ โส ทาทา โหติ สฺมณฺสฺส วา พุราหุมนฺสฺส วา อนฺนํ
 ปานํ วตฺถํ ยานํ มาตาคนฺธํ วิเลปนํ เสยฺยาวตฺถํ ปทึเปยฺยํ โส
 กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺนา เทวานํ สหปุยคํ อุปปชฺชติ โส คคฺค
 ธาภํ โหติ ทิพฺพานํ ปญฺจนฺนํ กามคฺคานํ ยํ โช พุราหุมนฺ อึช
 ปาณาติปาทา ปฏฺิวิโรโต โหติ ๑ เป ๑ สฺมมาทิจฺจโก โหติ เตน
 โส กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺนา เทวานํ สหปุยคํ อุปปชฺชติ ยญฺจ
 โช โส ทาทา โหติ สฺมณฺสฺส วา พุราหุมนฺสฺส วา อนฺนํ ปานํ
 วตฺถํ ยานํ มาตาคนฺธํ วิเลปนํ เสยฺยาวตฺถํ ปทึเปยฺยํ เตน โส
 คคฺค ธาภํ โหติ ทิพฺพานํ ปญฺจนฺนํ กามคฺคานํ อมฺิํ พุราหุมนฺ
 ทายโกมฺิ อนินฺปฺฝโตติ ๑ อจฺฉริยํ โภ โคตม อพฺภูคํ โภ โคตม
 ยาวญฺจิทํ โภ โคตม อตเมว ทานานิ ทาคุํ อตํ สฺทฺธานิ กาคุํ
 ยตฺร หิ นาม ทายโกมฺิ อนินฺปฺฝโตติ ๑ เอวเมคํ พุราหุมนฺ เอวเมคํ
 พุราหุมนฺ ทายโกมฺิ พุราหุมนฺ อนินฺปฺฝโตติ ๑ อภิกฺกนฺคํ โภ โคตม ๑ เป ๑
 อฺุปาสฺกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺุเปคํ สฺรณํ
 คคฺคนฺติ ๑

ชาณฺุสฺสโตณฺิวกฺโค ทฺติโย ๑

สฺนฺทรวคฺโค ทติโย

[๓๖๗] สํารุณฺจ โว ภิกฺขเว เทสฺสํสํมิ อสํารุณฺจ คํ สฺณฺนาถ

สํวํ มนสิโกโรถ ภาสีสุตฺตํมิตฺติ ๑ เขวํ ภนฺเตติ โส เต ภิกฺขุ ภควโต
 ปจฺจุตฺตํ ๑ ภควา เขตทโวจ กตมญฺจ ภิกฺขเว อตฺตํ ปาณาติ-
 ปาโต อทินฺนาทานํ กามเมสุ มิจฺฉาจาโร มุตฺตวาโท บีสฺสุณา วาจา ฆรฺตฺตา
 วาจา สฺมฺมุเปปฺปลาโป อนภิชฺชณา พุยาปาโท มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ อิทํ อจฺจุตฺติ
 ภิกฺขเว อตฺตํ ๑ กตมญฺจ ภิกฺขเว สํวํ ปาณาติปาตา เวรมณํ
 อทินฺนาทานา เวรมณํ กามเมสุ มิจฺฉาจาธา เวรมณํ มุตฺตวาธา เวรมณํ
 บีสฺสุณาย วาจาย เวรมณํ ฆรฺตฺตาย วาจาย เวรมณํ สฺมฺมุเปปฺลปฺปา
 เวรมณํ อนภิชฺชณา อพุยาปาโท สฺมฺมาทิฏฺฐิจิ อิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว
 สํวํมิตฺติ ๑

[๑๖๘] อริยชฺมฺมญฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสุตฺตํมิตฺติ อนริยชฺมฺมญฺจ ทํ
 สฺวณนํ สํวํ มนสิโกโรถ ภาสีสุตฺตํมิตฺติ ๑ เขวํ ภนฺเตติ โส เต
 ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุตฺตํ ๑ ภควา เขตทโวจ กตโม จ ภิกฺขเว
 อนริโย ชฺมฺโม ปาณาติปาโต ๑เป๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ อยํ อจฺจุตฺติ
 ภิกฺขเว อนริโย ชฺมฺโม ๑ กตโม จ ภิกฺขเว อริโย ชฺมฺโม ปาณา-
 ติปาตา เวรมณํ ๑เป๑ สฺมฺมาทิฏฺฐิจิ อยํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว อริโย
 ชฺมฺโมมิตฺติ ๑

[๑๖๘] อุตฺตญฺจ โว ภิกฺขเว เทสิสุตฺตํมิตฺติ อุตฺตญฺจ ทํ สฺวณนํ
 สํวํ มนสิโกโรถ ภาสีสุตฺตํมิตฺติ ๑ เขวํ ภนฺเตติ โส เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจุตฺตํ ๑ ภควา เขตทโวจ กตมญฺจ ภิกฺขเว อุตฺตํ
 ปาณาติปาโต ๑เป๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ อิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว อุตฺตํ ๑

กตมณฺจ ภิกุชฺเชว กุสฺลํ ปาณาติปาทา เวรมณฺ์ ๑เป ๑ สํมฺมาทิฏฺฐิ
อิตฺถิ อุกฺกุจฺจติ ภิกุชฺเชว กุสฺลนฺติ ๑

[๑๗๐] อตฺตณฺจ โว ภิกุชฺเชว เทสิสฺสุสํมิ อนตฺตณฺจ ทํ สฺสุณาถ
สํรุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสุสํมิตฺติ ๑ เขวํ ภาเนตฺติ โช เต ภิกุชฺ
ภควโต ปจฺจสฺสุสฺสุ ๑ ภควา เขตทโวจ กตฺโม จ ภิกุชฺเชว อนตฺโต
ปาณาติปาทอ ๑เป ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อຍํ อุกฺกุจฺจติ ภิกุชฺเชว อนตฺโต ๑
กตฺโม จ ภิกุชฺเชว อตฺโต ปาณาติปาทา เวรมณฺ์ ๑เป ๑ สํมฺมาทิฏฺฐิ
อຍํ อุกฺกุจฺจติ ภิกุชฺเชว อตฺโตติ ๑

[๑๗๑] อมฺมณฺจ โว ภิกุชฺเชว เทสิสฺสุสํมิ อมฺมณฺจ ทํ สฺสุณาถ
สํรุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสุสํมิตฺติ ๑ เขวํ ภาเนตฺติ โช เต ภิกุชฺ
ภควโต ปจฺจสฺสุสฺสุ ๑ ภควา เขตทโวจ กตฺโม จ ภิกุชฺเชว อมฺมโ
ปาณาติปาทอ ๑เป ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อຍํ อุกฺกุจฺจติ ภิกุชฺเชว อมฺมโ
กตฺโม จ ภิกุชฺเชว อมฺมโ ปาณาติปาทา เวรมณฺ์ ๑เป ๑ สํมฺมาทิฏฺฐิ
อຍํ อุกฺกุจฺจติ ภิกุชฺเชว อมฺมโติ ๑

[๑๗๒] สํสวณฺจ โว ภิกุชฺเชว เทสิสฺสุสํมิ อนาสวณฺจ ทํ
สฺสุณาถ สํรุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสุสํมิตฺติ ๑ เขวํ ภาเนตฺติ โช เต
ภิกุชฺ ภควโต ปจฺจสฺสุสฺสุ ๑ ภควา เขตทโวจ กตฺโม จ ภิกุชฺเชว
สํสโว อมฺมโ ปาณาติปาทอ ๑เป ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อຍํ อุกฺกุจฺจติ
ภิกุชฺเชว สํสโว อมฺมโ ๑ กตฺโม จ ภิกุชฺเชว อนาสโว อมฺมโ ปาณา
ติปาทา เวรมณฺ์ ๑เป ๑ สํมฺมาทิฏฺฐิ อຍํ อุกฺกุจฺจติ ภิกุชฺเชว อนาสโว

ปาณาติปาตา เวรมณั ๑ เป ๑ สัมมาทิฏฐิ อภัย อัจฉริย กิฏฺฐเว
พหุสัจจาทพุโ ชมฺโมติ ๑

[๑๘๖] อญฺสฺสวัตฺตพุทฺธจ วอ กิฏฺฐเว ชมฺมํ เทสฺสึสํมิ น
อญฺสฺสวัตฺตพุทฺธจ ทํ สฺสณฺณ ๑ เป ๑ กตฺโม ๑ กิฏฺฐเว น อญฺสฺส-
วัตฺตพุโ ชมฺโม ปาณาติปาโต ๑ เป ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อภัย อัจฉริย
กิฏฺฐเว น อญฺสฺสวัตฺตพุโ ชมฺโม ๑ กตฺโม ๑ กิฏฺฐเว อญฺสฺสวัตฺตพุโ
شمฺโม ปาณาติปาตา เวรมณั ๑ เป ๑ สัมมาทิฏฐิ อภัย อัจฉริย
กิฏฺฐเว อญฺสฺสวัตฺตพุโ ชมฺโมติ ๑

[๑๘๗] สัจฺฉนิกาตพุทฺธจ วอ กิฏฺฐเว ชมฺมํ เทสฺสึสํมิ น
สัจฺฉนิกาตพุทฺธจ ทํ สฺสณฺณ ๑ เป ๑ กตฺโม ๑ กิฏฺฐเว น สัจฺฉนิกา-
ตพุโ ชมฺโม ปาณาติปาโต ๑ เป ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อภัย อัจฉริย
กิฏฺฐเว น สัจฺฉนิกาตพุโ ชมฺโม ๑ กตฺโม ๑ กิฏฺฐเว สัจฺฉนิกาตพุโ
شمฺโม ปาณาติปาตา เวรมณั ๑ เป ๑ สัมมาทิฏฐิ อภัย อัจฉริย
กิฏฺฐเว สัจฺฉนิกาตพุโ ชมฺโมติ ๑

เสวฺจวคฺโค จคฺคโต ๑

เสวิตพุพาเสวิตพพวคฺโค ปณฺจโม

[๑๘๘] ทสฺสิ กิฏฺฐเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปุคฺคโต น เสวิ-
ตพุโ กตฺเมหิ ทสฺสิ ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนาทายี โหติ
กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารี โหติ มุสาวัตี โหติ บิสฺสุณฺวาโจ โหติ ฆร-

สวาโจ โหติ สมนุปรตปิ โหติ อนภิขณาตุ โหติ พุยาปนุนจิตโต
 โหติ มิจฺจาทิฏฺฐิจิโก โหติ อิมเหิ โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ชฺมเมหิ
 สมนุภาคโต ปุคฺคโต น เสวิตพุโพ ๑ ทสฺหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนุภา-
 คโต ปุคฺคโต เสวิตพุโพ กตเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต
 โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ กาเมสุ มิจฺจาจารา ปฏฺวิโรโต
 โหติ มุสาอาทา ปฏฺวิโรโต โหติ บีสฺสณาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ
 มฺรุตาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ สมนุปรตปา ปฏฺวิโรโต โหติ
 อนภิขณาตุ โหติ อพุยาปนุนจิตโต โหติ สมนุมาทิฏฺฐิจิโก โหติ อิมเหิ
 โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ชฺมเมหิ สมนุภาคโต เสวิตพุโพติ ๑ (อิธ ทฺวิส-
 ตาทิสฺสํคํ เปยฺยตวเสน คณฺธิทพฺพํ) ทสฺหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนุภาคโต
 ปุคฺคโต น ภชิตพุโพ ... ภชิตพุโพ ... น ปยฺรฺปาติตพุโพ ... ปยฺรฺปาตี-
 ตพุโพ ... น ปุชฺชโห โหติ ... ปุชฺชโห โหติ ... น ปาสฺโส โหติ ...
 ปาสฺโส โหติ ... อคารโว โหติ ... สคารโว โหติ ... อปฺปติโกช
 โหติ ... สปฺปติโกช โหติ ... น อวราชโก โหติ ... อวราชโก โหติ ... น
 วิสฺสุตฺตติ วิสฺสุตฺตติ มานํ นาริโกติ ... มานํ อชิโกติ ... ปณฺณาย น
 วทฺตติ ... ปณฺณาย วทฺตติ ... พหุํ อปฺปณฺณํ ปสฺสวติ ... พหุํ ปฺปณฺณํ
 ปสฺสวติ กตเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา
 ปฏฺวิโรโต โหติ กาเมสุ มิจฺจาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ มุสาอาทา ปฏฺวิโรโต
 โหติ บีสฺสณาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ มฺรุตาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ
 สมนุปรตปา ปฏฺวิโรโต โหติ อนภิขณาตุ โหติ อพุยาปนุนจิตโต

๓๐๔ สุตตฺตบฏเก อังคุตฺตกรนิภายสฺส ทสฺสกันปิโต [๑๘๘

โหติ สฺมมาทิวฺจโก โหติ อิมเหติ โช ภิกฺขเว ทสฺสิ อมฺเมहि

สฺมนนาคโต ปุคฺคโต พหุํ ปุณฺณํ ปสฺวคฺคิ ฯ

 เสวิตพฺพาเสวิตพฺพวคฺโค ปณฺจโม ฯ

 จตุตฺถปณฺณาสโก จตุตฺถโก ฯ

ปณฺจมปณฺณาสโก

ปจฺมวคฺโค ปจฺโม

[๓๘๘] ทสฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ นินฺนเย กตฺเมหิ ทสฺหิ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตํ
โหติ ตฺถุโห โถหิตฺปาณํ หตฺปหเต นินฺนุโห อทฺยาปนฺโน สฺพฺพปาณ-
ญฺเตสุ อทินฺนทาเย โหติ ยนฺคํ ปรสฺสํ ปรวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ คามคคํ
วา อรณฺญคคํ वा อทินฺนํ เถยฺยสฺสชาตํ อาทาตา โหติ กามสฺสุ
มิจฺจณาจาวํ โหติ ยา ตา มาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ ภาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
รฺก
คฺก
มาตาคุณฺนปรวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ ตถารุปาสุ จาริตฺตํ อปฺชฺชิตฺตา โหติ มุสาวาที
โหติ สฺสกฺคฺโคโต वा ปรสฺสฺคฺโคโต वा ภาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
วา ราชกฺค
วา อภินฺนํ โหติ สฺก
ยํ ชานาสิ ตํ วเทหฺตีติ โส อชานํ वा อหา ชานามฺตีติ ชานํ वा
อหา น ชานามฺตีติ อปฺสฺสํ वा อหา ปรสฺสํ อปฺสฺสํ อปฺสฺสํ वा อหา
น ปรสฺสํ อปฺสฺสํ อปฺสฺสํ อปฺสฺสํ อปฺสฺสํ อปฺสฺสํ อปฺสฺสํ อปฺสฺสํ
วา สฺมฺปฺชานมฺสา ภาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ โหติ อปฺสฺสํ
อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ
อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ
อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ อิมฺสฺสํ

ราโม วคฺครโต วคฺคชนนฺทํ วคฺคกรณํ วาจํ ภาสิตา โหติ ฆรุตฺวาโจ
 โหติ ยา ส่า วาจา อณฺุทกา กกฺกธ่า ปฺรกฏฺกา ปฺรารภิตฺตฺชนํ
 โทษสามนฺุตา อตฺมาธิตฺต
 ตํ ตถารูปี วาจํ ภาสิตา โหติ
 สํมุสฺส
 โหติ อกาถวาทํ อนตฺถวาทํ อชฺมมวาทํ อวินยวาทํ อนิ
 ชานวตฺติ วาจํ ภาสิตา โหติ กาถเน อนปฺเทสํ อปฺริยนฺุทวตฺติ อนตฺถ
 สณฺุทิตํ อภิชฺุณฺุมาตุ โหติ ยนฺุตํ ปฺรสุตฺตํ ปฺรวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ตํ อภิชฺุณฺุ
 ตา โหติ อโห วต ยํ ปฺรสุตฺตํ ตํ มม อตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 พฺยาปนฺุ
 จิตฺโต โหติ ปฺทฺทฺทฺจมนสํกปฺโป อิมํ สฺตฺตฺตา หณฺุณฺุทฺตฺตฺตฺต
 วา วชฺุณฺุณฺุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 วา อญฺุณฺุณฺุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 วา มา วา อหฺุณฺุณฺุทฺตฺตฺตฺต
 มิฉฺุณฺุณฺุทฺตฺตฺต
 โหติ วิปฺริตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 นตฺตฺติ ทินฺุณฺุ นตฺตฺติ ยินฺุณฺุ นตฺตฺติ หุตฺตํ นตฺตฺติ
 สฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ กมฺุมาณฺุ สฺตํ วิปาโก นตฺตฺติ อยํ โถโก นตฺตฺติ ปโร
 โถโก นตฺตฺติ มาตา นตฺตฺติ ปิตา นตฺตฺติ สฺตฺตฺตา อปฺปาติกา นตฺตฺติ
 โโตเก สฺมณฺุพฺราหฺุณฺุณา สฺมมฺุคฺคตา สฺมมาปฺฏิปนฺุณา เย อิมญฺุ
 โลกํ ปฺรญฺุ โลกํ สยํ อภินฺุณฺุณา สฺจฺุณฺุณฺุทฺตฺตฺตฺตฺต
 ปเวเทนฺุคฺติ อิมหิ
 โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ชมฺุเมหิ สฺมณฺุณฺุคโค ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เขวํ นฺิรเย ฯ
 ทสฺหิ ภิกฺขเว ชมฺุเมหิ สฺมณฺุณฺุคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เขวํ สฺคฺเค
 กตฺเมหิ ทสฺหิ อิจฺจ ภิกฺขเว เขถฺุโจ ปาณาติปาทํ ปฺหาย ปาณาติ
 ปาตา ปฏฺิวิโร โหติ นฺิหิตฺตฺตฺตฺตฺต นฺิหิตฺตฺตฺตฺต สชฺุทฺตํ ทฺยาปนฺุโน สฺพ
 ปาณญฺุทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต วิหริตฺติ อทินฺุณฺุทาทานํ ปฺหาย อทินฺุณฺุทาทานา ปฏฺิวิโร
 โหติ ยนฺุตํ ปฺรสุตฺตํ ปฺรวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต คามคคํ วา อวณฺุณฺุณฺุคคํ วา

อทินฺนํ เถยฺยถํชาตํ น อาทาตา โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารํ ปหาย
 กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิโรโต โหติ ยา ตา มาตุรฺกฺชิตา บิตุรฺกฺชิตา
 ภาตุรฺกฺชิตา ภคินิรฺกฺชิตา เภาตริรฺกฺชิตา ชมฺมวรฺกฺชิตา สํสามิกา สंपริทณฺญา
 อนฺตมโส มาตาคฺคณฺเปรฺกฺชิตาปิ ตถารูปาสฺส น จาริตฺตํ อापชฺชิตา
 โหติ มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา ปฏิวิโรโต โหติ สภคฺคโค วา
 ปริสคฺคโค วา ฌาติมชฺชณคฺคโคโต วา ปุคฺคมชฺชณคฺคโคโต วา ราชกฺค-
 มชฺชณคฺคโคโต วา อภินฺโต สกฺขี ปุญฺโຈ เอหิ โภ ปุริส ยํ ชานาสิ ตํ
 วเทหิํติ โส อชานํ วา อหา น ชานามิํติ ชานํ วา อหา
 ชานามิํติ อปสฺสํ วา อหา น ปสฺสํสามิํติ ปสฺสํ วา อหา
 ปสฺสํสามิํติ อิติ อตฺตเหตุ วา ปรเหตุ วา อามิสกฺกิณฺจิกฺขเหตุ วา
 น สํมุปชานมุสา ภาสิตา โหติ บิตุณฺวาจํ ปหาย บิตุณฺยา ยวาชาย
 ปฏิวิโรโต โหติ น อิติ สุกฺวา อมฺตฺร อกฺขชตา อิมสํ ฌาทาย
 อมฺตฺร วา สุกฺวา น อิมสํ อกฺขชตา อมฺสํ ฌาทาย อิติ ภูณฺนาณํ
 วา สฺนชชตา สหิตานํ วา อนุปฺปาทตา สํมคฺคคาราโม สํมคฺคครโต
 สํมคฺคคณฺนํ สํมคฺคคกรณิํ วาจํ ภาสิตา โหติ ฌรุตฺวาจํ ปหาย
 ฌรุตฺวาย วาชาย ปฏิวิโรโต โหติ ยา สํ วาจา เณตา กณฺณสุชชา
 เปมณิยา ททยงฺคมา โปริ พุชฺชนกนฺตฺตา พุชฺชนมนฺนาปา ตถารูปิ
 วาจํ ภาสิตา โหติ สํมุสฺสปฺลตาปี ปหาย สํมุสฺสปฺลตาปา ปฏิวิโรโต
 โหติ กาลวาทิํ ภูตวาทิํ อตฺตวาทิํ ชมฺมวาทิํ วินยวาทิํ นิชานวตฺติํ วาจํ
 ภาสิตา โหติ กาเถน สํปเทสํ ปริยณฺตวตฺติํ อตฺตสฺสณฺนํ อนภิชฺชณาสุ

มิจฺฉาทิฏฺฐจิกกา โหติ อิมเหิ โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา
 อุปาถิกา ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺตา เขवं นินฺนเย ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ
 สมนฺนาคตา อุปาถิกา ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺตา เขवं สคฺเค กตเมหิ ทสฺหิ
 ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิทฺตา โหติ ฯ เป ฯ สมนฺมาทิฏฺฐจิกกา โหติ อิมเหิ
 โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาถิกา ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺตา
 เขवं สคฺเคติ ฯ

[๑๘๔] ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาถิกา อวิสารฺทา
 อคารํ อชฺชฌาวสฺสตี กตเมหิ ทสฺหิ ปาณาติปาตินิ โหติ ฯ เป ฯ
 มิจฺฉาทิฏฺฐจิกกา โหติ อิมเหิ โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา
 อุปาถิกา อวิสารฺทา อคารํ อชฺชฌาวสฺสตี ฯ ทสฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ
 สมนฺนาคตา อุปาถิกา วิสารฺทา อคารํ อชฺชฌาวสฺสตี กตเมหิ ทสฺหิ
 ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิทฺตา โหติ ฯ เป ฯ สมนฺมาทิฏฺฐจิกกา โหติ อิมเหิ
 โช ภิกฺขเว ทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาถิกา วิสารฺทา อคารํ
 อชฺชฌาวสฺสตีติ ฯ

[๑๘๕] สํสํปฺปติปริยาโย โว ภิกฺขเว ฐมฺมปริยาโย เทสิสฺสุสํมิ ทํ
 สฺสุณฺนถ สํสํปฺปํ มนฺสิโกโรถ ภาสิสฺสุสํมิตฺติ ฯ เขवं ภาเนติ โช เต
 ภิกฺขู ภาควโต ปจฺจสฺสุสฺสุ ฯ ภาควา เขตทโวจ กตโม ฯ ภิกฺขเว
 สํสํปฺปติปริยาโย ฐมฺมปริยาโย กมฺมสฺสุสกา ภิกฺขเว สฺสุตฺตา กมฺมทา-
 ยาทา กมฺมโยนํ กมฺมพฺพนฺธุ กมฺมปฏฺฐิสรฺณา ยํ กมฺมํ กโรนฺนติ กตฺถยาณํ
 วา ปาปกํ วา สฺสุสฺสํ ทายาทา ภวฺนฺนติ ฯ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺจโวจ

ภายกมฺมํ โหติ ชิมฺหํ วจฺกมฺมํ ชิมฺหํ มโนกมฺมํ ชิมฺหา คติ
 ชิมฺหุปรตฺติ ชิมฺหคคิกถฺสฺส โช ปนาหํ ภิกฺขเว ชิมฺหุปรตฺติถฺสฺส
 ทฺวจินฺนํ คตฺถํ อณฺเณตฺรํ คคฺคิ วทามิ เย วา เอกนฺตทฺถุชา นิรยา
 ยา วา สํสปรชาตिका ทิวฺจฺจนโยนิ กตมา ๑ ธา ภิกฺขเว สํสปร-
 ชาตिका ทิวฺจฺจนโยนิ อหิ วิจฺฉิกกา สฺตปที นกฺุตา พิทฺทวา มฺุติกา
 อฺุตฺตกา เย วา ปนฺณเณปปี เกจฺจ ทิวฺจฺจนโยนิกา สฺตฺตกา มนุสฺสเส ทิสฺวา
 สํสปรปฺนฺติ อิติ โช ภิกฺขเว ภูตา ภูตฺสฺส อฺุปรตฺติ โหติ ยํ กโรติ
 เตน อฺุปรชฺชติ อฺุปรนฺนเมเน ฆสฺสธา ฆสฺสนฺติ เอวมหํ ภิกฺขเว
 กมฺมทายาทา สฺตฺตาคิ วทามิ ๑ กมฺมสฺสฺสกา ภิกฺขเว สฺตฺตกา กมฺมท-
 ยาทา กมฺมโยนี กมฺมพฺนฺชฺช กมฺมปฏิสฺสฺรณา ยํ กมฺมํ กโรนฺติ กถฺยณฺ
 วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาทา ภวณฺติ ๑ อิชฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณา-
 ติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวีโรโต โหติ นิสฺสทฺถนฺโท นิสฺสทฺสฺสโก
 ตชฺชํ ทยาปฺนฺโน สฺพฺพปาณภฺตทิตานุกมฺมปี วิหริติ โส น สํสปรปฺติ
 กาเยน น สํสปรปฺติ วาจาเยน น สํสปรปฺติ มนสา ตสฺส อฺุชฺช
 ภายกมฺมํ โหติ อฺุชฺช วจฺกมฺมํ อฺุชฺช มโนกมฺมํ อฺุชฺช คติ อฺุชฺชปร-
 ตฺติ อฺุชฺชคคิกถฺสฺส โช ปนาหํ ภิกฺขเว อฺุชฺชปรตฺติถฺสฺส ทฺวจินฺนํ คตฺถํ
 อณฺเณตฺรํ คคฺคิ วทามิ เย ๑ เอกนฺตสฺสฺสธา สฺตฺตกา ยานิ วา ปน
 ตานิ อฺุจฺจากุฏานิ ชฺตฺตคฺคิยมหาสํสฺสทฺถุฏานิ วา พฺุราหฺมณฺณมหาสํสฺสทฺถุฏานิ วา
 คหปติมหาสํสฺสทฺถุฏานิ วา อชฺุทฺถมานิ มหาทฺถุชฺชานิ มหาโภกานิ พฺุคฺชชาตฺร-
 ปรชฺชานิ พฺุคฺชวิคฺคฺชฺชปฺกรณานิ พฺุคฺชทฺรณชฺชณฺณานิ อิติ โช ภิกฺขเว ภูตา

ภูตสัจจ อรูปปคฺคิ โหติ ยํ กโรติ เตน อรูปปชฺชติ อรูปปนฺนเมนํ
 ผสฺสํ ผสฺสนฺติ เอวมหํ ภิกฺขเว กมฺมททายาทา สัจฺจตาติ วทามิ ฯ
 อธิ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏิวิโรโต
 โหติ ... กามสฺสุ มิจฺฉาจารํ ปหาย กามสฺสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิโรโต โหติ ...
 มุสฺสํวาทํ ปหาย มุสฺสํวาทา ปฏิวิโรโต โหติ ... มีสฺสณฺวาจํ ปหาย
 มีสฺสณฺยาจ วาจาจ ปฏิวิโรโต โหติ ... ผรฺสฺสณฺวาจํ ปหาย ผรฺสฺสณฺยาจ
 วาจาจ ปฏิวิโรโต โหติ ... สมฺมผฺบฺปตาปี ปหาย สมฺมผฺบฺปตาปา ปฏิวิโรโต โหติ ...
 อนภิชฺชณาตุ โหติ ... อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ ... สมฺมาทิฏฺฐิจิโก โหติ
 อวิปริคฺคตสัจฺจโน อคฺคิ ทินฺนํ อคฺคิ ยมฺมจํ อคฺคิ หุตํ อคฺคิ สจฺจ-
 ทกฺกตฺตานํ กมฺมานํ ผสฺสํ วิปาโก อคฺคิ อหํ โโตโก อคฺคิ ปโร โโตโก อคฺคิ
 มาตา อคฺคิ ปิตา อคฺคิ สจฺจตา โอบปาติกา อคฺคิ สมนฺพฺราหฺมณฺณา
 สมฺมกฺคตา สมฺมาปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โสกํ ปฺรณฺจ โสกํ สยํ อภินฺญา
 สจฺจฉิกฺคฺวา ปเวเทนฺตฺติ โส น สัจฺจปฺปติ กาเยน น สัจฺจปฺปติ
 วาจาเย น สัจฺจปฺปติ มนฺสา สจฺจ อชฺช กายกมฺมํ โหติ อชฺช
 วจฺจกมฺมํ อชฺช มโนกมฺมํ อชฺช คฺคิ อชฺชปคฺคิ อชฺชคฺคิ สจฺจ โส
 ปนาหํ ภิกฺขเว อชฺชปคฺคิ สจฺจ ทฺวินฺนํ คคฺคินํ อญฺจตรํ คคฺคิ วทามิ
 เย วา เอกนฺตสฺสฺสา สจฺจตา ยานิ วา ปน ตานิ อจฺจจากุฏฺฐานิ
 อคฺคิ ยมฺมหาสฺสฺสกุฏฺฐานิ วา พฺราหฺมณฺณมหาสฺสฺสกุฏฺฐานิ วา คหปติมหาสฺสฺส-
 กุฏฺฐานิ วา อทฺธานิ มหฺทฺธานิ มหาโกคฺคานิ พฺหุชฺชาตฺตฺรปฺรชฺชตฺตานิ พฺหุ-
 ตฺวิคฺคฺอุปกรณานิ พฺหุชฺชนรณฺญาณานิ อิติ โส ภิกฺขเว ภูตา

ปติฏฐาติ เอวเมว โข ภิกขเว ติวริกายกมฺมนุตฺตํ โทสฺสพฺยาปตฺติอํกุสฺส-
 สฺสญฺเจตฺตนิกาเหตุ วา สตฺตทา อปายํ ทฺตคฺคํ วิณีปาคํ นิรยํ อฺปฺปชฺชนฺติ
 จตฺตพฺพิชฺจํกมฺมนุตฺตํ โทสฺสพฺยาปตฺติอํกุสฺสฺสญฺเจตฺตนิกาเหตุ วา สตฺตทา
 กายสฺสฺส เภทา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺตคฺคํ วิณีปาคํ นิรยํ อฺปฺปชฺชนฺติ
 ติวริมโนกมฺมนุตฺตํ โทสฺสพฺยาปตฺติอํกุสฺสฺสญฺเจตฺตนิกาเหตุ วา สตฺตทา กายสฺสฺส
 เภทา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺตคฺคํ วิณีปาคํ นิรยํ อฺปฺปชฺชนฺติ ฯ นานํ
 ภิกขเว สฺสญฺเจตฺตนิกาณํ กมฺมานํ กตฺตานํ อฺปฺปจฺจิตานํ อฺปฺปฏฺฐิสฺสํวิทิตฺตวา พฺยญฺติ-
 ภาวํ วทามิ ตตฺตจ โข ทิฏฺฐเชว ธมฺเม อฺปฺปชฺชเช วา อปฺปเว วา
 ปริยาเย น เตววาทํ ภิกขเว สฺสญฺเจตฺตนิกาณํ กมฺมานํ กตฺตานํ อฺปฺปจฺจิตานํ
 อฺปฺปฏฺฐิสฺสํวิทิตฺตวา ทฺตคฺคํสฺสญฺเจตฺตนิกา สฺสชฺชทฺตฺตวา สฺสชฺชวิปกา โหติ จตฺตพฺพิชฺจํ
 วจํกมฺมนุตฺตํปตฺติ กุสฺสฺสญฺเจตฺตนิกา สฺสชฺชทฺตฺตวา สฺสชฺชวิปกา โหติ ติวริชฺชํ
 มโนกมฺมนุตฺตํปตฺติ กุสฺสฺสญฺเจตฺตนิกา สฺสชฺชทฺตฺตวา สฺสชฺชวิปกา โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกขเว ติวริชฺชํ กายกมฺมนุตฺตํปตฺติ กุสฺสฺสญฺเจตฺตนิกา
 สฺสชฺชทฺตฺตวา สฺสชฺชวิปกา โหติ อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาทํ
 ปหาย ปาณาติปาทา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ นิหิตทณฺโฑ นิหิตสฺสคฺโค สชฺชํ
 ทฺยาปนฺโน สฺสพฺพปาณญฺตฺตนิกาณํมมํ วิหริติ อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนา-
 ทานา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ ยนฺตํ ปรรสฺสํ ปรรวิตฺตฺตฺตฺตฺตํ คามคคํ วา
 อรณฺยคคคํ วา อทินฺนํ เถยฺยสฺสชาตํ น ชาทาตา โหติ กามสฺสุ
 มิจฺจฺจจาวํ ปหาย กามสฺสุ มิจฺจฺจจาวา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ ยา ตา

มาตุรฺกชิตา มีตุรฺกชิตา ภาตุรฺกชิตา ภคินิรฺกชิตา ฃาติรฺกชิตา ฃมฺมรฺกชิตา
สํสามิกกา สंपริทณฺหา อนฺตมโส มาตาคุณปรฺกชิตาปี ตถารุปาสุ น
จาริตฺตํ อวปฺรชิตา โหติ เอวํ โช ภิกฺขเว ทิวํ ฃ กายกมฺมฺนต-
สํปตฺติ กุสฺตสฺสญฺเจตนิกา สํชฺชทฺรยา สํชฺชวิปากา โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว จตฺตพฺพิชํ วจฺจกมฺมฺนตสํปตฺติ กุสฺตสฺสญฺเจตนิกา
สํชฺชทฺรยา สํชฺชวิปากา โหติ อีจ ภิกฺขเว เอกฺจโจ มุสาวาหํ ปหาย
มุสาวาหา ปฏฺวิโรโต โหติ สภคฺคโต वा ปริสคฺคโต वा ฃาติมชฺชคฺคโต
วา ปฺฐมชฺชคฺคโต वा ราชกฺฤตมชฺชคฺคโต वा อภินฺโต สํชฺชปฺฏฺโจ
เอหิ โภ ปริสํ ยํ ฃานาสี ตํ วเทหิติ โส อชานํ वा อหา
น ฃานามํติ ฃานํ वा อหา ฃานามํติ อปสฺสํ वा อหา น
ปสฺสํมํติ ปสฺสํ वा อหา ปสฺสํมํติ อิติ อตฺตเหตุ वा ปรเหตุ
วา อามิสฺสคฺคิจฺจเหตุ वा น สํปชานมุสา ภาสิตา โหติ มีสฺสญฺจํ
ปหาย มีสฺสญฺจาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ น อโโค สํชฺชวา อมฺตฺร
อกฺชตา อิมสํ ฃทาย อมฺตฺร वा สํชฺชวา น อิมสํ อกฺชตา
อมฺสํ ฃทาย อิติ ภินฺนํ वा สนฺธาตา สหิตานํ वा อนฺนปฺปทาตา
สํคฺคคาราโม สํคฺคครโต สํคฺคคฺนนฺทํ สํคฺคคฺรณฺณี วาจํ ภาสิตา โหติ
สฺรฺสวํจํ ปหาย สฺรฺสวํจาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ ยา สํ วาจา
เนตา กถญฺจสฺสา เปมฺนินยา หทยงฺคมา โปรี พฺหุชนกฺนฺตา พฺหุชนมนฺปา
ตถารุปี วาจํ ภาสิตา โหติ สํมฺพปฺปตาปี ปหาย สํมฺพปฺปตาปา
ปฏฺวิโรโต โหติ กาทวาทํ ภูตวาทํ อตฺถวาทํ ฃมฺมวาทํ วินยวาทํ นิชา-

นวกฺกิ วาจํ ภวตฺติกา โหติ กาถเนน สํ ปเทสํ ปริยเนตวตฺติ อตฺตถตฺตญฺหิตํ
เอวํ โช ภิกฺขเว จตฺตฺพิชฺชํ วจฺจํมมฺนตฺตํมฺปตฺติ กุสฺสธตฺตญฺเจตฺติกา สุ-
ชฺชทฺรยา สุชฺชวิปาภา โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ติวิหิํ มโนกมฺมฺนตฺตํมฺปตฺติ กุสฺสธตฺตญฺเจตฺติกา
สุชฺชทฺรยา สุชฺชวิปาภา โหติ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺจโง อนภิชฺชณาสุ
โหติ ยนฺตํ ปรสฺสํ ปรวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ ตํ อนภิชฺชณฺติกา โหติ
อโห วต ยํ ปรสฺสํ ตํ มม อตฺตํตํติ อพฺยาปนฺนจฺจฺจฺจโต โหติ
อปฺปทฺตฺตฺตฺตํมตฺตํมฺปโต อิมํ สตฺตฺตา อเวรา อพฺยาปชฺชณา อนฺนํมา
สุชฺชํ อตฺตํตํนํ ปรวิหฺนฺตฺตฺติ สํมมาทิจฺจฺจโโก โหติ อวิปริตฺตฺตฺตฺตํน
อตฺตฺติ ทินฺนํ อตฺตฺติ ยิจฺจํ อตฺตฺติ หตฺตํ ฯ เป ฯ เย อิมญฺจ โลกํ
ปรนฺจ โลกํ สยํ อภินฺจนา สจฺจนิคตฺตฺวา ปเวเทนตฺตฺติ เอวํ โช
ภิกฺขเว ติวิหิํ มโนกมฺมฺนตฺตํมฺปตฺติ กุสฺสธตฺตญฺเจตฺติกา สุชฺชทฺรยา สุชฺช-
วิ-
ปาภา โหติ ติวิหิํกมฺมฺนตฺตํมฺปตฺติกุสฺสธตฺตญฺเจตฺติกาเหตุ วา ภิกฺขเว
สตฺตฺตา กายสุตฺตํ เกทา ปรมฺมวรณา สุกฺกํ สคฺคํ โลกํ อปฺปชฺชชฺชนฺติ
จตฺตฺพิชฺชวจฺจํมมฺนตฺตํมฺปตฺติกุสฺสธตฺตญฺเจตฺติกาเหตุ วา ภิกฺขเว สตฺตฺตา กายสุตฺตํ
เกทา ปรมฺมวรณา สุกฺกํ สคฺคํ โลกํ อปฺปชฺชชฺชนฺติ ติวิหิํมโนกมฺมฺนต-
ตฺตํมฺปตฺติกุสฺสธตฺตญฺเจตฺติกาเหตุ วา ภิกฺขเว สตฺตฺตา กายสุตฺตํ เกทา ปรมฺม-
วรณา สุกฺกํ สคฺคํ โลกํ อปฺปชฺชชฺชนฺติ สยฺยถาปิ ภิกฺขเว อปฺปนฺนโก
มณฺนิ อชฺชํ อชฺชฺจโต เยน เยนเว ปตฺติจฺจํติ สุปฺตฺติจฺจํติเยว ปตฺติจฺจํติ
เอวเมว โช ภิกฺขเว ติวิหิํกมฺมฺนตฺตํมฺปตฺติกุสฺสธตฺตญฺเจตฺติกาเหตุ วา

สฺสคฺคา กายสฺสฺส กถา ปรมุจฺจนา สฺสคฺคิ สฺสคฺคํ โถกํ อฺปฺปชฺชนฺนติ
 จตฺตพฺพิชฺชวํจฺจกมฺมฺนุสฺสํปคฺคิ กุสฺสธฺตฺตญฺเจตฺตนิกาเหตฺตฺวา สฺสคฺคา กายสฺสฺส กถา
 ปรมุจฺจนา สฺสคฺคิ สฺสคฺคํ โถกํ อฺปฺปชฺชนฺนติ ติวิจฺจมนโนกมฺมฺนุสฺสํปคฺคิ-
 กุสฺสธฺตฺตญฺเจตฺตนิกาเหตฺตฺวา สฺสคฺคา กายสฺสฺส กถา ปรมุจฺจนา สฺสคฺคิ
 สฺสคฺคํ โถกํ อฺปฺปชฺชนฺนติ ฯ

[๑๘๕] นานํ ภิกฺขเว สฺสญฺเจตฺตนิกาณํ กมฺมานํ กถานํ อฺปฺปจฺจิตานํ
 อฺปฺปปฏิสฺสํวิทิตฺตฺวา พฺยฺยนฺนติภาวํ วทามิ ตถญฺจ โช ทิฏฺฐเชว ชมฺเม
 อฺปฺปชฺชเชว วา อฺปฺปเว วา ปรียาเย น เตจฺจวาทํ ภิกฺขเว สฺสญฺเจตฺตนิกาณํ
 กมฺมานํ กถานํ อฺปฺปจฺจิตานํ อฺปฺปปฏิสฺสํวิทิตฺตฺวา กุชฺชสฺสํนุตฺตทิวิจฺจํ วทามิ
 ตตฺร ภิกฺขเว ติวิจฺจํ กายกมฺมฺนุสฺสํนุทิสฺสํพฺยาปคฺคิ อฺกุสฺสธฺตฺตญฺเจตฺตนิกา
 กุชฺชทฺตฺตฺวา กุชฺชวิปากา โหติ จตฺตพฺพิชฺชํ วํจฺจกมฺมฺนุสฺสํนุทิสฺสํพฺยาปคฺคิ
 อฺกุสฺสธฺตฺตญฺเจตฺตนิกา กุชฺชทฺตฺตฺวา กุชฺชวิปากา โหติ ติวิจฺจํ มโนกมฺมฺนุสฺส-
 สํนุทิสฺสํพฺยาปคฺคิ อฺกุสฺสธฺตฺตญฺเจตฺตนิกา กุชฺชทฺตฺตฺวา กุชฺชวิปากา โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว ติวิจฺจํ กายกมฺมฺนุสฺสํนุทิสฺสํพฺยาปคฺคิ อฺกุสฺสธฺตฺตญฺเจ-
 ตฺตนิกา กุชฺชทฺตฺตฺวา กุชฺชวิปากา โหติ ฯ เป ฯ เหวํ โช ภิกฺขเว
 ติวิจฺจํ กายกมฺมฺนุสฺสํนุทิสฺสํพฺยาปคฺคิ อฺกุสฺสธฺตฺตญฺเจตฺตนิกา กุชฺชทฺตฺตฺวา กุชฺช-
 วิปากา โหติ ฯ

กถญฺจ ภิกฺขเว จตฺตพฺพิชฺชํ วํจฺจกมฺมฺนุสฺสํนุทิสฺสํพฺยาปคฺคิ อฺกุสฺสธฺตฺตญฺเจ-
 ตฺตนิกา กุชฺชทฺตฺตฺวา กุชฺชวิปากา โหติ ฯ เป ฯ เหวํ โช ภิกฺขเว
 จตฺตพฺพิชฺชํ วํจฺจกมฺมฺนุสฺสํนุทิสฺสํพฺยาปคฺคิ อฺกุสฺสธฺตฺตญฺเจตฺตนิกา กุชฺชทฺตฺตฺวา

ทฺกฺขวิปาภา โหติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ติวิธํ มโนกมฺมฺนฺตสฺนุโถสฺพฺยาปคฺคฺติ อกฺุตฺตสฺสญฺเจตนิกา ทฺกฺขทฺรยา ทฺกฺขวิปาภา โหติ ฯ เป ฯ เหวํ โส ภิกฺขเว ติวิธํ มโนกมฺมฺนฺตสฺนุโถสฺพฺยาปคฺคฺติ อกฺุตฺตสฺสญฺเจตนิกา ทฺกฺขทฺรยา ทฺกฺขวิปาภา โหติ ติวิธกฺายกมฺมฺนฺตสฺนุโถสฺพฺยาปคฺคฺติอกฺุตฺตสฺสญฺเจตนิกาเหตุวา ภิกฺขเว สฺตฺตา กายสุตฺต เภทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺกฺคฺคฺติ วินิปาตํ นิรยํ อฺุปฺปชฺชนฺฺติ จคฺคฺพิริวจํกมฺมฺนฺตสฺนุโถสฺพฺยาปคฺคฺติอกฺุตฺตสฺสญฺเจตนิกาเหตุ วา ฯ เป ฯ ติวิธมโนกมฺมฺนฺตสฺนุโถสฺพฺยาปคฺคฺติอกฺุตฺตสฺสญฺเจตนิกาเหตุ วา ภิกฺขเว สฺตฺตา กายสุตฺต เภทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺกฺคฺคฺติ วินิปาตํ นิรยํ อฺุปฺปชฺชนฺฺติ ฯ นาทํ ภิกฺขเว สฺสญฺเจตนิกาณํ กมฺมานํ กตฺานํ อฺุปฺปจิตฺานํ อฺุปฺปฏฺิสฺสฺวิทิตฺฺวา พฺยฺนฺติภาวํ วทามิ คถญจ โส ทิฏฺฐเจว ชมฺเม อฺุปฺปชฺชเช วา อปเว วา ปรียาเย น เทววาหํ ภิกฺขเว สฺสญฺเจตนิกาณํ กมฺมานํ กตฺานํ อฺุปฺปจิตฺานํ อฺุปฺปฏฺิสฺสฺวิทิตฺฺวา ทฺกฺขสุตฺตํนฺฺตกิริยํ วทามิ คตฺว ภิกฺขเว ติวิธํ กายกมฺมฺนฺตสฺนุปคฺคฺติ กุตฺตสฺสญฺเจตนิกา สฺุทฺทฺรยา สฺุทฺทฺวิปาภา โหติ จคฺคฺพิริว จํกมฺมฺนฺตสฺนุปคฺคฺติ กุตฺตสฺสญฺเจตนิกา สฺุทฺทฺรยา สฺุทฺทฺวิปาภา โหติ ติวิธํ มโนกมฺมฺนฺตสฺนุปคฺคฺติ กุตฺตสฺสญฺเจตนิกา สฺุทฺทฺรยา สฺุทฺทฺวิปาภา โหติ ฯ

กถญจ ภิกฺขเว ติวิธํ กายกมฺมฺนฺตสฺนุปคฺคฺติ กุตฺตสฺสญฺเจตนิกา สฺุทฺทฺรยา สฺุทฺทฺวิปาภา โหติ ฯ เป ฯ เหวํ โส ภิกฺขเว ติวิธํ กายกมฺมฺนฺตสฺนุปคฺคฺติ กุตฺตสฺสญฺเจตนิกา สฺุทฺทฺรยา สฺุทฺทฺวิปาภา โหติ ฯ

กถญจ ภิฏฺชเว จตุพฺพิชฺฉํ วจฺจํมฺมฺนตฺสฺมฺปตฺติ กุสฺตฺตญฺเจตฺตนิกา
สุขฺทฺทฺรยา สุขฺวิปาภา โหติ ๑ เป ๑ เอวฺ ๒ ภิฏฺชเว จตุพฺพิชฺฉํ วจฺจํ-
มฺมฺนตฺสฺมฺปตฺติ โหติ ๑

กถญจ ภิฏฺชเว ติวิจฺฉํ มโนกมฺมฺนตฺสฺมฺปตฺติ กุสฺตฺตญฺเจตฺตนิกา
สุขฺทฺทฺรยา สุขฺวิปาภา โหติ ๑ เป ๑ เอวฺ ๒ ภิฏฺชเว ติวิจฺฉํ มโน-
กมฺมฺนตฺสฺมฺปตฺติ กุสฺตฺตญฺเจตฺตนิกา สุขฺทฺทฺรยา สุขฺวิปาภา โหติ ติวิจ-
กายกมฺมฺนตฺสฺมฺปตฺติกุสฺตฺตญฺเจตฺตนิกาเหตุ วา ภิฏฺชเว สฺตฺตทา กายสุสฺ
ภททา ปรมฺมรณนา สฺกคฺคิ สฺกคฺคิ โถกํ อฺปฺปชฺชนฺนติ จตุพฺพิชฺฉวจฺจํ-
มฺมฺนตฺสฺมฺปตฺติกุสฺตฺตญฺเจตฺตนิกาเหตุ วา ๑ เป ๑ ติวิจมโนกมฺมฺนตฺสฺมฺปตฺติ-
กุสฺตฺตญฺเจตฺตนิกาเหตุ วา ภิฏฺชเว สฺตฺตทา กายสุสฺ ภททา ปรมฺมรณนา
สฺกคฺคิ สฺกคฺคิ โถกํ อฺปฺปชฺชนฺนติ ๑

[๑๘๖] นานํ ภิฏฺชเว สฺตฺตญฺเจตฺตนิกาณํ กมฺมานํ กถานํ อฺปฺปจิตานํ อฺปฺป-
ปฏิสฺสํวิทิตฺวา พุณฺณคิภาวํ วทามิ ตญฺจ ๒ ทิฏฺฐิเจว ฆมฺเม อฺปฺปชฺชเช
วา อฺปฺปเว วา ปริยาเย น เทววาทํ ภิฏฺชเว สฺตฺตญฺเจตฺตนิกาณํ กมฺมานํ
กถานํ อฺปฺปจิตานํ อฺปฺปปฏิสฺสํวิทิตฺวา ทฺตฺตฺสฺสํนตฺตทิวิจฺฉํ วทามิ สฺ ๒ สฺ
ภิฏฺชเว อธิยสํวโก เอวํวคฺคตฺตทิวิจฺฉํ วิคตฺตพฺยาปาโท อสฺมฺมฺมฺพฺโห สฺมฺบชฺชาโน
ปคิสุสฺสโต เมตฺตตาสฺสํหคเตน เจตฺตสํ เอกํ ทิสฺ ฌริตฺตวา วิหริติ ตถา
ทฺตฺตยํ ตถา ตตฺตยํ ตถา จตฺตฺตถํ อิติ อฺตฺตฺตมฺมฺ ๒ ติวิจฺฉํ สฺพฺพิชฺ
สฺพฺพิชฺชตฺตตาย สฺพฺพิชฺชวณฺตํ โถกํ เมตฺตตาสฺสํหคเตน เจตฺตสํ วิปฺปเตน

ขปฺปมาณํ สฺภาวิตํ ยํ โช ปน กิณฺจิ ปมาณกตํ กมฺมํ น ตํ
 ตตฺตวราสฺสํ สฺสตี น ตํ ตตฺตวราสฺสํ สฺสตี ตํ กิ มณฺเฑน ภิกฺขเว
 ทหฺรตคฺคเ เจ อยํ กุมารโ อฺเปกฺขาเจโตวิมฺุตฺตี ภาเวยฺเย . อปฺปินฺนุ โช
 ปาปกมฺมํ กเรยฺยาติ ฯ โน เหนฺตํ ภาเนเต ฯ อกโรนฺตํ โช ปน ปาปกมฺมํ
 อปฺปินฺนุ โช ทฺถุชฺชํ มุเสยฺยาติ ฯ โน เหนฺตํ ภาเนเต อกโรนฺตมฺหิ ภาเนเต
 ปาปกมฺมํ กุโต ทฺถุชฺชํ มุเสยฺสํ สฺสตี ฯ ภาเวตฺตพฺพา โช ปน ยํ ภิกฺขเว
 อฺเปกฺขาเจโตวิมฺุตฺตี อิตฺติยา วา บฺริเสณ วา อิตฺติยา วา ภิกฺขเว
 บฺริสํ สฺส วา นายํ ทาโย อาทาย คมนนฺโโย จิตฺตฺนฺตโร อยํ ภิกฺขเว
 มจฺโจ โสฺ เหวํ ปชานาติ ยํ โช เม อิทํ กิณฺจิ ปุพฺเพ อิมินา
 กรชกาเยน ปาปกมฺมํ กตํ สฺพพฺนฺตํ อิท เวทนียํ น ตํ อณฺุวิสฺสํ สฺสตี
 เหวํ ภาวิตา โช ภิกฺขเว อฺเปกฺขาเจโตวิมฺุตฺตี อนาคาไมตาย สํวคฺคตี
 อิท ปณฺเฑนํ สฺส ภิกฺขุโน อุตฺตํ วิมฺุตฺตี ขปฺปฏฺิวิชฺเฌโตติ ฯ

[๑๘๗] ขณฺโช ขณฺเฑนโร พฺราหฺมโณ เยน ภาควา เตนฺุป-
 สํกฺมิ อฺปสํกฺมิตฺวา ภาควตา สฺทฺธิ สฺมโอมิธิ สฺมโอมิถนฺนํ กถํ
 สํวราถนฺนํ วิตฺติสํวราถวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสตี เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน โช โส
 พฺราหฺมโณ ภาควนฺตํ เอตทโวจ โโก นฺุ โช โโก โคตม เหนฺต โโก
 ปจฺจโย เยนมิเชกฺกุเจ สฺคฺคตา กายสฺสํ ภาทา ปรมฺมรณฺา อปายํ
 ทฺถุคฺตี วินิปาตํ นิริยํ อฺปปชฺชนฺตํติ ฯ อชฺมฺมจฺริยวิสฺมจฺริยาเหนฺต โช
 พฺราหฺมณฺเ เอวมิเชกฺกุเจ สฺคฺคตา กายสฺสํ ภาทา ปรมฺมรณฺา อปายํ
 ทฺถุคฺตี วินิปาตํ นิริยํ อฺปปชฺชนฺตํติ ฯ โโก ปน โโก โคตม เหนฺต โโก

ปจฺจุโย เยนมิเชกฺขเจ ๑ ตฺตฺตา กายสุตฺต เภทา ปรมฺมรณนา ๑ ศุคฺคิ ๑ ศุคฺคิ
 โดกั อูปฺปชฺชนฺตึติ ๑ ๑ มฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยาเหตุ ๒ พุทฺธาหุณฺณ เหวมิเชกฺขเจ
 ๑ ตฺตฺตา กายสุตฺต เภทา ปรมฺมรณนา ๑ ศุคฺคิ ๑ ศุคฺคิ โดกั อูปฺปชฺชนฺตึติ ๑
 น ๒ อหิ อิมสุตฺต โภโต โคตมสุตฺต สํชิตฺเตน ภาสิตฺตสุตฺต วิตุฏฺฐาเรน
 อตุถิ อชานานิ ๑ สํชฺช เม ภวํ โคตโม ตถา ๑ มฺมุํ เทเสตฺตุ ยถาหิ
 อิมสุตฺต โภโต โคตมสุตฺต สํชิตฺเตน ภาสิตฺตสุตฺต วิตุฏฺฐาเรน อตุถิ อชานา-
 เนยฺยนฺตึติ ๑ เตนฺนํ พุทฺธาหุณฺณ ๑ สฺสนาหิ ๑ สํชฺชํ มนฺตึกโรหิ ๑ ภาสิตฺตสุตฺตา-
 มํติ ๑ เหวํ โภติ ๒ ๒ สํ พุทฺธาหุณฺณ ๑ ภควโต ปจฺจุจฺสุตฺตํ ๑ ภควา
 เเขตทโวจ ๑ ติวิจฺจํ ๒ พุทฺธาหุณฺณ กายเนน อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา โหติ
 ๑ จตุพฺพิชฺชํ วาจาเยน อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา โหติ ๑ ติวิจฺจํ มนฺตํ อมฺมุจ-
 ริยวิธมฺจฺริยา โหติ ๑

กถญฺจ พุทฺธาหุณฺณ ติวิจฺจํ กายเนน อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา โหติ ๑ เป ๑
 เหวํ ๒ พุทฺธาหุณฺณ ติวิจฺจํ กายเนน อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา โหติ ๑

กถญฺจ พุทฺธาหุณฺณ จตุพฺพิชฺชํ วาจาเยน อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา โหติ ๑ เป ๑
 เหวํ ๒ พุทฺธาหุณฺณ จตุพฺพิชฺชํ วาจาเยน อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา
 โหติ ๑

กถญฺจ พุทฺธาหุณฺณ ติวิจฺจํ มนฺตํ อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา โหติ ๑ เป ๑
 เหวํ ๒ พุทฺธาหุณฺณ ติวิจฺจํ มนฺตํ อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยา โหติ
 เหวํ อมฺมุจฺริยวิธมฺจฺริยาเหตุ ๒ พุทฺธาหุณฺณ เหวมิเชกฺขเจ ๑ ตฺตฺตา
 กายสุตฺต เภทา ปรมฺมรณนา อปายํ ๑ ทฺตฺตํ วินฺปาตํ ๑ นิริยํ อูปฺปชฺชนฺตึติ ๑

ติวิขํ โส พุราหุมน กายเณ ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ จตุพฺพิชํ
 วาจาเย ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ ติวิขํ มนสา ชมฺมจฺริยสํจฺริยา
 โหติ กถญฺจ พุราหุมน ติวิขํ กายเณ ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ ๑ เป ๑
 เขวํ โส พุราหุมน ติวิขํ กายเณ ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ
 กถญฺจ พุราหุมน จตุพฺพิชํ วาจาเย ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ ๑ เป ๑
 เขวํ โส พุราหุมน จตุพฺพิชํ วาจาเย ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ
 กถญฺจ พุราหุมน ติวิขํ มนสา ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ ๑ เป ๑
 เขวํ โส พุราหุมน ติวิขํ มนสา ชมฺมจฺริยสํจฺริยา โหติ เขวํ
 ชมฺมจฺริยสํจฺริยาเหตุ โส พุราหุมน เขวมิเชกฺขเจ สํคฺคา กายสํส
 เกทา ปรมุจฺจนา สํคํคํ สํคํคํ โสกํ อฺปฺปชฺชนฺตํติ ๑ อภิกฺกนฺตํ โภ
 โคตม ๑ เป ๑ อฺปฺปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตคฺคฺเค ปาณฺเปตํ
 สฺวณํคตฺตนิ ๑

ปจฺมวคฺโค ปจฺโม ๑

ทุติยวคฺโค ทุติโย

[๑๘๘] ทสฺสิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาทโต ยถาทํ นิฏฺฐิตโต
 เขวํ นินฺเว เกตเมหิ ทสฺสิ ปาณาติปาทํ โหติ อทินฺนาทายํ โหติ
 กามสฺสุ มิจฺจจาร์ โหติ มุสาทวาทํ โหติ มีสฺสุนฺวาโจ โหติ
 สฺวรสฺวาโจ โหติ สมนฺนปฺปตฺตํ โหติ อภิชฺชณาตุ โหติ พุยาปฺนุ-
 จิตฺโต โหติ มิจฺจนาทฺฏฺจโก โหติ อิมฺเห โส ภิกฺขเว ทสฺสิ ชมฺเมหิ

สมนฺนาคโต ยถากตํ นิกฺขิตฺโต เหวํ นิริเย ๑ ทสฺสํ ภูมิภาคฺเว รมฺเมหิ
 สมนฺนาคโต ยถากตํ นิกฺขิตฺโต เหวํ สตฺตเค กตฺเมหิ ทสฺสํ ปาณา-
 ติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ กามะสุ
 มิจฺฉาจาธา ปฏฺวิโรโต โหติ มุสาธาธา ปฏฺวิโรโต โหติ บีสฺสุณาย
 วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ มฺรุตฺตํ วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ สมนฺนปฺป-
 ตาปา ปฏฺวิโรโต โหติ อภิษฺฏณานํ โหติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ
 สมนฺนาคโต โหติ อิมฺเห ๒ ภูมิภาคฺเว รมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ยถากตํ นิกฺขิตฺโต เหวํ สตฺตเคติ ๑

[๓๘๘] วีสฺสุติยา ภูมิภาคฺเว รมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถากตํ นิกฺขิตฺโต
 เหวํ นิริเย กตฺเมหิ วีสฺสุติยา อตฺตนา ๑ ปาณาติปาตี โหติ
 ปฺรณฺจ ปาณาติปาเต สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ อทินฺนาทายี โหติ
 ปฺรณฺจ อทินฺนาทานา สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ กามะสุ มิจฺฉาจาธา
 โหติ ปฺรณฺจ กามะสุ มิจฺฉาจาธา สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ มุสาธาธา
 โหติ ปฺรณฺจ มุสาธาธา สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ บีสฺสุณวาจา โหติ
 ปฺรณฺจ บีสฺสุณาย วาจาเย สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ มฺรุตฺตวาจา โหติ
 ปฺรณฺจ มฺรุตฺตํ วาจาเย สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ สมนฺนปฺปตาปา โหติ
 ปฺรณฺจ สมนฺนปฺปตาปา สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ อภิษฺฏณานํ โหติ
 ปฺรณฺจ อภิษฺฏณาย สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ พฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ
 ปฺรณฺจ พฺยาปาธา สมนฺนปฺเปติ อตฺตนา ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก โหติ
 ปฺรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิยา สมนฺนปฺเปติ อิมฺเห ๒ ภูมิภาคฺเว วีสฺสุติยา

ฌมุเมหิ สมนฺนาคโต ยถากตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นินฺย ๑ วีสฺติยา ภิกฺขเว
 ฌมุเมหิ สมนฺนาคโต ยถากตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเค กตเมหิ
 วีสฺติยา อตุตฺตนา ๑ ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิทฺโต โหติ ปฺรณฺจ
 ปฏฺณาติปาตา เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา ๑ อทินฺนทานา
 ปฏฺวิวิทฺโต โหติ ปฺรณฺจ อทินฺนทานา เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา
 ๑ กามेสฺสุ มิจฺจุฉารวา ปฏฺวิวิทฺโต โหติ ปฺรณฺจ กามेสฺสุ มิจฺจุฉารวา
 เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา ๑ มุสํวาทา ปฏฺวิวิทฺโต โหติ ปฺรณฺจ
 มุสํวาทา เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา ๑ ปีสฺสุณาย วาจาย ปฏฺ-
 วิวิทฺโต โหติ ปฺรณฺจ ปีสฺสุณาย วาจาย เวรมณฺยา สฺมาทเปติ
 อตุตฺตนา ๑ ฌรฺุสํวาทาย วาจาย ปฏฺวิวิทฺโต โหติ ปฺรณฺจ ฌรฺุสํวาท
 วาจาย เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา ๑ สฺมฺณฺพฺปตฺตาปา ปฏฺวิวิทฺโต
 โหติ ปฺรณฺจ สฺมฺณฺพฺปตฺตาปา เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา ๑
 อนภิชฺฌณฺตฺตํ โหติ ปฺรณฺจ อนภิชฺฌณฺตฺตํ สฺมาทเปติ อตุตฺตนา
 ๑ อพฺุยาปฺนฺนจิตฺโต โหติ ปฺรณฺจ อพฺุยาปฺาเท สฺมาทเปติ
 อตุตฺตนา ๑ สฺมฺมาทิจฺฌจฺิโก โหติ ปฺรณฺจ สฺมฺมาทิจฺฌจฺิยา สฺมาทเปติ
 อิมฺเหติ ๒ ภิกฺขเว วีสฺติยา ฌมุเมหิ สมนฺนาคโต ยถากตํ นิกฺขิตฺโต
 เอวํ สคฺเคติ ๑

[๒๐๐] ที่สําย ภิกฺขเว ฌมุเมหิ สมนฺนาคโต. ยถากตํ นิกฺขิตฺโต
 เอวํ นินฺย กตเมหิ ที่สําย อตุตฺตนา ๑ ปาณาติปาตํ โหติ
 ปฺรณฺจ ปาณาติปาเต สฺมาทเปติ ปาณาติปาเต ๑ สฺมฺณฺญฺโย โหติ

อตุตฺตนา ๑ อทินฺนทาหํ โหติ ปรณฺจ อทินฺนทาหเน สฺมาทเปติ
 อทินฺนทาหเน ๑ สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา ๑ กามสฺสุ มิจฺจจาเร
 โหติ ปรณฺจ กามสฺสุ มิจฺจจาเร สฺมาทเปติ กามสฺสุ มิจฺจจาเร
 ๑ สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา ๑ มุสฺสวาเท โหติ ปรณฺจ มุสฺสวาเท
 สฺมาทเปติ มุสฺสวาเท ๑ สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา ๑ มิสฺสฺสนวาโจ
 โหติ ปรณฺจ มิสฺสฺสนาย วาจาย สฺมาทเปติ มิสฺสฺสนาย ๑ วาจาย
 สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา ๑ ผุสฺสฺสนวาโจ โหติ ปรณฺจ ผุสฺสฺสนาย
 วาจาย สฺมาทเปติ ผุสฺสฺสนาย ๑ วาจาย สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา
 ๑ สมนฺุญฺโย โหติ ปรณฺจ สมนฺุญฺโย สฺมาทเปติ สมนฺุญฺโย
 ๑ สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา ๑ อภิสฺสนาย โหติ ปรณฺจ
 อภิสฺสนาย สฺมาทเปติ อภิสฺสนาย ๑ สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา
 ๑ พุยาปนนฺุจฺจโโต โหติ ปรณฺจ พุยาปาเท สฺมาทเปติ พุยาปาเท
 ๑ สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา ๑ มิจฺจาทิฏฺฐิจิโก โหติ ปรณฺจ
 มิจฺจาทิฏฺฐิจิยา ๑ สฺมาทเปติ มิจฺจาทิฏฺฐิจิยา ๑ สมนฺุญฺโย โหติ
 อเมหิ ๒ ภิฏฺฐเว ติสฺสาย ชมฺเมหิ สมนฺุญฺโย โหติ ยถากตํ นิกฺขิตฺตโ
 เหวํ นรเ ๑ ติสฺสาย ภิฏฺฐเว ชมฺเมหิ สมนฺุญฺโย โหติ ยถากตํ นิกฺขิตฺตโ
 เหวํ สกฺเค กตฺเมหิ ติสฺสาย อตุตฺตนา ๑ ปาณาคิปาตา ปฏฺฐิจิโรโต
 โหติ ปรณฺจ ปาณาคิปาตา เวมณฺิยา สฺมาทเปติ ปาณาคิปาตา
 เวมณฺิยา ๑ สมนฺุญฺโย โหติ อตุตฺตนา ๑ อทินฺนทาหนา ปฏฺฐิจิโรโต
 โหติ ปรณฺจ อทินฺนทาหนา เวมณฺิยา สฺมาทเปติ อทินฺนทาหนา

เวรมณฺเฑยา ฯ สมนฺุญฺโฆ โทติ อตฺตนา ฯ กามะสุ มิจฺฉาจาวรา
 ปฏฺฐิวฺริโต โทติ ปฺรณฺจ กามะสุ มิจฺฉาจาวรา เวรมณฺเฑยา สฺมาทเปติ
 กามะสุ มิจฺฉาจาวรา เวรมณฺเฑยา ฯ สมนฺุญฺโฆ โทติ อตฺตนา ฯ
 มุสาธาทา ปฏฺฐิวฺริโต โทติ ปฺรณฺจ มุสาธาทา เวรมณฺเฑยา ฯ สฺมาทเปติ
 มุสาธาทา เวรมณฺเฑยา ฯ สมนฺุญฺโฆ โทติ อตฺตนา ฯ มีสุณฺาย
 วาจาย ปฏฺฐิวฺริโต โทติ ปฺรณฺจ มีสุณฺาย วาจาย เวรมณฺเฑยา สฺมาทเปติ
 มีสุณฺาย วาจาย เวรมณฺเฑยา ฯ สมนฺุญฺโฆ โทติ อตฺตนา ฯ ฝรุสาธ
 วาจาย ปฏฺฐิวฺริโต โทติ ปฺรณฺจ ฝรุสาธ วาจาย เวรมณฺเฑยา สฺมาทเปติ
 ฝรุสาธ ฯ วาจาย เวรมณฺเฑยา สมนฺุญฺโฆ โทติ อตฺตนา ฯ สมนฺุญฺโฆ
 ปฏฺฐิวฺริโต โทติ ปฺรณฺจ สมนฺุญฺโฆ เวรมณฺเฑยา สฺมาทเปติ
 สมนฺุญฺโฆ เวรมณฺเฑยา ฯ สมนฺุญฺโฆ โทติ อตฺตนา ฯ อนภิชฺฐณฺาสุ
 โทติ ปฺรณฺจ อนภิชฺฐณฺาย สฺมาทเปติ อนภิชฺฐณฺาย ฯ สมนฺุญฺโฆ
 โทติ อตฺตนา ฯ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โทติ ปฺรณฺจ อพฺยาปาทะ
 สฺมาทเปติ อพฺยาปาทะ ฯ สมนฺุญฺโฆ โทติ อตฺตนา ฯ สมนฺุญฺโฆ
 ทฺตฺตฺยจโก โทติ ปฺรณฺจ สมนฺุญฺโฆ ทฺตฺตฺยจโก สฺมาทเปติ สมนฺุญฺโฆ
 สมนฺุญฺโฆ โทติ อิมะหิ โช ภิกฺขเว ตัสสาธ ชฺมเมหิ สมนฺุญฺโฆ
 ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเคติ ฯ

[๒๐๓] จตฺตาทัสสาธ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺุญฺโฆ ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต เอวํ นฺริเย กตเมหิ จตฺตาทัสสาธ อตฺตนา ฯ ปาณาทิปาตํ
 โทติ ปฺรณฺจ ปาณาทิปาทะ สฺมาทเปติ ปาณาทิปาทะ ฯ สมนฺุญฺโฆ

โหติ ปาณาติปาทสูตร ๑ วณฺณํ ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ อทินฺนทาหํ
 โหติ ปรนฺจ อทินฺนทาหเน สฺมาทเปติ อทินฺนทาหเน ๑ สมนฺุญฺโฆ
 โหติ อทินฺนทาหนสูตร ๑ วณฺณํ ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ กามេสุ
 มิจฺฉาจาเร โหติ ปรนฺจ กามេสุ มิจฺฉาจาเร สฺมาทเปติ กามេสุ
 มิจฺฉาจาเร ๑ สมนฺุญฺโฆ โหติ กามេสุ มิจฺฉาจารสูตร ๑ วณฺณํ
 ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ มุสาวาหํ โหติ ปรนฺจ มุสาวาหเน สฺมาทเปติ
 มุสาวาหเน ๑ สมนฺุญฺโฆ โหติ มุสาวาหสูตร ๑ วณฺณํ ภาสฺติ
 อตุตฺตนา ๑ บีสฺสุณฺวโจ โหติ ปรนฺจ บีสฺสุณฺว จาจาเย สฺมาทเปติ
 บีสฺสุณฺว ๑ จาจาเย สมนฺุญฺโฆ โหติ บีสฺสุณฺว ๑ จาจาเย วณฺณํ
 ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ ฆรฺุสฺวาโจ โหติ ปรนฺจ ฆรฺุสฺวาเย จาจาเย
 สฺมาทเปติ ฆรฺุสฺวาเย ๑ จาจาเย สมนฺุญฺโฆ โหติ ฆรฺุสฺวาเย ๑
 จาจาเย วณฺณํ ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ สมนฺุญฺโฆ โหติ ปรนฺจ
 สมนฺุญฺโฆ สฺมาทเปติ สมนฺุญฺโฆ ๑ สมนฺุญฺโฆ โหติ สมนฺุญฺโฆ-
 ปาทสูตร ๑ วณฺณํ ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ อภิขฺุณฺนํ โหติ ปรนฺจ
 อภิขฺุณฺนํ สฺมาทเปติ อภิขฺุณฺนํ ๑ สมนฺุญฺโฆ โหติ อภิขฺุณฺนํ
 ๑ วณฺณํ ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ พฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ ปรนฺจ
 พฺยาปาเน สฺมาทเปติ พฺยาปาเน ๑ สมนฺุญฺโฆ โหติ พฺยาปาหสูตร
 ๑ วณฺณํ ภาสฺติ อตุตฺตนา ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิโย โหติ ปรนฺจ มิจฺฉา-
 ทิฏฺฐิโย สฺมาทเปติ มิจฺฉาทิฏฺฐิโย ๑ สมนฺุญฺโฆ โหติ มิจฺฉา-
 ทิฏฺฐิโย ๑ วณฺณํ ภาสฺติ อิมฺหิ โช ภิกฺขเว จตฺตาศิสาเย อมฺเมหิ

ศุขตุนตปิฏเก อังคุตตรนิกายสุต
เอกาทสกนิปาโต

นโม ตสุต ภควโต อรหโต สมมาสัมพุทฺธสฺส

นิสฺสายวคฺโค ปจฺจิม

[๒๐๘] • เอวมุเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สāvคฺคิยํ วิหริต
เชตวนเณ อนนถปิณฺฑกิตฺตสฺส อารามเณ ฯ อถโช อายสฺมา อานนฺโท เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
นิสฺสํทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสินฺโน โช อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ
กิมคฺคิยานิ ฆนฺเต กุสฺสทานิ สีสฺทานิ กิमानิสฺสํสํนํติ ฯ อวิปฺปฏิสāvคฺคตฺตานิ
โช อานนฺท กุสฺสทานิ สีสฺทานิ อวิปฺปฏิสāvคฺคานิสฺสํสํนํติ ฯ อวิปฺปฏิสāv
ปน ฆนฺเต กิมคฺคิโย กิमानิสฺสํสํติ ฯ อวิปฺปฏิสāv โช อานนฺท
ปามุชฺชตฺโต ปามุชฺชานิสฺสํสํติ ฯ ปามุชฺชํ ปน ฆนฺเต กิมคฺคิยํ กิมา
นิสฺสํนํติ ฯ ปามุชฺชํ โช อานนฺท ปิตฺตคฺคํ ปิตฺตานิสฺสํสํติ ฯ ปิตฺติ ปน ฆนฺเต
กิมคฺคิยา กิमानิสฺสํสํติ ฯ ปิตฺติ โช อานนฺท ปลฺลสฺสทฺชคฺคา ปลฺลสฺสทฺชานิสฺสํสํติ ฯ
ปลฺลสฺสทฺชํ ปน ฆนฺเต กิมคฺคิยา กิमानิสฺสํสํติ ฯ ปลฺลสฺสทฺชํ โช อานนฺท
สฺขคฺคา สฺขานิสฺสํสํติ ฯ สฺขํ ปน ฆนฺเต กิมคฺคิยํ กิमानิสฺสํนํติ ฯ สฺขํ
โช อานนฺท สฺมาชคฺคํ สฺมาชานิสฺสํสํติ ฯ สฺมาชิ ปน ฆนฺเต กิมคฺคิโย
กิमानิสฺสํสํติ ฯ สฺมาชิ โช อานนฺท ยถาภฺตญานนทสฺสํนํตฺโต ยถาภฺต-

ชมเม อภิสันเทนุติ ชมมา ชมเม ปวิปฺเรนุติ อปาวา ปาวคมนาชาติ ๑

[๒๓๐] ๓ ทุตตตตต ภิกขเว ตตวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ
อวิปฺปฏิสโร อวิปฺปฏิสเร อตติ อวิปฺปฏิสรวิปฺนตต หตฺตปนิส
โหติ ปามุชฺช ปามุชฺเช อตติ ปามุชฺชวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ
ปิตติ ปิตติยา อตติ ปิตติวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ ปตฺตทฺธิ ปตฺตทฺธิยา
อตติ ปตฺตทฺธิวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ ตฺถ ตฺถ อตติ ตฺถวิปฺนตต
หตฺตปนิส โหติ ตมฺมาตฺตมาชิ ตมฺมาตฺตมาชิหิ อตติ ตมฺมาตฺตมาชิ-
วิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ ยถากฺกตฺตทตฺตตต ยถากฺกตฺตทตฺตตต
อตติ ยถากฺกตฺตทตฺตตตวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ นิพฺพิทา นิพฺพิทาย
อตติ นิพฺพิทาวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ วิราโค วิราเค อตติ
วิราควิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ วิมุตฺตติตฺตทตฺตตต เสยฺยถาปปี ภิกขเว
รูกฺโข สวขาปตฺตตวิปฺนโน ตตต ปปฺปฏิกาปปี น ปาวิปฺปรี คจฺฉติ
คโฉปปี เมคฺคปปี สโรปปี น ปาวิปฺปรี คจฺฉติ เอมเมว โช ภิกขเว
ทุตตตตต ตตวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ อวิปฺปฏิสโร . อวิปฺปฏิสเร
อตติ อวิปฺปฏิสรวิปฺนตต หตฺตปนิส โหติ ๑ เป ๑ วิมุตฺตติตฺตทตฺตตต ๑
ตตวโต ภิกขเว ตตตมฺปนตต อฺปนิตตมฺปนโน โหติ อวิปฺปฏิสโร
อวิปฺปฏิสเร ตติ อวิปฺปฏิสรวตมฺปนตต อฺปนิตตมฺปนโน โหติ ปามุชฺช
ปามุชฺเช ตติ ปามุชฺชตมฺปนตต อฺปนิตตมฺปนนา โหติ ปิตติ ปิตติยา
ตติ ปิตติตมฺปนตต อฺปนิตตมฺปนนา โหติ ปตฺตทฺธิ ปตฺตทฺธิยา ตติ
ปตฺตทฺธิตมฺปนตต อฺปนิตตมฺปนโน โหติ ตฺถ ตฺถ ตติ ตฺถตมฺปนตต

อุปนิสฺสํปฺนุโน โหติ สํมฺมาสํมาชิ สํมฺมาสํมาชิหิ สติ สํมฺมาสํมาชิ-
 สํปฺนุณฺสฺสํ อุปนิสฺสํปฺนุณฺ โหติ ยถาภูตฉาณทสฺสํนํ ยถาภูตฉาณ-
 ทสฺสํเน สติ ยถาภูตฉาณทสฺสํนํสํปฺนุณฺสฺสํ อุปนิสฺสํปฺนุณา โหติ นิพฺพิทา
 นิพฺพิทาย สติ นิพฺพิทาสํปฺนุณฺสฺสํ อุปนิสฺสํปฺนุโน โหติ วิราโค วิราเค
 สติ วิราคํสํปฺนุณฺสฺสํ อุปนิสฺสํปฺนุณฺ โหติ วิมฺมุคฺติฉาณทสฺสํนํ เสยฺยถาปํ
 ภิกฺขเว รุกฺโข สํสาปถาสฺสํปฺนุโน ทสฺสํ ปบฺปฏิกาปํ ปาวิปฺรุํ คจฺฉติ
 ทจฺฉิ เมคฺคคฺคํ สํโรปํ ปาวิปฺรุํ คจฺฉติ เอวเมว โช ภิกฺขเว สํสวโต
 สํสํปฺนุณฺสฺสํ อุปนิสฺสํปฺนุโน โหติ อวิปฺปฏิสํโร อวิปฺปฏิสํเร
 สติ อวิปฺปฏิสํรํสํปฺนุณฺสฺสํ อุปนิสฺสํปฺนุณฺ โหติ ๑เป ๑ วิมฺมุคฺติฉาณ-
 ทสฺสํนนฺติ ๑

[๒๓๓] ๔ ตตฺร โช อายสฺมา สํวิปฺคฺโคติ ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ
 อากุโส ภิกฺขโวติ ๑ อากุโสติ โช เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สํวิปฺคฺคทสฺสํ
 ปจฺจตุโสสฺสํ ๑ อายสฺมา สํวิปฺคฺโคติ เอตทโวจ ทสฺสํสํสํสํ อากุโส
 สํสวิปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิโส โหติ อวิปฺปฏิสํโร อวิปฺปฏิสํเร อสฺติ
 อวิปฺปฏิสํรวิปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิสํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช อสฺติ ปามุชฺชวิ-
 ปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิสา โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา อสฺติ ปิตฺติวิปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิสา
 โหติ ปสฺสํทฺธิ ปสฺสํทฺธิยา อสฺติ ปสฺสํทฺธิวิปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิสํ โหติ สฺสุํ
 สฺสุเช อสฺติ สฺสุวิปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิโส โหติ สํมฺมาสํมาชิ สํมฺมาสํมาชิหิ
 อสฺติ สํมฺมาสํมาชิวิปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิสํ โหติ ยถาภูตฉาณทสฺสํนํ ยถา-
 ภูตฉาณทสฺสํเน อสฺติ ยถาภูตฉาณทสฺสํนํวิปฺนุณฺสฺสํ หคฺคฺคปฺนิสา โหติ

สฺติ อวิปฺปฏิสํวโร อวิปฺปฏิสํวโร โหติ ๑เป ๑ วิมฺมุติฅาณ-
ทสฺสํนฺนํ ๑

[๒๓๒] ๕ ตตฺว โข อายสฺมา อานนฺโท ภิกฺขุ อามนฺเตสึ ๑เป ๑
ทสฺสํตสฺสํ อากุสฺสํ สํตวิปฺนฺนํ หตฺตฺตํ โหติ อวิปฺปฏิสํวโร อวิปฺ-
ปฏิสํวโร อสฺติ อวิปฺปฏิสํวโร หตฺตฺตํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช
อสฺติ ปามุชฺชวิปฺนฺนํ หตฺตฺตํ โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา อสฺติ ปิตฺติวิปฺนฺนํ
หตฺตฺตํ โหติ ปสฺสํทฺธิ ปสฺสํทฺธิยา อสฺติ ปสฺสํทฺธิวิปฺนฺนํ หตฺตฺตํ
โหติ สฺสํ สฺสํ อสฺติ สฺสํวิปฺนฺนํ อสฺติ หตฺตฺตํ โหติ สํมมํสํมาธิ
สํมมํสํมาธิ อสฺติ สํมมํสํมาธิวิปฺนฺนํ หตฺตฺตํ โหติ ยถาภู-
ตฺตํ ยถาภูตฺตํ อสฺติ ยถาภูตฺตํ อสฺติ ยถาภูตฺตํ อวิปฺนฺนํ
หตฺตฺตํ โหติ นิพฺพิทา นิพฺพิทาย อสฺติ นิพฺพิทวิปฺนฺนํ หตฺตฺตํ
โหติ วิราโค วิราเค อสฺติ วิราควิปฺนฺนํ หตฺตฺตํ โหติ วิมฺมุติ-
ฅาณทสฺสํ สํยถา อากุสฺสํ รุกฺโข สํวโร อวิปฺนฺนํ ทสฺสํ
ปฺปปฏิทํ น ปาริปุริ คจฺจติ คจฺจํ เณคฺคํ สํวโร น ปาริปุริ
คจฺจติ เณคฺคํ โข อากุสฺสํ ทสฺสํตสฺสํ สํตวิปฺนฺนํ หตฺตฺตํ
โหติ อวิปฺปฏิสํวโร อวิปฺปฏิสํวโร อสฺติ อวิปฺปฏิสํวโร หตฺตฺตํ
โหติ ๑เป ๑ วิมฺมุติฅาณทสฺสํ ๑ สํตวิปฺนฺนํ อากุสฺสํ สํตวิปฺนฺนํ
อวิปฺนฺนํ โหติ อวิปฺปฏิสํวโร อวิปฺปฏิสํวโร สฺติ อวิปฺปฏิสํว-
โร อวิปฺนฺนํ อวิปฺนฺนํ โหติ ปามุชฺชํ ปามุชฺเช สฺติ ปามุชฺช-
วิปฺนฺนํ อวิปฺนฺนํ โหติ ปิตฺติ ปิตฺติยา สฺติ ปิตฺติวิปฺนฺนํ

อุปนิตฺตมฺปนฺนา โหติ ปตฺตฺทฺธิ ปตฺตฺทฺธิยา สติ ปตฺตฺทฺธิสฺมฺปนฺนุตฺต
อุปนิตฺตมฺปนฺนํ โหติ สฺขํ สฺเช สติ สฺขสฺมฺปนฺนุตฺต อุปนิตฺตมฺปนฺโน
โหติ สฺมฺมาตฺมาธิ สฺมฺมาตฺมาธิมฺหิ สติ สฺมฺมาตฺมาธิสฺมฺปนฺนุตฺต อุปนิตฺ-
ตฺมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฺตวาทสฺสํ ยถาภูตฺตวาทสฺสเน สติ ยถาภูต-
วาทสฺสํสฺมฺปนฺนุตฺต อุปนิตฺตมฺปนฺนา โหติ นิพฺพิทา นิพฺพิทาย
สติ นิพฺพิทาสฺมฺปนฺนุตฺต อุปนิตฺตมฺปนฺโน โหติ วิราโค วิราเค สติ
วิราคสฺมฺปนฺนุตฺต อุปนิตฺตมฺปนฺนํ โหติ วิมฺุตฺติวาทสฺสํ เสยฺยถาปํ
รฺกฺโข สํชาปถาสฺมฺปนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกามํ ปาริปรุํ คจฺฉติ คฺโวจํ
เผคฺคํ สํวโร ปาริปรุํ คจฺฉติ เขวเมว โช อาวุโส สฺสวโต
สฺสํสฺมฺปนฺนุตฺต อุปนิตฺตมฺปนฺโน โหติ อวิปฺปฏิสํวโร อวิปฺปฏิสํวเร
สติ อวิปฺปฏิสํวรสฺมฺปนฺนุตฺต อุปนิตฺตมฺปนฺนํ โหติ ๑เป๑ วิมฺุตฺติวาท-
สฺสํสฺมฺปนฺนํ ๑

[๒๓๓] ๖ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺโกสฺสภปริภาสฺสโก อริยฺอุปาทํ
สฺพฺรหฺมจฺจเรณํ อฏฺฐานเมอํ อนวกาโส ยํ โส เขกาทสฺนํ พุยฺสฺนํ
อณฺณตฺรํ พุยฺสํ น นิกฺขเณยฺย กตเมสํ เขกาทสฺนํ อนนฺธิคตํ
นาริกฺจฺฉติ อธิคตา ปรีหายติ สฺทฺธมฺมุตฺตํ น โวทายนฺติ สฺทฺธมฺเม-
สฺสุ वा อธิมานิโก โหติ อนนฺทโร वा พฺรหฺมจฺจเรณํ จรติ อณฺณตฺรํ
วา สํกฺกิตฺตํ อปฺตํ อปฺชฺชติ สิกฺขํ वा ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ
คาพฺหํ वा โรคาตฺตํ สฺสํ อุมฺมาทํ वा ปาปฺณาติ จิตฺตฺกฺเขปํ
สฺมฺมุพฺโห กาทํ กโรติ กายุตฺต เกทา ปรมฺมรณา อปายํ ทฺทุกฺคํ

วินิปาตํ นирियं อุปปชฺชติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฏฺโถสฺสภริภาสโก
อริยุปวาที สพรหมจารีเน อฏฺฐานเมตํ ชนวกาโส ยํ โส อิมสํ
เอกาทสนฺนํ พุยสนฺนํ อญฺจคฺวํ พุยสนํ น นิคฺขุญฺเยยฺยาติ ฯ

[๒๑๕] ๗ อถโช อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺ
โช อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ สฺยา นฺ โช ภาเน
ภิกฺขุโน ตถารุโป สฺมาริปฏฺฐิตาภิ ยถา เหว ปจฺวิยํ ปจฺวีตฺตญฺเ
อสุตฺตํ น อปสฺมิมิ อปาปสฺตญฺเ อสุตฺตํ น เตชฺสมิ เตชฺสญฺเ
อสุตฺตํ น วายสฺมิมิ วาโยสฺตญฺเ อสุตฺตํ น อากาสาณญฺจายตเน
อากาสาณญฺจายตนฺสญฺเ อสุตฺตํ น วิญฺญาณญฺจายตเน วิญฺญา
ณญฺจายตนฺสญฺเ อสุตฺตํ น อากิณฺจญฺจายตเน อากิณฺจญฺจายต
นฺสญฺเ อสุตฺตํ น เหวตฺตญฺจายตเน เหวตฺตญฺจายต
นญฺจายตนฺสญฺเ อสุตฺตํ น อิชฺโถเก อิชฺโถสฺตญฺเ อสุตฺตํ น ปโรถเก
ปโรถสฺตญฺเ อสุตฺตํ ยมิทํ ทิฏฺฐํ สฺตํ มุตํ วิญฺจาทํ ปคฺคํ ปริเยสฺสํ
อนุวิจฺจิตํ มนสา ตตฺตวํ น สฺตญฺเ อสุตฺตํ สฺตญฺเ ฯ ปน
อสุตฺตํ ฯ สฺยา อานนฺท ภิกฺขุโน ตถารุโป สฺมาริปฏฺฐิตาภิ ยถา
เหว ปจฺวิยํ ปจฺวีตฺตญฺเ อสุตฺตํ น อปสฺมิมิ อปาปสฺตญฺเ อสุตฺตํ
น เตชฺสมิ เตชฺสญฺเ อสุตฺตํ น วายสฺมิมิ วาโยสฺตญฺเ อสุตฺตํ น อากาสา
ณญฺจายตเน อากาสาณญฺจายตนฺสญฺเ อสุตฺตํ น วิญฺญาณญฺจายตเน
วิญฺญาณญฺจายตนฺสญฺเ อสุตฺตํ น อากิณฺจญฺจายตเน อากิณฺจญฺจายต

ฌณญายคนสณณิ อสฺส น อากิณฺจณฺณายคเน อากิณฺจณฺณายคน-
 สณณิ อสฺส น เวนสณฺณานาถณฺณายคเน เวนสณฺณานาถณฺณาย-
 คนสณณิ อสฺส น อิชโถเก อิชโถกสณณิ อสฺส น ปรโถเก
 ปรโถกสณณิ อสฺส ยมิทํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ วิญฺญาตํ ปคฺคํ ปริเยสิตํ
 อนุวิจิริทํ มนสา ตตฺตฺวามิ น สณณิ อสฺส สณณิ ๑ ปน
 อสฺสํสํ ๑ อถโฆ อายสฺมา อานนฺโท ภคฺวโต ภาสิตํ อภินเนทิตฺวา
 อนุโมทิตฺวา อฏฺฐจายาสฺนา ภคฺวณฺทํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา
 เยนายสฺมา สํวริปฺคฺคฺโต เทนุปลสฺงกมิ อฺปสฺงกมิทฺวา อายสฺมตฺตา
 สํวริปฺคฺคฺเตน สทฺธิ สโมทมิ สโมทนฺนํยํ กถํ สํวณฺณํยํ วิตีสํวเรทฺวา
 เอกมนฺทํ นิสฺสํทมิ เอกมนฺทํ นิสฺสํทมิ โฆ อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมนฺทํ
 สํวริปฺคฺคํ เอกทโวจ สฺยา นฺ โฆ อวฺสุสํ สํวริปฺคฺคํ ภิกฺขุโน ตถารุโป
 สํวริปฺคฺคฺตํ โยถา เวน ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณณิ อสฺส ๑เป๑ ยมิทํ
 ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ วิญฺญาตํ ปคฺคํ ปริเยสิตํ อนุวิจิริทํ มนสา ตตฺตฺวามิ
 น สณณิ อสฺส สณณิ ๑ ปน อสฺสํสํ ๑ สฺยา อวฺสุสํ อานนฺท
 ภิกฺขุโน ตถารุโป สํวริปฺคฺคฺตํ โยถา เวน ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณณิ
 อสฺส ๑เป๑ ยมิทํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ วิญฺญาตํ ปคฺคํ ปริเยสิตํ อนุวิจิริทํ
 มนสา ตตฺตฺวามิ น สณณิ อสฺส สณณิ ๑ ปน อสฺสํสํ ๑
 โยถากถํ ปนาวฺสุสํ สํวริปฺคฺคํ สฺยา ภิกฺขุโน ตถารุโป สํวริปฺคฺคฺตํ
 โยถา เวน ปจฺวิยํ ปจฺวิสฺสณณิ อสฺส ๑เป๑ ยมิทํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ
 วิญฺญาตํ ปคฺคํ ปริเยสิตํ อนุวิจิริทํ มนสา ตตฺตฺวามิ น สณณิ

น ฆานํ มนสิกเรยฺย น คนฺธํ มนสิกเรยฺย น ชิวฺหํ มนสิกเรยฺย
 น วรรํ มนสิกเรยฺย น กายํ มนสิกเรยฺย น โผฏฺฐพฺพํ มนสิกเรยฺย
 น ปจฺฉวี มนสิกเรยฺย น อาปี มนสิกเรยฺย น เคฐํ มนสิกเรยฺย
 น วายํ มนสิกเรยฺย น อากาสานณฺจายตนํ มนสิกเรยฺย น วิณฺญา-
 ณณฺจายตนํ มนสิกเรยฺย น อากิณฺจณฺจายตนํ มนสิกเรยฺย
 น เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺจายตนํ มนสิกเรยฺย น อิจฺฉโลกํ มนสิกเรยฺย
 น ปโรโลกํ มนสิกเรยฺย ยมิตํ ทิฏฺฐิจฺฉํ สุตฺตํ มุคฺตํ วิณฺญาตํ ปคฺคตํ
 ปริเยสิตํ อนุวิจิริตํ มนสา คมฺภูมึ น มนสิกเรยฺย มนสิ ๑ ปน
 กเรยฺยชาติ ๑ สียา ขานนฺท ภิภูชฺชโน ตถารูโป สฺมาริปปฺปฏิตาโก ยถา น
 จกฺขุํ มนสิกเรยฺย น รูปี มนสิกเรยฺย น สฺสํ มนสิกเรยฺย น
 สฺสทฺทํ มนสิกเรยฺย น ฆานํ มนสิกเรยฺย น คนฺธํ มนสิกเรยฺย
 น ชิวฺหํ มนสิกเรยฺย น วรรํ มนสิกเรยฺย น กายํ มนสิกเรยฺย
 น โผฏฺฐพฺพํ มนสิกเรยฺย น ปจฺฉวี มนสิกเรยฺย น อาปี มนสิ-
 กเรยฺย น เคฐํ มนสิกเรยฺย น วายํ มนสิกเรยฺย น อากาสา-
 นณฺจายตนํ มนสิกเรยฺย น วิณฺญาณณฺจายตนํ มนสิกเรยฺย น
 อากิณฺจณฺจายตนํ มนสิกเรยฺย น เนวสฺสณฺณานาสฺสณฺจายตนํ มนสิก-
 เรยฺย น อิจฺฉโลกํ มนสิกเรยฺย น ปโรโลกํ มนสิกเรยฺย ยมิตํ
 ทิฏฺฐิจฺฉํ สุตฺตํ มุคฺตํ วิณฺญาตํ ปคฺคตํ ปริเยสิตํ อนุวิจิริตํ มนสา คมฺภูมึ
 น มนสิกเรยฺย มนสิ ๑ ปน กเรยฺยชาติ ๑ ยถากถํ ปน ภาณฺเต
 สียา ภิภูชฺชโน ตถารูโป สฺมาริปปฺปฏิตาโก ยถา น จกฺขุํ มนสิกเรยฺย น

หิ สฺนุชฺช โทณฺนิยา พนฺโห ยวตฺตํ ยวตฺตํนฺติ ฉายติ ตํ กิสุตฺต
 เหตุ น หิ สฺนุชฺช อตฺตชฺชพฺกุคฺคตฺตํ โทณฺนิยา พนฺโหตฺตํ เหวํ โหติ กิ
 นฺ โห มํ อชฺช อตฺตํทมฺมตฺตารถิ การณํ กาวเรตฺตํ กิมสฺตํทํ ปฏิก
 โรมํติ โส โทณฺนิยา พนฺโห ยวตฺตํ ยวตฺตํนฺติ ฉายติ เหวเมว
 โห สฺนุชฺช อชฺชกฺโข บฺริตฺตชฺชพฺกุคฺค อวณฺณคโคตฺมึ รุกฺขมฺลคโคตฺมึ
 สฺตฺตฺตวคคโคตฺมึ กามวคคปฺริยฺยจฺจิตฺเตน เจตฺตํ วิหริติ กามวคคปฺเรเตน
 อฺปฺปนฺนํตฺตํ จ กามวคคตฺตํ นิตฺตํรณํ ยถากฺกํ นปฺปชานาติ โส
 กามวคคํ เหว อนนฺตรํ กิริตฺวา ฉายติ ปชฺฉฉายติ นิชฺฉฉายติ อวชฺฉฉาย
 ติ พฺยาปาทปฺริยฺยจฺจิตฺเตน เจตฺตํ วิหริติ ... ถันมิตฺทชฺชปฺริยฺยจฺจิตฺเตน
 เจตฺตํ วิหริติ ... อฺทฺทชฺชกฺกชฺชกฺกชฺชปฺริยฺยจฺจิตฺเตน เจตฺตํ วิหริติ ... วิจ
 กิจฺจฉายปฺริยฺยจฺจิตฺเตน เจตฺตํ วิหริติ วิจิกิจฺจฉายปฺเรเตน อฺปฺปนฺนํทํ จ
 วิจิกิจฺจฉาย นิตฺตํรณํ ยถากฺกํ นปฺปชานาติ โส วิจิกิจฺจฉาย อนนฺตรํ
 กิริตฺวา ฉายติ ปชฺฉฉายติ นิชฺฉฉายติ อวชฺฉฉายติ โส ปจฺจิมํ
 นิตฺตํทํ ฉายติ อปฺปมํ นิตฺตํทํ ฉายติ เตชมํ นิตฺตํทํ
 ฉายติ วายมํ นิตฺตํทํ ฉายติ อากาสานญฺจายตนมํ นิตฺตํทํ
 ฉายติ วิญฺญาณญฺจายตนมํ นิตฺตํทํ ฉายติ อากิญฺจญฺจายต
 นมํ นิตฺตํทํ ฉายติ เหวตฺตญฺจายตนมํ นิตฺตํทํ ฉายติ ฉายติ
 อิตฺโตกมํ นิตฺตํทํ ฉายติ ปฺรโตกมํ นิตฺตํทํ ฉายติ ยมิตํ
 ทิฏฺฐํ สฺตํ มุคํ วิญฺญาตํ ปคฺคํ ปฺริยเสตํ อนฺนวิจฺจิตํ มนสา ตมํ
 นิตฺตํทํ ฉายติ เหวํ โห สฺนุชฺช บฺริตฺตชฺชพฺกุคคฉายติ โหติ ฯ กถญฺจ

สฺนุช อชานันยฉายิตํ โหติ ภโหฺร หิ สฺนุช อสฺสํสาชานันโย โทณียา
 พนฺโช น ยวสฺสํ ยวสฺสํสฺนุติ ฉายติ กํ กิสฺสํ เหตุ ภทฺรสุตฺต
 หิ สฺนุช อสฺสํสาชานันยสุตฺต โทณียา พนฺรสุตฺต เอวํ โหติ กิํ นุ โช
 อชฺช มํ อสฺสํทมฺมสํวาทิ การณํ กาเรสฺสติ กิมสฺสํสาหํ ปฏิกโรมีติ
 โส โทณียา พนฺโช น ยวสฺสํ ยวสฺสํสฺนุติ ฉายติ ภโหฺร หิ
 สฺนุช อสฺสํสาชานันโย ยถา ชินํ ยถาพนฺหํ ยถา ชานิ ยถา กถํ เอวํ
 ปโตทสุตฺต อชฺโฉหฺรณํ สมนุสฺสติ เอวเมว โช สฺนุช ภโหฺร
 ปริสํสาชานันโย อวณฺณคโคตี รุกฺขมฺุตคโคตี สฺลฺณวาคารคโคตี น กาม-
 วาคปริยฺยจฺเจเตน เจตสํ วิหฺรติ กามวาคปเวเตน อฺุปฺปนฺนสฺสํ จ
 กามวาคสฺสํ นิสฺสํรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ น พฺยาปาทปริยฺยจฺเจเตน
 เจตสํ วิหฺรติ ... น ถันมิทฺชปริยฺยจฺเจเตน เจตสํ วิหฺรติ ... น อฺุทฺทจฺจ-
 กุกฺกจฺจปริยฺยจฺเจเตน เจตสํ วิหฺรติ ... น วิจฺจิกิจฺญาปริยฺยจฺเจเตน เจตสํ
 วิหฺรติ น วิจฺจิกิจฺญาปเวเตน อฺุปฺปนฺนนาย จ วิจฺจิกิจฺญา นิสฺสํรณํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ โส เนว ปจฺจวี นิสฺสํสาย ฉายติ น อาปี
 นิสฺสํสาย ฉายติ น เตชํ นิสฺสํสาย ฉายติ น วายํ นิสฺสํสาย
 ฉายติ น อากาสานญฺจายตนํ นิสฺสํสาย ฉายติ น วิญฺญาณญฺจาย-
 ตนํ นิสฺสํสาย ฉายติ น อากิณฺณญฺจายตนํ นิสฺสํสาย ฉายติ
 น เนวสฺลฺณวณานสฺลฺณวายตนํ นิสฺสํสาย ฉายติ น อิชฺโถกํ นิสฺสํสาย ฉายติ
 น ปฺรโตกํ นิสฺสํสาย ฉายติ ยมิตํ ทิฏฺฐจํ สฺสํ มุตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ
 ปริเยสฺสิตํ อณุวิจฺจิตํ มนสํ ตมฺปิ นิสฺสํสาย น ฉายติ ฉายติ จปน

เอวํฌายินฺจปน สฺนุช ภาทวํ ปุริสํชานํยํ สฺชินฺหา เทวา สฺพหฺมกกา
สฺปชฌาปตฺติกา อารกาว นมสฺสํสฺนุติ

นโม เต ปุริสํชฌนฺนํ นโม เต ปุริสฺสํคฺคตม
ยสฺสํสฺสํ เตนาภิชานาม ยมฺมํ นิสฺสํยํ ฌายตฺตํ^๑ ๑

เอวํ วุคฺคเต อายสฺมา สฺนุช ภาควนฺตํ เอตทโวจ กถํ ฌายํ
ปน ภาเนเต ภาทวํ ปุริสํชานํโย ฌายติ โส เณว ปจฺจวํ นิสฺสํย
ฌายติ น อายํ นิสฺสํย ฌายติ น เตชํ นิสฺสํย ฌายติ
น วายํ นิสฺสํย ฌายติ น อากาสํนญฺจายตํ นิสฺสํย ฌายติ
น อภิกฺคณฺณญฺจายตํ นิสฺสํย ฌายติ น เณวสฺสญฺจายตํ นิสฺสํย ฌายติ
นิสฺสํย ฌายติ น อชฺชโตกํ นิสฺสํย ฌายติ น ปโรโลกํ นิสฺสํย
ฌายติ ยมฺมํทํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคฺคํ วิญฺญาตํ ปคฺคตํ ปริเยสฺสํ อญฺุจวิริตํ
มนสํ ตมฺมํ นิสฺสํย น ฌายติ ฌายติ จปน กถํ ฌายินฺจปน
ภาเนเต ภาทวํ ปุริสํชานํยํ สฺชินฺหา เทวา สฺพหฺมกกา สฺปชฌาปตฺติกา
อารกาว นมสฺสํสฺนุติ

นโม เต ปุริสํชฌนฺนํ นโม เต ปุริสฺสํคฺคตม
ยสฺสํสฺสํ เตนาภิชานาม ยมฺมํ นิสฺสํยํ ฌายตฺตํ^๑ ๑

อิช สฺนุช ภาทวสฺสํ ปุริสํชานํยสฺสํ ปจฺจวียา ปจฺจวีสฺสญฺจญา วิญฺญา
โหติ อายสฺมํ อายสฺสญฺจญา วิญฺญา โหติ เตชสฺมํ เตชสฺสญฺจญา
วิญฺญา โหติ วายสฺมํ วายสฺสญฺจญา วิญฺญา โหติ อากาสํนญฺจายตเน

๑ บ. พ. ฌายตฺตํ ๑

ภทฺนเคตฺติ เต ภิกฺขุ ภคฺวโต ปจฺจตฺถิสฺสํ ๑ ภคฺวา เขตฺทโวจ ตฺหิ
 ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อจฺจนฺตนิฏฺฐโง โหติ อจฺจนฺตโย-
 กกฺกเขมฺมิ อจฺจนฺตพฺรหฺมจาร์ อจฺจนฺตปรีโยสํโน เสฏฺฐโง เทวมนุสฺสํ
 กตฺเมหิ ตฺหิ อเสกฺเขน สํสฺกฺขนฺเขน อเสกฺเขน สฺมาจิกฺขนฺเขน
 อเสกฺเขน ปญฺญาจฺจนฺเขน อิมฺเห โช ภิกฺขเว ตฺหิ ชฺมเมหิ
 สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อจฺจนฺตนิฏฺฐโง โหติ อจฺจนฺตโยคกฺกเขมฺมิ อจฺจนฺต-
 พฺรหฺมจาร์ อจฺจนฺตปรีโยสํโน เสฏฺฐโง เทวมนุสฺสํ ๑

อปเรหิภี ภิกฺขเว ตฺหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อจฺจนฺตนิฏฺฐโง
 โหติ อจฺจนฺตโยคกฺกเขมฺมิ อจฺจนฺตพฺรหฺมจาร์ อจฺจนฺตปรีโยสํโน เสฏฺฐโง
 เทวมนุสฺสํ กตฺเมหิ ตฺหิ อิทฺธิปาฏิหาริเยน อาเทสํนาปาฏิหาริเยน
 อนุสํสํนํปาฏิหาริเยน อิมฺเห โช ภิกฺขเว ตฺหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต
 ภิกฺขุ อจฺจนฺตนิฏฺฐโง โหติ อจฺจนฺตโยคกฺกเขมฺมิ อจฺจนฺตพฺรหฺมจาร์ อจฺจนฺต-
 ปรีโยสํโน เสฏฺฐโง เทวมนุสฺสํ ๑

อปเรหิภี ภิกฺขเว ตฺหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อจฺจนฺตนิฏฺฐโง
 โหติ อจฺจนฺตโยคกฺกเขมฺมิ อจฺจนฺตพฺรหฺมจาร์ อจฺจนฺตปรีโยสํโน เสฏฺฐโง
 เทวมนุสฺสํ กตฺเมหิ ตฺหิ สฺมฺมาทิฏฺฐิยา สฺมฺมาญาเณน สฺมฺมา-
 วิมฺุตฺติยา อิมฺเห โช ภิกฺขเว ตฺหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
 อจฺจนฺตนิฏฺฐโง โหติ อจฺจนฺตโยคกฺกเขมฺมิ อจฺจนฺตพฺรหฺมจาร์ อจฺจนฺตปรี-
 โยสํโน เสฏฺฐโง เทวมนุสฺสํ ๑

อัยมฺ อัจฉริยํ มหานาม อริยสํวโก วิสํมคตาย ปชาย สํมปฺตฺโต
วิหริติ สํพฺยาปชฺฌนํ ปชาย อพฺยาปชฺฌนํ วิหริติ ชมฺมโลคฺตสฺมาปฺนุโน
ชมนฺนาสุตฺตํ ภาเวติ ฯ

ปฺนุ อปฺริ คฺวํ มหานาม สํฆํ อญฺสุตฺตเรชฺยาถิ สํปฺฏิปฺนุโน
ภคฺวโต สํวถสํโฆ อชฺชปฺฏิปฺนุโน ภคฺวโต สํวถสํโฆ ฌายปฺฏิปฺนุโน
ภคฺวโต สํวถสํโฆ สํฆํจิปฺฏิปฺนุโน ภคฺวโต สํวถสํโฆ ยทฺธิ จตฺตาริ
ปฺริสฺยคานิ อชฺชํ ปฺริสฺยคฺคตา เขตฺ ภคฺวโต สํวถสํโฆ อาหุเนชฺชโย
ปาหุเนชฺชโย ทชฺชเณชฺชโย อชฺชชฺชิตฺถนํโย อญฺคฺคตํ ปุณฺณกฺคตํ โถกสํสํติ
ยสฺมํ มหานาม สํฆเย อริยสํวโก สํฆํ อญฺสุตฺตริ เนวสุตฺ
ตสฺมํ สํฆเย ภาคปฺริชฺชจฺจํ จิตฺตํ โหติ น โทสฺปฺริชฺชจฺจํ จิตฺตํ
โหติ น โมหปฺริชฺชจฺจํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคฺคตเมวสุตฺตํ ตสฺมํ สํฆเย
จิตฺตํ โหติ สํฆํ อารพฺภ อชฺชคฺคตจิตฺโต โช ปน มหานาม อริยสํวโก
ตภาติ อคฺคตเวทํ ตภาติ ชมนฺนเวทํ ตภาติ ชมนฺนปฺสฺนุหิตํ ปาณชฺชํ
ปมฺภิตฺตสฺสํ ปิตฺติ ชายติ ปิตฺติมนฺนสฺสํ กายิ ปสฺสํมฺภติ ปสฺสํทชฺชกโย
สฺสํ เวทียติ สฺสํโน จิตฺตํ สํฆายติ อัยมฺ อัจฉริยํ มหานาม
อริยสํวโก วิสํมคตาย ปชาย สํมปฺตฺโต วิหริติ สํพฺยาปชฺฌนํ
ปชาย อพฺยาปชฺฌนํ วิหริติ ชมฺมโลคฺตสฺมาปฺนุโน สมนฺนาสุตฺตํ ภาเวติ ฯ

ปฺนุ อปฺริ คฺวํ มหานาม อคฺคตโน สํถานิ อญฺสุตฺตเรชฺยาถิ อชฺชชฺชานิ
อจฺฉริยชฺชานิ อสฺสชานิ อกมฺมาสํชานิ ภูชฺชิสฺสํชานิ วิชฺชชฺชานิ อปฺรชฺชชานิ
สํฆายิตฺตชานินํติ ยสฺมํ มหานาม สํฆเย อริยสํวโก สํฆํ อญฺสุตฺตริ

เนวสุตต์ ตสุ่มิ สมนเย วากปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสฺปริยญฺจิตํ
จิตฺตํ โหติ น โมหปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชุกตเมวสุตต์ ตสุ่มิ
สมนเย จิตฺตํ โหติ สัตถํ อารพุก อชฺชุกตจิตฺโต โช ปน มหानาม
อริยสํวโก ทภาติ อตฺตเวทํ ทภาติ ทมฺมเวทํ ทภาติ ทมฺมุปลฺลนฺหิตํ
ปามุชฺชํ ปมฺพุทฺตสุตฺตํ ปีตติ ชายติ ปีตติมนฺตฺตํ กาโย ปลฺลสฺสํมภาติ
ปลฺลสฺสํทชกาโย สฺจํ เวทียติ สฺจฺฉิโน จิตฺตํ สํมาชียติ อโย อชฺชจฺจติ มหानาม
อริยสํวโก วิสํมคตาย ปชาย สํมปฺปตฺโต วิหริติ สํพฺยาปชฺฌนํ
ปชาย อพฺยาปชฺฌนํ วิหริติ ทมฺมโลคตสํมาปฺนฺโน สํตฺตานุสฺสํตํ ทาเวตี ฯ

 ปฺน จปฺริ ตฺวา มหानาม อตฺตโน จาคํ อนุสฺสํเรยฺยาถิ ทาภา
วต เม สฺสทฺทํ วต เม โยหํ มจฺเจวเมตฺตปริยญฺจิตฺตํ ปชาย วิคค-
มทมจฺเจวเน เจตสา อคารํ อชฺชฌนาวสํมิ มุคฺตจฺจาค ปชตฺตปาณํ โวธสฺสํคฺค-
วโร ยาจโยโค ทานสํวิภาครโหติ ยสุ่มิ มหานาม สมนเย อริยสํวโก
จาคํ อนุสฺสํรติ เนวสุตต์ ตสุ่มิ สมนเย วากปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น
โทสฺปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชุกตเมวสุตต์
ตสุ่มิ สมนเย จิตฺตํ โหติ จาคํ อารพุก อชฺชุกตจิตฺโต โช ปน มหानาม
อริยสํวโก ทภาติ อตฺตเวทํ ทภาติ ทมฺมเวทํ ทภาติ ทมฺมุปลฺลนฺหิตํ
ปามุชฺชํ ปมฺพุทฺตสุตฺตํ ปีตติ ชายติ ปีตติมนฺตฺตํ กาโย ปลฺลสฺสํมภาติ
ปลฺลสฺสํทชกาโย สฺจํ เวทียติ สฺจฺฉิโน จิตฺตํ สํมาชียติ อโย อชฺชจฺจติ
มหานาม อริยสํวโก วิสํมคตาย ปชาย สํมปฺปตฺโต วิหริติ สํพฺยา-
ปชฺฌนํ ปชาย อพฺยาปชฺฌนํ วิหริติ ทมฺมโลคตสํมาปฺนฺโน จาคานุสฺสํตํ

ภาเวติ ๑

ปุณ จปรํ ตวํ มหานาม เทวดา อนุสฺสเรยยาสิ สฺนฺติ เทวา
 จาคุมุฆหาราชิกา สฺนฺติ เทวา ตาวตฺถิสา สฺนฺติ เทวา ยามา สฺนฺติ
 เทวา ตุสฺสีตา สฺนฺติ เทวา นิมฺมานรติโน สฺนฺติ เทวา พุรุมฺภายิกา
 สฺนฺติ เทวา ตทฺตฺตฺริ ยถารูปาย สฺทฺธาย สฺมฺนฺนาคตา ตา เทวดา
 อีโต จุตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา มยฺหฺมฺมึ ตถารูปา สฺทฺธา สฺวิชฺชติ
 ยถารูเปน สฺเตน สฺมฺนฺนาคตา ตา เทวดา อีโต จุตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา
 มยฺหฺมฺมึ ตถารูปี สฺถํ สฺวิชฺชติ ยถารูเปน สฺเตน สฺมฺนฺนาคตา
 ตา เทวดา อีโต จุตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา มยฺหฺมฺมึ ตถารูปี สฺถํ
 สฺวิชฺชติ ยถารูเปน จาเคน สฺมฺนฺนาคตา ตา เทวดา อีโต จุตา
 ตตฺถ อุปฺปนฺนา มยฺหฺมฺมึ ตถารูโป จาโค สฺวิชฺชติ ยถารูปาย
 ปณฺณาย สฺมฺนฺนาคตา ตา เทวดา อีโต จุตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา
 มยฺหฺมฺมึ ตถารูปา ปณฺณา สฺวิชฺชตฺติ ยสฺมึ มหานาม สฺมเย อริย-
 สํวโก อตฺตโน จ ตาสฺมฺจ เทวดานํ สฺทฺธมฺจ สฺถํจ จาคมฺจ
 ปณฺณมฺจ อนุสฺสฺรติ เวนสฺสํ ตสฺมึ สฺมเย รากปรียุจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ
 น โทสฺปรียุจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปรียุจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺ-
 กตเมวสฺสํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ เทวดา อารพฺภ-อชฺสกตจิตฺโต
 โช ปน มหานาม อริยสํวโก สมฺมตติ อตฺถเวทํ สมฺมตติ สมฺมเวทํ
 สมฺมตติ สมฺมปฺสณฺหิตํ ปามุชฺชํ ปมฺพิตฺตสฺสํ ปีติ ชายติ ปีติมนสฺสํ
 กายो ปสฺสํมฺภตติ ปสฺสํทฺธกฺกโย สฺถํ เวทียติ สฺถินิ จิตฺตํ สฺมาทียติ

โหติ โน อสฺมาหิโต ปณฺณวา อวราชโก โหติ โน ทุปรปณฺโณ
 อิมิสฺสุ ไซฺ ทฺวํ มหานาม ปณฺจสฺสุ รมฺเมสฺสุ ปติฏฺฐาย ฌ รมฺเม อุตฺตริ
 ภาเวยฺยาสี อิชฺ ทฺวํ มหานาม ตถาคคํ อนุสฺสเรยฺยาสี อิติมี โส
 ภควา ๑ เป ๑ สฺตถา เทวมนุสฺสํ นํ พุทฺโธ ภควาติ ยสฺมึ มหานาม
 สฺมเย อริยสํวโก ตถาคคํ อนุสฺสริเนวสฺสํ ตสฺมึ สฺมเย วาค-
 ปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสฺปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมห-
 ปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺศคตเมวสฺสํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ
 ตถาคคํ อวพุทฺธ อชฺศคตจิตฺโต ไซฺ ปน มหานาม อริยสํวโก ตถาติ
 อตฺถเวทํ ตถาติ รมฺมเวทํ ตถาติ รมฺมุปลสฺสเวทํ ปามุชฺชํ ปมุทิต-
 สฺสํ ปิตฺติ ชาติติ ปิตฺติมนสฺสํ กายो ปลสฺสมภทฺติ ปลสฺสทฺทกาโย สฺขํ
 เวทียติ สฺขโน จิตฺตํ สฺมาธิยติ อิมํ ไซฺ ทฺวํ มหานาม พุทฺธา-
 นุสฺสํคิ คจฺจนฺโตมี ภาเวยฺยาสี จิโตมี ภาเวยฺยาสี นิสฺสินฺโนมี
 ภาเวยฺยาสี สฺยาโนมี ภาเวยฺยาสี กมฺมนฺตํ อธิฏฺฐหนฺโตมี ภาเวยฺยาสี
 ปตฺตสฺมพารสฺสนํ อชฺฌวสฺสนฺโตมี ภาเวยฺยาสี ๑ ปฺน จปรํ ทฺวํ มหา-
 นาม รมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาสี ... สฺมํ อนุสฺสเรยฺยาสี ... อตฺตโน สฺถานิ
 อนุสฺสเรยฺยาสี ... อตฺตโน จากํ อนุสฺสเรยฺยาสี ... เทวตา อนุสฺสเรยฺยาสี
 สฺนฺติ เทวา จากุมฺมหาราชา สฺนฺติ เทวา ... ตทฺตฺตริ ยถารูปราย
 สฺทราชา สฺมนฺนาคตา ตา เทวตา อิทอ จุตา ตตฺถ อฺปฺปนา
 มยฺหุมฺมี ตถารูปราย สฺทราชา สฺวิชฺชติ ยถารูปราย สฺถเณ ... สฺถเณ ...
 จาเคน ... ปณฺณาย สฺมนฺนาคตา ตา เทวตา อิทอ จุตา ตตฺถ

อธิฏฐาย ภควนุคฺฉงฺ จจฺฉนฺติ กาลเณน กาทํ ทสฺสํนาย ๑ เตน โข
 ปน สฺมเยน สฺมพฺพหุตา ภิกฺขุ ภควโต จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐจิต-
 จีวโร ภควา เตมาสฺสจฺเจเนน จาริกํ ปกฺกมิตฺสฺสํคํติ ๑ อสฺสํสํสํ โข นนฺทโย
 สํโก สฺมพฺพหุตา กิร ภิกฺขุ ภควโต จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐจิต-
 จีวโร ภควา เตมาสฺสจฺเจเนน จาริกํ ปกฺกมิตฺสฺสํคํติ อถ โข นนฺทโย
 สํโก येเนน ภควา เตนุปลสงฺกมิ อฺปลสงฺกमितฺวา ภควนุคํ อภิวา-
 เทตฺวา เอกมฺนุคํ นิสฺสํติ เอกมฺนุคํ นิสฺสนฺโน โข นนฺทโย สํโก
 ภควนุคํ เอกทโวจ สฺสํคเมคํ ฆนฺเต สฺมพฺพหุตา กิร ภิกฺขุ ภควโต
 จีวรกมฺมํ กโรนฺติ นิฏฺฐจิตจีวโร ภควา เตมาสฺสจฺเจเนน จาริกํ ปกฺก-
 มิตฺสฺสํคํติ เคสํ โน ฆนฺเต นานาวิหาเรหิ วิหริคํ เกเน วิหาเรเน
 วิहाคพฺพนฺติ ๑ สํชฺ สํชฺ นนฺทिय เอตํ โข นนฺทिय คฺมุหํกํ
 ปฏฺฐูปํ กุตฺตปฺคฺตํ ยํ คฺมุเห ตถาคคํ อฺปลสงฺกमितฺวา ปุจฺเจยฺยถ
 เคสํ โน ฆนฺเต นานาวิหาเรหิ วิหริคํ เกเน วิหาเรเน วิहाคพฺพนฺติ
 สํชฺ โข นนฺทिय อวราชโก โหติ โน อสํชฺ สํชฺ อวราชโก
 โหติ โน ทุสฺสํโต อวราชวิวิโย อวราชโก โหติ โน กุสฺสํโต
 อฺปฏฺฐจิตฺสํติ อวราชโก โหติ โน มุฏฺฐสํสํติ สํมาหิโต อวราชโก
 โหติ โน อสํมาหิโต ปณฺณววา อวราชโก โหติ โน ทุปฺปณฺณว
 อิมํสฺ โข เต นนฺทिय ฉสฺ ฆมฺเมสฺ ปตฺติฏฺฐาย ปณฺจสฺ ฆมฺเมสฺ
 อชฺฉนฺคคํ สํติ อฺปฏฺฐสฺเปตพฺพา อิชฺ คฺควํ นนฺทिय ตถาคคํ อนุสฺสํสํเรยฺยาสํ
 อิตฺถิํ โส ภควา อรหํ สํมฺมาสํมฺพฺพุโ วิชฺชาจรณสํปฺนโน สฺคโค

๓๖๔ สุกตุนตบฏเก อญฺคตฺตริณิกายสฺส เภกาทสกันปิโต [๒๒๐

โลกวิฑู อนุตฺตโร ปุริสทมมสํวโร สุกฺตา เทวมนุสฺสํานํ พุทฺโธ ภควาติ
อิตฺติ โส เต นนฺทีย ตถาคคํ อารพฺภ อชฺชฌคคํ สฺติ อฺปฏฺฐจเปตพฺพทา ฯ

ปุณ ฌปรํ นนฺทีย ชมฺมํ อนุสฺสํเรยฺยาสิ สฺวากุชฺาโต ภควตา
ชฺมโม สนฺทิวฺจโก อกาลโก เอหิปสฺสโก โอบนฺยโก ปจฺจตฺตํ เวทิต
พฺโพ วิญญูหิํติ อิตฺติ โส เต นนฺทีย ชมฺมํ อารพฺภ อชฺชฌคคํ
สฺติ อฺปฏฺฐจเปตพฺพทา ฯ

ปุณ ฌปรํ นนฺทีย กถฺยาณมิตฺเต อนุสฺสํเรยฺยาสิ ธาธา วต เม
สฺสทฺธํ วต เม ยสฺส กถฺยาณมิตฺตา อญฺกมฺปกา อตฺตกามา โสวา
ทกา อนุสํสํตาติ อิตฺติ โส เต นนฺทีย กถฺยาณมิตฺเต อารพฺภ
อชฺชฌคคํ สฺติ อฺปฏฺฐจเปตพฺพทา ฯ

ปุณ ฌปรํ ทฺวํ นนฺทีย อตฺตโน ฌาคํ อนุสฺสํเรยฺยาสิ ธาธา
วต เม สฺสทฺธํ วต เม โยหิ มจฺเจรมลปฺริยญฺจิตาย ปชฺชาย วิคค
มถมจฺเจเรน เจตสา อคารํ อชฺชฌาวสํมิ มุคฺตจฺาโก ปยตปฺาณํ
โวสฺสคฺคฺโรโต ยาจโยโค ทานสํวิภาครโตติ อิตฺติ โส เต นนฺทีย ฌาคํ
อารพฺภ อชฺชฌคคํ สฺติ อฺปฏฺฐจเปตพฺพทา ฯ

ปุณ ฌปรํ ทฺวํ นนฺทีย เทวตา อนุสฺสํเรยฺยาสิ ยา ตา เทวตา
อติกฺกมฺเมว กพฺพิการภฺกฺขานํ เทวตานํ สหฺพฺยคํ อญฺจคฺคํ มโนมยํ
กายํ อฺปฺปนฺนา ตา กรณียํ อตฺตโน น สมนุสฺสํนฺติ กตสฺส วา
ปฏฺิจฺจยํ เสยฺยถาปํ นนฺทีย ภิกฺขุ อสํมยวิมุคฺโต อกรณียํ อตฺตโน
น สมนุสฺสํติ กตสฺส วา ปฏฺิจฺจยํ เหวเมว โส นนฺทีย ยา ตา

เทวดา อติกุกุมเมว กพพิการภกฺขานํ เทวานํ สหพฺยคํ อณฺวณฺตรํ มโน-
 มยํ กายํ อฺอุปนฺนา ตา กรณียํ อตฺตโน น สมนฺุสฺสฺสนฺติ กตฺสฺส
 วา ปฏิจฺจยฺนฺติ อิติ โช เต นนฺทिय เทวดา อารพฺภา อชฺฌณฺคํ
 สฺติ อฺุปฏฺฐาเปตพฺพา อิเมหิ โช นนฺทिय เอกาทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺฺนา-
 คโต อริยสํวโก ปชฺหเตว ปาปเก อกฺุสฺเส ฐมฺเม น อฺุปาทियติ
 เสยฺยถาปํ นนฺทिय กุมฺโภ นิกฺกฺุชฺโช โน วนฺคํ ปจฺจามสฺติ เสยฺยถาปํ
 นนฺทिय ตินา อคฺุคิ มฺุคฺุโต ททฺณเวว คจฺุณฺติ โน ททฺณํ ปจฺจฺุทา
 วตฺตติ เอวเมว โช นนฺทिय อิเมหิ เอกาทสฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺฺนาคโต
 อริยสํวโก ปชฺหเตว ปาปเก อกฺุสฺเส ฐมฺเม น อฺุปาทियตฺติ ๑

[๒๒๓] ๑๔ อถโช อายสฺมา สฺุญฺติ สฺุทฺเรน ภิกฺุชฺุณา สฺุทฺธิ เยน
 ภควา เตนฺุสฺสงฺมิ อฺุสฺสงฺมิตฺวา ภควนฺคํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺคํ
 นิสฺสีติ ๑ เอกมฺนฺคํ นิสฺสินฺ โช อายสฺมฺนฺคํ สฺุญฺติ ภควา เขตทโวจ
 โถ นาม อຍํ สฺุญฺติ ภิกฺุชฺุติ ๑ สฺุทฺโช นามายํ ภนฺุเต ภิกฺุชฺุ สฺุทฺธสฺส
 อฺุปาสฺกสฺส ปฺุคฺุโต สฺุทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพิโตติ ๑ กจฺุจ
 ปนายํ สฺุญฺติ สฺุทฺโช ภิกฺุชฺุ สฺุทฺธสฺส อฺุปาสฺกสฺส ปฺุคฺุโต สฺุทฺธา อคา-
 รสฺมา อนคาริยํ ปพฺพิโต สฺุทฺธิสฺสฺติ สฺุทฺธาปทานสฺุติ ๑ เขตสฺส
 ภควา กาโต เขตสฺส สฺุคฺต กาโต ภควา สฺุทฺธสฺส สฺุทฺธาปทานนิ
 ภาเสยฺย อิทานาหํ ฆานิสฺสํมิ ยทิ วา อຍํ ภิกฺุชฺุ สฺุทฺธิสฺสฺติ
 สฺุทฺธาปทานสฺุ ยทิ วา โนติ ๑ เตนฺุหิ สฺุญฺติ สฺุณฺาหิ สํรฺุกํ มนฺุสิ-
 กโรหิ ภาสฺิสฺสํมิติ ๑ เอวํ ภนฺุเตติ โช อายสฺมา สฺุญฺติ ภควโต

คโค อตฺ กาคุํ อตฺ สวีชาตุํ ยมฺบี สํญฺติ ภิกขุ ยานิ ตานิ
สพฺรหฺมจาวรีนํ ๑ เป ๑ อตฺ กาคุํ อตฺ สวีชาตุํ อิทมฺบี สํญฺติ
สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ๑

ปฺน จปรํ สํญฺติ ภิกขุ ชมฺมกามิ โหติ บียสฺมาหาโร อภิรฺมเม-
อภิวินเย อพฺวารปามุชฺไซ ยมฺบี สํญฺติ ภิกขุ ชมฺมกามิ โหติ บีย-
สฺมาหาโร อภิรฺมเม อภิวินเย อพฺวารปามุชฺไซ อิทมฺบี สํญฺติ
สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ๑

ปฺน จปรํ สํญฺติ ภิกขุ อารทฺธวิริโย วิหฺรติ อกฺุสฺถานํ ชมฺมานํ
ปทานาย กุสฺสฺถานํ ชมฺมานํ อฺปสฺมปฺทาย งามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺต-
ชฺโร กุสฺสฺเสถุ ชมฺเมถุ ยมฺบี สํญฺติ ภิกขุ อารทฺธวิริโย วิหฺรติ ๑ เป ๑
อิทมฺบี สํญฺติ สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ปฺน จปรํ สํญฺติ ภิกขุ
จตฺนุํ ฉานานํ อากิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐชฺมมฺสฺสชฺววิหารานํ นิกามตฺถาภี โหติ
อภิจฺจตฺถาภี อภิสฺสวตฺถาภี ยมฺบี สํญฺติ ภิกขุ จตฺนุํ ฉานานํ อากิ-
เจตฺตีกานํ ทิฏฺฐชฺมมฺสฺสชฺววิหารานํ นิกามตฺถาภี โหติ อภิจฺจตฺถาภี อภิสฺสวตฺถาภี
อิทมฺบี สํญฺติ สทฺธสฺส สทฺธาปทานํ โหติ ๑

ปฺน จปรํ สํญฺติ ภิกขุ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสวติ เสยฺย-
ถํ อเอกมฺบี ชาตี เทวบี ชาติโย ติสฺโสมี ชาติโย จตฺสฺโสมี
ชาติโย ปณฺณบี ชาติโย ทสฺมี ชาติโย วิสฺมบี ชาติโย คิสฺมบี ชาติโย
จตฺตาศีสฺมบี ชาติโย ปณฺณาสฺมบี ชาติโย ชาติสฺตมฺบี ชาติส-
หสฺสฺมบี ชาติสฺตสฺหสฺสฺมบี อนเนกบี สํวฏฺฏกปฺเป อนเนกบี วิวฏฺฏกปฺเป

กมุขปุเค สคฺเต ปชานาคิ ยมฺบิ สํญฺติ ภิกฺขุ ทิพฺเพน จกฺขุณา
วิสุทฺถเรน ๑ เป ๑ ยถากมุขปุเค สคฺเต ปชานาคิ อิทมฺบิ สํญฺติ
สทฺธสฺส สทฺธธาปนํ โหติ ๑

ปุณ จปรํ สํญฺติ ภิกฺขุ ชาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุคฺติ
ปญฺญาวิมุคฺติ ทิฏฺฐเสว ชมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺฉนิกฺขวา อฺปสฺมปฺชช
วิหริติ ยมฺบิ สํญฺติ ภิกฺขุ ชาสวานํ ขยา ๑ เป ๑ สจฺฉนิกฺขวา
อฺปสฺมปฺชช วิหริติ อิทมฺบิ สํญฺติ สทฺธสฺส สทฺธธาปนํ โหติติ ๑

เอวํ วุคฺเต ขายสฺมา สํญฺติ ภควนฺตํ เจตทโวจ ยานินานิ
ภนฺเต ภควตา สทฺธสฺส สทฺธธาปนานิ ภาสิตานิ สํวิชฺชนฺติ ตานิ
อิมสฺส ภิกฺขุโน อยญฺจ ภิกฺขุ เจเตสุ สนฺทิสฺสตี อยํ ภนฺเต
ภิกฺขุ สัสวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํวํโค วิหริติ อจฺจวโรจรสฺมฺปนฺโน
อณฺุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภายทสฺสาวี สฺมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ อยํ
ภนฺเต ภิกฺขุ พหุสฺสุโต โหติ สฺคฺชโร สฺคฺคฺชนฺนิจโย เย เต ชมฺมา
อาทิกถฺยานา มชฺฌกถฺยานา ปรีโยถานกถฺยานา สาคฺถํ สํพฺยณฺชนํ
เกวถปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธิํ พุรหฺมจฺริยํ อภิวทฺนฺติ ตถาวุปาสฺส ชมฺมา
พหุสฺสุตา โหนฺติ ธตา วจสา ปรีจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจฺยา
สฺปฺปฏฺฐิวิทฺธา อยํ ภนฺเต ภิกฺขุ กถฺยานมิตฺโต กถฺยานสฺหาโย กถฺยาน-
สฺมฺปวํโก อยํ ภนฺเต ภิกฺขุ สฺวจ โสวจสฺสกรณฺเหติ ชมฺเมหิ
สฺมฺนฺนาคโต ชโม ปทกฺขินคฺคาหิ ชนฺสาสนํ อยํ ภนฺเต ภิกฺขุ ยานิ

ตานิ สัพพหุมจารีนํ อัจจาวจานิ กัมภณียานิ คคฺคท ทกฺโข โหติ
อนตโส คคฺครุบายาย วีมํสาช สมนฺนาคโต อตฺ กาคฺคํ อตฺ สํวิชาคฺคํ
อຍံ ภาณฺเต ภิกฺขุ ชฺมฺมกฺกาโม โหติ บียสํมฺพทาหาโร อภิชฺมฺเม อภิวินฺเย
อุพฺพารปามฺมุชฺโซ อຍံ ภาณฺเต ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย วิหฺรติ ฅามวา
ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตคฺคฺควโร กุสฺสເສສຸ ชฺมฺເມສຸ อຍံ ภาณฺเต ภิกฺขุ
ຈຸຕຸນຸນິ ພານານິ ອາຍີເຈຕສິການິ ທິງຊຸ໋ໝຸສຸ໋ວິຫາວານິ ນິກາມຕາກິ ໂຫິ
ອກິຈຸດຕາກິ ອກສິວຕາກິ ອຍິ ກຸເນເຕ ກິກຸຊຸ ອເນກວິຫິຕິ ປຸພຸເພນີວາສິ
ອນຸສຸສຸວຣຕິ ເສຍຸຍຸຕິທິ ເອກມຸປິ ສາຕິ ທຸວິມິ ສາຕິໂຍ ໑ ເປ ໑ ອິຕິ
ສາກາວິ ສອຸທຸເທສິ ອເນກວິຫິຕິ ປຸພຸເພນີວາສິ ອນຸສຸສຸວຣຕິ ອຍິ ກຸເນເຕ
ກິກຸຊຸ ທິພຸເພນ ຈຸຕຸຊຸນາ ວິສຸທຸເຣນ ອຕິກຸກຸນຕມານຸສເຕນ ໑ ເປ ໑ ຍຸຕາກມຸມຸປເຕ
ສຕຸເຕ ປຊານາຕິ ອຍິ ກຸເນເຕ ກິກຸຊຸ ອາສວານິ ຫຍາ ໑ ເປ ໑ ສຈຸນິກຕຸວາ
ອຸປສັມປຊຸ໋ ວິຫຣຕິ ຍານີມານິ ກຸເນເຕ ກວວາ ສຕຸສຸສຸສຸ ສຕຸຊາປຫານານິ
ກາສິຕານິ ສວິຊຸ໋ໝຸຕິ ຕານິ ອິມສຸສຸ ກິກຸຊຸໂນ ອຍເຊຈ ກິກຸຊຸ ເອເຕສຸ
ສັນທິສຸສຸຕິຕິ ໑ ສາຊຸ ສາຊຸ ສຸກຸຕິ ຕເນຫິ ຕຸວິ ສຸກຸຕິ ອິມີນາ ສຕຸເຣນ
ກິກຸຊຸນາ ສຕຸ໋ໝຸ ວິຫຣເຣຍາສິ ຍຫາ ໑ ຕຸວິ ສຸກຸຕິ ອາກິເຊຍາສິ ຕຸລາຄຕິ
ທສຸສຸນາຍ ອິມີນາ ໑ ສຕຸເຣນ ກິກຸຊຸນາ ສຕຸ໋ໝຸ ອຸປສັງກເມຍາສິ ຕຸລາຄຕິ
ທສຸສຸນາຍາຕິ ໑

[๒๒๒] ๑.๕ เมตฺตตาย ภิกฺขเว เจโตวิมฺุตฺติยา อາເเสวิตาย ภาวิตาย
พหุທັດတាយ ຍານິທຕາຍ ວຕຸທຸກຕາຍ ອນຸງຊິຕາຍ ປຣິຈິຕາຍ ສຸສັມວຣາຍ
ເອກາທສານິສັສາ ປາງຊິງຊາ ກຕເມ ເອກາທສ ສຸ໋ໝຸ ສຸປຕິ ສຸ໋ໝຸ

ปฏิจฺจุตฺติ น ปาปกํ สฺมึนํ ปสฺสตี มนุสฺसानํ ปิโย โหติ
 อมนุสฺसानํ ปิโย โหติ เทวตา ภวฺชฺชติ นาสฺส อคฺคิ วา วิสฺ
 วา สฺตถํ วา กมฺมิตฺติ จิตฺตํ สฺมาธิยตี มุชฺฉนฺโนน วิปฺปลีทตี
 อสฺมมุพฺโห กาลํ กโรตี อุตฺตริ อปฺปฏิจฺจุตฺตเนโต พุรฺหมโตกฺกฺโค
 โหติ เมตฺตตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุคฺคิยา อาเสฺวิตาย ภาวิตาย พหุสฺส-
 ตาย ยานํกตาย วตฺตูกตาย อญฺญจิตาย ปริจิตาย สฺสฺมารทฺธาย อิเม
 เอกาทสฺยานิสฺสา ปาฏิกงฺขาติ ฯ

[๒๒๓] ๑๖ เอกํ สฺมยํ อายสฺมา อานนฺโท เวสฺสํถิยํ วิหริตี เวพฺพ-
 ความเก ฯ เตน โช ปน สฺมเยน ทสฺโม คหฺปตี อฏฺฐกฺกนาโค
 ปาตลฺปิฏฺฐํ อญฺฺปฺปโต โหตี เกนจฺเทว ภวณฺเณน อถโช ทสฺโม
 คหฺปตี อฏฺฐกฺกนาโค เยน กุกฺกฏฺฐารามิ เยน .อณฺณตโร ภิกฺขุ
 เตนฺปสฺสงฺกมิ อฺปสฺสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ กหํ นุ โช ภนฺเต
 อายสฺมา อานนฺโท เอตฺรหิ วิหริตี ทสฺสํนกา มา หิ มยํ ภนฺเต
 อายสฺมนฺตํ อานนฺทฺหติ ฯ เอสํ คหฺปตี อายสฺมา อานนฺโท เวสฺสํถิยํ
 วิหริตี เวพฺพความเกติ ฯ อถโช ทสฺโม คหฺปตี อฏฺฐกฺกนาโค ปาตลฺปิฏฺฐเต
 ตํ ภวณฺเณนํ ติเวตฺวา เยน เวสฺสํถิเวพฺพความโก เยนํายสฺมา อานนฺโท
 เตนฺปสฺสงฺกมิ อฺปสฺสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ
 นิสฺสีติ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน โช ทสฺโม คหฺปตี อฏฺฐกฺกนาโค อายสฺมนฺตํ
 อานนฺทํ เอตทโวจ อตฺถิ นุ โช ภนฺเต อานนฺท เตน ภาควตา ชานตา
 ปสฺสตา อรหตา สฺมมาสฺมฺพุทฺเธน เอกธฺมโม สฺมมฺทกฺขาโต ยตฺถ

เอกธมฺโม สํมมทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส ชาตาบีโน
ปหิตตฺตสฺส วิหโรโต อวิมฺุตํ วา จิตฺตํ วิมฺุจฺจติ อปริกฺขัณฺณา วา
ชาสฺวา ปริกฺขยฺํ คจฺฉนฺนติ อนนฺุปรตฺตํ วา อนฺุตฺตรํ โยคกฺุเขมฺํ
อนฺุปาปฺุณาติ ฯ

ปฺุณ จปรํ คหปติ ภิกฺขุ วิตถกฺกวิจฺจาวานํ ฐปฺสฺมา อชฺฉตฺตํ
สํมปฺสาหนํ เจตโส เอกโกทิมภาวํ อวิตถกฺกํ อวิจฺจวํ สฺมาจฺฉํ ปิตฺสฺสํ
ทศิยํ ฌานํ... ตติยํ ฌานํ... จตฺตํ ฌานํ อฺุปรสฺมฺุปชฺช วิหริติ
โส อิติ ปฏฺิสญฺุจฺจติ อิทมฺุบี โช จตฺตํ ฌานํ อภิสํชตํ อภิ-
สญฺุเจตยิตํ ยํ โช ปน ติญฺุจ อภิสํชตํ อภิสญฺุเจตยิตํ ตทนิจฺุจ
นิโรธธมฺุมนฺุติ ปชานาติ โส ตตฺถ จิโต ชาสฺวานํ ชยํ ปาปฺุณาติ
โน เจ ชาสฺวานํ ชยํ ปาปฺุณาติ เตเนว ธมฺุมฺุราเคน ตาย ธมฺุม-
นฺุทียา ปญฺุจฺฉนฺํ โอรมภาคิยานํ สฺโยชนานํ ปริกฺขยา โอบปาทิโก
โหติ ตตฺถ ปรีนินฺุพพายํ อนาวคฺคิธมฺุโม ตสฺสุมา โถกา อยมฺุบี โช
คหปติ เตน ภคฺวตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สํมฺุมาสํมฺุพฺุทฺุเรน
เอกธมฺุโม สํมมทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส ชาตาบีโน
ปหิตตฺตสฺส วิหโรโต อวิมฺุตํ วา จิตฺตํ วิมฺุจฺจติ อปริกฺขัณฺณา วา
ชาสฺวา ปริกฺขยฺํ คจฺฉนฺนติ อนนฺุปรตฺตํ วา อนฺุตฺตรํ โยคกฺุเขมฺํ
อนฺุปาปฺุณาติ ฯ

ปฺุณ จปรํ คหปติ ภิกฺขุ เมตฺุตาสฺสทคฺเตน เจตสฺสา เอกํ ทิสฺสํ
ผริตฺุวา วิหริติ ตถา ทศิยํ ตถา ตติยํ ตถา จตฺตํ อิติ

อุกุฏมโห ติริยัม สัพพชิตี สัพพตตตาย สัพพาวนตัม โลกัม เมตตาสหคเตน
 เจตสา วิปุลเสน มหคคเตน อปุปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา
 วิหริตี โส อิติ ปฐิสญฺจิกฺขตี อยมมฺปี โห เมตฺตาเจโตวิมฺุตฺติ
 อภิสํชฺตา อภิสญฺเจตฺยิตา ยัม ปน กิณฺจฺจ อภิสํชฺตัม อภิสญฺเจตฺยิตัม
 ตทฺนิจฺจํ นิโรธมฺมุนฺตี ปชานาตี โส ตตฺถ จีโต อาสวํ ฆยมํ
 ปาปฺปณาตี โน เจ อาสวํ ฆยมํ ปาปฺปณาตี เตเนว ธมฺมวราเคน
 ตาย ธมฺมมฺนุทียา ปณฺจณฺเณ โอรมฺภาคิยานํ สํโยชนานํ ปริกฺขยา โอบ-
 ปาตีโก โหตี ตตฺถ ปรีนิจฺจํ อนาวตฺตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกกา อยมมฺปี
 โห คหปตี เตน ภควตา ชานตา ปสฺสฺสตา อรหตา สัมมาสํมฺพุทฺเธน
 เอกธมฺโม สัมมทฺทฺธาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาทาปฺปีโน
 ปหิตตฺตสฺส วิหโรโต อวิมฺุตฺตัม วา จิตฺตัม วิมฺุจฺจตี อปริกฺขณา วา
 อาสวํ ปริกฺขยมํ คจฺจนฺตี อนนฺุปฺปตฺตัม วา อนนฺุตฺตวํ โยคกฺุเขมํ
 อนฺุปาปฺปณาตี ๑ (๑) ภิกฺขุ กุณฺดาสํหคเตน เจตสา ... มุทิตาสํหคเตน
 เจตสา ... อฺุเปกฺขาสํหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริตี ตถา
 ทฺุติยํ ตถา ตฺุติยํ ตถา จตฺุตฺถํ อิติ อุกุฏมโห ติริยัม สัพพชิตี
 สัพพตตตาย สัพพาวนตัม โลกัม อฺุเปกฺขาสํหคเตน เจตสา วิปุลเสน
 มหคคเตน อปุปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา วิหริตี โส
 อิติ ปฐิสญฺจิกฺขตี อยมมฺปี โห อฺุเปกฺขาเจโตวิมฺุตฺติ อภิสํชฺตา อภิ-
 สญฺเจตฺยิตา ยัม โห ปน กิณฺจฺจ อภิสํชฺตัม อภิสญฺเจตฺยิตัม ตทฺนิจฺจํ

๑. อ. พ. เอกคณฺุตฺเต ปน จปรี คหปตีตี อคฺุติ ๑

นิโรธมฺมุติ ปชานาติ โส ตตฺถ จีโต อาสฺวานํ ฆยํ ปาปฺณาติ
 โน เจ อาสฺวานํ ฆยํ ปาปฺณาติ เตเนว ฐมฺมวราเคน ตาย ฐมฺมนนฺทียา
 ปญฺจนฺนํ โอรมฺภากิยานํ สํโยชนานํ ปริกฺขยา โอบปาทิโก โหติ ตตฺถ
 ปรีนิพฺพายํ อนาวตฺตติฐมฺโม ตสฺมา โถกา อยมฺมี โช คหปติ เตน
 ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สฺมมาสฺสมฺพฺพุเรน เอกฐมฺโม สฺมม-
 ทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตปฺปีโน ปหิตตฺตสฺส วิหริโต
 อวิมุคฺคํ วา จิตฺตํ วิมุจฺจติ อปริกฺขณา วา อาสฺวา ปริกฺขยํ
 คจฺจนฺติ อนนฺุปฺปตฺตํ วา อนฺุคฺคตฺรํ โยคกฺกเขมํ อนฺุปาปฺณาติ ฯ

ปุณฺ จปรํ คหปติ ภิกฺขุ สฺพฺพโส รุปลสฺสญฺยานํ สมฺติกฺกมา
 ปฏฺิฆสฺสญฺยานํ อตฺถกฺกมา นานตฺตสฺสญฺยานํ อมนสฺสิการา อนนฺุโค
 อากาโสติ อากาสานญฺจายตนํ อฺุปลสฺมฺปชฺช วิหริติ โส อิติ ปฏฺิ-
 สฺสญฺจิกฺกตฺติ อยมฺมี โช อากาสานญฺจายตนสฺมาปฺตฺติ อภิสฺสตา อภิ-
 สฺสญฺเจตฺยตา ยํ โช ภิกฺขุ อภิสฺสตํ อภิสฺสญฺเจตฺยตํ ตทฺนิจฺจํ นิโรธ-
 มฺมุติ ปชานาติ โส ตตฺถ จีโต อาสฺวานํ ฆยํ ปาปฺณาติ โน
 เจ อาสฺวานํ ฆยํ ปาปฺณาติ เตเนว ฐมฺมวราเคน ตาย ฐมฺมนนฺทียา
 ปญฺจนฺนํ โอรมฺภากิยานํ สํโยชนานํ ปริกฺขยา โอบปาทิโก โหติ ตตฺถ
 ปรีนิพฺพายํ อนาวตฺตติฐมฺโม ตสฺมา โถกา อยมฺมี โช คหปติ เตน
 ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สฺมมาสฺสมฺพฺพุเรน เอกฐมฺโม สฺมม-
 ทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตปฺปีโน ปหิตตฺตสฺส วิหริโต
 อวิมุคฺคํ วา จิตฺตํ วิมุจฺจติ อปริกฺขณา วา อาสฺวา ปริกฺขยํ คจฺจนฺติ

อนนุปฺปตฺตํ วา อนฺนุคฺตวํ โยคกฺกฺเขมํ อนฺนุปาปฺปณาติ ฯ

 ปฺนุ อฺปวํ คหปติ ภิกฺขุ สฺพุพฺโถ อากาสาณญฺจายตนํ สํมติกกฺกมฺม
อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริติ สฺพุพฺโถ
วิญฺญาณญฺจายตนํ สํมติกกฺกมฺม นคฺติ กิณฺจํติ อากิณฺจญฺจายตนํ
อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริติ โส อิติ ปฏฺฐิสฺสญฺจิกฺขติ อฺยมฺมปี โช อากิณฺจ
ญฺจายตนสํมาปฺตฺติ อภิสฺสชฺคา อภิสฺสญฺเจตฺยิตา ยํ โช กิณฺจ อภิสฺสชฺคํ
อภิสฺสญฺเจตฺยิตํ ตทฺนิจฺจํ นิโรธมฺมฺนฺติ ปชานาติ โส ตตฺถ จีโต
อาสฺวานํ อฺยํ ปาปฺปณาติ โน เจ อาสฺวานํ อฺยํ ปาปฺปณาติ เตนว
ธมฺมวราเคน ตาย ธมฺมฺนฺนฺทียา ปญฺจนฺนํ โอรฺมฺภาคิยานํ สํโยชนานํ
ปฺริกฺขชา โอบปาทิโก โหติ ตตฺถ ปฺรินิพฺพายํ อนาวตฺตฺติธมฺโม ตสฺมา
โลกา อฺยมฺมปี โช คหปติ เตน ภคฺวตา ชานตา ปสฺสฺสตา อรหตา
สํมฺมาสํมฺพุทฺเธน เขกธมฺโม สํมฺมทกฺขาโต ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมคฺตสฺส
อาตมปีโน ปหิตคฺตสฺส วิหโร อวิมฺคฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺจฺจติ อปฺริกฺชณา
วา อาสฺวา ปฺริกฺขยํ คจฺฉนฺติ อนนุปฺปตฺตํ วา อนฺนุคฺตวํ โยคกฺกฺเขมํ
อนฺนุปาปฺปณาตีติ ฯ

 เหวํ อฺคฺเต ทสฺโม คหปติ อฏฺฐกฺกนาโคโร อายสฺมฺนฺตํ อานนฺทํ
เอตทโวจ เสยฺยถาปํ ภาเน อานนฺท ปฺริโส เขกํ นิธิมฺขํ คเวสฺสนฺโต
สฺกิทฺเทว เขกาทส นิธิมฺขานํ อธิคฺจฺเจยฺย เหวเมว โช อหํ ภาเน
เขกํ อมตทฺวารํ คเวสฺสนฺโต สฺกิทฺเทว เขกาทสฺสนฺนํ อมตทฺวารานํ อตฺตํ
สฺวณาย เสยฺยถาปํ ภาเน ปฺริสฺสสฺส อคารํ เขกาทสฺทวารํ โส ตสฺมี

ชคาเว อาทิตฺเต เอกเมเกน ทฺวาเรน สํกุกฺคณฺยฺย อตุตฺตานํ โสํตฺถิ กาคฺคํ
 เหวเมว โช อหิ ฆนฺเต อิมํสํ เอกาทสํนฺนํ อมตทฺวารานํ เอกเมเกน
 อมตทฺวาเรน สํกุกฺคณฺสํสํมิ อตุตฺตานํ โสํตฺถิ กาคฺคํ อิมํ หิ นาม
 ฆนฺเต อณฺณตฺติฏฺฐิยา อจฺจริยสฺส อจฺจริยชนํ ปริเยสํสํสฺสนฺติ กิํ ปนาหิ
 อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปุชฺชํ กวิสฺสํมํติ อถโช ทสฺโม คหปติ อฏฺฐ-
 กนาคโร เวสํตฺติกณฺจ ปาตติปฺตฺตกณฺจ ภิกฺขุสฺสํมิ สํนฺนิปาตฺวาเปตฺวา ปณฺเฑน
 ขาทนฺเยน โภชนฺเยน สํหตฺถา สํนฺตปฺเปสํ สํมุปฺวาเวสํ เอกเมกณฺจ
 ภิกฺขุํ ปจฺเจกทฺสฺสํยฺเคน อจฺจนาเทสํ อายสฺมฺนฺตณฺจ อานนฺทํ ติจฺจฺวเรน
 อายสฺมโต ๑ อานนฺทสฺส ปณฺจสํตํ วิหารํ การฺวาเปสํติ ๑

[๒๒๕] ๑๖ เอกาทสํหิ ภิกฺขเว อจฺเจหิ สํมฺนฺนาคโต โคปาทโก
 อภพฺโพ โคคณฺํ ปริหริตฺตุํ ผาตฺติกาตฺตุํ กตเมหิ เอกาทสํหิ อิจฺจ ภิกฺขเว
 โคปาทโก น รุปฺณญฺญ โหติ น สกฺขณฺณสฺสโต โหติ น อสํสํจฺจิกิํ
 สํสํจฺจิตฺตา โหติ น วณฺํ ปญฺจิจฺจนาเทตฺตา โหติ น ชุมฺมํ กตฺตา โหติ
 น ติตฺถํ ชานาติ น ปิตํ ชานาติ น วิถิํ ชานาติ น โคจฺจรฺกฺสฺสโต
 โหติ อนวเสสํสํโทหิ โหติ เย เต อุตฺสฺภา โคปิตโร โคปรินายกา
 เต น อติเรกปฺชาย ปุเชตฺตา โหติ อิมํหิ โช ภิกฺขเว เอกาทสํหิ
 อจฺเจหิ สํมฺนฺนาคโต โคปาทโก อภพฺโพ โคคณฺํ ปริหริตฺตุํ ผาตฺติกาตฺตุํ
 เหวเมว โช ภิกฺขเว เอกาทสํหิ ชมฺเมหิ สํมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
 อิมํสํมิ ชมฺมวฺนเย อุตฺสํมิ วิรูปฺหิ เวปฺตฺถํ อปฺชชิตฺตุํ กตเมหิ เอกาทสํหิ
 อิจฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น รุปฺณญฺญ โหติ น สกฺขณฺณสฺสโต โหติ น

อาสาฎิกิํ สาเหตฺตา โหติ น วณิํ ปฏิจฺญาเตตฺตา โหติ น รุณิํ
กตฺตา โหติ น ทิตฺถิํ ชานาติ น มิตฺถิํ ชานาติ น วิถิํ ชานาติ
น โคจฺรกฺุสฺโส โหติ อนนฺวเสสฺสโทหิํ โหติ เย เต ภิกฺขุ เถรา
รตฺตคณฺณฺญ จิรปฺพุพฺพิทา สัมมปีตโร สัมมปรินายกา เต น อติเรกปฺุชฺชาย
ปฺุชฺเซตฺตา โหติ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น รุปรณฺญ โหติ อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยํกิลฺลิจิ รุปี จตฺตาริ จ มหาภูตานิ จตฺตุนฺนณฺญ มหาภูตานิ
อฺุปาทายรฺุปรณฺญ ยถาภูตํ นปฺุชฺชานาติ เหวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น
รุปรณฺญ โหติ ฯ

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ตกฺขณฺกฺุสฺโส โหติ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ กมฺมตกฺขโณ พาโต กมฺมตกฺขโณ ปณฺทิตฺติ ยถาภูตํ
นปฺุชฺชานาติ เหวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ตกฺขณฺกฺุสฺโส โหติ ฯ

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อาสาฎิกิํ สาเหตฺตา โหติ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อฺุปรณฺญ กามวิตกฺกํ อธิวเสสฺส น ปชฺหติ น วิโนเทติ น พฺุยนฺตํกโรติ
น อนภาวํ คเมติ อฺุปรณฺญ พฺุยาปาทวิตกฺกํ ... อฺุปรณฺญ วิหีสํวิตกฺกํ ...
อฺุปรณฺญปฺุปรณฺญ ปาปเก อกฺุสฺเส ธมฺเม อธิวเสสฺส น ปชฺหติ น วิโนเทติ
น พฺุยนฺตํกโรติ น อนภาวํ คเมติ เหวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น
อาสาฎิกิํ สาเหตฺตา โหติ ฯ

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น วณิํ ปฏิจฺญาเตตฺตา โหติ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ จกฺขุณา รุปี ทิสฺสุวา นิमितฺตคฺคฺคาหิํ โหติ อนฺุพฺยณฺชนคฺคาหิํ ยตฺตวา
ธิกรณเมเน จกฺขุณฺทริยิํ อสฺสํวตํ วิหรณฺตํ อภิสฺสุณาโทมนสฺสุสา ปาปกกา

อภุสฺสตา ฆมฺมา อญฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺสํ สํวราย น ปฏิปชฺชติ น
 รกฺขติ จกฺขฺนทฺริยํ จกฺขฺนทฺริเย น สํวรํ อปชฺชติ โสเดเน สทฺทํ
 สฺสุทฺวา ... ฆาเนเน คนฺธํ ฆายิตฺวา ... ฆิวฺหาย วสํ สํยิตฺวา ... กายเน
 ไผฏฺฐพฺพํ ผุสฺสิตฺวา ... มนสา ฆมฺมํ วิญฺญาเย นิमितฺตคฺคฺคาหํ โหติ อญฺ-
 พุยฺยชนคฺคฺคาหํ ยตฺวาชិกรณเมเน มนินฺทฺริยํ อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌา-
 โทมนสฺสํ ปาปกา อภุสฺสตา ฆมฺมา อญฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺสํ สํวราย
 น ปฏิปชฺชติ น รกฺขติ มนินฺทฺริยํ มนินฺทฺริเย น สํวรํ อปชฺชติ
 เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น วณฺเณ ปฏิจฺจุณาเตทา โหติ ฯ

กถณฺย ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ฐมฺมํ กตฺตา โหติ อธิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ (๑) ยถาสฺสํ ยถาปริยคฺคํ ฆมฺมํ วิตุถาเวเน ปเวสฺสํ เทเสตฺตา โหติ
 เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ (๑) ฐมฺมํ กตฺตา โหติ ฯ กถณฺย ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 น ติตฺถํ ฆานาติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย เต ภิกฺขุ พหุสฺสํตา ฆาคตาคมา
 ฆมฺมชฺชา วินยชฺชา มาติกาชฺชา เต กายเน กถํ อฺปสํกมิตฺวา น
 ปริปฺจุตฺติ น ปริปฺพหติ อิทํ ภนฺเต กถํ อิมสฺสํ โก อตฺถโถติ
 ตสฺสํ เต ฆายสฺมฺนฺโต อวิจฺจญฺเจว น วิจฺจนฺติ อญฺคฺตानํกถณฺย น
 อญฺคฺตानํโกวณฺติ อเนกวิหิตสฺสุ กงฺกฺขจฺฉานิเยสฺสุ ฆมฺเมสฺสุ กงฺกฺขํ น ปฏิ-
 วิโนเทนฺติ เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ติตฺถํ ฆานาติ ฯ

กถณฺย ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปิตํ ฆานาติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ตถาคตฺปฺเวทิตฺเต ฆมฺมวินเย เทลฺยมาเน น ตภฺติ อตฺถเวทํ น ตภฺติ

• อ. พ. เอกตฺตมฺมเร นาทิ อตฺถิ ฯ

ภิกขุ อภัพโพ อิมสัมมึ รมมวินเย อุกุตฺถิ วิรูปุหิ เวปฺปุตฺถํ อปฺปชฺชิตฺตุํ ๑
 เอกาทสฺหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต โคปาลโก ภัพโพ โคคณฺ
 ปริหริตฺตุํ ผาติกาตฺตุํ กตเมหิ เอกาทสฺหิ อิช ภิกฺขเว โคปาลโก
 รูปฺพญฺญ โหติ ตฺถฺชนฺนํโสโต โหติ อาสาฏิกํ สาฏฺเฐตา โหติ วนฺ
 ปฏฺิจฺฉนาเตตา โหติ ชุมฺมํ กตฺตา โหติ ติตฺตุถํ ชานาติ ปิตํ ชานาติ
 วิถิํ ชานาติ โคจฺรํกุสฺโสโต โหติ สํวเสสฺสโทหิ โหติ เย เต
 อุตฺสภา โคปิตโร โคปรีนายนกา เต อติเรกปฺปชฺชาย ปฺปชฺเตตา โหติ อิมฺเห
 โช ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ องฺเคหิ สมนฺนาคโต โคปาลโก ภัพโพ โคคณฺ
 ปริหริตฺตุํ ผาติกาตฺตุํ เหวเมว โช ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ รมเมหิ สมนฺนาคโต
 ภิกขุ ภัพโพ อิมสัมมึ รมมวินเย อุกุตฺถิ วิรูปุหิ เวปฺปุตฺถํ อปฺปชฺชิตฺตุํ
 กตเมหิ เอกาทสฺหิ อิช ภิกขุ รูปฺพญฺญ โหติ ตฺถฺชนฺนํโสโต โหติ
 อาสาฏิกํ สาฏฺเฐตา โหติ วนฺ ปฏฺิจฺฉนาเตตา โหติ ชุมฺมํ กตฺตา
 โหติ ติตฺตุถํ ชานาติ ปิตํ ชานาติ วิถิํ ชานาติ โคจฺรํกุสฺโสโต
 โหติ สํวเสสฺสโทหิ โหติ เย เต ภิกขุ เถรา รตฺตคณฺญฺญ จิรปฺพชฺชิตา
 สัมปิตโร สัมปรีนายนกา เต อติเรกปฺปชฺชาย ปฺปชฺเตตา โหติ กถญฺจ
 ภิกฺขเว ภิกขุ รูปฺพญฺญ โหติ อิช ภิกฺขเว ภิกขุ ยํถิณฺจิจิ รูปฺ
 จตฺตาริ ๑ มหาญฺญานานิ จตฺตุนฺนํเบจฺจ มหาญฺญานํ อฺปปาทายรูปฺนติ ยถาญฺจ
 ปชานาติ เหวํ โช ภิกฺขเว ภิกขุ รูปฺพญฺญ โหติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว
 ภิกขุ ตฺถฺชนฺนํโสโต โหติ อิช ภิกฺขเว ภิกขุ กมฺมตฺถฺชโณ พาท
 กมฺมตฺถฺชโณ ปณฺหิโตติ ยถาญฺจ ปชานาติ เหวํ โช ภิกฺขเว ภิกขุ

เต กาเถน กถํ อปฺสํมิตฺวา ปริปฺจูณติ อิทํ ภาณฺเต กถํ อิมสฺส
 โโก อตุโถติ ตสฺส เต อายสฺมนฺโต อวิจฺจญฺเจว วิจฺจรณฺติ อนฺนตฺตานํ
 กถณฺจ อุตฺตานํโกโรนฺติ อเนกวิหิตสฺสุ กงฺขณฺจํชานีเยสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ กงฺข
 วิโนทเนฺติ ปฏฺวิโนทเนฺติ เขวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ติจฺฉํ ชานาติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปีตํ ชานาติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต
 ฐมฺมวินฺเย เทสฺยมาเน ธมฺมิตฺติ อตุถเวทํ ธมฺมิตฺติ ฐมฺมเวทํ ธมฺมิตฺติ
 ฐมฺมุปลฺลวฺหิตํ ปามุชฺชํ เขวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปีตํ ชานาติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิถิํ ชานาติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อธิริยํ อฏฺฐงฺกิกํ
 มคฺคํ ยถาญฺจํ ปชานาติ เขวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิถิํ ปชานาติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โคจฺรกฺกุสฺโส โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จตุตาโร
 สฺตติปฏฺฐจํเน ยถาญฺจํ ปชานาติ เขวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ โคจฺรกฺกุสฺโส
 โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํวเสสฺสโทหิ โหติ อธิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ สํทุชฺชา คหฺปติกา อภินฺนุจฺจุ ปวาเรณฺติ จิวรมิณฺนุทปาทเสนาสฺสน-
 คิตานปฺปจฺยเกสฺสชฺชปฺริกฺขารเณ ตตฺตว ภิกฺขุ มคฺคํ ชานาติ ปฏฺฐิกุคฺค-
 ฌาย เขวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํวเสสฺสโทหิ โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ เย เต ภิกฺขุ เถวา รตฺตตฺตณฺณฺญ จิรปฺพพฺพิตา สํฆมิตฺโร สํฆ-
 ปรีนายกา เต อติเรกปฺนุชฺชาย ปฺนุเชตา โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 เย เต ภิกฺขุ เถวา รตฺตตฺตณฺณฺญ จิรปฺพพฺพิตา สํฆมิตฺโร สํฆปรีนายกา
 เตสฺสุ เมคฺคํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฏฺฐจํเปติ อ้าวฺเจว วโห จ เมคฺคํ
 วจฺจกมฺมํ ... เมคฺคํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฏฺฐจํเปติ อ้าวฺเจว วโห จ เขวํ

สฺมาชิปฏิตาโก ยถา เหนว ปจฺฉวียํ ปจฺฉวีสฺสณฺณํ อสฺสํ ๑ เป ๑ ยมิทํ
 ทิฏฺฐํ สฺสํ มุทํ วิญญาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนฺุวิจฺริตํ มนสา ตตฺตฺราบี
 น สฺสณฺณํ อสฺสํ . สฺสณฺณํ ๑ ปน อสฺสํสํติ ๑ อิช ภิภฺชเว ภิภฺช
 เหวสฺสณฺณํ โหติ เหวตํ สฺนุทํ เหวตํ ปณฺณํ ยทิตํ สฺพพฺสฺซวรสฺสมโถ
 สฺพพฺชปฺริปฏินิสฺสํคฺโค ตณฺุทฺชโย วิราโค นิโรโช นิพฺพานนฺติ เหว
 โช สฺยา ภิภฺชเว ภิภฺชโน ตตฺตฺรโป สฺมาชิปฏิตาโก ยถา เหนว
 ปจฺฉวียํ ปจฺฉวีสฺสณฺณํ อสฺสํ น อปสฺสมิ อปสฺสณฺณํ อสฺสํ น
 เตชฺสมิ เตชฺสณฺณํ อสฺสํ น วายสฺสมิ วายสฺสณฺณํ อสฺสํ น
 อากาสํณฺญาตเน อากาสํณฺญาตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น วิญญา
 ณฺญาตเน วิญญาณฺญาตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น อากิณฺญาตเน
 อากิณฺญาตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น เหนวสฺสณฺณานสฺสณฺญาตเน เหนว
 สฺสณฺณานสฺสณฺญาตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น อิชโตเก อิชโตกสฺสณฺณํ อสฺสํ
 น ปฺรโตเก ปฺรโตกสฺสณฺณํ อสฺสํ ยมิทํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุทํ วิญญาตํ
 ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนฺุวิจฺริตํ มนสา ตตฺตฺราบี น สฺสณฺณํ อสฺสํ สฺสณฺณํ
 ๑ ปน อสฺสํสํติ ๑

[๒๒๖] ๑๘ ตตฺตฺร โช ภควา ภิภฺชฺช อามนฺุเตสฺสิ ภิภฺชโวติ ๑
 ภทฺนฺุเตติ เต ภิภฺชฺช ภควโต ปจฺฉวีสฺสํ ๑ ภควา เหวทโวจ สฺยา
 นฺุ โช ภิภฺชเว ภิภฺชโน ตตฺตฺรโป สฺมาชิปฏิตาโก ยถา เหนว ปจฺฉวียํ
 ปจฺฉวีสฺสณฺณํ อสฺสํ น อปสฺสมิ อปสฺสณฺณํ อสฺสํ น เตชฺสมิ

นิพพานนฺติ เหว โข ภิกฺขเว สฺยา ภิกฺขุโน ตถารูโป สฺมาชิปฺปฏิตาโก
 ยถา เหว ปจฺฉิยํ ปจฺฉิยฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น อปสฺสํมํ อปสฺสณฺณํ อสฺสํ
 น เตชฺสํมํ เตชฺสณฺณํ อสฺสํ น วายสฺสํมํ วายสฺสณฺณํ อสฺสํ น
 อากาสานญฺจายตเน อากาสานญฺจายตณฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น วิญฺญาณญฺจา-
 ยตเน วิญฺญาณญฺจายตณฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น อากิณฺจญฺจายตเน
 อากิณฺจญฺจายตณฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น เหวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตเน เหว-
 สฺสณฺณานาสฺสณฺณายตณฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น อิชฺโถเก อิชฺโถกสฺสณฺณํ อสฺสํ
 น ปโรโลกे ปโรโลกสฺสณฺณํ อสฺสํ ยมิทํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคฺคํ วิญฺญาตํ
 ปคฺคํ ปริยเอตํ อนฺวิจฺจิตํ มนสา ตคฺคฺวปํ น สฺสณฺณํ อสฺสํ สฺสณฺณํ
 จ ปน อสฺสํสํติ ฯ

[๒๒๗] ๒๐ อถ โข สฺมพฺพหุตา ภิกฺขุ เยนายสฺมา สํวริปฺคฺโค เตนุ-
 ปสฺสํมํมํ สฺสํมํมํ อปสฺสํมํมํ อายสฺมตฺตา สํวริปฺคฺเคน สฺสํมํ สฺมํมํมํ
 สฺมํมํมํมํ กถํ สํวณฺณํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํมํ
 นิสฺสํมํมํ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมมํมํ สํวริปฺคฺคํ อคฺคทวโจ สฺยา นุ
 โข อากุสฺสํ สํวริปฺคฺคํ ภิกฺขุโน ตถารูโป สฺมาชิปฺปฏิตาโก ยถา เหว
 ปจฺฉิยํ ปจฺฉิยฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น อปสฺสํมํ อปสฺสณฺณํ อสฺสํ น
 เตชฺสํมํ เตชฺสณฺณํ อสฺสํ น วายสฺสํมํ วายสฺสณฺณํ อสฺสํ น
 อากาสานญฺจายตเน อากาสานญฺจายตณฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น วิญฺญา-
 ณญฺจายตเน วิญฺญาณญฺจายตณฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น อากิณฺจญฺจายตเน
 อากิณฺจญฺจายตณฺสฺสณฺณํ อสฺสํ น เหวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตเน เหว-

สฺสเนวณานาสฺสเนวณายตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น อิชฺโถเก อิชฺโถกสฺสณฺณํ อสฺสํ
 น ปโรโตเก ปโรโตกสฺสณฺณํ อสฺสํ ยมิตํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ วิญฺญาตํ
 ปคฺคํ ปริเยสํ อานุจิริตํ มนสา ตคฺคฺราบี น สฺสณฺณํ อสฺสํ สฺสณฺณํ
 ๑ ปน อสฺสํสํติ ๑ สึยา อาวุโส ภิกฺขุโน ตถารุโป สฺมาชิปฺปฏิธาโก
 ยถา เหนว ปจฺจวิยํ ปจฺจวีสฺสณฺณํ อสฺสํ ๑เป๑ ยมิตํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ
 วิญฺญาตํ ปคฺคํ ปริเยสํ อานุจิริตํ มนสา ตคฺคฺราบี น สฺสณฺณํ
 อสฺสํ สฺสณฺณํ ๑ ปน อสฺสํสํติ ๑ ยถากถํ ปนอาวุโส สฺมาริปคฺคต สึยา
 ภิกฺขุโน ตถารุโป สฺมาชิปฺปฏิธาโก ยถา เหนว ปจฺจวิยํ ปจฺจวีสฺสณฺณํ
 อสฺสํ ๑เป๑ ยมิตํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ วิญฺญาตํ ปคฺคํ ปริเยสํ อานุจิริตํ
 มนสา ตคฺคฺราบี น สฺสณฺณํ อสฺสํ สฺสณฺณํ ๑ ปน อสฺสํสํติ ๑
 อิชฺ อาวุโส ภิกฺขุ เอวํ สฺสณฺณํ โหติ เอตํ สฺนํ เอตํ ปณฺณํ
 ยทิตํ สฺพพฺสงฺฆารสฺสมโถ สฺพพฺสปริปฺปฏินิสฺสํคฺคโค คณฺหุทฺทโย วิราโค นิโรโธ
 นิพฺพานนฺติ เอวํ โช อาวุโส สึยา ภิกฺขุโน ตถารุโป สฺมาชิปฺปฏิธาโก
 ยถา เหนว ปจฺจวิยํ ปจฺจวีสฺสณฺณํ อสฺสํ น อาปฺสุมิ อาปฺสณฺณํ อสฺสํ
 น เตชฺสุมิ เตชฺสณฺณํ อสฺสํ น วายฺสุมิ วายฺสณฺณํ อสฺสํ น
 อากาสานญฺจายตนเน อากาสานญฺจายตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น วิญฺญา-
 ณญฺจายตนเน วิญฺญาณญฺจายตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น อากิณฺจญฺจายตนเน
 อากิณฺจญฺจายตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น เหนวสฺสณฺณานาสฺสเนวณายตนเน เหนว-
 สฺสณฺณานานาสฺสเนวณายตนสฺสณฺณํ อสฺสํ น อิชฺโถเก อิชฺโถกสฺสณฺณํ อสฺสํ
 น ปโรโตเก ปโรโตกสฺสณฺณํ อสฺสํ ยมิตํ ทิฏฺฐํ สฺสํ มุคํ วิญฺญาตํ

ปตฺตํ ปริเยสํ อนุจิรํ มนสา ตตฺตวํ น สฺนฺวํ อสฺสํ สฺนฺวํ
จ ปน อสฺสํ ๑

[๒๒๘] ๒๑. ตตฺตวํ โข อายสฺมา สํวริปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสึ สฺยา
นุ โข อากุโส ภิกฺขุโน ตตฺตวํไป สฺมาธิปฺปิตฺตํ ยถา เนว ปจฺจวํ
ปจฺจวํ สฺนฺวํ อสฺสํ น อปสฺมํ อปสฺนฺวํ อสฺสํ น เตชฺสํ
เตชฺสํ สฺนฺวํ อสฺสํ น วายสฺมํ วายสฺนฺวํ อสฺสํ น อากาสา-
นญฺจายตเน อากาसानญฺจายตเน สฺนฺวํ อสฺสํ น วิญฺญาณญฺจายตเน
วิญฺญาณญฺจายตเน สฺนฺวํ อสฺสํ น อากิณฺจญฺจายตเน อากิณฺจญฺจาย-
ตเน สฺนฺวํ อสฺสํ น เวนสฺสญฺยานาสฺสญฺจายตเน เวนสฺสญฺยานา-
สฺสญฺจายตเน สฺนฺวํ อสฺสํ น อธิโรเก อธิโรกสฺนฺวํ อสฺสํ น
ปรโลเก ปรโลกสฺนฺวํ อสฺสํ ยมํ ทิฏฺฐํ สฺมํ มุํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ
ปริเยสํ อนุจิรํ มนสา ตตฺตวํ น สฺนฺวํ อสฺสํ สฺนฺวํ
จ ปน อสฺสํ ๑ ทฺวโรทฺมํ โข มยํ อากุโส อากฺขญฺยาม อายสฺมโต
สํวริปฺตฺตสฺสํ สฺนฺติเก เขตฺสฺสํ ภาสฺสํ อตฺตมญฺจายคฺคํ สํว วตา-
ยสฺมมฺตํเยว สํวริปฺตฺตํ ปฺปิตฺตํ เขตฺสฺสํ ภาสฺสํ อตฺตมญฺจายคฺคํ
สํวริปฺตฺตสฺสํ สฺมํว ภิกฺขุ อเวสฺสํ สฺนฺติ ๑ เตนฺหากุโส ตํ สฺนฺวา
สํวํ มนสิโกโรถ ภาสฺสํ สํว ๑ เวนมากุโส โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต
สํวริปฺตฺตสฺสํ ปจฺจสฺสํ ๑ อายสฺมา สํวริปฺตฺโต เขตฺทวํ สฺยา
อากุโส ภิกฺขุโน ตตฺตวํไป สฺมาธิปฺปิตฺตํ ยถา เนว ปจฺจวํ ปจฺจวํ
อสฺสํ ๑ เป ๑ ยมํ ทิฏฺฐํ สฺมํ มุํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ ปริเยสํ อนุจิรํ

ปณฺณาสกาสงฺคหิตา สุตฺตนาฏา

[๒๒๙] ๒๒ เอกาทสฺหิ ภิกฺขเว อํฺเกหิ สมนฺนาคโต โคปาทโก อภพฺโพ
 โคคณฺํ ปริหริตุํ ฆาตिकाตุํ กตเมหิ เอกาทสฺหิ อิชฺ ภิกฺขเว โคปาทโก
 น รูปญฺญุ โหติ น ตถฺชณฺณกฺุสโต โหติ น อาสาฏฺฐิํ สาฏฺฐตา
 โหติ น วนํ ปฏฺิจฺจนาเทตฺตา โหติ น ชุมฺํ กตฺตา โหติ น
 ติคฺคํ ชานาติ น ปิตํ ชานาติ น วิถิํ ชานาติ น โคจฺรกฺุสโต
 โหติ อนวเสสฺสโทหิํ โหติ เย เต ชุสฺสา โคปิตโร โคปรินายก
 เต น อติเรกปฺุชฺชาย ปุเชตฺตา โหติ อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ
 อํฺเกหิ สมนฺนาคโต โคปาทโก อภพฺโพ โคคณฺํ ปริหริตุํ ฆาตिकाตุํ
 เขวเมว โช ภิกฺขเว เอกาทสฺหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
 จกฺุชฺสุํมํ อนิจฺจานุปลฺุสฺสํ วิหริตุํ ๑เป๑ อภพฺโพ จกฺุชฺสุํมํ ทฺุขานุปลฺุสฺสํ
 วิหริตุํ อภพฺโพ จกฺุชฺสุํมํ อนตฺุคฺคานุปลฺุสฺสํ วิหริตุํ อภพฺโพ จกฺุชฺสุํมํ
 ชฺยानุปลฺุสฺสํ วิหริตุํ อภพฺโพ จกฺุชฺสุํมํ วยานุปลฺุสฺสํ วิหริตุํ อภพฺโพ
 จกฺุชฺสุํมํ วิราคานุปลฺุสฺสํ วิหริตุํ อภพฺโพ จกฺุชฺสุํมํ นิโรชานุปลฺุสฺสํ
 วิหริตุํ อภพฺโพ จกฺุชฺสุํมํ ปฏฺุณิสฺสํคฺุคฺคานุปลฺุสฺสํ วิหริตุํ อภพฺโพ
 สิตฺตสฺมํ ชานสฺมํ ชิฺวหาเย กายสฺมํ มนสฺมํ รุเปสฺสุ สทฺุเทสฺสุ
 คนฺุเชสฺสุ รัสเสสฺสุ โฝฏฺุจฺุพฺุเพสฺสุ ชมฺเมสฺสุ จกฺุชฺุวิญฺญาเน สิตฺต
 วิญฺญาเน ชานวิญฺญาเน ชิฺวหาวิญฺญาเน กายวิญฺญาเน
 มโนวิญฺญาเน จกฺุชฺสุํมฺสฺุสฺเส สิตฺตสฺมฺสฺุสฺเส ชานสฺมฺสฺุสฺเส

ตฺตฺยชฺฌมานํ จตฺตฺยชฺฌมานํ เมตฺตฺวาเจโตวิมุตฺติ กฺรฺุณาเจโตวิมุตฺติ มุทฺติกา-
เจโตวิมุตฺติ อฺุเปกฺขาเจโตวิมุตฺติ อากาสํนญฺจายคณฺ์ วิญฺญาณญฺจายคณฺ์
อากิเบญฺจญฺจายคณฺ์ ราคสํสํ ภิกฺขเว อภิญฺญา ยิมฺ เขกาทสํ ชมฺมา
ภาเวตฺตฺพพาติ ฯ

[๒๓๓] ๒๔ ราคสํสํ ภิกฺขเว อภิญฺญา ปริญฺญา ปริกฺขยา ยปหานาย
ชยา ยวยาย วิรคาย นิโรชาย จาคาย ปญฺนิสํสํคฺคฺคา ยิมฺ เขกาทสํ
ชมฺมา ภาเวตฺตฺพพา โทสํสํ โมหสํสํ โกรสํสํ อฺุปนาหสํสํ มกฺขสํสํ
ปพาทสํสํ อีสํสํมาย มจฺจฺริยสํสํ มายาย สําเจยฺยสํสํ กมฺภสํสํ สํารมฺภสํสํ
มาเรสํสํ มทสํสํ ปมาทสํสํ อภิญฺญา ปริญฺญา ปริกฺขยา ยปหานาย
ชยา ยวยาย วิรคาย นิโรชาย จาคาย ปญฺนิสํสํคฺคฺคา ยิมฺ เขกาทสํ
ชมฺมา ภาเวตฺตฺพพา อิทมโวจ ภคฺวา ฯ อตฺตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ
ภคฺวโต ภาสีคํ อภินนฺทฺนฺติ ฯ

นอสํตฺตฺตสํหสํสํานิ ภิกฺขุโย ปณฺจสํตฺตานิ จ

สํตฺตฺตปณฺณาสํสํตฺตุนฺดา อองฺคฺคฺตฺตรสํมายฺตฺตาติ ฯ

เขกาทสํกนิปาโต นิฏฺฐิโต ฯ

ปทานุกรกโม

	ปทุเพ/องเก		ปทุเพ/องเก
อกสิริตภัก	๘๘/๒๑๕	อจุจนุตพรหุมจาว	๒๑๗/๓๕๓
อการุณโก	๗๗/๑๖๐	อจุจนุตโยคกฐะเม	๒๑๗/๓๕๓
อภิจุณตภัก	๘๘/๒๑๕	อเชพกปฏิคคหณา	๘๘/๒๒๐
อกุสัถ	๒๓/๔๑,๑๓๖/๒๕๘, ๓๖๘/๒๘๖ ๑ เป ๑	อชฎาปนุโน	๘๑/๑๘๘
อกุสตา ฐมา	๑๖๑/๒๗๗	อฏฐังคิเกตุ มคฺเคตุ	๒๗/๖๑,
อกุโธโน	๕๑/๘๘,๕๒/๑๐๐, ๖๗/๑๓๓ ๑ เป ๑	อฏฐังค โดกรมเมตุ	๒๗/๕๗
อกุโธสภปริภาสโก	๘๘/๑๘๑, ๒๑๓/๓๔๒	อฏฐังค ญญา	๕๗/๑๑๓,๒๐๕/๓๓๔
อชฎาถโว	๒๓/๔๓	อตปนโย ฐโม	๑๔๑/๒๖๐,
อชชโธ	๘๑/๑๘๐	อติมานตุส	๒๐๗/๓๓๔
อคารโว	๑๘๘/๓๐๓	อตุคุกัถกปรวมุภา	๗๘/๑๖๐
อคคิสัมมุสโส	๖๕/๑๓๐	อตุคูปปริกฐา	๖๘/๑๓๕
อคโค	๘๑/๑๘๔	อตุโธ	๑๑๓/๒๓๘,
อจุจนุตนิฐโง	๒๑๗/๓๕๓		๑๑๕/๒๔๑ ๑ เป ๑
อจุจนุตปริโยสาโน	๒๑๗/๓๕๓	อทสัถนคมุยค	๗๖/๑๕๕

ปทานุกรกโม

อธินุนาทาน์	๘๘/๒๓๘,๑๖๐/๒๗๓, ๑๖๗/๒๘๖ ๑ เป ๑	อธิจิตุเต	๓๓/๗๖,๓๔/๗๗
อธินุนาทายี	๘๒/๑๘๖,๑๖๖/๒๘๐, ๑๘๘/๓๒๕	อธิฐจ้าน	๘๖/๒๑๒
อโทโส	๔๗/๘๑	อธิปญญา	๓๓/๗๖,๓๔/๗๗
อธมฺจวิริยวิสฺมจวิริยา	๔๗/๘๑	อธิมานัสฺจฺโจ	๘๖/๑๗๓
อธมฺมิกํ ปริสฺ	๑๑๖/๒๔๗	อธิมานิโก	๘๖/๑๗๓
อธมฺมิกํ วาทิ	๑๑๖/๒๔๗	อธิสฺสฺเต	๓๓/๗๖,๓๔/๗๗
อธมฺโม	๑๑๓/๒๓๘, ๑๑๕/๒๔๐ ๑ เป ๑	อนชฺฎาปนฺโน	๘๑/๑๘๐
อธิกรณํ ชานาคิ	๓๒/๗๕	อนติมานี	๑๐๑/๒๒๕
อธิกรณนิโรธํ ชานาคิ	๓๒/๗๕	อนตฺตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	๕๖/๑๓๒, ๕๗/๑๓๓ ๑ เป ๑
อธิกรณนิโรธคามินิปฏิปทํ ชานาคิ	๓๒/๗๖	อนตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	๒๒๘/๓๘๑
อธิกรณสฺมฺมทฺยํ ชานาคิ	๓๒/๗๕	อนตฺตฺต	๑๑๓/๒๓๘, ๑๑๕/๒๔๐ ๑ เป ๑
อธิกรณสฺมฺมปฺปาทวฺฐปฺสฺมกฺุสฺสฺสฺส	๓๒/๗๕,๘๘/๒๑๕	อนนฺุโยโค	๗๓/๑๔๖
อธิกรณนิโก	๘๗/๑๗๖	อนนิกิชฺฎา	๑๖๐/๒๗๔,๑๖๗/๒๘๖
อธิกคตฺสฺสฺสฺส	๘๖/๑๗๓	อนนิกิชฺฎาตุ	๕๑/๘๗, ๕๒/๑๐๐ ๑ เป ๑
อธิคฺคมาย	๘๕/๒๐๘	อนนิกินิพฺพตฺติ	๖๕/๑๓๐

ปทานุกรกโม

๓๘๗

อนภิรตส์ณญา	๕๖/๑๑๒,	อนิจุสณญา	๕๖/๑๑๒,๕๗/๑๑๓,
	๕๗/๑๑๓ ๑ เป ๑		๖๐/๑๑๖ ๑ เป ๑
อนภิรติ	๖๖/๑๓๐	อนิจุจา	๕๖/๑๑๘
อนยั	๘๕/๑๖๖,๘๕/๑๖๘ ๑ เป ๑	อนิจุจานุปลัถั	๖๐/๑๑๘,๒๒๘/๓๘๑,
อนยพยุสนั	๘๕/๑๖๖,		๒๓๐/๓๘๒
	๘๕/๑๖๘ ๑ เป ๑	อนิจุเจ ทุกุขสณญา	๕๖/๑๑๒,
อนวิโย ฐมโม่	๑๓๕/๒๕๘,		๒๐๘/๓๓๓
	๑๖๘/๒๘๖ ๑ เป ๑	อนิรากตฐณาโน	๗๑/๑๘๒
อนวิโย มคุโค	๑๕๕/๒๖๒,	อนิสัถรณปณโณ	๘๑/๑๘๘
	๑๗๘/๒๘๘	อนฐุจัน	๗๓/๑๘๖
อนถัส	๑๗/๒๖,๑๘/๒๘ ๑ เป ๑	อนทุชโศ	๕๑/๘๘,๕๒/๑๐๐
อนวชุไซ ฐมโม่	๑๕๐/๒๖๐,	อนุปวาทกา	๒๑/๓๗
	๑๗๓/๒๘๘	อนุปนาหึ	๖๗/๑๓๓
อนาทริยั	๗๖/๑๕๖	อนุโยโค	๗๓/๑๘๖
อนาทันวทสัถัถั	๘๑/๑๘๘	อนุสัถัรติคพุโพะ ฐมโม่	๑๕๓/๒๖๕,
อนาวิตสัถัถัไป	๑๘/๓๑		๑๘๖/๓๐๒
อนาสัโว ฐมโม่	๑๓๘/๒๖๐,	อนุถัถัสนัปาฐัหาริเยน	๒๑๗/๓๕๓
	๑๗๒/๒๘๗	อนิโนคตูปัถั	๖๗/๑๓๒,๗๖/๑๕๖,
อนาสัถัถั	๗๓/๑๘๖		๗๘/๑๖๐ ๑ เป ๑

อนุศรโฆธานคมนัน	๘๔/๑๖๗,	อพฺยาปชฺโณ	๓๐๑/๒๕๕
	๘๖/๑๗๕	อพฺยาปนฺนจิตฺโต	๕๑/๘๗,
อนฺนํ	๑๖๖/๒๘๒		๕๕/๑๐๐ ๑ เป ๑
อปจยคามํ ฌมฺโม	๑๔๒/๒๖๓,	อพฺยาปาโท	๑๖๐/๒๗๔,
	๓๗๕/๒๘๘ ๑ เป ๑		๑๖๗/๒๘๖ ๑ เป ๑
อปจฺจเวกฺขณา	๗๓/๑๔๖	อพฺยาเสกฺขุชฺชํ	๘๘/๒๒๓
อปริกฺกมโน	๑๖๔/๒๘๓	อภิชฺฐณา	๑๖๐/๒๗๓,๑๖๗/๒๘๖
อปปริจฺจดา	๗๓/๑๔๖	อภิชฺฐณาปริยฺยจฺจํ	๘๖/๑๗๔
อปปริหานฌมฺโม	๕๕/๑๐๘	อภิชฺฐณาตุ	๕๓/๘๗,๕๕/๑๐๐,
อปบายํ	๘๘/๑๘๓		๘๖/๑๗๔ ๑ เป ๑
อปฺปตฺติโกช	๑๕๕/๒๖๖,	อภินฺญา	๘๕/๒๐๘,๑๐๗/๒๓๓,
	๑๘๘/๓๐๓		๑๒๗/๒๕๖ ๑ เป ๑
อปฺปมตฺโต	๔๖/๘๘	อภินฺนพฺพตฺติ	๖๕/๑๒๘
อปฺปมาโท	๑๕/๒๓,๖๘/๑๓๕	อภิริทฺติ	๖๖/๑๓๐
อปฺปตฺตจฺจํ	๘๕/๑๖๘	อภิสฺสฺสเถชฺชิกา	๓๐/๗๓
อปฺปตฺตฺตฺโต	๒๓/๔๒,๘๒/๑๖๒,	อภิกุชฺชํ	๘๗/๑๗๘
	๘๕/๑๖๘	อภินฺตคฺคา	๕๖/๑๓๒,๕๗/๑๓๓ ๑ เป ๑
อปฺปวีจฺจกฺกา	๓๐/๗๓,๖๘/๑๓๕	อภายาถึ	๓๑/๑๖,๘๗/๑๗๘
อปฺปวีจฺจโน	๖๗/๑๓๓,๘๒/๑๖๔,	อภฺยจฺฉินฺโต	๘๑/๑๘๐
	๘๗/๑๗๘	อภฺยโม	๔๗/๘๓

ปทานุกรกโม

๓๘๘

อโยนิโส มนสิการ	๖๓/๑๒๓,	อโตโร	๔๗/๘๓
	๖๒/๑๒๕ ๑ เป ๑	อวทณฺณุตฺ	๗๖/๑๕๖
อวิตรติ	๗๓/๑๔๒	อวิฐษา	๑๓/๑๘,๖๓/๑๒๐,
อวทนต์	๓๐๐/๕๒๔		๖๒/๑๒๕ ๑ เป ๑
อริยํ โฆวนํ	๓๐๗/๒๓๓	อวิปฺปฏิสํโร	๓/๑,๒/๒,
อริยํ วมนํ	๓๐๘/๒๓๕		๒๐๘/๓๓๕ ๑ เป ๑
อริยํ วิเวจฺนํ	๓๐๘/๒๓๓	อวิสํวาทนา	๗๓/๑๔๖
อริยกนฺเตหิ สํเตหิ	๘๒/๑๘๖	อเวจฺจฺอุปสํเทน	๘๒/๑๘๖
อริยวสา	๑๘/๓๑,๒๐/๓๔	อสงฺกิตฺติฏฺฐจฺจิตฺโต	๕๓/๘๘,๕๒/๓๐๐
อริยสํโถ	๓๐/๗๐	อสงฺวรํ	๗๖/๑๕๕
อริยา ปจฺจุโรโรหณํ	๑๒๐/๒๕๓,	อสงฺสํคฺคกถา	๓๐/๗,๑,๒๘/๑๓๘
	๑๕๗/๒๗๐	อสงฺชฺฌมายิกิริยา	๗๓/๑๔๖
อริยานํ ออุปวาทกา	๘๗/๒๑๔	อสงฺโจี	๑๑/๑๖,๘๗/๑๗๘
อริยฺอุปวาทํ	๘๘/๑๘,๑๒๓๓/๓๔๒	อสงฺตา	๒๘/๖๘
อริเยน อิทฺธิยสํวเรน	๘๘/๒๒๓	อสงฺตาสํมุขณฺณิ	๖๓/๑๒๓,
อริเยน สํติสํมุขณฺณเวณ	๘๘/๒๒๓		๖๒/๑๒๕ ๑ เป ๑
อริเยน สํตฺถขณฺเรน	๘๘/๒๒๐	อสงฺทฺทฺมโม	๑๔๗/๒๖๒,๑๘๐/๓๐๐
อริโย รมฺโม	๑๓๕/๒๕๘,๑๖๘/๒๘๖	อสงฺนฺตฺตฺตฺโต	๘๒/๑๖๓
อริโย มคฺโค	๑๔๕/๒๖๒,๑๗๘/๓๐๐	อสงฺปฺปฺริสํทฺมโม	๑๔๘/๒๖๓,
อรุปรากิ	๑๓/๑๘		๑๘๓/๓๐๐

ปทานุกรกโม

อศฺปฺปริสฺสภคฺติโน	๗๘/๑๖๐	อศฺสฺทฺธิยํ	๖๓/๑๒๓,๖๒/๑๒๕,
อศฺปฺปริสฺสํเสโ	๖๓/๑๒๓,๖๒/๑๒๕		๗๖/๑๕๖ ๑ เป ๑
อศฺมาหิโต	๒๓/๔๓,๕๑/๘๘ ๑ เป ๑	อศฺสฺทฺโ	๒๓/๔๒,๖๗/๑๓๒,
อศฺมฺปชฌณํ	๗๖/๑๕๕		๘๒/๑๖๒ ๑ เป ๑
อศฺมฺมุพฺโ	๑๘๖/๓๒๓	อศฺสฺถาชาโนโย	๒๑๖/๓๕๐
อศฺมาํ	๑๓๔/๒๕๘,๑๖๗/๒๘๖	อศฺสฺถาสฺปสฺสฺถา	๗๒/๑๔๕
อศฺวาทฺทกาโย	๕๑/๘๘,๕๒/๑๐๐	อศฺสฺสฺสฺสฺ	๗๓/๑๔๖
อศฺภสฺสณฺ	๕๖/๑๑๒,	อสิริโก	๖๗/๑๓๒,๗๖/๑๕๖,
	๖๐/๑๑๖ ๑ เป ๑		๗๘/๑๖๐ ๑ เป ๑
อเสกฺเขน ปณฺณากฺขณฺ		อากาสกฺสินํ	๒๕/๔๘
	๒๑๗/๓๕๓	อากาสานณฺจายคนสฺสณฺ	๖/๘,
อเสกฺเขน สฺมาริกฺขณฺ			๗/๑๐ ๑ เป ๑
	๒๑๗/๓๕๓	อากิณฺจณฺนายคนสฺสณฺ	๖/๘,
อเสกฺเขน สฺตฺตฺกฺขณฺ	๒๑๗/๓๕๓		๗/๑๐ ๑ เป ๑
อเสชฺชยา ฐมฺมา	๑๑๒/๒๓๗	อาฆาตปฏฺิวินยา	๘๐/๑๖๓
อเสโ	๑๑๑/๒๓๗	อาฆาตวคฺคฺ	๗๘/๑๖๐
อเสตฺกมฺยตํ	๗๖/๑๕๕	อาจยคามํ ฐมฺโม	๑๔๒/๒๖๓,
อศฺสฺทฺพฺุโค	๒๑๖/๓๔๘		๑๗๕/๒๘๘
อศฺสฺทฺมฺมสฺสฺสฺ	๖๓/๑๒๓,	อาจวโรคจวสฺมฺปนฺโน	๓๒/๗๕,
	๖๒/๑๒๕		๓๓/๗๖,๕๐/๘๓ ๑ เป ๑

ปทานุกรกโม

๕๐๓

อาชีวะสั้วโร	๔๘/๘๒	อาส่าฏกั ส่าฎฎา	๒๒๔/๓๘๓
อาคาบ ^{มี}	๔๖/๘๘	อาเส็ดิตพิโพ ฆมโม	๓๕๐/๒๖๓,
อาท่นวทสุส่าวี	๘๑/๑๘๐		๓๘๓/๓๐๓
อาท่นวสณฺณา	๖๐/๑๓๖	อาหาเว ปฏิกุฏสณฺณา	๕๖/๑๓๒,
อาท่นวา ราชนุเตปรุปรุเวสเน			๕๗/๑๓๓ ๑ เป ๑
	๔๕/๘๕	อาหาโร	๖๑/๑๒๓
อาเทส่นาปาฎิหาริเยน	๒๑๗/๓๕๓	อิจฺญา	๒๓/๔๒,๒๔/๔๔ ๑ เป ๑
อาเนาานสัติ	๖๐/๑๓๖	อิศฺฐิกุมาริปฏิคฺคหณา	๘๘/๒๒๐
อามกธณฺณปฏิคฺคหณา	๘๘/๒๒๐	อิทฺธิปาฎิหาริเยน	๒๑๗/๓๕๓
อามกมัสสปฏิคฺคหณา	๘๘/๒๒๐	อิทฺธิปาทา	๘๐/๑๘๗
อาโปกสิณิ	๒๕/๔๘	อิธโถกสณฺณี	๖/๘,๗/๑๐ ๑ เป ๑
อาโปสณฺณี	๖/๘,๗/๑๐ ๑ เป ๑	อินทฺริยาสั้วโร	๖๑/๑๒๓,
อาरणฺณโก	๘/๑๒,๘/๑๓ ๑ เป ๑		๖๒/๑๒๗ ๑ เป ๑
อาทรุชฺชวิโร	๑๗/๒๖,๑๘/๒๘, ๒๓/๔,๓ ๑ เป ๑	อิรวณิ	๘๔/๑๖๖,๘๕/๑๖๘ ๑ เป ๑
อาธาธโก	๓๕๕/๒๖๖,๓๘๘/๓๐๓	อิสฺฐัส่า	๒๓/๔๒,๒๔/๔๔, ๓๐๐/๒๒๔ ๑ เป ๑
อาธาธนา	๓๐๓/๒๒๖	อิสฺฐัสฺฐิ	๘๔/๑๖๗
อาธาโม	๒๗/๕๓	อุกโกฏฐนณฺณจณิกนิกิตัส่าวิโยคา	
อาโรคฺยั	๗๓/๑๔๕		๘๘/๒๒๐
อาสัสฺสุสั	๗๓/๑๔๖	อุจฺจุจาโร	๔๘/๘๒,๖๕/๑๓๐

ปทานุกรกโม

อุจฺจาสยนมมหาตยนา	๘๘/๒๓๘	อุปกฺกิตเตเต	๘๖/๒๐๘,๘๘/๒๒๒
อุชฺฐ กายกมฺมํ	๑๘๓/๓๑๑	อุปฺปจฺจิตถฺถ์สํติ	๒๓/๔๓,๘๒/๑๖๔,
อุชฺฐ คติ	๑๘๓/๓๑๑		๒๑๘/๓๕๕ ฯ เป ฯ
อุชฺฐปฺปคฺติ	๑๘๓/๓๑๑	อุปฺนาหปริยฺยจฺจํ	๘๔/๑๖๗
อุชฺฐ มโนกมฺมํ	๑๘๓/๓๑๑	อุปฺนาหี	๖๗/๑๓๒,๘๔/๑๖๗
อุชฺฐ วจฺจกมฺมํ	๑๘๓/๓๑๑	อุปฺนาโห	๒๓/๔๒,๒๔/๔๔,
อุชฺฐจฺจํ	๗๓/๑๔๖		๑๐๐/๒๒๔ ฯ เป ฯ
อุณฺหํ	๔๘/๘๒,๖๕/๑๓๐	อุปฺปริกฺขติ	๘๓/๑๖๕
อุตุปฺปวิณามชา	๖๐/๑๑๗	อุปฺปวาทกา	๒๑/๓๗
อุตุคฺคโม	๘๑/๑๘๔	อุปฺปตฺตงฺกมิตา	๘๓/๑๖๕
อุตุคฺคิมนุสฺสํธมฺมา	๔๘/๘๒	อุปฺปตฺตมา	๑๐๗/๒๓๑,๑๒๗/๒๕๖,
อุตุชฺชจฺจํ	๑๓/๑๘,๗๕/๑๕๓,๗๖/๑๕๕		๑๓๑/๒๕๗ ฯ เป ฯ
อุตุชฺชจฺจกุกฺกจฺจํ	๑๒/๑๘	อุปฺปาทานํ	๘๒/๑๘๗
อุตุชฺชจฺจกุกฺกจฺจปริยฺยจฺจิตฺเตน เจตสา		อุปฺปาทานกฺขณฺนเรตฺถ	๖๐/๑๑๖
	๒๑๖/๓๔๘	อุปฺปาทานนิโรโธ	๘๒/๑๘๗
อุตุชฺชจฺจปริยฺยจฺจํ	๘๖/๑๗๕	อุปฺปาเทตพฺโพ ธมฺโม	๑๔๘/๒๖๓,
อุตุชฺชโธ	๕๑/๘๘,๕๒/๑๐๐ ฯ เป ฯ		๑๘๒/๓๐๑
อุตุชฺชมาตกถฺถณฺวา	๕๗/๑๑๓,	อุปฺปารมฺภจิตฺตคํ	๗๖/๑๕๕
	๒๐๕/๓๓๔	อุปฺปาสิกา อวิสํวาทา	๑๘๒/๓๐๘

ปทานุกรกโม

๔๐๓

อุปาสัถา วิสารทา	๑๘๒/๓๐๘	โธทาทกสถิณ	๒๕/๔๘
อุเปกฺขาเจโตวิมุคฺติ	๑๘๖/๓๒๓, ๒๒๓/๓๗๔	โธปกุกมิกา	๖๐/๑๑๗
อุเปกฺขาสุมุโพรณงฺโก	๑๐๒/๒๒๕	โธรวี	๗๗/๑๖๐
อุโปสถ	๔๖/๘๗	โธริมี คีรี	๑๑๗/๒๔๘, ๑๑๘/๒๕๐ ๑ เป ๑
อุภาโตภาควิมุคฺโต	๑๖/๒๕	โธหิตโสโต	๘๓/๑๖๕
อุมุมาท	๘๘/๑๘๓	กณฎกา	๗๒/๑๔๕
อุพารปามุชฺโช	๑๗/๒๖,๑๘/๒๘, ๕๐/๘๕ ๑ เป ๑	กณฺหมคฺโค	๑๔๖/๒๖๒, ๑๗๘/๓๐๐
เอกนุคฺติเพพิทาย	๑๐๗/๒๓๑, ๑๒๗/๒๕๖ ๑ เป ๑	กคฺคณฺณ	๘๖/๑๗๓
เอกพีชชีล	๖๓/๑๒๘,๖๔/๑๒๘	กคฺค	๘๕/๑๖๘
เอกภคฺติโก	๘๘/๒๑๘	กถาวคฺคฺคฺนิ	๖๘/๑๓๘
เอกาทล ฐมฺมา	๒๓๐/๓๘๒	กถาสฺสฺสฺสโป	๒๘/๖๒, ๘๓/๒๐๒ ๑ เป ๑
เอกาทลนฺนํ พุยลนฺนํ	๒๑๓/๓๔๒	กพพิการภกฺขาน	๒๒๐/๓๖๔
เอกาทลนฺนํลล	๒๒๒/๓๗๐	กมฺมฏจําเนน	๔๖/๘๗
เอการกฺโข	๑๘/๓๑	กมฺมวิปากษา	๖๐/๑๑๗
เอวํวิคฺคตภิชฺโณ	๑๘๖/๓๒๓	กมฺมารมตา	๘๖/๑๗๕
โอบุคฺคปปี	๖๗/๑๓๑,๖๘/๑๓๕	กยวิภฺกยา	๘๘/๒๒๐
โอบุคฺคปปี	๖๗/๑๓๓	กรชกาเขน	๑๘๖/๓๒๓

ปทานุกรกโม

๔๐๕

กฤษดา ฐมมา	๓๖๓/๒๗๗	กาธิ	๘๘/๒๓๖
กฤษถานิ ฐถานิ	๓/๓,๒/๓ ๑ เป ๑	การยฺโฮ	๘๑/๓๘๐
กฤษโต	๒๓/๔๓,๕๓/๘๘, ๕๒/๓๐๐ ๑ เป ๑	โคจรกฤษโต	๒๒๔/๓๘๓
กฤษฺพภา	๖๓/๓๒๒,๖๒/๓๒๖	โคตฺตฺรภู	๑๖/๒๕
กฤษฺนา	๘๕/๑๖๘	โคปานสิโย	๓๕/๒๓
กฤษฺญ	๑๕/๒๔	จกฺขฺญโต	๑๖๑/๒๗๖
โกธโน	๕๓/๘๘, ๖๗/๓๓๒ ๑ เป ๑	จตฺสฺโส ปฏฺิปปทา	๒๘/๖๗
โกธปริยฺญจฺานํ	๘๔/๑๖๖	จตฺสฺโส สฺณฺเฆนา	๒๘/๖๗
โกธ	๒๓/๔๒,๒๔/๔๔ ๑ เป ๑	จตฺราปสฺสเณโน	๑๘/๓๑
โกถโกถสฺส	๖๓/๓๒๘,๖๔/๓๒๘	จตฺสฺสฺ อหาเวสฺส	๒๗/๕๕
โกถสฺส	๗๖/๑๕๖,๘๕/๑๖๘	จตฺสฺสฺ สฺติปฏฺจฺานสฺส	๒๘/๖๐
ขโม	๗๑/๑๔๒	จตฺตาฬิสฺสยา ฐมฺเมหิ	สฺมนฺนาคโค
ขยานุสฺสตี	๒๒๘/๓๘๓		๒๐๒/๓๓๒
ขยาย	๒๐๗/๓๓๔,๒๓๓/๓๘๓	จฺรเณน	๒๑๗/๓๕๔
ขัณาสฺโว	๒๓/๔๓	จาคานุสฺสตี	๒๑๘/๓๕๘
เขตฺตวคฺคฺฏฺปฏฺิคฺคฺหา	๘๘/๒๒๐	จาคาย	๒๐๗/๓๓๔,๒๓๓/๓๘๓
คนฺเชหิ	๘๘/๒๑๘	จิตฺตฺกฺเขปํ	๘๘/๑๘๓
คฺรฺกฺรณา	๕๐/๘๓	จิตฺตฺถงฺขาริ	๖๐/๑๑๘
		จิวปพฺพชฺชิตฺโต	๘๘/๒๑๕
		เจตนา	๑๐๔/๒๒๗

เจตโส อธิฐจํานากินิเวสํานุสํยา		ชิมฺจุณา	๕๘/๘๒,๖๕/๓๓๐
	๖๐/๓๓๘	ชิมุหํ ภายกมฺมํ	๓๘๗/๓๓๐
เจตโส ตันคุดํ	๗๖/๓๕๕	ชิมุหํ มโนกมฺมํ	๓๘๓/๓๓๐
เจตโส วิกุเขปํ	๗๖/๓๕๕	ชิมุหํ วจฺจกมฺมํ	๓๘๓/๓๓๐
เจตโส วินิพฺพนา	๓๕/๓๘	ชิมุหา อุปฺปคฺติ	๓๘๓/๓๓๐
เจโตชิตา	๓๕/๓๘	ชิมุหา คติ	๓๘๓/๓๓๐
เจโตวิจฺจรณสํปฺปายา	๓๐/๗๓	ชํวิตปริกฺขาวเรสุ	๓๐๓/๒๒๕
เจโตสํกมฺมณฺญุคฺโต	๗๓/๓๕๒	ฌานํ	๘๕/๑๖๘
ณฺฑมฺมุตฺตา	๕๘/๓๓๕	ฌายี	๘๕/๑๖๖,๘๕/๑๖๘
ณฺสุ อชฺฌมคฺคิเกสุ อายคเนสุ		ฌาณญฺุโต	๑๖๑/๒๗๖
	๒๗/๕๖	ฌาโย	๘๒/๓๘๗,๘๕/๒๐๘
ณฺสุ นิสฺสํรณํยาสุ	๒๘/๖๓	จํานะหิ	๘๓/๓๘๐,๑๖๖/๒๘๐
ณฺพุงคสํมณฺนาคโต	๓๘/๓๓	จิติ	๕๓/๓๐๓
เนทฺนวรพฺพนุจวิปภาโมส-		คโใจ	๓/๕,๕/๖,๒๓๐/๓๓๘ ๑ เป ๑
อาโถปสํสาหสํ	๘๘/๒๒๐	คณฺหุชฺชโย	๖/๘,๖๐/๓๓๘,
ชฺรามาณํ	๘๒/๓๘๗		๒๓๕/๓๕๕ ๑ เป ๑
ชาตฺรปฺรชตปฏิกุคฺคหณฺนา	๘๘/๒๒๐	คณฺหานิโรโห	๘๒/๓๘๗
ชาติ	๘๒/๓๘๗	ตถาคตปฺปเวทิตโต	ธมฺมวินโย
ชาตินิโรโห	๘๒/๓๘๗		๗๖/๑๕๕
ชาติยา	๘๓/๑๖๒	ตถาคตพฺพทานิ	๒๓/๓๕,๒๒๕/๓๘

ปทานุกรกโม

๔๐๗

คป	๘๘/๒๐๘	ทกุโฆ	๓๗/๒๖,๓๘/๒๘,
คปนิโย ฌมโม	๓๘๓/๒๖๐,		๕๐/๘๕ ๗ เป ๗
	๓๗๘/๒๘๘	ทณทตมมุตตโต	๖๕/๓๓๐
คารกรุปานํ ปภา	๓๕/๒๘	ทตตํ อกุตตกมมปเถตํ	๒๗/๕๗,
คิตาย ฌมเมหิ	๒๐๐/๓๒๘		๓๖๕/๒๘๖
คิณณวิจิกิณโณ	๕๓/๘๘,๕๒/๓๐๐	ทตตํ กุตตกมมปเถตํ	๒๘/๖๓,
คิตุถํ ชานาติ	๒๒๘/๓๘๓		๓๖๕/๒๘๘
คินุคิโน	๗๗/๓๖๐	ทานํ	๓๖๖/๒๘๐
คิรจุนานถํ	๖๘/๓๓๘	ทาสีทาสปฏิคคพณา	๘๘/๒๒๐
คัณิ ทุจจวิตานิ	๖๓/๓๒๓	ทิจฺจิจิ	๓๐๘/๒๕๗
คัณิ สุตจวิตานิ	๖๓/๓๒๓	ทิจฺจิจฺจิจานา	๘๖/๒๓๒
คัสสุ เวทนาสุ	๒๗/๕๕,๒๘/๖๐	ทิจฺจิจิปปคโต	๓๖/๒๕
คฺจฺจนา	๒๘/๖๘,๕๖/๘๘	ทิจฺจฺจพานํ ปณฺจณฺณํ กามคฺจฺจนาณํ	
คฺจฺจนาฏกัถกฺจฺจนาฏญา	๘๘/๒๒๐		๓๖๖/๒๘๕
คฺชกสสิณํ	๒๕/๕๘	ทิจฺจฺจพาย โถตฺชาคฺจฺจยา	๘๗/๒๓๓
คฺชกสสิณํ	๖/๘๗,๗/๓๐,	ทิจฺจฺจเพน จกฺจฺจนา	๓๐/๓๕,๒๓/๓๗,
	๒๓๘/๓๕๓ ๗ เป ๗		๒๒/๕๐ ๗ เป ๗
คฺจฺจภตฺตํ	๒๐๗/๓๓๘,๒๓๓/๓๘๓	ทฺจฺจฺจโทมนสฺสํ	๘๕/๒๐๘
คฺจฺจนิทฺจํ	๓๒/๓๘,๕๓/๘๗,	ทฺจฺจฺจวิปาภา	๓๘๘/๓๓๓,
	๕๒/๓๐๐ ๗ เป ๗		๓๘๕/๓๓๘

ปทานุกรกโม

ทุกขวิปาโก ฌมโม	๑๕๔/๒๖๓, ๑๗๗/๒๘๘	ทุสฺสตีตฺถํ	๗๖/๑๕๕,๘๕/๑๖๘
ทุกขสฺสํนุคฺคโร	๒๗/๕๕,๒๘/๕๘	ทุสฺสตีโต	๒๓/๔๒,๗๕/๑๕๘, ๘๕/๑๖๘ ๑ เป ๑
ทุกขสฺสํนุคฺคทริยํ	๑๘๔/๓๑๓, ๑๘๕/๓๑๘ ๑ เป ๑	ทฺฐเตยฺยปหีนคฺมนานุโยคภา	๘๘/๒๒๐
ทุกฺขานุปสฺสตี	๒๒๘/๓๘๓	เทวตฺตานุสฺสตี	๒๑๘/๓๖๐,๒๑๘/๓๖๒
ทุกฺขา ปฏฺิปปทา ฌิปฺปาภินฺญา	๒๘/๖๗	โทวจฺสฺสตี	๗๖/๑๕๖,๘๕/๑๖๘
ทุกฺขา ปฏฺิปปทา ทนฺธาภินฺญา	๒๘/๖๗	โทสฺสทฺฐชา	กมฺมณิทานสํชฺชโย
ทุกฺขทฺฐรยา	๑๘๔/๓๑๓,๑๘๕/๓๑๘		๑๖๓/๒๘๓
ทุกฺขทฺฐโร ฌมโม	๑๔๓/๒๖๓, ๑๗๖/๒๘๘	โทสฺสปริยฺยูจฺจิตฺํ จิตฺํ	๒๑๘/๓๕๖, ๒๑๘/๓๖๓
ทุกฺเขหิ	๘๑/๑๖๒,๘๒/๑๘๕	โทสฺสวินยปริโยธานา	๑๒๖/๒๕๖, ๑๓๐/๒๕๗
ทุกฺคคฺตี	๘๘/๑๘๓	โทโส	๒๐/๓๓,๒๓/๔๒, ๒๔/๔๔ ๑ เป ๑
ทฺฐปฺปญฺโณ	๒๓/๔๓,๖๗/๑๓๒, ๘๕/๑๗๐ ๑ เป ๑	โทโส กมฺมณิทานสํมฺภาโว	๑๖๓/๒๘๓
ทฺฐพฺโง	๘๒/๑๖๒,๘๕/๑๖๘	ธิธึ	๗๗/๑๖๐
ทฺฐพฺโต	๗๗/๑๖๐	ธมฺมกถิโก	๘/๑๒,๘/๑๓ ๑ เป ๑
ทฺฐภรตา	๘๕/๑๖๘	ธมฺมกกาโม	๑๗/๒๖,๑๘/๒๘, ๕๐/๘๕ ๑ เป ๑
		ธมฺมจฺริยสํจฺริยา	๔๗/๘๑

ปทานุกรกโม

นิตุขมนินยา ฆมมา	๓๓๐/๒๓๖	เนจยโก	๗๗/๓๖๐
นิตุโธตา	๓๐๗/๒๓๒	เนวตัญญานานาตัญญาตนต์ญณี	
นิตุพานั	๖/๘,๗/๓๓,	๖/๘,๗/๓๐ ๗ เป ๗	
	๖๐/๓๓๘ ๗ เป ๗	ปกพุโก	๗๗/๓๖๐
นิตุพานปริโยธานา	๕๘/๓๓๔	ปจฺจโย	๔๗/๘๐,๘๓/๓๖๔ ๗ เป ๗
นิตุพิทากวโร	๓/๒,๒/๓ ๗ เป ๗	ปจฺจเจกตมฺพุทฺโธ	๓๖/๒๕
นิตุพฺพุโต	๒๘/๖๘	ปญฺจจฺจกฺวิปฺปทีโน	๓๘/๓๓
นิตุคฺคตฺคคาหี	๘๘/๒๒๐	ปญฺจ นีวรณา	๖๓/๓๒๓,๖๒/๓๒๕,
นิตุขัม	๘๘/๓๘๓	๘๘/๒๒๒	
นิตุโรชตฺตญญา	๕๖/๓๓๒,๖๐/๓๓๖,	ปญฺจตฺตํ อฺปาทานกฺขนฺธํ	๒๗/๕๕
	๒๐๔/๓๓๓	ปญฺจินฺนุทฺติยานิ	๘๐/๓๘๗
นิตุโรชานุปตฺตํ	๖๐/๓๓๘,๒๒๘/๓๘๓	ปญฺจจฺจทฺตมฺภาคิยานิ	ถึโยชนานิ
นิตุโรช	๖/๘,๘๒/๓๘๗,	๓๓/๓๘	
	๓๐๗/๒๓๓ ๗ เป ๗	ปญฺจโจรมฺภาคิยานิ	ถึโยชนาน
นิตุสามกชาติโก	๘๗/๓๗๗	๓๓/๓๘	
นิตุสฺสโย	๓๔/๗๗	ปญฺจณวา	๓๗/๒๗,๓๘/๓๐,
นิตุสฺสรณปญฺโญ	๘๓/๓๘๐	๒๓/๔๓ ๗ เป ๗	
นิตุหิตทณฺโฑ	๘๘/๒๓๘	ปญฺจณา	๖๗/๓๓๒,๖๘/๓๓๕,
นิตุหิตตฺตฺโต	๘๘/๒๓๘	๗๓/๓๔๕ ๗ เป ๗	
นิตุถกฺกณิ	๒๕/๔๘	ปญฺจณากถา	๓๐/๗๓,๖๘/๓๓๘

ปทานุกรกโม

๔๓๓

ปณณาวิมุคฺโต	๓๖/๒๕	ปโปฏฐิกา	๓/๔,๕/๖,
ปณณุตฺตวรา	๕๘/๓๓๔		๒๓๐/๓๓๘ ๑ เป ๑
ปฏินิสฺสํคฺคานุปัสฺสึ	๖๐/๓๓๘,	ปพฺพตกนุทฺตรปทฺรสาธา	๖๓/๓๒๒,
	๒๒๘/๓๘๓ ๑ เป ๑		๖๒/๓๒๖
ปฏินิสฺสํคฺคโศ	๘๔/๒๐๖,	ปมาทํ	๘๖/๓๕๖,๒๐๗/๓๓๔ ๑ เป ๑
	๒๐๗/๓๓๔ ๑ เป ๑	ปยิริวปาสิตฺตพฺโพอ	๓๕๕/๒๖๖,
ปฏิสันุการโก	๘๗/๓๗๗		๓๘๘/๓๐๓
ปฏิสันุทานโน	๘๗/๓๗๗	ปรจิตฺตคฺคกฺกโต	๘๔/๓๖๖,
ปจฺจวีสฺสณิ	๒๕/๔๘		๘๕/๓๖๘ ๑ เป ๑
ปจฺจวีสฺสณณิ	๖/๘๗/๓๐,	ปรจิตฺตปฺรียายกฺกโต	๕๓/๘๗,
	๒๓๔/๓๔๓ ๑ เป ๑		๕๒/๘๘,๘๔/๓๖๖ ๑ เป ๑
ปณิธิ	๓๐๔/๒๒๗	ปรมทฺธิฏฺฐจฺจมฺมนิพฺพานิ	๒๘/๖๘
ปติสฺสโต	๓๘๖/๓๒๓	ปรโลกสฺสณณิ	๖/๘,๗/๓๐ ๑ เป ๑
ปคฺคตสฺสณณิ	๘๖/๓๗๓	ปฺริกฺขชยาย	๒๐๗/๓๓๔,๒๓๓/๓๘๓
ปคฺคตนา	๓๐๔/๒๒๗	ปฺริณฺณาย	๒๐๗/๓๓๔,๒๓๓/๓๘๓
ปทีเปยฺยํ	๓๖๖/๒๘๓	ปฺริณิพฺพานิ	๒๘/๖๘
ปธานิ	๘๔/๒๐๕	ปฺริปฺจุณิตา	๘๓/๓๖๕
ปนฺนุณฺณปจฺเจกสฺสจฺจ	๓๘/๓๓	ปฺริปฺจุณฺณสฺสจฺจกฺกโป	๕๓/๘๗,
ปนฺนุคเตนาสฺสโน	๘/๓๒,		๕๒/๓๐๐
	๘/๓๓ ๑ เป ๑	ปฺริยฎฺฐจฺจานิ	๘๖/๒๓๒

ปทานุกรกโม

ปรีโยทาทา	๑๒๓/๒๕๕	ปาติโมกข์ถ่มถ่มถ่ม	๓๒/๗๕,
ปรีธาวจโร	๘/๑๒,๘/๑๓ ๑ เป ๑		๓๓/๗๖,๕๐/๘๓ ๑ เป ๑
ปรีสุทฺถกยถมาจโร	๕๕/๘๓	ปาติโมกฺขานิ	๕๕/๘๕,๘๘/๒๑๕
ปรีสุทฺถวจถมาจโร	๕๕/๘๓	ปาติโมกฺขฐุจปนา	๓๑/๗๔
ปรีสุทฺธา	๑๒๓/๒๕๕	ปานั	๑๖๖/๒๘๒
ปรีหานธมฺโม	๕๕/๑๐๘	ปาปโก วิปาโก	๑๑๘/๒๕๒,
ปวโร	๘๘/๑๘๔		๑๒๐/๒๕๕ ๑ เป ๑
ปวีเวกกถา	๓๐/๗๑,๖๘/๑๓๘	ปาปมิตฺโต	๖๗/๑๓๒,๗๖/๑๕๖,
ปวีวคฺโค	๓๒/๔๓		๘๒/๑๖๓ ๑ เป ๑
ปสฺสฺสฺสฺส	๑/๑,๒/๓ ๑ เป ๑	ปาปิจฺจ	๖๗/๑๓๒,๗๘/๑๖๐,
ปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	๑๐๒/๒๒๕		๘๒/๑๖๓ ๑ เป ๑
ปสฺสฺสฺส	๕๘/๘๒,๖๕/๑๓๐	ปามุชฺชั	๑/๑,๒/๒ ๑ เป ๑
ปหานถฺถณฺนา	๕๖/๑๑๒,๖๐/๑๑๖,	ปาโมกฺโข	๘๑/๑๘๔
	๒๐๔/๓๓๓ ๑ เป ๑	ปาราชโก	๓๑/๗๔
ปหิตคฺโค	๕๖/๘๘	ปาริมิ คีริ	๑๓๗/๒๕๘,๑๑๘/๒๕๐,
ปโหติ	๑๐๕/๒๒๖		๑๕๘/๒๗๒ ๑ เป ๑
ปพาโส	๒๓/๕๒,๒๔/๕๕	ปาสํถานินฺนุจํจํจํ	๗๐/๑๔๑
	๑๐๐/๒๒๔ ๑ เป ๑	ปาสํโส	๘๑/๑๘๐,๑๕๕/๒๖๖,
ปาณาติปาตี	๘๒/๑๘๕,		๑๘๘/๓๐๓
	๑๖๖/๒๘๐ ๑ เป ๑	ปาสํทโก	๘๘/๒๑๕

ปทานุกรกโม

๕๑๓

บีคุดสังฆุจํานา	๖๐/๑๑๗	บริตขพุงโค	๒๑๖/๓๔๘
บีปาสา	๔๘/๘๒,๖๕/๑๓๐	บริสาธานีโย	๒๑๖/๓๕๐
บียกรณา	๕๐/๘๓	ปุพุกถัญญา	๕๗/๑๑๓,๒๐๕/๓๓๔
บียสุมทาทาโร	๑๗/๒๖,๑๘/๒๘, ๕๐/๘๕ ๑ เป ๑	โปรี	๑๘๘/๓๐๗,๑๘๘/๓๑๗
บีตุนาฉา	๑๖๐/๒๗๓, ๑๖๗/๒๘๖ ๑ เป ๑	ผรุสา ฉาฉา	๑๖๐/๒๗๓,๑๖๖/๒๘๑, ๑๖๗/๒๘๖ ๑ เป ๑
บีคํ ชานาคิ	๒๒๔/๓๘๑	ผลุตันนิโรช	๘๒/๑๘๗
บีคกตติณํ	๒๕/๔๘	ผลุตัสสมุทยา	๕๘/๑๑๔
บีคิ	๑/๓,๒/๓ ๑ เป ๑	ผลุตายคณานํ	๒๘/๖๘
บีคิสัมโพชฌงโค	๑๐๒/๒๒๕	ผลุต	๘๒/๑๘๗
ปุคคโต น ภชิตพโพ	๑๘๘/๓๐๓	ผาส	๔๑/๘๑
ปุคคโต น เสวิตพโพ	๑๘๘/๓๐๒	โฆฏฐพเพหิ	๘๘/๒๑๘
ปุคคโต เสวิตพโพ	๑๘๘/๓๐๓	ผคค	๓/๔,๔/๖ ๑ เป ๑
ปุชโช	๑๕๕/๒๖๖,๑๘๘/๓๐๓	พถานิ	๘๐/๑๘๖
ปุฉณํ	๔๐/๘๐	พหุถักตา	๑๒๘/๒๕๖
ปุฉนคณา	๑๕/๒๔	พหุถักกาทพโพ	๑๕๒/๒๖๔, ๑๘๕/๓๐๑
ปุพพคมา	๑๐๕/๒๒๘	พหุถักโต	๘/๑๒,๘/๑๓, ๑๗/๒๕ ๑ เป ๑
ปุพเพนิวาส	๑๐/๑๕,๒๑/๓๖, ๒๕/๔๐ ๑ เป ๑	พหุถักจ	๗๓/๑๔๕

พุกุชต์โต	๓๐/๗๐	ภยานิ	๘๒/๑๘๕
พุกุชานนุตั้งตั้ง	๒๓๘/๓๕๖,๒๓๘/๓๖๓	ภวคณหา	๖๒/๑๒๔
พยุสนิ	๘๔/๑๖๖,๘๕/๑๖๘, ๘๖/๑๗๓ ๑ เป ๑	ภวคณหาหยา อิทาโร	๖๒/๑๒๕
พยุบาปนุณจิตโต	๕๑/๘๗,๕๒/๑๐๐, ๑๖๖/๒๘๐ ๑ เป ๑	ภวนิโรโซ	๘๒/๑๘๗
พยุบาปาทปริยฎุจัน	๘๖/๑๗๔	ภวสงฆาโร	๔๘/๘๒
พยุบาปาทวิตกุก	๖๐/๑๑๘	ภเวธนา	๒๐/๓๓
พยุบาปาทสงกบโป	๒๐/๓๓	ภโว	๘๒/๑๘๗
พยุบาปาท	๑๒/๑๘,๑๓/๑๘, ๑๖๐/๒๗๓ ๑ เป ๑	ภตั้งารามตา	๘๖/๑๗๕
พยุหมจริย	๗๓/๑๔๕,๘๘/๑๘๓	ภเวคพุโพ ฐมโม	๑๕๑/๒๖๔,๑
พยุหมจริเยธนา	๒๐/๓๓	ภเวค	๑๘๔/๑๐๓
พยุหมจริ	๘๘/๒๑๘	ภเวค	๗๓/๑๔๕
พยุหมจริ	๑๖๑/๒๗๖	ภเวคปริยฎุจัน	๘๔/๑๖๗
ภณุชนกตหวิคคหวิวาทา	๔๑/๘๑	ภเวค	๘๔/๑๖๗,๘๗/๑๗๖
ภทิกกา	๑๐๔/๒๒๘	ภเวค	๒๓/๔๒,๒๔/๔๔,๑
ภทตั้งาว	๓๒/๗๕,๓๓/๗๖, ๕๐/๘๓ ๑ เป ๑	ภเวค	๑๐๐/๒๒๔ ๑ เป ๑
ภทเวรว	๗๑/๑๔๓	ภเวค	๑๘๖/๓๒๓
		ภเวค	๒๓/๔๒,๒๔/๔๔,๑
		ภเวค	๘๔/๑๖๗ ๑ เป ๑
		ภเวค	๘๔/๑๖๗
		ภเวค	๗๓/๑๔๖

ปทานุกรกโม

๔๓๕

มทสฺส	๒๐๗/๓๓๔,	มหานิสฺส	๑๒๕/๒๕๕,๑๒๘/๒๕๖
	๒๓๓/๓๘๓ ๑ เป ๑	มหาสฺส	๑๕/๒๔,
มนสฺสา อโสเจยฺย	๑๖๕/๒๘๖		๖๓/๑๒๒ ๑ เป ๑
มนสฺสาบุปฺพิทา	๘๗/๒๑๒,๘๘/๒๑๕	มหาโสพุทฺธา	๖๑/๑๒๒
มนสฺสา โสเจยฺย	๑๖๕/๒๘๗	มาตุคามุจฺจาโร	๗๒/๑๔๕
มนสิการสฺสมุทฺตา	๕๘/๑๓๔	มาตุคามุ	๑๘๐/๓๐๘
มโนกมฺม	๓๐๔/๒๒๗	มาโน	๑๓/๑๘,๑๐๐/๒๒๔,
มโนกมฺมมุตฺตสนฺโทสฺสพฺยาปคฺติ			๒๐๗/๓๓๔ ๑ เป ๑
	๑๘๔/๓๑๓,๑๘๕/๓๑๘	มายาย	๒๐๗/๓๓๔,๒๓๑/๓๘๓
มโนกมฺมมุตฺตมฺปคฺติ	๑๘๔/๓๑๘,	มายาว	๘๔/๑๖๗,๘๗/๑๗๗
	๑๘๕/๓๒๐	มาตาคณฺฐิ	๑๖๖/๒๘๓
มโนทฺฐจฺริเตน	๘๗/๒๑๔	มิจฺจนตฺต	๑๐๓/๒๒๖,๑๓๒/๒๕๗
มโนสฺฐจฺริเตน	๘๗/๒๑๔	มิจฺจนอาชว	๑๐๓/๒๒๖,๑๐๕/๒๒๘,
มรณสฺสญฺญา	๕๖/๑๑๒,		๑๐๖/๒๓๐ ๑ เป ๑
	๕๗/๑๑๓ ๑ เป ๑	มิจฺจนากมฺมมฺนุโต	๑๐๓/๒๒๖,
มรณสฺสญฺเย	๔๖/๘๗		๑๐๕/๒๒๘,๑๐๖/๒๓๐ ๑ เป ๑
มหคฺชโส	๗๗/๑๖๐	มิจฺจนานานิ	๑๐๓/๒๒๖,๑๐๕/๒๒๘,
มหปฺปผลตา	๑๒๕/๒๕๕,๑๒๘/๒๕๖		๑๐๖/๒๓๓ ๑ เป ๑
มหาภุทฺตพฺภา	๖๒/๑๒๖	มิจฺจนาทิฏฺฐิ	๑๐๕/๒๒๘,
มหานทฺธิโย	๑๕/๒๔,๖๒/๑๒๖ ๑ เป ๑		๑๑๗/๒๔๘ ๑ เป ๑

มิจฺฉาทิฏฐิจิคมมุสฺสมาทาณา	๘๗/๒๑๔	มุตฺถาวาทิ	๘๒/๑๘๖,
มิจฺฉาปฏิปตฺติ	๗๓/๑๔๖		๑๖๖/๒๘๐ ๑ เป ๑
มิจฺฉาวาจา	๑๐๓/๒๒๖,๑๐๕/๒๒๗,	มุตฺตคณฺฐา	๑๕/๒๔
	๑๐๖/๒๓๐ ๑ เป ๑	เมตฺตจิตฺตํ	๔๔/๗๓
มิจฺฉาวายาโม	๑๐๓/๒๒๖,๑๐๕/๒๒๘,	เมตฺตตาเจโควิมุตฺติ	๑๘๖/๓๒๒,
	๑๐๖/๒๓๐ ๑ เป ๑		๒๒๓/๓๗๔
มิจฺฉาวิมุตฺติ	๑๐๓/๒๒๖,๑๐๕/๒๒๘,	เมตฺตคฺคฺปิหาริ	๓๐/๗๐
	๑๐๖/๒๓๑ ๑ เป ๑	โมสฺสธมฺมา	๔๖/๗๘
มิจฺฉาสังกฺกปิโป	๑๐๓/๒๒๖,	โมหกฺขยา กมฺมณิทานสงฺฆโย	
	๑๐๕/๒๒๘,๑๐๖/๒๒๘ ๑ เป ๑		๑๖๓/๒๘๓
มิจฺฉาสังคิ	๑๐๓/๒๒๖,๑๐๕/๒๒๘,	โมหปริยฺยจฺจิตํ จิตฺตํ	๒๑๘/๓๕๖,
	๑๐๖/๒๓๐ ๑ เป ๑		๒๑๘/๓๖๑
มิจฺฉาสมาธิ	๑๐๓/๒๒๖,๑๐๕/๒๒๘,	โมหวิเนยปริโยธานา	๑๒๖/๒๕๖,
	๑๐๖/๒๓๐ ๑ เป ๑		๑๓๐/๒๕๗
มิตฺตฺตา	๗๓/๑๔๕	โมหเหตุกํ	๑๖๓/๒๘๒
มฺจุณฺโฑ	๘๑/๑๘๘	โมโห	๒๐/๓๓,๒๓/๔๒,
มฺจุจฺจํ	๗๖/๑๕๕,๗๕/๑๖๘		๒๔/๔๔ ๑ เป ๑
มฺจุจฺจํ	๒๓/๔๓,๗๗/๑๖๐,	โมโห กมฺมณิทานสงฺฆภาโว	๑๖๓/๒๘๓
	๘๒/๑๖๓ ๑ เป ๑	ยถาทิฏฐิจิสมฺมตฺตํ	๓๐๔/๕๒๗
มฺฐา	๒๘/๖๘,๔๖/๗๘	ยถาภูตญาณํ	๒๒/๓๘

ปทานุกรกโม

๔๓๗

ยถาภูตเขมาณฑลัน ๓/๒,๒/๓ ๑เป ๑	โศภกฤษยา	กมุมนิทานสังขโย
ยานี ๑๖๖/๒๘๓		๑๖๓/๒๘๓
โยคกุชม์ ๒๒๓/๓๗๒	โศภเหตุกั	๑๖๓/๒๘๒
โยนิโส มนสิกาโร ๖๑/๑๒๓,	โศภ	๒๓/๔๓,๔๗/๘๐
๖๒/๑๒๗	โศภ	กมุมนิทานสังมุโ ๑๖๓/๒๘๓
รตุตถญ ๘๘/๒๓๕,๒๒๘/๓๘๓	โศภิตกสถินั	๒๕/๔๕
รเสหิ ๘๘/๒๓๘	วจักรมมั	๓๐๔/๒๒๗
รคปริยญจัต จิตต ๒๓๘/๓๕๖,	วจักรมมุตสังโศภพพยาปคฺติ	
๒๑๘/๓๖๑		๓๘๔/๓๓๓,๓๘๕/๓๓๘
รควิเนยปรีโยสํธา ๑๒๖/๒๕๖,	วจักรมมุตสังมุปคฺติ	๓๘๔/๓๓๗,
๓๓๐/๒๕๗		๓๘๕/๓๒๐
ราโค ๒๐/๓๓,๓๐๐/๒๒๔	วจัทรุจฺจิต ๒๓/๔๓,๘๗/๒๓๔	
รูปญญ ๒๒๔/๓๘๓	วจัถัโว ๔๘/๘๒	
รูปราโค ๑๓/๑๘	วจัถัจฺจิต ๒๓/๔๓,๘๗/๒๓๔	
รฺเปน ๘๑/๑๖๒,๘๘/๒๓๗	วณั ปฏิจฺจาทคฺตา ๒๒๔/๓๘๓	
โรคาคจุกั ๘๗/๑๘๑	วณโน ๗๓/๓๔๕	
ลกฺขณกุสโต ๒๒๔/๓๘๓	วคฺกั ๑๖๖/๒๘๓	
ธากั ๕๔/๓๐๕,๕๕/๓๑๗,๗๑/๓๔๒	วยานุปัสสั ๒๒๘/๓๘๑	
ฤทุโร ๗๗/๑๖๐	วยาย ๒๐๗/๓๓๔,๒๓๓/๓๘๒	

วากาย	อหุมจริยวิสัมจริยา	วิฐฐา	๓๐๒/๒๒๕,๓๐๕/๒๒๘, ๒๓๗/๓๕๕
วากาย	โธัสเจยฺยํ	วิฐฐาวิมุตฺตคิยา	อหาราโร ๖๓/๓๒๓, ๖๒/๓๒๗
วากาย	หุมจริยวิสัมจริยา	วิญญาณกสิณํ	๒๕/๔๘
วากาย	โธัสเจยฺยํ	วิญญาณญฺจายตนํ	๘๕/๑๖๘
วาทสัมฺภูจํานา	๖๐/๓๓๗	วิญญาณญฺจายตนสัณฺฑี	๖/๘, ๗/๓๐ ๗ เป ๗
วಾಯกสิณํ	๒๕/๔๘	วิญญาณนิโรโธ	๘๒/๓๘๗
วಾಯสัณฺฑี	๖/๘,๗/๓๐ ๗ เป ๗	วิตกฺกวิจจวรา	๗๒/๑๔๕
วิกิตฺถํ	๘๕/๑๖๘	วิทํ ชานาติ	๒๒๔/๓๘๓
วิคตถันนมิทฺโธ	๕๓/๘๗,๕๒/๑๐๐	วินยฺชโร	๘/๑๒,๘/๑๓ ๗ เป ๗
วิคตพฺยาปาโท	๑๘๖/๓๒๓	วินิปาตํ	๘๘/๑๘๓
วิฆาตํ	๒๗/๕๓	วินัสสัณฺฑี	๕๗/๑๓๓,๒๐๕/๓๓๔
วิจิกิจฺจนา	๓๒/๓๘,๑๓/๑๘,๗๖/๑๕๒	วิปริณาโม	๒๘/๖๓
วิจิกิจฺจนาปริยฺฆจํานํ	๘๖/๓๗๕	วิปฺสุตฺตนาถ สัมมุนาโคโต	๗๑/๑๔๒
วิจินํ	๘๔/๑๖๖,๘๕/๑๖๘, ๘๖/๑๗๓	วิปฺพหุพฺพสัณฺฑี	๓๐๕/๓๓๔
วิจฺจนิตฺถกสัณฺฑี	๕๗/๑๓๓, ๒๐๕/๓๓๔	วิภูสัณฺฑี	๗๓/๑๔๖
		วิมรียาทิกเตน	๘๑/๑๖๒

ปทานุกรกโม

๕๓๘

วิมุตติ	๘๕/๒๐๖	วิสารโท	๘/๑๒, ๘/๑๓ ๑ เป ๑
วิมุตติภค	๓๐/๗๓, ๖๘/๓๓๘	วิสุททสุตน์	๗๕/๑๕๕
วิมุตติญาณทัสน์นภค	๓๐/๗๓,	วิหาโร	๘๘/๒๒๒
	๖๘/๓๓๘	วิหังสัจฉิก	๖๐/๑๓๘
วิมุตติสารา	๕๘/๓๓๕	วิหังสัจฉกบิโป	๒๐/๓๓
วิโมกฺษา	๘/๓๓	วิคฺติยา ฌมเมหิ	๑๘๘/๑๒๗
วิราคคฺเฌเฌา	๕๖/๓๓๖, ๖๐/๓๖,	วิคฺคิมิ	๕๓/๑๐๓
	๒๐๕/๓๓๓	เวจฺจิกุโน	๕๓/๘๘, ๕๕/๑๐๐,
วิราคานุปลุสฺส	๖๐/๓๓๖, ๖๒/๓๓๖		๘๖/๑๖๕
วิราคาย	๑๐๗/๒๓๑, ๑๒๗/๒๕๖,	เวทนานิโรโห	๘๒/๓๘๗
	๑๓๓/๒๕๗ ๑ เป ๑	เวทนาย	๘๖/๑๖๒, ๘๒/๓๘๗
วิราโค	๖/๘, ๖๐/๑๓๘,	เวทนางโสมถรรณ	๕๘/๓๓๕
	๒๐๘/๓.๓๖ ๑ เป ๑	เวรานิ	๘๒/๑๕๕
วิราชนา	๑๐๓/๒๒๖	สังคฺคปิปรียาโย ฌมปิปรียาโย	
วิริย	๖๗/๑๓๒, ๖๘/๑๓๕		๑๕๓/๓๐๘
วิริยสมุโพษณฺโโค	๓๐๒/๒๒๕	สังคทาคาม	๕๖/๘๘
วิริยารมฺภกถา	๓๐/๗๓, ๖๘/๑๓๘	สังคกายทิกฺขิ	๑๓/๑๘, ๗๖/๑๕๕
วิเลปน	๑๖๖/๒๘๓	สังคาวโ	๑๕๕/๒๖๖, ๑๘๘/๓๐๓
วิลาทฺมถานิ	๕๕/๘๑, ๕๓/๘๒	สังคทิกฺขิจจิตฺโต	๕๓/๘๘, ๕๒/๑๐๐
วิสมปรีหารชา	๖๐/๑๓๗	สังคฆารนิโรโห	๘๒/๑๘๗

ตั้งขาวเหที	๘๓/๑๖๒,๘๐/๑๘๖, ๘๒/๑๘๗ ๑ เป ๑	ตั้งติมา	๓๗/๒๖,๑๘/๓๐,๕๐/๘๕
ตั้งคุณิการามตา	๗๒/๑๕๕,๘๖/๑๗๕	ตั้งคาริปปเตยยา	๕๘/๑๓๔
ตั้งขมปรินายกา	๒๒๔/๓๘๓	ตั้งคิถ่มุขเบญเบ	๖๓/๑๒๓,๖๒/๑๒๗
ตั้งขมบีตโร	๒๒๔/๓๘๓	ตั้งคตุคกขตุคูปรมลุต	๖๓/๑๒๘,
ตั้งขมเกโท	๓๕/๗๗	ตั้งคตุคก	๖๔/๑๒๘
ตั้งขมถามคัค	๓๖/๗๘	ตั้งคตุคค วิสุททธิยา	๘๕/๒๐๘
ตั้งขมานุถุตตี	๒๑๘/๓๕๗	ตั้งคตุคค โพชฌนุคค	๒๘/๖๓,
ตั้งจิตตปริยายกุตโต	๕๓/๘๗,๕๒/๘๘	ตั้งคตุคค วิญญาณฐิจิตต	๒๗/๕๖
ตั้งจุจวาท	๘๘/๒๑๘	ตั้งคตุคค มลลุต	๖๕/๑๓๐
ตั้งคุณิการทโพ . รมโม	๑๕๔/๒๖๕, ๑๘๗/๓๐๒	ตั้งทโท	๗๒/๑๕๕,๘๘/๒๑๘
ตั้งขมมายกิริยา	๗๓/๑๕๖	ตั้งทขมมลลุตวน	๖๓/๑๒๓,๖๒/๑๒๗
ตั้งณฎาย	๘๑/๑๖๒	ตั้งทขมโม	๑๔๗/๒๖๒,๑๘๘/๓๐๐
ตั้งณฎาเวทยิตนโรธ	๘๕/๑๖๘	ตั้งทขานุลาร	๑๖/๒๕
ตั้งโ	๘๔/๑๖๗,๘๗/๑๗๖	ตั้งทชาวมุคโต	๑๖/๒๕
ตั้งคตการ	๓๐๓/๒๒๕	ตั้งทโร	๘/๑๓,๑๓/๑๖,๒๓/๔๒ ๑ เป ๑
ตั้งคตคตุค	๓๐๓/๒๒๕	ตั้งนคฏฐิจิกถา	๓๐/๗๓,๖๘/๑๓๘
ตั้งคิปรฐจানা	๖๓/๑๒๓,๖๒/๑๒๗, ๘๐/๑๘๗	ตั้งนคฏฐโ	๑๗/๒๖,๑๘/๓๐,
		ตั้งนทลลุตโก	๓๐/๗๐ ๑ เป ๑
			๘๓/๑๖๕

ปทานุกรกโม

๔๒๓

ต้นุนิปาทิกา	๖๐/๑๑๗	ต้นมาธิ	๑/๒,๒/๓ ๑ เป ๑
ต้นปริกุกมโน	๑๖๔/๒๘๓	ต้นมาธิกกา	๓๐/๗๑,๖๘,๑๓๘
ต้นปุปติกุโธ	๑๕๕/๒๖๖,๑๘๘/๓๐๓	ต้นมาธิปฏิธาโก	๖/๘,๗/๑๐ ๑ เป ๑
ต้นปุบายกิริยา	๗๓/๑๔๖	ต้นมาธิปมฺฐา	๕๘/๑๑๔
ต้นปุริสฺธมฺโม	๑๔๘/๒๖๓,๑๘๓/๓๐๐	ต้นมาปตฺติกฺุสฺสโต	๘๔/๑๖๖,
ต้นปุริสฺสํเสโว	๖๓/๑๒๓,๖๒/๑๒๗		๘๕/๑๖๘,๘๖/๑๗๓
ต้นพุโถเก อนกิริตฺถณฺวา		ต้นมาหิโต	๒๓/๔๓,๕๑/๘๘,
	๒๐๔/๓๓๓,๒๐๕/๓๓๔		๕๒/๑๐๐ ๑ เป ๑
ต้นพฺพตฺถวาทมฺโถ	๖/๘,๖๐/๑๑๘,	ต้นมฺคฺฆาโต	๘๖/๒๑๒
	๒๑๔/๓๔๔ ๑ เป ๑	ต้นมฺทโย	๘๒/๑๘๗
ต้นพฺพชฺริปฺปฏินฺตฺสฺสฺสฺสโค	๖/๘,๖๐/๑๑๘,	ต้นมฺคฺฆเตชฺโก	๘๓/๑๖๕
	๒๑๔/๓๔๔ ๑ เป ๑	ต้นมฺปชานกัาริ	๘๘/๒๒๓
ต้นพฺเพ ตฺตฺตา อหาวรฺฐจฺิตฺติกา		ต้นมฺปชานโน	๑๘๖/๓๒๓
	๒๗/๕๔,๒๘/๕๘	ต้นมฺปหิํสฺสโก	๘๓/๑๖๕
ต้นมณฺตฺถณฺวา	๓๐๑/๒๒๕	ต้นมฺปณฺปถาปํ	๘๘/๒๓๘,
ต้นมณฺตฺถปาสาทิโก	๘/๑๓,		๑๖๐/๒๗๓ ๑ เป ๑
	๘/๑๔ ๑ เป ๑	ต้นมฺโพชยา	๓๐๗/๒๓๓,๑๒๗/๒๕๖,
ต้นมวยตฺถฺเจสฺสโน	๑๘/๓๑,๒๐/๓๓		๑๓๓/๒๕๗
ต้นมาทปโก	๘๓/๑๖๕	ต้นมฺโพชฺชิปรายโน	๘๒/๑๘๕
ต้นมาทานํ	๘๔/๒๐๕	ต้นมฺมตฺตํ	๑๐๔/๒๒๖

ถ่มมบุปฺปชานา	๘๐/๑๘๗	ถ่มมมาถคี	๓๐๕/๒๒๖,๓๐๕/๒๒๘,
ถ่มมมาอาชวีโว	๓๐๕/๒๒๖,๓๐๕/๒๒๘,		๓๑๒/๒๓๗ ๑ เป ๑
	๓๑๒/๒๓๗ ๑ เป ๑	ถ่มมมาถมาชวี	๓๐๕/๒๒๖,๓๐๕/๒๒๘,
ถ่มมมากมฺมุนโธ	๓๐๕/๒๒๘,		๓๑๒/๒๓๗ ๑ เป ๑
	๓๑๒/๒๓๗,๓๑๗/๒๔๘ ๑ เป ๑	ถ่มมมฺพุโห	๘๘/๑๘๑
ถ่มมมาญาณิ	๓๐๕/๒๒๗,๓๐๕/๒๒๘,	ถ่มมมฺวฺจฺจํ	๕๘/๘๒
	๓๑๒/๒๓๗ ๑ เป ๑	ถ่มมพายตนิ	๘๒/๑๘๗
ถ่มมมาทิจฺจิจิ	๓๐๕/๒๒๘,๓๑๒/๒๓๗,	ถ่มมพายตนิโรช	๘๒/๑๘๗
	๓๑๗/๒๔๘ ๑ เป ๑	ถ่มมสฺสฺสโถกธาตุ	๒๘/๒๓
ถ่มมมาทิจฺจิจิกมฺมถ่มมทาหนา		ถ่มมสาคริ	๒๒/๑๒๖
	๘๗/๒๓๕	ถ่มมเจยฺยบปริยฺยจฺจํ	๘๕/๑๖๗
ถ่มมมาปฏิปตฺติ	๗๓/๑๕๖	ถ่มมเจยฺยบสฺส	๒๐๗/๓๓๕,๒๓๑/๓๘๓
ถ่มมมาวาจา	๓๐๕/๒๒๘,๓๑๒/๒๓๗,	ถ่มมจฺจึ	๓๓๕/๒๕๘,๓๖๗/๒๘๖
	๓๑๗/๒๔๘ ๑ เป ๑	ถ่มมจคนฺธา	๓๕/๒๕
ถ่มมมาวยาโม	๓๐๕/๒๒๖,	ถ่มมจทฺฐกาโย	๕๓/๘๘,๕๒/๓๐๐
	๓๐๕/๒๒๘,๓๑๒/๒๓๗ ๑ เป ๑	ถ่มมจมฺมถฺส	๒๐๗/๓๓๕,๒๓๑/๓๘๓
ถ่มมมาวิมฺมุตฺติ	๓๐๕/๒๒๗,๓๐๕/๒๒๘,	ถ่มมจราณียา	๕๐/๘๓
	๓๑๒/๒๓๗ ๑ เป ๑	ถ่มมจโร	๓/๕,๕/๖ ๑ เป ๑
ถ่มมมาถฺงกบฺโป	๓๐๕/๒๒๖,	ถ่มมจวชฺโช ฐมฺโม	๓๕๐/๒๖๐,
	๓๐๕/๒๒๘,๓๑๒/๒๓๗ ๑ เป ๑		๓๗๓/๒๘๘

ปทานุกรกโม

๔๒๓

ถาวรเสถโทหี	๒๒๔/๓๘๓	ถุจรัตนิน	๖๒/๑๒๗
ถาสโว ฆมโม	๑๓๘/๒๖๐,	ถุคธโร	๑๗/๒๕,๓๒/๗๔
	๑๗๒/๒๘๗		๓๓/๗๖ ๗ เป ๗
ถิกุชากาโม	๘๗/๑๗๖,๑๐๑/๒๒๕	ถุคถนุณีจโย	๑๗/๒๕,๓๒/๗๕
ถิกุชาสาฐิวสฆาปนโน	๘๘/๒๑๘		๓๓/๗๖ ๗ เป ๗
ถัก	๔๘/๘๒,๖๕/๑๓๐	ถุณิมิตตานุโยโค	๗๒/๑๔๕
ถักฎโต	๒๘/๖๘	ถุภามะรยมชชูปมาทฐุจายี	๘๒/๑๘๖
ถักถกกา	๓๐/๗๖,๖๘/๑๓๘	ถุวจ	๑๗/๒๖,๑๘/๒๘,
ถักตพุคตปรามาโส	๑๓/๑๘,๗๖/๑๕๔		๕๐/๘๔ ๗ เป ๗
ถักถภา	๘/๑๑,๑๐/๑๔,๑๗/๒๕ ๗ เป ๗	ถุวมุคตจิกุโต	๑๘/๑๑,๒๘/๓๑
ถักถานิน	๗๓/๑๔๕	ถุวมุคตคปญโย	๑๘/๑๑,๒๘/๓๑
ถักถานุสสุตตี	๒๑๘/๓๕๘	ถุสสุตธา	๗๔/๑๔๖
ถักโกก มคโค	๑๔๖/๒๖๒,๑๗๘/๓๐๐	ถ่มมหส่มุฏจ้านา	๖๐/๑๑๗
ถักขั	๓/๒,๒/๓ ๗ เป ๗	ถ่มยยาวถัก	๑๖๖/๒๘๓
ถักขวิปากา	๑๘๔/๓๑๖,๑๘๕/๓๒๐	โสถกปริเทวกุชโทมนถุสสุปายาสา	
ถักขวิปาก ฆมโม	๑๔๔/๓๖๑,		๘๒/๑๘๗
	๑๗๗/๒๘๘	โสถกปริเทวานัน ส่มติกกมมาย	
ถักขทุรยา	๑๘๔/๓๑๖,๑๘๕/๓๒๐		๘๕/๒๐๘
ถักขทุรโย ฆมโม	๑๔๓/๒๖๑,	โสถกถภเย	๔๖/๘๗
	๑๗๖/๒๘๘	โสถกตปตติยงเคหิ	๘๒/๑๘๕

๔๒๔

ปทานุกถโม

ได้ตบปุโน

๔๖/๘๘

หามิ

๕๓/๓๐๑

ได้ตวณานิ

๖๘/๓๓๕

หิโรตุตปปี

๓๐๕/๒๒๘

หตุปนินิได้

๓/๔,๔/๕ ๗ เป ๗

เหตุ

๔๑/๘๑,๔๗/๘๐,๘๓/๑๖๔

หตุถิปท

๑๕/๒๓

อสังหารณนามานี

อจิรวดี	๑๕/๒๔	อุปาดิ	๓๑/๗๕,๓๒/๗๕ ๑ เป ๑
อชุกนาคโร	๒๒๓/๓๗๓	กุกกโฏ	๗๖/๑๔๔
อนาถบิณฑิกสถ	๑/๑, ๒๗/๕๓ ๑ เป ๑	กชงคตายิ	๒๘/๕๘
อนุชวณลุมิ	๗/๑๓	กฐิสถโห	๗๒/๑๔๔
อมรโคทยานานิ	๒๘/๖๓	กบิณฑตถุสุมิ	๕๖/๘๗,
อรหิ สุมมาสุมพุทโช	๑๕/๒๓, ๑๖/๒๕ ๑ เป ๑	กมมาสุมุมิ กุณนิ นิคโม	๒๐/๓๑
อวณตุส	๒๖/๕๘	กตททกนิวาเป	๘๖/๑๗๒
อาชิโน ปริพุพาชโก	๑๑๖/๒๕๖	กพิมโภ	๗๒/๑๔๔
อาทิจุโจ	๑๕/๒๔	กาตี อุปาสิกา	๒๖/๕๘
อานนุโท	๑/๑,๕/๗ ๑ เป ๑	กาตีโกสลา	๒๘/๖๒
อากสถสว (เทวา)	๒๘/๖๓	กุกกฐวราโม	๒๒๓/๓๗๓
อิชุชกาตเถ	๒๑๖/๓๔๘	กุมาริปณเหตุ	๒๖/๕๘
อิสิตทโต	๗๕/๑๔๘	กัรรฆเร ปวตเต ปพุพเต	๒๖/๕๘
อุตุตรกัณนิ	๒๘/๖๓	กฐุส	๒๐/๓๑
อุตุติโย ปริพุพาชโก	๘๕/๒๐๖	กฐินารายิ	๕๕/๘๒
อุปปาดิ	๗๕/๑๔๔	กฐวการสตาายิ	๕๗/๘๐,๗๒/๑๔๓
		โกกนุโท ปริพุพาชโก	๘๖/๒๑๐

โกกาทิโก	๘๘/๑๘๓	ตทุตุตริ (เทวา)	๒๑๘/๓๕๘,
โกสเสตุ	๖๗/๑๓๓		๒๑๘/๓๖๓
โกสธโก	๘๘/๑๘๕	ตโปทา	๘'๖/๒๐๘
คคฺคราย โปกุชรณียา	๘๑/๑๖๓,	ดาวตี่ง่า (เทวา)	๒๑๘/๓๕๘
	๘๕/๒๐๒	ตฺุทิจุเจกพฺุรหฺุมา	๘๘/๑๘๒
คฺุคฺุคา	๑๕/๒๔	ตฺุสฺุตีตํ กายํ	๗๕/๑๔๘
คฺุริมานนุโท	๖๐/๑๑๕	ตฺุสฺุตีตา (เทวา)	๒๑๘/๓๕๘
โคคฺุโม	๒๗/๕๓,๒๘/๖๘ ๗ เป ๗	ทสฺุโม คหปติ	๒๒๓/๓๗๓
โคสฺุคฺุสฺุถวนาทโย	๗๒/๑๔๔	นนฺุทโย สฺุโกโก	๒๒๐/๓๖๒
จฺุณฺุทิมสฺุริยา	๒๘/๖๓	นพกปานํ นาม โกสฺุถานํ นิกฺุโม	
จฺุณฺุปายํ	๘๑/๑๖๓,๘๕/๒๐๒		๖๗/๑๓๓,๖๘/๑๓๔
จฺุณฺุคฺุมฺุมหาราศิกา (เทวา)	๒๘/๖๓,	นาทิกเ	๒๑๖/๓๔๘
	๒๑๘/๓๕๘,๒๑๘/๓๖๓	นาถกคามเก	๖๕/๑๒๘,๖๖/๑๓๐
จฺุณฺุโท กมฺุมารปฺุคฺุโต	๑๖๕/๒๘๓	นิกฺุโฏ	๗๒/๑๔๔
เจตฺุสฺุ	๒๔/๔๔,๘๕/๑๖๘	นิกฺุณฺุถา	๗๘/๑๖๐
ชฺุณฺุพฺุทฺุที่ปานํ	๒๘/๖๓	นิกฺุโอรฺุชฺุวาราม	๔๖/๘๗,
ชฺุณฺุณฺุสฺุสฺุธณิ พฺุราหฺุณฺุณ	๑๑๘/๒๕๓,		๒๑๘/๓๕๕ ๗ เป ๗
	๑๕๖/๒๖๗ ๗ เป ๗	นิกฺุมฺุมานรติโน (เทวา)	๒๑๘/๓๕๘
เชตฺุวเน	๑/๑,๒๗/๕๓ ๗ เป ๗	ปทฺุณฺุณฺุริยํ	๘๘/๑๘๓
ตฺุถากโต	๑๕/๒๓,๑๖/๒๕ ๗ เป ๗	ปธสฺุถวเน	๖๗/๑๓๓,๖๘/๑๓๔

อถัาขารณนามานี

๔๒๗

ปริพุพาสการาเม	๒๓๗/๓๕๒	มหาพุพหุมา	๒๘/๖๓
ปเสนทิ โกลโธ	๒๘/๖๒	มหาโมคคัลลทานิ	๘๔/๑๖๖
ปาคติปุตฺตํ	๒๒๓/๓๗๑	มหาถิ	๔๗/๘๐
ปาคติปุตฺตกณฺจ ฎิฎุขุสงฺฆิ	๒๒๓/๓๗๗	มหาวเน	๔๗/๘๐, ๗๒/๑๔๓
		มถิ	๓๕/๒๔
ปาโธ	๗๒/๑๔๔	มิกคัสสา อูปาสิกา	๗๕/๑๔๘
ปาวยั	๑๖๕/๒๘๓	โมนินวาเป	๒๑๗/๓๕๒
ปุณฺณนิโย	๘๓/๑๖๔	ยมฺพนา	๓๕/๒๔
ปุพฺพวิเทหณั	๒๘/๖๓	ยามา (เทวา)	๒๑๘/๓๕๘
ปุราโณ	๗๕/๑๔๘	ราชคเห	๘๖/๑๗๒, ๒๑๗/๓๕๒
พุพฺพมกทายิกา (เทวา)	๒๑๘/๓๕๘	ถิจุณฺวี	๔๗/๘๐
พุพฺพมโลกานั	๒๘/๖๓	วชฺชียมมาหิโต คหปติ	๘๔/๒๐๒
พุพฺพมา สหฺมปติ	๘๘/๑๘๓	วาหุโน	๘๑/๑๖๑
มคเชตุ	๖๕/๑๒๘, ๖๖/๑๓๐	เวสาลียั	๔๗/๘๐, ๗๒/๑๔๓ ๑ เป ๑
มหากจฺจานิ	๒๖/๔๘, ๑๖๑/๒๗๕	เวสาลีเวพุกคามโก	๒๒๓/๓๗๑
มหากสุสัโป	๘๖/๑๗๒	เวพุกคามเก	๒๒๓/๓๗๑
มหาจฺจนุโท	๒๔/๔๔, ๘๕/๑๖๘	เวพุกเน	๒๘/๕๘, ๘๖/๑๗๒
มหานาโม สกฺโก	๒๑๘/๓๕๕,	สกฺกเกตุ	๔๖/๘๗, ๒๑๘/๓๕๕ ๑ เป ๑
	๒๑๘/๓๖๐	สคารโว พุพฺพมโณ	๓๑๗/๒๔๘,
มหาปณฺเฑสุ	๒๘/๕๘		๑๕๘/๒๗๑

๔๒๘

จดสารบรรณนามานี

ต้นกุมาเวน	๒๑๗/๓๕๔	สาริปุตุตโมคคฤตธานา	๘๘/๓๘๓
ต้นโธ	๒๑๖/๓๕๘	สาริปุตุโต	๔/๕,๗/๓๐ ๗ เป ๗
ต้นฏ	๑๕/๒๔	สาวคฤถิย์	๒๗/๕๓,๓๐/๒๘,
สหชาติย์	๒๔/๔๔,๘๕/๑๖๘		๕๓/๘๗ ๗ เป ๗
สามณฑกานี	ปริพพชโก	ตีเนรูปพพตราชานี	๒๘/๖๓
	๖๕/๑๒๘,๖๖/๑๓๐	ตัญญู	๒๒๑/๓๖๕

ไฉนปตฺต

อังก/ปนฺติ	อสุทฺรปาฬ	สุทฺรปาฬ
๘๓/๑๓	ปคิรฺรพี	ปฏฺิรฺรพี
๑๓๗/๑๗	เตมฺหฺมฺฏจํานา	เตมฺหฺมฺฏจํานา
๑๔๒/๑๓	สุณฺวาคาราน	สุณฺวาคารานํ
๑๔๗/๒๐	อฺุปาถกา	อฺุปาถิกา
๑๖๗/๑	๗๔]	๘๔]
๑๗๘/๑๕	ตถา	ตถา-
๑๘๗/๑๑	ทฺุขทฺุขนฺุขสฺุส	ทฺุขทฺุขนฺุขสฺุส
๒๑๐/๒๑	ชาวโส	ชาวฺุโส
๕๒๘/๒๓	กสฺุตถฺุจ	กฺุสฺุตถฺุจ
๒๕๘/๒๓	อกสฺุตถฺุจ	อกฺุสฺุตถฺุจ
๓๐๒/๑๑	สฺุจฺุณิกากาทพฺุโพ	สฺุจฺุณิกาทพฺุโพ
๓๑๘/๕๑	จคฺุพฺุพธิ	จคฺุพฺุพธิ
๓๕๒/๒๑	ยทิ	ยทิ
๓๓๒/๑	๓๒๓	๓๓๒
๓๔๖/๑๗	ยาสฺุมา	ยายสฺุมา
๓๖๗/๕	ยภิชมฺเม-	ยภิชมฺเม
๓๘๑/๑๗	โสศ	โสศ-

